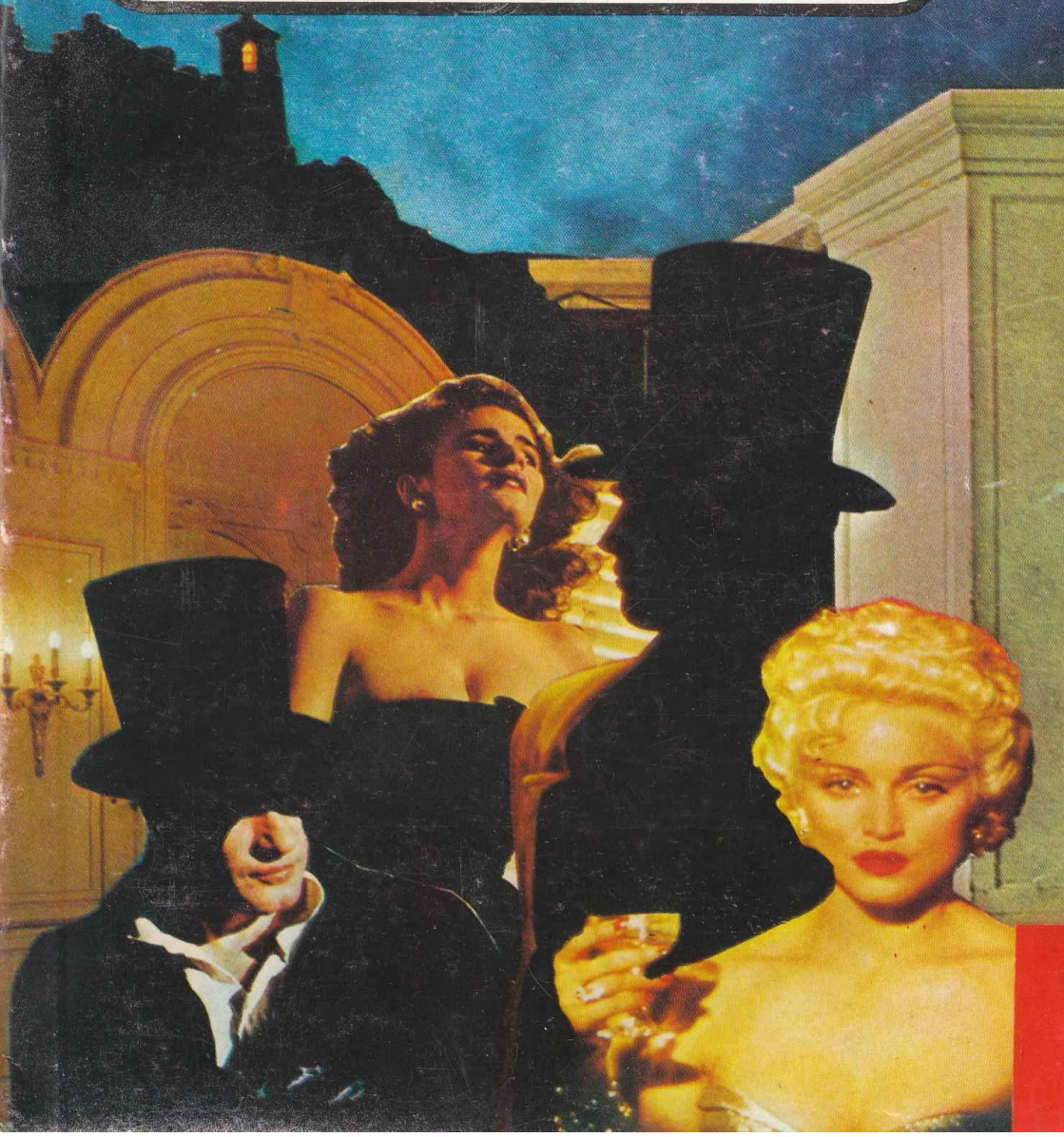

PAUL FÉVAL

Ținul diavolului

Fiul Diavolului

Vol. 1

Prolog — Cei trei oameni roșii

Capitolul I - Mahalaua evreiască

Ușile Palatului Poștelor din Frankfurt-pe-Main se deschiseseră pentru public. Strada începea să se umple de oameni de tot felul.

Era o mișcare neîntreruptă și zgomotoasă.

Era ora nouă dimineața. Toată lumea venise să ia scrisorile, să oprească locuri pentru diligențe sau să comande cai de poștă de călărit.

Curțile interioare ale hotelului, unde prințul de Turn și Taxis a instalat birourile poștei, erau pline de trăsurile de tot felul aparținând tuturor popoarelor.

Era pe la sfârșitul lui octombrie 1824.

În sala călătorilor mulțimea se primenea în fiecare minut.

Din toată grămada aceasta de lume care vorbea toate limbile și care purta toate costumele vom înfățișa cititorului pe doi oameni care stăteau unul de o parte și altul de cealaltă parte a sălii.

Unul din ei își rezerva un loc pentru trăsura publică de Heidelberg. Îmbrăcămintea lui era ciudată. Purta o manta roșie, prinsă pe umăr cum obișnuiesc studenții germani și pălărie de pâslă cu borduri mari, care semăna cu cele ale cavalerilor din vremea lui Cromwell. El își ascundea cu desăvârșire fruntea și ochii.

După cum arăta obrazul său, se vedea că era foarte tânăr și frumos ca o femeie. Avea un păr negru, subțire și des care-i cădea în bucle până pe umeri.

Celălalt călător aștepta la biroul cailor de călărit. Sta rezemat de un stâlp al grilajului. Era un bărbat cam de patruzeci de ani. Fizionomia lui pierduse orice semn de tinerețe. Pe lângă tâmpile se vedeau şuvițe rare de păr care începuse să dea în alb.

Lângă el era un om, probabil vreun negustor mare din Fleet-Street care voia să călătorească singur și care în Londra vindea brânză, iar în străinătate pretindea să i se spună *my lord*. El vorbea cu slujbașul de un sfert de ceas. Discuta cu aprindere prețul călăuzelor, cerea cu o voce groasă ordinele date de prințul de Turn și Taxis și căuta să câștige la schimbarea bancnotelor.

În acest timp primul nostru călător aștepta, dus pe gânduri. Vecinii profitau de neatenția lui ca să-i ia înainte; el nu băga de seamă. Odată scoase un medalion care-i atârna la gât cu un lanț de aur. Strânse medalionul la inimă și-l privi pe ascuns ca și cum s-ar fi temut de ochii indiscreți sau batjocoritori. Medalionul reprezenta portretul unei femei tinere ai cărei ochi albaștri, dulci și plini de iubire parcă-i zâmbeau. În jurul portretului era o şuviță din părul blond al unui copil.

O lacrimă se văzu în ochii călătorului. Apoi parcă se trezi deodată și ascunse iute medalionul în sân.

— Aș vrea să merg la castelul Bluthaupt!... zise el funcționarului care era liber.

Acesta se uită pe un tabel.

— Între Obernburg și Esselbach, răspunse el, nu este trăsură publică și șoseaua nu merge decât până la Obernburg.

— Câte leghe sunt? întrebă străinul.

— Opt mile germane, dintre care două pe câmpie. Vreți o călăuză?

Străinul întrebă de preț. Erau câțiva florini mai mult. Se gândi o clipă, apoi răspunse:

— Mă voi duce singur.

Străinul plăti și se îndreptă spre ușă. Tânărul cu mantaua roșie luase același drum. Trecură astfel prin curte fără să se vadă: fiecare era prea îngândurat ca să se mai uite în ochii trecătorilor.

Când se apropiară de partea de ieșire, care da în stradă, sosi în fața poștei un curier care venea în goana calului. Curierul acesta purta livreaua conților de Bluthaupt: roșu și negru. Sforțarea pe care o făcu să oprească în loc calul, al cărui piept

atinse oarecum pe cel mai în vârstă dintre călători, atrase atenția acestuia din urmă să se uite la tânărul cu mantaua roșie. Pe obrazul aprins de iuțeala cursei se văzu un fel de mirare. Era învederat că-i cunoștea pe amândoi călătorii.

Stătu o clipă între amândoi. Când întoarse capul în sfârșit, cel mai tânăr mergea pe lângă ziduri, pe când celălalt apucase pe stradă în partea opusă.

— Să nu mai beau eu niciodată bere, murmură curierul, dacă băiatul ăsta frumos nu e unul din cei trei bastarzi ai lui Bluthaupt!... Iar celălalt era cu părul mai negru acum cinci ani când s-a însurat cu contesa Hélène¹!... Este viconte d'Audemer!

Curierul sări de pe cal, aruncă frâul în mâna unui rândaș și se repezi în stradă. Însă nici aici nu știu ce să facă. Acela pe care îl numea bastardul apucase la stânga, iar viconte la dreapta. Încotro să apuce? După ce se gândi o clipă, porni să alerge după domnul d'Audemer. În strada principală răspundeau o mulțime de străzi și străduțe; viconte apucase negreșit pe una din ele. Fritz pierdu nădejdea să-l mai poată ajunge. Se întoarse și vru să caute pe cel tânăr, dar nici pe el nu-l mai găsi. Apoi își scoase șapca și-și șterse sudoarea de pe frunte.

— Mai bine aș fi făcut să-i strig atunci îndată! murmură el, dar mi-a pierit glasul când i-am văzut pe amândoi... Părea că nu se cunosc... afurisita aceea de pălărie ascundea obrazul tânărului. Dar poate să nu fie din copiii contelui Ulrich...

Se opri în mijlocul drumului să mai răsuflă. Trecătorii îi loveau coatele iar el îi saluta pe toți care îl atingeau.

— Și pe urmă, nici contelui Gunther, nici intendentului lui nu le prea plac musafirii... își mai zise el în gând... Eu cred că aceștia au să fie și mai rău primiți decât ceilalți la castelul lui

---

¹ Am înlocuit, conform ediției franceze, următoarele nume din: Elena în Hélène, Zaheus Nesmer în Zachæus Nesmer, Ianoș Georgyi în Yanos Georgyi, Moise Geld în Mosès Geld, Estera/Esthera în Esther, Van-Praet în Van-Praët, Blucher în Blücher, Margareta în Margarèthe, Goetz în Goëtz, Michail în Michaël, Melingue în Mélingue, Victorine în Victoire, Ana în Anna, Luiza în Louise, Noemi în Noémie, Carol în Charles, Ludovic în Louis, Gertruda în Gertraud, Günther în Gunther, Jose Mira în José Mira, Trudhen în Trudchen, Rahel în Rachel, Judita în Judith, Leon în Léon, Mariana în Marianne, Iacob Regnault în Jacques Regnault, Johan în Johann. (nota lui BlankCd)

Bluthaupt... Zachœus m-a însărcinat să fac ceva; mai bine să-mi împlinesc datoria.

Apucă spre cartierul nou, Wolgraben, ale cărui case sunt vopsite frumos. Se opri la poarta unei case foarte cochete care semăna cu o cutie frumoasă de carton glasată de pe rafturile cofetăriilor.

Bătu cu un ciocan de fontă poleit și feciorului care veni să-i deschidă îi ceru să-l vadă pe cavalerul de Regnault.

Fu îndată introdus într-un budoar parfumat peste măsură, unde un frizer din Frankfurt pieptăna părul des și aspru al unui tânăr îmbrăcat cu un halat de mătase cu flori.

Tânărul care se apropia de 30 de ani, era scund. Avea o fizionomie zâmbitoare care părea că se silește să fie grațioasă. Trăsăturile erau foarte delicate. Întreaga expresie a feței era de o viclenie fină, dar pe care se lipea destul de bine o mască de degajare studiată. Manierele lui voiau negreșit să fie delicate și să aibă în același timp distincție nobilă. În privința asta, silințele sale nu erau cu desăvârșire zadarnice. Domnul Regnault putea să treacă în ochii oamenilor puțin pătrunzători drept un bărbat cinstit dar flușturistic, pe care străinul îl consideră ca fiind tipul cel mai ales al caracterului francez.

— Ce vrea voinicul acesta? întrebă el fără să întoarcă privirea.

— Vin de la castelul de Bluthaupt, răspunse Fritz.

— Ah! Ah!... Și ai vreo scrisoare de la Zachœus Nesmer?

— N-am nici o scrisoare, zise curierul.

— Stăpânul meu Zachœus mi-a poruncit numai să intru în casa dumneavoastră și să vă spun două vorbe pe care mi le-a zis el... dar trebuie să vi le spun între patru ochi.

Cavalerul mișcă din umeri și murmură:

— Nemții aceștia sunt misterioși ca și strigoii din baladele lor! Apropie-te tinere, și spune-mi la ureche secretul dumitale.

Frizerul se depărtă la câțiva pași. Fritz își puse gura lângă obrazul pomădat al francezului:

— A venit ceasul! șopti el.

— Altceva? întrebă Regnault.

— Atât.

Cavalerul începu să râdă.

— Ce spuneam eu? zise el. Mă invită la masă cu aceleași precauții ca și când ar fi vorba de o crimă!... Îți foarte

mulțumesc, voinice... Germain, să dai flăcăului acestuia să bea și să plece mulțumit.

Fritz înghiți un ulcior de vin de Rhin și zise în sine că francezii sunt foarte amabili. Ieși.

Cartierul nou din Frankfurt și împrejurimile sale păreau a-i fi destul de cunoscute. Fritz găsi foarte ușor drumul de-a lungul grădinilor fermecătoare care au înlocuit vechile ziduri dărăpănate. În toate părțile erau case moderne, împodobite și zugrăvite ca și casa cavalerului Regnault.

După cotitura vreunei străzi vedeai cheiurile cele mari de pe amândouă malurile râului Main. Mai departe erau boschete stufoase, havuzuri, lacuri, poduri, cascade, și tot ce se cheamă o grădină englezească.

Deasupra mai tuturor porților particulare și pe frontispiciul tuturor edificiilor publice, Fritz putea descoperi inscripția aceasta uniformă: Freye-Stadt (oraș-liber), însă, ici și acolo, întâlnea pe drum soldați austrieci și cavaleri prusieni a căror prezență dezmințea ambițioasa laudă a burghezilor din cetatea împărătească.

Fritz trebui să părăsească acel cartier frumos, obligat de sarcini ce mai avea de îndeplinit.

Apucă spre centrul cetății. Nu trecu mult și în locul caselor elegante din Wolgraben venură casele flamande din jurul Roemerului (primăriei).

La câțiva pași de clădirea aceasta veche, Fritz bătu în poarta unei case zidită în stil flamand.

Un fecior, îmbrăcat cu o vestă albastră cu o mie de nasuri de argint, îi deschise.

— Aș vrea să vorbesc cu domnul Yanos Georgyi — zise Fritz.

Feciorul apucă înainte și Fritz merse după el. Intrară astfel într-o cameră pardosită cu piatră, unde doi bărbați îmbrăcați în zale și în pieptare făceau exerciții de scrimă.

Unul din ei își scoase masca de sârmă când intră Fritz. Era un om înalt cu înfățișarea militărească, purtând pantalonul roșu de husar și cizme ungurești. Pieptarul de piele îi era deschis pe jumătate, încât i se vedea un piept mușchiulos.

Pe un divan îi erau aruncate haina husărească și cealpacul de blană cu reverele roșii. Omul acesta era frumos, dar de o frumusețe grosolană.

— Vin la măria ta, zise Fritz, din partea domnului Zachœus Nesmer, intendentul contelui Gunther de Bluthaupt.

Ungurul se uită la el, apoi se așează pe un scaun într-un colț al camerei și făcu semn curierului să-l urmeze.

— Vorbește, îi zise el.

— N-am mult de spus, murmură Fritz.

"A venit ceasul" zise el mai tare.

Ungurul așteptă să mai spună ceva, dar văzându-l că tace, se ridică, își puse masca pe obraz, veni în mijlocul odăii și se puse din nou în gardă.

— Să dai omului acestuia să bea, zise el feciorului și începu iar antrenamentul de scrimă.

Fritz bău un ulcior de vin de Rhin și plecă.

Dincolo de primărie se înfundă tot mai mult în orașul vechi. La fiecare pas pe care-l făcea, casele se apropiau. Cu cât mergea mai în sus, cu atât pâraul care trecea prin mijlocul străzii se lărgea. Fritz se apropia de Judengase (mahalaua evreiască) și de străzile înconjurătoare care formau ghetoul israeliților din Frankfurt pe Main. Nu mai știa încotro s-apuce. Aici toate casele erau la fel. Și pe dreapta și pe stânga erau două șiruri lungi de case, de câte patru-cinci secole, ale căror acoperișuri se întindeau până peste stradă și nu lăsau între ele decât prea puțin loc deschis prin care se putea zări o bucată de cer.

Aerul era greu, încărcat cu fel de fel de mirosuri otrăvitoare. Din toate părțile se auzea un zbârnâit ca acela al rolurilor de albine. Cât era strada de lungă era o continuă mișcare. Fritz mergea printre casele acestea de lemn pe jumătate ruinate. Nu știa în ce loc se găsea. Mișcarea neîncetată dimprejurul său îl asurzea: trecătorii erau atât de mulți încât se asemănau cu niște valuri. Ici și colo, dinaintea vreunei prăvălii de scânduri, se oprea câte o trăsură frumoasă de casă. Unii intrau, alții ieșeau. În fundul câte uneia din ele se auzea zornăitul aurului mișcat în cutia lui de mâna negustorului.

Pe acolo treceau oameni din cele patru colțuri ale lumii. Ai fi cunoscut diferitele tipuri ale tuturor raselor omenești, însă între toate fizionomiile acestea se deosebeau ușor evreii din Frankfurt după nasurile lor cocârjate și ascuțite, după căciulile cu fluturi roșii, după îmbrăcămintea lor zdrențuită.

Pe cer alergau nori negri, împinși de vântul cel tare. Începu o ploaie cu grindină, pe urmă o rază de soare pătrunse printre învelitori și luminează toate fundăturile străzii. Se vedeau ferestrele cu geamuri înguste pline de praf. Se puteau citi numerele de la case și firmele prăvăliilor cu nume evreiesc. Veni apoi un nor negru. Lămpile se aprinseră prin case și prin prăvălii, deși era încă foarte de dimineață. Abia bătuse orele zece la bisericile din orașul creștin.

Tocmai în momentul când se întunecă, Fritz intră pe o stradă mai neagră și mai noroioasă decât cele pe unde trecuse. Se uită împrejur ca un om rătăcit. Nu văzu nimic care să-i aducă ceva aminte. Un pârau adânc, mărginit cu case înalte ale căror învelișuri se îmbucau. Mai făcu câțiva pași, se opri, descurajat și întrebă pe cel dintâi trecător:

— Pe unde pot să ajung în Judengasse?

— Chiar aici ești, îi răspunse trecătorul.

— Poți să-mi arăți casa lui Mosès Geld, cel care împrumută bani?

Trecătorul îi arată cu degetul la vreo treizeci de pași mai încolo o casă povârnită spre pârau.

— Este acolo! îi zise el.

Fritz se duse spre casa aceea care era în fața cafenelei. Spre drum era o prăvălie deschisă. Afară nu era nici o firmă. Însă lângă ușă era o pereche de cizme vechi, un grătar și un ochean de carton. Încolo, prăvălia părea a fi goală.

Curierul intră și întrebă pe femeia care era înăuntru de Mosès Geld.

Bătrâna se sculă fără să zici nici o vorbă și-i făcu semn să vină după ea prin galeria la capătul căreia se zărea o lumânare.

De o parte și de alta a galeriei erau uși; toate însă erau închise. Una singură era întredeschisă. Curierul își aruncă ochii prin crăpătură. Văzu o cameră mare și bine luminată, frumos decorată; pe jos un covor de o formă necunoscută întrecea cu mult luxul german.

Fritz, vasalul nobilului conte Gunther de Bluthaupt, nu mai văzuse niciodată așa ceva.

În mijlocul camerei, pe niște perne de mătase, trei copilași frumoși râdeau și se jucau. Erau două fete, dintre care cea mai mare părea să aibă zece ani și un băiat mai mic cu vreo doi-trei ani. Pe un divan, o femeie încă frumoasă, deși nu mai era

tânără, citea o carte mare legată în catifea. Negreșit că era mama lor.

Fritz nu se putu stăpâni să nu scoată o exclamație de mirare.

Bătrâna îl îmbrânci într-o parte și închise ușa bombănind.

Fritz nu mai văzu decât lumina din capătul coridorului, care venea de la un sfeșnic cu brațe, după ritul evreiesc. Camera, în care se vedea lumina, era destul de mare și nu avea decât un birou cu cutii și două scaune de paie.

Mosès Geld stătea în birou. Era un bărbat uscățiv, mai mult bătrân. Cei care îl cunoșteau spuneau că Mosès nu împlinise încă cincizeci de ani. Cu toate acestea părea să fie de șaizeci. Era slab, cu pete galbene, ceea ce te făcea să-l crezi bolnav, numai în ochi avea puțină viață, deși îi ținea mai totdeauna închiși, dar care străluceau deodată cu o lumină ciudată când i se deschidea pleoapa garnisită cu gene care începuseră să albească.

Lângă el sta un om în picioare, înfășurat într-o manta, cu spatele la ușă și-i arăta un inel.

— Ți-am mai spus că nu dau decât optsprezece écu², zicea evreul, primește ori ieși de aici!

— Douăzeci de écu³, bunul meu domn, îmi trebuie douăzeci de écu, răspundea călătorul.

Fritz tocmai trecea pragul ușii. Mosès îl auzi și ridică ochii la el.

— Ce vrei? îl întrebă.

— Vin de la castelul de Bluthaupt, răspunse țăranul.

Călătorul tresări, dar nu întoarse capul...

Mosès Geld se tulbură.

— Pleacă de aici! zise el omului care vroia să-i lase inelul amanet.

— Douăzeci de écu! murmură acesta, dar nu te grăbi! Pot să aștept.

Își puse pălăria pe cap și trecu la o parte.

Fritz încerca să-i vadă obrazul, dar nu putea.

Cămătarul se tot uita la el.

---

² În ediția românească este cincizeci și patru de lei, pe care i-am înlocuit cu optsprezece écu, așa cum este în ediția franceză. (nota lui BlankCd)

³ În ediția românească este șaizeci de lei, pe care i-am înlocuit cu douăzeci de écu, așa cum este în ediția franceză. (nota lui BlankCd)

— Apropie-te! zise lui Fritz.

Pe urmă încet:

— Ești însărcinat să-mi spui ceva?

— Da, m-a însărcinat Zachæus Nesmer, intendentul de la Bluthaupt, să vin aici, răspunse Fritz, să-ți spun că a venit ceasul.

Evreul începu să tremure când auzi vorbele acestea.

— A venit ceasul!... A venit ceasul!

Pe urmă cu ochii în jos zise, pentru sine:

— Eu sunt un biet om sărac și am copii! Doamne, tu care mi i-ai dat n-ai să mă pedepsești că am vrut să-i fac puternici pe pământ!

Fritz nu se mișcă de lângă birou.

— Bine! Pleacă acum!... îi zise Mosès.

— Îmi este sete, zise curierul care aștepta un al treilea ulcior de vin de Rhin.

— Rebeca! Dă omului ăsta apă să bea, strigă Mosès chemând pe bătrână.

Fritz ridică din umeri, întoarse spatele și ieși bombănind.

Mosès Geld se sculă repede și peste haina cea veche, lungă până la genunchi, îmbracă o mantă de ploaie căreia nu i se mai cunoștea vechimea.

Uitase de străin.

— Douăzeci de écu! zise acesta apropiindu-se încet.

Evreul, fără a zice vorbă, deschise o cutie și scoase banii.

Călătorul îi lăasă inelul, dar îi zise lui Mosès, uitându-se drept în ochi lui:

— Se poate întâmpla, stimabile domnule Geld, să ne întâlnim în castelul de Bluthaupt... Nu-ți zic adio!

Mosès rămase singur.

— Doamne! Doamne! zise el trecându-și mâinile pe fruntea zbârcită, omul ăsta o fi auzit și o fi ghicit!... Vai, tot ce fac, fac pentru copiii mei.

Intră în camera splendid luminată pe a cărei ușă se uitase Fritz.

— Ruth! zise el femeii care stătea pe sofa, am să plec... Aștept să vină doi asociați ai mei care trebuie să mă întovărășească la creștinul căruia i-am cumpărat moștenirea. Poate să lipsesc vreo două zile... poate și mai mult.

— Domnul să fie cu tine, Mosès! răspunse femeia dându-i fruntea pe care evreul își lipi buza-i ofilită.

Cei trei copii alergară la el zâmbind și cerând fiecare câte o mângâiere. Îi strânse pe toți la piept și se uită plin de bucurie la ei.

— Mica mea Sarah! Ce frumoasă ai să fii! Esther, dulcea mea speranță!... Abel, copilul meu mult iubit! Pentru voi! Pentru voi!...

Îi luă unul câte unul și-i strânse la piept cu foc.

— Să închizi bine ușile, Ruth, zise el plecând. Cei care au vederea pătrunzătoare... nu trebuie să știe ce avem în casă... Dacă ar vedea toate acestea!... Doamne! M-ar crede bogat și m-ar jefui! șopti el ieșind și închizând ușa.

Din camera cea frumoasă trecu în odaia goală din care se ieșea drept în stradă.

Peste câteva minute se auzi un tropot de cai în stradă, în fața șatrei evreului se opriră trei călăreți: cavalerul de Regnault, ungurul Yanos Georgyi și un fecior care ducea un cal pe care trebuia să încalece Mosès.

— În șa! strigă domnul de Regnault fără să descalece. Să ne grăbim prietene Geld, avem de făcut un drum lung... și mi se pare că am văzut mai adineauri în capul străzii o figură pe care nu mi-ar plăcea s-o văd încă o dată.

Evreul încalecă și bătrâna Rebeca închise prăvălia ca de obicei cu niște scânduri putrezite.

Ungurul mergea înainte. Era un cavaler admirabil, mândru în șa și cu un costum foarte frumos. Multe Rachele și multe Judithe se întorceau să se uite după el.

După el venea cavalerul de Regnault îmbrăcat după cea mai nouă modă franceză: haină roșie cu mâneci largi, cu revere rotunjite, cu figuri, cu pulpane înguste căzând în formă de coadă de pește, pantaloni cu multe cute, umflați ca un balon și fixați sub tălpi cu niște curele înguste, cravată neagră formând o rozetă mare, pălărie. Părul era pieptănat ca al lui Charles al X-lea⁴ lipit pe frunte și avea favoriții à la Guiche.

Ai fi crezut că este un model al ziarului croitorilor pe anul 1824.

---

⁴ Am modificat, conform ediției franceze, numele lui Carol al X-lea cu numele Charles al X-lea. (nota lui BlankCd)

Fiicele lui Israel se uitau și după el, dar mai puțin și lui nu-i rămânea decât ce lăsa Yanos.

Evreul mergea la urmă, înfășurat în manta și cu obrazul ascuns sub bordurile unei pălării vechi de pâslă moale.

Domnul de Regnault la început se uita des în dreapta și în stânga. Dar, cu cât înainta, se liniștea și zâmbetul îi revenea pe buze.

Evreul se gândea la vorbele omului cu inelul.

Străbătură în grup cartierul evreiesc și intrară în cartierul creștin.

Domnul de Regnault se înveselise grozav. Deodată îngălbeni ca un mort și graiul i se stinse.

Asta se întâmpla la cotitura unei străzi din apropierea meterezelor.

Un călăreț îmbrăcat după moda franceză și cu o manta de călătorie pe spate, venea spre el.

Trecu așa de aproape de cei trei călători încât calul său și calul ungurului se atinseră; apoi își văzu de drum înainte.

Regnault se opri deodată: era foarte schimbat la față.

— M-o fi văzut? mormăi el fără să cuteze să ridice ochii.

Ungurul se uită la el. Evreul rămase cu gura căscată și începu să tremure.

— Nu te-a văzut! răspunse în sfârșit Yanos.

Domnul de Regnault răsufă și ridică ochii. Se uită o clipă după călăreț, care își vedea liniștit de drum, Mosès Geld îl cunoscuse: era omul care-i vânduse inelul...

Domnul de Regnault era vânăt la față, sprâncenele-i erau încruntate.

Se acoperi până la ochi cu mantaua.

— Asta face de două ori, murmură el; dacă ne vom mai întâlni și a treia oară, n-o să-mi meargă bine.

— Îl cunoști pe omul acesta? întrebă ungurul.

— Să ne vedem de drum înainte! zise Regnault în loc să răspundă; și dacă el va lua drumul bătut pentru poștă, nouă ne rămâne drumul celălalt.

Dădu pinteni calului și mai zise acoperindu-și toată figura:

— Ar fi trebuit să mă aștept la aceasta!... Mai curând sau mai târziu trebuia să vină și, pentru că a venit, are să fie de-acum încolo un duel pe moarte... Domnilor, omul acesta are în mâinile lui norocul nostru al tuturor și poate chiar viața

noastră... Se duce la castelul de Bluthaupt, sunt sigur! Și trebuie să moară pe drum!

Frumosul obraz al ungurului rămase rece. Evreul învineți.

— Doamne! Doamne! Este adevărat că se duce la castelul de Bluthaupt! îngână el.

Trecuseră de grădini. În dreapta lor, pe drumul Heidelbergului trăsura publică trecu în galop. Pe Imperială stătea tânărul cu mantaua roșie pe care l-am întâlnit la piață. Lângă bastard, cum îi zicea Fritz, mai erau încă doi tineri îmbrăcați tot atât de ciudat.

Mantalele lor roșii se mai zăriră o bucată de vreme, pe urmă dispărură.

Viconte d'Audemer călărea singur pe drumul de poștă de la Obernburg.

Călăreții apucară pe poteca îngustă care ducea drept în același oraș și îndemnară caii la galop cu scopul negreșit să ajungă înaintea călărețului singur.

Viconteles Raymond d'Audemer lăsase calul să meargă în voie și se uita pe câmpie. Nu era atent de fel la lucrurile care-l înconjurau. Se gândea la Franța unde două ființe scumpe sufereau de lipsa lui și-l așteptau să se întoarcă.

Domnul d'Audemer venise în Germania ca să găsească pe un mișel care-i furase toată averea. Mai venea și cu scopul să lămurească misterul care înconjura moartea contelui Ulrich de Bluthaupt, tatăl soției sale.

Era o istorie întunecată: Ulrich murise înjunghiat și viconteles d'Audemer aflate numele ucigașilor. Dar ucigașii aceștia erau legați în taină cu persoane prea sus puse. O asemenea protecție se întindea în jurul lor și, deși erau toți aventurieri fără familie și fără credit, justiția germană închisese pentru ei și ochii și urechile.

Se zicea că în omorul acesta ei fuseseră uneltele unei voințe care nu se putea ataca. Se mai zicea că făceau cu toții parte din polițiile acelea misterioase pe care le întreținuseră împărații în Germania multă vreme după căderea Imperiului francez.

Se afirma chiar că stăpânul lor era țarul.

Ei erau șase. Primii trei erau: ungurul Yanos Georgyi, cavalerul de Regnault și cămătarul Mosès Geld. Ceilalți erau Zachœus Nesmer, intendentul castelului de Bluthaupt, frate mai mare al nenorocitului conte Ulrich, Fabricius Van-Praët și doctorul portughez José Mira.

Nimeni nu-l supărase căci contele Ulrich avea mulți prieteni. Cei trei copii ai lui s-ar fi însărcinat poate să-l răzbune, dar erau și ei foarte compromiși în conjurațiile *Landsmannschaften* și glasul lor de proscriși nu putea să se ridice în fața justiției.

Ei urmaseră pe rând cursurile universităților din Iena, din München și din Heidelberg. Tatăl lor, care fusese unul din cei mai înfocați vrăjmași ai regilor, avea în ei niște succesori demni. Deși erau foarte tineri, lumea îi considera ca și șefi ai ligii universale.

Aveau douăzeci de ani, erau germani, iar nașterea lor nu era legitimă, căci nu purtau numele de Bluthaupt.

În Palatinat și în Bavaria se vorbea mult de ei, deși prea puțini oameni îi cunoșteau.

Pe când trăia tatăl lor, locuiau în castelul de Rothe, pe malurile Rinului, dincolo de Heidelberg. De când contele murise, duceau o viață pribeagă, cutreierând Germania în dreapta și în stânga și fugind în Franța ori de câte ori își vedeau libertatea amenințată.

Vechii vasali de la Rothe aveau pentru ei un atașament sincer. Restul țării le purta un fel de interes romantic, îi iubea foarte mult, cum se iubesc în Germania eroii din balade și legende, dar tot se temeau puțin de ei pentru că erau din sângele lui Bluthaupt, familie străveche ale cărei tradiții fără sfârșit purtau o mantă diabolică.

Ori de câte ori se ducea în Franța, erau găzduiți de domnul d'Audemer, bărbatul surorii lor Hélène.

Viconte Raymond era de multă vreme legat de familia de Bluthaupt.

Și tatăl său și el găsise un azil în castelul de Rothe pe timpul emigrației. Viconte rămăsese acolo din copilărie până la căderea Imperiului.

Pe atunci contele Ulrich era un rose croix⁵; lucra din toate puterile pentru restaurarea ramurii mai mari a Bourbonilor și trecea drept unul din membrii cei mai activi ai Tugebund-ului. Tânărul viconte d'Audemer își unea eforturile sale cu ale lui și amândoi luptaseră împreună ca adversarii lui Napoleon.

Mai târziu contele Ulrich trebuia să cadă sub cuțitul unui agent rus. Însă nu e ușor lucru să luminezi labirintul politic dintr-un cap de neamț.

Membrii Burschenschaft-ului, din care făcea parte Karl Sand, ucigașul lui Kotzebue, erau acei rose-croix care îl urmaseră pe împăratul Alexandru și care se bătuse cu Blücher.

Ulrich de Bluthaupt fu o excepție nenorocită și moartea lui sosi ca un fel de răzbunare pentru omorârea agentului rus Kotzebue.

În epoca în care muri el, amândouă fetele îi erau măritate: cea mai mare, contesa Hélène, se căsătorise cu viconte

---

⁵ Conferia rose-croix — sectă la începutul secolului al XVII-lea.

d'Audemer; cea de-a doua, contesa Margarèthe, se măritase prin dispensă papală, cu fratele mai mare al tatălui său, cu bătrânul de Bluthaupt.

Căsătoria aceasta ciudată nu se putea explica decât prin amicitie mutuală a celor doi frați: Gunther era de fel posomorit și-i plăcea singurătatea, Ulrich nu-l vedea decât foarte rar.

Gunther n-avea copii; era bine însă să se strângă la un loc cea mai mare parte din bunurile cele mari ale familiei Bluthaupt.

Și apoi, în familie era de veacuri o tradiție superstițioasă care impunea negreșit respectarea ei.

Sângele lui Bluthaupt — zicea o legendă veche — se fecunda singur și ori de câte ori, numele era aproape să se stingă, cărțile depuse în arhivele castelului arătau câte un grof bătrân luând de soție câte o nepoțică ori o verișoară frumoasă.

Margarèthe era o copilă blândă, incapabilă să se împotrivească voințelor tatălui său.

Poate că simțise chiar acea primă tulburare de dragoste pe care o cunoaște inima fetelor. Poate chiar era printre vecinii faimosului castel de Rothe vreun gentilom a cărui vedere îmbujorează obrazul de fecioară și-i lăasă pleoapele în jos peste marii săi ochi albaștri așa de curați. Ea însă nu știa să spună decât vorbe de supunere și consimți să fie nevasta bătrânului.

Sărută plângând pe frații săi mârniți și plecă.

Soarta Hélènei era cu totul deosebită. Iubea pe domnul d'Audemer cu pasiune și primea deseori vizita fraților săi.

Cei trei tineri uitau atunci datoria politică impusă de părintele lor. Vorbeau de fericirea de față și de fericirea viitoare. Toți zâmbeau când se uitau la băiatul Hélènei care dormea în leagăn.

Contele Gunther nu da voie celor trei fii ai lui Ulrich să vină să vadă pe sora lor Margarèthe. Îi ura și-i disprețuia pentru că erau bastarzi.

Viconte n-avea mai deloc avere. Revoluția îi luase averea părintească. Ceea ce avea acum venea dintr-o pensie pe care i-o făcuse contele Ulrich și care forma zestrea soției sale.

Mai înainte de a se însura cunoscuse la Paris pe un oarecare cavaler de Regnault care trecea drept un gentilom destul de nobil și era destul de bine primit în lume.

Unele femei îl găseau bărbat frumos. Trecea drept un om de spirit și se pricepuse să facă și câteva dueluri cu niște liberali.

Nu știa nimeni bine de unde venise, deși se tot lăuda că are o origine nobilă.

Nimeni nu știa de unde are bani dar se părea avut și cheltuia destul ca să fie privit ca un om cinstit...

Avea dese relații cu Germania. Împrejurarea aceasta îl apropie de viconte d'Audemer și prin el îi trimitea pe urmă contele Ulrich pensia care forma zestrea Hélènei.

Domnul de Regnault arăta vicontelui un mare devotament. Nu era însă om care să aștepte multă vreme ca să profite de prietenia ce-i arăta viconte.

Ceru bani cu împrumut de la viconte și peste câteva luni acesta văzu că-i împrumutase tocmai, suma care-i forma mijloacele sale de trai.

În vremea aceasta se petrecu moartea fără veste a contelui Ulrich. Lui Raymond d'Audemer nu-i veni atunci nici o bănuială. Însărcină pe domnul de Regnault care se afla în Germania, să vândă partea de moștenire care i se cuvenea și să-i trimită banii.

Regnault tocmai asta căuta; să vândă, doar aici se mărginea buna lui voință.

Scrise contelui că suma întreagă era depusă la un bancher bogat din Frankfurt și-l sfătui s-o lase acolo până la un nou ordin. Se întoarse pe urmă la Paris unde duse o viață foarte luxoasă.

Raymond d'Audemer nu se temu; dimpotrivă, prezența lui Regnault îl liniștea.

Acum era bogat. Nevasta sa, bună și frumoasă, îl iubea nespus. Micul Julien, fiul lor, îngerașul frumos cu părul blond, care semăna mamă-si, creștea și se făcea voinic.

Viconte avea atâta inimă și judecată, cât trebuia cuiva ca să guste pe deplin toate plăcerile și bucuriile ce le aducea căsătoria. Nu era în lume bărbat mai fericit decât el.

Într-o dimineață, la ușa casei sale bătu o femeie săracă, prăpădită. Stătu multă vreme de vorbă cu viconte în cabinetul său.

Tot în ziua aceea, trei călători sosiți din Germania, trei tineri frumoși cu mantale roșii, descălecară în curtea vicontelui, care-i primi ca pe trei copii iubiți.

Femeia cea săracă pomenise vicontelui de multe ori numele lui Regnault. Pe de altă parte și tinerii îl pronunțară nu o dată în drumul lor.

Când se înfățișase cavalerul ca să-și facă vizită obișnuită, domnul d'Audemer îl primi cu răceală și asprime.

Nobila familie a domnului cavaler de Regnault ținea odată o prăvălie de scânduri în piața Templului la Paris. Jacob Regnault, copil stricat și cu nume rău printre negustorașii din bâlciul acela permanent, fugise într-o bună dimineață din casa părintească luând cu el toate economiile casei.

Tatăl lui era bătrân. Muri fără să poată să-și pună paguba la loc. De atunci și mama și frații și surorile sale trăiau într-o mizerie a cărei pricină era el.

Trebuie să vă spunem însă că Regnault nu știa nimic despre toate acestea. E adevărat că avea prea multe de făcut ca să mai aibă vreme să se ocupe de familia sa.

Mama lui era cea care venise de dimineață în cabinetul vicontelui.

Cei trei călători — Otto, Albert și Goëtz — erau copiii lui Ulrich de Bluthaupt și frații Hélènei.

Ei spuseră vicontelui tot ce aflară despre moartea părintelui lor, îi spuseră numele ucigașilor, și printre numele acestea era și al lui Regnault.

Omul acela pe care Raymond îl numise prietenul său era un hoț, un spion al poliției, un ucigaș și chiar un paricid!

Viconte nu putu să-și ascundă indignarea. Regnault ieși, gonit cu rușine, dar foarte mulțumit, pentru motivul că se temuse de ceva rău.

Peste un ceas părăsi Parisul, nelăsând nici o urmă despre sine.

Când domnul d'Audemer vru să știe ceva despre el, era prea târziu.

Pretinsul depozit făcut la un bancher din Frankfurt era, bineînțeles, o minciună. Domnului d'Audemer nu-i trebui de două ori douăzeci și patru de ore ca să se asigure că este cu desăvârșire despuiat de avere.

Era o prăpastie în fundul căreia se pierdea deodată toată fericirea sa. Nu-i mai rămânea nimic...

Hélène nu ştia nimic din toate acestea; el suferi singur..., suferi amarnic... multă vreme.

În fiecare zi se străduia să descopere cuibul lui Regnault, dar acesta se plimba prin Anglia şi prin Italia unde toca banii care veneau din moştenirea contelui Ulrich.

Raymond era silit să se arate soţiei cu obrazul liniştit şi senin. Fugea din casă cu moartea în suflet, umbla pribeag zile întregi şi pizmuia mâinile noduroase ale lucrătorilor de pe străzi, mâini aspre care ştiu să câştige pâine pentru o familie întreagă.

Odată, Hélène se roşi de ruşine sub sărutarea lui de dimineaţă.

Cu ochii în jos, dar cu zâmbetul pe buze, pronunţă câteva cuvinte cu sfială.

— Câtă bucurie cu două luni mai înainte şi câtă durere azi auzind vestea asta neaşteptată!

Hélène urma să fie încă o dată mamă! Raymond o strânse la piept şi o făcu să răspundă zâmbind.

A doua zi primi ştiri din Germania care-l anunţau că Regnault era prin preajma Frankfurtului.

Fusese văzut la castelul de Bluthaupt la bătrânul conte Gunther.

Raymond putu în sfârşit să plece sub pretextul de a intra în stăpânirea moştenirii.

Ajunse la Frankfurt chiar de dimineaţă şi se grăbea să ajungă la castel unde credea că sora sa Margarèthe îi va da, în locul contelui, tot ajutorul necesar.

Hélène şi Margarèthe se iubeau aşa de mult!

Scopul său era să găsească pe Regnault şi să-l silească prin toate mijloacele să dea banii înapoi.

Se vedea că nu ştia cât de mişel era omul acela; cel puţin spera să-l biruie prin iertare.

* * *

Ungurul, Mosès şi Regnault sosiră cei dintâi în Obernburg unde schimbară îndată caii.

Era cam spre seară când ieşiră din oraş.

De la Obernburg la Esselbach nu este drum de poștă. La o milă depărtare de drumul rău întreținut care leagă cele două cetăți, este castelul de Bluthaupt.

Călătorii noștri începură iar să vorbească îndată ce apucară pe drumul acesta.

Regnault, le povestise cum voise el întrevederea din urmă cu viconte d'Audemer.

Evreul nu-i mai slăbea din vai și din oh!

Yanos Georgyi, deși își stăpânea tulburarea, își încrunta tot mai mult sprincenele sub imperiul unor gânduri teribile.

Singur, cavalerul de Regnault se veselise iar.

Fluiera un cântec la modă.

— Nu cred că spui adevărul, zise ungurul uitându-se în ochii lui Regnault.

Cavalerul făcu un semn că nu minte.

— Dar cine a putut să spună vicontelui? zise iar Yanos.

— N-am văzut niciodată pe bastarzi, răspunse Regnault, dar mă prind că în ziua aceea erau la domnul d'Audemer.

— Dar chiar ei cum or fi putut afla?

— Se zice că ei știu multe lucruri. Ceea ce este sigur însă este că viconte a pomenit unul după altul toate numele noastre.

— Doamne! Doamne! zise evreul oftând.

Ungurul lovi cu pumnul în oblâncul șei.

Călătorii noștri apucară acum pe o potecă care ducea drept la castelul bătrânului conte Gunther.

Furtuna nu stătuse toată ziua. Când ajunseră aproape de castel, luna fugea pe sub norii goniți de vânt.

— Bluthaupt este acolo! zise Regnault arătând cu degetul vârful cel mai înalt al dealurilor. Viconte are să vină, să ne hotărâm!

Erau într-un loc sălbatic unde creșteau, ici și colo, câteva tufe de stejari și de molizi piperniciți.

La vreo cincizeci de pași de ei începea o dublă perdea de brazi roșii care urcau pe munte.

Regnault își opri calul.

— Iadul este acolo! zise el arătând drumul.

— Nu te înțeleg, zise ungurul. Vine un om. Este o primejdie pentru noi: este noapte, sunt armat... ce trebuie mai mult?

Regnault dădu din umeri și zise:

— Pistoalele sunt niște prieteni cu limba slobodă; îți spun că iadul este în capul drumului, acolo!

— Înfrorător lucru este să omori un om! zise evreul.

Regnault se apropie de ungar și-i șopti ceva, arătând des cu mâna partea muntelui pe care o numise iadul. Evreul, care mergea mai la o parte și care tremura la fiecare şuierătură a vântului prin brazi înalți strigă înăbușit.

— la priviți! zise el arătând cu degetul drumul.

Regnault și Yanos întoarseră iute capul spre partea aceea. Li se păru că zăresc un obiect care se mișca și care se lăsa jos printre molizi. Asta țină o clipă numai.

Luna, când luminoasă, când întunecată de nori, mișca continuu din loc în loc umbrele și da naturii nemișcate un fel de viață fantastică.

Li se păru că s-au înșelat.

— Noroc bun! zise ungurul lui Regnault cu dispreț, fiecare are mijloacele lui de a lupta. Nu-mi place de fel ale dumitale. Adio!

— La revedere, pe curând! răspunse cavalerul, dar te rog numai să-mi păstrezi locul la masă!

Mosès Geld profilând de voia dată, trase o biciușcă în cal și porni în galop...

Yanos plecă și el, dar la pas.

Regnault rămase singur în drum. Aștepta nemișcat în șa. Era galben și tremura. Îi era frică, dar sunt caractere, care deși se tem, îndrăznesc.

* * *

Pe vicontele d'Audemer îl apucase noaptea la o depărtare de o jumătate de leghe de castel. Mergea fără nici o frică pe drumul bătut. Era prea îngândurat pentru ca să se mai teamă de ceva. Deși își petrecuse o mare parte din tinerețe în Germania lângă fratele contelui Gunther nu călcase niciodată în castelul de Bluthaupt și, prin urmare, nu-i cunoștea împrejurimile.

Mergea la trap, fără să știe dacă drumul ce avea să facă era lung, ori scurt. La o jumătate de ceas după ce părăsi drumul de la Esselbach, zări înaintea sa o formă neagră în mijlocul potecii.

Vicontele își văzu de drum, fără să țină seama de incidentul acesta. Forma neagră era un om călare, înfășurat într-o mantă al cărei guler ridicat îi ascundea obrazul.

Domnul d'Audemer îl întrecu numaidecât.

La câțiva pași mai departe, poteca se despărțea în două în formă de Y, o potecă ducând spre castel și alta spre iad...

Vicontele se opri aici. Regnault prevăzuse această.

Deoarece drumul se despărțea, cineva putea prea bine să apuce pe oricare dintre ele. Domnul d'Audemer sta nehotărât.

Regnault venea în urma sa la pas.

— Vă rog, domnule, spuneți-mi care este drumul spre castel? strigă vicontele.

— Chiar acolo merg și eu, *meinherr*⁶, răspunse Regnault exagerând accentul fruntariilor Palatinatului, apucă la dreapta și mergi înainte.

Regnault era la ocazie un bunicel comediant. Izbutise să facă să nu-i cunoască nimeni vocea.

Vicontele mulțumi și apucă pe potecă ce ducea la iad.

Cărarea se dovedi deocamdată destul de netedă, dar nu trecu mult și vicontele fu silit să ia bine seama la cal, din pricină că poteca era gloduroasă și greu de umblat pe ea.

Lui Regnault, care urmărea pas cu pas, i se păru că dată zărește la stânga perdelei de molizi, același obiect mișcător pe care îl arătase și evreul.

Împrejurările vechiului castel treceau a fi foarte bogate în năluciri și multe umbre, zicea lumea, pribegeau seara prin jurul gurii ladului. Dar lui Regnault nu-i era frică de cei vii.

Ladul de la Bluthaupt este o râpă lungă peste măsură de mare, în mijlocul unui șes, al cărui povârniș accidentat domină drumul curmeziș de la Esselbach la Heidelberg.

Râpa străbate în zig-zag povârnișul acesta și se unește cu drumul care trece pe sub munte.

Surpătura de unde provine gaura aceasta a lăsat neatinsă creasta șesului, unde cresc molizi seculari, așa că formează un fel de pom atârnat deasupra prăpastiei, al cărui fund este drumul la Heidelberg.

---

⁶ *Meinherr* (în limba germană în text): Domnul meu. (nota lui BlankCd)

De la gura prăpastiei și până la drumul curmeziș sunt numai bălării și hățișuri de pădure care ascund dinții ascuțiți ai stâncii, care nu se văd din cauza surpăturii.

Lungile rădăcini ale molizilor se întrețeseau cu rădăcinile a o mulțime de copaci și de mure care își încrucișau ramurile lor horizontale și făceau niște cercuri lungi împrejurul gurii prăpastiei.

Vasalii lui Bluthaupt știu o mulțime de istorii despre lad ale cărui margini mincinoase prelungesc un fel de covor verde pe deasupra golului și, chemă zâmbind pe victima lor, întocmai ca prăpăstiile siciliene atât de scumpe poeților clasici.

Multe picioare au călcat pe acolo împleticindu-se la lumina duioasă a amurgului crezând că tot pe pământ calcă și înfundându-se în moarte.

Iar când era noapte, era și mai rău. Călătorul își vedea de drum, dar a doua zi pe drumul curmeziș de la Heidelberg, se găsea câte un cadavru!

Nu trecu mult timp după ce coborî și calul vicontelui se opri deodată, ridicându-se în două picioare și suflând cu zgomot.

Dacă domnul d'Audemer ar fi mers pe jos, s-ar fi sfârșit numaidecât, dar instinctul animalului mergea mai departe decât judecata omului.

Luna, ascunsă după niște nori groși, lăsa muntele într-un întuneric desăvârșit.

Domnul d'Audemer se plecă înainte și se uită, căutând să descopere lucrul care-i împiedica trecerea înainte.

I se păru că vede iarba mai deasă și mai neagră decât încolo.

Asta fu tot.

Regnault se apropia pe la spate.

Domnul d'Audemer îmboldi calul cu pintenii, calul însă nu se mișcă.

Lui Regnault îi veni în gând să fugă, dar mai înainte, vrând să încerce pentru cea din urmă oară, apucă biciușca de vârf și croi așa de tare calul vicontelui pe crupă, încât dobitocul speriat o lua la fugă.

Hățișul se deschise, frunzele uscate se freacă una de alta.

Un țipăt puternic se auzi în adâncul ladului și ceva căzând greu în fundul prăpastiei.

Strigătului de agonie scos de nenorocitul viconte îi răspunse un țipăt de groază. În stânga, în dosul trunchiurilor de molizi.

Regnault n-avu vreme să se bucure.

În mișcarea pe care o făcu se întoarce calul, gulerul mantelei i se lăsa în jos.

În clipa aceasta ieși și luna de după nori.

Regnault dădu pîteni calului și-și ridică iute gulerul mantelei, însă doi ochi scânteiau în umbra unui copac vecin și-l recunoscuseră.

Pe când Regnault fugea în goana calului, livreaua roșie a lui Fritz, curierul de la Bluthaupt, care și el se întorcea din Frankfurt, ieși încet, încet din umbră.

Fritz se aproprie binișor de marginea prăpastiei și se culcă pe iarbă să tragă cu urechea.

Din fundul prăpastiei nu venea nici un sunet.

Fritz îngenunche și recită rugăciunea morților.

Capitolul III - La castel

Cavalerul de Ragnault ajunsese în câteva minute la locul unde se despărteau potecile.

Vroia să răsufle liniștit, dar șovăia ca un om beat.

Tulburarea aceasta nu era de fel remușcare, ci spaimă. El tot auzea țipătul acela răsunând la câțiva pași de el, în întuneric. Înaintea sa vedea încă strălucind în umbră cei doi ochi.

Însă cavalerul era dintre aceia care nu se tulbură din orice primejdie.

Cu cât se gândea mai mult la asta, cu atât prindea curaj, mai ales că nici un vrăjmaș nu-i tăia calea și avea destul câmp liber înaintea sa.

La răscruce, ajunsese pe poteca cea bună și porni în trap spre castelul de Bluthaupt.

Vântul sufla din ce în ce mai tare, gonind norii.

Se vedea lumina lunii fugind pe câmpiile acelea întinse, urmărită neîncetat de întunericul care și el făcea loc unei alte lumini.

Printre norii deși care lunecau pe firmament, cerul avea culoarea aceea limpede și închisă a nopților de furtună.

Stelele scânteiau și păreau că-și ascut razele.

Câmpia, în dreapta și în stânga drumului care mergea pe vârful micului lanț de munți, avea o înfățișare sălbatică. Era un fel de lan gol, unde vedeai, ici și colo, stânci mari calcaroase, ale căror forme fantastice se conturau și mai bine la întunericul pădurii de molizi.

Ici și colo se vedeau câte un boschet și stejari jigăriți, noduroși și fără frunze din cauza viscozelor din munți.

În rest vedeai numai molizi subțirei și drepti ca niște catarge de corăbii care-și legănav la o înălțime de cincizeci de picioare deasupra pământului veșnica lor verdeață.

În dreapta, în fața boschetului stufos care mai ascundea castelul, se zărea un câmp de formă neregulată unde se grupau într-un mod ciudat umbrele cenușii.

Un neamț care ar fi trecut pentru întâia oară prin locurile acelea s-ar fi îngrozit.

I s-ar fi părut că vede numai fantome culcate și de frică s-ar fi părut chiar că mișcă.

În capul nemților sunt numai năluci.

Însă cavalerului Regnault nu-i era frică de nimic și își continua gândurile sale.

Câmpul acesta, care se întindea spre partea de miază-zi a castelului și la două sute de pași cel mult de șanțurile-hotar, era locul pe care fusese odinioară orașelul Bluthaupt.

Formele cenușii, ascunse sub tufe, erau ruine.

Acolo fusese odată un sat mare, aproape chiar un oraș pe vremea când Bluthauptii erau suverani ai muntelui.

Lui Regnault i se limpezise cu desăvârșire capul când intră în pădurea de arțari care ascundea castelul în partea aceea. În câteva secunde ajunse în șoseaua cea mare care cobora încet pe coasta vestică a muntelui și se unea cu drumul curmeziș de la Heidelberg, la trei sute de pași deasupra ladului.

În capătul șoselei se vedea o grămadă întunecoasă: era castelul de Bluthaupt.

Din locul acesta Regnault domina toată câmpia dimprejur, care părea că iese din umbră, arătând cât se vedea cu ochiul livezile cele mari de-a lungul viilor, ogoarele pe coastele munților și pădurile din vârful.

— Cel puțin jumătate din toate acestea sunt ale nebunului
ălui de bătrân de Gunther și prin urmare ale noastre... își zise
Regnault în gând. Dacă n-am fi atâția oameni, ar fi o minunată
afacere!... Dar cât poate să revină la șase golani!...

Un nor negru, alb pe margini, venea de la apus și astupa
repede unul după altul toate lucrurile pe unde se zărea cerul cu
stelele.

Începuse să cadă câțiva fulgi de zăpadă. Regnault se opri și
începu să-și netezească părul.

— Șase! își mai zise el. Când sunt prea mulți lupi împrejurul
unei prade, lupii se mănâncă unul pe altul... Să punem întâi
mâna pe pradă și pe urmă vom vedea!

Mângâie cu biciușca gâtul calului care, simțind zăpada ce
începuse să cadă și că se apropie popasul, începu să meargă
mai repede.

— Și pentru căi ca și pentru oameni este tot una! își mai
zise Regnault. Calul meu, bunăoară, are să mănânce bine astă-
seară, ca și mine, pe când calul vicontelui este culcat în fundul
ladului! Ah! Ah! Dracul acela de viconte știa prea multe!

— Ai biruit în lupta pe care ai avut-o, domnule Regnault?...
zise o voce care venea dintr-o parte a șoselei.

Cavalerul tresări în șa, pentru că a recunoscut accentul
aspru al ungurului, care era unul din cei șase lupi nemâncați
împrejurul unei prade prea slabe la care se gândea el adineauri.
Dar se liniști curând și răspunse prefăcându-se a fi vesel;

— Știu mijlocul să nu fiu niciodată biruit, domnule Yanos.

— Ah!... făcu ungurul...

— Și pot să cunosc și eu secretul dumitale?

— Să ataci întotdeauna cu siguranță, răspunse Regnault.

Yanos Georgyi își aduse calul alături cu al cavalerului.

— Vezi așa, căci asta mă face să cred domnule de
Regnault, că niciodată nu o să mă ataci pe mine, zise ungurul
încet.

Cavalerul făcu un gest foarte grațios și salută.

Sosiră la zidurile castelului împrejurul cărora se învârtteau
vârtejuri de zăpadă.

Castelul Bluthaupt era un trup mare de piatră care
străbătuse multe secole. Mina timpului lăsase acolo multe urme
și multe ghiulele din războiul de treizeci de ani care erau
încrustate în marile pietre ale zidului. Majoritatea construcțiilor

rămăsese neatinsă, afară de câteva crăpături făcute ici și colo de oameni ori de trecerea timpului în meterezele groase.

De departe; era o grămadă de clădiri cu acoperișurile ascuțite, încinse cu un zid de formă lunguiață, cu colțuri numeroase și în care se afla câte un turn rotund.

Cu cât se apropia cineva mai mult, îl izbea înfățișarea feudală a vechii fortărețe.

Bluthauptii însă decăzuseră încetul cu încetul. De un secol încoace încetase să se mai ridice un drapel independent și se recunoscuseră vasalii prinților, episcopii de Würzburg. Cu toate acestea erau oameni mari, puternici prin avere și prin vechimea neamului.

În mijlocul brâului cel gros de ziduri, apărute cu șanțuri largi, era un edificiu de stil amestecat, unde toate epocile romanului și ale goticului erau foarte ciudat amestecate. Împrejurul acestui edificiu era o mulțime de clădiri de a doua mână, construite în diferite timpuri și pentru a mulțumi trebuințele tot mai multe ale unei puteri ce creștea mereu.

Dincolo de șanțuri, unde un arc de zid înlocuise podul din veacul de mijloc, poarta cea mare cu boltă lăsată în jos își arăta încă dinții ruginiți ai cumpenei și două sau trei găuri care slujiseră de toc acelor brațe vârtoase de stejar care odinioară ridicau sau coborau podul.

În dreapta și în stânga erau două turnuri scurte și groase acoperite cu mușchi. Între ele se mai deosebea o rămășiță de stemă susținută de sfărâmatuiri de îngerii.

Toate acestea trebuie să fi fost zidite înainte de Carol cel Mare.

Deasupra porții atârna un fel de colivie, făcută din lespezi mari de piatră, dantelată cu stele *à jour* și cu figuri fantastice, sculptate în granit. Colivia asta slujise de post de observație. Casele nemțești, chiar castelele, au mai toate câte o colivie ca aceasta.

În fața podului, aruncat peste șanț, se desena în zigzag vechiul drum întărit, singurul drum care ducea altă dată la orașelul Bluthaupt.

Pe drumul acesta, cu pereți de piatră cu o mulțime de găuri, se putea merge și acum.

Două, trei duzini de case vechi, compunând noul sat Bluthaupt, se vedeau pe coasta muntelui, la dreapta ruinelor.

Bluthaupt, clădire mândră care înfruntase secolele, era zidit pe vârful muntelui și domnea din vârful turnurilor tot ținutul vasal.

Regnault și Yanos erau mascați de meterezul dinspre apus.

Trebuia să ocolească șanțul ca să vină la poarta cea mare, care era la miază-zi și care fusese înlocuită cu un grilaj de fier.

— Colibă veche! bombăni Regnault, cu toate acestea tot sunt destule pietre bune cioplite gata pentru a clădi o casă frumoasă!

Yanos bătu cu ciocanul în grilaj și arătă pe urmă cu degetul un turn care domina tot restul edificiului și a cărui platformă slujise odată pentru pază.

La fereastra cea mai de sus a aceluia turn se vedea o lumină roșiatică.

— Bătrân nebun! zise Regnault dând din umeri.

Numai la două sau trei ferestre din fațada castelului se vedea lumină.

Marele castel părea nemișcat și adormit.

Ungurul fu silit să bată de mai multe ori cu ciocanul în poartă.

În cele din urmă grilajul se deschise și cei doi călători intrară în curte.

Dar nu întrebară de contele de Bluthaupt ci de Zachœus Nesmer, intendentul său.

* * *

Era seara cam pe la șase și jumătate. Într-o sală mare, luminată de două lămpi, patru oameni ședeau împrejurul unui cămin înalt de marmură neagră unde ardeau surcele de molizi. La spatele căminului, se pierdea între perdele un pat cu galanterie, de formă pătrată și al cărui cer sculptat se sprijinea pe stâlpi de abanos. Lângă pat era un fel de paravan de tapițerie care-l izola pe jumătate și părea un alcov larg. Acolo, în dreapta și în stânga, era loc pentru mai multe persoane. Înăuntrul alcovului era o ușiță care răspundea într-un paraclis rotund și boltit pe dinafară. Un altar, cărți frumoase de rugăciuni, legate în catifea și aur și icoane împodobeau camera aceasta.

Între pat și cămin, o masă îngustă și scundă era plină cu sticlute cu gâtul lung, cu ibrice și cu cești de argint lucrat. Din toate acestea ieșeau niște mirosuri pătrunzătoare pe care cel care le simte le disprețuiește din instinct, pentru că anunță suferința. De partea cealaltă a patului și după draperie, era un leagăn gol, împodobit cu pânză albă și cu flori, care părea gata să primească un prunc nou născut.

La capătul celălalt al sălii, lângă o fereastră, un tânăr și o cameristă — doi copii frumoși, deștepți și zâmbitori ședeau unul lângă altul pe scăunele și vorbeau încet. Tânărul avea optsprezece ani.

Părul său lung, blond, pieptănat cu cărare, cădea în bucle groase de o parte și de alta a frunții sale albe și senine ca a unei zâne.

Cu toată dulceața asta însă se vedea o voință tare și flăcări ieșeau din ochii mari și albaștri, care se închideau îndată.

Îl chema Hans Dorn.

Camerista avea cel mult șaisprezece ani.

Era o fată frumușică, simplă, naivă, a cărei privire nu era șireată ca a fecioarelor din Franța.

Pielea obrazului îi era de o frăgezime uimitoare.

Ea părea îngândurată, chiar speriată.

Cu toate acestea, din când în când, un râs vesel venea pe neașteptate să arate rumeneala aprinsă a buzelor ei și niște dinți mari albi ca zăpada.

Însă râsul acesta ținea puțin.

Fata părea că are o remușcare că era veselă. Ochii i se întorceau spre patul închis și privirea-i lua o expresie de milă respectuoasă.

O chema Gertraud.

Cei patru oameni care stăteau unul lângă altul în fața focului, abia scoteau, din când în când, câte o vorbă și aceea pe șoptite.

Unul dintre ei, lung și uscat, cu figura afectată, cu turnura scolastică, se scula des și se ducea de-și vâra capul ras între perdelele patului de unde ieșea atunci o plângere slabă.

Din două, trei sticlute turna într-o ceașcă de argint niște lichide pe care le amesteca și da băutura aceasta bolnavului din pat.

Apoi venea și se așeza iar pe scaun și ori de câte ori își relua astfel locul, contele Gunther de Bluthaupt, care ședea pe un fotoliu de onoare lângă cămin, își descoperea capul albit și mulțumea cu o mișcare.

Capitolul IV - Gunther vrăjitorul

Gunther de Bluthaupt era un bătrân bolnăvicios și slab, ale cărui trăsături palide arătau o mare slăbiciune de spirit și o încăpățănare de copil.

Obrazului însă nu-i lipsea oarecare mândrie; păstra ceva din manierele mari pe care le învățase, căci își făcuse o bună educație în tinerețe.

Dar era un contrast ciudat: pe când capul său cărunt sta drept și mândru, dimpotrivă în ochi i se vedea un fel de respect fricos.

El era domn și stăpân.

Scaunul său domina ca un tron pe cele ale tovarășilor săi și cu toate acestea un observator ar fi ghicit foarte repede la omul acesta o supunere misterioasă.

În privirea sfioasă cu care se uita la ceilalți trei era o diferență care semăna cu supunerea.

Deasupra capului, pe tăblița căminului, era așezat un pahar de aur însemnat cu armele familiei Bluthaupt.

Într-un colț al căminului, într-un vas fierbea un lichid negricios.

La fiecare jumătate de oră, omul cel slab și lung turnă în paharul de aur trei sau patru lingurițe din lichidul din vas și-l da bătrânului conte. Gunther de Bluthaupt bea. Obrazul i se rumenea, iar peste un minut se învinețea și mai mult.

Lângă el stătea un băiat foarte gras, rotund, cu ochii mici și închiși ca de somn. O pădure de păr auriu îi acoperea fruntea lată și bombată. Obrajii îi erau foarte grași și-i treceau peste gulerul cămășii. Toată persoana lui seamănă cu o ghiulea îmbrăcată în haină neagră. Sta cu mâinile albe, grase și scurte, împreunate pe pântecul umflat.

Omul acesta era *mein herr* Fabricius van Praët, olandez, favoritul bătrânului conte și tovarăș de masă obișnuit al castelului.

După el venea omul cel lung, slab și serios care era doctorul José Mira, portughez din naștere și mai învățat decât toți felcerii la un loc din confederația germană.

Omul acesta priceput nu părăsea niciodată castelul.

Gunther de Bluthaupt se credea mort îndată ce pierdea din vedere figura lungă și uscată și capul ascuțit al doctorului.

Van-Praët era un bărbat de patruzeci de ani.

Mira nu împlinise încă treizeci; însă unii ziceau că doctorul portughez aștepta vârsta de patruzeci de ani și o avere, pe care trebuia mai întâi să o strângă.

Cel de al patrulea stătea în fața bătrânului conte, în celălalt colț al căminului.

Era o figură din acelea nemțești, reci, îngustă, neînsemnată și nemișcată. Obrazul lui amortit nu exprima nici bunătate, nici răutate, nici prostie, nici spirit: nu citeai nimic din toate acestea.

Zachœus Nesmer, intendentul castelului de Bluthaupt, știa să-și facă treburile foarte bine.

Puteai să-i dai treizeci de ani; puteai să-i dai și cincizeci de ani. Adevărata lui vârstă trebuia să fie între aceste două cifre.

Contele Gunther avea încredere oarbă în intendentul său Zachœus.

Zachœus era pentru moșiile și pentru castele sale ceea ce era și Mira pentru mântuirea corpului său și ce era grosul Van-Praët pentru visurile de viitor.

Pentru că contele Gunther avusese două visuri în viața sa, două visuri mângâiate ani întregi, hrănite cu o speranță încăpățânată și cu o pasiune neobosită.

Primul dintre aceste visuri era o speranță legitimă și câte se găsește în inima oricărui om. Numai bătrânețea lui îi putuse să-i dea acestei dorințe o aparență himerică. Gunther dorea să aibă un moștenitor pe care să-l cheme ea pe el.

Era cel din urmă Bluthaupt, pentru că cei trei bastarzi ai contelui Ulrich, pe care el nu voise să-i vadă nici o dată și pe care-i ura din întreaga sa ființă, nu aveau dreptul să poarte blazonul tatălui lor.

Dar pe cât mai cu puțință era ca visul acesta să se îplinească, cu atât visul celălalt era mai nebunesc și mișelesc.

Viața lui trecuse în singurătate, în vechiul său castel, departe de zgomotele din afară, departe de ideile veacului.

Revoluțiile bubuiseră în jurul său, fără ca el să le fi auzit; urechea sa era surdă pentru orice zgomot din afară.

Pentru el lumea trăia numai în cercul îngust pe care-l trăsesese în jurul său. Dincolo de acest cerc nu era nimic.

De treizeci de ani Günter de Bluthaupt nu ieșise din parc; nu mai știa ce este un oraș.

După obicei, castelul era deschis pentru oricine cerea găzduire; dar călătorul care venea să-i ceară adăpost nu era primit la masa stăpânului.

Musafirii uită repede drumul unei case unde ușa li s-a deschis numai pe jumătate.

Iarba creștea pe șoseaua care duce spre castelul Bluthaupt.

Gunther, trăind singur, atunci când vârsta nu înghețase încă în el focul bărbătesc și necesitatea de acțiune, căuta să își folosească puterile.

Sta închis în cameră, se gândea și Dumnezeu singur știe câte fantasme pot vizita, în ceasurile de singurătate, o imaginație de neamț.

Altă dată se încuia în vechea bibliotecă a castelului și citea zile întregi.

Nefiind în stare să deosebească adevărul de minciună, visul de realitate, își umplea imaginația cu legende vechi.

Se știa ce fel de sete trăgea în veacul de mijloc pe învățații germani pentru pretinsa știință hermetică.

Setea aceasta trecuse de la doctori la gentilomi și nici un istoric nu ar putea spune câți conți, palatini, landgravi⁷ și

---

⁷ Landgráf, landgrafi, s. m. Titlu dat unui principe german în evul mediu, magistrat care răspundea în fața justiției în numele împăratului — Din fr. landgrave. (nota lui BlankCd)

burgravi⁸ muriră nebuni cu ochiul fixat pe cornul cabalistic care trebuia să schimbe pentru ei plumbul în aur.

Tradiția țării spunea că mai mulți Bluthaupti căzuseră în nebunia aceasta a timpilor trecuți.

Oricum ar fi fost însă, biblioteca castelului conținea o mare grămadă de cărți și manuscrise vechi, care tratau despre mijloacele sigure cu care se putea ajunge la acest rezultat cu sau fără voia lui Dumnezeu.

Gunther de Bluthaupt, în decurs de ani, citise, recitise, meditase, comparase rețetele absurde îngropate în lungile pagini latine sau grecești, ba chiar și ebraice, ale autorilor săi favoriți.

Ajunsese să creadă cu tărie în șarlatania aceasta.

L-ai fi putut tăia în bucățele și el tot ar fi crezut în ceea ce citise.

Și cu toate acestea un fel de sfială îl opri multă vreme.

Nu-i venea să facă pasul care desparte teoria de practică.

Știa toate tainele științei: însă nu avea experiență.

Pe lângă asta îl mai ținea în loc și frica să nu-și piardă sufletul.

În sfârșit pasiunea birui.

Cuptoarele înroșiră metalul din corn și bătrânul nostru ajunsese alchimist chiar în secolul al nouăsprezecelea!

Laboratorul lui era așezat în camera cea mai de sus a turnului celui mai din fund al castelului.

Acolo fusese odinioară locul de pază.

---

⁸ Burgráv, burgravi, s. m. — Nume dat comandantului unei fortărețe sau al unui oraș în Germania evului mediu. — Din fr. Burgrave.

Toate aceste titluri derivă din germanul *Graf*, echivalent în limba franceză cu titlul de conte. În Sfântul Imperiu Romano-German termenul de Grave (în limba germană Graf) a fost combinat cu alți termeni care denotă o jurisdicție sau un domeniu de responsabilitate, de exemplu:

➤ landgrave (landgraf) — nobil al cărui fief ținea direct de suveran (land = ținut).

➤ rhingrave (rheingraf, în limba germană) — familie care avea sarcina de supraveghere a fluviului Rhin.

➤ margrave — în limba franceză marchiz (mark = provincie de frontieră).

➤ burgrave — sinonim cu viconte sau uneori cu castelan (Burg = castel, fortăreață). (nota lui BlankCd)

Gunther nu destăinuise secretul nimănui; trebuia să fie cu desăvârșire singur pentru lucrarea ciudată pe care o începuse.

Bineînțeles nu izbuti niciodată să facă aur, însă așa e făcut omul ca să se încăpățâneze în voința de a face ceea ce nu se poate.

Contele lucra, lucra mereu.

Se ducea de la cuptor la cărți și de la cărți la cuptor.

În lipsa de aur care nu vroia să vină, lucrarea lui Gunther avu un rezultat: se dusesse vestea că înăuntrul vechilor ziduri ale castelului de Bluthaupt se ascund vrăjitorii.

Și în Germania tradițiile pier cu multă greutate.

Lumea își aduce aminte de istoriile adeseori repetate, în care Satana juca rolul său trebuitor: cei care treceau pe lângă metereze erau cu groază în inimă. Chiar și lumina roșiatică, ce strălucea toată noaptea în vârful unuia din turnuri, fu luată drept ochi sângeros al diavolului, deschis peste toate lucrurile dimprejur.

Și muntenii și plăieșii începură să se uite la castel cu neîncredere.

Iarba începu să se îndesească printre copacii cei mari care se întindeau de o parte și de alta a șoselei.

Când Margarèthe călcă pentru întâia oară în curtea castelului ca soție a contelui, toți o plâneră pe dulcea copilă care avea să doarmă lângă un slujitor al dracului.

Este adevărat că Gunther ceruse voie Papei ca s-o poată lua de nevastă, dar aceasta o făcuse numai pentru ochii lumii și negreșit că nu avea nici o trebuință de voia dată de cer...

Zachœus Nesmer era chiar pe atunci intendent al castelului de Bluthaupt.

La început ciupea prea puțin pe stăpânul său, dar începu să aibă îndrăzneala ca să-l fure cumsecade.

Zachœus nu credea de fel în dracu.

Băgase de seamă, ca toată lumea, lungile și dese vizite pe care le făcea Gunther în laboratorul său. Nu putea să priceapă ce făcea el acolo, dar ca unul ce era tare de înger nu vroia să creadă în farmece.

Și se gândea că ar putea izbuti odată să prindă secretul stăpânului său, atunci s-ar putea prinde cum șira făcui averea pentru că un secret este întotdeauna un izvor de bogăție pentru cel care are talentul de a-l folosi.

Într-o noapte Zachœus își lăsă cizmele în camera lui și se sui cu picioarele goale pe scara care ducea la camera cu pricina. Poate că în toată țara n-ai fi găsit un om mai îndrăzneț ca el.

Zachœus nu vru să vadă mai mult.

Se dădu jos frecându-și mâinile și peste câteva zile *mein herr* Fabricius Van-Praët a fost adus în castel.

Omul acesta cinstit era un vechi prestidigitator care ajunsese prea sus ca să-și mai poată vedea de meserie.

Avea câteva spoieli din științele fizice și nu trebuie să se forțeze mult ca să treacă drept un adept adânc în fața lesnecredinciosului conte.

Nu trecu mult și fu adus și doctorul José Mira.

Van-Praët nu avea altă îndatorire decât să facă aur.

Seriosul José Mira, mulțumită cunoștințelor sale în ale medicinei transcendente trebuia să dea contelui Gunther mijloacele de a face să nu se stingă numele de Bluthaupt.

Cu ajutorul acestor doi oameni intendentul Zachœus era stăpân pe toate slăbiciunile nebunului conte.

Asta îi era de ajuns ca să se îmbogățească el și tovarășii lui.

Însă nu era în puterea lui Zachœus ca să ne oprească aici. Afară de doctorul și de grosul olandez, mai erau și alți trei asociați pe care trebuia să-i îmbogățească.

Pentru aceasta trebuia toată averea lui Gunther de Bluthaupt și Zachœus silit fiind să împartă, voia ca cel puțin, câștigul să fie gras.

Veniturile contelui erau foarte mari însă nimic nu costă așa de scump ca atunci când vrei să schimbi plumbul în aur și când ai mai cu seamă un *mein herr* Van-Praët, exfizionom aeronaut, drept colaborator.

Zachœus strigă vai! și, declară că dacă se vor face încă multă vreme astfel de cheltuieli, apoi în scurtă vreme toate moșiile contelui au să fie vândute de creditori.

Dar semnalând răul propuse leacul.

El cunoștea pe un evreu din Frankfurt, om cum nu se poate mai cinstit, care ar veni cu bucurie în ajutorul nobilului conte, numai să câștige ceva. Astfel Mosès Geld fu adus la castel.

Și pentru că împrumuturile acestea cu dobânda erau foarte grele, Zachœus Nemser, neconținut ocupat de binele stăpânului

său găsi în cele din urmă un mijloc minunat ca să-l scape din încurcătură.

Credincioasa slugă propuse o vânzare a tuturor bunurilor contelui, cu condiția ca acel ce cumpără să-i plătească pe tot anul o sumă dublă față de venitul actual.

Cumpărătorul era și găsit: Mosès Geld nu putea să refuze nimic nobilului conte.

Gunther de Bluthaupt deși era obișnuit să nu vadă decât cu ochii lui Zachœus, rămase nehotărât deocamdată în fața acestei măsuri extreme.

Iubea pe frumoasa Margarèthe, care-i arăta o afecțiune de fiică și se supunea cu blândețe celei mai mici voințe a lui.

Și pe urmă, unde pui că el tot nu-și pierduse nădejdea de a avea un moștenitor și continuu se gândea că de lungile eforturi de a face avere are să profite copilul său, de acel Mesia făgăduit de știința inflamabilă a doctorului José Mira.

— Să mă ferească Dumnezeu, zise intendentul, ca să propun eu stăpânului meu un contract care ar putea atinge interesele nobilei contese Margarèthe și a viitorului moștenitor de Bluthaupt! Venitul va fi reversibil asupra contesei în cazul, facă cerul că nenorocirea aceasta să se întâmple cât se va putea mai târziu! — când ar rămâne văduvă...

Cât despre a doua ipoteză, este bineînțeles că ea va forma o condiție care să desființeze, să strice tot... Nașterea unui băiat pe care îl așteptăm cu toții ar anula vânzarea făcută înainte.

— Dar veniturile plătite până aici de Mosès? întrebă contele încredințat pe deplin aproape.

— Legea romană este pozitivă în privința aceasta, răspunse Zachœus. Orice contract aleatoriu expune pe cumpărător la pierderea sumelor date într-un asemenea caz.

Gunther ar fi cedat altor argumente mai puțin hotărâtoare.

Cel dintâi lucru pentru el era ca să-și vadă de lucru înainte: și o dată ce va izbuti, ce-i mai păsa de toată averea sa?

Nu i-ar fi lui de ajuns un cazan, un cuptor și un vas de pământ pentru ca să facă pe fiul său mai bogat decât toții împărații lumii?

Se învoi și își puse iscălitura în josul unui act foarte cu meșteșug compus.

Din ziua aceea contele Gunther fu cel mai norocit domn din statele germanice.

Zachœus îi puna întotdeauna aur la dispoziție. Marea Operă mergea după pofta inimii, după cum spunea chiar Fabricius Van-Praët, care era adevărul personificat și doctorul portughez afirma sub jurământ că niște semne, pe care numai el le cunoștea, vesteau fără doar și poate viitoarea regenerare a sângelui Bluthaupt.

Acelui prețios doctor, pus și el în confidența vânzării sub condiție, compuse o băutură care trebuia să înșele toate calculele cumpărătorului Mosès Geld și să lungească viața contelui peste o sută de ani.

Astfel toate mergeau foarte bine și Gunther era înconjurat numai de prieteni neprețuiți.

Ca și cum întâmplarea ar fi vrut să adeverească povestirile doctorului, Margarèthe rămase însărcinată.

Toată lumea se miră; doctorul se miră mai mult ca toți.

Cât timp fu soția sa însărcinată, Gunther se ocupă numai să topească plumb, să distileze tot felul de doctorii și să bea faimoasa băutură care să-i prelungească viața.

Acele luni fură pentru el numai bucurie, deși îl îmbătrâniră cu zece ani.

Cei șase asociați însă avuseseră nouă luni ca să ia măsuri pentru orice întâmplare.

Termenul trecuse, ceasul venise.

La împrejurarea aceasta făcuse aluzie curierul Fritz la Frankfurt.

În patul înconjurat cu perdele groase contesa Margarèthe începuse să simtă cele dintâi dureri ale facerii nașterii.

Printr-o coincidență care nu era nicidecum efectul întâmplării, Van-Praët făgăduise contelui că în noaptea aceea se va împlini Marea Operă.

Cuptoarele ardeau în laboratorul său, metalul fierbea în fundul cazanului.

Era o mare tăcere împrejurul căminului.

Se auzea șoptele dintre Hans și Gertraud, care stăteau lângă fereastră.

O muzică ciudată, care părea că vine din nori, se auzi deodată.

Era ceasornicul din turnul cel mai înalt al castelului de Bluthaupt care cânta.

După ce se isprăvi cântecul, ceasornicul bătu ora șapte.

Doctorul se uită la cadranul smălțuit al vechii pendule.

— Nobilul conte va vedea obrazul moștenitorului său mai înainte ca acul acesta să ocolească încă o dată cadranul, zise el.

— Și tot atunci, zise Van-Praët, va fi aur în fundul cazanului nostru.

— Fericită noapte are să fie aceasta pentru casa de Bluthaupt! zise Zachœus cu niște accente ciudate în voce.

— O! Prea fericită! Prea fericită! zise și Gunther, dar cât o să-mi pară de lungi ceasurile!

Doctorul se sculă și turnă într-un pahar de aur o doză de băutură din care ieșeau aburi.

Gunther duse paharul la gură.

— Mi se pare că beau viața! zise el uitându-se la portughez cu recunoștință.

Obrajii săi uscați și zbârciți se învioră o clipă, ochii îi scânteiară, apoi obrazul se învineți și, mai mult, chiar scânteia din ochi pieri.

Răsuflă greu și-și duse mâinile zbârcite la piept.

— Aș vrea să beau mereu! zise el. Când nu beau, mi se oprește respirația și simt un foc lângă inimă.

Capul i se clătină și căzu greu într-o parte.

Van-Praët și Mira se uitară pe furiș unul la altul.

Capitolul V - Pata de sânge

Cu cât contele bea mai mult elixir preparat de José Mira, cu atât slăbea mai tare.

În seara aceea simțea mai acut ca oricând îndoitul efect al băuturii pentru a cărei pregătire doctorul pusese, negreșit, o mai mare grijă.

La un minut după ce golea paharul de aur cădea într-un fel de amorțeală care îl lăsa cel puțin să aibă conștiință de cele ce se petreceau în jurul său.

Capul lăsat pe piept, și care părea că poartă o greutate nevăzută, se ridica din când în când cu efort.

Privirea sa stinsă se preumbla încet de la unul la celălalt tovarăș al său, apoi pleoapa obosită se închidea și capul îi cădea iar spre piept.

José Mira nu-i pierdea nici o mișcare.

Grosul Fabriciu Van-Praët ședea răsturnat în fotoliu și privea cum ardeau surcelele de brad. Nu se gândea câtuși de puțin la minunea care trebuia să se împlinească în singurătatea laboratorului din odaia cea mai de sus a turnului de pază.

Intendentul Zachœus își făcuse o perdea cu mâna și se uită foarte rece la stăpânul său.

Într-un moment când Gunther ținu capul plecat pe piept mă mult decât de obicei, Van-Praët arătă cu degetul pendula și zise încet:

— Nu mai vin!... Întârzie!...

— Știi! făcu doctorul, aude tot!...

Contele ridică capul ca și cum ar fi voit să confirme vorba aceasta.

— Este prea adevărat! zise el abia putând vorbi, întârzie! Minutele sunt lungi! Prea lungi!

Răsuflă greu ca un om care a făcut ceva mai mult decât îl ajută puterile.

— Margarèthe nu strigă, mai zise el. Aș da o mie de suverani⁹ ca să-i aud cel dintâi țipăt. Și cazanul!...

"Oh!... Pentru ce nu pot să văd aurul galben și strălucitor fierbând în fundul lui! Pe urmă răcindu-se și întărindu-se! Minutele sunt lungi!"

Își rezemă capul pe mâna care tremura.

Cei trei tovarăși tăceau.

— Tot corpul mi-a înghețat, mai zise contele, numai un punct îmi arde în piept ca un cărbune aprins. Dați-mi să beau!... Mă înăbuș!...

— Nu trebuie să bei prea mult, răspunse doctorul cu un ton dramatic și încet. Dozele sunt reglate după artă; vei bea, nobilul meu stăpân, când va fi vremea.

— Vezi că sufăr mult! murmură bietul bătrân, dacă ai ști cât sufăr!

Doctorul îi luă mâna ca să-i ia pulsul.

---

⁹ *Suverani: monedă de aur.*

— Domnule conte, zise el cu sfruntare, niciodată n-ai fost mai sănătos decât acum!

Gunther se forță să zâmbească.

— Poate că e adevărat, îngână el, mi se pare că sunt bolnav... dar așteptarea aceasta mă omoară... Să aștept încă ceasuri multe și să nu pot să știu!...

Păru că reînsuflețește deodată și își aținti ochiul scânteietor de dorință pe fața largă a olandezului.

— Domnul meu Van-Praët, zise dând vocii sale acel accent mângâietor ce știu numai copii să dea, nu crezi că ne-am putea sui în laborator să descoperim cazanul ca să vedem dacă opera merge bine?

— Dacă l-am destupa acum, s-ar putea să întârziem prefacerea cu o lună, poate chiar și cu un an, zise olandezul foarte serios, dar eu sunt acum, mai mult ca oricând, la ordinele nobilului meu stăpân.

Se prefăcu că se ridică.

Gunther gemu.

De după perdelele patului îi răspunse un alt geamăt și o vece de femeie pronunță numele lui Dumnezeu cu un accent de suferință sfâșietoare.

Fruntea încrețită a bătrânului se luminează deodată, întorsese capul așteptând țipătul care nu veni însă.

Doctorul dădu la o parte perdelele.

Lumina lămpilor lunecând pieziș printre perdele, arată un obraz îngeresc, mai alb decât muselina pernei pe care se odihnea.

Era un cap nobil pe care radia frumoasa candoare a copilăriei.

Câteva șuvițe de păr blond mătăsos și subțire, cădeau împrejurul obrazilor săi palizi.

Ochii erau pe jumătate închiși și gura fără culoare părea că se deschide ca să plângă.

Doctorul îi luă pulsul fără să spună o vorbă, trase perdeaua la loc și se așeză iar pe scaun.

Gunther căzuse iar în apatia lui.

Hans și Gertraud, pe care nimeni nu îi băga în seamă, se opriseră din vorbă când auziseră țipătul tinerei contese și se uitau spre pat cu ochii înlăcrimați.

O tăcere adâncă domnea în cameră. Nu se auzea decât bătaia pendulei și şuieratul trist al vântului.

Flacăra lămpilor fiind prea slabă lumină numai o parte a camerei, așa că pereții erau mai mult în întuneric.

Ori de câte ori vântul se auzea în ferestre producând un zgomot ciudat prin harpele eoliene întinse între coșurile căminelor de pe acoperișul castelului, ori, când monștrii de fontă, care slujeau ca sfârleze de vânt, lăsau să se audă țipetele lor jalnice, Hans și Gertraud tresăreau ca și cum ar fi auzit glasul unei ființe care cere ajutor.

Gertraud fusese crescută la castel, Hans era un vasal al răposatului conte Ulrich.

Cei doi aveau loc deosebit între toate slugile lui Gunther și trebuia să slujească numai pe contesa Margarèthe.

După câțva timp de tăcere, începură iar să vorbească.

— Era copilă când a sosit frumoasa contesă la castel, zise Gertraud. Nu zâmbea după cum se zice că zâmbesc soțiile tinere... privirea ei atât de dulce era tristă... și totuși când a trecut peste pragul sălii acesteia unde o vedem acum că suferă mi s-a părut că avea lacrimi în ochi.

— Sărmana contesă! zise Hans, mișcat. Ce fericită era acolo, la castelul de Rothe! Tatăl său o iubea, frații se închinau la ea și toți nobilii din vecinătate oftau de dragul ei... Dar se zice că măritișul acesta trebuia să se facă ca să nu se stingă neamul Bluthauptilor. Știu bine, eu, ce-ar îi trebuit pentru gloria casei... Cei trei frați ai săi, căroră li se zice bastarzi, ar fi purtat cum trebuie numele tatălui lor, care-i recunoscuse prin testament ca moștenitorii săi legitimi. Toate acestea însă s-au întâmplat altfel și mulți: oameni spun chiar că el ar fi vrut așa... Vai! Sunt prea tânăr, însă am apucat vremurile când la castelul de Rothe era numai fericire! Nobilul Ulrich ajunsese în puterea vârstei, cei trei frați n-aveau pereche între toți cavalerii din partea locului, amândouă contesele, Hélène și Margarèthe, bune și frumoase, păreau că aduc asupra castelului binecuvântarea cerului... Acum Ulrich a murit... Omul atât de plin de viață în ajun, nu e decât un cadavru a doua zi!... Se zice că avea vrăjmași niște oameni puternici împotriva nedreptății căroră se lupta el... Făcea parte dintr-o societate în care toți membrii sunt frați dar a cui mână s-a ridicat să-l răzbune? Cei trei băieți ai lui, deși au o inimă frumoasă, nu poartă nici numele de Bluthaupt, nici

numele de Rothe, sunt bastarzi. Am auzit vorbindu-se că și ei ar fi intrat într-o luptă deznădăjduită. Cine poate să spună dacă vor fi având un acoperiș unde să-și pună capul Margarèthe este soția unui bătrân înconjurat de niște vagabonzi setoși de bani! Singură contesa Hélène este fericită. Să dea Dumnezeu să fie ferită de vreo nenorocire. Este soția unui nobil francez pe care-i iubea din copilărie. Nunta lor a fost foarte frumoasă. Gertraud, și n-a semănat de fel cu aceea de care mi-ai vorbit. Și eu eram copil când am văzut nunta lor, dar și acum îmi aduc aminte de bucuria de atunci! Ce frumoși erau amândoi și cum se iubeau!

Hans tăcu deodată: bătuse cineva în poartă.

Bătrânul conte deschise ochii pe jumătate și zise câteva vorbe neînțelese.

— Au venit! zise Praët.

Zachœus Nesmer se sculă și se duse la o fereastră ca să se uite afară.

Grilajul se deschise și un om cu o mantă de ploaie intră, dar era singur.

Zachœus mai așteptă și când văzu că nu mai intră nimeni și că poarta s-a închis, se întoarse spre tovarășii săi care-l întrebau din ochi.

— A venit numai Mosès, zise el așezându-se iar.

Mira și grosul olandez făcură semne de neliniște.

— Tot mereu figuri de vagabonzi ori de negustori! murmură pajul apropiindu-se cu scaunul de frumoasa slujnică. Astfel de oameni trebuie să înconjoare pe șeful casei de Bluthaupt? După cât e de adevărat că te iubesc Gertraud, să mă ascuți pe mine: aici în castel simt că se va petrece ceva ciudat și amenințător!

Fata îngălbeni.

— Mă înfricoșezi, dragul meu, și cu toate acestea nu pot să zic decât tot ca tine... zise fata. Nu știu ce presimțire de moarte îmi îngheață inima. Abia a început să se însereze și aș vrea să fie ziuă.

— Dacă noaptea asta va fi cea din urmă pentru vreunul din noi, zise pajul făcându-și cruce, atunci să aibă Dumnezeu milă de sufletul lui!

Gertraud se lipi tremurând de paj.

Hans înconjură talia fetei și o trase spre el.

— Lasă-mă! zise ea. Jocurile astea sunt un păcat lângă un pat de suferință, și am face mai bine să ne rugăm ca doi creștini.

În curte nu se mai auzea nici un zgomot.

Calul evreului era în grajd și Mosès Geld fusese dus în apartamentul lui Zachœus unde se țineau întrunirile asociațiilor.

Lui Hans îi fu milă de biata Gertraud văzând-o așa de speriată, și vru s-o liniștească.

— Suntem niște copii, zicea el silindu-se să zâmbească, și ne speriam ca niște nebuni pentru că tot ce ne înconjoară este trist și pentru că vântul de octombrie geme afară... Măine, o să avem un copilaș frumos în leagăn, dragă Trudchen și vinul de Rhin o să curgă în pahare ca să sărbătorim venirea în lumea a moștenitorului lui Bluthaupt!

— Să te audă cerul, dragul meu! zise Gertraud.

— Oamenii ăștia au niște figuri urâte, zise Hans arătând cu degetul pe cei trei tovarăși ai lui Gunther, dar inima nu seamănă întotdeauna cu obrazul și pot fi oameni de ispravă... Începuseși să-mi povestești ce se vorbește prin lume în privința sarcinii neașteptate a contesei. Nu vrei să-mi isprăvești istoria, Trudchen?

Gertraud ezită câteva minute.

Însă era femeie și pofta de a povesti o istorie misterioasă era puternică la cei cincisprezece ani ai ei.

— S-au spus multe lucruri, zise ea în sfârșit, printre care sunt multe ce nu le pot înțelege. Dar ascultă-mă, Hans, am să mă străduiesc să-ți povestesc tot, cum mă voi pricepe. Stăpânul meu a mai fost de două ori însurat în tinerețe. Amândouă femeile însă i-au murit fără să-i facă copii. Sunt treizeci de ani de când soția a doua e în mormânt de marmură. La castel mai sunt poate doi ori trei slujitori bătrâni care își aduc aminte de ea de când erau și ei tineri. În treizeci de ani contele Gunther nu se gândi să se însoare încă o dată.

Trăia închis în castelul lui în care nu călca nici un gentilom din vecinătate. Nici chiar fratele său nu venea să-l vadă.

E ciudat ceea ce am să-ți spun, dar am auzit-o și eu de o sută de ori, așa că trebuie să cred. Acum trei ani chiar Gunther de Bluthaupt nu știa încă nimic despre familia fratelui său. Abia atunci păru că se deșteaptă din lunga-i uitare.

El află că familia lui Ulrich se compunea din două fete legitime și din trei gemeni abia scăpați de copilărie și care nu erau născuți de contesa de Bluthaupt. Cred că ai auzit vorbindu-se de focul care strălucește neconținut în vârful turnului de pază, în aripa stângă a castelului. Atunci, ca și azi, era locul favorit al contelui care se închidea acolo ore întregi.

Nimeni n-a putut afla ce face acolo și, Dumnezeu să mă ierte dacă păcătuiesc, oamenii din partea locului spun că acolo este un cuib unde contele se închină lui Satana. Sunt ani întregi de când nici într-o noapte măcar nu s-a stins focul în vârful turnului. Știrile pe care le aflase contele îl preocupară așa de mult încât mai multe zile nu calcă pe acolo. A fost auzit jurându-se pe Dumnezeu și pe dracul că niște bastarzi niciodată n-au să poarte numele de Bluthaupt. Într-o zi trimise o ștafetă fratelui său, contele Ulrich și un om fu trimis special la Roma să ceară de la Papă voia ca Gunther să se însoare cu nepoata sa. Nu trecu multă vreme după aceea și sărmana Margarethe sosi la castel...

Printre oamenii din neamul Bluthauptilor, cei mai mulți spun că e o nebunie să mai aibă copii când ajung la bătrânețe, dacă n-au putut face la tinerețe. Au trecut luni întregi și nu s-a văzut nici un semn despre sarcina contesei.

Gunther începuse să ducă iar viața lui misterioasă de mai înainte, însă nu mai era singur și cei trei oameni pe care îi vezi acolo erau deja așezați în castel.

Se răspândi odată vestea că unul din ei își făcuse pact cu diavolul. Ba se zice chiar că și contele Gunther își vânduse sufletul dracului numai ca să aibă un băiat pe care să-l cheme tot Gunther... Crezi asta, Hans?

— Nu, răspunse pajul, cred în Dumnezeu și nu cred că dracul are vreme să vină să încheie contracte cu păcătoșii.

Gertraud însă nu era așa de tare de înger. Zise dând din cap:

— Alții mai bătrâni decât noi, o cred, și o spun. Eu doresc să nu fie astfel... Dar, ce crezi tu, Hans, de cei trei oameni în roșu?

— Cei trei oameni în roșu?... zise pajul.

— Cei trei oameni în roșu pe care stăpânii noștri îi poartă pe armele lor, zise fata, cei trei demoni care veghează asupra destinelor Bluthauptilor!... Se poate chiar, Hans, să nu fi auzit tu niciodată vorbindu-se despre asta?

— Adevărat... zise pajul râzând, mi se pare că-mi aduc aminte. Ei vin ca o prevestire ori de câte ori are să se întâmple ceva... Vin la înșurătoare, la naștere, la moarte.

Hans se opri ca să facă un gest prin care își arăta neîncrederea.

— Vezi tu, Trudchen, zise el iar, sunt atâtea legende despre casa lui Bluthaupt... atâtea superstiții... tradiții... atâtea minciuni!

— Asta nu-i o minciună! zise Gertraud.

— Cum adică? Crezi că oamenii în roșu trăiesc?...

— Trebuie să cred, Hans...

— De ce?

— Pentru că i-am văzut!

Gertraud pronunță vorbele din urmă încet, dar foarte apăsător.

Hans era din partea locului și dacă avea câteodată dorința ca să se bată împotriva superstiției, cu toate acestea ea tot se furișa în el și-l muncea.

Voise să zâmbească: se făcu serios.

— I-ai văzut, Gertraud?... zise el vorbind încet, fără voie.

— I-am văzut, răspunse fata. Azi sunt tocmai nouă luni... era o seară tot ca asta... Atât numai că era mai frig, pentru că eram în mijlocul iernii și afară viscolea groaznic. Contesa Margarèthe era culcată ca și acum pe pat. Doctoriile, pe care i le dăduse doctorul Mira, o îmbolnăviseră... Ca și adineauri a bătut cineva în poartă... A intrat un călător. Nici unul din oamenii castelului nu-l cunoștea. Era înfășurat într-o manta mare neagră. Sub părul lung creț se vedea o figură nobilă și mândră. Margarèthe a țipat când a intrat el. Nu ți-aș putea spune dacă țipase de durere, ori de bucurie... Străinului i s-a dat să cineze, pe urmă s-a dus în apartamentul pe care i-l hotărâse Zachœus. Hans, n-am spus nimănui până azi lucrurile astea și numai ție care mi-ai jurat să mă iei de nevastă am să ți le spun. Este secretul iubitei mele contese pentru care mi-aș da și viața și poate chiar iubirea noastră...

Hans îi luă mâinile și i le sărută cu dragoste.

— Sunt fericit, Trudchen, să citesc în adâncul inimii tale... răspunse el.

— Iubește pe contesa Margarèthe, iubește-o mai mult decât pe mine și să mă iubești după ea!... Este fata nobilului conte

Ulrich, bunul meu stăpân, este sora celor trei dezmoșteniți pe care aş vrea să-i văd puternici şi bogați cu prețul sângelui meu!

— Îi iubesc şi eu, zise fata zâmbind pentru că-i iubești tu... Ascultă-mă acum dragul meu, poate o să înțelegi tu ceea ce nu înțeleg eu... Poate să fi fost miezul nopții. Eu mă culcasem în camera a cărei uşă este aici în spatele meu. Din pricina viscolului nu puteam să închid ochii. Mi se păruse de mai multe ori că aud un fel de fâsâit în camera stăpânei mele, dar îmi închipuisem că nici ea nu putea dormi şi că se învârtea în pat. Vezi, Hans, uşița aceea din stânga perdelei?

Hans încuviință.

Gertraud îi arăta cu degetul uşa de la paraclis.

Era palidă şi glasul îi tremura.

— A fost o scenă grozavă, murmură ea ca şi cum ar fi vorbit singură; chiar de aş trăi o sută de ani, tot ara să-mi aduc aminte. Uşa aceea dă în paraclisul contesei, din care apoi ieşi într-o curte printr-o scară veche. Curtea asta n-are nici o ieşire. Înainte de ziua de care îți vorbesc, nu cunoșteam nici scara, nici curtea. Cu toate zgomotele neînțelese pe care le tot auzeam în camera stăpânei mele, începusem să adorm, când unul mai mare mă făcu să sar drept în sus. Parcă deschidea cineva o uşă cu forța, nu departe de mine. Am sărit din pat şi numai un pas am făcut până în camera în care ne aflăm şi care atunci era luminată numai de o lampă de noapte. Să-ți spun acum ce-am văzut. Contesa Margarethe palidă de suferințele ei de peste zi, sta cu capul răsturnat pe pernă şi cu părul răvășit. Părea că doarme adânc: eu îi dădusem de cu seară o băutură pe care o pregătisem după cum mă învățase doctorul Mira. Între ea şi mine era străinul care sosise seara la castel. Era cu capul gol, mantaua era aruncată alături. Ședea cu un genunchi pe patul contesei... Era nemișcat, ca şi cum ar fi fost trăsnit în poziția asta şi se uita îngrozit la uşa paraclisului. M-am uitat şi eu în partea aceea. Pe viața mea Hans, îți spun adevărat! Cei trei oameni în roșu stăteau în picioare pe prag...

Pajul întoarse capul spre uşa misterioasă.

Pe figura lui se citea încă neîncredere dar şi un interes puternic.

— Nu mă deșteptase străinul, ci uşa pe care o deschiseseră cei trei oameni în roșu, zise Gertraud.

— După ce semne i-ai putut cunoaște? întrebă Hans, tăindu-i vorba.

— I-am văzut după cum te văd, răspunse fata, mult mai târziu mi s-au tulburat ochii... Numai dacă spaima nu m-o fi orbit atunci, pot să jur în fața lui Dumnezeu că erau acolo trei oameni îmbrăcați în haine lungi roșii și al căror obraz era umbrit de niște pălării tot roșii, ca focul din iad!...

— Ciudat! zise pajul.

Gertraud spuse mai departe:

— Fiecare din ei avea în mână o sabie lungă care scotea scânteii la lumină pâlpâitoare a lămpii. Toți trei aveau aceeași talie și aceeași înfățișare. Stăteau nemișcați cam un minut, care pentru mine era ca un veac. Eu rămăsesem chiar în locul unde ne aflăm, încremenită. Cred că nu m-au văzut din pricină că lumina era prea slabă. Doi din oamenii roșii se mișcă deodată și voră să pășească în odaie, însă cei de-al treilea îi opri cu un semn. Luă sabia unuia dintre ei și făcu câțiva pași spre străin. Acesta se ridică în sfârșit, își încolăci mantaua pe brațul stâng și veni și el în mijlocul sălii. Omul în roșu își luă pălăria. Să fie cu puțință ca Dumnezeu să ierte pe diavoli să ia trăsăturile îngerilor? Era un tânăr frumos, cu fruntea lată și gânditoare, înconjurată de niște păr negru ca abanosul. Ochii îi scânteiau de mânia. Dădu o sabie străinului. Săbiile lor se încrucișară. Nu scoteau însă nici o vorbă. Contesa Margarèthe dormea. Văzui niște cercuri care scânteiau. Auzii o lovitură seacă, pe urmă o scârțâitură. Străinul căzu pe spate dând un țipăt grozav. Contesa Margarèthe tresări din somn. Eu am leșinat.

— Și n-ai mai văzut nimic! întrebă Hans.

— Nu ți-aș spune câtă vreme am rămas leșinată, îi zise fata. Dar când m-am deșteptat doi din oamenii în roșu stăteau lângă patul contesei și mi se părea că o văd zâmbindu-le. Însă toate acestea erau ca un vis. Parcă aveam o perdea de pânză pe ochi. Cel de-al treilea om în roșu stă în genunchi în locul unde fusese lupta. Ștergea podeaua cu o bucată din mantaua lui și mi se părea că șterge petele de sânge. Între contesă și el fiind perdelele, nu-l puteam vedea ce ștergea. Corpul străinului pierise. După ce isprăvi, cel de-al treilea om în roșu veni lângă frați. Îi auzeam vorbind toți patru încet, foarte încet și ca niște oameni care se iubesc... Nu știu ce vorbeau... aici nu-mi aduc aminte. Îmi aduc aminte numai că acel care culcase cu sabia pe

străin și care sta tot cu capul descoperit, scoase un pergament din sân și-l rupse bucățele, după ce sărută pe Margarèthe pe frunte. Margarèthe plângea... Tot ce-ți spun se petrecea înaintea ochilor mei și trecea ca o nălucă. Îmi închipuiam că visez... Ochii mi se închiseseră iar... Când i-am deschis se luminase de ziuă. Contesa dormea cu acel somn zâmbitor și liniștit care o făcea să semene cu îngerii. Pieriseră și oamenii în roșu și străinul cu mantaua neagră... Toate ușile erau închise... Fiind încurajată de lumina zilei și, pe de altă parte, neputându-mă stăpâni, deschisei ușița pe unde intraseră cei trei oameni în roșu. Inima îmi bătea foarte tare, pentru că mă așteptam să găsesc dincolo de prag cadavrul străinului. Însă în paraclis nu era nimic. Am coborât scara și m-am uitat în curte: nu am văzut decât zăpada curată: nu era nici o urmă de pași.

Fata tăcu și puse mâna pe piept. Sufla foarte greu.

— Dar lasă oare demonii urme de pași pe pământ?... zise ea... Atunci, vezi, nu judecăm așa. Mă sileam să cred într-un vis. M-am suit iar sus. M-am uitat prin odaie, la fiecare lucru. Nimic! Toate scaunele erau la locul lor și în zadar am căutat împrejurul patului să găsesc vreo bucățică din pergamentul pe care-l rupsesse în fața mea mâna ucigașului.

— E un vis! Un vis! Îmi ziceam eu mereu. Dar nu era vis... Să vezi!

Și fata arătă cu degetul o pată neagră mare, care părea încă jilavă.

— Vezi! zise ea cu vocea tremurând: S-a străduit, el omul roșu să curețe pata, dar urmele sângelui de om nu pier niciodată!

Capitolul VI - Hans și Gertraud

Contele Gunther adormise cum se cade cu capul pe mână.

Zachœus Nesmer, Van-Praët și doctorul profitau de somnul acesta ca să vorbească încet.

— Este ora șapte și jumătate! zise intendentul; doar o jumătate de ceas de când a sosit evreul...

"Nu cumva Yanos și Regnault n-or fi vrând să mai vină?"

— Dacă s-ar duce odată acolo unde știu eu, bombăni grosul Van-Praët, m-aș lipsi de orice ajutor al lor!

Doctorul Mira se mulțumi numai să cugete la ceea ce zicea vecinul său.

— Regnault este un șiret și jumătate, zise Nesmer; mă prind c-are să vină după ce s-o isprăvi.

— Iar frumosului ungur nu-i plac luptele unde nu se întrebuințează nici pistolul, nici sabia... zise Van-Praët. Și apoi azi este 31 octombrie, prin urmare suntem în noaptea sărbătorii tuturor sfinților. Cine știe dacă nu se va fi întâlnit cu niscai duhuri necurate pe lângă lad?

Mira dădu din umeri și Zachœus se forță să nu s-arate speriat.

— Cât despre cinstitul Mosès, zise doctorul, este, ca întotdeauna, cel dintâi la post... dar...

Se uită pe rând la olandez și la intendent:

— He! He! făcu el cu un fel de zâmbet care era curat o strâmbătură.

— He! He! zise și Zachœus.

Pe urmă:

— Negreșit, negreșit, zise el, iar, este multă vreme de când am băgat de seamă... Am putea face treaba doar noi trei și câștigul nostru ar fi îndoit.

— Vezi bine, răspunse doctorul.

— Negreșit, zise și Van-Praët.

Și toți trei oftară în același timp.

— Asta e primejdia cunoștințelor urâte, zise Zachœus Nesmer, cu tonul celui mai cinstit om din Germania.

— Primul pas a fost greșit, zise și domnul Van-Praët.

— N-am fi ajuns aici, dacă părinții noștri ne-ar fi lăsat fiecăruia câte o mie ori două de florini venit pe an... zise Nesmer.

Doctorul aprobă vorbele acestea filosofice; pe urmă căteșitrei se uitară la acele ceasornicului blestemând pe tovarășii lor care întârziiau.

— Du-te doctore și vezi cum merge lucrul, zise Van-Praët.

José Mira își băgă capul ras și pocit printre perdelele patului.

De astă dată nu se auzi nici un suspin.

Doctorul se întoarse peste câteva secunde.

— Nimeni nu poate să facă socoteală dreaptă despre câte găsește natură în sine în asemenea momente de criză... zise doctorul cu un ton de profesor. Nu cred să aibă destulă putere ca să suporte toate durerile nașterii... starea ei de oboseală mi se pare mulțumitoare... dar, după cum v-am mai spus, nu se poate ști.

— Sunt însă băuturi... zise Zachæus.

— Trebuie păstrată în toate o măsură înțeleaptă, răspunse doctorul. O doză poate să aducă deznodământul fără nici o zguduire și după cum cere trebuința... altă dată poate să lase urme!

— Dar dacă naște, când o să nască? întrebă Van-Praët impacientat.

— Poate după mai multe zile, și poate chiar peste un ceas, răspunse el. Sunt unele întrebări la care știința nu poate să răspundă hotărât.

— Și apoi, cine știe dacă copiii dracului nu stau câte unsprezece luni în pântecul mamelor?... zise Van-Praët râzând.

Hans și Gertraud erau prea departe ca să audă ce vorbeau ei.

Hans era îngândurat.

— Ai văzut figurile acelor trei oameni în roșu, Trudchen? întrebă el după o mică tăcere.

— Am văzut numai pe a unuia din ei: avea trăsăturile blânde ca ale unui copil, răspunse ea.

Hans se mai gândi o clipă pe urmă întrebă:

— Și a doua zi ce s-a întâmplat la castel?

Gertraud se gândi un minut, apoi răspunse:

— A doua zi fu căutat pretutindeni străinul... toate porțile și ușile castelului fuseseră bine închise și cu toate acestea el pierise. Pe unde a putut să iasă?... Toată lumea știa despre întâmplările din noaptea aceea ciudată. Chiar contesa, care nu se trezise decât după moartea străinului întrebă de mai multe ori ce se făcuse cu el. Nimeni nu putea înțelege cum dispăruse el așa fără veste. Slugile și vasalii lui Bluthaupt începură să zică de străin că era diavolul care venise la castel adus de olandezul Van-Praët. În tot ținutul se răspândi zvonul ăsta: toți rămăseseră încredințați că acest castel era bântuit de diavoli. Și când se auzi despre contesa Margarèthe că era însărcinată, oamenii începură să numere zilele și toți ziceau că acest copil al ei era să

fie copilul diavolului. Era însă un om bătrân care îngrijea de soimii lui Bluthaupt. Acest bătrân, acum, nu mai trăiește. El pretindea că îl cunoscuse pe străin chiar în seara în care sosise... Zicea că era un gentilom de primprejurul castelului de Rothe: baronul Stefan de Rodack, care ceruse mâna Margaretei și care părăsise Heidelbergul după măritișul tinerei noastre stăpâne...

— Adevărat!... zise pajul cu sprânceana încruntată, am văzut deseori pe baronul de Rodack la castelul lui Ulrich... Și e multă vreme azi de când lumea îl crede mort.

— Nimeni însă nu voia să creadă pe bătrânul îngrijitor al soimilor, zise Gertraud. De nouă luni, oamenii din Bluthaupt n-au altă vorbă și s-au ferit de tine. Hans, pentru că ai venit de la castelul de Rothe și că au ghicit cât ești de devotat pentru nobila fiică a stăpânului tău...

— Nu cumva ei nu o iubesc? întrebă pajul.

— Cum să n-o iubească? răspunse Gertraud, este așa de bună!... Și unde pui că are un zâmbet și o vorbă așa de dulce încât mângâie pe oricine suferă!... Toți o iubesc și toți îi plâng tinerețea ei jertfită. Dar din noaptea aceea pare că este împrejurul ei un cerc misterios. Chiar binefacerile ei sperie și pe cei mai săraci. Nu mai cutează nimeni să se atingă de darurile ei, și cu tot aurul pe care-l au de la ea ei tot mor de foame... O știu toți nevinovată, o știu că e evlavioasă și curată, însă între ea și lad este o legătură... Vorbeai adineauri de poveștile cele vechi și de prezicerile nenumărate care umblă din gură în gură despre casa stăpânilor noștri... Este una se zice, care vestește într-adevăr venirea copilului diavolului și care spune că tot neamul lui Bluthaupt se va prăpădi în ziua în care se va naște el. Câte vorbe îngrozitoare n-au spus bătrânii din munte în fața mea despre copilul ăsta!... Ei zic că are să sfârșească tot, la cel dintâi țipăt al acestui copil al diavolului. Lumina din turnul de pază trebuie să se stingă în clipa când va naște contesă. Trebuie să se stingă ca să nu se mai aprindă niciodată. Și toți știu, din poalele zidurilor castelului și până în fundul văii, că lumina aceasta este sufletul bătrânului Gunther, vândut de atâția ani împăratului răului...

În minutul acesta, perdelele patului se mișcă: bolnava se deșteptase în dureri crunte.

Începu să țipe. Gunther săltă capul și deschise niște ochi speriați.

— Ce este?

— Nobila contesă Margarèthe... începu doctorul.

— A țipat! zise bătrânul al cărui obraz s-a aprins numaidecât; oh!... Ascultați-o cum țipă! se zice că numai băieții fac pe mamă să sufere așa de mult!

Doctorul adevăru cu capul.

— Țipă, Margarèthe, dulcea mea soție! zise bătrânul cu un zâmbet idiot, îți voi da rochii brodate cu aur — vreau să vezi pe fruntea ta frumoasă o diademă de mărgăritar și pe piept un colier de diamante mai bogate decât toaleta unei regine. N-am să fiu eu mai bogat ca un rege?

De astă dată adevăru Van-Praët.

Gunther se uită la ceas.

— A trecut o oră, zise el bucuros, metalul clocotește în fundul cazanului, copilul se mișcă în pântecul mamei... O! Fericită noapte! Fericită noapte pentru casa lui Bluthaupt!

Margarèthe se frământă în dureri grozave. Țipetele ei erau din ce în ce mai sfâșietoare. Bătrânul asculta și părea că-i face plăcere să le audă.

Cei trei asociați stăteau reci și nemișcați.

Pajul și fata tăceau. Fiecare plângere a contesei răsuna în inima lor.

— Gertraud! Ajutor! Ajutor! zise Margarèthe, crezând că moare.

Gertraud sări și dădu fuga spre pat.

Însă doctorul îi luă înaintea, se sculă și se așeză între ea și pat.

— Gertraud!... Și tu mă părăsești? zise biata Margarèthe.

Fata încercă să treacă: plângea sărmana de mila contesei.

— Stai cuminte, fata mea, îi zise José Mira.

— Dar mă cheamă stăpâna mea! vru să zică Gertraud.

Doctorul o împinse înapoi și se întoarse spre contă.

— Copila aceasta, prin stăruința ei nebună, mărește primejdiile momentului de criză, zise el.

Obrajii vineți ai bătrânului se înroșiră, așa de tare se supără el.

— Dă-te înapoi, ticăloaso! strigă el amenințând-o cu pumnul. Cutezi să te împotrivești doctorului meu?... Doctorul meu este stăpân, m-auzi tu? Și toți trebuie să-l asculte.

— Gertraud, Gertraud! murmură Margarèthe a cărei voce slăbea.

Gertraud își puse mâinile la ochi și începu să plângă.

— Nu mai striga pe Gertraud, zise bătrânul cu un ton jumătate poruncitor și jumătate duios. Fii cuminte, te rog, ai auzit pe doctorul... prietenul meu cel mai bun, doamnă!

Margarèthe strigă încă o dată pe Gertraud dar așa de slab că de abia se auzi.

— Iar! zise Gunther bătând din picior. Iart-o, doctore, este prea tânără... Haide, Grethchen, soția mea, ascultă pe bunul tău bărbat și stai liniștită... Gertraud a plecat... a murit... mai știi și eu? Dacă n-o mai chemi, am să-ți dau un inel de rubine pe care să-l plătesc zece mii de florini, doamnă contesă.

Criza trecuse. Perdelele patului nu se mai mișcau și Margarèthe tăcea.

Bătrânul începu să-ți frece mâinile osoase, râzând cu nevinovăție.

— Ești mulțumit, doctore? îi zise el.

— O singură vorbă a gloriosului nostru stăpân, răspunse portughezul, ajunge ca să aducă sub ascultare chiar durerea.

— Fac din Grethchen lot ce vreau, zise bătrânul, mă iubește așa de mult. Dar trebuie să mă răsplătești și pe mine, doctore, și să-mi dai să beau.

Mira se uită la ceas.

— Sunt fericit că pot să mulțumesc pe domnul conte, zise el, a trecut jumătate de oră.

Turnă doza obișnuită în păhărelul de aur și contele îl bău cu sete.

Gertraud se întoarse întristată și se așează iarăși pe scaun lângă paj, care nu pierduse din vedere nici o mișcare a doctorului.

Pe obrazul lui Hans se citea o îndoială.

— Pentru întâia oară ai fost oprită acum ca să te apropii de stăpâna noastră? Întrebă el.

— Este a doua oară, răspunse Gertraud. Aseară contesa m-a strigat și când am vrut să mă duc, omul acesta s-a așezat în drumul meu.

— Știi din ce cauză?

— Da, răspunse Gertraud, azi de dimineață a văzut pe contesa strecurându-mi o scrisoare și o cheie... Când am ieșit din cameră, el a vrut să pună mâna pe mine... Atât numai că eu fug mai repede decât el.

— Ce scrisoare era? întrebă Hans.

— Eu nu știu să citesc decât cartea de rugăciuni, răspunse Gertraud roșindu-se. Contesa mi-a dat cheia cu scrisoarea și m-a însărcinat să le dau lui Klauss, vânătorul care este, ca și tine, un vechi supus al lui Ulrich. Klauss a încălecat îndată și nu s-a întors încă până acum.

Hans își lăsă capul în palme îngândurat.

— O scrisoare... și o cheie!... murmură el.

— Am făcut rău că ți-am spus astea, Hans, pentru că stăpâna mea m-a rugat să nu spun nimănui.

— Secretele stăpânei tale sunt în siguranță în adâncul inimii mele, răspunse pajul — vrăjmașii ei, dacă are, ar putea să mă omoare, dar vorbă din gură nu mi-ar scoate niciodată!...

Gertraud îi luă o mână și i-o strânse.

— Ești bun, zise ea și te iubesc.

Cei doi copii statură câteva minute strânși unul de altul, fără să zică nici o vorbă. Gertraud era înfricoșată... Hans se gândea. În cameră era tăcere. Vântul încetase.

Deși nu era lună, afară era o lumină albicioasă și uniformă.

Hans se uită la cei trei oameni care stăteau lângă bătrânul adormit.

— Cu cât mă gândesc mai mult, zise el vorbind singur, cu atâta mi se par misterele acestea mai amenințătoare;

Gertraud îl asculta și pălea.

— De ce ți-e frică, dragul meu? îl întrebă ea.

— Nu știu, răspunse pajul. Vezi cum seamănă contele Gunther cu un om care are să moară...

Gertraud se înfioră.

— Adevărat! zise fata.

— Contele în agonie, zise Hans, contesa pe mâinile docarului acestuia. Sunt unii oameni tot așa de răi ca și diavolii, Gertraud, și fără să se amestece, iadul s-ar putea întâmpla, fapt de care se tem vasalii lui Bluthaupt.

— Ce vrei să zici? întrebă fata îngrozită.

Peste câteva secunde de tăcere, figura fetei se însenină; prin cap îi trecuse o idee liniștitoare.

Hans dădu din cap și nu răspunse.

— Mi se pare că te înșeli, Hans, zise ea cu un fel de convingere naivă.

— Să dea Dumnezeu să fie cum zici! răspunse pajul.

— Dacă ar trebui să se întâmple vreo nenorocire, ar fi venit și cei trei oameni în roșu! zise Gertraud lăsând ochii în jos.

Hans, cu tot necazul lui, zâmbi când auzi vorbele acestea.

— Cine știe dacă n-au să vină, răspunse el ridicându-se.

Se apropie de fereastră și se uită afară.

Dar numai decât dădu un țipăt ușor de mirare.

Gertraud alergă lângă el.

Curtea castelului era albă de zăpadă.

Gertraud strânse pe Hans de braț.

— Tot așa eră curtea în noaptea când i-am văzut pe oamenii în roșu în camera în care suntem acum, șopti ea.

— Ești nebună! zise Hans voind să zâmbească.

Dar când zise vorbele astea tresări fără voie, iar Gertraud era cât pe ce să cadă de frică... Cineva bătea foarte tare în poartă.

Capitolul VII - Cina

Hans și Gertraud se speriaseră degeaba.

În poartă nu bătuseră cei trei oameni în roșu ci domnul cavaler de Regnault și ungurul Yanos Georgyi.

Dădură caii unui rândaș și urcară scara printre treptele căreia creștea iarbă. Intrară în vestibul, pe urmă în sala de arme, corp vechi de gardă, cu stâlpi masivi, cu căpițele pătrate, având în fiecare colț figuri de oameni politici, hidoși, stând pe vine, cu urechile lungi ca de măgar și uitându-se cu niște ochi grozavi găunoși.

Aici nu era nimeni. Cameră care îndată după aceasta și ale cărei sculpturi alegorice probau că slujise de tribunal, era ocupată de slugi de toate vârstele bărbați și femei care stăteau împrejurul unei sobe mari.

Castelul avea dependențe mari cât un oraș, însă vremea le dărapănase ca unele ce erau mai puțin solide decât clădirea principală.

Apatia contelui Gunther, care se gândea numai la himere lăsase slugile să cotropească castelul care era destul de mare ca să se așeze fără să jeneze deloc privirile stăpânilor care se încinseseră într-o aripă retrasă.

Intendentul Zachœus nu se împotrivise acelei cutezătoare cotropiri a slugilor, ceva neuzit poate în Germania din vremea lui Barbă Roșie până azi.

Germania este țara clasică a etichetei. Fiecare lucru și fiecare om își au acolo locul lor oficial, pe care nu e lăsat a-i schimba.

Însă Zachœus avea interes să se poarte bine cu toți.

Dacă slugile castelului nu-l iubeau prea mult, cel puțin nu-l puteau învinui că este tiran, pentru că, de când venise la castel, se arătase bun și îndatoritor.

Vechea sală de justiție, în care ședeau acum slugile, nu era așa de mărginită cum părea.

E adevărat că în serviciul lui Bluthaupt nu mai erau gentilomi, dar erau încă persoane de multă însemnătate.

Blasiu, vătaful de curte, primea o sută de florini pe lună pentru că era foarte isteț.

Desideria, lenjereasa cea mare, nu era mai prejos de el.

Amândoi aveau fotoliu de piele care îi făceau să semene cu niște suverani în mijlocul curții lor.

Lângă ei ședeau ajutoarea ei și regina spălătoarelor, pe urmă venea șoimarul Gottlieb, șelarul Arnold, dezarmatorul, rândașii și îngrijitorii clinilor. Mai încolo, vânătorii își curățau armele glumind cu fetele.

Regnault și ungurul trecură printre toți aceștia ca să ajungă la apartamentul lui Zachœus Nesmer unde îi aștepta jupân Mosès Geld.

Trecură dar prin mai multe săli care păreau părăsite și ale căror ferestre nu mai aveau geamuri:

Prin găurile acestea puteau măsura întinderea dependențelor și clădirilor părăsite, puteau chiar să admire eleganța mărimi a capelei, rămășiță prețioasă din secolul al doisprezecelea.

Zachœus Nesmer se așezase în partea cea mai dinspre răsărit a castelului.

Acolo era un loc destul de larg între clădirile, pe care le reparase cum îi plăcuse lui și numai pentru el, și între partea locuită a castelului.

Zăvoarele vechi de la uși și broaștele mâncate de rugină fuseseră înlocuite cu altele noi.

Nenea Zachœus își făcuse din locuința lui un fel de fortăreață.

Van-Praët și José Mira locuiau în capul celălalt al castelului.

Niște persoane așa de folositoare trebuia să rămână întotdeauna la îndemâna stăpânului.

Trecerea lui Regnault și a ungurului făcu pe toți cei din sală să murmure: vătăfi, paharnici, scutieri și vânători se uitau după ei cu multă curiozitate. Slujnicele de toate vârstele își spuneau una alteia impresiile lor.

— Frumos cavaler este gentilomul acesta francez! zise Desideria.

— Eu cred că nu se poate compara cineva cu nobilul ungur, răspunse Ludchen, nevasta curierului Fritz.

Lieschen, Luischen, Franzchen, Lottchen, Ketthen și Rozchen împărtășea fiecare una din părerile acestea.

— Frumoși sau urâți, mie nu-mi place când văd că vin astfel de persoane, zise scutierul Johann.

— Sunt păsări de pradă, zise Hermann plugarul, ori de câte ori vin ei, știu că are să se întâmple o nenorocire.

Femeile dădură din umeri.

— În orice vreme a fost găzduit cineva în nobilul castel de Bluthaupt, zise foarte serios vătăful. Hermanne, să vorbești cu mai multă cinste de musafirii domnului nostru.

— Nu sunt musafirii contelui Gunther, zise plugarul, ci ai intendentului Zachœus și a blestematului aceluia de olandez care, la urma urmei, a să ne aducă pe dracu în casă!

Desideria își făcu cruce. Toate femeile făcură ca ea. Ideile superstițioase îi năpădiră din nou pe toți, și în sală se făcu o tăcere apăsătoare.

Adevărul e că și aici, ca și în camera contesei, nu se vorbise decât numai de spaimă din acea noapte fatală, când trebuia să se împlinească destinul neamului de Bluthaupt.

— Dacă în vârful turnului de pază o mai fi încă lumină, stăpâna noastră nu poate să scape, zise un rândaș care-și isprăvise lucrul afară.

În minutul acesta Fritz, curierul, care se întorsese din Frankfurt, împinse ușa sălii.

Deși hainele îi erau pătrunse de ploaie, nu se apropie de sobă.

La față era mai palid decât zăpada care îi acoperea livrea.

Se duse și se așeză într-un colț și nu vru să răspundă întrebărilor nevastei care alergase la el.

Ochii îi erau ficși parcă văzuse o vedenie fîroasă.

— Dacă arde sufletul lui Bluthaupt acolo sus, să dea Dumnezeu să nu i se stingă lumina așa de curînd! zise Desideria.

— Dumnezeu n-are nici un amestec aici! bombăni Hermann plugarul.

— Ah! ziseră într-un oftat droaia de fete, primim toate lefuri bune și nu ne amestecăm, dar mai bine ar fi să mâncăm pâine neagră decât să ne fie tot mereu frică de Satan.

— Binișor, fetelor, zise Johann scutierul, numai puține ceasuri aveți să mai tremurați... Cum s-o naște copilul diavolului, n-o să vă mai temeți de nimic, pentru că acest castel are să se surpe peste noi și pietrele sunt cam grele.

Toți se înfiorară și buzele învinețite ale lui Blasius nu găsiră vorbe ca să certe pe scutierul îndrăzneț.

În tăcerea ce urmă după amenințarea aceasta de moarte, ușa sălii se deschise. Zachæus intră urmat de *mein herr* Van-Praët.

Ori de câte ori îl vedeau pe olandez, oamenii castelului se speriau groaznic.

Se credea că el întreținea focul în vârful turnului dracului, că el mijlocea între bătrânul conte și iad.

De astă dată cu atât mai mult se îngrozi când îl văzură.

Deși pe obrazul lui nu se vedea nimic satanic femeile puseră mâinile la ochi ca să nu-l vadă și Desideria chiar începu să-și facă cruce.

Bărbații se uitau pieziș la el.

— Blasius, zise Zachœus către servitorul său principal, să servești mâncarea nobilului nostru stăpân în camera contesei. Iar mie să mi-o aduci chiar acum în apartamentul meu!

Blasius se înclină în semn că pricepuse.

— Ei copii, iată o noapte veselă! zise Zachœus încercând să dea obrazului său nemișcat o expresie de adevărată mulțumire.

— Da copii, o noapte de veselie! zise și grosul Van-Praët.

Nimeni însă nu le răspunse. Fritz se înfioră în colțul lui.

Își aduse aminte de scena întâmpinată lângă lad.

I se păru chiar că aude strigătul de agonie.

— Veselă noapte, încuviință el clănțănindu-i dinții de frig.

— Domnul nostru, zise Zachœus, vrea să vă bucurați cu toții ca niște slugi bune, ca să sărbătoriți nașterea nobilului său moștenitor... Puneți masa, copiii mei, și lângă fiecare din voi să văd câte un ulcior din vinul cel mai bun de Rin!

Vătaful de curte făcu un semn și numaidecât se ridicară câțiva să pună masa.

Vătaful pivnițelor și cu ajutoarele lui se coborâră la pivniță.

Peste câteva minute, toate slugile castelului erau înșirate împrejurul mesei, având fiecare câte un ulcior mare de pământ cenușiu plin ochi din care spuma dădea pe afară.

În vremea asta, alți servitori ieșeau din bucătăriile de sub castel cu farfuriile și cu mâncărurile pentru conte și intendent.

Mâncarea de seară a contelui Gunther era cât se poate de simplă.

S-ar fi putut zice că este mâncarea unui pustnic.

A intendentului, dimpotrivă, era îmbelșugată.

— Așa, copii! zise intendentul, acum umpleți-vă paharele și beți în sănătatea copilului care se va naște!

Paharele se umplură într-adevăr și fiecare se prefăcu că bea, dar nici o buză nu se udă de vin.

— Așa, așa! zise Zachœus.

Amândoi ieșiră.

— Acum, nimic nu ne împiedică de a ne duce să mâncăm... Vino! zise Van-Praët trăgând pe intendent de braț.

Imediat se deschise o fereastră și vinul din toate paharele fu zvârlit afară.

Nimeni nu voia să bea în sănătatea copilului diavolului.

Gottlieb, veselul îngrijitor al șoimilor, Arnold, Leo, și servitorii cei mai tineri își încărcaseră farfuriile, dar văzând pe

ceilalți că tac și că nu mănâncă dădură și ei farfuriile la o parte, ca și cum mâncărurile erau otrăvite.

Ajutoarele de la bucătărie se întorceau din camera contesei și din apartamentul lui Zachœus cu mâinile goale.

— Ce fac ei acolo sus? întrebă Johann...

— Conte doarme, răspuse unul din copii, iar nobila contesă țipă.

— În casă la intendent străinii cântă și râd cât pot de tare, zise un altul.

— Când creștinii sunt amenințați de un rău, e o zi de sărbătoare pentru blestemați! zise Hermann plugarul.

* * *

Numai doctorul José lipsea de la chef pentru că era obligat să stea lângă contesă.

Ceilalți cinci asociați se așezaseră împrejurul unei mese încărcate cu tot felul de mâncăruri.

În fiecare capăt al mesei era câte o grămadă mare de farfurii.

Jos, la o parte, erau o mulțime de ulcioare și de sticle cu vin.

Era vădit că nu voiau să fie slujiți de lachei, nici de paharnici.

Zachœus Nesmer învârtise de două ori cheia în broască ușii vecine.

— Aici avem deplină libertate, zise el așezându-se iar la masă. Ședeți cum vă place, bunii mei camarazi, ca și cum ați fi la o depărtare de o sută de leghe de Bluthaupt.

— Și să bem! zise Regnault.

Olandezul îi întinse mâna peste masă, căci vorba lui îi fu pe plac.

Nesmer ședea între Mosès Geld și Regnault; în fața lor, Van-Praët, care era și el al casei, alături cu ungurul Yanos.

— Ei! Prea scumpii mei, zise Regnault după ce mâncară supa, mi se pare că toate merg de minune... Dacă n-ar fi rămas contesa însărcinată, lucru de care ne-am cam speriat la început, am fi putut să așteptăm ani mulți... pe când acum suntem obligați să sfârșim.

— Cavaliere, zise Van-Praët, îți ies niște vorbe de aur din gură și nu cunosc alt băiat mai amabil că dumneata!... Începusem să ne temem că n-o să vii la întâlnire.

— Ce spuneți! zise Regnault netezindu-și părul, negustoresele dumneavoastră din Frankfurt pe Main nu sunt totuși așa de frumoase ca să împiedice pe un om galant să se ducă la treburile lui... Am fost oprit în drum, adăugă el cu îngâmfare de o mică întâmplare destul de neplăcută. Unul care mi-a căutat pricină... Știți, se pot întâmpla oricui supărări de acestea.

Regnault era cam palid, dar zâmbea.

— L-ai omorât? întrebă Van-Praët. Domnul Yanos ți-a fost martor?...

— Nu! răspunse ungurul foarte sec.

— Nu! zise și Regnault. Domnul Yanos n-avea de ce să se amestece... Am să vă povestesc întâmplarea când vom ajunge la fructe... Dar cum stăm? Haide, nene Zachœus, spune-ne, mă rog, ceva amănunte noi?

— Domnul conte se simte foarte rău, răspunse intendentul bând încet-încet un pahar de vin de Rin, întrebați pe *mein herr* Van-Praët... Doctorul l-a aranjat cumsecade zilele acestea... și faimoasa băutură dăătoare de viață mi se pare că și-a împlinit de minune datoria.

— Da, zise Van-Praët, rânjind cu veselie, dar, în vremea aceasta, cazanul arde pe foc în turnul de pază. Opera cea mare, se împlinește cu încetul, acolo, sus... și diavolul să vină acum și Gunther tot n-o să aibă vreme să schimbe, înainte de a muri, în aur bun și frumos toate plumburile și jgheaburile castelului de Bluthaupt!

Evreul Mosès se uita cu sfială la Van-Praët ca și cum nu i-ar fi venit să îi ia vorbele în glumă.

— Eu însă v-am dat, scumpi prieteni, mijloacele ca să se facă lucrul ăsta minunat, zise grosul olandez îngâmfmându-se.

— Dar eu? zise Zachœus.

— Dar eu? zise mai încet umilitul Mosès Geld, care înghițea pe furiș pahare mari de vin.

— Nu vreau să vă scad meritele nici unuia, zise olandezul. Dumneata, Zachœus, ești cel care ne-ai deschis porțile castelului... Propun să bem în sănătatea dumată!

Toți băură în sănătatea intendentului.

Van-Praët zise iar:

— Dumneata ești, cinstite Mosès Geld, cel care ai dat cele douăsprezece mii de florini care trebuiau pentru încheierea vânzării. Beau în onoarea dumitale!

Băură în sănătatea evreului.

— Însă eu sunt, zise iar grosul olandez, cel care a născocit combinațiile acestea ingenioase, cu ajutorul cărora cele douăsprezece mii de florini ale lui Geld au fost de ajuns ca să plătim sute de mii de franci. În zadar ar fi scuturat, nenea Zachœus, toate cutiile din casă de fier... în zadar ai fi împrumutat dumneata Mosès, cu două sute la sută, dobândă, căci tot n-ai fi putut acoperi cheltuielile. A trebuit cazanul meu, vasele mele de pământ și de sticlă, formulele mele învățate și tot ce mai trebuie pentru Marea Operă...

— Ești un scamator deosebit Van-Praët, zise Regnault, cine ar fi gândit altfel?

— Galbenii lui Mosès, zise olandezul, economiile lui Zachœus și veniturile castelului, toate acestea îmi treceau prin mâini ca să plătesc ce mai rămăsese din rentă. Propun să bem de două ori în sănătatea mea.

— Să bem de două ori în sănătatea grosului.

— În sfârșit, cât o să ne vină de fiecare? întrebă ungurul.

— Am în buzunar, răspunse intendentul, lista amănunțită a bunurilor castelelor de Bluthaupt și de Rothe, care a stat la baza contractului de vânzare. Am făcut din bunurile acestea șase părți pe cât s-a putut la fel. Le vom trage la sorți.

— Arată-ne lista, zise Regnault.

Zachœus scoase din buzunar un pergament și-l întinse pe masă.

Toți cinci se ridicară deodată și-și lungiră gâturile ca să poată citi lista, scrisă cu niște litere subțiri și înghesuite.

Ungurul se așeză pe scaun mai înaintea tuturor.

— Nu înțeleg nimic din scrisul acesta, zise el, dar vai de acela care ar vrea să ia mai mult decât mine!

Van-Praët și doctorul Mira erau singurii membrii din asociația care cutezau să se împotrivescă grozavului ungur.

— O să ne străduim, domnule Georgyi — răspunse el — să punem lucrurile la îndemâna nobilei dumitale neștiințe... Strânge hârtia, nene Zachœus, și să bem ca niște camarazi cinstiți.

Regnault nu luase parte la dezbaterea aceasta.

De la începutul mesei el mânca și bea cu o poftă nebună.

Scena îngrozitoare de mai înainte, jucând un rol atât de oribil, nu-i lăsase în spirit nici o picătură de remușcare.

El avea un suflet din acelea pe care numai frica le mișcă, în el nu era un strop de sensibilitate. Inima era invulnerabilă.

Soarta dăduse caracterului acestuia corupt un spirit calculat, dar schimbător, în aparență sceptic, comun, burghez, fără gust, și pornit spre o ironie care e caracteristică tinerilor de rând.

L-ai fi luat drept un don Juan vulgar, vinovat cel mult de vreo farsă de cârciumă ori de o seducere ușoară.

Avea, prin urmare, un înveliș mincinos și mai primejdios poate decât o mască de bunătate, pentru că leii aceștia cu duzinele, cărora le place să-și povestească singuri isprăvile, sunt oamenii de care lumea se ferește cel mai puțin.

Ei stau pe scara socială pe aceeași treaptă cu micul student fanfaron care își sparge pieptul vrând să pară rău, și ca nătărăul din provincie, osândit să țină veșnic cumpăna în partidă dublă, pentru că a vrut să întrețină o dansatoare cu un venit de 1500 franci. Lumea râde de acest soi de oameni, dar nu se teme de ei. I-ar aprecia prea mult dacă i-ar crede capabili de o crimă.

Regnault folosise de multe ori această mască a lui și trebuia să o mai folosească încă. Printre asociații săi ocupa un loc neclar. Nimeni nu se aștepta la vreo ispravă din partea lui, dar el se înfîșea așa de mult încât deseori îl lăsau, numai ca să scape.

— Dar micuța contesă? zise Regnault, n-a putut încă doctorul să-i vină de hac ciudatei sale boli?

— Operele Satanei nu se nimicesc așa de ușor, domnule Regnault! răspunse Van-Praët cu emfază, doctorul și-a uitat și latineasca pe care a mai știut-o... Vă garantez eu că acest copil are să se nască.

— Și ce s-a hotărât în privința aceasta?

— Părerea noastră, răspunse Zachæus, vorbesc pentru *mein herr* Van-Praët, doctorul și cu mine, este că, dacă se va naște o fată, noi să lăsăm lucrurile să-și urmeze cursul lor... Nașterea unei fete nu anulează vânzarea... va fi numai o amânare de câteva zile... poate, ceea ce nu cred, câteva

săptămâni... în orice caz însă, contele Gunther și nobila sa soție nu mai pot merge prea departe de acum înainte.

Ungurul își pusese furculița pe masă și asculta vorbele intendentului cu un interes deosebit.

Cealaltă aprobare prin semne, în afară de Mosès Geld, care era întotdeauna rezervat și n-avea altă grijă decât să golească farfuriile.

— Și dacă se va naște un băiat? mai întrebă Regnault.

Zachœus tăcu un timp, părând că își alege cuvintele.

— Nu suntem copii și dacă ne-am asociat, negreșit, am făcut-o cu un scop, zise el în nesfârșit.

— Negreșit, zise și Van-Praët.

— Nu numai că născându-se un băiat am pierde drepturile noastre de cumpărători, dar am pierde chiar banii pe care i-am plătit până azi, zise intendentul.

— Ceea ce m-ar aduce în sapă de lemn pe mine și pe bieții mei copilași! zise Mosès Geld.

— Este vădit lucru că nu putem lăsa să se întâmple astfel de nenorocire familiei prietenului nostru Mosès, zise foarte serios Regnault.

— Prin urmare, zise Van-Praët, Zachœus, doctorul și eu suntem de părere că trebuie să întrebuițăm mijloacele cele mai bune...

— Tot așa cred și eu, zise Regnault.

— Cât despre mine, murmură evreul cu ochii în jos și tremurându-i puțin glasul, Dumnezeu îmi este martor că sunt un om supus... înțelepciunea dumneavoastră este mai mare decât a mea și nu-mi stă bine mie să vă dau sfaturi.

Numai ungurul nu deschise gura încă.

— Ce înțelegi prin vorba; mijloacele cele bune, *mein herr* Van-Praët? întrebă el.

— Acestea sunt niște explicații cam supărătoare și care mi se par de prisos, domnule Georgyi..., răspunse olandezul. Nu suntem școlari.

Yanos ezită un minut, pe urmă își încruntă sprâncenele.

— În două vorbe, zise el direct, pe cine vreți să omorâți?

Evreul își împreună mâinile, împinse departe de el farfuria care era goală și își aținti ochii în tavan, murmurând:

— Doamne! Doamne!

— Domnul Yanos, zise Regnault, se exprimă cu niște cuvinte care dau lucrurilor o nuanță cruntă. Iată că prea bunului Mosès nu-i mai e foame și noi n-o să mai fim veseli... Ce dracu! Toți ne înțelegem, și lămuririle lui *mein herr* Van-Praët îmi par cu desăvârșire satisfăcătoare.

— Nu mă satisfac însă pe mine, răspunse ungurul, și pentru a doua oară întreb pe cine vreți să omorâți la noapte?

Zachœus și Van-Praët nu deschiseră gura.

— Ei! Ce ți-ai găsit să mă întreb, zise Regnault răstit. Asta sare în ochi oricui: pe Gunther de Bluthaupt, pe soția lui și pe fiul său.

Yanos făcu un gest de dezgust.

— Un bătrân, zise el, o femeie, și un copil!

Bău un pahar plin cu vin de Rin ca și cum ar fi vrut să nu mai spună nimic.

Zachœus și Van-Praët ridicară din umeri.

— Domnule Yanos, cine acceptă scopul, trebuie să accepte și mijloacele! răspunse intendentul.

Ungurul își umplu încă o dată paharul și-l goli dintr-o înghițitură. Obrajii i se înroșeau, iar ochii îi scânteiau.

— O femeie! repetă el stăpânindu-se să nu izbucnească; o femeie tânără, frumoasă și sfântă a cărei iubire nu se poate plăti cu tot aurul din lume!... O femeie culcată pe un pat de suferință și pe care nici o sabie nu va veni s-o apere în ceasul mișelesc al asasinatului!...

— M-a plictisit! zise Regnault cam încet, dar îi va trece... Totdeauna începe așa... Norocul e că, după ce se îmbată bine, este un hoț fără rușine.

— Pe legea mea! zise ungurul aprinzându-se, eu nu mă pricep să omor copiii și femeile!... Vreau să fiu bogat, nu zic ba, pentru că sunt tânăr, nobil și frumos... pentru că numai aurul îmi lipsește ca să semăn cu un prinț!...

— Ei bine! domnule Yanos, o să ai aur..., zise Van-Praët, tăindu-i vorba.

— Trebuie să fie ceva fioros, să vezi pe o femeie în agonie, lângă leagănul copilului ei asasinat! zise ungurul care-și umplea des paharul, ah... ah... Dacă ar fi lângă leagăn oameni cu săbiile scoase, ar fi altceva!... Când se ciocnesc săbiile, sângele se aprinde, inima bate și mintea se pierde... Am omorât pe Ulrich de Bluthaupt, v-aduceți aminte!

Evreul își ascunde capul în mâini.

— L-am omorât, zise Yanos cu o voce gravă, — era noapte... Vă înșiraserăți toți cinci înaintea ușii camerei în care fugise... Și nici unul din voi nu cuteza să facă un pas înaintea, pentru că Ulrich era soldat și pentru că strigase că acel care va face un pas spre el va fi mort!

— Știm că ești viteaz și tare ca oțelul, Georgyi, zise Regnault cu un glas împăciuitoare. Domnilor, să bem în sănătatea domnului Yanos!

Paharele se ciocniră. Ungurul goli două pahare, unul după altul.

Vinul începuse să-l înmoaie.

Se ridică împleticindu-se și se lovi cu pumnul în piept.

— Da, da, sunt tare! Sunt viteaz! zise el. Dați-mi să mă bat cu ei, nu să omor femeii!... V-aduceți aminte cât era de neagră camera?... Numai întuneric... și în noaptea aceea groasă, auziserăm zgomotul a două pistoale care se încărcau.

Evreul începu să tremure aducându-și aminte.

Ceilalți păliră și chiar Regnault nu mai zâmbea.

— Înaintam eu singur, zise ungurul scuturându-și capul, mă atrăgea ceva spre odaia unde amenința primejdia... Ah! Dacă s-ar mai lua popoarele la bătaie, știu bine că aș fi un viteaz!... Intrați; se făcu lumină o dată, apoi a doua oară și, la lumina celor două focuri de pistol, văzui un om cu sabia în mână în mijlocul camerei. Mă năpustii spre el... săbiile se atinseră. Ulrich căzu... Atunci, voi, tovarășii mei venirăți, zise Yanos cu dispreț amar, venirăți toți cinci, și mi se pare că l-ați omorât de tot!

— Se poate foarte bine, zise Van-Praët ca domnul Yanos să aibă și în noaptea asta o sabie în mână ca s-o încrucișeze cu alta.

Ungurul sări în sus. Făcu cu ochiul, ca să dea a se înțelege că Van-Praët vorbea astfel numai ca să-l lingușească pe Yanos.

Ceilalți priveră curioși pe Van-Praët.

Vestea că ar putea fi o luptă nu bucura pe nimeni.

— Ce spui de sabie? zise ungurul.

— Conteul Ulrich a lăsat prieteni, răspunse olandezul.

— Numai atât? întrebă Zachœus; de aici până la Heidelberg e foarte departe.

Regnault îi făcu semn să tacă, crezând că Van-Praët juca o comedie.

— Este foarte departe de aici până la Heidelberg, repetă acesta dând din cap, dar este multă vreme și de când curierul Klauss a plecat călare.

— Nu știu nimic despre acesta, răspuse intendentul.

Regnault îl ciupi de braț ținându-se să nu râdă.

— Nu vezi că toate acestea sunt pentru ungar? îi zise la ureche.

Privirea lui Yanos, întunecată de beție, era ațintită dușmănos asupra lui Van-Praët.

Continuă să bea.

— Klauss s-a dus să caute oameni ca să se bată cu mine? întrebă el încurcându-i-se limba.

— Da, răspuse Regnault.

Yanos își căută sabia pe care nu o avea la brâu.

Izbucni într-un râs lung, obositor.

— Ah, ah! Dacă sunt oameni și săbii împrejurul patului femeii și împrejurul leagănelui copilului... Femeia este foarte frumoasă! Dar săbiile... Ah! Ah!... Va trebui să omor!

Se răsturnă pe scaun și-și lăsă ochii în jos.

— Uitasem să-ți spun, nene Zachœus, zise Van-Praët, azi de dimineață, în lipsa dumitale micuța Gertraud s-a apropiat de patul contesei care i-a dat pe furiș o scrisoare cu o cheie.

— Grosul Van-Praët ar fi fost un actor minunat! zise Regnault, dar acum e de prisos să se mai prefacă... Sălbaticul a adormit.

— Nu încă! Nu încă! murmură Mosès Geld care se uita la el pe furiș îngrozit. Ah! Doamne! Doamne! Ce om rău și grozav.

— I-a fost cu neputință doctorului să pună mâna pe fată și a văzut pe Klauss pe urmă plecând în goana calului — mai zise Van-Praët.

— Asta-i tot? zise Regnault. Aplaudați, domnilor, povestea-i bine ticluită!

— Nu este poveste, răspuse olandezul serios. Yanos doarme și de acum încolo ar fi de prisos să ne mai prefacem.

Figura lui Regnault se lungi.

Intendentul se strâmbă și Mosès începu iar să tremure.

— Și Klauss a plecat de dimineață? întrebă Zachœus Nesmer.

— Și nu s-a mai întors încă!... zise Regnault care nu avea chef de glumă.

— Și este un vechi vasal de la Rothe!... zise olandezul cu o voce destul de speriată.

Împrejurul mesei se făcu o tăcere lungă. Se uitară unul la altul și când cavalerul de Regnault șopti numele bastarzilor lui Bluthaupt, un fior îi cuprinse pe toți.

— Zidul este tare, zise Van-Praët.

— Și porțile puternice, adăugă cavalerul de Regnault.

— Da, răspunse încet Zachœus scuturând capul palid, dar în noaptea asta sunt tocmai nouă luni de când a venit un străin în castel. A intrat pe poarta grilajului, dar cine ar putea spune pe unde a ieșit?...

— Nu cumva crezi că ar putea fi și o intrare necunoscută? zise Regnault îngrozit.

— Sunt în castel de puțini ani, răspunse Zachœus, dar am auzit foarte des pe slugile bătrâne ale castelului spunând că celor trei oameni în roșu nu le trebuie cheia de la poartă ca să intre.

Capitolul VIII - Arborele care înverzește

Cârciuma "Arborele care înverzește" din Heidelberg avea o reputație proastă pentru poliția bavareză și austriacă.

Cu toate acestea era o cârciumă frumoasă, având drept firmă un stejar ale cărui frunze semăna cu niște smaralde. Cu un an mai înainte chiar fusese vopsit încă o dată.

Acolo se bea mult vin de Rin și multă bere tare.

Stăpânul ei, Elias Kopp, urmasa odinioară cursurile universității cu mare strălucire.

Avea mușterii numai studenți uniți; el îl porecliseră "arbiter elegantiarum".

În toate zilele de marți sala cea mare a cârciumii se prefăcea în sală de bal, un bal cinstit, unde domnii doctori nu pregetau să aducă pe tinerele lor moștenitoare.

Conversațiile se făceau într-o latină curată.

Glumele lui Plaut și ale lui Aristofan se auzeau și aici.

Veneau studenți îndrăgostiți și profesori serioși, toți nebuni după filosofie.

Auzeai uneori cuvinte grecești strecurându-se printre buzele rumene ale vreunei frumoase *jungfrau*¹⁰.

Dar politica, Dumnezeuule mare!

Pe când tinerii se învăteau într-un vals grațios împrejurul sălii, doctorii vorbeau despre drepturile omului, despre liberul arbitru și despre folosul ce ar fi dacă imperiul ar fi guvernat de un senat de profesori.

Un număr mare de tineri, cu figura destul de nătângă, îi asculta cu gura căscată.

Alții, având niște capete ciudate deasupra gulerelor întoarse ale cămășilor, traduceau în nemțește tirade nevinovate din tragediile lui Voltaire și îi numărau pe suveranii ce trebuiau să-i înjunghie.

Barurile lui Elias Kopp, proprietarul "Arborelui care înverzește", aveau un renume mare și legitim.

Doctorii afirmau bucuros că petrecerile acestea cuviincioase îndulceau — atâta cât se putea — asprimea vechilor moravuri universitare.

Fetele doctorilor se fereau să dezmință vorbele acestea și se îmbujorau de plăcere numai când se gândeau la valsurile făgăduite pentru marțea viitoare.

În celelalte zile ale săptămânii "Arborele care înverzea" își pierdea puțin din aspectul său galant.

Chiar de miercuri dimineața își lua fizionomia de cârciumă.

"Arbiter elegantiarum" îngrijea el singur ca mesele să fie bine aranjate.

Cum venea seara, atmosfera curată, îmbălsămată în ajun de suflarea fetelor de doctori, se schimba într-o negură groasă.

Tutunul lua locul ambroziei, galanții cavaleri din seara trecută se transformau fără multă greutate în studenți beți, bând ca să bea și fumând ca să amortească.

În cârciuma asta era întâlnirea principală și oficială a tuturor membrilor sectei *Cum*.

Corporația se întrunea aici, la loc hotărât, și, când deputații vreuneia din cele douăzeci și șase de Universități din Germania aveau să comunice ceva Decanei, (acesta era titlul universității din Heidelberg), la "Arborele care înverzește" erau primiți cu toată pompa cuvenită.

---

¹⁰ *Jungfrau* (în limba germană) = virgine. (nota lui BlankCd)

Dar "Arborele care înverzește" nu răsturnase încă nici un tron și nici un tiran nu fusese trimis pe lumea cealaltă, iar Sfânta-Alianță nu pierdea nimic așteptând.

Adunarea aceasta de la "Arborele care înverzește" fuma atât de multe pipe mari și încărcate, declama atâtea discursuri, cânta cântece așa de lungi și bea atâta bere încât capetele regale se temeau foarte mult de ea și se înfiorau numai când auzeau de numele lui Elias Kopp, "arbiter elegantiarum".

Era chiar în seara când Regnault, Mosès și ungurul veneau călare la castelul de Bluthaupt. Era cam la ora când cavalerul se despărțise de ceilalți doi și se oprise în loc așteptând pe vicontele d'Audemer.

Se înnoptase. Sala cea mare a cârciumii era plină și în fiecare minut numărul musafirilor creștea.

Cei care intrau nu băteau la ușă, deși ușa era închisă, ci numai călcau cu piciorul un nasture de lemn, care era la nivelul pământului și ușa se deschidea imediat.

Lucrul acesta dă întrunirii o culoare deosebită de mister și un profan s-ar fi căznit multă vreme ca să deschidă ușa căci n-ar fi izbutit. Trebuia să-i știe secretul.

Era frig, se închiseră toate ferestrele ca să fie ferită adunarea de vântul de afară și de urechile lungi ale poliției bavareze.

Pentru că groaza inspirată suveranilor de liga *Camarazilor* era ceva real și dădeau un fel de seriozitate adunărilor tragicomice ale studenților Germaniei.

Camarazii ar muri de urât și de durere în ziua când nu ar mai fi nevoie să nu se mai teamă.

Toate mesele erau înconjurate de *camarazi*, întinși alene pe băncile de lemn și rezemați în coate pe scândura goală, semănând cu niște turn culcați pe perne.

Fiecare avea în gură o pipă mare cu ciubucul lung, bine îndesată și bine aprinsă.

Din toate ieșea un fum intens, greu, opac, care împiedica vederea.

Sala era slab luminată de câteva lămpi, stele roșietice, acoperite, care abia licăreau în negura grea.

Cei care veneau de afară izbuteau să găsească drumul în întuneric mai mult din obicei decât conduși de vedere.

Dacă ședea cineva mai mult acolo, ochiul se obișnuia cu semiîntunericul.

Se deosebeau ici și colo corpuri care se mișcau și care dădeau motive murmurului care umpleau sala.

Câteodată vântul pătrundea înăuntru când se deschidea ușa. Atunci fumul se mai risipea și se vedeau grupurile de camarazi îmbătându-se cu vin, cu bere și cu tutun.

Acolo era un număr mare de figuri de acelea nemțești, adormite, și a căror beție seamănă cu un somn plicticos.

Se mai găseau și guri mute, abia deschise de un zâmbet leneș; frunți gânditoare plecate sub povara visurilor imposibile ale fanteziei germane.

Erau și câteva capete energice și hotărâte care ar fi putut foarte bine să figureze într-o dramă a lui Schiller.

Costumul pitoresc al universităților da fizionomiilor acelora strașnice un soi de vitejie sălbatică.

Era semnul acestui tablou bizar, al cărui gros îl forma mulțimea de rând.

Grosul *camarazilor* era bun cel mult ca să bată pe paznic, urlând cântece absurde împotriva Franței.

Nu se putea spune că nu era în toți creierii aceea multă știință și în toate inimile calde și generoase instinctul de libertate, dar bunul simț suferise la cei mai mulți un fel de deviere din cauza subtilităților bizare ale dialecticii, la modă atunci în universitățile germane.

Gândeau doar de dragul de a discuta. A trece la fapte era pentru ei scopul principal, susținuți în această idee doar de liberalismul lor. Dar își cheltuia curajul în discuții lungi. Erau obișnuiți să pună vorbe mari în locul faptei. Era evident că erau viteji și tari și plini de devotament adevărat pentru credința lor, dar dormeau. Și fiecare ceas ce trecea le îngreua și mai mult somnul.

Meșterul Kopp luase bineînțeles toate perdelele albe care dădeau în fiecare marți cârciumii lui un aer cochet și nevinovat.

Zidurile își arătau acum goliciunea lor negricioasă unde se aliniau un cordon de tablouri afumate.

Afară de ornamentul acesta, se mai vedeau pe ziduri un mare număr de inscripții făcute cu cretă și portretul în picioare al domnului de Metternich, cu un ștreang de gât și cu urechile de măgar.

Într-un colț al străzii, nu departe de mica estradă, unde *arbiter elegantiarum* își ținea contabilitatea cu termen lung, era un careu de ziduri, larg de câteva picioare și acoperit cu o perdea cafenie.

Deasupra perdelei era scris în nemțește: Magazinul Onoarei.

Aici era arsenalul oamenilor liberi care compuneau corporația botezată *Cum*, din Heidelberg, unde se găsea o duzină de săbii lungi cu limba triunghiulară, care sunt cunoscute sub numele de *schlaeger*.

Armele acestea slujeau la luptele ciudate care plac la nebunie studenților din toate universitățile Germaniei, dueluri ciudate și în care amândoi luptătorii înfășurați în câlți și în piele, își fac plăcerea de a se bate la epuizare.

Au dreptul să se bată, însă n-au dreptul să se omoare: *Cum*, regulă suverană și respectată, îi oprește de a lovi altfel decât în corp.

Așa se face că plastroanele sunt întotdeauna atinse de sabie.

Duelurile acestea provoacă grele contuzii, dar nu sunt primejdioase ca *savata* sau bătaia cu picioarele a lucrătorilor parizieni.

Schlaeger-ul ar fi o armă grozavă într-o luptă ale cărei reguli nu ar fi precizat de Cum.

Cu toată forma lui veche, este ușor de mânuit și mlădios chiar dacă lungimea lui neobișnuită îl face fioros când se găsește în mâini agere.

Elias Kopp era însărcinat în mod deosebit cu paza *Magazinului Onoarei*.

Împrejurul unei mese domnea o piroteală trândavă. Oamenii beau, fumau și tăceau.

Mai departe, un îndoit șir de figuri palide, grămădite împrejurul unui postav roșu ascultau, ce li se ghicea în niște cărți, îngălbenite de vechi ce erau.

Printre aceste figuri se vedeau glugi noi, amestecate cu haine fără formă și fără culoare care s-ar putea chema zdrențe dacă nu ar fi un adânc respect pentru universitățile germane.

Mai departe regi, turnuri și pioni făceau manevre pe un șah vechi, puși în mișcare de mâinile exercitate a doi școlari întârziați.

Un cerc de curioși sta împrejurul lor și-i privea cu mare băgare de seamă.

Mai era un joc destul de simplu, unde șase mărci de os se plimbau pe liniile trase cu creta pe o masă goală, noduroasă.

La altă masă, în loc să se ocupe cu jocurile, discutau despre filosofie ori despre istorie, vorbeau despre lecția din urmă a profesorului care era vestit. Discutau tare, comentau pe Leibnitz, făceau praf pe Loke, și pe Bacon, fără să cruțe pe Reid, pe Steward și pe ceilalți șefi ai școlii scoțiene. Nici chiar Descartes nu era lăsat în pace.

La doi pași mai departe, era o altă temă. Se vorbea despre dragoste, buze rumene și ochi mari negri zâmbitori.

Don Juanii își povesteau aventurile, sfioșii oftau, poeții băteau câmpii și fanfaronii mințeau.

În sfârșit, erau alte grupuri care se înfundau până peste cap și politică.

Nu departe de casa de bani a lui Elias Kopp, imediat dedesubtul *Magazinului Onoarei*, ședeau la o masă cinci, șase tineri împrejurul unui camarad, înfășurat într-o manta roșie.

În locul șepcii universitare, studentul avea o pălărie mare de păslă, de sub care îi cădea o pădure de păr negru și strălucitor.

Părea să aibă douăzeci de ani.

Privirea îi era mândră, poruncitoare, gura, serioasă, părea făcută pentru a comanda.

Toți îi ziceau *frumosul*.

Deși ședea pe bancă, rezemat alene cu spatele de zid, se ghicea că avea o talie nobilă.

Când norii de fum se risipeau uneori și când privirea putea străbate mai profund încoace și încolo în cârciumă, se putea zări încă alți doi bărbați, îmbrăcați în mantale roșii, care semănau cu cel dintâi.

Unul din ei ședea la masa de joc și mânua cărțile cu o abilitate deosebită, celălalt da din mâini în mijlocul grupului leneș și flecar care se interesa numai de aventuri galante.

Aceasta avea un zâmbet vesel pe buze. Trăsăturile celui care juca, aveau o expresie de nepăsare. Emoțiile jocului nu-i alterau obrazul.

Golea, unul după altul, paharul mare, fără să găsească beția pe care o căuta.

Pe student îl chema Otto, pe jucător Goetz, și pe cel care povestea isprăvile amoroase Albert.

Erau frați și nu purtau alt nume decât pe cel de botez.

Otto, frumos student cu mantaua roșie, era înconjurat în sala cea mare a cârciumii *Arborelui care înverzește*, de un grup de camarazi care constituiau elita adunării.

Deși prostia era la modă, la ei li se citeau în ochi gânduri îndrăznețe. Beau însă, ca toți ceilalți, și fumau.

Cei mai mulți erau mai în vârstă decât Otto, dar păreau că-l recunoșteau de superior.

— Pe legea mea, zicea vinul din ei, Michaël, zis *filosoful*, dacă ar veni acum oameni de-ai poliției să te caute, Otto, n-aș crede că s-ar mai întoarce toți acasă!

— De ce să vină? întrebă tânărul. Abia aseară am sosit din Frankfurt și printre voi nu e nici un trădător.

— Ar fi o meserie primejdioasă asta, zise poetul Dietrich, un alt bărbos, cu voia *arbitrului* elegantelor. Dacă s-ar găsi aici în sală vreun astfel de om, i-aș sparge capul numai când i-aș da un pumn, ca să nu mânjim săbiile!

— Și socotiți să rămâneți mai multă vreme cu noi? întrebă iar Mihail.

— Până mâine numai. Nu e bine pentru noi în cetatea Heidelberg... Aici suntem prea aproape de castelul de Rothe și oamenii care au ucis pe tata, au prea mult interes să ne trimită și pe noi după el.

— Viteaz și demn german era contele Ulrich! zise poetul ridicând paharul în sus. Într-o zi am să-i închin niște versuri; până atunci, Dumnezeu să-l aibă sufletul în sfânta sa pază!

Toți studenții, care ședeau împrejurul lui Otto, își luară pălăriile de pe cap.

Grupurile vecine tăcuseră și încercau să prindă ceva din discuția lor.

— Nu mai am decât un galben, zicea Goëtz. Pentru ce dracu mi-a încredințat Otto punga familiei? Cu un galben nu pot face trei inși drumul până în Franța. Haide, Rudolf, fiule, sau nu-ți mai dau nimic, sau îți dau îndoit!

— Cu părul lung, blond, moale ca mătasea, care îi cade ca niște unde de aur, niște umeri albi... zicea Albert, cel de-al treilea frate. Voi n-ați iubit niciodată, marchize?

Cel mai îndrăzneț curtezan din toată universitatea Heidelbergului își înălțase dorințele sale îndrăznețe până la nevasta unui funcționar.

— Burghezele! zise Albert cu dispreț; prieteni, să nu-mi vorbiți despre burgheze... Mătasea, catifeaua, diamantele...

— Mi-am pierdut și ultimul galben! zise Goetz.

Toți din jurul lui Albert izbucniră într-un râs prelung.

— S-a început o procedură împotriva voastră, zise Michaël lui Otto: Doctorii au încercat să se împotrivească mișeliei acesteia, dar ei n-au putere mare și Dumnezeu mai știe unde sunt privilegiile noastre vechi! Sunteți învinovați toți trei că ați conspirat împotriva șefului cel mare și dacă v-ar arunca în temnițele Bavariei ori ale Austriei, ar ști ei ce să vă facă... Este loc totdeauna în închisorile Spielbergului.

— De aceea nici noi nu vom sta multă vreme în Germania, răspuse Otto. Suntem proscriși și slabi... acum nu putem face nimic ca să răzbunăm pe tata... O să așteptăm.

În ochiul tânărului era o licărire întunecată și amenințătoare.

În adâncul inimii acestuia atât de tânără clocotea dorința de răzbunare pe care timpul trebuia s-o stingă.

— Și nu mai avem ce face în Germania, zise el plin de amărăciune. Am străbătut cele mai multe orașe universitare pentru a continua opera tatei... Pretutindeni am fost sărbătoriți. Am văzut pipe mai groase decât cele din Heidelberg și pahare de bere mai adânci. Am auzit cântece, am văzut dueluri. Oamenii liberi nu mai speră nimic. Frații mei și eu vrem să trecem Rinul... Avem în Franța un prieten devotat, putem zice chiar un tată: soțul sorei noastre Hélène. Are să ne vină în ajutor ca altă dată și, grație lui, sper că vom găsi pâine!

Otto tăcu o clipă. Apoi își scutură părul său cel lung, ca și cum ar fi vrut să gonească un gând supărător.

— Testamentul contelui Ulrich, răspuse el, a fost sfâșiat în mii de bucăți... De acum încolo nu mai avem dreptul nici la averea lui, nici la numele lui... Și dacă mai purtăm culorile lui Bluthaupt pricină e că punga noastră nu permite a înlocui postavul roșu al mantalelor noastre.

Se uită trist la mantaua lui roșie.

— Numele lui Bluthaupt nu mai este, adăugă el încet și tremurându-i vocea. Pe noi ne cheamă Otto, Albert și Goëtz... Actul care ne dă o familie s-a nimicit... am rămas iar bastarzi.

— Dar cine l-a prăpădit? zise poetul mânios.

Și pentru că Otto nu răspunse, numaidecât toți întrebară încă o dată cine a nimicit testamentul?

— Sora noastră Margarèthe este soția contelui Gunther, unchiul nostru, care ne disprețuiește, zise el în sfârșit. Ea este singură și fără apărare în vechiul castel de Bluthaupt unde i s-a închis tinerețea ca într-un coșciug... Dacă ai ști cum ne iubea și câtă bucurie era în castelul de Rothe când ne adunăm toți: Hélène, Margarèthe și noi la masa tatei... Nu știu ce are să mi se întâmple în viitor și dacă sunt ursit să-mi dau sufletul întreg unei femei... știu însă că nimic în lume, în minutul de față, nu-mi este mai scump decât sora mea Margarèthe! Hélène e ferecată, și Margarèthe suferă. Ea are dreptul la o iubire, mai mare, biata copilă! Trufia neamului nostru a osândit-o la suferințe!

Frații mei și eu suntem izgoniți, după cum știți, din castelul de Bluthaupt; n-am văzut-o pe sora noastră decât o singură dată și pe furiș de când s-a măritat.

Au fost câteva minute de bucurie, amestecate cu lacrimi, găseam pe Margarèthe curată și bună ca un înger. Dar Dumnezeu încetase s-o mai apere și lângă culcușul ei sfânt priveghea necuratul demon!...

Otto se opri. Fruntea i se încreți și pleoapele i se lăsară în jos.

Michaël Dietrich și camarazii ceilalți, care ședeau împrejurul mesei, îl ascultau curioși. Ei auziseră vorbindu-se ceva despre misterul care apăsă viața celui din urmă conte de Bluthaupt, dar erau niște zvonuri care treceau nebăgate în seamă în țara clasică a legendei, unde acei care povestesc se îngrijesc să dea oricărui lucru o tentă fantastică.

Otto, Albert și Goëtz petrecuseră un an la universitatea din Heidelberg, pe când trăia tatăl lor.

Între tineri, ei erau mai îndrăzneți, mai veseli, mai curați la inimă și la gând, și mai viteji.

Toți îi iubeau, îi imitau, chiar îi ascultau.

Pe urmă trăiseră în pribegie.

Nimeni nu știa bine secretul lungilor lor călătorii.

Însă toți știau că erau proscriși de curțile din Viena, din Berlin și din München.

Erau proscriși pentru că ei erau tinerii îndrăzneți care se aflau în fruntea tuturor mișcărilor universitare, dar, mai mult, pentru că erau copiii contelui Ulrich, înflăcăratul vrăjmaș al puterii.

Cei trei frați reveneau cu acea aureolă de proscriși care zguduie așa de tare fibra germană.

Comunitatea din Heidelberg îi primea ca pe niște prieteni scumpi și că pe niște martiri ai cauzei tuturor.

Erau nenorociți acum, ei, care odinioară erau așa de plini de speranță și de bucurie!

Albert era tot vesel, fanfaron, Goëtz era tot nepăsător; dar suferința încrețise tânăra frunte a lui Otto.

Și camarazii, care îl iubiseră când era copil, admirau cu un fel de respect maturitatea aceasta înainte de vreme.

Otto ridică ochii și îi pironi pe tavan.

— Sărmană surioară! murmură el. Se forța să zâmbească, dar lacrimile i se scurgea pe obraz... A trebuit să-i smulg secretul temerilor ei... Bătrânul Gunther aflase de testamentul care recunoștea pe cei trei conți de Bluthaupt și îi făcea bogați... Zgârcenia lui s-a declanșat... mândria lui oarbă s-a aprins... Amenințase... Sărmana Margarèthe tremura. Castelul acela vechi este așa de posomorât și în atmosfera rece a odăilor lor sunt atâtea gânduri sumbre. Tremura și abia scotea câte o vorbă... Frații mei și cu mine ne uitarăm unul la altul: când este vorba de Margarèthe noastră, nu putem avea decât un gând... Scosei din sân testamentul contelui Ulrich și-l rupsei bucățele...

Dietrich și Mihail întinseră mâna bastardului.

— Ai o inimă nobilă, Otto! îi ziseră ei, mai curând sau mai târziu, Dumnezeu are să vă facă fericiți!

Otto clătină din cap.

— Frații mei și cu mine suntem tari, răspunse el și știm să suferim. Dacă în lumea asta o mai fi fericire pentru sângele Bluthauptilor, s-o dea Dumnezeu pe toată numai Margaretei și Hélènei! Dar să bem, zise Otto schimbând deodată tonul! E rău să vină cineva, după ce a lipsit multă vreme, în fața prietenilor, cu obrazul posomorât și cu vorbe de mâhnire. În sănătatea oamenilor liberi al Germaniei!

Goëtz ridică de departe paharul și repetă toastul.

— De multă vreme n-a mai zis fratele meu Otto o vorbă așa de înțeleaptă!... zise Albert cu glasul jumătate...

— Haide! Să jucăm pe cuvânt, de vreme ce nu mai am nimic... zise Goëtz tinerilor cu care juca. Și, pentru că a venit vorba, cine dintre voi mă va găzdui la noapte?

Toți din sală răspunseră într-un glas cerându-i onoarea aceasta.

Chiar cârciumarul îi declară că punea la dispoziția celor trei frați odaia pe care o aveau mai frumoasă. Albert își răsuci mustața care nu-i mijise încă.

— La dracu! N-avem trebuință de găzduirea nimănui... și deasupra Oberthorului știu o burgheză frumoasă... zise Albert tot cu jumătate de voce.

Otto îi tăie pofța de a se mai lăuda:

— Trebuie să ne sculăm, zise el. Mâine trebuie să plecăm dis de dimineață, să ne ducem să îmbrățișăm pe sora noastră Margarèthe, și de la Heidelberg este departe până la Bluthaupt!

— Mai cu seamă pe jos! zise nenorocitul Goëtz care pierduse banii pentru caii de poștă.

Otto se ridică și întinse mâna camarazilor.

Când deschise gura ca să-și ia adio, cineva bătu ușor în ușa de afară a cârciumii.

Toți tăcură într-o clipă.

— Este cineva care nu știe secretul!... zise poetul cam îngrijorat.

Bastarzii se ridicau și-i traseră pălăriile pe ochi.

Elias Kopp tremura la teigheaua lui.

Pentru a doua oară se auziră bătăi în ușă.

Grupurile se agitară împrejurul meselor și în murmur se auzi o singură vorbă:

— Poliția!...

Nimeni nu mai zise o vorbă, dar zece, doisprezece studenți se repeziră spre *Magazinul Onoarei* și traseră perdeaua, lăsând astfel să se vadă săbiile lungi pentru duel.

Cârciumarul nu așteptă să se mai bată a treia oară în ușa cârciumii. Se ridică iute de pe scaunul de piele veche și se apropie de grupuri.

— Domnilor!... le zise el, privilegiile universității înainte de toate, ăsta-i lucrul de la sine înțeles... Dacă o fi poliția, are să spargă ușa după a treia somație. Cred că ar fi mai bine să deschidem și să parlamentăm.

— Deschide și parlamentează, nene Kopp, răspunse poetul Dietrich. Nu uita să le spui mai cu seamă că aici avem cu ce să le despicăm capetele și cu ce să le găurim hainele.

Dietrich despică aerul cu o sabie pe care o luase de după perdea.

Otto și frații lui erau fără arme.

Cârciumarul se îndreaptă spre ușă, gândindu-se cum să se împace cu poliția.

După el mergea un grup compact de studenți, gata de luptă.

Dietrich și Michaël erau șefii acestei armate hotărâte, care trebuia să-și păstreze vitejia pentru altă ocazie.

Când se deschise ușa nu se văzură nici uniforme austriece, nici obraze de agenți prusieni ori bavarezi.

Nu era decât un băiat, îmbrăcat cu o livrea roșie, alb de zăpadă de sus până jos.

— Ce vrei? îl întrebă cârciumarul răstit.

— Caut pe cei trei copii ai contelui Ulrich de Bluthaupt, răspunse noul venit care își legă calul de drugii de la o fereastră.

— De multă vreme au plecat din Heidelberg! răspunse Kopp cârciumarul, și dacă or fi încă pe drum, cu greu o să-i ajungi!

Otto, care răspunse în celălalt capăt al sălii n-auzea ce se vorbea.

— Șiretenie de spion! bombăni Dietrich.

— Închide ușa, Elias! zise Michaël.

Cârciumarul vru s-o închidă, dar străinul care era voinic, îi dădu brânci și făcu doi pași peste prag.

— N-o să aveți nevoie de săbii împotriva, mea, tinerii mei stăpâni, le zise el, eu sunt fără arme și copiii contelui Ulrich ar da mult ca să afle de la mine pentru ce am venit aici!

— Cunosc această voce! zise Goëtz care era mai aproape de ușă.

Noul venit întoarce iute capul în partea de unde venise vocea și cunoscuse mantaua roșie.

— Sunt aici! zise el; slavă Domnului! Lăsați-mă domnilor să m-apropii de copiii stăpânului meu... Le aduc o scrisoare în care e vorba ele viață și de moarte!

Poetul și tovarășii săi nu prea voiau să-l creadă, temându-se să nu fie vreo viclenie polițienească, dar cei trei frați, care cunoscuseră vocea lui Klauss, vânătorul, se repeziră la el.

— Vii de la castel? întrebă Otto.

Vânătorul, în loc să răspundă, scoase din sân o scrisoare și i-o dădu.

Otto o deschise în grabă.

Mâna îi tremura și ochii părea că i se întunecaseră.

Camarazii se dădură într-o parte și cei mai mulți chiar își reluară locurile la mese.

Cei trei frați rămăseseră singuri lângă ușă cu vânătorul Klauss.

— Este de la sora noastră, zise Otto încet, deschizând scrisoarea, și omul acesta spune că e vorba de viață și de moarte!...

Albert și Goetz se apropiară de el ca să poată citi scrisoarea aceasta:

"Fraților iubiți, dacă Dumnezeu va face ca să primiți la vreme scrisoarea mea, vă rog să-mi veniți în ajutor. Oamenii care mă înconjoară și de care altă dată mi-era frică, azi mă îngrozesc... Au vorbit pe când eu mă făceam că dorm: ei sunt ucigașii părintelui nostru și mi se pare că vor să mă omoare."

Albert și Goetz scoaseră un țipăt.

Otto rămase ca trăsnet.

— Vor s-o omoare!... S-o omoare!... Așa cum au omorât și pe tata!... zise el fără să știe ce vorbea.

— Este foarte schimbată! zise Klauss și cu greu ați recunoaște-o azi, dacă n-ați mai văzut-o din vremea când era așa de fericită și frumoasă în castelul contelui Ulrich... Dar grăbiți-vă, pentru Dumnezeu! Pentru că drumul e lung și ne grăbim să ajungem.

Otto tresări ca din somn.

— Goetz, cere caii! zise el.

— Cere caii! Cere caii! mai zise Otto, fiecare minut face cât o oră.

Însă Goëtz nu făcu nici o mișcare.

— Sunt un mișel, nevrednic de iertare! zise Goëtz disperat, nu m-ai auzit? Eu însă ți-am spus... am pierdut și cel din urmă ban de aur.

Otto se uită la el și părea că nu-l înțelege... Se căută prin buzunare. Albert se căută și el.

— Nimic! ziseră într-un glas.

Goëtz rămase încremenit.

Otto lăsase capul jos, sprâncenele i se încruntaseră. Deodată săltă capul, ochii scânteiau, era roșu la față.

— Alegeți săbii, fraților, zise el; luați-le ascuțite și tăioase, pentru că o să plecăm spre castelul de Bluthaupt.

— Ai bani? întrebă Goëtz. Otto nu răspunse.

Își scoase însă pălăria și înaintă cu capul descoperit spre masa vecină unde camarazii începuseră iar să bea. Ținea fruntea sus.

Mândria lui, înfrântă în acele momente, aducea un aer sublim, frumuseții lui.

Se opri, drept înaintea primei mese din calea, sa.

— Sora noastră este în primejdie de moarte, zise el întinzând pălăria, și nu avem bani ca să ne ducem la ea.

Goëtz își acoperi fața cu mâinile. Albert plângea.

Camarazii, mișcați și surprinși, își goliră pungile lor sărace în pălăria nobilului cerșetor.

Pe urmă, îi întinseră mâinile pe care el le strânse mulțumindu-le.

Cu cât străbătea mai mult sala, cu pălăria în mână, paloarea lua locul roșeții de pe obrazul frumosului bastard.

Suferea pentru că, chiar dacă exista un viciu în sufletul lui generos și tare, era excesul de mândrie. Și încercarea era prea lungă.

Fiecare da, dar ofrandele camarazilor săraci se adăugau mereu fără însă să poată completa suma necesară.

Otto, după ce ocoli întreaga sală, căzu obosit pe un scaun și nimeni nu auzi cel din urmă "mulțumesc" pe care îl murmură...

Însă, peste câteva minute, cei trei frați alergau în galop pe drum spre Bluthaupt.

Mantiile li se albiseră de zăpadă. Fiecare purta câte o sabie lungă din *Magazinul Onoarei*.

Se duceau cu inima strânsă, cu capul aprins. Dădeau des pintenii cailor. Nu schimbau nici o vorbă între ei.

Zgomotul galopului cailor era înăbușit de zăpadă.

De la Heidelberg până la castelul de Bluthaupt sunt șaisprezece-optsprezece leghe franceze, mergând pe drumul pieziș care duce la Esselbach și la Karstadt.

Pe tot drumul acesta nu se găsește decât un birou de poștă de la Miltenberg.

Se crăpa de ziuă când o luară prin locurile muntoase și sălbatică care formau un fel de sâmbure al vechiului domeniu de Bluthaupt.

Nu mai ninge, iar luna ieșise de după nori.

Otto mergea înainte.

Își îndemna mereu calul obosit și-l bătea și cu mâna și cu pintenii.

Albert și Goëtz nu se putuseră ține după el, așa că erau mai înapoi.

Dar deodată, calul lui Otto se înțepeni în loc și nu vru să meargă mai departe.

Nici biciușca, nici pintenii nu-l putură urni din loc.

Otto se uită cu atenție.

Nu se vedea nici o piedică pe drum.

Atâta doar că la picioarele calului zăpada era puțin mai ridicată.

Otto întoarse capul în toate părțile ca să vadă cât mai avea să facă până la castel.

Drumul trecea până la baza unui munte a cărui coastă goală se deschidea chiar în locul acela și se vedea cum se surpase.

La dreapta, valea cultivată își întindea suprafața-i albicioasă la stânga, rampa se ridică drept în sus și avea în vârf, imediat deasupra surpăturii, un fel de pod atârnat, încărcat cu un rând de molizi înalt.

Printr-o gaură se vedea cerul.

Aspectul locului era prea ciudat ca să-l poată uita cineva, dacă l-a văzut odată.

Otto cunoscuse că aici era ladul de Bluthaupt...

Descălecă, gândind că i se speriasse calul de vreo surprătură proaspătă.

Descălecară și frații care sosiseră.

S-apropiară de locul unde era mormanul de zăpadă.

Otto se aplecă și băgă mâna în zăpada moale.

Dar, deodată, sări în sus.

— Aici e un om mort! zise el.

— Dumnezeu să-l ierte! răspunse Goëtz.

— Să ne luăm caii de căpăstru și să ne vedem de drum.

Otto știa bine că n-aveau vreme să se oprească, dar o forță necunoscută îi pironise picioarele în locul unde sta.

— Duceți-vă voi, le zise el, calul meu este mai iute decât ai voștri, și vă ajung curând.

— Ne așteaptă surioara! zise Albert.

Otto îngenunche fără să răspundă și dădu zăpada la o parte cu mâna.

Frații lui încălecară și își văzură de drum.

Zăpada acoperea într-adevăr cadavrul unui, om îmbrăcat cu o manta de călătorie.

Era culcat de-a curmezișul drumului și capul i se odihnea pe piciorul unui cal, mort și el.

Otto ridică mantaua necunoscutului și-i pipăi pieptul: era înghețat.

Negreșit că murise de mai multe ore.

Otto făcu o mișcare ca să se ridice și să plece după frați, dar zgomotul pașilor lor se auzea încă, pentru că mergeau foarte încet.

Otto vru să vadă obrazul necunoscutului.

Luna trimitea cele din urmă raze ale sale pieziș, care răsfrânte de zăpadă, dau o lumină destul de bună.

Otto, aplecat deasupra obrazului mortului, îi recunoscuse trăsăturile și rămase înlemnit.

După un timp, când nu se mai auzea pasul cailor, își puse amândouă mâinile pe fruntea mai rece ca a unui mort.

Două lacrimi îi curseră încet pe obraz.

Necunoscutul strângea între degetele-i încleștate un medalion în care era o șuviță de păr de copil, împletit împrejurul unui portret de femeie.

Otto puse la gât lanțul cu medalionul.

Pe urmă scotoci în buzunarele mortului și găsi un portmoneu și câteva hârtii, le băgă pe toate în sân.

Îi împreună mâinile și sărută ca un fiu respectuos fruntea mortului.

— Hélène! Hélène! murmură el încălecând. Hélène și Margarèthe! Biete! mele surori.

Capitolul XI - Sufletul lui Bluthaupt

Albert și Goëtz tocmai ajunseseră la capătul șoselei când veni Otto. În loc să meargă pe alea cea mare, care se înălța ușor până la castel, cotiră la stânga și trecură prin satul vecin ale cărui ruine împrăștiate, se confundau cu iarba verde sub recele giulgiu ce acoperea toată câmpia din jur.

Văzură numaidecât castelul cu cingătoarea groasă de ziduri și cu acoperișurile ascuțite.

Ajunseră acolo prin spate, pe un drum nebătut.

Trebuia să ocolească toate șanțurile ca să intre prin poarta cea veche pe care veniseră, cu o seară înainte, Mosès, Regnault și ungurul.

Partea aceasta a zidurilor era joasă și prea puțin masca pereții clădirilor dinăuntru.

Zidurile, ridicate pe stânga și dominând o prăpastie adâncă, nu adăugau nimic la puterea vechii cetății. Natura o apăra din partea aceasta împotriva oricărei apropieri vrăjmașe, iar masivele bastioane ridicate pe celelalte trei părți de mână omenească erau niște jucării de copii pe lângă întărirea această uriașă, care se înălța la două sute de pași deasupra pământului.

Cu toate acestea, pe aici o luară copiii contelui Ulrich mergând prin hățișul de pe coasta prăpastiei.

Ajungând la picioarele stâncii, își legară caii de trunchiuri de stejari și începură să suie rampa pietroasă ținându-se cu mâinile.

Nimeni nu-i vedea.

Peste un sfert de oră de urcuș, ajunseră într-un loc unde stâncă ieșea în afară.

Numai zburând ar fi putut trece cineva mai departe.

Se opriră.

Otto dispăru primul într-o clipă, fără să se știe cum, pe urmă Albert, pe urmă Goëtz...

* * *

Înăuntrul castelului de Bluthaupt, în camera contesei Margarethe, noaptea trecuse greu.

Hans și Gertraud ascultau singuri țipetele de durere ale tinerei femei.

Gunther dormea ghemuit în fotoliu.

Doctorul José Mira, cu picioarele la foc și eu fruntea în mâini, părea cufundat în gânduri.

Nu-și mai da osteneala să răspundă gemetelor contesei care se ruga lui Dumnezeu cu o voce stinsă că și cum nu mai spera de acum încolo nimic de la mila oamenilor.

Vântul, potolit de zăpadă, făcuse de mult să tacă harpele eoliene.

Era liniște mare afară.

Numai ceasornicul bătea rar.

Pe la ceasurile trei dinspre ziuă, Zachæus veni împreună cu Van-Praët în camera contesei.

— Hans Dorn, du-te să te odihnești, zise el pajului care veghea cu Gertraud.

Hans nu vru deocamdată să plece pentru că vedea pe Gertraud palidă de frică, la gândul că o să rămână singură, dar intendentul îi porunci să iasă, așa că el fu silit să se supună.

Contesa țipă și mai tare.

Ceasul nașterii se apropia.

Din locul unde stă, doctorul se uita cu neîncredere la Gertraud.

— Dar fetița aceasta? întrebă el.

Intendentul se uită la Gertraud, pe urmă dădu din cap încruntând sprânceana.

— Slujba ei o obligă să stea aici, murmură el, n-o putem goni în astfel de momente căci s-ar revolta toate slugile din castel!

— S-o lăsăm atunci, zise Van-Praët, nu ne supără încă... și dacă ne va încurca!...

Nu sfârși gândul, dar tovarășii lui erau obișnuiți de multă vreme să-l înțeleagă după zâmbet.

Fata se făcuse mică în locul unde stă, lângă fereastră și se străduia să ghicească ce vorbesc după mișcarea buzelor.

Presimțea sărmana o nenorocire.

José Mira se apropie de patul contesei și socoti că a venit vremea să-și facă datoria de doctor.

Se vedea că era tocmai momentul pentru că, după ce examina pe bolnavă, se întoarse în grabă spre asociații săi, zicându-le:

— Deșteptați pe domnul conte.

Van-Praët scutură ușor pe bătrân, care deschise ochii pe jumătate.

— Mi-e frig! murmură el. Ah! Dumneata ești, Fabricius!... Am făcut aur?...

Olandezul clipi din ochi cu veselie.

— Aurul se pregătește, răspunse el, dacă nu-l vei vedea până la ora două, îți jur că n-ai să-l mai vezi niciodată!

Gunther închise ochii auzind că i se dă această dulce speranță, dar Zachœus veni în partea cealaltă să-i spună:

— Haide domnule conte, noi nu așteptăm numai aur în noaptea asta. Scoală-te iute și vino să vezi pe moștenitorul lui Bluthaupt!

Gunther făcu o sforțare ca să se ridice, dar, cum fu pe picioare, gâtul îi horcăi și pleoapele îi bătură, gata să se închidă peste ochii orbiți.

— Oh! Oh! murmură el, căzând iar pe scaun, aurul și copilul!... Cred că o să mor de bucurie!

Îi tremura mâna când luă paharul.

— Sunt prea slab, zise el cu o voce care abia se putea înțelege, niciodată n-am fost așa de slăbit! Sângele mi s-a oprit în vine. Puțină viață, doctore!... Moartea se apropie mult de mine dacă nu beau din doctoria dumatăle.

Întinse paharul care tremura în mâna lui nesigură.

— Toarnă, *mein herr* Van-Praët, spuse doctorul de departe. Nu pot să părăsesc pe doamna contesă.

Olandezul apucă de urechi vasul în care se încălzea elixirul vieții și îi turnă două doze în pahar.

Contele bău cu sete ca întotdeauna. Tot sângele care îi mai rămăsese în vine, i se sui în obraz.

— Doza a fost prea mare! murmură Nesmer.

— Aș! Ceea ce e bun nu face niciodată rău!...

Gunther se sculă electrizat.

Putu să se ducă fără sprijin până la patul contesei, ale cărei perdele căzură peste el.

Margarèthe scoase un țipăt și mai tare.

— Este un băiat! zise Mira de sub perdele.

— Un băiat! Un băiat! Un băiat! zise bătrânul Gunther nebun de bucurie. Ridicați perdelele, aprindeți toate luminările în castel! Chemați pe toți vasalii mei până la cel din urmă, ca să salute în genunchi pe moștenitorul lui Bluthaupt!

Nesmer și Van-Praët alergară să ridice perdelele. La lumina a două lămpi, se văzu Margarèthe, albă ca o statuie de alabastru, întinsă pe pat.

Nu mai țipa, nu mai mișca.

Doctorul portughez ținea în brațe un băiat.

Gertraud prinse iar puțină speranță...

Nesmer și Van-Praët alergară s-aducă leagănul împodobit cu ghirlande.

— Un băiat! Un băiat! repeta bătrânul Gunther, care începuse iar să îngălbenească și care începuse iar să tremure. Să-l cheme Gunther cape mine... Numele acesta e norocos.

Picioarele i se îndoiră și fu silit să se țină de pat.

Doctorul nu-și luă ochii de la el.

Zachœus și Van-Praët, la un semn al lui José Mira, se uitară și el la bătrânul al cărui obraz se descompunea repede.

— Vezi bine că doza era suficientă! zise olandezul cu zâmbetul lui obișnuit.

— Cine este între mine și copilul meu? zise bătrânul ai cărui ochi nu mai vedeau, lăsați-mă să văd copilul dragei mele Margarèthe! Iată că nu mai suferă... Ce frumoasă este și ce liniștit îi e somnul!

Doctorul înfășă copilul și-l puse în leagăn.

Gertraud, care prinsese curaj, se apropie, binișor, fără s-o bage nimeni în seamă.

Numai doctorul Mira o despărțea de Margarèthe.

Gunther părea că se topește sub privirea doctorului.

Buzele lui se mișcau notând niște sunete neînțelese.

Ochii i se albiseră.

— Nu mai are nici două minute! zise doctorul.

Gertraud îl auzi și se îngrozi.

Bătrânul sta să cadă și murmură:

— Aur și băiat!... Frumoasă noapte pentru sângele lui Bluthaupt!

Mâna i se desprinsese de pe stâlpul patului, și căzu greu pe podea.

Gertraud se repezi să-i dea ajutor, însă nu găsi decât un corp moale și fără viață.

Atunci un gând repede ca fulgerul trecu prin capul fetei.

Până s-o oprească cei trei asociați, ea se ridică dintr-o săritură și se aplecă peste stăpâna sa care nu mai mișca.

— Moartă!... Morți amândoi!... zise ea fugind înapoi.

Deschise gura să strige după ajutor, când intendentul o prinse în brațe.

Van-Praët îi astupă gura cu o batistă, iar Mira îi legă și mâinile și picioarele și o aruncă lângă fereastră unde șezuse cu Hans.

Asociații se întoarseră în fața căminului.

— Conte! a murit de bătrânețe, zise Mira; contesa a murit din naștere... până aici nimic rău! Ne mai rămân slujnica și copilul.

— Cine are să bage de seamă că a dispărut o slujnică? zise Nesmer.

Gertraud era mai mult moartă decât vie; nici nu mai încerca să se dezlege.

— Dar copilul? repetă doctorul care aruncă în foc restul băuturii contelui și spălă pe urmă vasul.

— Copilul s-ar putea să nu se fi născut viu... zise bunul Fabricius Van-Praët.

— Și dacă îl vom lăsa să trăiască, la ce ne-ar sluji tot ce am făcut acum, zise intendentul.

Doctorul dădu din cap.

Pe când se pregătea să răspundă, se auzi un zgomot în camera contesei.

Toți trei asociații auziră și tresăriră.

Gertraud făcu ochii mari și-și ținu răsuflarea, căci se gândea la cei trei oameni în roșu i se arătau în casa lui Bluthaupt ori de câte ori era un mort ori o naștere.

Și acum era un copil născut și doi morți.

— Ah, auziți?... murmură intendentul.

Van-Praët și Mira făcură din cap un semn afirmativ.

Crima nu-i putea mișca: acum însă tremurau.

Zachœus, care era german, se gândea la pedepse supranaturale.

Olandezul și doctorul nu se gândeau decât la lucrurile pământești, dar nu erau nici ei mai puțin îngroziți.

Zgomotul încetă.

— Dacă mă ascultați pe mine, zise Mira încet, eu zic să ne ducem să ne căutăm tovarășii.

Mosès este câteodată bun la sfat și, în caz de primejdie, Yanos ungurul este viteaz.

Zachœus și Van-Praët primiră bucurosi.

Toți trei se îndreptară numaidecât spre ușa principală.

Ieșiră, lăsând pe Gertraud legată lângă fereastră și pe copil plângând în leagăn.

Îi apucase iar frica, din pricina zgomotului pe care îl auziseră în dosul patului contesei.

Nici unul nu mai avea de acum încolo curajul să rămână singur în locul unde se înfăptuiseră două omoruri.

Abia ieșiseră și zgomotul se auzi din nou în paraclis. Sărmana Gertraud își încredința sufletul lui Dumnezeu, pentru că zicea că are să moară în noaptea aceea grozavă...

Peste zece minute, Zachœus, doctorul și Van-Praët se întoarseră cu ceilalți asociați.

Se auzi în coridor vocea ungurului Yanos, care vorbea de săbii scoase și de capete despicate.

Zachœus fu cel care trecu pragul mai întâi.

Însă abia făcu un pas în cameră și scoase un țipăt de spaimă.

— Cei trei oameni în roșu! zise el, căutând să se adăpostească după tovarășii săi.

Aceștia se opriră și ei înspăimântați.

Dinaintea leagănului copilului erau trei oameni, îmbrăcați cu mantale lungi roșii.

Obrazul nu li se putea vedea din pricina pălăriilor prea mari.

Țineau în mână săbii grele, care scânteiau la lumina lămpilor.

Era vedenia fetei Gertraud.

Ungurul venea cel din urmă, dar fiind cel mai înalt, putea să vadă pe deasupra capetelor tovarășilor. Era încă pe jumătate beat.

Cum îi văzu pe cei trei oameni înarmați, răcnii de bucurie.

— Faceți-mi loc, zise el, otrava este a voastră, dar pentru mine este sabia!... Înapoi!

Își făcu drum printre tovarăși și se repezi în mijlocul camerei cu sabia în mână.

Unul din cei trei oameni în roșu lăsă leagănul și făcu un pas spre el.

Înainte de a încrucișa săbiile, își aruncă pălăria pe spate și lăsă să se vadă un obraz nobil de adolescent, palid de mâhnire.

Ungurul, în loc să lovească, puse mâna la ochi, obrazul lui din roșu aprins, se învîneții și scăpă sabia din mână.

Pentru el, era o vedenie grozavă.

Se trase înapoi șovăind, biruit.

— Ulrich! A ieșit contele Ulrich din mormânt!... zise dânsul cu o voce sugrumată.

* * *

La ziuă, oamenii castelului intrară în camera contesei Margarethe.

Unii din ei afirmară că auziseră peste noapte țipete de copil nou născut.

Găsiră corpul bătrânului conte întins pe jos, al contesei Margarethe era pe pat.

Obrazul ei dulce, încadrat de lungul păr blond, părea că zâmbește încă.

Gura îi rămăsese puțin deschisă, ca și cum somnul din urmă ar fi găsit-o murmurând o rugăciune.

Leagănul împodobit cu dantele și cu flori, dispăruse.

Pierise chiar și Gertraud.

În aceeași zi, Hans, pajul contesei părăsi castelul.

Se constată că legamente Gunther de Bluthaupt și nevasta sa suferiseră de moarte naturală.

Doctorul José Mira sprijini cu știința lui cele spuse în procesul verbal.

Zachæus, Nesmer, Van-Praët, nenea Blasius și slugile principale ale castelului iscălră procesul verbal.

Însă cei mai mulți dintre vasali rămaseră încredințați că mâna Satanei pricinuisese acele două morți.

Și proba era că nu mai rămăsese urmă de copil: dracul își luase copilul.

Când veni noaptea, mulți ochi se întoarseră spre vârful turnului de pază.

Nici o lumină nu se mai vedea acolo.

Sufletul lui Bluthaupt se stinsese în noaptea de 1 noiembrie 1824, adică în noaptea Tuturor Sfinților.

Introducere

Închisoarea din Frankfurt

Era în 1 februarie 1844.

Trecuseră 19 ani de când se întâmplaseră cele spuse de noi până acum.

Frankfurtul își mărise cartierele cele noi și își înmulțise grădinile de flori.

Strada evreiască era tot așa de respingătoare. Casele, mai vechi acum, se povârniseră și mai mult.

Prin ulicioarele întunecoase din vecinătatea mahalalei evreiești, era tot aceeași mișcare tăcută și aceeași preocupare de treburi.

Pe tablele de deasupra prăvăliilor se schimbaseră câteva nume.

Levi, vânzătorul de vechituri, ajunsese prinț. Copiii lui Roboam, vânzătorul de cuie vechi, se însuraseră cu ducese, alții erau nu se știe unde. Se mai vorbea că Mosès, cămătarul, ținea în Paris ori la Londra un cont de douăzeci de ori milionar.

La ușa căsuței în care sta el odinioară erau și acum o pereche de cizme vechi și un ochean de pergament.

Succesorul lui îi călca pe urme și suia încet-încet această scară misterioasă a lui Jacques, ale cărei trepte de jos sunt de lemn putred, iar cele de sus de aur...

Din adâncurile mahalalei evreiești se auzea bătaia clopotelor catedralei și cele de la Sfântul Leonard și de la Notre-Dame. Bătaia asta deștepta amintiri în mahalaua evreiască și făcea pe câțiva negustori bătrâni, foști tovarăși ai cămătarului Mosès Geld, să vorbească între ei. Adevărul e că aceste clopote sunau în onoarea patricianului Zachœus Nesmer, unul din cei

mai bogați bancheri din oraș, care murise cu douăsprezece luni în urmă, lovit cu o sabie în piept.

Iar în ziua aceea era aniversarea morții lui, în biserica din Frankfurt.

Averea lui Zachœus Nesmer se făcuse altă dată repede și nu numai un evreu își aducea aminte că îl văzuse adesea într-o trăsură destul de modestă la cămătarul Mosès Geld.

În vremea aceea, în casa lui Mosès Geld mai veneau încă patru ori cinci persoane care ajunseseră, după credința obștească, oameni însemnați în alte țări.

Lumea își aducea aminte de un tânăr francez, pe care-l chema Regnault, de Van-Praët, olandezul, și de José Mira, vechiul doctor al casei de Bluthaupt.

Ciudat era că toți oamenii aceștia se îmbogățiseră aproape în aceeași vreme și cu toate acestea Mosès Geld cumpăraseră singur marea avere a contelui Gunther din Würzburg.

Din cele șase persoane care se îmbogățiseră astfel toate deodată, cinci părăsiseră Germania.

Fel de fel de zvonuri umblau în privința aceasta.

Se vorbea că adversarii lor erau cei trei bastarzi ai lui Bluthaupt cărora nu le rămăsese nici măcar un galben din marea moștenire a familiilor.

La prima vedere, erau vrăjmași prea puțin de temut.

Erau proscriși de ani întregi de către guvernele confederației germanice și nu se puteau arăta pe față.

Mulțumită creditului lui Zachœus Nesmer și a celor trei asociați ai săi, proscricția asta nu se ridicase de deasupra capetelor lor.

Dar cei trei bastarzi știuseră să scape de multe ori de ostracismul care apăsase asupra lor.

Erau mai adesea în Germania decât în altă parte.

În toate orașele, pe unde treceau li se deschidea câte o ușă primitoare ca să-i adăpostească și să-i ascundă de ochii poliției.

Erau trei oameni hotărâți și tari, iar vrăjmașii lor, pe cât erau de puternici și de bogați, simțiseră de mult insuficiența protecțiilor legale.

Zachœus Nesmer se încăpățănase să rămână în Germania și într-o bună dimineață fusese găsit străpuns cu o sabie pe malurile Main-ului la cincizeci de pași de corpul de gardă austriac.

Printre împrejurările ciudate ale acestei lupte, care adusesese moartea unui om așa de însemnat ca patricianul Nesmer, era una mai însemnată.

Cei trei bastarzi știuseră totdeauna să se țină la distanță de adversari.

Se afirma chiar că Zachœus mersese până a-și da încrederea celui mai mare din bastarzi, care, sub un nume străin, fusese multă vreme însărcinat cu slujba cea mai mare în casa lui de comerț, și care îi pătrunsese secretele lui cele mai intime.

Nici un adversar nu-i cunoștea personal.

Oricum, crima aceasta nu rămăsese multă vreme nepedepsită.

Cu toată iscusința lor, copiii lui Ulrich căzuseră într-o cursă a poliției care acum îi ținea sub cheie în închisoarea din Frankfurt...

Deoarece nu erau împotriva lor probe concludente, tribunalele amânau din zi în zi judecata lor și opinia generală era că ei trebuia să rămână multă vreme închiși.

Mulțor oameni le părea rău de trista moarte a lui Nesmer, dar un fel de interes misterios era legat de cei trei dezmoșteniți, care erau frumoși și viteji și a căror istorie nenorocită le-o cunoștea întrucâtva fiecare.

Poate nu s-ar fi găsit în tot Frankfurtul un om care să-i fi văzut vreodată în față, pentru că, chiar din copilărie ei erau obligați să se ferească de orice privire. Însă despre ei se auziseră povestiri ciudate.

Toată lumea știa lungul șir de nenorociri care întristase tinerețea lor: contele Ulrich, tatăl lor, victima unui omor nepedepsit; sora lor, Margarethe, moartă la douăzeci de ani, plină de viitor și de frumusețe; chiar ei, apoi, săraci, și fără nume după ce speraseră că vor căpăta averea și titlurile părintești!

Vechii vasali ai lui Bluthaupt vorbeau de ei cu entuziasm. Amestecau și ei puține cunoștințe ce aveau cu mii de superstiții răspândite împrejurul vechiului castel.

Cei mai mulți din clăcașii contelui Gunter se împrăștiaseră, când castelul își schimbase stăpânul.

Câțiva se stabiliseră la Frankfurt. Acolo aduseseră cu ei zvonurile care umblau prin munte, împrejurul vechilor ziduri ale castelului de Bluthaupt.

Vorbiseră de acea noapte feroasă, când sufletul lui Gunther se stinsese în vârful turnului. Vorbiseră de pactul făcut cu Satana și de moștenitorul făgăduit. Câțiva afirmaseră că iadul se ținuse de cuvânt și că, într-o zi, se va vedea în Germania fiul cumpărat de bătrânul Gunther cu prețul sufletului lui.

Cei trei bastarzi, care semănau unul cu altul, și la inimă, și la înfățișare, n-ar fi prin sine decât eroi de romane. Însă erau amestecați cu întunecoasele istorii pe care le povestea fiecare despre vechiul castel și despre locuitorii lui din urmă.

Aceasta îi ridica la gradul de eroi de legendă.

Și germanilor le plac mult acestea.

Credința obștească era că Zachœus Nesmer murise omorât de ei, însă omorul acesta nu făcea pe toată lumea să-i osândească.

* * *

Începuse să se înnopteze. Era răcoare. Luna nu apăruse.

Câțiva oameni, înfășurați în mantale, treceau repede pe sub zidurile cenușii ale închisorii din Frankfurt.

La porțile vechiului edificiu, vegheau santinele prusiene.

Prin oraș se auzeau însă sunetul clopotelor sfântului Leonard.

Pușcăriașii intraseră de multă vreme în chiliile lor și tăcerea dinăuntru nu mai era tulburată decât de mersul încet al temnicerilor care supravegheau coridoarele cele mari.

Bastarzii erau închiși în trei chilii lipite una de alta, a căror ferestre, prevăzute cu drugi groși de fier, dădeau într-o curte ce nu era despărțită de stradă decât prin zidul înconjurător.

În curte era o santinelă și onorabilul Blasius, temnicerul șef al închisorii din Frankfurt, socotea că drugii de fier și înălțimea neobișnuită a zidului înconjurător erau de ajuns pentru că soldatul austriac să nu se mai plimbe pe acolo ca să se plictisească.

Și dacă îl ținea la postul lui era numai ca să facă cum zice proverbul: Excesul de precauție nu strică.

Bastarzii erau renumiți prin iscusință și o cutezanță care ar fi speriat poate pe un temnicer de rând.

De douăzeci de ani de când erau urmăriți pentru pricini politice, nu odată fuseseră aprinși, dar mereu izbutiseră să scape și reputația lor în privința aceasta, era tot așa de mare ca și a baronului Trenck, faimos în vodeviluri.

Cu toate acestea, Blasius dormea liniștit.

Era un om exact, grijuliu, formalist și având o părere bună despre propriile lui capacități.

Serviciul pe care-l stabilise el în închisoarea era executat punct cu punct; rondurile stabilite de el se făceau la ceasul hotărât, personalul închisorii funcționa sub ordinele lui ca o mașină cu douăzeci-treizeci de temniceri.

În afară de siguranța pe care o avea el în măsurile luate și în sentimentul de înțelepciune superioară, i se părea îndoios lucru ca fiii contelui Ulrich să vrea, fugind, să pricinuiască supărare unui vechi slujitor al familiei lor.

Îi trata foarte bine și le îndulcea pe cât putea urâtul captivității.

Ziua aveau voie să se adune toți trei la un loc, iar când venea ora când regulamentul închisorii cerea singurătatea, nenea Lasius, ca suflet bun ce era, își făcea o plăcere să înghită câteva pahare de vin de Rin și să vorbească cu pipa în gură cu fiecare din cei trei frați, pe rând.

Deși fostul lui stăpân, contele Gunther, nu s-ar fi învoit niciodată să recunoască pe copiii lui Ulrich ca nepoți, cu toate acestea Blasius îi socotea că membri ai familiei.

Pe cât era de îndrăcit cu ceilalți închiși, pe atât era de bun cu Otto, cu Albert și cu Goetz.

Mâncase așa de multă vreme pâine de la Bluthaupt!...

În seara aceea, Otto era foarte fericit. Blasius îl onora cu compania lui.

Albert și Goetz își stinseseră lămpile: desigur dormeau.

Dimpotrivă, în chilia lui Otto era lumină, Blasius și el ședeau lângă o măsuță pe care era un ulcior mare cu vin, două pahare și un pachet de cărți.

Blasius fuma cu un nesaț, adică mai bine decât un turc.

Știa cu deosebire să despice în patru fumul pe care îl scotea din gură și arunca cenușa în fundul pipei cu o demnitate de împărat.

Acum îmbătrânise.

Era tot așa de voinic, dar părul îi albise.

Bea tot așa de bine ca și altădată. Era îmbrăcat cu o haină groasă căptușită cu vată și în seara aceea părea mai bucuros că oricând.

Chilia avea o înfățișare acceptabilă.

Închisorile din Germania sunt admirabile în privința aceasta.

Acolo se mulțumesc să pună pe oameni sub chei, dar nu-i înăbușesc ca la noi în chilii nesănătoase.

Bastardul avea un pat bun cu perdele, cu birou ca să scrie și fotolii. Era îmbrăcat cu un fel de eleganță ciudată.

Ca și altă dată, roșul domina în îmbrăcămintea lui.

Ar fi zis cineva că după ce jertfise drepturile sale de a purta numele tatălui său, simțea un fel de bucurie tainică de a se împodobi în culorile iubite ale lui Bluthaupt.

Purta o haină de lână roșie, strânsă împrejurul șalelor cu o sfoară neagră.

Capul îi era gol, părul îi cădea ca și altă dată în zulufi bogați de-a lungul obrazilor.

Anii păreau că trecuseră fără să lase urme pe fruntea lui curată ca marmura. Ochii negri, plini de foc, aveau o inteligență adâncă, maturizată.

Era mai frumos ca în zilele lui de tinerețe când cu sabia goală în mână se împotrivise curajos batalionului ucigașilor părintelui lui.

Când fizionomia sa era odihnită, pe trăsăturile lui apărea un reflex de nesupunere mândră și sub lenea asta trecătoare se ghicea vigoarea neînfrânată și avântul înfocat.

Era leul leneș, culcat pe iarba moale și întinzându-și, departe de orice vrăjmași, resortul puternic al mușchilor, leul care se va ridica încruntat la cel mai mic zgomot și se va năpusti peste pradă...

Blasius amesteca încet cărțile cu care jucaseră cu multă știință o partidă de imperială.

— Taie, Otto, îi zise el, eu am făcut cărțile, eu dau... nu prea îmi plac multe lucruri care vin din Franța, dar îndrăcitul ăsta de joc e altceva; înnebunesc după el... Am însemnat un punct.

Otto își luă cele douăsprezece cărți și începu să le așeze între degete.

Mușchii obrazului nu se mișcau și oamenii mai pătrunzători decât Blasius ar fi crezut că se gândește numai la joc.

Cu toate acestea, ici, colo, câte un semn imperceptibil trăda la el o preocupare serioasă.

Avea momente de uitare în care ochii i se pironneau deodată, neliniștiți, distrați, în gol, gâtul i se întindea și capul lui aplecat dovedea că se forța să asculte ceva.

Când Blasius nu zicea nimic, ceea ce se întâmpla rar, și când pasul santinelei nu se mai auzea pe pietrele coridorului în chilia vecină se auzea un zgomot ușor.

Cu greu s-ar fi putut defini natura acestui zgomot, care se auzea la intervale dar destul de slab...

Zgomotul acesta preocupa pe bastard.

Acest zgomot nu ajungea deloc la urechea lui Blasius.

— Cinci cărți! zise el după ce se uită la ce avea în mână, patruzeci și șapte... Face?

— E bun, zise Otto.

Temnicerul trecu un jeton de fildeș din dreapta în stânga și bău un pahar cu vin de Rin.

— Un as mai mult și aveam două imperiale! murmură el, combinându-și atacul, nu vreau să te lingușesc, *mein herr* Otto, dar mai mult îmi place să joc cu dumneata, decât cu Albert și cu Goetz. Goetz nu se poate opri până nu bea un pahar sau două mai mult, știi dumneata. Albert, nu știe să bea, și ăsta-i alt cusur!... Apoi, dacă nu bea, știe să spună cinci ori șase duzini de istorii despre femei ori de alte lucruri de nimic... pe când dumneata!... Pe legea mea, dacă ai cusur, ai că ești prea tăcut. Când mă gândesc că nu mi-ai spus nimic despre acele frumoase scrisori ce primești din Franța.

Otto zâmbi galeș.

— Ce scrisoare frumoasă, zise iar Blasius, și câtă distincție se ghicește în mâna care a scris-o. Știi că a trecut o lună și mai bine de când nu i-ai răspuns?

Otto lăsă ochii în jos și zâmbi.

— Și bună oară, zise temnicerul, legănând o carte deasupra mesei, numele nu e așa de frumos că scrisoarea, li știu numele, vezi dumneata, pentru că am văzut scrisorile duminale, ori cel puțin plicul, după cum le-am văzut și pe ale sale, și, drept să-ți

spun, dacă pe o femeie frumoasă o cheamă doamna Batailleur!

...

Otto tăcea.

— Haide! Văd eu bine că te supară vorba asta!... Am treflă, *mein herr* Otto, și dau.

Bastardul căută o secundă printre cărți pe acelea cu care trebuia să bată.

Zgomotul misterios încetase.

Otto nu se gândea deloc la partidă.

— Ce-mi place în jocul dumitale e că judeci înainte de a da carte, zise temnicerul... Un altul în locul dumitale ar fi bătut cu zece de treflă numaidecât... dumneata dimpotrivă, te-ai răzgândit... Treflă!...

De astă dată Otto stătu multă vreme până să aleagă cartea încât Blasius avu timp să-și umple paharul.

Pașii veghetorului fiind slăbiți din pricina depărtării putea să se audă un scârțâit foarte ușor, asemenea cu sunetul produs de două bucăți de fier când se freacă una de alta.

— O să faci guturai, zise Blasius, când nu bea cineva în serile astea de iarnă, se îmbolnăvește de piept... Dacă vrei lasă-mă să iau să tai. Am jucat treflă.

Otto se uită la el repede, ca și cum ar fi bănuit o batjocură în vorbele acestea.

Însă gardianul șef din Frankfurt, nu râdea niciodată.

Otto își văzu iar de joc.

După ce dădu lovitura, Blasius, a cărui figură exprima o mulțumire adevărată, înseamnă o imperială și două puncte.

Își frecă încet mâinile, pe când Otto amesteca cărțile.

Otto însă uită să taie cărțile.

— Dă-mi voie! zise Blasius scandalizat, unde dracu te gândești, *mein herr* Otto?... Astfel de lucruri strică jocul!

Otto, blestemându-și distracția se scuză forțându-se să zâmbească.

Blasius își încarcă pipa și îl iertă.

— Eu sunt un observator, zise el clipind din ochi, și cred că-mi cunosc lumea destul de bine. Dacă n-ar fi scrisorile acelea mici și frumoase care îți vin din Paris, nu te-aș crede înamorat și dacă nu te-aș crede înamorat, să mă ierte Dumnezeu, aș crede că te gândești să scapi de aici.

— Scriu, zise Otto, tăindu-i vorba.

— Așa, da!... Dar e vorba de scrisorile acelea frumoase și pe urmă m-am purtat prea bine și cu frații dumitale și cu dumneata pentru a mă teme cumva. Lui Goëtz îi place prea mult să trăiască bine ca să se pună în pericol să fugă, ca pe urmă să fie iar prins!... Albert e prea nătărău ca să țină un secret... Chiar dumneata, *mein herr* Otto, ești prea cuminte ca să-ți primejduiești capul dacă ai sări zidurile... nu e așa?

— Negreșit.

— Astă seară am noroc, iar dumneata n-ai să câștigi nici o partidă. Să bem, *mein herr* Otto.

Bastardul întinse paharul și ciocni cu Blasius.

— Să jucăm acum! zise acesta din urmă după ce bău.

Pe urmă, bătând în cărți, zise iar:

— Am aici cu ce să te bat cum se cade!

Otto începu deodată să râdă ca și cum Blasius ar fi spus cine știe ce glumă.

Râsul ăsta ținu aproape un minut, așa încât Blasius fu silit să râdă și el.

Pe când râdeau amândoi, zgomotul din camera de alături se schimbase.

Acum erau numai zguduiri surde și repetate.

S-ar fi zis că o mână puternică și nerăbdătoare vrea să rupă niște drugi de fier pe care mai întâi îi pilise jumătate.

Când încetară din râs, în camera de-alături nu mai era nici un zgomot.

— De altfel, zise Blasius, ești un camarad vesel, *mein herr* Otto!... Nu știu de ce am râs, dar am râs din toată inima... Șterge-ți punctul, te rog. Joc carale.

Bastardul jucă cu precizie și cu sânge rece. Înșelă manevrele meșteșugite ale lui Blasius și făcu cărți egale cu toată inferioritatea jocului lui.

Temnicerului îi mai trebuiau trei puncte, dar jocul care urmă îi fu defavorabil și Otto scrise și el două imperiale.

Blasius mai bău un pahar.

Începuse să se înroșească.

Se aprindea tot mai mult și ar fi trebuit ceva prea serios ca să distragă în momentul acela atenția lui ațâțată.

Nu auzi căderea a două corpuri unul după altul în curte.

Nu auzi nici vocea santinelei strigând un: Cine-i acolo?

Otto însă auzea toate acestea.

Ochii i se lăsau în jos, era palid și cărțile îi tremurau în mână.

Otto nu tremurase în viața lui în fața unei primejdii care-i amenința capul.

Lui Blasius acum începuse să-i meargă rău, pe când Otto avea în mână cele mai bune cărți.

Otto da cărțile la întâmplare, mereu se schimba la față și părea foarte tulburat.

Blasius nu băgă de seamă.

Profita de toate greșelile lui Otto.

După ce strânse cele de pe urmă cărți, încrucișă brațele pe piept și se uită la Otto.

— Din vina dumitale ai pierdut-o! Hei! *Meinherr* Otto, *meinherr* Otto!... Trebuie să fii foarte îndrăgostit!

Bastardul nu răspunse, ochii îl erau pironiți, gâtul întins, sprâncenele încruntate...

În cele din urmă, temnicerul băgă de seamă în ce stare se afla prizonierul.

— Ce ai? îl întrebă.

Otto nu răspunse: asculta.

Când vru însă Blasius să deschidă gura ca să-l mai întrebe o dată, se auziră, la o secundă interval, două țipete depărtate și modulate într-un chip deosebit.

Obrazul lui Otto se însenină numaidecât.

— Ce e asta? zise Blasius ridicându-se.

— Nu e nimic decât că ai câștigat mai mulți suverani decât crăițarii pe care am jucat... Liniștește-te dragul meu; am isprăvit jocul, dar vreau să vorbim.

Otto puse cu multă familiaritate mâinile pe umerii fostului vătaf, și-l sili să șadă.

Umplu paharele până la gură, și pe-al său îl puse la buze.

— În sănătatea dumitale! zise el, fără să știi, ai umflat cinci mii de florini numai jucând o dată cărți!

Temnicerul holbă ochii și se uită curios la el.

— N-o fi înnebunit! gândi el.

Otto, în loc să stea la locul său pe scaun, se duse la o scobitură făcută în zid la spatele patului, și care-i slujea de cabinet de toaletă.

De acolo scoase un costum complet pe care nu-l mai îmbrăcase de când îl arestaseră: redingotă de voiaj, manta veche, dar prin care nu răzbea ploaia, și cizme cu pintenii.

Blasius se uita la el.

Își umplea fără să-și dea seama pipa cu tutun și-și zicea în gândul său cu o adevărată mâhnire:

— Bietul băiat! Nu e numai îndrăgostit, este și nebun!... Nebun de legat!... Mare nenorocire!

Otto însă își scoase papucii îmblăniți și încălță cizmele.

Luă aur în buzunarele jiletcii, îmbrăcă redingota de călătorie și-și puse mantaua îndoită sub braț.

— Iată, sunt gata! zise el, acum nu îmi mai trebuie decât minteanul¹¹ dumatăle pe care ți-l plătesc cu cinci mii de florini.

Blasius tot credea că visează.

— Ascultă-mă, *mein herr* Otto, culcă-te mai bine. Un somn bun va putea să te liniștească, zise el.

Otto împinse un fotoliu până lângă temnicer.

— Să vorbim cu judecată, pentru că nu am vreme de pierdut, zise el scurt și hotărât.

Blasius nu se putu ține să nu zâmbească.

— Ești un om cinstit, zise Otto și Dieta te-a însărcinat să păzești trei prizonieri învinuiți de omor... Doi din acești prizonieri au fugit.

Blasius sări după scaun și vru să se năpustească afară, dar mâna de fier a bastardului îl ținu în loc.

— Să nu strigi! zise Otto, pentru că ai să te căiești și răul nu s-ar putea îndrepta.

— Dar mă minți! zise nenorocitul temnicer, nimeni n-a fugit. Zidurile mele sunt înalte. Am pus zăbrele noi la ferestrele fraților dumneavoastră. Patrulele își fac bine datoria... santinelele mele nu se mișcă de la postul lor. Lasă-mă să mă asigur!

— Mai pe urmă! îi zise Otto ținându-l în loc; mai înainte trebuie să ne înțelegem. Îți spun că Albert și Goëtz galopează în minutul acesta pe drumul Franței... peste un minut ai să te încredințezi, închipuie-ți că te-ai și încredințat... Fuga acestor

---

¹¹ Minteán, *mintene*, s. n. Haină bărbătească scurtă, cu sau fără mâneci, din dimie, de obicei împodobită cu găitane, folosită în portul popular. ♦ Pieptar sau tunică de stofă colorată, purtată în trecut de arnăuți sau de alte categorii de ostași. - Din tc. mintan. (nota lui BlankCd)

doi prizonieri ajunge să te facă să-ți pierzi locul și dumneata, nene Blasius, ai început să îmbătrânești.

Fostul vătaf oftă adânc.

— Eu îți propun, îi zise Otto, o sumă cu care să poți trăi liniștit, dacă s-ar întâmpla să te dea afară din slujbă... Și-ți propun și mijlocul să nu fii descoperit... Ești un om prudent; știi acum destul ca să nu te ispitești să pui fără chibzuință pe oamenii închisorii în confidența dumatăle. Du-te de vizitează odăile fraților mei, nene Blasius, pentru ca să putem trata în deplină cunoștința de cauză.

Otto lăasă brațul temnicerului.

Blasius se repezi numaidecât, sprinten ca și un tânăr.

Se auziră niște chei mari învârtindu-se în broaștele de la ușile vecine și prin ziduri se auziră oftături adânci.

Nu trecu mult și Blasius veni la Otto.

Otto îi arătă cu un semn fotoliul gol și temnicerul șezu, după ce gemu odată.

— Au plecat, nerecunoscătorii... au plecat amândoi!

— Și trebuie să plec și eu, zise Otto.

Blasius dădu din umeri cu necaz și nici nu se mișcă să răspundă.

— Trebuie să plec..., zise iar bastardul serios, și chiar acum! ... Și dumneata ai să-mi înlesnești mijloacele.

Blasius se uită la el indignat.

— Am să te bag la gros și nimic alta, îi zise el.

Otto zâmbi.

— Poți să mă bagi, dar fugarii n-or să-ți vină îndărăt; pe când, dacă ai vrea să ne înțelegem, o să-ți vină înapoi amândoi fugarii. Îți vorbesc serios, nene Blasius, știi bine că un copil al lui Bluthaupt nu minte niciodată.

— Știu, dar ce nenorocire mare, Dumnezeuule! Și cum era să mă aștept la așa ceva? zise bietul vătaf.

— Frații mei și eu, zise Otto, avem o datorie grea de împlinit în lumea asta. Multă vreme am fost săraci... și lupta fără aur înseamnă înfrângerea. Acum când suntem bogați, o să ne ajungă numai câteva săptămâni ca să facem ceea ce n-am putut face în atâția ani. Dacă voi face un jurământ, o să mă crezi nene Blasius?

Temnicerul ridică ochii la Otto și parcă se gândi o clipă.

— Da! răspunse el în sfârșit, pentru că sângele care curge în vinele dumitale este sânge de-al lui Bluthaupt.

— Ei bine, îți jur pe numele tatei, că Goëtz, Albert și cu mine vom fi aici de azi într-o lună.

Bătrânul tăcu.

— Dacă îmi refuzi ajutorul dumitale, mai zise Otto, eu rămân sub zăvoare, și pentru că ești prevenit, de acum încolo, și pentru că am lăsat fraților toate mijloacele de scăpare. Dar nici Albert nici Goëtz nu se vor întoarce și dumneata vei fi pedepsit.

Blasius rămase cu fruntea în amândouă mâinile și ceru ulciorului cu vin un sfat bun.

— Știu bine că n-o să-ți calci jurământul, *mein herr* Otto, zise el în cele din urmă. Știu bine că într-un caz disperat, poate să facă cineva orice. Dar dacă te vor cere magistrații?

— E un an de când suntem prizonieri; judecătorii n-au de ce să ne osândească și n-are să ne vină rândul niciodată, răspunse Otto.

Tot asta era și părerea lui Blasius. Însă tot ezita.

Otto se aplecă la urechea lui:

— Erai slugă credincioasă a lui Bluthaupt, într-o vreme, nene Blasius și ți-ai fi dat și sângele pentru stăpânii dumitale!

— Ș-acum aș face-o? răspunse temnicerul.

— Fă-o! zise Otto, încet, dar puternic. Este în lume un copil al stăpânului dumitale care suferă și care nu știe cum îi cheamă pe străbunii lui.

— Credeam eu! Credeam! Dar ești destul de sigur că o să-l găsești, *mein herr* Otto?

— Ți-am spus că avem o datorie de împlinit, răspunse bastardul. Copilul este al sorei noastre Margarèthe pe care o iubeam mai mult decât pe noi... și este al nostru, pentru că noi ne-am așezat între el și moartea care plana deasupra leagănului lui.

Fostul vătaf se uita din ce în ce mai curios.

— Erați la castel în Noaptea Sfinților?

— Am venit în noaptea aceea, răspunse Otto; dar ca să să-ți povestesc, ar fi prea lung și mă așteaptă frații.

— Încă un singur cuvânt! zise Blasius. Dumneavoastră ați luat copilul și pe slujnica Gertraud?

— Gertraud a venit cu noi. Pajul Hans a venit mai târziu și eu au crescut copilul... Au rămas multă vreme amândoi pe malul

Rinului, de partea cealaltă a castelului Rothe... Două inimi cumsecade, nene Blasius, iubitori, devotați, credincioși! Știu unde să-l găsesc pe paj, și nu va trece o lună, dacă o vrea Dumnezeu, și copilul sorei mele, conte de Bluthaupt și de Rothe, se va întoarce în casa străbunilor lui.

Temnicerul se ridică, vru să ia ulciorul ca să umple paharele, dar îi tremura mâna.

— Castelul nu e încă vândut, zise el. Aș putea să trăiesc îndestul ca să văd pe Bluthaupt reintrând în domeniile sale!... Pe legea mea, ca să văd o astfel de sărbătoare, bucuros îmi primejduiesc pâinea acum la bătrânețe!...

Se dezbracă iute de minteanul de lână.

— Nu sunt beat, *mein herr* Otto, zise el ridicând capul, știu bine că poți să mă minți... dar am mâncat timp de patruzeci de ani pâinea lui Bluthaupt!... la hainele mele și Dumnezeu să te aibă în sfânta sa pază!

Ajută însuși bastardul să îmbrace minteanul peste haina de călătorie și să-și ascundă fața sub gluga mare.

Otto îi strânse mâna:

— Să ne aștepți, îi zise. Mâine ai să primești cinci mii de florini. Dacă nu ne întoarcem peste o lună, să știi că suntem morți.

Leși în coridor, imitând pasul greu al temnicerului șef al închisorii din Frankfurt.

Temnicerii se dădură la o parte ca să-l lase să treacă și-l salutară cu respect.

Blasius căzuse cu capul în mâini pe fotoliu.

— Copilul diavolului! murmură el. Astfel îi ziceau slugile răutăcioase... mai bine zis copilul unui înger, căci Margarèthe era mama lui!

Se opri, se gândi câteva minute și își zise: .

— Sunt nouăsprezece ani de atunci!... Azi trebuie să fie un om mare! Bastarzii sunt curioși și fac tot ce vor. Dumnezeu să le ajute să vadă pe tânărul conte în nobilul său castel.

Partea întâi — Duminica brânzii

Capitolul I - În colțul unei străzi

În Paris era sărbătoare.

O mulțime heteroclită care se revărsa în soarele străzilor de cinci sau șase ori pe an, ieșind nu se știe de unde, setoasă după mascarade, nebună după distracții, ținând neglijent copii murdari sau câini urât tunși, se împrăștie în valuri zgomotoase de la Arcul de Triumf din Place d'Etoile până la bariera Tronului.

Era una din zilele acelea când cele șase caturi ale caselor din Morais se golesc deodată pe drumul public, când cartierul Saint-Marcel revarsă peste oraș triburile sălbatice care furnică între Salpetriere și Panteon, când studenții golesc intrările ponosite ale Colibei, când mitocănimea trece podul Louis XV și-și trimite pe vânzătoarele sale de frunte în vacanță să facă frăție cu vânzătorii gătiți în haine de duminică din foburgul Saint-Martin.

Orașul este cucerit în acea zi de o mare adunătură de lume.

Tineri moderni, frumoși și bine îmbrăcați care animă locurile din apropierea teatrului italian se duc în aceste zile la croitorii lor și-i invită să prânzească la ei.

În dreptul cafenelei care se cheamă Café de Paris nu se mai vede nici o gheață de lac și Tortoni, încremenit, caută în zadar în mulțimea neconținut primenită, unul din acei seniori al cărui aspect uimește și ia ochii.

Era duminică din săptămâna brânzei și era vreme frumoasă.

Încă după amiază, fluxul se ducea și se întorcea de-a lungul foburgului St. Antoine, pe amândouă părțile bulevardului și prin aleea cea mare de pe Champs-Élysée.

Nimeni n-ar fi putut spune unde se revărsa prisosul acestei mari mulțimi, când își urma mișcarea înceată și neîntreruptă animată de o plăcere pe care numai ea singură o înțelege și o caută.

Fericită că se împingea, că se înghesuia, că-și simțea cizmele în noroi; fericită că vedea capetele, departe cât se vedea cu ochii, mișcându-se ca talazurile unei mări; fericită iar că auzea acel murmur confuz, care-i rămâne în amintire ca un zgomot de sărbătoare.

Câteva mânuși urâte, practicanți încăpățânați ai unui cult care se pierdea, își găseau drumul cum puteau printre birje și trăsurile de casă.

Aruncau trecătorilor, ici și colo, provocări plictisite, glume nesărate.

Copiii îi priveau strigând, și cereau să aibă și ei zdrențe roșii și peruci pudrate cu cenușă.

Mamele bombăneau, săltându-și fustele; câinii urlau și-și târau labele zdrobite; iar tații comparau foarte serioși vinul alb al lui Ramponeau cu vinul violet al lui Courtille.

Câteva fete vorbeau de seducțiile orientale din salonul lui Marte, cu câte un curtezan, acoperind sub o aparență de candoare nătângă cunoștințele cele mai nepermise.

Aerul era încărcat de un miros greu de prăjituri cu mere și cu mac.

Ecourile repetate, țipătul trâmbițelor chemau poporul la adunare și anunțau ordinea și mersul bieților măcelari.

Alții vorbeau despre boul gras al anului trecut, pe care îl lăudau în detrimentul celui de la 1844.

Ici și colo, câte un domn cu ochelari, al cărui frac burghez ascundea cu greutate pe ofițerul din garda civică, ducea de mână vreun băiețel îmbrăcat urât, ca un artist.

Mai departe, era o pereche de aristocrați, dintre aceia care disprețuiesc veselile populare și vin să se amestece în mulțime numai ca să le insulte plăcerile, pereche pe care oricine o cunoaște: un gentilom și un artist. Unul păros ca o maimuță, altul tuns ca un șoarece, amândoi nesărați, leneși și bârfitori, desfrânați ai burgheziei.

Erau acolo așa cum sunt pretutindeni: căscând, încurcând drumul și mirându-se în gura mare că se găsesc printre oamenii aceștia de nimic.

Mergeau la braț.

Gentilomul poate să fi ajuns și marchiz mai târziu, dar atunci era numai conte de Mirelune, gras, vesel, plin de vervă și de vorbe, suzeran al unui cal, amantul actriței care fusese la modă anul trecut, îmbrăcat ca la Londra și având oarecare spoială franțuzească. De altfel, încântător și exemplu pentru tineretul zăpăcit. Avea cincizeci de ani și jumătate, părul blond creț, burtă obraznică, brațe scurte, picioare groase, plăcea slujnicilor și vorbea șaptesprezece cuvinte din englezeasca cea mai curată.

Toată lumea îl cunoștea.

Artistul era celebru.

Pentru că nu era altul decât Amable Ficelle, autorul piesei *Sticla de șampanie* și al altor o sută de vodeviluri vesele.

Ca întotdeauna, Ficelle avea o figură palidă și lată, încununată cu două duzini de peri bolnavi, cu ochii adormiți, un nas grav și un aer melancolic.

Umblau amândoi mulțumiți de superioritatea lor.

Mulțimea îi privea cu interes.

Fetele de prin prăvălii ziceau:

— Sunt ciocoi!

Batistele lor, înecate în apă de colonie, împrăștiau niște mirosuri tari.

După ei, republicanii încruntau sprânceana și-i arătau cu degetul nevestelor lor, murmurând niște vorbe grozave.

În mulțimea aceasta, se certau, de-a lungul bulevardelor. Câțiva pumni se schimbau între oameni și intervenea astfel grava autoritate a jandarmilor care, adunau din când în când, câte un ticălos beat.

Cu un cuvânt, toți oamenii aceștia păreau că se plictisesc peste măsură, dar așa știau ei să petreacă.

La încrucișarea tuturor drumurilor principale, care tăiau bulevardele, mulțimea se împrăștia.

O parte a ei mergea spre oraș, pe când alții își vedeau înainte de plimbarea ei care seamănă cu a oilor.

Parisul are locuri privilegiate care cheamă gloata.

Dintre toate locurile acestea, cel mai favorabil este intersecția formată de foburgul Temple, de strada cu același nume și de bulevarde.

Acolo se afla zece teatre, două restaurante și un corp de gardă: tot ce trebuie pentru a se termina cu bine.

Era cam pe la orele patru după amiază.

Toate trupurile, ațâțate dis-de-dimineață de gândul unui prânz bun, se îndreptau obosite spre mirosul bucătăriilor mai apropiate. Strada era înțesată.

Cei care veneau de la Madelena se loveau de cei care veneau dinspre Bastilia. Lucrătorii care coborau se întâlneau față în față cu băieții din prăvălii și cu negustorașii care veneau din fundăturile vechiului oraș, după ce-și isprăviseră ziua și se grăbeau să ia parte la serbare.

Puținele măști răspândite altă dată pe toate bulevardele părea că-și dăduseră întâlnire în acel loc.

Încurcau circulația trăsurilor și dezordinea era și mai mare din pricina jandarmilor călare, care nu mai știau de cine să se lege și rupeau, ici și colo, câte vreo mână, ca să se afle în treabă.

În șirul de trăsură pe care îmbulzeala și încurcătura le sileau să stea în loc de la Chateau-d'Eau până la poarta Saint-Martin, era o trăsură de piață prin a cărei fereastră ieșea un cap de bărbat. El privea mereu spre intersecție...

După câteva minute de așteptare, omul din trăsură sări, plăti cursa și porni prin mulțimea înghesuită pe trotuar.

Era înfășurat într-o mantă lungă de călătorie, pe sub care abia i se vedeau cizmele cu pinteni.

Gulerul mantalei îi ascundea o parte din obraz.

Jumătatea care se vedea era frumoasă și nobilă. Avea o frunte înaltă și mândră, încununată cu păr negru, puțin ondulat, o privire liniștită și pătrunzătoare în același timp, în care se citea inteligența și vigoarea unei voințe de neclintit.

Peste toate acestea plutea un fel de vâl de oboseală și praful care îi albea poalele mantalei dovedea că atunci sosise și că făcuse multe ore pe drum.

Era încă tânăr. Statura îi era plină dar grațioasă sub pliurile hainelor.

Cu cât înainta spre răspântia de la Chateau-d'Eau, cu atât mulțimea era mai compactă și mai greu de străbătut.

Călătorul însă avea coate zdravene și voința de a ajunge la țintă. Își făcea loc drept înainte prin gloată și valul, murmurând, îmbrâncit în dreapta și în stânga fără a putea să i se

împotrivească, îi deschidea fără voie drum. Multe înjurături se auzeau în jurul lui. Mulți ridicară umbrele pe la spate ca și cum ar fi vrut să-l lovească, dar avea o înfățișare care impune mulțimii. Umbrele se lăsau în jos fără să-l lovească, înjurăturile înăbușite și când călătorul coti în strada Temple, din tot zgomotul nu se mai auzea decât două trei voci de femei, spunând că era bărbat frumos și că semăna cu Mélingue.

Din cartierul Bonne-Nouvelle până în strada Popincourt, Mélingue, de la teatrul Ambigu, era tipul ideal de frumusețe masculină.

Străinul putu să meargă mai lejer pe strada Temple.

Era și aici lume, dar mai cuminte, și se putea pune piciorul pe trotuar.

O luă repede spre bazarul Templului.

În fața bazarului mulțimea se îndesa mai mult pe lângă căruțele cu portocale, cu turtă dulce și cu podoabe din carton poleit.

Deci era duminică și noaptea era aproape, toate prăvăliile rămăseseră deschise.

O mulțime de gură cască stăteau cu nasul lipit de geamuri la catifeaua de bumbac trandafiriu ori albastru deschis a păpușilor.

Și bazarul Temple merge bine.

Se vedea o armată de mușterii atingându-se de-a lungul drumurilor care despart în patru părți egale marele bazar de vechituri din Paris.

Fiecare se grăbea să cumpere ori să vândă, pentru că urma să sune clopotul pentru închidere.

Templul se închidea în același timp cu Bursa.

Călătorul trecuse de biserica Sfânta Elisabeta și căuta un loc pe unde să traverseze șoseaua.

Trăsurile treceau una după alta, fără întrerupere și, cabrioletele pe care micii negustori le duceau cu mâinile, formau o încurcătură permanentă.

Străinul aștepta și mergea încet pe trotuar, pândind noi ieșiri.

Ajunse astfel până în colțul străzii Fântânilor; și deoarece nu era nici un chip să meargă mai departe, se opri la capătul trotuarului.

La câțiva pași de el, doi oameni se apropiaseră și vorbeau. Erau doi domni.

Prezența lor în cartierul acela, într-o astfel de zi, putea să pară o ciudățenie.

Unul era tânăr, înalt, de douăzeci și opt — treizeci de ani. Avea mustață răsucită și ascuțită.

Era îmbrăcat în negru; redingota lui, încheiată de sus până jos, ar fi fost socotită elegantă în altă parte a lumii.

Ținea între degete un capăt de țigară, care scotea spirale subțiri de fum, dar pe care nu o apropia de gură din deferență de tovarășul cu care vorbea.

Celălalt sta cu spatele spre strada Templului.

Era îmbrăcat cu un palton deschis la culoare, în stil englezesc, descheiat, lăsând să se vadă o haină albastră, cu nasturi de aur frumos lucrați.

Cămașa cu dublu jabou era prinsă cu doi trandafiri foarte frumoși. Din buzunarul jiletcii de satin negru brodat, ieșea un lanț gros scump.

Avea mânuși albe și pe deasupra inele.

Cu greu i s-ar fi putut spune vârsta dintr-o singură privire.

Pe obraz avea un fel de prospețime; sprâncenele îi erau negre ca abanosul și peste părul des și tuns purta o pălărie englezească.

Cu toate accesoriile acestea, ceva spunea că de multă vreme trecuse patruzeci de ani. Deși avea statura scundă, începuse a se cocoșa și când zâmbea se formau multe dungi pe fața lui.

Străinul aruncase o privire distrată spre cei doi.

Pe cel mai tânăr nu-l cunoștea și nu putea să vadă figura celui de-al doilea.

Nimic nu-l făcea să se preocupe de ei.

Întoarse ochii spre mijlocul străzii care era înțesată și unde mulțimea confuză a cabrioletelor, a birjelor și a echipajelor părea că îi atâta nerăbdarea.

Spectacolul era viu și variat.

Pentru un observator care ar fi avut vreme, ar fi fost interesant.

Parisul da cinci sute de baluri în seara aceea și la Templu se găseau destule zdrențe ca să travestească un milion de nebuni.

Dintre mușteriii care se năpusteau astfel spre bazar, cel mai mare număr erau din cele mai de jos clase sociale. Erau însă și câțiva domnișori calici, care căutau pantofi de lac de ocazie, câteva fete care călcau ca pe ace, dar cunoscând și farmecul mănușilor din piele de căprioară spălate, unele doamne mari chiar, adevărate doamne mari, neveste de bancheri ori de marchizi, conduse acolo, de lăudabilul spirit de calicie care înflorește foarte des în mijlocul splendorilor.

Dantelele din bazarul Templului sunt foarte frumoase și se găsesc din acelea care n-au stat decât o singură dată pe umărul fardat al vreunei dansatoare.

Acesta nu e un motiv serios ca să se facă o reducere de preț.

Dar doamnele mari care vin la Templu pun în acestea oarecare jenă.

S-ar zice că se duc să-și caute norocul și uneori s-ar putea întâmpla să nu se înșele.

Trăsurile le așteaptă la cotitură vreunei străzi. Siluetele lor nobile se ascund sub niște haine modeste, lungi.

Hainele îmblănite sunt pentru unele doamne, ceea ce erau mantalele în fața zidului pentru bărbații cu noroc de femei în vremea când trăia Don Juan.

Dacă ele ar coborî dinaintea bazarului, dacă s-ar duce în toaletă la pavilionul Florei ori în cartierul "Vechiturilor", negustoresele ar mirosi cu cine au de-a face și ar cere prețuri imposibile.

Și tocmai această nu trebuie.

Ș-apoi, hainele modeste îmblănite și mantalele pot sluji la mai multe lucruri.

În fața Templului era o caretă elegantă în colțul străzii Phelippeaux, și o trăsură staționa în piața Rotondei.

Trăsura aștepta de un sfert de oră.

Adusese o fată acoperită la față, care o luase prin galeriile bazarului.

Careta se opri. N-avea arcuri; ceea ce o deosebea de trăsurile nobililor proprietari.

Era cu storurile lăsate și vizitiul, îmbrăcat cu o livrea, închisă, ținea de hăț o pereche de cai leneși.

Poate că era o caretă care umblă după aventuri.

Din ea ieșise o doamnă frumușică, înfășurată într-o blană modestă.

Se strecurase prin mulțime ca o pisicuță.

Piciorușele ei păreau că nu atinseseră pavajul plin de noroi.

La pălărie avea un vâl negru, încărcat cu o mulțime de broderii prin care tot i se zărea însă scânteierea ochilor, teama de a fi cunoscută de cineva.

Se uită repede, prin mulțime, în dreapta și în stânga.

Când ajunse în dreptul străzii Fântânilor, își aținti privirea asupra străinului.

Tresări și se opri în loc.

Puse numaidecât lornionul la ochi, apoi își ridică voalul ca să vadă mai bine.

Era o femeie foarte frumoasă după ale cărei trăsături acviline și delicate părea a fi evreică. Ochiul ei comanda și mângâia în același timp, fruntea puțin cam îngustă, era încununată de o mulțime de păr negru, părul cel mai frumos din lume; buzele erau subțiri și palide. Avea o grație nespusă a taliei.

Când își puse însă lornionul la ochi, în mulțime, se făcuse o mișcare și, între ea și necunoscut se interpuseră trăsuri și oameni. Îl căută degeaba timp de câteva secunde.

Închise lornionul și își lăsă voalul.

Rămase un minut nehotărâta apoi își relua mersul grăbit spre careul pe care cei care locuiesc la Templu îl numesc Palais Royal.

— Mă voi fi înșelat, murmură ea; nu știu eu că el nu poate să fie în Paris?

În Palais Royal, unde mușterii de ambele sexe nu mai încăpeau, era o prăvălie bogată, al cărui proprietar era doamna Batailleur.

În această prăvălie se ducea doamna în blana ei modestă, în această prăvălie intrase și tânăra din trăsura din piața Rotondei.

Doamna Batailleur vindea de toate și cumpăra de toate.

Prăvălia îi era plină.

Tânăra aștepta, pândind prilejul să-i vorbească.

Își ridicase un colț al vălului așa că se putea zări un obraz cu trăsături regulate și la care se adăuga expresia curată și nobilă a unei priviri de fecioară.

Doamna Batailleur o zări în sfârșit și lăsă numaidecât mușterii.

— Nimic încă, scumpă domnișoară; poștașul a venit dar nu a adus nici o scrisoare! îi zise ea.

— Voi mai veni și mâine, murmură era oftând adânc.

— Dacă mi-ai da voie să-ți aduc eu însămi scrisoarea acasă... îi zise negustoreasa.

— Nu, nu! Vin eu iar... zise fata.

Pronunțând cuvintele acestea își întoarse ochii din întâmplare spre strada Templului și imediat își trase voalul peste figură care pălise.

Zărise pe doamna din caretă care străbătea repede careul.

— Sora mea! zise speriată, te rog doamnă să nu mă spui!

— Ce vorbești, scumpă domnișoară, eu sunt tăcerea personificată!... zise doamna Batailleur, salutând-o cu un zâmbet plăcut, pe când ea se precipita în mulțime.

Doamna Batailleur primi pe doamna cealaltă cu același zâmbet și degetul perfid arăta pe fata care fugea.

— Minunat! zise doamna modestă, mușcându-și buzele.

— E același lucru, în toate zilele, zise negustoreasa.

În tot acest timp, călătorul, sta în același loc.

De mai multe ori, se făcuse drum pentru a trece printre trăsură, și el ar fi putut să profite, dar îl ținea ceva în loc, acolo, în colțul străzii Fântânilor.

Se apropiase cât mai mult de zid și se uita la altceva.

Îl izbiseră câteva cuvinte zise de tânărul cu paltonul alb și de tovarășul lui.

Ascultă.

— Ești un băiat minunat, Verdier, zicea omul cu paltonul alb. Fii liniștit... mă oblig eu să-ți fac loc în comerț.

— Ah! Ai mai spus asta până acum încă de trei ori, domule cavalier și Dumnezeu știe cu ce m-am ales!

Omul cu palton alb luă un ton părintesc:

— Ai obiceiuri rele, Verdier, copilul meu, răspunse el. Trebuie să fim drepți... Acum ai o îmbrăcăminte cuviincioasă... Dar nu de multă vreme... Nu e mai mult de o lună de atunci... miroseai a cârciumă cât de colo... și e al dracului lucru, vezi tu, când miroase cineva a vin. Nu e nimic de făcut atunci.

— Dacă mi s-ar da un loc bun, mi-aș tăia mustățile și m-aș duce în lume, zise Verdier.

Cavalerul băgă mâna înmănușată în buzunarul jiletcii de satin și zornăi câteva monede de aur.

— Un loc bun, zise el, e lucru ușor; dar nu mai ești la vârstă când intră cineva băiat de prăvălie, Verdier... Am ceva mai bun eu decât aceasta: banca noastră are să înceapă o întreprindere...

— Vezi că m-am plictisit, zise Verdier, nu am vreme să aștept. Și dacă trebuie să-ți spun adevărul, mi-ar plăcea mai bine o sută de napoleoni în mână decât tot ce-ai spus.

— O să-i ai, dragul meu, o să-i ai... Pot să-ți refuz eu ceva? Dar ia spune-mi, ești sigur de mâna dumitale?

Verdier ridică bastonul și făcu mai multe volte cu el.

— Mă duc regulat, de două-trei opri pe săptămână la sala de scrimă, răspunse el, și apoi tânărul nici nu știe cum să țină o sabie.

În acel moment se apropie necunoscutul de ei.

Ceva în convorbirea aceasta îi ațâța foarte mult interesul.

Nu înțelegea prea bine și nici nu știa de cine vorbeau ei, dar simțea în sine dorința de a afla.

Din colțul unde sta, se uita pieziș la ei.

Omul cu paltonul alb, era tot cu spatele la el. Celălalt zâmbea și zâmbetul îi dădea o expresie respingătoare.

În locul sincerității afișate, pe care o avea mai înainte pe obraz, acum apăruse lăcomia.

Se lăsase pe un picior, și cu mâna învârtea mereu bastonul ca și cum ar fi avut o sabie.

Jocul arăta gândul de pe obrazul lui și-i da aerul unui spadasin comun.

— Dar cum ai făcut să-l aduci la duel, dacă nu știe să se bată? întrebă în clipa aceea cavalerul.

Verdier dădu din umeri.

— Tot așa de ușor cum zici bună ziua, răspunse el. Îl faci să te insulte... și pe urmă, fie ce-o fi!

— A! Blestematul te-a insultat?... zise cavalerul vesel.

— Da, da, răspunse Verdier al cărui obraz bronzat se roși puțin, la cafeneaua Piron, în cartierul latin s-a întâmplat... L-am acuzat că trișează la cărți... căci joacă toată ziua cărți și, pe legea mea, mi-a răspuns aruncându-mi un pahar cu bere în cap.

Cavalerul începu să râdă.

— Ce spui! zise el, știi că te-ai descurcat?... O să ai sută de napoleoni băiete, și dacă se va sfârși cum trebuie, îți păstrez o surpriză. Ai să fii mulțumit de mine.

Cavalerul scoase un ceasornic de aur, mare cât o monedă de șase livre.

— E aproape ora patru, zise după ce-l deschise. Acum trebuia să fiu la vicontesă și cu toate acestea aș vrea mult să mai știu ceva... Cu sabia o să vă bateți?

— Cu sabia, răspunse Verdier.

— Și în ce loc?

Zgomotul trăsurilor, care acum crescuse, făcu să nu se mai audă răspunsul lui Verdier.

Nici omul cu paltonul alb nu auzise, pentru că îl întrebă încă o dată.

Dar și de astă dată fu degeaba.

Când deschidea Verdier gura, o voce de adolescent vibrantă și sonoră, se auzi deodată lângă trotuar și atrase atenția străinului.

O trăsură trecea la un pas pe dinaintea străzii Fântânilor și prin portiera deschisă se vedea un cap de copil deștept și încântător.

Era un obraz delicat și fin, înconjurat de păr blond așa de frumos și moale, încât l-ai fi vrut pe o frunte de fecioară.

Sub podoaba asta mai mult femeiască erau niște ochi semeți și vii, care erau încadrați de niște gene lungi, de mătase.

Avea gură rumenă cu zâmbetul sincer și nepăsător, obraji plini care păstrau rotunjimea copilăriei și o paloare ușoară de fruct precoce al câtorva zile de oboseală ori câtorva nopți de plăcere.

Văzând figura aceasta grațioasă, încadrată de fereastra brună a trăsurii ar fi crezut că e o femeie frumoasă, dacă n-ar fi fost mustața blondă care întărea dovada îmbrăcăminții bărbătești, semn uneori înșelător mai ales în vreme de carnaval.

Era un băiat.

Părea să aibă optsprezece ani cel mult și, cu toată grația lui femeiască, se zărea un fel de reflex al frumuseții bărbătești care urma să vină.

Deschisese gura ca să-și strige vizitiul, care nu putea auzi din pricina zgomotului străzii.

— Oprește aici, strigă el în mai multe rânduri, oprește!

Cavalerul și tovarășul lui erau foarte ocupați ca să le poată atrage atenția întâmplarea aceasta.

Dacă străinul totuși întoarse capul, când auzi vocea asta pe neașteptate, îl întoarse din întâmplare.

Dar, îndată ce zări încântătorul obraz al adolescentului, i se tulbură privirea. Numaidecât se roși și făcu o mișcare fără voie ca și cum ar fi vrut să se repeadă înainte.

Oricare ar fi fost imboldul acestui interes inexplicabil, străinul se stăpâni în acel prim moment și rămase iar rece în loc. Conversația omului cu paltonul alb și a lui Verdier era acum ca un murmur zadarnic pe la urechea lui care nu mai asculta.

Trăsura se opri în sfârșit la câțiva pași de el. Adolescentul coborî și trecu pe partea cealaltă a străzii. Purta în brațe un pachet voluminos.

Străinul se uită cu părere de rău spre cei doi domni care vorbeau în strada Fântânilor, a căror convorbire îi stârnise atât de mult curiozitatea.

Un instinct secret părea că-l ține în loc lângă ei, dar un alt instinct și mai tare îl târa în partea opusă.

Se repezi după tânărul frumos a cărui talie subțire și grațioasă se pierdea în mulțime.

Acesta tocmai cotea după casele care mărginesc piața Templului, când străinul trecea printre trăsuri.

Străinul ajunsese și el în piața Templului. Îi trebui două secunde ca să-l prindă din urmă.

Frumosul adolescent ținea pachetul în mâini și o luase spre galeria centrală care tăia bazarul în lung.

În clipa aceea, doamna voalată pe care am văzut-o lăsându-și careta în colțul străzii Phelippeaux, ieși din prăvălia doamnei Batailleur, dar ca să ajungă iar la trăsura trebuia să treacă drept prin fața tânărului cu pachetul și a străinului.

Când zări pe cel dintâi, care se opri se s-o privească cu toată indiscreția unui copil, iuți pasul.

Mișcarea aceasta nu era de natură să micșoreze atenția tânărului, care fu cât pe aci să se întoarcă și să alerge ca un prost după ea.

Dar cum își aduse aminte de pachetul pe care-l avea în brațe, își schimbă gândul.

— Ea este, își zise el în gând. Dar sunt atâtea talii care seamănă!... Și pe urmă nu la Templu vin femeile cumsecade să târguiască!...

Intră în bazar mulțumit de argumentul acesta.

Doamna și străinul era cât pe ce să se lovească unul de altul.

Ochii mari, negri ai doamnei aveau o privire pătrunzătoare, care știu să lunece pe sub voal și să vadă prin orice.

Deși străinul își acoperise mai tot obrazul, ea se opri în fața lui.

El vru să întoarcă privirea și să treacă mai departe, ea însă îl apucă de braț cu o mână destul de puternică.

— Nu pot să mă înșel de două ori la rând. Ești domnul baron de Rodach?... murmură ea, uitându-se țintă la el.

Călătorul se înclină în semn de aprobare.

Doamna își ridică voalul.

— Nu mă cunoști? îl întrebă.

Baronul se uită la frumosul obraz.

Negreșit că era pentru întâia oară când o vedea.

Însă nu-i răspunse imediat.

Doamna bătu din picior cu nerăbdare.

— Ei bine! zise ea, încruntând sprânceana.

Buna creștere a domnului baron de Rodach nu făcea să o lase să creadă că nu știe.

Îl apucă mâna înmănușată și o strânse ușor între ale lui.

Doamna zâmbi.

— Locul nu e bun aici pentru o explicație, îi zise ea și vreau să știu, care e pricina de ai tăcut atât de multă vreme. De la ora două până la patru domnul de Lauren este la Bursă.

Când auzi numele acesta, deși fața baronului rămase liniștită, inima începu să-i bată.

Frumoasa doamnă își lăsă voalul în jos.

— Vino între orele pe care ți le spun sau oricând... pentru că bărbatul meu nu mai este gelos.

Accentul cu care pronunță aceste din urmă cuvinte era ciudat. Se putea ghici în el lupte lungi și încordate, perfida victorie a femeii și adâncă nenorocire a unui bărbat...

Făcu un semn ușor din cap și se depărta zicând: Pe mâine!

Baronul se uită o clipă după ea pe când se făcea nevăzută în mulțime.

— Doamna de Laurens! Fata mai mare a lui Mosès Geld! murmură cu un fulger în ochi.

Capitolul II - Cele patru careuri

Bătrânul coconaş cu paltonul alb şi tovarăşul său erau aici în Templu foarte departe de locuinţele lor.

Verdier nu putea negreşit să locuiască decât aproape de Palais Royal.

Patria lui era vreuna din cârciumile faimoase al acestui strălucit loc.

Domiciliul său mai puţin bogat, trebuia să fie vreo mansardă luată cu luna în strada Traversiere ori în strada Pierre-Lescot.

Cavalerul mirosea foarte tare a Chausseé d'Antim şi a Bursă.

Se întâlneră acolo cât se poate de normal.

Bietul Verdier avea pe toţi furnizorii lui în piaţa Templului.

Chiar şi cavalerul avea oarecare interese acolo.

Şi apoi trebuie să treci prin târgul Templului ca să te duci din bulevardul Grand în strada Bretaniei.

În partea aceea o luă după ce se despărţi de Verdier care plecă şi el undeva pe unde se juca pul secret.

Cavalerul se opri în faţa unui hotel vechi, care era în colţul străzilor Saintonge şi Bretania.

Întrebă de doamna vicontesă d'Audemer.

Doamna de Laurens era floarea florii aristocraţiei financiare.

Soţul ei era agent de schimb, domnul de Laurens, bărbat foarte bogat şi a cărui probitate sfida vorbele care umblau despre acest fel de oameni.

Tatăl său era bătrânul domn de Geldberg, din *Casa Geldberg, Reinhold şi compania*.

În toată banca pariziană nu s-ar fi găsit firmă asociată mai pe drept onorată.

Era una din acele case puritane care glorifică meseria, atât sunt de cinstite și care nu câștiga decât douăzeci și cinci la sută la operația zisă a rulajelor.

Bătrânul Geldberg era un bărbat cumsecade, un patriarh bătrân, sfios și modest, deși avea venit de milioane și găsisse fericirea în iubirea copiilor.

În privința aceasta, providența îl ajutase bine.

Abel de Geldberg, fiul lui era, un cavaler foarte strălucit, expert în afaceri.

Sara¹², fiica sa mai mare, se măritase cu domnul de Laurens; Esther, era văduvă după un pair de Franța la vârsta de douăzeci și cinci de ani.

Tot ce se putea spune despre Lia, cea mai mică, era că ieșise bună și frumoasă ca un înger.

Domnul cavaler de Reinhold, principal asociat al băncii, avea o reputație de invidiat. În el privește marea sa filantropie și știința lui în meserie.

El conducea afacerile lui Abel de Geldberg, pentru că bătrânul Mosès de mulți ani se lăsase de această muncă grea.

Dar casa părea că merge tot pe brazdă trasă mai înainte.

Pe piața Parisului, Geldberg rămânea sinonim cu onoarea comercială și cu lealitatea.

În lumea bogată pe care o vedeau Mosès și familia sa erau înconjurați de o considerație care se apropia de respect.

Toată lumea vorbea de spiritul pătrunzător și de virtutea doamnei de Laurens, de bunătatea și caritatea frumoasei Esther, văduva generalului conte Lampion, pe când era pair de Franța.

Deși Lia era încă un copil, duci și marchizi de sânge nobil o și ceruseră de soție.

Iar tânărului domn de Geldberg nu-i lipsea decât o bucată de titlu ca să fie steaua cea mai strălucitoare a capitalei.

Putea oricând să aleagă pe oricare dintre bogatele moștenitoare din cele trei foburguri:

El era mândria bătrânului lui tată și gloria momentului.

Purtarea doamnei Laurens era mai presus de orice îndoială.

---

¹² Sara = Sarah. În ediția franceză autorul folosește atât numele de Sara (probabil este diminutivul de la Sarah), dar mai folosește pe alocuri și numele de Sarah. (nota lui BlankCd)

Cea mai mică bănuială rea, manifestată în unele saloane în gura mare, pronunțată împotriva acestei încântătoare și onorabile persoane, ar fi scos din teacă zece săbii ale finanțelor.

Tinerii comiși din casă de Geldberg erau, într-adevăr domni de o oarecare etichetă, știind să călărească și frecventau tirul în orele când înregistrările terminate, dau scriptologilor dreptul să trăiască puțin ca gentilomi.

Doamna de Laurens plecase cu trăsura sa, dar baronul de Rodach nu se mișcă din loc.

Se gândea poate la cauzele măririi frumoasei doamne.

Deodată își aduse aminte de evenimentele care precedaseră întâlnirea și întoarse ochii iute spre locul unde se opriase mai înainte adolescentul pe care nu-l slăbise din ochi.

Dar tânărul își văzuse de drum înainte și Rodach nu mai avea în față decât capete necunoscute.

Trecuseră abia două minute de când se dăduse jos tânărul din trăsură.

Nu putea fi departe. Rodach intră în Templu.

Fiind înalt, putea să vadă pe deasupra capetelor mulțimii care era compusă aproape numai din femei.

În zadar însă se uită peste tot, nu-l putu găsi pe tânăr.

Templul, această barcă imensă, este vrednica și adevărata codiță a Bursei.

Unul din cele două bazaruri este zidit din piatră cioplită, celălalt din scânduri mâncate de cari.

În primul se numără în bilete de bancă, în cel de-al doilea golani sunt în cinste. Însă în amândouă se face aur; și zdrențele din târgul poporului fac mai multe parale în realitate, decât iluziile mincinoase care compun fondul bogatei prăvălii din stradă Vivienne.

Nimic nu lipsește în asemănarea lor, decât aceea că bătrâna justiție de la Templu osândește, pe hoții proști ca să fie bătuți și goniți.

Încolo este la fel.

Templul își are ogarii lui cu cizme scâlciate, care reglează cursul după cum le vine la socoteală și asasinează pe confrății lor mai săraci ridicând și scăzând prețul.

În loc să se folosească de acțiuni, lăcomia fără frâu folosește aici zdrențe.

Abia se poate zice că unul este mai puțin curat decât celălalt.

Templul își are argoul lui: cine cunoaște pe cel al Bursei?

Templul își are parchetul lui compus din patroni, recomandabili și patroane, își are curtierii săi în Camp de la Louppe și are chiar și la Tortoni în piața Rotondei, la faimoasa firmă a Elefantului.

Ambele bazaruri sunt surori gemene.

Au luat amândouă din avantajoasa meserie, tot ceea ce consolidează pe traficantul, pe cămătarul îndrăzneț, pe frizerul care pune prea multă râvnă și care ia și pielea.

Între amândouă, deosebirea este ca între cizma potcovită și gheața de lac, pe care noroiul e mai mult ori mai puțin.

Mai e încă ceva: Bursa și Templul fac uneori schimburi frățești.

Câți domni mari, al căror portofel greu influențează tranzacțiile la finele curent, nu au văzut lumina în colibe pline de praf ale *Purecelui Zburător* ori ale *Pădurii Negre*! Și câți cârpaci, care acum s-au devotat cultului ingrat al cizmăriei, nu-și aduc aminte, pe când ung cu untură cizmele vechi, de cabrioleta care-i aștepta odată înaintea peristilului palatului banilor.

Cu un oarecare fel de curaj este tot așa de ușor de a sări dintr-o prăvălie de scânduri într-un echipaj, cum se poate cădea dintr-un palat într-un bordei.

Lucrurile astea nu sunt rare.

La comparația între Bursă și Templu, trebuie însă să se facă o rezervă: la Templu nu se ajunge la faliment. Acolo se fură numărând.

Speculanții, în restriște, care nu-și pot plăti gaura din partea lor, sunt foarte frumos dați afară și se duc să moară de foame în altă parte.

Templul este format din patru compartimente principale, botezate cu nume pitorești și având o mulțime de galerii prin care intră mușterii.

Compartimentele acestea au aproape de șapte ori nouăsprezece sute de locuri, închiriate cu câte un franc și șaptezeci și cinci de centime pe săptămână.

Printre locurile acestea sunt și bune și rele.

Cele care dau în strada Templului sunt cuiburi de avere, cele care se întind de-a lungul străzii Petit-Thouars își au meritul

lor. Nu sunt de disprețul nicidecum acelea de pe marginea străzii. Percée și chiar piața Rotondei își are avantajele ei.

Dar interiorul compartimentelor oferă mai puțin șanse.

Trecătorul nu prea vrea să se ducă prin galeriile acelea înguste, ale căror laturi sunt păzite de femei tinere ori bătrâne, urâte ori frumoase, dar totdeauna tari de limbă și având vocabularul de înjurături cel mai bogat din lume.

În privința aceasta s-au făcut unele reforme însemnate.

Poliția Templului este mai bine constituită și sergenții dau uneori sirenele care strigă prea tare lecții aspre de poliție.

Careurile care sunt în dreapta pasajului central formează seria roșie și celelalte două careuri din stânga, seria neagră. Iar afară de aceasta, fiecare compartiment are o denumire specială.

Cel dintâi, cel mai frumos, cel pe care îl frecventează domnișorii de-a șasea clasă, *lorette*¹³-le și baronii economi, a primit prin analogie, numele de *Palais Royal*.

Vânzătoarele din careul acesta sunt aproape civilizate.

Chiar ele zic despre mărfurile lor că sunt nimicuri, *vechituri*.

Găsești rochii la modă, mănuși spălate, dantele la orice preț, bijuterii ciucuri și costume de teatru.

Doamna Batailleur, era cea mai vestită din compartimentul acesta.

Careul drapelului sau *Pavilionul Florei* ocupă un rând secundar.

Acolo este burghezimea alături cu noblețea: rufărie, saltele, perdele, rochii de stambă și scutece.

Compartimentul al treilea este în scara socială a Templului locul pentru popor. Nu e nici elegant, nici bogat.

Se cheamă *Puricele zburător* și numele acesta nu este o calomnie.

Este o prăvălie mare de zdrențe și de fierărie. Este un rezervor totdeauna plin unde se golesc neconținut coșurile revânzătorilor ambulanți.

După popor, mai este încă ceva.

Acest ceva n-are nume pentru cei ce fac economie politică, dar Odry îi zice curat canalia.

---

¹³ Termenul de "lorette" în limba franceză desemnează o femeie de moravuri ușoare. (nota lui BlankCd)

După *Puricele zburător* este *Pădurea Neagră*.

Afară de un mic număr de șatre cu vechituri care se întind pe marginea străzii Petit-Thouars, încolo *Pădurea* se compune numai din depozite de cizme vechi.

Lumea întreagă și-ar putea cumpăra încălțăminte veche și trebuie să vadă cineva grămada aceasta nespusă ca să-ți facă o idee de mulțimea tălpilor care se tocesc pe pietrele Parisului.

Cizmarii din *Pădurea Neagră* se cheamă *fafioteur*. Aceasta între amici. Titlul lor oficial este negustori de ghețe.

Meseria lor nu consistă în a repara încălțăminte veche, ci în a astupa găurile cu carton și cu grăsime neagră: aceasta se cheamă a lipi ghețele.

Dincolo de *Pădurea Neagră* și de *Puricele zburător* se găsește un pătrat, care folosește de bursă pentru negustorii de haine vechi și care poartă numele tehnic de tocați.

Dincolo de careu se ridică o casă mare ovală, înconjurată de un pridvor urât.

Aceasta e Rotonda Templului care a fost ridicată odată, se zice, spre a servi de casă de detenție a debitorilor insolvabili. Acum, e locuită de tot felul de vânzători da vechituri, mai ales de cârpaci și negustori de uniforme și de chipie, care fac pălăriilor stricate același serviciu, ca și cârpacii ghetelor rupte.

Ea are douăsprezece scări și aproape o mie de locuitori.

Templul propriu zis se oprește aici.

Dar tot cartierul vecin se îndeletnicește cu aceeași meserie și are aceleași moravuri.

Mai ales casele de-a lungul pieței Rotondei și a stradei Petit Thouars sunt privite ca făcând parte integrantă din bazar.

Îndată ce intri în această stradă sau într-una din pasajele interioare ale Templului, cazi pe mâna unor femei odioase, care cunosc toate lingușelile dar și toate înjurăturile.

Cum te zăresc din depărtare, ele știu ce palton ai, bagă de seamă dacă ai pantaloni proști sau o pălărie urâtă. Până să treci printre ele, ești un boier, un negustor, un ora frumos. Trei pași mai departe devii un om de nimic, care n-are nici trei franci în pungă să-și cumpere o pălărie mai spălată!

Ele își bat joc cu mare cruzime de urățime. Numesc pe gheboși gândaci, pe cei cu picioarele strâmbe mâneci de vestă și pe cei chiori greieruși.

Ele își au sacul plin de vorbe urâte, învățate la Gaité, la Folies-Dramatique și la Funambules.

În orele de bazar, ce se ține pe careu înaintea Rotondei, aceste femei fac treabă de pețitoare, mijlocitoare în înțelesul cel mai rău. Dar cea mai mare parte din ele sunt fete de prăvălii chiar în Templu, unde, deși poliția e foarte severă, ele găsesc mijlocul de a-și pune în mișcare neobosita lor limbă.

Într-o altă zi și la o altă oră, adolescentul ar fi fost de bună seamă oprit din cauza pachetului.

Chiar oamenilor din Templu le place tot așa de mult să cumpere, ca și să vândă.

Dar în seara aceea lucrurile nu-și urmau cursul lor natural. Era târziu și vânzarea merge bine.

Negustorii, neștiind încotro să se învâртеască și pe cine să asculte, nu se gândeau la cumpărat.

În toate părțile erau discuții zgomotoase, ofertele se respingeau cu dispreț, apoi după un moment se primeau.

Unii arătau defectele cu multă cunoștință, alții laudau marfa în modul cel mai poetic.

Erau niște lupte de cuvinte acre-dulci; în care se amestecau, după împrejurare, glumele cele mai îndrăznețe ale carnavalului.

Și lumea cumpăra, cumpăra neconținut. Părea că Templul avea să se înnoiască odată, scăpându-se de toate zdrențele.

Numai precupețele în ale patului și negustorii de fierărie nu aveau de lucru. Celelalte meserii mergeau de minune. Mai ales Palais-Royal făcea afaceri de aur și nimicurile lui ajungeau la un preț nemaipomenit.

Într-alt loc numai un costum negru îi trebuia cutărui lacheu de casă bună, a cărui privire aprinsese inima unei precupețe.

Un tânăr leu nu avea nevoie decât de o cămașă spre a fi îmbrăcat minunat.

Alt lucrător în bluză căuta o jiletcă cumsecade.

Dincolo, cel venit din Auvergnat, un cinstit, un înțelept în mijlocul atâtor nebuni, dorea cele mai vopsite ghetе.

Binețe, pene, fracuri vechi, ghetе noi, măști, scutece aruncate din teatru, chivere romane, lunete, peruci, capete de urși, piei de sălbatici și pălăria lui Napoleon!

De toate câte poștești!...

Tânărul făcuse deja două ocoluri și se adresase, fără succes la mai mulți negustori. N-aveau timp.

Nici nu voiau să vadă ce avea în pachet.

Trecând pe lângă colțul străzii, unde stătea baraca inspectorului tânărul putu constata că noaptea se apropia iute.

Figura lui se acoperi de ciudă.

— Ce să fac? murmură el lăsând în jos capul blond, îmi rămân cinci franci și am de gând să petrec o noapte ca un nobil.

El stătu un moment la îndoială înainte de a intra în careul vecin.

Necazul i se prefăcea în melancolie și întristarea puneă un văl pe vioiciunea feței sale.

— Mi se pare că aceasta va fi ultima noapte, zise el din nou. Cel puțin o voi face strălucită și bine garnisită!... Dacă Denise mă iubește, trebuie să mi-o spună în seara aceasta și cealaltă femeie care mă înnebunește, trebuie să o mai văd încă... încă o dată!

Cumpărătorii treceau pe lângă el și-l împingeau când la dreapta, când la stânga, dar nu băga de seamă.

În acel moment uitase aproape pentru ce venise.

Ochii săi mari, albaștri visau și fața lui nobilă reflecta acum o suferință profundă.

Numele Denise îi veni încă o dată pe buze și pleoapele aplecate deveniră umede.

În toată mulțimea adunată în acest moment în Templu, nu era nici o îmbrăcămintă bărbătească, ce ar fi putut să întreacă în eleganță și finețe pe a tânărului.

Dar, de altă parte, poate că nu era nici o pungă mai goală ca a lui.

El se numea Franz; nu, n-avea rude și avea de nouăsprezece ani.

Distincția persoanei și a toaletei sale nu erau deloc un titlu pentru bunăvoința oamenilor dimprejur.

Trecând pe lângă el, fiecare îi arunca o privire mai mult sau mai puțin dușmănoasă și numai femeile aveau pentru frumusețea lui o privire prietenească.

— Haide! Modernule, la o parte! zise împingându-l, cel care căuta o pereche de ciorapi vechi.

Un unchiaș în bluză, cunoscând bine nobila limbă a Templului, mormăi cu un zâmbet foarte fin:

— Bani deloc!

Un ștregar al Parisului, în plin exercițiu al misiunii sale, adică împiedicând trecerea și rătăcind ca un câine pierdut, adăugă cu vocea lui ascuțită:

— Bani tuto!... Nu e chip să vinzi astăzi pantalonii și haina, totul fiind închis aproape peste tot. Iată norocul!

Savoiardul, lucrătorul și ștregarul trecură, alții veneau după ei și neconținut era aceeași istorie.

O împinsătură mai tare decât celelalte treziră pe Franz din gândurile sale.

El își aruncă ochii împrejur și se roși de mânie, ca un copil ce era, văzând că toți se uitau la el cu priviri batjocoritoare.

Sprâncenele lui delicate se încruntară, mână albă se strânse ca și cum ar fi vrut să înceapă o luptă cu pumnul.

În mulțime izbucni un râs grozav.

Franz se roși până la urechi și plecă îndreptându-și pașii spre strada Petit-Thoars.

Baronul de Rodach, care îl tot căuta, sosi cu câteva secunde în urmă la baraca inspectorului, dar Franz era deja departe și întunericul creștea tot mai mult. Baronul îl zări.

Se apropie de o baracă, unde vânzătoarele nu isprăviseră marfă cu totul.

— Nu mi-ați putea spune unde e locul doamnei Batailleur? întrebă el.

— Nu cunosc, răspunse doamna întrebată, din curata gelozie de meserie.

— Dar negustorul de haine Hans Dorn?

— Nu cunosc.

Baronul mai aruncă o privire prin mulțime.

Crezu că vede pe cineva care semăna cu Franz și el își urmă căutarea, amânându-și întrebările pentru altă dată. Dacă Franz coborând din trăsură, s-ar fi dus îndată în strada Petit-Thoars, poate că ar fi găsit ce căuta, dar își pierduse timpul cu negustorii din Palais-Royal și din pavilionul Floorei.

Când ajunse în adevăratul centru al vechiturilor, clopotul de închidere suna pentru prima oară și dughenele trăgeau obloanele.

Cu toate astea el merse din ușă în ușă, rușinat și descurajat, oferindu-și pretutindeni hainele de vânzare.

Pretutindeni i se zicea să vină altă dată, căci fiind întuneric nu se putea examina stofa.

În fine, ajunse la ultima baracă ce formează colțul pieței Rotondei.

Pe cât celelalte dughene erau agasate de cumpărători, pe atât acestea erau goale și tăcute.

Drept orice marfă erau atârinate afară câteva zdrențe de pânză.

Înăuntru nu era decât vreo jumătate de duzină de dulapuri de scânduri, care odată au conținut negreșit ori lucruri de lux, ori nimicuri.

Într-un colț, o femeie gârbovită și încărcată de bătrânețe ședea nemișcată. Nu departe de ea o altă femeie, care părea că are treizeci și cinci ani sau patruzeci și care avea încă o talie frumoasă sub sărmana ei îmbrăcămintă, își ținea capul rezemat între mâini.

În mijlocul dughenei un băiat cam de cincisprezece ani, slab, șubred, urât îmbrăcat cu un surtuc de pânză trențoasă, ședea călare pe o bancă și cânta încet, cu un glas monoton.

— Vreți să-mi cumpărați niște haine? zise Franz oprindu-se pe pragul prăvăliei...

Bătrâna rămase nemișcată, dar aruncă asupra lui o privire, în care era zugrăvită disperarea.

Cealaltă femeie își ridică capul cu vioiciune.

Fața care păstra urmele unei mari frumuseți, era cu ochii în lacrimi.

Băiatul de pe bancă izbucni într-un râs idiot.

Capitolul III - Dugheana

Tot încercând, Franz își vârâse capul în această dugheană goală și posomorâtă, care contrasta în mod așa de ciudat cu vecinele sale pline de mișcare și de zgomot...

Era cea din urmă și el voise să facă o ultimă încercare.

Rămase în prag neîndrăznind să plece, nici să repete întrebarea.

Era un băiat care suporta toate impresiile cu mare sensibilitate.

Cele două femei îl priveau și nu răspundeau.

Băiatul idiot, călare pe bancă, râdea mereu cu hohot.

Lui Franz i se strângea inima.

— Oh!... Oh!... zise băiatul strângându-și la piept amândouă mâinile, eu râd prea mult... râd prea mult!... Dar aceasta pentru că dumnealui cere mamei Regnault să-i cumpere ceva... Haida de: bani tufă!... Dacă mama Regnault ar avea bani, ea ar da pâine lui Geignolet căci lui Geignolet îi e grozav de foame.

El încetă să mai râdă și glasul îi lua un ton plângăcios.

Cea mai tânără dintre femei își întoarse spre el privirea, în care era o profundă disperare.

— Jean o să vină, copilul meu, zise ea, și tu vei avea de mâncare.

Bătrâna își împreunase mâinile zbârcite și mormăia printre dinți cuvinte aproape neînțelese.

— L-am văzut chiar astăzi, zicea el. S-a schimbat mult, dar inima mea îl recunoaște. Cu banii pe care îi cheltuiește într-o zi, acești copii sărmani ar fi fericiți un an de zile, Oh! Mă voi duce la el în cele din urmă, trebuie să mă duc! Negreșit!

Bătrâna se numea doamna Regnault. Era decana Templului.

Cealaltă femeie care îi era noră se chema Victoire.

Ea era mama idiotului Joseph și pe care ștregarii din târg îi porecliseră Geignolet, un fel de onomatopee, zugrăvind în același timp ținuta șubredă și vocea lui tânguitoare.

Joseph Regnault sau Geignolet era imbecil din naștere.

Franz stătea neconținut în prag, cu fruntea încruntată și cu gura căscată.

— Domnule, îi zise Victoire, clopotul sună de închidere, și nu vă putem cumpăra nimic în acest moment.

— Oh! strigă idiotul, care începu să râdă, nu se poate pentru că sună clopotul. Mama Regnault n-are bani...

— Joseph!... Joseph! murmură Victoire cu un accent de dragoste și de imputare.

Idiotul lovi banca, precum ar fi făcut cu un cal.

— Hi! făcu el. Hi, boală!...

Deodată începu să cânte pe arie ciudată, scornită de el:

Mâine e luni

Și mama Regnault n-are nici treizeci de

parale,

Să-și plătească locul!

Are să ne dea afară

De joia noastră mare!

Afară! Afară !

Ce pățanie amară!

El se întrerupse spre a-și bate gloaba și a striga asurzitor:

— Hi! Boală!...

Mamă-sa uitase pe Franz.

Ea privea la copil și ochii i se umplură din nou de lacrimi.

— Mă voi duce! mormăia bătrâna. Dumnezeu! Eu care-l iubeam așa de mult, aș fi putut crede eu vreodată că gândul de a-l vedea o să-mi producă atâta frică! Dar e sigur că mă va goni și atunci va fi blestemat!

Mâinile zbârcite tremurau.

— Și numai eu voi fi cauza! adăugă ea înfiorându-se.

— Doamnă Regnault! strigă un glas din dugheana vecină, închide ori vei plăti amendă.

Bătrâna se ridică.

— Au trecut treizeci de ani de când sunt aici, zise ea, poate că aceasta e ziua mea cea din urmă... dar trebuie să-rai fac datoria.

Apucă în brațele ei slabe un oblon greu, cu care se închidea intrarea.

Victoire îi veni în ajutor, iar idiotul nu se mișcă.

El își bătea banca neconținut, zicând:

— Mi-e foame grozav!

Franz suferea văzând mizeria aceasta înspăimântătoare. El își vârî degetele în buzunarul vestei scoase singura lui monedă de cinci franci, dar nu știa cum s-o dea.

— Domnule, zise Victoire, vă mai spun o dată că nu mai putem cumpăra în această seară... Dacă vă grăbiți, mergeți în casa pe care o vedeți în piața Rotondei și întrebați de Hans Dorn, negustor de haine... Poftiți, vă rog, ca să pot închide ușa.

Franz rămase nemișcat și drept ca un stâlp.

Înțelese îndrumările lui Victoire, dar în loc să plece, el intră în baracă și puse moneda de cinci franci pe bancă, în fața idiotului.

Apoi fugi cât putu de repede.

Geignolet dădu un urlet de bucurie și începu să rostogolească pe jos moneda de cinci franci, pe care o urmărea târându-se pe brânci.

Franz ajunsese la negustorul de haine Hans Dorn.

Prăvălia era o zidire îngustă, dar înaltă cu mai multe etaje și avea pe fațada săracă patru-cinci semne, care indicau toate aceleași meserie.

— S-ar putea spune că negoțul de haine vechi se înviiorează prin concurență.

În piața Rotondei toată lumea e negustor de vechituri pentru Paris și provincie și toată lumea trăiește cum poate.

Dughenele care dădeau spre piață erau deja închise.

Franz intră pe o alee lungă și posomorâtă ce ducea într-o curte interioară.

Pe această alee era întuneric și Franz nu dădu de nici un portar.

Avea de ales într-o scară piezișă și neagră, ce ducea în melc spre caturile de sus, și poarta deschisă a curții.

Alese curtea.

La una din ușile de jos zări o fată ce se părea veselă și bună și care stă de vorbă cu un flașnetar cu o cutie grea în spinare.

Acesta era ceva mai în vârstă decât Franz și se vedea că avea o constituție slabă.

El părea foarte obosit și greutatea flașnetei parcă îi rupea șalele.

În schimb fața era zdravănă și vioaie.

Tinerețea fericită parcă răsărea din zâmbetul ei ușor.

Era plină de viață și sănătate.

Când Franz intra în curte, băiatul cu flașnetă ținea mâna tinerei între ale sale.

Auzind zgomot de pași el lăsă repede mâna fetei și se făcu roșu ca o cireășă.

Și fata se roși ușor și schimbă zâmbetul vesel cu un aer serios.

— Nu locuiește aici Hans Dorn, negustor de haine? întrebă Franz.

— Ba aici, răspunse tânăra fată.

— La revedere domnișoară Gertraud, murmură flașnetarul luându-și căciula de pe cap.

— Bună ziua, Jean Regnault, zise fata care îi răspunse la salut cu un zâmbet.

Bietul flașnetar se depărtă jumătate mulțumit, jumătate gelos, căci Franz era un băiat frumos și era singur cu Gertraud...

În curând se auzi instrumentul plângător răsunând prin întunericul aleii.

Franz se uita la fața zâmbitoare a Gertraudei, ca un om care vrea să spună vorbe dulci.

Gertraud era copila cea mai mlădioasă din tot Parisul.

Avea inima pe buze și în zâmbetul sincer i se vedea întreg sufletul.

Nu era în caracterul ei să respingă cu asprime un cuvânt lingușitor sau să se supere pentru un compliment făcut de un cavalier frumos.

Conștiința sa, care era curată ca aurul, era încrezătoare.

Simțindu-se curată nu avea frică de nimic pe lume, dar în acel moment încolți în sufletul ei o emoție neobișnuită.

Din veselă deveni visătoare pentru o clipă, atinsă de melancolia flașnetarului.

Ea stătuse de vorbă cu bietul Jean Regnault care o iubea și care suferea.

Și Gertraud îl iubea și avea remușcări pentru că era prea veselă.

— Hans Dorn e tatăl meu și este acasă... zise fata.

Franz avea una din acele figuri care scuză și face adorabile toate nebuniile.

Era un băiat uimitor, fiu al poeziei cu toane, pentru care cuvântul gugumănie nu are nici un înțeles, precum nici cuvântul statornicie.

Adolescenta de obicei mai ales în timpurile acestea, se arată pedantă și tristă, sau se roșește ca uluită.

* * *

Spiritul cel mai posac n-ar putea condamna pe acești feti frumoși care se trec și a căror tinerețe se învârtește în jurul frumuseții, ca un fluture în jurul luminii.

Ei nu știu.

Ei ascultă, nehotărâți și fermecați, primele cuvinte îngânate de inima lor.

Ei merg și se prind în orice cursă, în care îi atrage iluzia amorului.

Seducția, amăgirea, de care alții se tem, ei le înfruntă din răspuțeri și cu amândouă mâinile.

La vârsta lor o lacrimă e gata să se ivească pe frumosul lor zâmbet și oricând poate suna ora când gluma va deveni o patimă.

Ei sunt fericiți! Nu vor avea oare timp să sufere?

Vai! Doi ani să mai treacă peste capetele lor blonde și farmecul ce-l au se va preface în ridicol.

Îndată ce copilul devine bărbat va trebui să se schimbe, ca să nu ajungă un seducător banal și să nu adauge un exemplar mai mult la acele copii urâte de Don Juan burghez, care umplu saloanele și prăvăliile.

Lăsați adolescentului amvonul sfios și sincer și ale cărui îndrăzneli chiar nu au nimic care să ofenseze.

Lăsați speranțele bune, visele lui de paj și luptele lui vesele, ale cărui preț este o sărutare.

Nu-l certați, sărmanul căci mâine va învăța să respecte. Mâine femeia va fi pentru el o ființă serioasă pe care o va servi ca un sclav, și pe care o va înșela ca un călău.

Așteptați până mâine...

În mijlocul curții sărace a lui Dorn, Franz își ținea pachetul la subraț, gata să improvizeze un atac galant.

Însuși Lovelace, la o asemenea întâlnire, ar fi fost caraghios, dar Franz nu avea încă douăzeci de ani. Un zâmbet șiret scânteia în ochii lui mari albaștri. Franz era cuceritor.

Mica Gertraud, care-l găsea astfel și care era cunoscătoare, simți urcându-i-se în obraji o roșeață puternică. Ghici atacul și fu cuminte odată în viața sa, luând-o la fugă.

Bietul Jean Regnault ajunsese în fața dughenei goale, pe care bunica și mama tocmai o închideau.

El era fiul lui Victoire și fratele mai mare al idiotului.

El puse cu sfințenie în mâinile bătrânei micul venit al mamei sale de peste zi.

În fiecare seară se întâmpla așa, dar aceasta nu era destul spre a hrăni o familie.

Jean lucra cât putea și era destul de nefericit.

Dacă ar fi știut de fuga fetei pe care o iubea atât și de care, era gelos că toți oamenii care suferă, i s-ar mai fi ușurat durerile sufletului.

Fata, într-adevăr, făcuse o retragere eroică.

Ea trecu iute prin coridorul de jos, urcă o scară mică, ale cărei trepte se mișcau, și fără să respire întră în camera tatălui său de la etajul întâi.

Franz o urmă și intră după ea.

— Tată, iată un domn care vrea să-ți vorbească, zise Gertraud.

Hans Dorn, negustor de haine, ședea înaintea unei i măsuțe, pe care ardea o lumânare mică de seu. Își făcea socotelile de peste zi.

În fața lui, pe masă, erau câteva monede de cinci franci, puțini bani mai mărunți de argint și mai multe turnulețe de gologani.

Afară se întunecase de-a binelea.

Camera lui Hans, prost luminată arăta într-un fel de penumbră mobilele înnegrite și patul cu draperii de stambă.

Nu se putea zice că această locuință dovedea belșug, dar nici o sărăcie mare.

Totul era curat și ar fi avut chiar un aspect destul de acceptabil, fără șirul lung de haine vechi, ce atârna de-a lungul peretelui.

Gertraud se așezase lângă tatăl ei. Din acest post întărit, ea își fixă privirile arzătoare și senine asupra frumosului, care îi zâmbea fără supărare.

Era o copilă frumușică și costumul curățel de fată îi ședea de minune.

Cei care o cunoscuseră pe mama ei ziceau că e leită ea.

Mama ei era Gertraud, camerista contesei Margarethe.

Câteodată, când negustorul de haine o îmbrățișa seara pe copila care era singura fericire în viața aceasta, el se întrista și ochii i se umpleau de lacrimi, căci soția îi murise de tânără și privirile dulci ale fiicei sale îi aminteau de mama ei.

Hans Dorn era acum un om de patruzeci de ani, zdravăn, păstrând încă vigoarea tinereții.

Fața lui era tot deschisă și sinceră ca altă dată, doar părul des și creț începea să încărunească.

Aceasta era singura urmă pe care au lăsat-o asupra lui anii trecuți.

Se vedea că suferise, dar vechea veselie a feții sale nu pierise și putea încă să ocupe un loc bun într-o petrecere de tovarăși veseli.

Franz își desfăcu pachetul și puse pe masă obiectele de vânzare.

Hans se uita la haine și deloc la tânăr. Era o mantă, un costum negru complet, mai multe jilecti și cravate.

Hans desfăcu mantaua și făcu să foșnească materialul. Examina mânecile și gulerul hainei, părțile cele mai slabe și care trebuie încercate mai întâi când cineva e negustor de haine vechi și își cunoaște meseria.

El aruncă o privire asupra jilectilor și cravatelor, apoi pronunță cuvintele sacramentale:

— Cât ceri pe ele?

— Două sute cincizeci de franci, răspunse Franz.

Hans împinse lucrurile, luându-și condeiul.

— Dau doar jumătate, zise el.

— Jumătate! strigă tânărul indignat. Toate astea sunt noi și am dat pe ele o mie de franci.

— Aceasta dovedește că sunt niște tâlhari notorii! replică Hans. Eu ți-am spus cuvântul meu cel din urmă.

— O sută douăzeci și cinci de franci! murmură tânărul cu un aer disperat.

Ochii dulci ai frumoasei Gertraud arătau milă.

— Nu pot da mai mult, zise iarăși negustorul de haine; dacă vrei să încerci la altul, du-te în Rotondă... biroul bătrânului Araby nu e închis încă. Poate el îți va da trei sute pentru toate lucrurile dumitale cele frumoase... dar vei avea dreptul să le cumperi cu cinci sute franci dacă vei dori. Să ne vedem cu bine.

Franz își pipăia mantaua, apoi fracul nou, apoi jilectile cele minunate.

Hans Dorn era cufundat în socotelile sale. El nu-și ridicase ochii să se uite măcar la clientul care stăruia.

— Dumnezeule! murmură Franz, n-am altceva afară de asta... și ce să fac cu o sută douăzeci și cinci de franci? Să vedem, bunul meu domn, adăugă el, încercând să convingă, mai uită-te la toate astea... sunt sigur că n-ai văzut bine!

— Ba da, zise Hans; nu dau nici un franc mai mult.

Tânărul își încrucișă mâinile pe piept și suspină adânc. Gertraud era foarte mișcată.

Însuși Hans își ridică fără voie ochii. Când privirea îi căzu asupra tânărului, trăsăturile feței sale se schimbă și obrajii lui luă altă culoare.

— Gertraud, zise el cu un glas schimbat, du-te în odaia ta; vreau să fiu singur.

Fata se ridică îndată, nu fără să arunce o ultimă privire asupra tânărului necunoscut care adusese o așa tulburare pe fața părintelui ei.

Hans părea că dorea să recapete liniștea.

Când fu singur cu mușteriu, el continuă să-l examineze fix câteva secunde apoi se uită în altă parte.

— Cum te cheamă? întrebă el.

— Franz.

— Ești german? zise iarăși negustorul de haine cu interes.

Tânărul se roși puțin.

— Ba nu, replică el, sunt francez... francez din Paris!

Hans Dorn și Franz statură de vorbă cam zece minute.

Altceineva mai semeț s-ar fi supărat desigur din cauza întrebărilor ce i se puseră, dar Franz n-avea ce ascunde.

Pentru cele două sute cincizeci de franci pe care-i voia ar fi povestit toată istoria pe care o știa și chiar cea pe care nu știa.

După zece minute Hans deschise sertarul mesei și scoase două sute cincizeci de franci numărându-i de două ori.

Franz luă îndată banii și îi băgă în buzunar.

— Mulțumesc foarte mult, zise el încheindu-și redingota peste comoara sa. Datorită dumitale am să învăț să mor cum se cuvine și să petrec cumsecade în ultima mea noapte de carnaval... Vă salut și vă doresc fericire, dumitale și fiicei dumitale.

El întinse mâna negustorului de haine și aruncă o beza pe furiș spre ușa întredeschisă a Gertraudei.

Asemenea lucruri rareori scapă. Fata se ascunsese în odaia sa, dar o roșeață îi coloră obrajii cei frumoși.

Sărutarea ajunsese la destinatar.

Franz coborî scara sărind câte patru trepte.

Negustorul de haine se uită la el cu o privire melancolică, visătoare.

— Ar fi de vârsta lui, murmură el, plecându-și capul. Când mi-am ridicat ochii asupra lui, credeam că văd fața blândă a contesei... Dar n-am întâlnit eu oare deja o tânără fată care avea păr frumos blond și privirea de înger a contesei. Era așa de frumoasă! Toți câți sunt frumoși îi seamănă.

El rămase puțin pe gânduri, apoi își urmă socotelile.

Franz trecu fugă prin aleea întunecată și ieși în piața Rotondei.

Trecu fără a se opri în peristil, unde ici-colea ardeau câteva lumânări și nu aruncă nici măcar o privire asupra numeroasei adunări ce era la crâșma *Doi franci* vestită în tot cartierul.

Tot alergând, intră în strada Forez, trecu prin strada Beaujolais și nu se opri decât la colțul străzii Bretagne, înaintea ușii hotelului unde intrase omul cu paltonul alb. Cavalerul se uită în susul și în josul străzii și stătu înaintea porții.

Zgomotul vesel al restului Parisului nu influențează liniștea unor cartiere nobile.

Aici lumea doarme în pace, pe când acolo bulevardul râde, joacă și urlă.

Cele două sau trei sute de pași ce separă strada Bretagne de Cadran-Bleu sunt cât o poștă întreagă. Aici nu se aude decât un erou slab al cântecelor ascuțite ale carnavalului. Zgomotul orașului se stinge înainte de a ajunge până în aceste singurătăți. Strigătele serbării aici nu sunt decât un murmur confuz.

Cele două trotuare se întindeau goale și tăcute.

Jumătate din magazine erau închise, restul arunca pe stradă niște evantaie luminoase din loc în loc.

Ici-colea treceau oamenii liniștiți, ducându-se acasă și zâmbind cu milă de veselia celor care râdeau prin localurile de petrecere.

Ei aveau pălăria trasă peste ochi, mâinile în buzunar și nelipsita umbrelă la subraț.

Franz făcea pași mari ca un om care așteaptă cu nerăbdare.

S-ar fi zis că era un îndrăgostit sosit primul la locul de întâlnire, căci somnoroasa mahala Marais produce o mare cantitate de femei frumoșele care atrag spre seară pe aceste străzi necunoscute pe acei din domnișorii care nu se tem de drumuri lungi.

Franz își arunca la dreapta și la stânga privirile pline de poftă.

Cât se vedea cu ochii, nu zărea decât umbrele cinstite ale unor rentieri sau ale unor perechi așezate, ce mergeau la braț la cină obișnuită.

Minutele i se păreau grozav de lungi.

Sosise aici vesel și plin de speranță; dar fruntea i se întunecase și nu mai spera nimic.

— Trebuie să fie târziu, murmură el; dacă nu vine!. ..Poate e acasă deja... Dumnezeu! Cu toate astea nu pot muri fără să o văd!...

El grăbea pașii, umblând în sus și în jos. După două-trei minute își duse mâna iute spre buzunarul jiletci.

— Aveam un ceasornic!... murmură el cu un accent tragic. Bietul meu ceasornic! E timpul să isprăvesc cu el, căci nu mai ara nimic!... Și e mai bine să te duci drept, cu o sabie în piept,

decât să aprinzi o tavă de cărbuni în mansardă spre a te asfixia... Dar să vedem ce oră este.

Se apropie de o tutungerie care dovedea că era aproape de Templu, căci pe lângă țigări se mai vindeau aici ghetete de damă, bretele de pantaloni, săpun, ceapă, cașcaval, vopsele, almanahuri de știință socială, fără a mai vorbi de alte nimicuri. Franz își lipi ochiul de geam și se uită la ceasornicul de pe perete: era ora cinci.

Franz se înveseli.

— Aceasta e ora la care se întoarce ea, își zise el. Timpul era frumos și cred că a ieșit negreșit.

Se întoarse în colțul străzii Chariot și continuă plimbarea cu un nou curaj.

După două-trei minute se opri deodată și rămase ca înlemnit cu ochii îndreptați spre strada Saint-Louis.

Zărise două femei, una cu bonetă, alta cu pălărie, care veneau pe trotuar spre el.

Ele erau încă departe, dar inima lui Franz bătea foarte tare. Ea nu putea să-l înșele.

Femeile treceau pe lângă magazine închise și acum mergeau prin umbră. Franz nu le mai vedea. Dar trecând prin fața luminilor, le putea vedea. El pândeau.

Când ele ajunseră iarăși într-un loc luminat de la o prăvălie deschisă, Franz răsuflă ușurat.

Cele două sute cincizeci franci ale negustorului de haine răsunară în buzunarele sale, pentru că sărise de bucurie.

Era ea! El o văzuse și o cunoscuse. Doar câteva secunde și ea avea să ajungă aproape de el!

Dar pe când inima îi sălta de bucurie, îl izbi un gând ca o lovitură de pumnal. Denise nu era singură. Acea poartă grea, unde era el ascuns, avea să se deschidă și apoi să se închidă în urma ei.

El nu se gândise la aceasta, ca un zăpăcit ce era.

A o aștepta să treacă și a o vedea, nu era oare de ajuns spre a-i aprinde mintea zbuciumată!

El nu se gândise decât să alerge.

Acum vrea să-i vorbească; și voința lui, deși era fără veste, ca un capriciu de femei, totuși era tare că hotărârea unui bărbat!

El se dădu înapoi repede și fără să știe încă ce avea să facă, se ascunse după colțul străzii.

Cele două femei ajunseră la poartă.

Era o fată tânără cu bătrâna ei servitoare.

Servitoarea ridică ciocanul ca să bată.

Franz găfâia, având amândouă mâinile pe inima care îi bătea în piept.

Poarta se deschise.

Marianne, servitoarea, trecu înainte, pentru a împinge poarta grea.

Când fata urma să intre. Franz sări ca fulgerul apucă belciugul de fier, ce servea și că ciocan, și trase cu putere poarta care se închise cu zgomot.

Fata rămase pe loc tremurând.

Nu avu nici măcar puterea să strige, așa era de speriată.

Servitoarea se întoarse auzind zgomotul porții și privi în spate. Nimeni!

Era întuneric și nici ochii bătrânei nu erau prea buni.

— Denise, domnișoara Denise! zise ea, unde ești?

Denise nu răspundea.

Bătrâna servitoare se tot învârtea și căuta.

În sfârșit, se opri.

— O fi trecut între mine și zid, mormăi ea cam supărată, tineretul ăsta e așa de ușuratic!... Pariez că a urcat deja scara și că o voi găsi dezbrăcată.

Aceste gânduri o liniștiră cu totul, încât intră la portăreasă spre a mai răsufla.

La câțiva pași, în dosul porții închise, Denise și Franz stăteau unul înaintea altuia, amândoi nemișcați și muți.

Tânăra nu mai era speriată, pentru că îl recunoscuse pe Franz, Franz era însă zdrobit de propriul său curaj și nu putea găsi cuvinte ca să ceară scuze.

Cu toate acestea el stă între Denis și poartă spre a-i opri trecerea.

Atunci fata rupse prima tăcerea...

— Lasă-mă să trec, domnule, murmură ea; carnavalul dă dreptul, se zice, la multe nebunii. Nu voi să dau acesteia mai multă importanță decât merită, și-ți promit s-o uit.

Acestea fură zise cu o voce care voia să arate un dispreț demn și liniștit, dar emoția străbătea din ea.

Bietul Franz n-avea destul sânge rece spre a deosebi nuanțele.

El nu văzu decât disprețul și zăpăceala lui cresc.

Totuși nu se mișca din loc.

Sprâncenele Denisei se încruntară ușor și piciorul bătu în trotuar.

Era o fată foarte tânără, înaltă și delicată, a cărei talie avea contururi fine.

Mișcările sale aveau o grație deosebită și demnă.

La lumina slabă se deosebea vag finețea trăsăturilor sale.

Îmbrăcămintea îi era simplă în eleganța ei.

Avea ceva ciudat.

Frumusețea semăna cu frumusețea lui Franz.

Aveau aceeași contururi, aceeași dulceață în zâmbet, aceeași inteligență strălucea în ochii ei mari.

Numai o expresie de rezervă nobilă înlocuia la fată, aerul serios și hotărât al tânărului.

Era ca o medalie întoarsă.

Franz cu ochii plecați, cu fruntea încrețită avea toată sfiala de partea lui. Denise, din contră, avea privirea poruncitoare și supărarea mândră îi contracta curba curată a sprâncenelor.

Mânia îi ședea foarte bine.

Nu era cu puțință să viseze cineva un cap mai încântător și un corp mai grațios.

În lumina slabă care venea de la felinarele ce fumegau, cine i-ar fi văzut față în față pe acești doi copii l-ar fi luat drept frate și soră.

Denise se supăra tot mai tare și sânu-i ridica mătasea ce-l înfășura:

— Lasă-mă să trec, repetă ea, sau voi striga după ajutor!

Apoi adăugă îndată cu un dispreț amar:

— Te-am considerat, domnule, un bărbat și te-am crezut cu onoare. Mă pedepsești destul de crud că m-am înșelat.

Acestea erau tot atâtea lovituri peste inima bietului Franz.

El împreună mâinile și ridică asupra Denisei o privire rugătoare.

— Te rog, îngână el, iartă-mă... Dacă ai ști...

— Nu voi să știu nimic, îl întrerupse fata și-ți mai cer o dată, domnule, să mă lași să intru la mama... Marianne mă va fi căutând. Poartă o să se deschidă îndată și ne vor găsi împreună!

— Așa e, murmură Franz cu un ton trist, nu m-am gândit la asta... Dumnezeule! Nu m-am gândit la nimic, domnișoară decât să te văd pentru cea din urmă oară.

Denise își opri un cuvânt aspru și sprâncenele i se ridicară a mirare. Fruntea ei păli.

— Vreau să intru, zise ea încă o dată, însă cu o voce care nu mai era supărată. Dacă pleci, domnule, Franz, doresc ca Dumnezeu să-ți dea fericire. Îți iert greșeala, dar nu mă ține aici mai mult.

— Nu plec nicăieri, zise Franz, și cu toate astea nu te voi mai vedea. Îți mulțumesc că m-ai iertat, domnișoară. Dacă ai fi rămas supărată pe mine noaptea mea din urmă ar fi fost foarte amară.

Denise simți că-i îngheață sângele în vine.

— Adio! Domnișoară, zise iarăși Franz, și făcu loc. Adio, Denise!... Lasă-mă să-ți zic astfel acum când te părăsesc pentru totdeauna... lasă-mă să-ți spun că te iubeam, că te iubesc din toate puterile inimii și că gândul meu din urmă va fi pentru dumneata!

Tânăra nu se mai gândea să intre.

Ochii ei frumoși îngroziți priveau întrebător la Franz și păreau a căuta speranță.

— De ce vorbești de moarte? zise ea încet. Ești un copil, Franz... și vrei să mă sperii spre a mă face să-ți iert prostia.

Vocea îi era dulce părea că se roagă la fel.

Franz plecă fruntea.

— Cineva poate vorbi de moarte, zise el, când nu lasă aici pe pământ pe nimeni care să-l plângă!... Oh! Dacă era o inimă care să mă iubească, aș fi știut să păstrez secretul!... Și dacă aș fi avut numai speranța că voi găsi puțină milă în schimbul dragostei mele n-aș mai vorbi de moarte, pentru că aș avea speranța de a trăi! Trebuie să fie cineva tare, foarte tare, domnișoară, și capabil să biruie un dușman puternic, când trage sabia cu sufletul plin de fericire și când își apără viața nu atât pentru sine, cât mai mult pentru femeia pe care o iubește.

Denise lăsă capul în pământ.

— Ai să te bați în duel?... murmură ea.

Franz făcu un semn afirmativ.

— Poate contra unui spadasin? adăugă Denise.

Franz nu răspunse.

— Și știi să te bați cu sabia?

— Nu! răspunse Franz.

Fața Denisei parcă se învineți.

— Franz, îngână ea, pentru numele lui Dumnezeu, nu te bate!

Franz își puse mâna la inimă, în care curgea un râu de plăceri.

— Trebuie să o fac, zise el stăpânindu-și bucuria.

— Ascultă, urmă tânăra mișcată de spaimă, nu vreau să mori, Franz. Ce trebuie să fac spre a te opri să te bați?

Fața lui Franz era iluminată de o fericire nespusă.

El luă mâna Denisei și apăsă pe buzele sale.

— Nimic nu mă poate împiedica să mă bat, zise el cu o voce care tremura fără voia lui și care îi arăta triumful, dar a te bate nu înseamnă a muri... și eu simt. Oh! Îți spun adevărul, Denise! Simt bine că dacă aș avea dragostea dumitale, mâna mi s-ar face tare și ar ști să-mi apere pieptul!

Sângele se urcă în obrajii fetei, care plecă ochii înfiorându-se.

Ea se simțea amețită și picioarele i se îndoiau sub povara ușoară a corpului.

— Doamne! Doamne! își zise ea ca nebună, așadar l-aș putea scăpa!

Când își deschise ochii, ea văzu privirea arzătoare a tânărului, care o pătrundea până în adâncul inimii.

Și el murmură la urechea ei:

— Te rog! Te rog! Spune-mi că mă iubești!...

Denise nu se mai feri.

Pe buzele ei apăru un zâmbet curat și frumos.

— Franz, murmură ea, toată noaptea mă voi ruga la Dumnezeu pentru dumneata!...

— Și mă iubești!

— O da, te iubesc... și dacă vei muri, voi muri și eu.

Pe ambele trotuare se auziră pași.

Buzele celor doi tineri se uniră într-o sărutare repede.

Apoi Franz fugi, iar Denise se rezemă, ca amețită, de poarta grea a casei.

Trecură câteva minute până să se liniștească și să ridice ciocanul.

Ceea ce se petrecuse era pentru ea un vis plin de tulburare.

Când intră în camera mamei sale tot corpul îi era rece și fața avea o nemișcare de marmură.

Doamna vicontesă d'Audemers ședea într-un colț al camerei, în celălalt colț sta aplecat salutând domnul cavaler, care își lăsase poate paltonul alb în anticameră.

— Ai întârziat, copilul meu, zise vicontesa și domnul de Reinhold te-a așteptat spre a-ți oferi omagiile sale.

Cavalerul se înclină și mai mult zâmbind.

Denise salută fără să știe ce face.

— Veste bună! zise iarăși vicontesa sărutând fruntea fiicei sale. Am primit o scrisoare de la fratele tău Julien, care ne anunță că va sosi mâine, cel mai târziu.

— Acest scump Julien, zise cavalerul, trebuie să fie acum un cavaler măreț!

Denise părea că nu înțelege.

Nu era decât un nume și un gând în inima ei.

Franz mergea spre bulevard sărind ca un nebun.

Se oprea deodată spre a se reculege în marea lui bucurie apoi delirul îi întorcea capul de copil, și iar o lua la fugă, râzând în gura mare și sărind în fața trecătorilor uimiți.

Capitolul V - Girafa

Templul era închis demult. De-a lungul barăcilor se vedeau cele trei-patru becuri de gaz ce păreau a lumina pasajul principal.

Era tăcere în această incintă, așa de zgomotoasă, unde câține anul negustorimea aspră exploatează mizeria.

Dormeau singuratice acele prăvălii de vechituri, ce cheamă neconținut pe cel sărac, promițându-i arme contra frigului umed al iernii.

Pe scaunele de paie ale pieței părăsite nici o sirenă nu mai sta pentru a debita vorbărie banală dar elocventă, ce orbește pe mușteriu și-l face să vadă o haină acolo unde nu e decât o zdreanță.

Spiritul mincinos și avid al sufletului Templului, era cuprins de somn pentru câteva ore.

Aici nu mai era decât un mare careu de bordeie, păzite de patru oameni și patru câini contra credinței dubioase a borfașilor de noapte.

Când treci noaptea pe dinaintea colonadei albe a Bursei, palatul acesta tăcut pare a se odihni de frigurile zilei.

Peristilul e gol; nici un pas nu răsună pe pietrele peronului și două santinele, ce nu știu măcar, biete, ce va să zică rentă-fermă și răspunsurile de prime, se plimbă singure de-a lungul grilajului închis.

De obicei singurătatea e tristă, aici însă singurătatea are ceva vesel.

Cineva fără voie visează timpul fericit când lumea avansată nu va mai cunoaște nici hoți, nici speculanți.

Strada Percée și piața Rotondei erau tot așa de goale ca și târgul. Leii și Elefanții, cele două crâșme rivale, în care se grămădea lumea, erau pline de zgomot.

Tuburile lor de gaz, atârinate în fața casei de bani aruncau unde de lumină și poșteau din depărtare gâtlejurile încălzite.

Celelalte crâșme mai modeste, care de obicei nu pot susține concurența, aveau și ele în noaptea aceasta o parte bună de mușterii.

Vinul de patruzeci de centime curgea de-a lungul străzii Petit-Thouars și negustoresele tinere și bătrâne își udau din plin limbile, obosite de zbieretele zilei.

Nu sunase încă ceasul pentru bal, dar în aceste mahalale fără maniere nimeni nu se rușinează de nerăbdarea sa.

Din contră, cei mai smintiți sunt cei mai grozavi.

Pe trotuar erau deja mai mulți deghizați și ici-colea, se prindeau la vorbă lungă în limba figurată a carnavalului.

De-a lungul magazinelor de noutăți totdeauna erau grămădiți curioși care priveau la mantăile de lână, la eșarfele cu ciucuri și la gravurile luminate, ce reprezintă pe Balochard și Chicard, zeități murdare ale saturnaliilor pariziene.

Între crâșmele din apropierea Templului una din cele mai cercetate, după *Elefant* și *Doi-lei*, are ca firmă numele *Girafa*. Ea e situată în colțul ulicioarei Corderie și al pieței cu același nume.

Călătorul, domnul baron de Rodach pe care l-am lăsat în mijlocul târgului, căutând în zadar pe Franz, nu plecase de atunci.

El mâncase într-un birt vecin și acum părea că vrea să înceapă să caute din nou.

Toți cei care îi vedeau umbra posomorâtă strecurându-se pe lângă barăcile pustii îl credeau un agent de poliție.

Călătorul nu își schimbase costumul și nu-i păsa, se vede, de efectul pe care-l producea asupra trecătorilor.

Ieșind din târg se dusesse drept, la extremitatea cea mai depărtată a străzii Rotondei.

El mergea ca un om care are un scop și cunoaște drumul.

Dar sosind la capătul străzii se opri încurcat.

O casă foarte nouă se ridică înaintea lui și mirarea lui arăta că nu se așteptase să o găsească aici.

Această casă nu semăna cu cele de alături.

Baronul rămase nehotărât lângă poartă.

— Iată o nouă piedică! murmură el plecând capul. Templul e închis și trebuie să aștepte până mâine spre a o găsi pe doamna Batailleur. Cât despre prietenul Hans, dacă n-a făcut avere, cred că-și va fi schimbat locuința... asta mi se pare prea frumoasă pentru el!

Baronul trase nasturele de aramă al clopoțelului și intra la portar.

— Domnul Hans Dorn? întrebă el.

— Nu cunosc, se răspunse din adâncul unei loje calde ce mirosea groaznic a ceapă.

Apoi mai auzi:

— Cu ce se ocupă el?

— E negustor de haine, răspunse baronul, și l-am cunoscut în această casă.

— Când era o baracă, zise portarul. La noi nu e nici un negustor de hainei... Căutați prin apropiere... Găuri de ambulanți nu lipsesc.

Acest portar rămase în limitele nerușinării, era să închidă ușa în nasul baronului, care plecă indispus.

Ajungând în stradă, se uită împrejur, ca și cum ar fi căutat încă acea casă în care crezuse că va găsi pe Hans Dorn.

Hans Dorn tocmai intra în crâșma de la *Girafa*, al cărei proprietar, Johann, era o cunoștință veche de-a lui.

Girafa mai mică și mai puțin cercetată decât cele două taverne la modă, servea mai mult ca loc de întâlnire pentru

germani care sunt mulți în Templu și bucurosi trăiesc deosebit în ceața lor.

În sala de intrare erau negustori ambulanți care beau la tejghea.

Ei erau serviți de o femeie grasă, cu fața roșie și veselă care îndruga nemțește și franțuzește.

Ea era tovarășa lui Johann, la Bluthaupt.

Ea se chema Luishen, Lothen sau Leuthen, dar lumea din Templu, printr-o antifrază bufonă, o poreclise *Girafa*.

Era groasă și scurtă, pe când animalul zugrăvit afară era lung și subțire.

Dar ea făcea treabă bună și zâmbetul înflorit înveselea inima consumatorilor.

Într-o cameră la mijloc, ce dădea în strada Puțului, era adunată o societate destul de numeroasă în jurul a două-trei mescioare alăturate de ocazie.

Mușterii erau toți nemți și serbau împreună carnavalul.

De multe ori peste an crășma lui Johann îi vedea pe acești mușterii întrunindu-se și bând, aducându-și aminte lucruri foarte vechi.

Trecând în sala de intrare, Hans și Girafa își dădură mâna prietenește.

Apoi negustorul de haine străbătu sala printre clienți și intră în camera separată.

Venirea lui fu primită cu strigăte de bucurie.

El ocupă singurul loc gol ce mai era la masă, și cheful începu îndată.

Mai toți oaspeții adunați astfel la Johann erau foști Servitori ai casei Bluthaupt sau cel puțin emigranți de la Würzburg.

Ei exercitau în oraș diverse meserii și cel mai mare număr dintre ei erau prin apropiere de Templu.

Johann trecuse peste granițele vârstei mature.

Îmbătrânit, el nu-și pierduse aerul posac și bănuitor.

Negoțul îi mergea bine de altminteri arăta bine.

Fritz, curierul, nu se putea lăuda așa mult de soartă.

El era negustor de haine, ca și Hans Dorn; da câștigul lui nu-i permitea să se îngrijească mult de hainele sale.

Avea un palton vechi cenușiu și o pălărie, care arăta meseria stăpânului.

Hans, din contră, purta haine cumsecade.

El nu mai striga "Haine vechi" și făcea cumpărături mari în careul Templului.

Prietenii lui credeau că el își va fi plasat o sumă bunicică undeva spre a o înzestra pe mica Gertraud.

Ceilalți oaspeți avuseseră posturi de slujbași în castel sau de arendașii pe lângă Bluthaupt.

Unii și alții părăsiseră Würzburgul în deosebite tipuri, goniți de nevoie sau de șicanele moștenitorilor contelui Gunther. Ei schimbaseră stăpânul cu neplăcere, și ceea ce ar fi suferit bucuroși de la un fiu al lui Bluthaupt, n-ar fi putut suferi de la un străin.

Cei mai mulți din ei încercaseră deosebite reședințe înainte de a sosi la Paris. Cei care se stabiliseră aici mai întâi au chemat și pe ceilalți.

Nemții sunt muncitori riguroși; mai toți își câștigau pâinea fără mare bătaie de cap și n-aveau să se plângă de noua lor patrie.

Petrecerea începea cu veselie.

Johann aducea cel mai bun vin. Nu era ca vinul de Rin, dar se bea și acesta căci tuturor le era sete.

Numai Hans în această serbare de familie avea o figură distrată și îngrijorată:

— Ei bine, dragii mei, zise Johann după câteva minute întrebuințate cum lesne se poate ghici, merg bine treburile de când ne-am văzut ultima oară?

— Știi, ceac-pac, răspunseră din toate părțile.

Parisul e loc bun pentru cei care se știu purta, adăuga un bătrân gros, binișor îmbrăcat, care se numea Hermann și care fusese muncitor la Bluthaupt. Când cineva se poate feri de băutură, treaba merge de la sine.

Toată adunarea aprobă această cuvântare lui Hermann înțeleptul; care gustase deja binișor.

Fața lui Fritz se posomorâse, și el aruncase o privire asupra bietului său palton, rupt în coate, cu gulerul unsuros, lipsit de mai mulți nasturi, ceea ce punea într-adevăr o pată între hainele de sărbătoare ale tovarășilor lui.

— Băutura, murmură el înroșindu-se și cu nasul în pahar, te face să uiți multe lucruri... Cu atât mai bine pentru cei care n-au nimic de uitat!

Fritz era un om de cincizeci de ani. Avea o figură mare, slabă, palidă și bărboasă.

Crețurile frunții și expresia întunecată a privirii sale arătau că era obosit și că suferea.

El câștiga ca și ceilalți, dar în fiecare zi se ducea de se îmbăta singur, nu se știa unde.

— Asta-mi place, zise iarăși Hermann, că ne vedeam încă o dată adunați. Ne ținem bine, știți, și de atâtea ori de când am părăsit țara nici unul dintre noi n-a lipsit la apel...

— Afară de biata Gertraud, zise încet crâșmarul Johann, care se uită la Hans pe furiș.

Hans era dus pe gânduri și nu auzise decât numele de Gertraud.

— Îți sunt îndatorat, vecine; răspunse el, mica mea copilă e sănătoasă, mulțumesc lui Dumnezeu! M-a rugat să aduc societății complimentele ei.

Toți din jurul mesei clipiră din ochi.

— Ba zău! Vecine Hans, zise crâșmarul ce naiba aiastă seară? Mi se impută că sunt posac și că stric petrecerea, ceea ce nu e folositor poziției mele... Dumneata din contră, treci atât om vesel în societate... Voi fi oare nevoit să râd în locul dumitale?

Hans își descreți fruntea silit și se înveseli:

— Am ceva, e drept, răspunse el. Mi-a trecut o idee prin minte astă seară și-mi dă bătaie de cap... Dar am venit aici spre a cânta arii de-ale noastre și a povesti istorii vechi despre Bluthaupt. Să cântăm și să povestim prieteni; acesta e mijlocul de a mă vindeca!

Hans își dădu la o parte părul ce încărunțea și-și ridică paharul în dreptul feței sale în care se ivise o rază de veselie.

El intonă un cântec german care răsunase deseori altă dată între bolțile înalte ale sălii de justiție în castelul Bluthaupt.

Toți oaspeții începură să-l acompanieze cu glasurile lor, și cântecul repetat în cor ajunge la urechile celor care beau în sala de intrare.

Se făcu tăcere. Paharele pline cu vin se opriră la jumătatea drumului spre gurile alterate.

Inimile începură să bată și ochii li se umeziră.

Era ca un vânt bun ce aducea fără veste glasul iubit al patriei.

Și când se isprăvi cântecul, toți bieții emigranți, ziseră: "Bravo!" și băură în sănătatea celor care le vorbeau de Germania.

În camera rezervată emoția era și mai mare. Când Hans începu a doua strofă, glasurile tremurară însoțindu-l.

Era una din acele arii melancolice și simple, pe care sentimentul muzical, particular germanilor îl înconjoară de armonie.

Toată țara era în acest cântec ce venea din Germania și pe care îl repetau germanii.

Sunetul cel din urmă se pierdu în zgomotul paharelor ce se ciocneau; apoi se făcu o tăcere lungă.

— Era timp bun, atunci! zise Hermann oftând.

Hans își ținea ochii fixați într-un punct, pierdut, și cu gura întredeschisă el părea a zâmbi în adâncul memoriei sale.

— Erau vremuri bune! zise iarăși Hermann, eram tineri și stăpânul castelului se numea încă Bluthaupt.

Hans își întoarse spre el privirea visătoare.

— Cine ar putea zice că Bluthaupt e mort?... murmură el.

Johann lăsă capul în jos cu privirea neliniștită.

Cealalți tovarăși făcură ochii mari.

Hans își udă buzele de două-trei ori, ca și cum ar fi sta la îndoială să vorbească.

— Vă aduceți aminte de contesa Margarèthe? zise el în sfârșit cu un glas așa de încet, încât vecinii de-abia îl auziră.

— Dacă ne aducem aminte de contesă? strigă Hermann.

— Eu mă închin la ea ca la o icoană, adăugă Fritz, fiind sigur că e o sfântă în cer!

Hans ținea ochii plecați.

— Aș fi dorit să o fi văzut ca mine, murmură el. Era ca o vedenie!... Numele Bluthaupt îmi era pe buze... El se opri.

Oaspeții ascultau cu gura căscată.

Johann îl privea.

Fereastra care dădea în strada Puțului, era acoperită cu perdele cadrilate în roșu și alb.

Îndoiturile lor lăsau să se vadă jumătate dintr-un ochi de geam de fiecare parte.

Hermann ședea în fața geamului când Hans Dorn era să ia cuvântul din nou, fostul plugar făcu o mișcare bruscă și arătă cu degetul spre fereastră.

Toate privirile se îndreptară deodată într-acolo.

Văzură, lipită de geam, o figură, palidă, care se retrase iute și dispăru în întunericul străzii.

Hans tresări și dădu un strigăt înfundat.

— Iarăși! murmură el, iarăși o vedenie!

— Al dracului să fiu, strigă Johann mânios. Am s-o învăț eu pe această vedenie să ne spioneze astfel... Trage perdelele Fritz și așteptați nițel.

El se ridică, luă un baston dintr-un colț și alergă afară.

După ce plecă, ușa de la sala de intrare, pe care nu o închisese bine, se întredeschise binișor și se ivi figura idiotului Geignolet.

Nimeni nu-l zări.

El se uită un moment la mușterii cu un râs tăcut și stupid apoi se furișă încet în camera rezervată și se vâri sub o masă lângă ușă.

Capitolul VI - Micul Gunther

Joseph Regnault sau Geignolet avea un corp nesigur, articulații groase și noduroase ce împreunau niște membre șubrede, picioarele mari, otova¹⁴, mâini late și un piept scofâlcit ce se ascundea între doi umeri ascuțiți.

Gura lui largă sta mai întotdeauna deschisă cu un zâmbet nemișcat de idiot.

Nasul îi era turtit, ochii aproape în vârful capului se atingeau cu părul roșcat și rar, sub care nu era nici o frunte.

El se așează bine sub masă și își vâră limba într-un pahar cu rachiu pe care îl ținea în mână.

Când paharul fu gol, el scoase din buzunar o sticluță pe care o sărută cu drag făcând grimase.

---

¹⁴ *Ótova* *adj. invar. pop.* 1) (*despre obiecte*) Care n-are formă bine conturată; lipsit de orice formă; inform. 2) (*despre persoane*) A cărui talie nu se distinge. 3) *fig.* Care este fără nici o variație; constant în timp și în spațiu; uniform. /Orig. nec. (nota lui BlankCd)

Își umplu din nou paharul și-l bău înghițind câte puțin așa cum copiii sug bomboană.

El nu făcea zgomot. Nimeni nu băgase de seamă că se afla acolo...

Johann era afară.

În crâșmele Templului ca pretutindeni, se vorbește despre cei care lipsesc.

Cei care rămăseseră în jurul mesei în sala rezervată a Girafei, începură să vorbească despre stăpânul localului.

Ziceau că era om de treabă; dar păreau a se înțelege:

Oarecare zâmbete ironice însoțeau laudele.

Destul că era lesne de văzut, că Johann nu trecea ca sfânt și că printre mușterii lui deștepta o bănuială oarecare.

— El face neconținut treburile patronului, zise Hermann drept concluzie, și aceasta nu e o meserie frumoasă!... Îmi plăcea mai mult când nu făcea decât să împrumute bani pe săptămână...

Johann se întoarse, lăsând iarăși ușa întredeschisă.

El își aruncă bastonul într-un colț și se așază pe scaun prost dispus.

— Așa! Bătrânii mei, zise el, n-am văzut bine!... Nu mai sunt curioși în strada Puțului. Să bem nițel spre a ne mai îndrepta ochii.

— Știam că n-o să găsești pe nimeni, murmură Hans, cei care se ivesc astfel în ceasurile când se vorbește despre morți, știu să se ascundă când vor și nu e privire de om care i-ar putea descoperi.

— Așa o fi!... zise Johann.

Ceilalți oaspeți se înfiorară și Fritz își făcu cruce.

— Dar pe cine ai văzut dumneata în seara asta, vecine Hans? zise iarăși Hermann. Tocmai vroiai să ne-o spui, dar te-am întrerupt.

— Cel pe care l-am văzut eu, răspunse negustorul de haine, era un om de carne și de oase. Eu sunt un biet nebun, știți bine... Mi se pare că văd pretutindeni oameni ce se aseamănă și cred totdeauna că voi întâlni pe Bluthaupt.

Hermann îi întinse mâna peste masă.

— Ești o inimă bună, vecine Hans, zise el, și-ți aduci aminte... de aceea te iubim!

— Haide! strigă Johann dând din umeri, ar zice cineva că suntem într-un mormânt aici!... Să vorbim de cei vii, ce naiba sau nu vom putea bea nici vinul scos... Vecine Hans, când mărităm pe micuța noastră?

— Ei, ei! zise Hermann o să fie o mireasă frumoasă!... Și dacă aș fi cu douăzeci de ani mai tânăr...

— E încă un copil, răspunse Hans, mai avem timp să ne gândim la asta.

— Ehe! zise scepticul Johann, nu mai sunt copii, vecine Hans... și mica Gertraud are deja ochi!... Știu ce zic.

— Are ochi și bani, observă Hermann. Vei găsi vreun băiat bun, tată Hans, care să-i aducă o stare și poziție puternică și bani... nu prostii, zău! Trebuie ceva parale la o casă căci când n-ai nimic numai cu amorul nu se face o casă!

— Tufă! zise un glas plângător aproape de ușă, Jean Regnault nu are un ban.

Toți se întoarseră în partea de unde venea glasul și văzură pe Geignolet culcat sub masă și bând încet din paharul cu rachiu.

Johann făcu din ochi uitându-se la oaspeți și începu să râdă.

— Nu vream să-ți vorbesc despre asta, vecine Hans, zise el, dar mi se pare că bietul Jean se apropie de fiica dumitale mai mult decât se cuvine.

— Jean e un băiat cinstit, replică negustorul de haine; el își susține familia cu mare curaj, dar mărturisesc că aș dori un alt ginere pentru mica mea Gertraud.

— Negreșit! răspunse corul adunării.

Geignolet ieși din culcușul său și se așeză călare pe o bancă.

— Hiii! strigă el înveselit îndată ce se văzu pe calul său obișnuit, hii, gloabă!

Apoi adăugă plângăreț:

— Lui Geignolet îi e sete grozav... Dar el știe ce zice frate-său Jean către domnișoara Gertraud.

— Ați auzit? strigă Johann.

— Da, da, urmă Geignolet, și în toate serile domnișoara Gertraud trage pe sfoară pe moșul Hans.

— Asta știe să spună? Ca un adevărat negustor; mormăi Hermann printre dinți.

— Ce tot spui, Iosefaș? Întrebă Johann răsfățându-l, dacă ne vei spune asta cum trebuie vei avea o cinzeacă de vin.

— Nu-mi place vinul, zise Geignolet cu dispreț, vreau doi bani să-i bag în sticluța mea.

— Îi vei avea Geignolet.

Idiotul se legăna pe bancă.

Hans aștepta fără multă emoție. Pe fața lui Johann se vedea o bucurie răutăcioasă.

Geignolet îngână, cântând, câtva timp refrenul ciudat al cântecului ce era făptura lui:

*Mâine este luni,
Și mama Regnault n-are trei franci.
Să-și plătească locul;
Ne vor da afară,
De vinerea mare;
Afară, afară!
Vai! Viață amară!*

— Asta o știm, îl întrerupse Johann, apoi?

Idiotul se uită la el ca un năuc, apoi păru că vrea să caute în creierul său gol.

— Nu mi-ați umplut sticluța, zise el.

Johann luă un vas cu rachiu și turnă câteva înghițituri în sticla idiotului.

— Hiii, gloabă! strigă acesta bătându-și banca plin de bucurie.

Apoi urmă cântecul:

*Regnault fiul se-ntoarce seara,
Și toți banii îi dă mamei
Că să ne cumpere pâine.
Iar mie-mi dă cinci parale,
Ca să nu spun lumii,
Că merge la domnișoara,
Durdulie, durdulie,
Vai, ce mare veselie!*

Un zâmbet apăru pe buzele tuturor oaspeților.

Negustorul de haine încruntase nițel sprânceana.

— Vecine Johann, zise el, dacă ai crezut că-mi vei face supărare, n-ai reușit decât pe jumătate, Jean Regnault e sărac, o știu că și dumneata, dar este un suflet curajos și apoi nu știu eu oare că Gertraud ar muri mai bine decât să nu asculte de tatăl său?

Johann își plecă ochii.

— Pleacă! zise el către idiot, amenințându-l cu pumnul.

Geignolet fugi legănându-și sărmanul său trup, urât făcut.

— Și eu am fost sărac, urmă Hans, vorbind cu sine, și mama Gertraudei n-a fost fericită!

Johann era bogat ca negustor de vinuri cu mușterii bunice și dintr-o altă îndeletnicire ce-i dădea o mare putere asupra bieților oameni din Templu.

El învățea afaceri fiind boss, mare boss, patron prin excelență, care, luând o parte din beneficii, se obliga să plătească chiriile negustorilor lipsiți de mijloace.

Aceasta era poate o meserie urâtă, dar aducea bani.

Johann, deși stătea bine cu banii, nu dădea bucuros împrumut.

Avea un nepot, care voia să se căsătorească și de mult dorea pentru el mică avere a negustorului de haine.

El se hotărâse ca în astă seară să-și tragă spuza pe turta sa.

Însă nu o scoase la capăt, de aceea Johann tăcea supărat.

Tăcerea ce urmă aduse pe fiecare, pe nesimțite, la amintirile de care fusese vorba la începutul întrunirii.

Fiecare, fără să știe, avea aceeași gândire, și când Hermann, reluând cuvântul, pronunță din nou numele de Bluthaupt, toți uitară de ce fu vorba mai înainte, precum și de idiotul Geignolet.

— Cu toate astea, zise fostul plugar de la castel, nimeni n-a știut niciodată bine amănuntele acestei istorii grozave...

— Ceea ce face satana, murmură un arendaș, devenit acum ceaprazar, rămâne în veci un secret, și ruina de la Bluthaupt este opera satanei.

— A fost o noapte urâtă, urmă Hermann... Mă cutremur și acum, când mă gândesc la ceea ce trebuie să se fi petrecut între zidurile castelului!

Fritz voi să-și ducă paharul la buze, dar mâna îi tremura.

— Înăuntrul castelului, murmură el, dar și afară!... Vai! Da, a fost o noapte, urâtă! Era neagră ca gura iadului... și mi se pare că aud încă acel strigăt care mă deșteaptă din somn și mă silește să beau, să tot beau, ca să uit!

El își trecu dosul mâinii pe frunte, unde luceau câteva picături de sudoare.

— Este un om, zise Johann, care știe mai mult decât oricine despre aceste lucruri și acest om este bătrânul nostru Hans. Dar el n-a vrut niciodată să-și dezlege sacul către vechii săi tovarăși, pentru că nu se încrede în noi.

Hans nu răspunse nimic.

— Adevărul este că Hans niciodată n-a deschis gura în privința aceasta, urmă Hermann, deși el a stat peste o jumătate de noapte în camera contesei Margarèthe... Și soția sa Gertraud, Dumnezeu s-o ierte! A stat acolo toată noaptea.

Hans tot nu răspunse nimic. El părea dus pe gânduri.

— Toți am auzit vorbindu-se, urmă iarăși Hermann, ceva mai încet, că, spre ziuă, cei trei oameni în roșu de la Bluthaupt se iviră în castel, după obiceiul lor de veacuri, când se naște sau moare un conte... Klauss, care e acum servitor în casa lui Geldberg, i-a văzut alergând spre munte, prin ceața dimineții, întorcându-se de la Heidelberg, unde fusese trimis de sărmana noastră stăpână. Primul alerga cu frâul lăsat și mantaua roșie ca focul părea că arde șoldurile calului. Al doilea ducea un copil în brațe. Al treilea purta o femeie leșinată.

Foștii servitori și vasali ai lui Bluthaupt auziseră povestindu-se de o sută de ori această istorie, dar ei o ascultau cu un interes totdeauna viu.

Ei își avuseseră rolurile lor, așa-zicând, în această legendă misterioasă, și opera Satanei se îndeplinise la câțiva pași de ei.

— Copilul era fiul diavolului, zise Johann, și femeia era Gertraud, pe care vecinul Hans o luă în căsătorie la șase luni după aceea.

Hans întoarse spre el o privire gravă și aspră.

— Copilul era moștenitorul legitim al lui Bluthaupt, grăi el încet, și femeia era o ființă dulce, care stă acum în genunchi la picioarele lui Dumnezeu și se roagă pentru noi.

Johann își stăpâni o mișcare de nerăbdare.

— Nu se poate vorbi cu dumneata în privința asta, vecine Hans, zise el, dumneata știi și noi nu știm... Dar când te

întrebăm, ca buni prieteni ce suntem, de ce păstrezi tăcere totdeauna?

— Sunt slab, răspunse Hans, și am o fată care nu mă are decât pe mine ca sprijin. Dacă vorbele mele ar putea ajuta moștenitorului stăpânului nostru, Dumnezeu mi-e martor că aş vorbi cu riscul de a fi zdrobit de răzbunarea lor...

— A cui răzbunare? întrebă iute Johann, în ai cărui ochi apăru o privire vicleană.

— Sunt oameni puternici, urmă Hans, în loc să răspundă, nu putem face nimic împotriva lor și nu putem face nimic pentru fiul lui Bluthaupt!

— Așadar n-a fost diavolul, murmură unul dintre oaspeți, care a sugrumat pe contele Gunther și a sufocat pe contesa Margarèthe?...

— În cele din urmă, vecine Hans, zise Johann cu nepăsare, că a fost copilul diavolului, ori ba, dumneata l-ai hrănit și trebuie să știi ce s-a făcut cu el.

— Bine ar fi! murmură negustorul de haine. În privința asta, adăugă el, n-am nimic de ascuns, și pot spune tot... După moartea contelui Gunther, noi ne retraserăm, Gertraud și cu mine, în dependențele castelului Roth, unde îmi aveam încă familia, fiind născut vasal al lui Ulrich de Bluthaupt... Copilul era cu noi, Gertraud și eu îl creșteam în taină. Cei trei fii ai fii Ulrich erau singurii care cunoșteau misterul și veneau câteodată să ne viziteze. Erau pe atunci tineri și săraci! Proscrierea apăsa asupra capetelor lor. Nu aveau nici bani, nici adăpost... mâncau doar pâine goală și beau apă spre a putea ajuta la nevoile copilului, pe care-l iubeau cu pasiune. Am văzut adeseori lacrimi în ochii nobilului Otto, pe când se uita la nepotul lui, care zâmbea prin somn. El se gândea fără îndoială, la Margarèthe, căci copilul era leit ea. Am văzut pe Goëtz... cel fără grijă, și pe Albert, ușuraticul, aplecându-se, palizi de emoție, asupra leagănului... Dacă Dumnezeu ar fi vrut, micul Gunther ar fi avut în viață trei ajutoare puternice, căci bastarzii au toți trei aceeași inimă! Era frumos copilul. Inima dulce a mamei sale era în ochii lui mari și albaștri. Ger trudă și eu ne-am fi dat viața spre a-i cruța de lacrimi... Trecură patru ani. Nevasta mea era însărcinată și a născut-o pe această sărmană copilă care îi poartă numele astăzi și care îmi este singurul bun pe pământ. Deodată cei trei bastarzi încetară să ne mai viziteze casa. Vräjmașii lor biruiseră.

Poliția austriacă dăduse peste taina vieților rătăcitoare: erau închiși în temnița din Viena. Nu știam ce se petrecea în jurul castelului Bluthaupt, dar se pare că vechii îngrijitori și oamenii bătrânului conte continuau să se ocupe de catastrofa din noaptea Tuturor Sfinților... În neștiința lor, crezând în supranatural, ei dădeau numele de Fiul Diavolului moștenitorului stăpânului lor... Trebuie să știți aceasta mai bine decât mine, Hermann și dumneata Fritz, deoarece erați încă la Würzburg.

— Nimeni nu poate spune altceva decât ceea ce aude povestindu-se, răspunse Hermann, cu un fel de rușine. Toți câți vorbeau de copil afirmau că satana îi era tată și într-adevăr, vecine Hans, contele Gunther a murit foarte bătrân!...

Johann, care ascultase pe Hans cu mare atenție, aprobă din cap, iar zâmbetul lui deveni mai răutăcios.

Fritz bea.

Își avea ochii ațintiți departe.

Buzele i se mișcau câteodată, dar nu se auzea ce vorbea.

— Se ocupau mult de noi în jurul castelului, urmă Hans. Taina purtării noastre ajunse a fi cunoscută... se știa că pretinsul fiu al satanei era în casa noastră și, printr-o contrazicere ciudată, deși puseseră copilului acest nume afurisit, totuși vasalii lui Bluthaupt îl așteptau ca pe Messia. Erau destul de nefericiți și acei dintre voi, care ați mai stat câtva timp acolo trebuie să știți mai bine decât mine. Traficanții ce veniseră în urma nobililor conți storceau și măduva din oameni. Frumoasele câmpii de la Bluthaupt, pe care le știau așa de bogate și mănoase, nu mai aduceau muncitorului nici pâinea de toate zilele! Stăpânii nedrepti înghițeau tot, și arendașii, zdrobiți de mizerie, își aruncau ochii împrejur căutând în depărtare o altă patrie.

— Așa este, murmură Hermann, totul se schimbase!

— Acei oameni, urmă Hans Dorn, care veniseră în castel în anii din urmă ai vieții bătrânului conte, Mosès Geld evreul, ungurul Yanos, Mira, Van-Praët, Regnault și ceilalți erau încă acolo.

La numele de Regnault, Fritz își ridică spre negustorul de haine ochii săi încruntați și pierduți.

— Nu eram decât eu pe marginea ladului, îngână el cu un glas neînțeles, și nu mai dorm de douăzeci de ani!...

Hermann și ceilalți oaspeți îl făcură să tacă.

Johann umplea neconținut paharele.

Dar trăgea cu urechea.

Hans urmă:

— Într-o zi, sărmana mea soție rămăsese singură acasă. Ea alăpta pe Gertraud noastră. Micul. Gunther se juca pe afară. Deodată ea auzi țipete nu departe de poartă. O lăsa pe Gertraud în leagăn și alerga afară. Micul Gunther pierise. Se auzeau încă țipetele lui slabe în depărtare și nevastă-mea zări în mijlocul unui vârtej de praf un călăreț de statură înaltă care fugea în galop pe drum. I se păru că recunoaște pe Yanos ungurul. Cei trei fii ai lui Ulrich scăpară din temnițele Vienei. Ei veniră să ne întrebe despre copil. Le arătarăm un pat gol. De atunci au trecut mulți ani. Sărmana mea Gertraud muri. Am căutat pe fiul stăpânului meu cu disperare și fără să obosesc. Cei trei bastarzi l-au căutat de asemenea, deși călătoriile lor erau pline de primejdii. Dar nu l-am mai găsit pe copil. Cei care l-au răpit au știut să-l ascundă bine... Și poate că cel din urmă Bluthaupt a avut aceeași soartă ca întreaga sa familie...

Hans tăcu, sprijinindu-și capul în mână.

Oaspeții se așteptaseră la altceva din această istorie, pe care închipuirea lor o înconjurase de mai înainte cu mistere.

— Așadar, zise deodată Johann, fiul diavolului e mort?

— Foarte probabil, adăugă Hermann, și fiindcă ceilalți sunt bastarzi, aceasta e o familie stinsă!

Hans frământa cu mâna părul lui des, cărunț.

— Nu știu, murmură el, răspunzând propriului său gând, Dumnezeuule, nu știu! Niciodată n-am văzut atâta asemănare!... Și nu pot goni dinaintea ochilor acea față de copil care-mi tot zâmbește.

— El n-a spus tot, mormăi Johann, mai e ceva, sunt sigur!

— Dacă ar fi el? urmă Hans, ai cărui ochi se înviorau tot mai mult. Dacă voi fi văzut pe moștenitorul lui Bluthaupt?

Hermann deschise gura ca să întrebe.

— Pst! făcu Johann, închizând ochii.

Hans își împreună mâinile ridicându-și privirea spre cer.

— Cu cât mă gândesc mai mult, urmă el, cu atât cred mai mult... Trebuie să fie el... Nu poate fi decât el!

— Și unde este? întrebă Hermann, nemaiputându-se stăpâni.

Hans se potoli, fruntea îi deveni palidă.

— Nebun ce sunt! murmură el cu un zâmbet trist... Beți, tovarășii mei, și nu-mi cereți să vă împărtășesc nălucirile mele. Astăzi am văzut un tânăr frumos, care mi-a reamintit-o pe contesa Margarèthe, asta e tot... Niciodată un fiu n-a semănat mai mult cu mama lui, este adevărat, dar chiar dacă acest copil frumos ar fi micul meu Gunther, ar trebui oare să se bucure?

— Suntem aici vreo doisprezece, zise Hermann cu căldură, avem brațe bune... Nu i-ar lipsi nimic copilului.

— Mulțumesc pentru aceste cuvinte, vecine Hermann! replică Hans, dacă vreodată vei avea nevoie de un amic, bate la ușa mea, dar brațele noastre nu pot face nimic pentru copilul de care vorbesc, adăugă el iarăși întristat, în câteva ore el poate va fi isprăvit... Ș-apoi noi am fi tutori săraci pentru fiul unor conți... Protectorii săi naturali nu mai sunt aici, porțile grele de la temnițele din Frankfurt stau închise între bastarzi și libertate.

El plecă fruntea, întinzându-i paharul lui Johann. Acesta turnă restul celei din urmă sticle și ieși spre a coborî în pivniță.

Plecarea crâșmarului fu urmată de un moment de tăcere.

Hans își ținea capul plecat și uitase paharul în mână.

— Prostie! Prostie! strigă el în fine, tresărind. Fiii lui Ulrich nu vor mai scăpa din închisorile Austriei. Ce folos dacă mai trăiește copilul său dacă moare!

El își ridică paharul.

Când îl apropie de gură, un deget îi atinse umărul pe la spate. El se întoarse și sări în picioare.

Era un om pe care nimeni nu-l văzuse intrând.

Era un cavaler înalt, înfășurat într-o mantie prăfuită și cu o pălărie largă pe cap.

Sub această pălărie se vedea o figură palidă, care spionase câteva minute înainte prin fereastră.

Un nume veni pe buzele lui Hans, dar nu-l pronunță, căci străinul îi făcu un semn imperios să tacă și să-l urmeze.

Capitolul VII - Unul reîntors

După ce plecă străinul, urmat de Hans, oaspeții din *Girafa* rămaseră câțva timp muți, înmărmuriți.

Apoi se uitară împrejur unul la altul, ca niște oameni care au același gând. Nici un glas nu se ridică spre a întreba de numele noului venit.

— Vorbești de lup și lupul la ușă, mormăi negustorul de ciucuri, l-ați auzit voi deschizând ușa?

Toți negară.

Hermann se sculă și învârti ușa de două-trei ori în țâțâni: ușa scârțâia.

După ce făcu demonstrația, Hermann se așeză iarăși și bău ce mai avea în pahar.

— Ușa scârțâie, urmă el, și de obicei cizmele fac zgomot pe pietre. Cu toate acestea, de-ar fi și dracul acest om, nu poate să treacă prin gaura cheii!

— L-ai recunoscut Hermann? întrebă unul dintre clienți.

— Aș băga mâna în foc! răspunse fostul plugar.

— Care e acesta?

— Asta-i asta! Sunt vreo douăzeci de ani de când nu i-am văzut... și niciodată n-am știut să-i deosebesc unul de altul...

Johann se ivi pe prag cu sticle pline.

Printr-un fel de înțelegere tăcută, toți oaspeții rămaseră muți și nici unul nu făcu nici măcar o aluzie la ceea ce se petrecuse.

Numai că, din când în când, se uitară unul la altul pe furiș, schimbând semne de mirare.

Nimeni nu mai făcu cinste vinului adus de stăpânul *Girafei*.

Nu mai era însuflețire în adunare.

Fiecare parcă avea ceva apăsător la inimă.

Degeaba își bătea capul Johann.

Numai Fritz bea neîntrerupt și nu lua parte la grija generală.

El bolborosea în pahar un fel de monolog lung, adeseori întrerupt.

Vorbea de ladul de la Bluthaupt și de un țipăt de agonie ce răsună în adâncul memoriei lui. El zicea că vede fața unui ucigaș laș sub razele lunii...

Dar de câte ori se îmbăta Fritz, totdeauna era aceeași istorie.

Nimeni nu lua în seamă nălucirile lui.

Hans Dorn și străinul mergeau încet de-a lungul străzii Petit-Thouars.

Razele palide ale felinarelor luminau statura înaltă a baronului de Rodach, învelită în faldurile întunecoase ale mantalei sale.

Din momentul când bătuse la poarta casei celei noi, ce înlocuia locuința veche a lui Hans în ulicioara Beaujolais, baronul își urmase căutările fără preget.

Strada Beaujolais nu era lungă. Bătuse pe rând la toate casele și nu găsisese pe nimeni care să cunoască pe negustorul de haine Hans Dorn.

La marginile Templului sunt atâția negustori de haine cu nume nemțești!

Nouă locuința a lui Hans era despărțită de strada Beaujolais prin toată lungimea pieței Rotondei.

În Paris oamenii care locuiesc la două capete ale unei străzi de asemenea întindere nu se cunosc, ca și cum ar fi între ei o mare.

Ajungând la capătul străzii Beaujolais, baronul de Rodach simți că-i scade speranța.

Nu mai știa încotro s-o apuce.

Poate că Hans Dorn părăsise Templul, poate nu mai era în Paris, poate să fi murit...

Îndată îi veni ideea să întrebe în numeroasele crâșme ce împresurau bazarul. Dar îl cunoștea pe fostul paj de la Bluthaupt, natură deosebită și mândră, care nu putea să fi luat viciile clasei sociale în care îl adusese soarta.

Rodach ghicea că Hans nu petrecea bucuros prin crâșme.

Cu toate acestea, se hotărî să ia pe rând locandele vecine.

— Voi întreba pe cei dintâi cu o figură germană pe care îi voi întâlni și am să aflu îndată.

El se opri la depozitul de vinuri din colțul străzii Forez, *Câmpul lupoaiței*. Aici văzu femei bețe, care petreceau cu acei bătauși care sunt groaza împrejurimii.

Căci Templul își are vitejii săi, nici mai mult nici mai puțin decât Halla, și se pomenește de doi frați, negustori de papuci în Pădurea Neagră; a căror forță e așa de năpraznică, încât își zdrobesc fălcile unul altuia, când nu găsesc să piseze pe alții străini.

Între acele figuri roșii și brutale, care împresurau tejgheaua, Rodach nu văzu pe nimeni din cei pe care-i căuta.

Trecu înainte și aruncând câte o privire în două-trei birturi necunoscute, sosi înaintea vestitului han la *Doi franci* sub peristilul Rotondei.

Hanul era plin.

Aristocrația târgului era îngrămădită aici ca totdeauna.

Deși era târziu, aici se vorbea de afaceri, haine vechi treceau din mână în mână și se vindeau de zece ori înainte de a ajunge la proprietarul lor definitiv.

Partea cea mai mare din crâșmarii Templului dau bani cu împrumut.

Dobânzile de acolo trec orice margini ale închipuirii.

Baronul trecu înainte, gândind că n-ar fi bine venit în acea mulțime ocupată.

El văzu Elefantul, Leul de aur și acel local unde cucoanele Templului se întâlnesc spre a-și lua cafeaua.

Numai în strada Puțului, unde intrase cam obosit, găsi.

Prin ochiul unei ferestre îngălbenite el zări pe Hans în fine, ce căuta, cu tovarășii lui.

Observase mișcarea lui Johann, care apucase un baston spre a alerga afară. El se depărtă iute, lăsând să treacă puțin timp până să se întoarcă.

Apoi intră în odaia din față, unde Girafa împărțea sticle și zâmbete.

Ceru un pahar de vin la tejghea. Oamenii de aici vorbeau în gura mare formând grupuri zgomotoase.

Baronul, a cărui intrare deșteptase la început o oarecare curiozitate, nu mai fu luat în seamă în cele din urmă.

Într-un moment potrivit, el deschise ușa binișor de la camera rezervată, profitând de lipsa lui Johann spre a intra fără a fi simțit.

Ajungând afară, Hans și baronul merseră un moment unul lângă altul în tăcere.

Hans era adânc mișcat și nu putea găsi cuvintele.

Baronul se gândea.

— Dumnezeu să fie lăudat, bunul meu stăpân! încep negustorul de haine, nu speram să vă mai văd!

Baronul, care-și grăbea pașii fără voie, neliniștit în suflet, se opri deodată.

Hans se uita cu un respect amestecat cu dragoste la fața bărbătească și nobilă, pe care o acoperi pe jumătate umbra pălăriei mari.

Când Hans voi să continue, baronul îl opri cu un gest.

— Vorbește-mi despic acel tânăr, zise el.

— Dacă ați auzit ce am spus acolo, răspunse Hans, nu mai am ce adăuga decât puțin lucru. A venit la mine astă seară și când mi-am aruncat ochii asupră-i am crezut că ieșise contesa Margarèthe din mormânt.

Fața lui Rodach deveni și mai palidă.

— Îi seamănă, urmă negustorul de haine. Are ochii și zâmbetul ei blând...

— Știu, zise Rodach, l-am văzut.

— Și ce credeți?

— El este!

Hans își duse amândouă mâinile la inimă.

— Așadar, zise Hans, Dumnezeu v-a trimis!...

— Ți-a spus numele lui? urmă Rodach.

— Se numește Franz.

Baronul nu-și putu opri un gest de bucurie.

— Vezi bine! strigă el, este un nume german!...

Hans își lăsă capul în jos.

— Dacă nu avem decât acest semn, bunul meu domn, zise el cu întristare, ne putem înșela, căci tânărul spune că e francez și nu ne cunoaște germana.

Expresia de bucurie care era pe fața baronului pieri.

— Cu toate astea cred că el este, zise, sunt sigur, inima-mi spune. Mânia lui Dumnezeu a apăsas destul timp asupra noastră și soarta datorează o îndreptare. Ce a căutat la dumneata?

— Să-și vândă hainele.

— Așadar e sărac?

— Nu mai are nimic. Am vorbit cu el zece minute și-i cunosc toată povestea. Este o inimă sinceră, sfios, ca un copil și curajos ca un soldat. A fost câtva timp în slujbă într-o mare bancă, ai cărui șefi l-au gonit fără motiv... O lună sau două a trăit din economiile pe care le avusese. Hainele pe care le-a vândut erau tot ce a mai avut și banii are de gând să-i cheltuiască în noaptea asta.

— Câți bani are? întrebă baronul.

— Două sute cincizeci de franci.

— Cum vrea să-i cheltuiască?

— Are multe lucruri de făcut, răspunse Hans. Mai întâi să plătească oarecare mici datorii, ah doilea să închirieze un costum de bal și să plătească un dejun la Cafeneaua englezească.

— Apoi?

Hans vorbi mai încet.

— Se va bate de dimineață la ora șase, urmă el. N-a ținut niciodată sabia în mână și vrea să ia o lecție de arme spre a ști cum să se poarte în duel.

Ascultând amănuntele date de negustorul de haine, baronul zâmbea fără voie. Își închipuia cu un fel de plăcere părintească pe acest copil frumos, zăpăcit, ca și vârsta lui, și gata să-și arunce banii din urmă pentru o noapte de nebunie.

Însă, la cuvântul duel, fruntea i se întunecă deodată.

Mândria privirii sale se îndulci încât arăta îngrijorarea cea mai mare.

— Un duel! murmură el, așa de tânăr!... Și îi era frică?

— De duel tot așa ca și de bal! răspunse Hans. El râdea spunându-mi că nu știe să se dueleze și-mi zicea că adversarul său, oricât de bine cunoștea armele, va avea de lucru cu el.

— Adversarul lui e abil? zise Rodach, a cărui sprânceană se încruntă.

— Unul din duelgii cei mai buni ai Parisului.

— Nu-i știi numele?

— Tânărul nu l-a spus înaintea mea.

Rodach făcu câțiva pași agitat. Fără voie își aduse aminte de conversația pe care o auzise cu câteva ceasuri înainte în colțul străzii Fântânilor. Hans îl urma cu capul plecat.

Negustorul de haine se gândea și era plin de descurajare. Putea să se prindă de orice că acest mântuitor, a cărui venire o salutase la început cu atâta bucurie, sosise prea târziu.

Cum era să-l găsească pe copil în învălmășeala ce avea să cuprindă Parisul în acea noapte de veselie nebună?

Și la ziuă avea să fie un duel de moarte, o luptă inegală, la care tânărul Franz se înfățișa fără teamă, dar fără speranța de a învinge, ca o victimă pregătită să cadă.

După câteva ore nu va mai fi cine să fie protejat, și speranța avea să fie nimicită pentru totdeauna!

Baronul de Rodach avea aceleași gânduri și era mult mai îngrijorat decât Hans.

El suferise mult în viața sa, dar în acel moment se concentrau toate chinurile trecutului.

În copilul pe care-l amenința moartea se rezumau toate speranțele și amintirile sale.

Însă anii săi de tinerețe și de bărbăție fuseseră o lungă luptă contra nefericirii. Orice lovitură, oricât de aspră, îl găsea mândru și tare.

După câteva minute el se opri deodată întorcându-se spre tovarășul său:

— Și nu l-ai sfătuit să se lase de acest plan? zise el.

— Aduceți-vă aminte când erați de optsprezece ani, zise negustorul de haine. Ce ați fi răspuns celui care v-ar fi făcut morală în ajunul primului duel?

— Eram un nebun!... murmură baronul.

— Este același sânge fierbinte și măreț care curge în vinele sale, urmă negustorul de haine. Nici Satana nu l-ar putea face să dea înapoi un deget!

Prin ochii lui Rodach trecu un fulger repede.

— Cu atât mai bine! zise el fără voie.

Hans oftă adânc și entuziasmul baronului scăzu.

El își încrucișă mâinile pe piept, cizma împintenata izbi pământul cu putere.

— Cu toate astea trebuie să-l găsesc, urmă el. Am o noapte întreagă pentru asta!

— Eu îl caut de cincisprezece ani! murmură bietul Hans.

Rodach își ridică pălăria și-și petrecu degetele prin părul lung, negru, apoi deodată capul i se înălță.

— Spuseși de o lecție de arme? zise el cu vioiciune.

— După costumul de bal, răspunse Hans, asta părea că-i stă mai mult la inimă.

— Nu ți-a spus în ce sală avea să se înfățișeze?

Hans se scarpină pe frunte.

— Poate, zise el, dar nu îmi aduc aminte.

— Ia vezi, caută! repetă Rodach cu stăruință. Gândește-te că e vorba de viața lui!

Bietul Hans își încordă toată memoria.

— Ia așteptați!... îngână Hans. Dumnezeu! Mi se pare că mi-a spus ceva! Dar nu știu nimic din toate astea... Ah, orice aș face, nu-mi pot aduce aminte!

El își apăsă fruntea cu amândouă mâinile.

— Așteptați! Așteptați! repeta el, mi se pare că mi-a zis: "Mă duc în cea dintâi sală de arme..."

— Ar fi trebuit să spună un nume.

— Acest nume îl am acum pe buze, strigă negustorul de haine, care se forța din răspuțeri să-și aducă aminte. Este un nume pe care l-am auzit deja, pe care îl cunosc!... Care este cel mai vestit maestru de arme?

— Grisier?

— Grisier! strigă Hans, sărind de bucurie.

Rodach respiră mai ușor.

— De câteva ore de când sunt în Paris, zise el, Dumnezeu pare că mă duce de mână. Amice Hans, mi se pare că steaua noastră n-a căzut din cer pentru totdeauna.

— Grisier! repetă negustorul de haine, acesta e numele, sunt sigur!

— Copilul va fi salvat, urmă Rodach, dacă este cel pe care îl căutăm, să-i mulțumim lui Dumnezeu în genunchi! Dacă e un străin, cu atât mai bine pentru el!

El atinse mâna lui Hans, aruncă colțul mantalei peste umăr și se depărta cu pași mari spre bulevard.

Hans voi să mai vorbească, dar el se pierdea deja în umbră.

Se vedea numai silueta lui înaltă și neagră trecând depărtându-se și se auzea zornăind pe pavaj oțelul pintenilor săi.

Capitolul VIII - O casă patriarhală

Birourile băncii Geldberg, Reinhold et Companie erau situate în strada Ville-l'Evêque, în foburgul Saint-Honoré.

Acesta era o casă foarte frumoasă, zidită de vreun senior pe la începutul domniei lui Louis al XVI-lea și, în urma revoluției căzut în domeniul finanțelor.

Lângă corpul principal, care avea un aer de aristocrație și era vrednic de cartierul nobil, patria sportului parizian și a splendorilor exotice, domnul de Geldberg construisese dependințe spațioase, unde nenumărați angajați zgâriau cu condeie de fier hârtia liniată a cărților de bancă.

Acești angajați se credeau a fi de trei ori mai mult decât niște subșefi de minister.

Înaltă considerație de care se bucura banca lui Geldberg se întindea și asupra acelor angajați care erau niște adevărate personaje.

În 1844 banca era condusă de tânărul Abel de Geldberg împreună cu doi asociați principali: cavalerul de Reinhold și un medic bogat străin, care își plasaseră fondurile în comerț. Acest medic se numea don José Mira.

Domnul de Geldberg, tatăl, era foarte bătrân și cu deosebire slăbit de oboselile unei vieți zbuciumate. Era unul din acei oameni harnici și neliniștiți care își frământă viața, luptă și îmbătrânesc lucrând, fără să guste din rodul muncii lor.

Acești oameni seamănă cu viermii de mătase care torc firul care are să le fie mormântul.

Ei strâng milioane și moștenitorii lor, recunoscători, le ridică monumente de marmură în cimitirul Père-Lachaise.

Trecuseră mai mulți ani de când Geldberg se retrăsese cu totul din afaceri.

Copiii și asociații săi, care-l iubeau, pretindeau că bunul bătrân se bucura de această liniște fericită, urmată după atâta muncă în viață. O fi fost așa, de bună seamă!

Cu toate astea, prin birouri și pe-afară circulau în privința aceasta zvonuri ce păreau a pune la îndoială pretinsa fericire a bătrânului bancher.

Se zicea că, dacă se retrăsese din viața activă, aceasta nu era tocmai de bună voi a sa.

Negoțul este, după jocul de cărți, ocupația care te leagă, te cuprinde foarte mult. Dacă ar fi permis, s-ar putea face, pe lângă cuvântul vestit de birocrat, un bastard gramatical, jumătate grecesc, jumătate francez, anume traficomania, care este un rău de care nimeni nu se vindecă. Cartoforul trăgând de moarte vede numai ași cu ochii săi tulburi; negustorul socotește și în ceasul său din urmă, și spiritul lui ce moare nu se îndreaptă

decât spre operația visată, care îi umple bietul cap de cifre și adunări cămătărești.

Se știa că bătrânul Geldberg era negoțul întruchipat.

Cum să crezi oare că i-a venit dorul de odihnă?

Retragerea sau abdicarea e cu puțință la un împărat, înțelegem pe Diocletian, pe Charles al V-lea, pe Cazimir al Poloniei, dar la un bancher lucrul acesta e de necrezut.

Se zicea că respectabilul bătrân cedase mai mult sau mai puțin unui mic complot de familie.

Se amestecaseră toți aici: cei doi tovarăși, fiul său, strălucitul Abel de Geldberg, doamna de Laurens, contesa Lampion și Lia, copila dulce care îi înconjură în zilele din urmă cu atâta îngrijire.

Dacă se făcuse vreo presiune, ea a fost numai în interesul bătrânului, nu încapă îndoială.

Cele trei fiice ale domnului de Geldberg, îngeri de pietate filială, nu puteau avea decât gânduri bune. Abel era ca și surorile sale, iar cât despre cei doi tovarăși, erau niște oameni așa de cumsecade!

Au vrut să silească pe bătrânul bancher să se odihnească și atâta tot. Depărtaseră de la el niște oboseli care, într-adevăr, nu se mai potriveau cu vârsta lui înaintată.

El era și acum șeful nominal al băncii, și Dumnezeu știe ce i se plătea cu respect îndoit ceea ce i se lua prin putere.

Tovarășii lui îi erau devotați, copiii îl adoraу, el era pentru toți un idol, însă un idol pe care-l puseseră în închisoare.

El nu avea ce face.

Afacerile băncii nu-l mai priveau. El nu știa ce se petrecea, și când tovarășii lui îi cereau un sfat din întâmplare, el refuza orice sprijin al vechii sale experiențe.

Retragerea domnului de Geldberg se făcuse spre sfârșitul anului 1838, când înfloreau meseriile și negoțul, ce puseseră toată Franța în mișcare.

Până atunci banca nu se abătuse de la calea dreaptă a bătrânului bancher.

Ea tunsese pe de-aproapele după metoda antică. Nu riscase nimic.

Beneficiile erau clare, socotelile erau curate. Ea juca la sigur și nivelul lăzii sale, ce se urcă încetisor, nu dădea niciodată înapoi.

După retragerea bătrânului Mosès, se făcu o însemnată schimbare în treburile băncii.

Comandita, ținută la distanță, se furișă binișor prin ușa întredeschisă. Cavalerul de Reinhold, în paltonul său alb, avea afacerile sale. Abel și doamna de Laurens țineau acțiunile drumurilor de fier.

Geldberg et Companie fură tipărite cu litere mari pe paginile ziarelor, și casa lor, prefăcută în butoiul Danaidelor, înghițea milioanele care curgeau nu se știe unde...

Cu toate acestea, casa își păstra renumele de cinstită.

Înțelesul cuvintelor se schimbă când se aplică la negoț și numai strâmtoarea sau jena poate transforma dintr-o zi în alta onoarea negustorească în mișelie.

Cu toate acestea, tovarășii cei vechi își ziceau că lucrurile ar fi fost altfel dacă bătrânul Mosès nu s-ar fi retras. Ei adăugară că acest om de treabă nu putea să nu știe ce se petrecea în jurul său și să nu aibă o mare supărare.

Într-adevăr, domnul Geldberg părea că stă mânios că Ahile în cortul său, pe când birourile băncii sale stăteau deschise publicului.

El se închidea în apartamentul său particular și nimeni nu avea dreptul să-l tulbure acolo, nici chiar copiii săi, nici servitorul.

Voia să fie singur, singur de tot, de la nouă de dimineață până la cinci seara.

Nimeni nu poate spune ce făcea în acest timp. Nu că doară nu s-ar fi cercetat. Copiii săi făcuseră totul spre a găsi cheia enigmei, dar nu reușiseră. Orice întrebări erau nefolositoare, toate vicleniile erau dejucate prin tăcerea încăpățânată a bătrânului. De șase ani, în fiecare zi de la Dumnezeu, ușa se închidea și se deschidea la aceeași oră.

Prin birouri se vorbea mult, și în șoaptă, despre acest mister.

— Ce poate face oare? se întrebau toți.

Asta nu se știe.

Nu era nimic în apartamentul său care să-i fi putut da de lucru în singurătate.

El nu era nici pictor, nici lăcătuș, nici turnător. Cărțile bibliotecii sale, care se compuneau numai din scrieri evreiești,

aveau un strat gros de praf; el nu citea. Patul îi rămânea neatins; nu dormea.

Nu avea nici pian, nici vioară. Nu era nici tapițer.

Își scria memoriile?

Ce făcea? Ce făcea?

Această problemă rămânea nedezechilibrată.

La ora cinci cobora în salon. Aici era bine primit de fiecele sale, de parcă nu era nimic.

El ședea în fruntea mesei, apoi se așeza în mijlocul copiilor săi adunați în jurul lui.

De la cinci până la miezul nopții viața sa era ca a unui patriarh.

În partea de jos a casei era statul major al birourilor. Acolo se vedea cabinetul giranților și casele diferitelor societăți de acțiuni.

Salonul oficial, unde se întruneau cei trei tovarăși, și care se numea cu pompă cameră de consiliu, era situat la etajul de sus.

Restul părții de jos al casei servea de locuință doctorului José Mira, în afară de două pavilioane în grădină, care erau rezervate doamnelor de Geldberg.

La primul etaj, domnul de Geldberg ocupa aripa dreaptă care dădea spre strada Astorg.

Aripa stângă era ocupată de contesa Lampion și de Lia.

În rest erau saloanele comune.

La al doilea etaj tânărul Abel își aranjase o locuință frumoasă, ceea ce nu-l oprea să aibă o altă locuință a sa în oraș.

Cavalerul de Reinhold locuia de asemenea la etajul al doilea.

În spatele casei era o grădină frumoasă de-a lungul străzii Astorg.

La capătul acestei grădini se ridicau două chioșcuri izolate, în care nu intra nimeni și dintre care unul avea ieșire în stradă.

Acest din urmă chioșc avea în birouri un renume deosebit.

Se povestea bucuros noilor angajați¹⁵ că servise drept casă pentru vestitul duce de Barbansac, veteran al Regenței și întâiul proprietar al casei.

---

¹⁵ *Amplouât (amplouâti), s. m. - Funcționar; angajat. Fr. Employé. (nota lui BlankCd)*

Se mai adăuga că porțița ce dădea în afară servise atât soției, cât și soțului, și că doamna ducesă se întorcea adeseori pe aici în casă, târziu noaptea.

De altminteri, acest duce de Barbansac nu avea decât ceea ce merita.

Acea porțiță era foarte bună pentru expediții de acest fel.

Ea se deschidea tocmai la capătul grădinii, într-un pasaj strâmt, care exista încă la 1844, și care prin cotituri mergea până în strada Anjou, de la care își lua numele.

De la porțiță până în stradă nu era decât o săritură.

Strada Astorg nu era deloc populată și într-o scurtă trecere ar trebui să fie cineva ghinionist a fi zărit de ochii vreunui curios.

Totuși aceasta nu era cu puțința și foisorul avea și o cronică mai proaspătă.

Un comis bătrân pretindea că într-o dimineață neguroasă a văzut un om înfășurat într-o mantă, care furișându-se afară din foisor, a șters-o prin pasaj, în partea străzii Anjou.

Bătrânul amplotat putea să aibă năluciri, cum se întâmplă celor ca el. Ceilalți îi ziseră că are orbul găinii și el își propuse să se încredințeze.

A doua zi dimineață și în zilele următoare se așeză lângă foisor la colțul pasajului cu strada Astorg.

Nu mai văzu nimic. Istoria fu uitată.

Era pe la ora opt seara. Familia Geldberg se adunase într-un salon mic de la etajul întâi al casei.

Aici îi plăcea bătrânului Mosès să petreacă după masa.

Aici domnea un lux demn, cum se cuvenea înaltei poziții pe care o ocupa casa Geldberg.

Câteva tablouri de maestri buni atârnav pe pereții bogat decorați reprezentau scene din Vechiul Testament. Mobilele aveau forme orientale și picioarele atingeau lin stofa groasă a unui covor înflorat.

Odaia era luminată de candelabru cu brațe, după obiceiul evreilor.

Tocmai în fund se vedea un fel de cădelniță de aur, în care ardeau încet parfumuri, aruncând în aer mirosurile lor plăcute.

Aproape de sobă ședea domnul de Geldberg, pe singurul fotoliu care se găsea în cameră. El era un bătrân slăbit, care părea că suferă.

Rari, peri albi ca zăpada îi încununau chelia lucioasă.

Fața îi era galbenă și brăzdată de nenumărate încrețituri.

El ședea gârbovit, bărbia i se proptea în piept.

Un singur lucru ar fi putut face să recunoști în el pe Mosès Geldberg fost cămătar din Judengastrasse.

Acest lucru erau ochii săi mici, cenușii, a căror privire neliniștită o mai potolise vârsta, dar câteodată tot mai aruncau fără veste o privire vie dedesubtul pleoapelor albe.

El era nemișcat în fotoliul său mare, cu umplutură moale, și arunca priviri dese asupra copiilor săi.

Lângă el stătea pe perini¹⁶ Sara, fiica sa cea mai mare, doamna de Laurens.

Sub lumină pielea ei brună lua o strălucire extraordinară.

Focul ochilor săi negri te orbea; codițele strălucitoare ale părului său, în care erau câteva rânduri de coral, îi încadrau frumusețea, dându-i acel aer în care poezia îmbracă pe preotesele plăcerilor orientale.

Era pe jumătate culcată pe perini și cotul i se rezemă de brațul fotoliului părintelui său.

Astfel ieșeau în evidență toate perfecțiunile taliei sale.

Cum era foarte mică și avea picioare gingașe, grația ei era ca la prima tinerețe.

La Templu ai fi crezut că atingea marginile nefaste, unde femeia stă pe pragul anului al treizecilea. Aici ai fi luat-o drept o copilă, care cunoaște dragostea de-abia de ieri și nu știe încă să-și stingă flacăra imprudentă a ochilor.

Ea ținea în mână o carte și cu glas încet citea bătrânului său tată.

În spatele ei, un bărbat cam de patruzeci de ani vorbea cu Esther, a doua fiică a lui Mosès Geld.

Acest bărbat era slab. Avea pe față zugrăvită suferința și pielea palidă a obrazului se agita adesea din cauza mișcărilor nervoase.

Când trăsăturile feței îi rămâneau în liniște, figura era frumoasă și avea un aer de distincție, dar aceste momente liniștite erau foarte rare și de cele mai multe ori el se strâmba din cauza durerilor.

---

¹⁶ *Perini* = perne. (nota lui BlankCd)

Pe când vorbea contesei, el aruncă priviri dese spre Sara, care-i prindea ochetele și câteodată se oprea din citit, spre a-i da mâna ei albă.

Acest om era agentul de schimb Léon de Laurens, soțul fiicei mai mari a domnului de Geldberg.

Bătrânul Mosès simțea negreșit o mare plăcere uitându-se la cei doi soți.

Când mâinile lor se uneau, el zâmbea, și când Sara își reluă cititul întrerupt, el făcea ginerelui său un semn mic de fericire.

Sara era cea mai iubită dintre fiicele sale. El îi zicea Micuța ca în zilele copilăriei ei, și toată familia, imitându-l, o răsfăța pe doamna de Laurens.

La semnul bătrânului, agentul de schimb răspundea printr-un zâmbet tăcut.

Mosès vedea numai fericire.

În acest zâmbet era cu toate astea o tristețe stăpânită, în el se citea tortura tăcută, în zadar reprimată de omul care nu mai are speranță dar sfâșietoare.

Cei care îl vedeau astfel eu soția sa, cu mâinile unite și cu privirile întâlnite, își ziceau că dragostea trebuia să fie un balsam pentru suferințele lui ascunse: Sara era așa de încântătoare și se părea că ei se înțelegeau așa de bine!

Viața lor te făcea să-ți placă traiul conjugal.

Ghiceai în sufletul lor o simpatie dulce și acea comunitate de inimă care vindecă orice durere.

Îți venea să crezi că tristețea agentului de schimb venea numai de la boala sa. Se vedea cum se ofilea și suferea cu atât mai mult, cu cât avea să regrete mai multă fericire în viață...

Esther, care vorbea cu el, nu semăna deloc cu soră-sa: era o femeie înaltă și frumoasă în toată strălucirea tinereții.

Trăsăturile sale erau mai regulate decât ale Sarei, dar avea mai puțin farmec.

Talia sa bine proporționată te făcea să dorești acea grație feminină, care este esența oricărei frumuseți.

Fața sa era imobilă și părea că gândirea lipsea sub curba armonioasă a frunții.

Esther era contesă, contesa Lampion.

Titlul îi plăcea, dar numele o supăra.

Numai dușmanii îi ziceau doamna Lampion, iar cei care vroiau să-i fie pe plac lăsau la o parte numele ciudat al răposatului general, pair al Franței. Ei ziceau: contesa Esther.

La celălalt colț al sobei, broda cea mai tânără fiică a lui Mosès Geld.

Lia nu avea decât optsprezece ani. Talia sa, formată deja, era mai bine făcută decât a Estetei și mai grațioasă decât a Sarei.

Tipul evreiesc se atenua lin pe fața delicată și gânditoare.

Frumusețea ei își desfășura puritatea liniilor sub mătasea abundentă a părului negru cu un reflex castaniu.

Pe buzele sale era un zâmbet serios și visător.

Degetele ei mici de femeie, mânuiau croșeta alene.

Când își ridica genele lungi și încovoiate, care adăugau pupilei o largă margine de catifea, ochiul i se vedea a fi de un albastru închis, așa de limpede și de curat, încât credeai că vezi prin el adâncul sufletului ei de fecioară.

Lia nu avea pielea brună ca a orientalelor. Părul ei buclat cădea în valuri pe umeri și îi încadrau obrazul alb, atins numai de un ton de rumeneală.

Ar fi fost greu de găsit o figură mai încântătoare pe un corp mai frumos.

Dar frumusețea Liei nu era numai în exterior.

Gândirea strălucea pe fruntea ei. Printre zâmbetele rare i se vedea inimă bună și sinceră.

Sufletul ei ce trăia din tot ce era mai curat și nobil, — dădea trăsăturilor sale o lumină.

Atât de tânără, ea avea deja amintirile sale, căci degetele i se opreau câteodată pe lucrul început, capul ei visător se pleca.

Atunci genele i se închideau și o paloare ușoară luă locul rumenelii obrajilor ei...

Un pictor, mai bine un poet, ar fi ales-o spre a descrie acea tulburare neînțeleasă, care apare pentru prima dată în sufletul fecioarei, acea adiere a melancoliei, acea povară necunoscută, care vine să urmărească fără veste frunțile tinerei.

Când Sara își întrerupea pentru o clipă cititul, primirea ei, după ce dăruia un semn de dragoste domnului de Laurens, lunecă până la sora cea tânără. În acele momente ochii negri ai Micuței aveau o lucire răutăcioasă și ceva perfid se amestecă în zâmbetul ei.

Lia nu vedea. Ea nu vedea nimic.

Conversația agentului de schimb cu Esther trecea pe lângă urechile ei ca un murmur. Ea stă de vorbă cu inima sa și inima nu spunea decât un nume.

În Templu ea apăruse, misterioasă și sfioasă.

Frumusețea ei nu putea fi zărită în dugheană doamnei Betailleur.

Ea avea un secret.

Sara nu o iubea și doamna Batailleur era prietena Sarei...

În mijlocul camerei era o masă de joc.

Domnul cavaler de Reinhold făcea o partidă cu doctorul Mira.

Tânărul Abel de Geldberg se uita la partidă plictisit.

El era al doilea copil al lui Mosès Geld și mergea pe cel de-al douăzeci și optulea an.

Era un băiat cu părul și barbă mare, dar nu peste măsură, și înzestrat cu o mustață nemaipomenită.

Îi venea foarte bine costumul nou la modă. Pantaloni erau croiți bine. Jiletca îi era cum nu se putea mai bine, întredeschisă la piept, încât se zăreau dantelele prețioase de la o cămașă de milionar.

Cravata avea un nod șic, ghetetele arătau că există și cizmari de geniu.

La obraz, Abel semăna puțin cu doamna contesă Lampion.

Era lesne de văzut că partea lui cea strălucită nu era inteligența, dar avea îndeștul din acea spoială lumească, care dă spirit proștilor și face gogomani din oamenii de spirit.

Societatea pe care o frecvență lăsase urme asupra lui.

Jockey-Clubul îi dădea un aer de eleganță britanică.

Ținea minte câteva vorbe ale spiritualității contelui de Mirelune și Ambele Ficelle, care a scris *Sticla de șampanie*, îi furniza calambururi.

De altminteri nu le întrebuița prea mult pe toate astea, plăcându-i mai mult tăcerea oamenilor care călăreau.

El era oarecum gazdă.

Un obicei pe care nimeni nu-l călca, obliga pe membrii casei de Gelberg să stea trei-patru ore, după masă, în apartamentul bătrânului.

Abel căsca, dar stătea pe loc.

Avea aici timp să se gândească la piciorușele vreunei dansatoare, sau la tropotul calului său pur-sânge, Victoria-Queen.

Cavalerul de Reinhold și doctorul aveau cel puțin ceva spre a omorî timpul.

Cât despre doctorul Mira, cei douăzeci de ani trecuseră peste persoana să fără să producă vreun efect. El nici nu îmbătrânise, nici nu-întinerise. Era tot același om slab, galben și rece, a cărui vârstă nu putea fi cunoscută.

El mișca zarurile la joc tot așa de grav și pedant, precum făcea odinioară turnând băutura scrutătoare de viață în paharul bietului castelan din Bluthaupt.

Din când în când, între loviturile jocului, el se întorcea fără veste și arunca o privire serioasă asupra doamnei de Laurens.

Cu acest prilej, Reinhold zâmbea în barbă și dădea ochilor o expresie do ironic răutăcioasă, dar nu zicea nimic din cauza tânărului Abel, cuc căsca lângă el.

După trei sferturi de oră de citit, glasul doamnei de Laurens se stinse, fie de oboseală adevărată, fie că așa a vrut.

Bătrânul Mosès își puse mâna zbârcită pe părul frumos și negru al fiicei sale.

— Destul, micuțo, destul, zise el cu blândețe, ai obosit. Odihnește-te.

Doamna de Laurens închise cartea și sărută mâna lui Mosès.

— E rândul tău, Lia, zise ea ridicându-se.

Tânăra își lăsa îndată broderia și se așeză pe perne la picioarele bătrânului.

Abel, folosindu-se de această mișcare, luă locul părăsit de sora sa, punându-și ghetetele lucioase pe scăunele.

Micuța se apropie de masa de joc, urmărită de privirea neliniștită a agentului de schimb.

Ea se așeză lângă cavalerul de Reinhold.

Ochii înfundați ai lui Mira se fixară asupra ei cu o expresie ciudată și nu se mai mișcară.

— Continuați-vă partida, zise Micuța, aceasta nu ne va împiedica să vorbim. Bonsoir, doctore!

José Mira se înclină grav.

— Ei bine, cavalerie, urmă Micuța, spuneți-mi ceva nou despre căsătoria dumatăle.

Reinhold își puse cornetul pe masă și își petrecu degetele prin părul său.

— Frumoasă doamnă, replică el, merge foarte bine... foarte bine!... Domnișoara d'Audemer n-a primit definitiv cererea mea, dar mama ei da.

— Phi! Cavalerie, zise Micuța zâmbind, un bărbat ca dumneata are oare nevoie de drumurile bătute la școala cea veche?

— Ei! Ei! Ei!... făcu Reinhold.

— Ai de gând oare să asediezi pe mamă spre a ajunge la fiică!

— Mijlocul poate fi vechi, frumoasă doamnă, dar e sigur.

— Phi! Îți zic!... Un bărbat ca dumneata!

Cavalerul deschise gura să zâmbească lingușit, ceea ce îi arătă întreg rândul dinților săi cariați.

— M-ai face să cred — urmă Micuța, că îi e frică de vreun amarez.

— Oh! zise Reinhold. Denise e așa de tânără!

— E așa de frumoasă! Dragă cavalerie... ia-ți cornetul, te rog, sau domnul de Laurens va veni să-și ceară partea sa din fericirile conjugale.

Reinhold râse cu hohot și-și aruncă voios zarurile pe masa de palisandru.

Figura lungă a lui Mira rămase nemișcată și aspră.

Agentul de schimb se tot uita pe furiș la soția sa, Abel căska grozav, Lia citea, și contesa Lampion semăna cu o frumoasă statuie a urâtului.

— În tot cazul, urmă Micuța, îți doresc noroc bun, cavalerie. Domnișoara d'Audemer e foarte bogată și ar fi o partidă minunată!

— Pentru ea am așteptat, zise Reinhold, sigur că nu voi fi pierdut nimic, dar nu e oare timpul să gust în fine fericirea menajului?

Micuța zâmbi și întoarse capul.

Privirea-i întâlni pe a agentului de schimb și frumosul cap se aplecă cu un semn amical.

— Vezi? zise Reinhold, frumoasă doamnă, cum îmi faci riduri?

Buza doctorului se ridică și obrazul lui mare luă o expresie ciudată.

— Ai dreptate, replică Micuța fără a-și pierde zâmbetul, domnul Laurens e un bărbat foarte nefericit!

Ea se uită la Reinhold în față și prin ochiul ei strălucitor ca un diamant negru trecu un fel de rază ascuțită.

— Îți doresc o fericire asemenea... adăugă ea.

Cavalerul fu silit să-și plece ochii, cum face cineva la o asemenea veste.

Doctorul își mișcă încet cornetul și nu putea să-și ia ochii de la Sara.

Aceasta își apropiase scaunul de masă și se alăturase lui Reinhold.

— Dar tânărul nostru? urmă ea încet, s-a isprăvit?

— Care tânăr? întrebă cavalerul.

— Fiul diavolului?

Reinhold tresări și se uită pe sub gene la doctor, care se făcea că este absorbit de partida de cărți.

— Ei bine... zise doamna de Laurens, ai amuțit?

— Frumoasă doamnă, îngână Reinhold, nu mă așteptam să știi.

— Știu tot cavalerie! Știu multe lucruri despre dumneata și despre alții...

— Cu dumneata, urmă galant cavalerul, văd bine că e greu să păstreze cineva un secret... dar sunt lucruri despre care ar fi mai bine să nu se spună doamnelor.

Micuța dădu din umeri cu nerăbdare.

— Aceasta mă privește pe mine ca și pe dumneata, domnule zise ea, și crede-mă că nu sunt în stare, ca dumneata să comiți o imprudență. Și apoi, nu-l cunosc pe tânăr... Aprob cu totul mijlocul scornit de dumneata spre a-i trimite dincolo, în lumea tatălui său.

— Cum, tată-său? repetă Reinhold care nu înțelegea.

— Drace! mormăi doctorul, încântat de această glumă grozavă.

Reinhold era prins.

Cuvintele doamnei de Laurens vizau pe Franz și misiunea încredințată lui Verdier.

Cavalerul mersese în această afacere dincolo de granițele unei prudențe obișnuite.

Se expusese intrând în raport direct cu spadasinul însărcinat să atragă pe tânărul Franz într-o luptă inegală.

Această împrejurare, fiind cunoscută și de alții, îl putea împinge foarte departe.

Și iată că secretul lui era în mâinile unei femei! Ale unei femei care, în fiecare moment, putea să devină inamicul lui, sau poate era deja, și care era deprinsă a îndrăzni orice deși se prefăcea foarte rezervată.

Dar nu mai era timp să se retragă. Sara știa deci și trebuia să o primească drept confidentă și mai puțin primejdios era să-i mărturisească.

— Cred că-mi vei ierta sinceritatea, doamnă, urmă Reinhold, și că nu-mi vei lua în nume de rău dacă m-am exprimat fără ocoluri... încă odată, mi-ar fi plăcut ca acest secret să fi rămas al meu, dar, fiindcă s-a crezut de cuviință a vă pune în cunoștință, adăugă el aruncând o privire spre portughez, care sta nepăsător, voi răspunde în două cuvinte la întrebarea dumitale. Casa Geldberg poate fi liniștită: acel tânăr, oricine ar fi el, fie chiar copilul diavolului cum l-ai numit adineauri, nu va mai putea să facă în curând nimic împotriva noastră.

— Așadar, nu s-a isprăvit încă? zise doamna de Laurens.

— Se va isprăvi mâine dimineață.

Micuța își răsturnă capul ei frumos pe spătarul fotoliului.

— Se cam tăragănește! murmură ea cu nepăsare. Mi se pare, că dacă eu aș voi moartea uni om, n-aș avea nevoie de ajutor.

— Ar fi o moarte dulce, frumoasă doamnă!... încep Reinhold, hotărât să intre pe calea unui compliment periculos.

Micuța se sculă deodată.

— Ce partidă nesfârșită! zise ea, scuză-mă, cavaliere, dacă îți iau tovarășul de joc... Dar, după cum ai putut vedea și acum,

doctorul îmi este foarte folositor și eu nu stau de vorbă cu el fără a fi pe jumătate mai știutoare.

Portughezul își dădu fotoliul înapoi și se ridică în picioare.

Reinhold se retrase făcând un salut adânc.

Micuța își rezemă mâna pe brațul doctorului.

— Ce este nou? zise ea.

— Nimic, răspunse Mira.

— Mai sunt temeri pentru scadența viitoare?

— Multe temeri.

— A scris Van-Praët?

— De două ori de ieri până azi.

— Dar banca din Londra?

— Yanos Georgyi amenință că va face urât dacă nu va fi plătit la zece.

— Cât i se datorează?

— Nouă sute de mii de franci.

— Dar lui Van-Praët?

— Aproape îndoit.

— Și cât avem noi în casă?

— Câteva sute.

Aceste cuvinte se schimbaseră iute, ca și cum era vorba de lucruri de nimic.

Răspunsurile urmau întrebărilor cu o precizie rece.

Mira se ținea drept și liniștit; Micuța se rezema alene pe brațul lui.

Fu păstrată tăcerea două, trei secunde, apoi urmă încet:

— Vreau aceste câteva sute de franci pe care îi aveți în casă.

— Le vei avea mâine, replică doctorul, fără să clipească.

Sara nu-i mulțumi.

— Sunt ai dumitale, amicul meu, zise ea cu dragoste, răspunzând la privirea stăruitoare a bărbatului său, care o întreba din depărtare.

Însă, în loc să părăsească pe doctor, ea îi strânse brațul cu o putere neașteptată.

— Nu găsești oare, că domnului de Laurens îi merge mai bine? zise ea.

— Nu, răspunse Mira.

— Uită-te bine la el... mai uită-te! Dumneata, care ești un om învățat, mi-ai putea spune cât timp va mai trăi?

Mira își întoarse ochii posomorâți spre agentul de schimb, care avea un fel de criză și a cărui figură palidă se contractă în mod dureros.

Mira plecă capul cu un aer doctoral.

— Un an poate, răspunse-el, poate o lună...

Micuța oftă adânc și sprâncenele încruntate îi schimonosiră fața.

Doctorul o privea fix.

Brațul său tremura, tâmpilele îi erau reci și transpirate. Emoția sa, stăpânită până aici și ascunsă în dosul vălului nemișcat al feței sale, se arătă.

— Așadar iubești mult! zise el cu un glas răgușit și plin de teamă.

— Da, răspunse Sara.

Un fulger se aprinse în ochii înfundați ai doctorului și obrazul i se îngălbeni și mai tare.

Micuța îi lăsă brațul fără veste și izbucni într-un hohot de râs.

Acesta răsuna neobișnuit în salonul grav al lui Geldberg.

Abel își opri căscatul spre a vedea ce se întâmplase. Esther se întoarse moțâind, Reinhold se apropie și agentul de schimb zâmbi cu încredere.

Doctorul rămase drept ca un stâlp surprins.

Sara râdea din toată inima.

— Ah!... Ah!... Ah!... zise ea în sfârșit căzând pe un fotoliu. Doctorul e minunat. Léon, știi ce-mi zicea? Ce să-ți dau dacă ghicești?

Agentul de schimb nu știa ce să ghicească. El renunță. Micuța râdea mereu.

— Doctorul, urmă ea întrerupându-și vorbele, ca și cum. O îneca veselia, doctorul vrea să mă ducă la bal mascat!

Mira se dădu înapoi trei pași.

— Bravo! zise Abel.

— Bravissimo! adăugă Reinhold.

— Ei bine! zise agentul de schimb înveselit fără prefăcătorie, și de ce nu?

Doctorul își reluase înfățișarea nemișcată: ochii săi erau plecați și nu cutezau să se ridice.

Nu semăna deloc cu un dansator.

— Râzi de mine, domnule de Laurens, zise el de-abia mișcându-și buzele palide, dar nu mă supăr, căci dacă alții râd de mine, pe dumneata te ucid!

Aceste din urmă cuvinte se pierdură, într-un murmur neînțeles...

Ceasornicul bătu ora nouă.

Era sfârșitul adunării.

Abel își freca mâinile, Esther se deșteaptă, Lia își închise cartea.

Bătrânul Mosès dădu o sărutare pe fruntea fiecăruia din copiii săi și două pe părul frumos al Micuței.

El se duse în apartamentul său, ca un părinte fericit, și adormi în liniștea conștiinței sale.

În visurile sale văzu zâmbetele dulci ale fiicelor sale.

El n-avea nimic de dorit în această lume și bătrânețile îi erau înconjurate de fericite...

Tânărul domn Abel plecă la club în galopul cailor săi englezești.

Urcându-se în trăsură, Micuța se apropie de Esther și-i zise încetișor:

— Vii?

— Da, răspunse Esther.

— Atunci, la revedere!

Cele două surori se despărțiră și Micuța se așeză lângă bărbatul său pe pernele trăsurii sale.

De la casa Geldberg până în strada Provence ea nu zise nici un cuvânt.

— Nu te duci nicăieri astă-seară, Sara? întreabă domnul de Laurens când se opri trăsura.

— Nu m-am hotărât, răspunse Micuța din vârful buzelor.

Se dădură jos și după câteva minute soțul și soția ședeau față în față, lângă foc, în iatacul doamnei de Laurens.

Era o cameră plăcută, pe care Micuța o mobilase după gustul său.

Micuța era o femeie de spirit și cu tact, avea și un grăunte de poezie.

Tot ce era împrejurul ei avea un aer de grație.

Ea cunoștea în cel mai mare grad acea artă femeiască ce consideră în a ști să se adecveze.

Tăcerea începută în trăsură urma și lângă foc.

Domnul de Laurens părea că simte o clipă de liniște și figura lui, mai adineauri frământată de nervii săi răzvrătiți, se odihnea pentru câțva timp.

El se uita la soția sa, pe care o dezbrăcase servitoarea și care își aruncase un capot pe umerii goi.

Erau zece ani de când se vorbea prin saloanele pariziene că el era cel mai fericit dintre bărbați, și fiecare din acești zece ani adăugase pentru el un farmec la frumusețea Sarei. În fiecare zi o găsea mai frumoasă, în fiecare zi o vedea mai tânără.

El o iubea cu pasiune.

Și când nu mai suferea, fața îi era frumoasă.

Privirea-i fu fixată asupra Micuței spunea dragostea lui fără margini. În acea privire era un fel de supunere învinsă și o sfială de sclav.

Micuța era răsturnată pe fotoliu și părea că uitase cu totul că bărbatul său era de față. Ochii ei priveau în plafon și piciorul bătea covorul după tact.

Micuța se uită la ceas și-și chemă fata din casă.

Ora zece sunase de mult.

Domnul de Laurens așteaptă neliniștit.

Fata intră.

— Poți să te culci, îi zise Micuța.

Fața domnului Laurens se luminează și el răsuflă de parcă ar fi scăpat de o mare primejdie.

Sara își îndreaptă iarăși privirea spre tavan și piciorul reîncepu să bată după măsură.

Puțin înainte de unsprezece, ea cercetă din nou ceasul și-și întoarse privirea spre domnul de Laurens, care ședea înaintea ei privind-o neconținut.

Această privire era dulce, iubitoare. Ea pătrunse ca o picătură de balsam până în adâncul inimii agentului de schimb.

— La ce te gândești, Léon? zise Micuța înveselită.

— Mă gândeam la tine, răspunse domnul de Laurens.

— Tot la mine! murmură tânăra femeie, care scoase din piept un oftat sentimental.

Domnul de Laurens se ridică și se așeză lângă ea. Luă o mână, pe care Micuța i-o lăsă, și o sărută lung.

— Tot la tine, repetă el, tot! Poți face orice. Sara, dar nu mă poți opri să te iubesc!

Privirea ei deveni mai dulce.

— Sărman Léon! murmură ea, ce bun ești și cât aș vrea să te fac fericit!

— Asta ți-ar fi așa de ușor, Sara! Un cuvânt, o privire, un zâmbet, un nimic! Tot ce vine de la tine mă face fericit!

Micuța își lăsa capul pe umărul lui și părul negru atinse obrazul agentului de schimb, care roși de mare bucurie.

— Ești frumos, Léon, murmură ea, ești bun, nobil și generos... Ai tot ce trebuie spre a fi iubit!

Domnul de Laurens își puse mâna la inimă, ce bătea de plăcere.

Vocea Micuței deveni și mai gingașă.

— Știu eu, urmă ea, plecându-și capul frumos, de ce nu te iubesc!

Agentul de schimb tresări, și un fior îi trecu prin vine, ca și cum ar fi primit o lovitură de pumnal în inimă.

Micuța își ținea neconținut asupra lui privirea dulce și liniștită.

Această privire era ca o otravă, ce rămâne în rană după lovitură.

— Ești crudă! zise domnul de Laurens cu o întristare profundă, dar fără mânie. Știi bine că mă omori, Sara... Ai o dată milă, te rog, și nu-mi mai zice aceste vorbe care mă fac să sufăr.

Fața adineauri încă așa de regulată, se contractă acum în zguduiri năprasnice.

Pleoapele îi tremurau și fruntea i se acoperi de riduri.

Micuța zâmbea.

— Eu sunt sinceră, zise ea, și faci rău dacă te superi că-ți mărturisesc adevărul... Dar să nu mai vorbim despre asta deoarece te mâhnește. Deschide fereastra, te rog.

Agentul de schimb se supuse fără să întrebe nimic. Pe când el se ducea spre fereastră, Micuța îl urmărea cu privirea.

Ea își păstra neconținut poza nepăsătoare, dar acum era în ochii ei o flacără ascunsă și răutăcioasă.

Domnul Laurens deschise fereastra și o suflare de aer rece străbătu în atmosferă caldă a camerei de culcare.

Strada Provence era părăsită și tăcută, ca totdeauna la această oră.

— Ce vezi? întrebă Micuța.

— Nu văd nimic, răspunse agentul de schimb, decât un cupeu ce așteaptă de partea cealaltă a străzii.

— Bun, zise Sara, e frig... Închide fereastra.

Domnul de Laurens se supune.

Când se întoarce spre a se duce la locul său lângă sobă, își văzu soția în picioare aranjându-și părul înaintea oglinzii.

El luă această drept un semnal și nu îndrăzni să se asigure.

— Te duci să te odihnești, Sara? zise el. E timpul să mă retrag.

— Cum găsești această coafură? întreabă Micuța în loc să răspundă.

— Minunat ca tot ce e la tine!

— Fără lingușire?

— Știu eu să lingușesc?

Sara îi aruncă o privire colerică.

— Rămâi, zise ea, te rog să rămâi!

Domnul de Laurens se așeză iarăși fericit.

Micuța se mai uită o dată la coafura sa și deschise un dulap din care luă un domino de satin cu o mască de catifea.

Bietul agent de schimb începu să tremure.

— Doamnă! Doamnă! îngână el, ce ai de gând să faci?

Sara întinse dominoul pe un scaun și începu să aleagă o rochie din cele multe îngrămădite în dulap.

— Ce se face de obicei? răspunse ea cu ușurință. Cupeul care așteaptă dincolo de stradă e al meu.

Sprânceană lui Laurens se încruntă și o vorbă poruncitoare îi veni până pe buze.

Conștiința revoltată îi strigă că avea dreptul să ordone, dar curajul îi lipsea.

Amorul îi zdrobise voința cu încetul, patima sa avusese nevoie de zece ani spre a-l face rob, zece ani de lupte ametoitoare și de bătălii de moarte, zece ani care îi apăsau capul, o jumătate de veac!

El se apăraseră, fusese tare, dar puterea îi slăbise de atâta frământare și atacul stăruitor îi îmblânzise apărarea.

Nu mai era acum decât o inimă slabă într-un corp prăpădit și suferința fizică, ce insufla milă lumii, nu era decât semnul din afară al chinului său moral.

El tăcu.

Micuța își aruncă mantia în spinare și se așeză înaintea oglinzii spre a-și strânge corsetul.

Domnul de Laurens suferea grozav.

Fața-i tresărea în grimase oribile și printre zbuciumările convulsive ale tuturor mușchilor săi el tăcea neconținut.

Numai din privire i se vedea cât suferea. Micuța trăgea cu degetele-i fine de mătase a corsetului său.

Talia îi devenea din ce în ce mai subțirică.

După ce isprăvi, încheindu-și toate cataramele, își puse rochia aleasă și se chinui să o încheie la spate.

Domnul de Laurens simțea că-i piere suflarea.

El se ridică șovăind și voi să scape de această scenă care îl făcea să moară.

— Rămâi, Léon, rămâi, zise Micuța, am nevoie de tine, prietene.

— Doamnă, murmură domnul de Laurens cu o voce stinsă, cruță-mă!... Vezi că sufăr.

— Ce copilărie, strigă Micuța cu zâmbetul ei cel mai dulce, gândește-te. Léon! Slugile sunt guralive... dacă voi chema fata din casă, tot Parisul va ști mâine secretul nostru...

Ea apăsă asupra cuvântului nostru cu o prefăcătorie fără milă.

Agentul de schimb se opri nehotărât.

— Vino să-mi ajuți, urmă Sara; nu-mi pot încheia această rochie afurisită și mă dor degetele...

Laurens, palid ca un mort, se apropie de ea.

Lumea îl credea fericit și el pune un mare preț pe această credință.

Fericirea ce i se presupunea ar fi fost așa de mare în realitate, încât și lui numai părerea-i era mai scumpă decât viața.

Dacă s-ar fi putut naște vreo îndoială, dacă ar fi zărit unul din acele zâmbete, a căror însemnătate se gustă, dacă ar fi auzit unul din acele cuvinte șoptite, care rănesc ca veninul unui șarpe, aceasta ar fi stârnit ura din sufletul lui.

El se apropie de ea și în acel moment mâna tremurătoare apucă nasturii rochiei.

El încercă să le prindă, mâinile lui erau slabe și tremurau.

— Nu pot doamnă, spuse el cu geamăt, pe onoarea mea, nu pot.

Sara se întoarse și-l respinse cu un semn din cap, cum ar fi făcut cu un copil neîndemânatic.

Nerăbdarea făcu să i se roșească obrazii, ochii ei străluceau și niciodată Laurens n-o văzuse așa de frumoasă!

Picioarele-i slăbite se îndoiră, el căzu în genunchi.

— Nu pot! repeta el fără să știe ce zicea.

— Mai încearcă, răspunse Sara Haide, domnule, fii așa de bun și mai încearcă!

Agentul de schimb își împreună mâinile cu un gest disperat, o lacrimă arzătoare îi curse din ochi.

— Ascultă, zise el, știu că nu voi trăi mult de acum înainte... mai dă-mi câteva luni, Sara! Câteva săptămâni, dacă vrei!... Când nu voi mai fi, vei fi liberă...

Micuța dădu din umeri zâmbind.

— Vei trăi o sută de ani! replică ea. Toată lumea știe că o nevralgie este o dovadă de viață lungă!... Pentru Dumnezeu! Domnule, să nu pierdem timpul astfel!

— Sara! Sara! urmă nefericitul tot rugându-se, știi bine că fac tot ce vrei!... Ai o patimă pe care lumea ar fi judecat-o aspru: eu ți-am sprijinit-o... te-am ajutat adeseori că să părăsești locuința noastră la miezul nopții și acum... Dar ieșeau pentru joc, Sara, și ce-mi pasă de un viciu, când acest viciu e al tău!... Te iubeam veselă, te-aș iubi criminală... dar astăzi, Dumnezeule! Nu te duci să joci cărți.

Sara se arătă bosumflată ca un copil și apucă cele două mâini ale soțului său spre a-l ridica.

— Să vedem, zise ea, s-a isprăvit? ...

Laurens își dusese amândouă mâinile la fruntea-i înfierbântată.

— Doamnă, zise el cu un glas mai întărit de indignare, nu vreau să plec!

Micuța se dădu înapoi un pas încrucișându-și mâinile pe piept.

Respira sacadat, ochii îi aruncau fulgere, era îngrozitor la vedere.

— Nu vrei!... repetă ea cu o voce care vibra mult timp în tăcerea din camera de dormit.

Agentul de schimb nu răspunse.

O secundă el susținea privirea fixă și pătrunzătoare a soției sale.

Apoi ochi lui se aplecară învinși.

Zâmbetul se întoarse pe buzele Micuței, care înainta spre el în glumă.

Laurens îi încheie rochia.

Ea își puse dominoul și luând de pe sobă o lumânare o puse în mâna soțului său.

— Luminează-mi calea, zise ea.

În loc să apuce pe scara cea mare ce cobora la poartă, ea intră în apartamentul domnului de Laurens.

În cabinetul acestuia era o scară care comunica cu birourile situate jos. Biroul avea o ușă spre stradă.

Trecând prin cabinet, Micuța luă o cheie de pe sobă.

Era învederat că și în alte dați mai umblase pe acel drum.

Cu cheia deschise ușa de la stradă, înainte de a ieși, întinse mâna soțului său. Agentul de schimb avea mâna rece, ca și cum ar fi fost o bucată de gheață.

— Pe mâine! zise ea sărind veselă pe trotuar.

După ce plecă, domnul de Laurens rămase mult timp în același loc, nemișcat și palid ca un mort.

— Dacă aş urma-o!... murmură el în sfârșit.

Dar nu se mișcă și îndată zise:

— Nu! Vai! Nu!... A vedea așa ceva, ar însemna să mor!...

El urca scara cu greu ținându-se de rampă.

În loc să rămână în apartamentul său, se duse iarăși în iatacul Micuței.

El se așează în fotoliul în care șezuse Micuța și pe spatele căruia era pus capotul ei.

După câteva minute, respirând greu, el apucă capotul și-l duse la gură ameit de o beție.

— Ea mi-a luat totul, zise el, averea mea, onoarea mea... și viața... dar o iubesc! Vai! O iubesc!...

Inima lui Franz era plină de bucurie.

Dragostea pentru domnișoara d'Audemer era un sentiment serios sub aparențe flușturatice.

Gândindu-se la Denise se simțea devenind bărbat. El concentra zburdălnicia veseliei sale de copil, se restrângea în sine însuși gustând cu gelozie fericirea.

Denise îi spusese secretul ei. Denise era a lui. Ea îl iubea; totul pierdea înaintea acestei gândiri. Duelul său de a doua zi și plăcerile din ultima sa noapte de carnaval.

Fericirea lui ținu o jumătate de oră, apoi firea lui zburdalnică se eliberă.

Se rușina de sine însuși că se pusese pe suspine și de aceea își scutură deodată toate visările.

— Ea va fi gândirea mea din urmă, murmură el. Dacă voi muri, numele ei îmi va veni pe buze, dar până atunci, zău! Trebuie să trăiesc și să trăiesc cumsecade!

Tot gândindu-se astfel, el urmase linia bulevardelor, unde lumea se tot schimba.

El intră în primul restaurant pe care-l găsi și mănă foarte puțin, căci cu toată fanfaronada lui de voinic, amintirea Denisei îl chinuia neconținut, nici nu dorea să știrbească prea tare comoara.

După masă emoția i se mai potoli.

Denise nu mai avu parte de gândurile lui. Restul se împărțea între o mulțime de lucruri: săbii, un strălucit costum de bal, șampania ce spumegă în pahar și niște ochi mari negri care priveau zâmbind...

Era un fel de profanare în această împărțire.

Denise, așa curată și așa de iubită, nu putea fi mult timp în mintea lui Franz, alături de visurile lui bune.

Franz îndepărtă repede gândul de la domnișoara d'Audemer și făcu ca acei superstițioși, pe jumătate păcătoși, pe jumătate evlavioși, care acoperă chipul sfânt de la căpătâiul lor în ceasul Venerei.

Capul ce înălța îndrăzneț și viteaz, scuturându-și buclele blonde ale părului.

Nu mai avea limită: se găsea iarăși în tinerețele sale neîmblânzite, gata să alerge spre toate veselile și să înfrunte orice primejdie.

Ieșind din restaurant, prima lui grijă fu să se ducă în strada Vivienne să-și închirieze un costum spre a fi gata la ora balului.

Din mulțimea de costume destinate după tradiția veche a carnavalului său inventate de închipuirea nesecată a lui Moreau, Franz alege o îmbrăcămintă de paj care va fi plăcut desigur multor *lorette* drăguțe.

Era un costum nostim, în care catifeaua, mătasea și aurul se amestecau, fără prea mult respect pentru suverani, dar cu un gust deosebit.

Spre a-l purta trebuia să fie Franz sau o femeie frumoasă.

Franz îl încercă și se privi într-o oglindă mare, în care se mai oglindiseră în acea seară atâtea capete sucite.

Oglinda îi arată o talie fină și îndrăzneată, un adevărat zâmbet de paj și niște ochi în stare să înnebunească cincizeci de castelane.

Fără îndoială că nici frumosul Narcis nu văzuse ceva mai frumos în cristalul apei sale mitologice.

Dar Franz iubea mai mult pe altcineva pentru ca să se adore pe sine.

Negustoreasă începu să râdă și-i dădu un bilet de doamnă.

— Trebuie să iei o mască, zise ea, și vei intra pe gratis...

Franz cumpără o mască.

— Voi veni să mă schimb aici la miezul nopții, zise el, îmbrăcându-și pantalonii și redingota.

Negustoreasa ieși spre a se uita după el cum mergea pe trotuar.

Ea văzuse peste zi atâția marțafoi urâți și atâția lei hidoși, încât simțea nevoia să se despăgubească cu o plăcere adevărată.

Franz trecu prin piața Bursei, pe lângă capătul străzii Notre-Dame-des-Victoires care ducea în boulevard.

În colțul bulevardului și al foburgului Montmartre era un pasaj strâmb, lung ca o uliță, înaintea căruia stăteau totdeauna trei patru trăsură.

Franz intră în pasaj și zise câteva cuvinte portarului, care-i arată numărul trei în curte.

Era noapte și nu prea era lumină în pasaj.

Franz, care nu mai fusese pe acolo, ar fi putut să tot caute numărul trei, dacă prin obloanele de scânduri, care înlocuiau ferestrele uşii sălii, nu s-ar fi auzit un ciocănit specific.

Franz trase cu urechea şi deosebi lesne zgomotul floretelor care se încrucişau.

El bătu la uşă, dar neprimind răspuns din cauza zgomotului dinăuntru, intră.

El intră astfel într-o sală de mărime mijlocie, plină de oameni îmbrăcaţi cu pieptare de piele.

Numai câţiva aveau costumul burghez şi aveau rol de spectatori.

Franz era în sala lui Grisier, maestrul de arme literar, care a pus săbii în mâinile celor mai iubiţi fii ai lui Apollo, maestrul fericit, ai cărui elevi sunt sau poeţi sau prinţi, maestrul învăţat care a dat floretei o gândire şi care a făcut ca scrima să ocupe un loc între artele inteligenţei.

Franz se opri cu sfială în intrarea coridorului din dreapta uşii. El privea.

În sală era o dezordine confuză unde nu putea cunoaşte nimic.

Era un zgomot asurzitor, conversaţiile erau amestecate, floretele se ciocneau, încălţăminte răsună pe podea şi strigătul biruitor al luptătorilor răsună.

În mijlocul sălii, pe salpetrul bătut, trei perechi de domni, cuirasaţi până la bărbie şi cu faţa acoperită de o ţesătură de fier, îşi dădeau lovituri fără milă.

Nici unul nu scăpă nelovit, nici nu rămânea dator.

Floretele se îndoiau sau se frângeau ca sticla, curgea transpiraţia pe păr şi se auzea, sub măşti, gâfâiala adversarilor.

Oamenii îmbrăcaţi de sărbătoare, cu florete în mână, cu masca ridicată ca viziera unei chivere, îşi aşteptau rândul lor cu nerăbdare, alţii, simpli judecători, aveau paltoane sau haine negre, ţinând la ochi lornionul de amator.

Erau, în fine, ca pretutindeni, Mirelune şi Ficelle, amândoi cu lornionul la ochi, făcând parte din mulţime, unul vesel, al doilea trist şi dând gratis spectacolul generoasei lor prietenii.

Franz intră în sală încet, Eugen Grisier, nepotul profesorului, luase în asalt un maestru de arme de regiment, pe care-l învinsese în şase partide egale, în aplauzele galeriei.

Îi arătară pe un om îmbrăcat în alabastru, care urmărea cu coada ochiului asalturile elevilor săi, făcând în același timp asalturi de calambururi cu contele de Mirelune.

Franz întrebă pe vecinii săi despre Grisier.

Franz se strecură printre oameni spre a vorbi cu Grisier.

El îi zise câteva cuvinte încet. Profesorul îl examinează de jos până sus.

— Domnule, replică el, sunt la ordinele dumitale.

El se dezbracă de hainele albastre, își încheie pieptarul și-și puse masca.

Mirelune arată cu degetul către prietenul său, Ficelle, pe noul sosit.

Acesta încercă să facă o glumă asupra tânărului, dar nu putu.

Ceea ce lipsește în sala Grisier este locul. Trebuiră să aștepte ca doi combatanți să înceteze. Franz se uita la toți acești oameni care mânuiau sabia cu ușurință: se uită la Eugen, țeapăn pe picioarele de oțel, ochii la pândă, mâna repede ca fulgerul, și nu putu să nu simtă o invidie secretă.

După câțva timp de așteptare, Grisier îl așează în gardă, punându-i în mână o floretă.

— Avem să stăm de vorbă îndată, zise el, dar acum e prea multă lume... la seama, te rog!

Din îndrumările deslușite ale profesorului, Franz învăță într-o clipă logica celor două garde, a asaltului și a retragerilor. Întâia lecție țină un sfert de oră.

— Ai obosit? întrebă Grisier.

— Nu, răspunse Franz.

Și într-adevăr fața copilului de abia se rumenise puțin.

Nu transpirase deloc sub părul buclat și pumnul era țeapăn. Grisier zâmbea sub mască.

— Ai sânge rece, zise el, și nu te credeam așa zdravăn. Mi se pare că adversarul nostru nu ne va birui așa lesne!

— Așa cred și eu, răspunse Franz. Voi face ce voi putea, înainte, te rog.

Grisier îl puse iarăși în gardă și îi apucă sabia de vârf făcându-se că descrie un cerc întreg.

— Aceasta se numește contra-cartă, zise el și parează orice lovituri... Parează!

Franz execută la început mai rău, apoi tot mai sigur.

După vreo zece încercări, Grisier îi zise că era bine.

— Atunci, replică Franz, arată-mi acum să lovesc.

— Răbdare! Răbdare! îi zise Grisier de sub mască, n-am ajuns încă!

Era târziu.

Lumea umplea sala schimbându-și costumele de scrimă cu hainele de oraș.

O oarecare curiozitate se deșteptase în sală, văzând pe profesor luându-și pieptarul și masca la o oră așa de înaintată.

Toți se uitaseră la tânărul frumos, care părea a fi așa de subred, și care se cunoștea că nu mai luase floreta în mână.

Se ghicea că era vorba de o lecție de duel.

Dar lecțiile de duel nu sunt lucruri rare și deci nimeni n-ar fi îndrăznit să pună o întrebare indiscretă.

Sala se golea încet și dacă își comunicau unii supozițiile lor, aceasta se făcea în șoaptă sau după ce treceau pragul ușii.

O mare parte dintre asistenți plecase deja, când ușa se deschise și intră un nou sosit.

El intră ca un om care mai fusese aici și cunoștea lumea din sală.

Trecu neobservat pe lângă Franz și se duse după perdelele despărțiturii, unde se schimbau hainele.

El era înfășurat într-o mantă mare, al cărei guler ridicat îi ascundea fața.

Ajungând după perdea, el se așează pe un taburet și rămase nemișcat.

Printre perdele ochii lui se îndreptară spre tânărul Franz, care primea lecția.

— Ești obosit? îl întrebă încă o dată Grisier.

— Nu, răspunse Franz, a cărui mână parcă se făcuse de fier...

În sală era o căldură nesuferită și în spatele perdelelor, această căldură era și mai mare, căci acolo era soba încălzită.

Noul venit își lăsă gulerul mantalei spre a respira mai bine.

Eugen, care acum se îmbrăca lângă el, îi întinse mâna ca unui vechi cunoscut și îl salută numindu-l baron de Rodach.

— De mult n-ai mai venit aici, zise el.

— Am călătorit, răspunse baronul.

Apoi începu iarăși să privească pe tânărul Franz, printre perdelele întredeschise.

În sfârșit, Franz, începea să se simtă obosit.

El își plecă în jos floreta.

— Mă vei obosi înainte de a ști să atac, domnule! zise el.

— Răbdare! replică Grisier, mai avem până mâine dimineață.

— Ba nu! îl întrerupse iute tânărul, mai am și alte lucruri de făcut în noaptea asta!

Nu mai erau în sală decât doi-trei oameni întârziați și tot atâția de după perdele.

Grisier îl puse pe Franz să stea pe divanul tare care era de-a lungul peretelui.

— Să vorbim nițel, zise Grisier, pe când ți se odihnesc picioarele și mâinile... Ai avea gând să ucizi pe adversarul dumitale?

Franz nu-și pusese deloc această întrebare.

— Zău, răspunse el, asta-mi este cam totuna.

— Nu ești dumneata cel insultat? urmă Grisier.

— Ba da... dar și eu am insultat... Mi-a zis: Ești un înșelător! Eu am aruncat paharul în obrazul nerușinatului...

— În cafenea?

— În cafenea.

Grisier strâmbă din nas.

Fața copilăroasă a lui Franz făcuse pe Grisier să creadă că fusese vreo ceartă de nimic. Grisier era în Paris cel mai mare împăciuitor în asemenea afaceri.

— Și adversarul dumitale, urmă el, având tot mai puțină speranță, este fără îndoială vreunul din camarazii dumitale?

— Nu, răspunse Franz. Este unul din acei ipochimeni, a căror mutră o vede cineva din când în când în locurile unde lumea bea sau joacă. Nu i-am cunoscut numele decât în momentul când mi-a dat cartea de vizită.

— Și poți să-mi spui acest nume?

— Verdier, răspunse Franz.

Grisier tresări.

Baronul de Rodach, care se apropiase încet, tresări mai tare decât Grisier.

— Verdier! murmură el, căutând să își aducă aminte. Unde am auzit oare acest nume?

Fruntea i se încreți sub sfortțarea pe care o făcea spre a-și lumina amintirea.

Deodată îi căzură brațele în jos și își ridică capul zicând în sine:

— Mi-aduc aminte! Da, da! Este omul din stradă Fântânilor! ... Ceva îmi spunea că vorbele sale mă atingeau de aproape... Aha! Figura îmi este gravată aici, adăugase el trecându-și mâna pe frunte; nu-mi va fi greu să-l recunosc.

— Verdier! repetă la rândul lui Grisier, a cărui față se întunecase, acesta e un duelgiu de mâna a doua!... Știi aceasta?

— Îl credeam de mâna întâi, răspunse Franz.

— Ce sper bătându-te cu el?

— Puțin lucru, dar nu mi-e frică.

Zicând acestea, el avea neconținut pe buze zâmbetul de copil și ochii săi mari și albaștri, își țineau privirea senină și dulce îndreptată spre Grisier.

Acesta își plecă fruntea.

— Domnule, zise el, după părerea mea un asemenea duel este un omor!... La așa ceva eu nu-mi pot da sprijinul.

— Domnule, răspunse Franz cu un ton hotărât, acest duel îmi place așa cum este... Dumneata nu ești în stare să-l împiedici, pentru că ești ținut să păstrezi secretul... Dacă nu-mi dai sprijinul dumatăle, atunci nu faci decât să mă lipsești de cel din urmă mijloc ce aş avea să scap de primejdie.

Grisier rămase puțin pe gânduri.

— Gândește-te, urmă Franz, dacă nu vrei, eu nu-mi voi da osteneala de a mai căuta alte lecții... Mâine dimineață mă voi duce pe teren și ce va da norocul!...

Grisier tot nu răspunse încă.

Franz se ridică.

— Trebuie să plec? întrebă el.

Grisier se uită împrejur, toți plecaseră din sală.

Doar baronul de Rodach, era ascuns în spatele perdelelor.

Grisier făcu semn lui Franz să rămână. Traversă sala cu pași ușori și luă din cui două săbii goale.

Franz lăsă floreta și luă una din acele săbii, al cărei vârf era înfășurat într-un buton sau nasture.

Din contra, sabia pe care o ținea Grisier era cu vârf și ascuțită.

Franz voi să-și pună iarăși mânușa apărătoare.

— Fără mânușă! îi zise Grisier, și fără mască! Mâine nu vei avea nimic din toate astea, și un vârf de sabie îți va luci pe

dinaintea ochilor... Ești viteaz, domnule, sunt; sigur de asta dar acele întâi amenințări ale fierului uimesc și pe cei mai curajoși... Deprinde-te cu ele!

Franz se puse în gardă și lecția urmă.

Grisier aducea dinadins vârful sabiei în ochii tânărului, care pară cu o precizie uimitoare.

Mâna deprinsă a profesorului obosea mai repede decât a elevului.

Când trecură de la parade la atacuri, focul lui Franz abia stăpânit, izbucni deodată.

Nu-l mai putea opri!

El năvălea în sabie cu o îndârjire nebună și Grisier își desfășura toată îndemânarea proverbială spre a nu-l răni.

— Dacă vei ataca astfel, zise el în sfârșit, vei fi ucis la primul pas.

Franz se înfierbântase pe nesimțite. Ochiul, blând de obicei, strălucea cu o lumină teribilă. Era în creierii lui un fel de beție.

— Ba voi uide eu! strigă el aruncându-și la spate buclele umede ale părului său. Măine, îți jur pe onoare, că voi avea sânge rece! Voi da contraatacuri și terțe, semicercuri și celelalte... Dar acum învăț să lovesc. Ia seama! Profesorul meu, încearcă să parezi tu însuși și nu mă menaja deloc!

El încrucișă fierul și folosindu-se de povețele primite, izbi sabia drept și rapid.

Grisier voi să pareze, dar sabia se rupse în bucăți pe pieptul lui.

O exclamație veni de pe buzele lui Rodach, care se agita nerăbdător în spatele perdelelor.

Capul îi ardea și mâna oprea bătăile inimii.

— Ce frumos e! își zise el, și cât de curajos... Cum lucește în privire inima părinților săi!... Oh! El este! El este!

Timp de o secundă, Grisier rămase uimit în fața acestei lovituri puternice, care îl atinsese în mijlocul pieptarului; apoi începu să zâmbească.

El se simți cuprins de dragoste pentru acest copil necunoscut.

— M-ai lovit! zise Grisier înclinându-se, ia-ți o altă sabie și continuăm.

Franz își aruncase bucata de sabie.

El se întoarse și se uită la ceasornic.

— Poate nu știu încă destul, răspunse el, dar e târziu și nu mai am timp. Și apoi obolesc și dacă vom continua, nu voi fi în stare să dansez.

Grisier, se uită la el ca și cum nu l-ar fi înțeles.

Franz își îmbracă jiletca și redingota.

— Să dansezi! mormăi Grisier scandalizat.

— E ora unsprezece și jumătate, urmă Franz, și mâine la șapte trebuie să fiu în păduricea de la dreapta porții Maillot... se zice că-i loc potrivit... Scumpul meu maestru, când cineva nu poate dispune decât de șapte ore, e zgârcit cu timpul său... iartă-mă dacă te părăsesc așa fără veste.

El își încheie repede redingota, care îi arăta talia-i elegantă și subțire.

Rodach asculta cu luare aminte ca să nu uite nici un cuvânt.

— Adu-ți aminte bine, zise Grisier rezumând lecția: pune-te în gardă la distanță încât vârful sabiei dumitale să atingă abia pe a adversarului dumitale... înaintează, parează, răspunde și atacă repede!

— Știu toate astea, răspunse Franz, voi căuta să le uit pe toate în noaptea asta, spre a mă folosi de ele când se va lumina de ziuă.

— Vei face mai bine să te gândești la ele... începu Grisier.

— Ba nu, replică Franz, vreau să am noaptea întreagă pentru mine. Și dacă nu mi-ar fi ocupată noaptea asta, aș avea la altceva să mă gândesc!

Aducându-și aminte de domnișoara d'Audemmer, zâmbetul lui fu cuprins de melancolie.

El își opri un oftat și întinse mâna lui Grisier.

— Adio și-ți foarte mulțumesc, scumpul meu profesor, zise el. Dacă voi avea noroc mâine dimineață, voi veni să-ți povestesc ce-am pățit. Dacă nu, nu mă vei mai vedea.

Fraza se completează cu un gest plin de nepăsare. El plecă spre ușă.

Grisier îl urmă fără voie și fără să știe ce făcea.

El, maestrul de arme vestit, care văzuse moartea deasupra atâtor capete, el era mișcat până a-și simți ochii umezi și vocea tremurândă în gât.

— Adu-ți aminte, repetă el, variază contrele spre a nu ți se ghici scopul... nu înainta fără să ai gata o paradă.

Franz trecuse pragul uşii.

— Mulţumesc! replică el, mulţumesc şi adio!

Grisier se uita după el cum se grăbea...

— Ascultă! strigă el. Nu te pot lăsa să pleci astfel. Ai martori?

Franz trecuse deja jumătate din pasaj şi răspunsul îi sosi ca un ecou depărtat.

— Voi găsi la balul mascat! zise el.

Grisier se întoarse în casă, cu inima mişcată şi zâmbind deşi era trist.

— Ce băiat viteaz şi voios! îşi zise el... Ce bine ar învărti sabia!... Ce inimă! Şi ce braţ!

Baronul de Rodach sta drept în mijlocul sălii; Grisier, pe gânduri, nu-l zărea.

— Zău! urmă el, descheindu-şi pieptarul, nu ştiu dacă nu mă-nşel, dar mi se pare că se va întoarce sănătos!

— Eu te asigur despre aceasta! zise glasul bărbătesc şi grav al lui Rodach.

Grisier sări în sus şi se întoarse surprins. Văzu un colţ al mantalei dispărând în pridvorul cel mic şi auzi afară sunetul metalic al cizmelor împintenate. Ieşi fuga afară.

Statura înaltă a baronului se pierdea deja în întunericul bolţii din capătul pasajului.

Capitolul XI - Omul cu trei costume

Era ora trei dimineaţa.

Sala Favart tremura sub ploile dezlănţuite.

Toată acea lume schimbătoare şi amestecată care se adună pe la balurile cu măşti şi care se învălmăşeşte, aleargă, strigă, era adunată aici şi voind să petreacă îşi făcea un rău dintre cele mai mari.

Se înţelege, că domnul conte de Mirelune şi Amable Ficelle, autorul *Sticlei de şampanie*, nu lipseau de la serbare.

Ficelle îşi frământa creierii săi seci. Mirelune făcea intrigi.

Adică rupea dominourile trăgând de ele şi şoptea sub capişoanele de satin cuvinte triumfătoare:

— Te cunosc, măicuță!...

Ficelle avea un nas tâmpit de carton pe nașul său ascuțit și Mirelune avea un nas ascuțit de carton pe nasul lui tâmpit.

S-ar fi zis că făcuseră un schimb amândoi și că amândoi pierduseră.

De abia se puteau mișca în atâta mulțime.

Lumea se legănă compactă și strânsă scoțând un murmur confuz, din șoapte, din țipete de femei și din hohote de râs.

În mijlocul învâlmășelii era o pereche care voia să-și facă drum și părea a căuta pe cineva.

Era un tânăr înalt, cu fața regulată și blândă, purtând un pantalon de husar și un frac de ofițer de marină.

Părea că are douăzeci și cinci sau șase de ani.

Fața, înviorată de plăcere, arăta sinceritatea și un fel de slăbiciune, nu acea slăbiciune din teamă, ci din ușurința cu care crede și prin care se înșeală lesne.

Era frumos. Zâmbetul lui avea noblețe și farmec. Inima lui gata de iubit, sinceră și încrezătoare, se oglindea în privirea lui blândă.

Acesta era tânărul viconte Julien d'Audemer, sergent pe o corabie, ce sosise la Paris numai de câteva ore.

El ținea de braț un paj mascat, care părea a fi prea înalt ca să fie o femeie și prea delicat spre a fi un bărbat.

— Ne-am înțeles, zice vicontele, încercând să vadă pe deasupra capetelor vecinilor săi. Îți voi fi martor, Franz, dacă nu mă lași să pun la punct pe acel ticălos... Dar unde naiba s-au ascuns doamnele noastre?

— Le-am văzut mai adineauri, răspuse Franz, când se oprise între noi și ele găliganul acela îmbrăcat nemțește. Ai băgat de seamă cum se uita la mine, Julien?

— Am observat că urmărea de aproape dominoul meu albastru, răspuse Julien. M-aș prinde că le cunosc. Dar eu miros că sunt femei frumoase... Asta-i minunată și aș sufla-o și regelui!

Se zice că un tânăr ofițer de marină este mai mereu cam nesărat.

Julien coborând jos din trăsură, petrecuse ora la Frères-Provencaus. Se simțea acum în stare să iubească orice domino din bal.

Franz își plecă fruntea pe gânduri.

— Privirea lui mă urmărește! murmură el vorbind singur. Parcă-l văd și acum... Este un cavaler mândru, pe legea mea! Când voi fi la vârsta lui, aș vrea să am un cap ca al lui!

— Așa, zise Julien, parcă ești un erou de teatru în costumul acesta nemțesc!

— Mă gândesc, Franz, că mama mea se apropie tot mai mult de casa Geldberg și știi că și eu am oarecare trecere, cel puțin pe lângă unul din membrii familiei.

— Te mai gândești să ei în căsătorie pe contesa Esther? Întrebă Franz.

— Da, răspunse Julien, noi marinarii suntem statornici, dacă nu credincioși. Esther e cea mai frumoasă femeie din Paris! Dar nu e vorba de asta: voiam să zic, că s-ar putea face încercare pe lângă familia Geldberg și să vă împăcați.

— Nu, răspunse Franz.

— Dar mi-ai mărturisit tot: n-ai avere.

— N-am nimic, însă nu vreau.

— Bine, dacă-i așa!... Cu toate astea tocmai încăpățânarea asta a făcut să-mi plăci, micul meu Franz. Nu erai decât un copil când te-am întâlnit pentru întâia dată în saloanele Geldberg; dar și atunci ziceai: așa vreau...

Franz îl întrerupse strângându-i brațul.

— Privește, zise el.

Degetul lui întins arăta spre celălalt capăt al sălii.

— Este neamțul nostru! zise Julien, care se uitase în direcția arătată, numai că și-a schimbat costumul.

— Și vorbește cu el, zise Franz.

Julien își puse mâna la ochi spre a vedea mai bine.

Într-adevăr acela pe care îl arăta Franz vorbea cu două doamne în domino de satin, unul albastru, altul negru.

Era un tânăr, cu o figură frumoasă și plină de voieșie.

El purta un costum strălucit spaniol, cu mii de năsturași de argint și cu eșarfă cu ciucuri.

Doamnele pe care le oprise se puteau recunoaște nu numai prin culoarea dominourilor, ci și prin deosebirea taliei lor.

Dominoul negru era mai grațios, gingaș.

Dominoul albastru avea un mers impozant, cutele indiscrete ale satinului făceau să se ghicească o talie bogată și fără cusur.

— Ele sunt, zise Franz, să trecem, sunt nebun după această femeie și omul acela mă intrigă... trebuie să ajungem la ei.

Nici Julien nu voia altceva.

— La naiba! strigă el, și eu sunt nebun!... Uită-te, Franz! Este regina balului!... Dacă ticălosul acela de spaniol îi face curte, ne vom bate joc de el.

Își făcură drum cu mare greutate.

Ei înaintau încet.

La jumătatea drumului văzură pe cele două doamne luând fiecare un braț al tânărului și dispărând în coridor.

Ei se opriră dezamăgiți.

— Ne-am înfundat, zise Julien.

— Mă prind, adăugă Franz, că nu-l vom vedea așa curând. Dacă vom lua același drum ca ele, ar putea ține așa toată noaptea... mai sigur este să ieșim pe ușa opusă și să-i întâlnim... La noroc!

— Fie, replică Julien. Sunt sigur că a mea e frumoasă ca un înger!

— Dar a mea! zise Franz. Închipuie-ți Julien, adăugă el roșindu-se nițel, că sunt amoretzat și amoretzat serios pentru toată viața.

— Ei! Așa ! făcu tânărul viconte; de dominoul negru?

— Nicidecum! De o fată tânără pe cât de curată, pe atât de frumoasă!

— Pe cât de sfântă, pe atât de gingașă! declamă Julien, asta-i știut!

Franz se uita la el pe dedesubt, ca și cum s-ar fi stăpânit să-și oprească râsul.

— Sfântă și gingașă! repetă el, într-adevăr, ai zis-o singur, Julien, și cu toate astea acel drac de domino negru m-a fermecat!

— Dar și sfânta este aici? întrebă vicontele.

— Aș! replică Franz. Îți spun că este o copilă dulce. Julien... o inimă de înger, cum ți-o închipui pe sora dumitale, sau pe mama dumitale când era tânără...

Cât se vedea din fața lui Franz sub masca de catifea, el se roșise ca sfecla.

El își întoarse capul și câteva secunde stătu zăpăcit ca un om care se teme că a spus prea multe.

Însă Julien d'Audemer nu înțelesese nimic afară de cuvinte și nu-i lua în seamă tulburarea.

— Iată că fără să vrei îmi deștepți toate remușcările, zise el; sunt încă un școlar, Franz! Când am sosit, am zărit pe ziduri afișul acestui bal îndrăcit și în loc să mă duc la mama care mă așteaptă, m-am costumat cum am putut mai bine. Spune-mi, Franz, Denise e tot frumușică?

— Minunată! răspunse Franz cu glasul pe jumătate.

— Dar mama mea tot are de gând să o mărite după cavalerul de Reinhold?

Franz vorbi și mai încet.

— Am auzit vorbindu-se, replică el, dar n-am crezut niciodată. Domnișoara d'Audemer e așa de frumoasă și cavalerul e urât și bătrân!

— Ba nu, zise Julien, mai are păr pe cap.

— O perucă!

— Are dinți...

— Sunt falși!

— E înflorit ca un trandafir.

— De suliman!...

— Talia lui este bine făcută...

— Umplută!

— Este putred de bogat...

— Aici n-am nimic de zis. Dar de când am părăsit casa lui Geldberg, nu mă mai duc în lume și nu știu ce se petrece. Dumneata însă, Julien, ești serios hotărât să te însori cu contesa?

— Zău, scumpul meu, răspunse vicontele, mama mă îndeamnă mai mult. Ea are o avere strălucită... și mi se pare pe legea mea că sunt îndrăgostit de ea.

Franz își opri un cuvânt care îi veni pe buze. Tăcu.

Ajunseră lângă ușa opusă celei pe unde ieșiseră cele două doamne și cavalerul.

Când să treacă pragul, Franz se întoarse spre a-și arunca încă o privire în salon.

— Așa! Sunt nebun oare, zise el oprindu-se deodată. Uită-te Julien, uită-te!

Vicontele strigă de mirare.

Tot în locul de unde pornise costumul de spaniol, cavalerul german stătea în picioare, plimbându-și peste mulțime privirile sale liniștite.

— Își va fi schimbat costumul! zise Julien mirat.

— Nici n-a avut când, răspunse Franz. Dar vezi pe cât era de vesel adineauri, pe atât de trist pare a fi acum.

— Așa este...

— Și cu toate astea el este, nu mă pot înșela.

— El este!

— M-aș prinde că aici e la mijloc vreo poveste ciudată... și așa fi în stare!...

Franz se întrerupse și vioiciunea îi scăzu deodată.

— Dar ce mă interesează? murmură el plecându-și capul. N-am timp să-mi bat capul cu ghicitori... Să ne urmăm vânătoarea, Julien. Doamnele noastre trebuie să fie libere și poate ne caută.

Coborâra scara care nu se vedea sub picioarele mulțimii.

Julien se întorcea deseori spre a vedea dacă tânărul deghizat în cavaler bavarez, nu-l urmărea.

Franz se gândea.

— Dumneata ești gentilom, Julien, zise Franz, pe când intrau în bal, trebuie să ai idei mai aspre decât noiăștia, copii ai întâmplării... Dacă ai iubi o femeie bogată, frumoasă și nobilă ca și dumneata și dacă s-ar întâmpla să o întâlnești într-unui din acele locuri deochiate unde orice virtute este atinsă, ai da oare bucuros numele părintelui dumitale acestei femei?

— Despre ce loc vorbești?

— Sunt douăzeci!... Un bal mascat, de exemplu.

Figura vicontelui deveni serioasă.

— Și de ce mă întrebi aceasta? murmură el.

— Ca să știu...

Julien se gândi puțin.

— N-am iubit niciodată decât o femeie în viața mea, răspunse el în fine, această femeie este Esther de Geldberg, pe care o cunoscusem înainte de a se mărita, pe când familia mea era săracă, și eram colegul dumitale în birourile din stradă Ville-l'Evêque... este o dragoste veche, la care mă gândesc totdeauna și de care vorbesc rar... Dacă aș vedea pe Esther în bal, aș pleca mâine și m-aș imbarca din nou, lăsând aici toate speranțele mele de a mai fi fericit... Dacă cineva mi-ar spune că a văzut-o în bal, i-aș răspunde că minte și l-aș ucide.

Vocea lui Julien d'Audemer era gravă și ochii lui exprimau o hotărâre neașteptată.

Toată moliciunea lui nepăsătoare se prefăcuse într-o tărie năpraznică.

Un cuvânt veni pe buzele lui Franz, dar se abținu.

— Dar dacă omul care ți-ar spune așa ceva ar fi un amic al dumitale? murmură el.

Sprâncenele vicontelui se încruntară. El tăcu o secundă și se uită la tovarășul său în față.

— Oare ai văzut-o dumneata? pronunță el încet cu buzele strânse.

Franz stătu la îndoială un moment și fața lui ascunsă sub mască nu putu trăda ceea ce voia să zică.

Rezultatul gândirii sale fu un hohot de râs cam silit.

— Ce prostie! strigă el, contesa doarme liniștită în casa Geldberg și nu dumneata mă vei ucide, domnule viconte!

Fața acestuia se însenină.

Așa îi mai venea să creadă.

— M-ai speriat, zise el zâmbind. Drept pedeapsă îmi vei da amănunte asupra celor două dominouri, căci sunt sigur că le cunoști pe amândouă.

— Poate le cunosc, replică Franz, dar nu pot spune nimic.

— Bravo! Ești discret.

— Sunt două doamne mari.

— M-aș fi prins... apoi?

— Asta-i tot... Secretul dominoului negru e și al meu pe jumătate, de aceea îl păstrez... Secretul dominoului albastru nu mă privește; de ce să-l dezvălui?

— E frumoasă?

— Minunată!

— Ești sigur?

— Negreșit.

— Atâta-mi trebuie! strigă vicontele, care-și căpătase toată veselia. Restul mă privește puțin, în cele din urmă. Dar oare nu e una din ele pe care o văd acolo?...

— Dominoul albastru! strigă Franz, ea e la braț... pe onoarea mea! adăugă el; este iarăși spaniolul.

— Și dominoul negru e la brațul stâng, zise Julien, trebuie să vedem în fine dacă avem sau ba orbul-găinii: Ascultă, Franz, să facem un truc. O iei la stânga, pe când eu voi apuca la

dreapta... Să nu-i pierdem din vedere și orice ar face ei, unul din noi îi va întâlni.

— Primesc, zise Franz, noroc bun!...

Ei se despărțiră și începură să străbată prin mulțime în direcții opuse. Mergeau cu mare luare aminte, dar odată intrați în învălmășeală, își pierdură curând busola și se îndreptau numai după configurația sălii.

Nu numai că nu mai zăreau pe cele două doamne, dar nu se vedeau nici unul pe celălalt.

Pe când Franz se zvârcolea și căuta, simți că cineva îl ia de braț.

— Nu vrei inima mea, paj frumușel? adăugă o voce veselă ca de om bine dispus.

Franz nu se putea despărți cu totul de natură sa flușturistică și voioasă.

Fără să prevadă ce va ieși din această aventură, el păstră tăcerea, întorcându-și capul ca o femeie care caută aventuri și vrea să strângă nițel undița.

Celălalt nu era un om care să se numere pentru aceste piedici cunoscute.

— Paj frumos, urmă el, te urmăresc de o oră. Marinarul care te ținea la braț adineauri e un gogoman dacă te-a părăsit... Privește-mă, sunt băiat mai frumos decât el.

Franz râdea înfundat, întorcându-și neconținut capul de la curtezan.

El simțea umbletul legănat al cavalerului său și ghicea că era beat, mai ales după glas.

Acesta îi strângea brațul cu multă dragoste, șoptindu-i la ureche declarații amețitoare.

Încurajat de tăcerea lui Franz, el prinse iute curaj, îl luă peste mijloc și îi trânti o sărutare lată pe obraz.

Franz îi dădu o lovitură de pumn pentru sărutare, unul din acei pumni vestiți care se aplică la bal în metropola națiunilor civilizate și care ar omorî pe loc un taur.

Dacă nu era lumea, cavalerul ar fi căzut, dar și un mort s-ar fi ținut drept în înghesuiala aceea.

În loc să cadă, cavalerul turtise nasul domnului conte de Mirelune și turti pe bietul Ficelle, căruia i se încurcă ironia în gură.

Cavalerul lui Franz se ținea de burtă și râdea cu hohot.

— Pe legea mea, zise el, păcat că ești un bărbat, tinere! Aș da o sută de galbeni să găsesc o femeie în stare să dea un astfel de pumn!

Franz stătea în fața lui cu masca ridicată, cu gura căscată și cu brațele în jos. Parcă înlemnise de mirare.

Acel om beat care îl luase drept femeie, era iarăși cavalerul german!

Cavalerul german își schimbase încă o dată costumul.

El purta o haină roșie armenească, pe jumătate deschisă, lăsând să i se vadă cămașa desfăcută.

Franz își întorcea ochii împrejur ca și cum ar fi căutat pe cineva să-i lămurească acest mister.

Dar nu erau decât necunoscuți care se uitau râzând la această scenă, care se întâmpla adeseori în balurile mascate, dar cu toate astea era înveselitoare.

El își îndreptă ochii spre armean și căută să descopere în fața lui vreo deosebire, un semn oarecare, care să-l distingă de cavalier și de spaniol.

Însă nu găsi nimic.

Era același om, liniștit și grav în costum german, ușuratic, strălucitor și surâzător. Acum era beat mort și avea pe față apatia, răzând ca toți oamenii turtiți de vin...

Capitolul XII - Două dominouri

Armeanul râdea încă și se uita la tânărul paj.

Acesta nu se supără și nici nu se putea gândi la așa ceva, de mirat ce era. El stă cu ochii deschiși și se uita la acel om ciudat, care se schimba ca Proteu și care părea că se înmulțește mergând.

Deși își propusese să petreacă în orele acelei nopți din urmă el uită balul și sirena care îl interesase și acum își frământa mintea spre a găsi cheia acestui mister.

Pentru ce aceste metamorfoze?

Făcuse pariu cu cineva?

Sau acest curios personaj își dădea atâta bătaie de cap numai spre a se distra?

Avea un scop serios? Și care era acest scop?

Curioșii, care se strânseseră în jurul armeanului începuseră cu el fel de fel de vorbe glumețe, domnul conte de Mirelune cerea daune pentru nașul lui turtit. Ficelle căuta să spună lucruri grozave, dar nu găsi decât vechi calambururi din *Sticla de șampanie*, vodevil într-un act cu diferite cuplete reprezentată pentru prima oară în *Teatrul Noutăților*, la 2 aprilie 1827.

Armeanul însă vorbea destul de bine. Franz măsura distanța care exista între această față voioasă de bețiv și figură gânditoare pe care o văzuse de două ori...

În acest moment un strigăt pătrunzător se ridică din zgomotul balului.

Fața armeanului se schimbă ca prin farmec: zâmbetul greoi pieri și ochii se aprinseră sub linia întinsă a sprâncenelor sale.

În același timp statura lui cocârjată și șovăitoare se îndreptă ridicându-se în toată înălțimea ei.

Orice deosebire dintre armeanul cu chef și seriosul cavaler bavarez se șterse prin această schimbare fără veste.

Dacă Franz mai putea avea vreo îndoială această ar fi trebuit să dispară în acel moment.

Armeanul, stând drept, cu capul dat înapoi, avea poza unui om care ascultă cu luare aminte.

Beția părea că-i pierise; mușchii lui moleșiți adineauri, își recăpătaseră tăria și o rază de inteligență străbătea acum prin ceața somnoroasă care îl învelise până atunci ochii.

El nu mai răspunse la pișcăturile vecinilor. După două-trei secunde se auzi un alt strigăt, ca și cel dinainte.

Armeanul năvăli spre mulțimea cea mai deasă și trecu în linie dreaptă în direcția sugerată de cele două strigăte.

Acesta era un semnal! Franz înțelese acest lucru.

El voi să înainteze de asemenea și să-l urmeze pe armean, căci acest mister îi deștepta tot mai mult curiozitatea, dar înghesuiala se făcuse tot mai mare.

Mulțimea își strânse rândurile, desfăcute de puterea armeanului și apăru un fel de zid, prin care cu greu se putea străbate.

Franz făcu încercări zadarnice timp de două-trei minute.

Astfel, omul pe care voia să-l urmărească se dusesese departe. Franz nu-l mai putu zări.

Obosit de luptă, el se îndreptă spre partea sălii unde credea că văzuse de departe cele două dominouri însoțite de spaniol.

Nu se înșelase. Doamnele erau în capătul sălii.

Ele se plimbau ținându-se la braț, dar nu era nici un bărbat cu ele.

Neamțul le servise un moment de cavalier, dar ele nu vorbeau despre el.

Vorbeau despre Julien și Franz.

— Ce imprudență, zicea dominoul albastru, aplecându-se spre urechea tovarășii sale. Dacă Julien mă va recunoaște!...

— Aș! făcu dominoul negru, dând din umeri cu nepăsare, domnul viconte d'Audemer nu e vrăjitor, draga mea... El nu va vedea aici decât înfocare și această mică primejdie face picantă ieșirea noastră... căci fără asta m-aș fi plictisit.

Aceste cuvinte minunate nu păreau a face o impresie asupra spiritului dominoului albastru, care răspunse plecându-și capul.

— Îți vine lesne să fii curajoasă, surioară, micul Franz te cunoaște numai sub numele care ți-a plăcut să-ți alegi... Ești doamna Louise de Ligny și lumea nu va pune pe seama ta greșelile acestei doamne, dar pe mine mă cunoaște Julien și nu trebuie decât o privire indiscretă spre a mă descoperi.

— Îl iubești? întrebă dominoul negru.

— E un băiat frumos...

— Îl iubești?

— Are nume frumos și un titlu.

— Îl iubești?

— E avut și-mi plac epoletii ofițerilor de marină.

Ele erau într-un colț retras.

Un grup de persoane în haine negre se plimbau în jurul lor.

Căldura era nesuferită și măștile le sufocau.

Ele se așezară pe o bancă și-și ridicară măștile de catifea garnisite cu bărbii lungi de dantele.

Nu mai era între fețele lor și privirea curioșilor decât satulul capișoanelor lor.

Lumina lumânărilor străbătea până la fețele lor.

Sub dominoul albastru era figura regulată și frumoasă a contesei Esther; sub dominoul negru se ascundea talia subțire și trăsăturile mlădioase ale doamnei de Laurens.

Ea se uită în acest moment la sora sa cu o privire plină de ironie.

— Nu te mai întreb dacă îl iubești, Esther, urmă doamna de Laurens; îți place turnură, numele, titlul, averea și epoleții săi... S-au văzut patimi mai puțin motivate decât aceasta!... Cât despre mine, eu eram nebună după tânărul Franz, știi...

— E foarte plăcut!

— E un copil!... Aceste lucruri nu pot ține mult timp, doar noaptea asta, și cred că nu-l voi mai vedea.

— Dar el te va căuta.

Sara făcu un semn de profund dispreț.

— Știu că ai mijloace, urmă Esther, dar nu trebuie decât o întâmplare ca domnul de Laurens...

Sara o întrerupse cu un gest nou și mai disprețuitor.

— Franz nu cunoaște decât pe doamna de Ligny, urmă ea, și doamna de Ligny e văduvă.

Micuța se înșela aici foarte tare.

Franz, care fusese funcționar în casa lui Geldberg, nu putea să nu le cunoască pe fetele bătrânului bancher. Dar Sara nu cunoscuse pe Franz.

Pe timpul când lucra în birourile bogatei bănci, saloanele lui Geldberg, au fost adeseori deschise pentru el; dar era un copil nebăgat în seamă. Sara, femeia strălucită, regina serbărilor bogate ale finanțelor a putut prea bine să nu ia în seamă pe acest necunoscut, pierdut în mulțime.

Este un proverb care zice că soarele nu vede pe toți câți se uită la el.

Față de Franz, Sara era soarele.

Apoi ea întâlnise în saloanele părintelui său pe funcționarul devenit liber.

El era frumos și avea acel amestec plăcut de îndrăzneală și de sfială, care deșteaptă dorința în adâncul inimilor obosite de lingușiri.

Sara îl iubise, din capriciu năprasnic și scurt.

Și Franz îi dăduse atât cât primise și el.

Pentru un capriciu de cochetă perversă și cunoscătoare, el îi dăduse capriciul unui copil; fantezia unei inimi care nu se cunoaște decât pe jumătate și care se arunca orbește în brațele oricărui amor.

Numai că acest capriciu al lui Franz mai ținea, pe când al Sarei murea deja de plictiseală.

Sara era încântătoare și știa așa de bine cochetăria ce atrage!

Copilul era vrăjit. El voia să bea până la cea din urmă picătură din licoarea îmbătătoare pe care o gustase.

Deci avantajul rămânea în partea doamnei de Laurens, așa cum trebuia să fie într-o luptă dintre un tânăr nou în lume și o cochetă de treizeci de ani care cunoștea toate secretele diplomației femeiești. Dar acest avantaj nu era decât aparent, pentru că Sara voia să păstreze un secret, iar tânărul îl cunoștea din întâmplare.

Ea se credea la adăpost de orice atac și era cu atât mai expusă precum acel cavaler din poemele eroice ale Italiei, care se înfățișează la luptă cu o armură minunată, dar ale cărei bucăți se desfac una câte una în momentul primejdiei.

Fu o clipă de tăcere între cele două surori: apoi contesa luă cuvântul cu acel ton agale și nepăsător pe care îl întrebuințează femeile spre a spune lucrul la care tocmai ține mai mult.

— Fără îndoială că micul Franz are un rival mai fericit... zise ea.

— Se poate, replică doamna de Laurens.

— Binișor... dar tu?

— Destul... Dacă te-aș întreba unde l-ai întâlnit?

— La Hamburg, acum doi ani... Dar tu?

— La Baden, tot acum doi ani.

Cele două surori se priviră pe sub dantela capișoanelor lor.

— Mă gândesc la un lucru, urmă Esther. Nu cumva domnul baron de Rodach te face așa de rea cu bietul Franz?

Sara nu văzuse niciodată pe sora sa așa pătrunzătoare.

— Nu cumva domnul baron de Rodach, replică ea, te face astăzi așa curioasă, Esther?...

Frumoasa văduvă se roși. Își puse masca.

Sara avu un zâmbet răutăcios.

Ea deschise gura spre a continua, când zări la câțiva pași de ea pe viconte d'Audemmer, care se uita la toate dominourile și căuta.

Și ea își puse repede masca.

— Ah! Ah! strigă viconte, care le descoperise în acel moment, v-am prins, frumoase doamne, și nu vă mai laș!

Cu asemenea prilejuri e obicei să se rîdă. Ralul mascat e un lucru așa de vesel. Julien, dominoul negru și dominoul albastru pufniră în rîs deodată.

— Dar cu frumosul dumneavoastră cavalier ce ați tăcut, doamnelor? întrebă Julien. Este o ființă ciudată, care-și schimbă costumul din tălpi până în creștet în timp mai scurt decât mi-ar trebui mie să-mi leg cravata?

— Ce vrei să zici? întrebă dominoul negru.

— Zău așa! strigă marinarul, de când ne-ați părăsit, eu și Franz l-am văzut, când îmbrăcat ca un neamț, când ca un spaniol. Nu m-aș mira să-l văd și ca un turc înainte de sfârșitul balului.

— Ai dreptate, zise Franz, care șosea în acel moment; l-am văzut îmbrăcat armeneste, și era mai beat ca un polonez.

— Așa! făcu Julien.

— Am mai văzut și alte lucruri, urmă Franz, dar vi le voi povesti la masă... Doamnelor, spuse el, întorcându-se spre cele două surori, ne e așa de frică să nu vă pierdem din nou, încât, vă vom fura.

Sara luă brațul lui Franz.

Esther era deprinsă de mult să urmeze exemplul sorei sale.

Ea luă brațul vicontelui. Frica de a nu fi recunoscută o făcea să tremure ușor. Julien simțea la șold un fior care îl amețea.

Cele două perechi se puseră în mișcare prin mulțime și se îndreptară spre ieșirea din bal.

Franz și Julien aruncau ochii în toate părțile, dar nu-l zăreau nicăieri pe ciudatul personaj, care li se arătase sub o formă întreită.

Era lume multă pe peronul teatrului la fel ea în sală.

Mulțimea venea și se urca neconținut împiedicând trecerea; Franz și Julien d'Audemer avură destulă bătaie de cap pentru a ajunge în stradă, unde iarăși nu putură alege partea pieții care le convenea. Mulțimea are curenții ei ca marea; ei fură împinși fără voie spre strada Favart și trebuiră să intre sub acel peristil strâmt, plin de mirosuri urâte și pe care gentlemenii și doamnele lor l-au declarat *shocking*¹⁷.

---

¹⁷ *Shocking* (în limba engleză în text) = șocant. (nota lui BlankCd)

Acest gant¹⁸ ducea la bulevard, trecând pe la intrarea artiștilor.

Aici era de asemenea mulțime de lume. Cele două perechi erau duse cu forța de valuri și nu le venea să se uite înapoi.

Franz își luase masca pentru a-și îndeplini definitiv datoria de cavalier.

El mergea în urma vicontelui, care apăra cât putea pe frumoasa lui tovarășă contra ghionturilor și împunsăturilor de tot felul.

În acest pasaj domnea un semiîntuneric, mai mult beznă.

Arcadele făceau umbră și lumina becurilor ajungea numai pe jumătate.

În urma lui Franz și a Sarei veneau trei oameni cu nasul vârât în mantalele lor. Era frică. Acești oameni nu se deosebeau întru nimic de restul chefliilor.

Franz nu luase seama la ei. Dacă s-ar fi uitat, de bună seamă că i-ar fi atras atenția.

Ajungând la capătul pasajului, în fața intrării artiștilor, Franz, care nu vorbea nimic în acest moment, auzi câteva cuvinte pronunțate încet în urma lui.

— Parcă e un făcut, murmură unul. Nu-și întoarce capul... Nu i-am văzut încă fața...

— Pst! făcu o altă voce, are să te audă... Mai bine ia seama și când va trece pe lângă lumină, întinde-ți capul și-l vei vedea.

Lui Franz nu-i trecu prin gând că aceste cuvinte îl puteau privi pe el. Cu toate astea i se păru cunoscută una din cele două voci.

El se întoarse spre a vedea cine vorbise.

Cei trei oameni se opriră în același timp și doi din ei scoaseră un strigăt de mirare.

— E portretul său viu! ziseră ei deodată.

Apoi unul din ei adăugă:

— Este drăcușorul meu de paj!...

— Și e cu cele două prea iubite ale mele! murmură celălalt.

---

¹⁸ *Gant*: în ediția franceză apare cuvântul "couloir" care tradus ar însemna "pasaj" sau "spațiu de trecere lung și îngust". Este posibil ca cuvântul "gant" să facă referire la curenți marini — în text, cred că face referire la un curent uman. A se vedea și paragraful anterior cuvântului "gant", în care se spune: "*Mulțimea are curenții ei ca marea...*" (nota lui BlankCd)

Franz nu vedea decât ochii lor negri și strălucitori în dosul gulerelor ridicate ale mantalelor.

Nu mai putea fi îndoială de înțelesul vorbelor lor. Ei se interesau de el.

Franz făcu o mișcare ca și cum ar fi vrut să le vorbească, dar ei se întoarseră deodată, luând o altă direcție și lumea năvăli în locul lor.

— Ce ai? întrebă doamna de Laurens; avem să pierdem pe amicul dumitale!... Vino!

Franz nu știa ce să răspundă. Gândurile îi umblau încurcate prin cap.

În timpul acelei nopți întregi se jucase în jurul lui o comedie misterioasă și el nu putea ghici enigma.

El plecă înainte și-ajunse pe Julien d'Audemer, care îl aștepta la colțul bulevardului.

Cei trei necunoscuți părăsiseră pasajul și stăteau de vorbă, încet în stradă.

— E mult timp de când n-am plâns, zicea unul dintre ei cu glasul mișcat; dar acum mi s-au umplut ochii de lacrimi...

— Mi s-a părut că văd pe mama lui, adăugă al doilea. Sărmana lui mamă, pe când zâmbea și era fericită!...

— Și ce puternic e!... Să fi auzit lovitura de pumn cum mi-a sunat în piept!...

— Trebuie să fie bogat!

— Bogat și nobil!

— Bogat, nobil și fericit... Trebuie să aibă în viața aceasta toate fericirile ce nu le-a avut mamă lui.

Al treilea necunoscut nu zisese nimic.

El luă mâna celorlalți și stătea în mijlocul lor.

— Trebuie mai întâi să fie scăpat, murmură el; vrăjmașii lui sunt puternici și viața lui este pentru ei o amenințare veșnică... Să mulțumim lui Dumnezeu că am sosit la timp, căci mâine ar fi fost prea târziu!

El se întoarse spre cel din dreapta sa.

— Urmează-l, zise el, în restaurantul în care va intra... Comandă-ți de mâncare într-un separeu alături cu al lui și nu-l părăsi nici un minut...

— Iar tu, adăugă el, adresându-se către celălalt, vei sta de strajă la ușa restaurantului. Întâlnirea este la ora șapte în

pădurea Boulogne... Am nevoie de o jumătate de oră ca să isprăvesc... Plecați la post!

Ei își strânseră mâna în tăcere și se despărțiră.

Capitolul XIII - Armeanul

Era pe la ora cinci și jumătate dimineața.

Într-un separeu mic de Café Anglis era un om având înaintea sa patru sticle goale.

În separeul vecin lumea râdea și cânta.

Omul singur avea fața veselă.

Numai văzându-l înțelegeai că cele patru sticle trecuseră din pahar în stomacul lui larg.

Lângă el, pe scaun, era întinsă o mantă mare.

Într-un cuier din spatele lui atârna o pălărie cu bordurile largi.

Costumul i se compunea dintr-o haină roșie armenească, deschisă la piept, încât i se vedea cămașa de batist¹⁹, fină, cam mototolită.

Alături, se mișca lângă perete sfoara unui clopoțel, de care se vede că trăsesese tocmai atunci.

Intră un băiat.

— O sticlă de vin, zise omul.

Băiatul aruncă o privire asupra celor patru sticle goale și apoi se uită cu admirație la musafirul singuratic.

— Iată un cap! Își zise el, care își închină sieși și n-are trebuință de tovarăși la chef! Mă prind pe doi franci că e un englez!

El plecă să aducă vinul cerut.

— Băiete! strigă pretinsul englez îmbrăcat armenește.

— Iată-mă, domnule.

— Ești îndemânatic?

— E turtit, își zise chelnerul.

Apoi adăugă tare:

---

¹⁹ Batist, *batisturi*, s. n. Țesătură din fire foarte subțiri de bumbac sau de in.
- Din fr. *batiste*. (nota lui BlankCd)

— De ce mă întrebi aceasta, domnule?

— Pentru că vreau să joc o festă și să arunc pe fereastră vreo șase ludovici.

— Este rus! Își zise băiatul.

— Cum te cheamă, băiete?

— Pierre, domnule.

Armeanul căută prin buzunarul hainei și scoase o pungă de mătase.

Pierre crezu că poate era un american.

— Sunt la ordinele domnului, zise el.

Străinul își deschise pungă și puse pe masă șase piese ele aur.

— Ai aici alături doi tovarăși veseli, dragă Pierre urmă el.

— Doi domni cu doamnele lor.

— Tocmai... Ne cunoaștem nițel... și aș vrea.

Armeanul se mai gândi.

Pierre se uita la el.

— Prost ce sunt! murmură el în sine, e francez și însurat!

— M-ai înțeles?... urmă omul cu patru sticle; e o glumă... o prinsoare.

— Da, da, zise Pierre, știm noi astea.

El zâmbi cu multă răutate.

— Înțelegi? zise armeanul.

— Negreșit.

— Despre ce e vorba?

Zâmbetul lui Pierre pieri deodată.

— Nu știu... zise el.

Armeanul își scoase ceasornicul.

— Am să-ți lămuresc lucrul, urmă el. Aveți dincolo un ceasornic de perete minunat, pe care-l aud bătând de parcă aș fi lângă el. Acum este ora cinci și jumătate... dacă după treizeci de minute voi auzi sunând cinci în loc de șase, acești bani sunt ai tăi.

Băiatul se scarpină în cap.

— Asta n-ar fi tocmai greu, răspunse el, numai dacă s-ar putea face... dar nu poți întârzia ceasornicul fără să faci tot ocolul cadranului. Și apoi, dacă poftiți, voi face să bată toate ceasurile unul după altul.

— Ba nu! Nu! îl întrerupse străinul; lucrul trebuie să se petreacă fără să se bage de seamă.

— Atunci, zise Pierre, mai bine ar fi să opresc limba ceasornicului.

Armeanul își încrucișa mâinile pe masă.

— Dragă Pierre, zise el, ești un băiat deștept... Oprește limba și dacă ceasornicul nu va bate înainte, vei avea șase poli. Nu uita sticla mea de vin.

Băiatul ieși.

Armeanul se ridică de pe scaun și deschise fereastra. Pe bulevard era un om învelit într-o mantă mare, care se plimba în sus și în jos.

Armeanul se rezemă în coate la fereastră și se uită la el câteva secunde cu o compătimire sinceră.

— Stă la postul său! mormăi el; dacă i-aș putea da măcar un pahar de vin. Pe legea mea, eu stau bine aici și am rolul cel mai bun!

Frigul de afară îl apucă; se scutură și închise repede fereastra.

— Fiecare lucrează după mijloacele sale, urmă el. El a stat de strajă de atâtea ori sub balcoane frumoase încât acum e o plăcere pentru care el să umble pe ploaie... Cât despre mine, eu sunt mai bun prin case și la posturi unde e vorba de a sta la o masă...

Băiatul intră ținând în mână sticla cu vin.

El se apropie de armean în vârful degetelor și îi zise la ureche cu un gest învățat la Porte-Saint-Martin:

— S-a făcut!...

Armeanul își puse un deget la gură și luă un aer trist spre a-și turna un mare pahar de vin.

— Bine!... urmă el poți să pleci, dragă Pierre, și să taci ca mormântul!

Băiatul aruncă o privire de dragoste către cei șase poli și se retrase.

Armeanul rămase singur cu a cincea sa sticlă.

În separeul vecin Franz d'Audemer și cele două doamne erau la masă.

Șampania cursese cumsecade, limbile erau dezlegate și gesturile nu mai puțin.

Julien avea pe frumosul domino albastru așezat lângă el pe un divan mic; dominoul negru își petrecea degetele sale mici prin părul blond al lui Franz.

Ei vorbeau ea toți îndrăgostiții, inspirați la mâncare și băutură, și cuvintele plăcute lunecau pe buzele zâmbitoare, încât credeai că nu se mai isprăvesc. Paharele înalte, încununate cu spumă trecătoare se ciocneau; mâinile se căutau, ochii aprinși străluceau.

Era un tablou în felul său: satin negru pe pielea albă, unde șampania pune reflexe aprinse, poze alene și catifeaua măștilor care marca lumina privirilor înfocate... Căci frumoasele doamne își păstrasera măștile și nimic nu e mai plăcut decât această învelitoare întunecoasă, prin care străbate raza privirii și împrăștează obrajii oricărei femei.

Partea care se vede din frunte devine și mai curată; bărbia rotundă, gâtul alb ca laptele și gura adumbrită te face să ghicești un șir de mărgăritare.

De o jumătate de oră Julien d'Audemer tachina dominoul albastru, încercând să-i vadă fața.

Eshter nici nu se gândea să consimtă.

Dejunul fusese zdravăn, ceea ce se vedea și la frumoasa contesă.

Ea era veselă; sânul îi sălta, ochii îi străluceau.

N-aș fi recunoscut în ea pe acea statuie nemișcată ce moțăia seara în salonul Geldberg.

Nu i se vedea fața, dar din poză și din privirea ei se ghicea firea ei senzuală.

Ea era cu totul pradă plăcerii. Nu se mai gândea decât la bucuriile momentului și se exalta într-un fel de beție voluntară.

Păstra însă o prudență instinctivă.

Capul lui Julien d'Audemer era aprins.

Vinul îi zăpăcise mințile.

Între privirea lui beată și obrazul contesei nu era numai masca de catifea, ci încă o perdea și mai deasă...

Sara își păstra de asemenea masca, dar Franz nu încerca să i-o ridice.

Între ei era o înțelegere tăcută.

Se vede că Franz nu avea nevoie să-i ia voalul de pe obraz.

Orele treceau vesele.

Prima rază a zilei, slabă și tristă străbătu prin perdele în separeu.

Oboseala se apropia.

Doamna de Laurens, a cărei patimă se aprinsese un moment la întâiul foc al acestei nopți de plăcere, simțea că începe să se plictisească.

Esther, puțin răcorită, se temea.

Dorința ei era să schimbe noblețea nouă cu un titlu vechi.

Ea ținea la Julien sau mai bine la vicontele de Audemer.

Îi părea rău de această prostie în care o târâse sora ei, și obosită de plăceri, ea se întorcea la adevăratul ei caracter.

Numai Julien nu o slăbea.

Era îndrăgostit și îndârjit la joc și glumă.

Fantezia lui rămânea înflăcărată și ar fi dat epoleții săi spre a vedea numai obrazul frumoasei sale necunoscute.

Dar toate aceste stăruințe nu erau de ajuns spre a mai înviora plictiseala Sarei și după câteva minute ea pronunță acea întrebare mortală ce este ca suflarea din urmă a plăcerii în agonie:

— Cât e ceasul?

Franz se întoarse iute spre ceasornic, căci și el avea interes să nu uite ora.

— Vom sosi, zise Julien râzând, acest ceasornic merge înainte...

— Cinci și jumătate, zise Franz, avem timp.

Sara întrebă din privire pe contesă, care îi răspunse printr-o mișcare din cap.

Farmecul se risipise, amorul își închisese aripile; balul trecuse.

În separeul vecin armeanul de asemenea se uita la ceasornicul său, la care erau șase și jumătate.

A cincea sticlă era goală. Părea mai fericit decât un rege.

Sună clopoțelul.

— Dragă Pierre, zise el, ai câștigat șase poli. Adu-mi o sticlă de Laffite.

Pierre luă cei șase poli și se închină până la pământ.

— Dacă vrei să mai câștigi alți șase, zise armeanul, vei face socoteala la o jumătate de oră când vor cere-o acești tineri veseli care petrec alături.

— Asta se poate, răspunse Petru, ai cărui ochi râdeau.

Chiar atunci sună clopoțelul din separeul în care erau adunați tinerii.

— Plata! strigă Franz deschizând ușa.

— Micuțul e punctual! mormăi armeanul printre dinți. Dragă Pierre, adăugă el tare, adu-mi sticla cu vin și poartă-te ca un băiat de treabă ce ești!

— Doamnelor, zicea Franz dincolo, în orice altă împrejurare nu v-am fi lăsat să scăpați astfel, dar și noi avem micile noastre afaceri.

— Nu ne grăbim, răspunse vicontele, întorcându-se să cuprindă talia contesei, care acum se apăra.

— Frumoasa mea Anna, când te voi mai vedea?

Contesa se numea Anna, iar doamna de Laurens se chema Louise.

— Nu știu, răspunse ea. Sunt prea ocupată și bărbatul meu e foarte rău... mai bine ar fi să uităm această nebulie.

Julien gândea altfel.

— Cât despre mine, zise Franz, eu nu te întreb când voi putea să te văd, Louise!

— Nu mă mai iubești, zise Sara bosumflată.

— Nu știu... sigur este că și capriciul dumitale a trecut de mult.

— Ce idee!

— Nu nega... ce are a face!... E mai mult ca sigur că nu ne vom mai vedea.

El îi sărută mâna.

— Lasă-mă să-ți mulțumesc, Louise, adăugă el; n-am văzut încă o femeie așa de frumoasă ca dumneata, în afară de una, care seamănă cu îngerii. Te-ai prefăcut că iubești și eu am fost destul de fericit câteva zile. Îți mulțumesc pentru bucuria pe care mi-ai făcut-o. Mulțumesc și pentru răceala de acum! Aș fi suferit prea mult, frumoasa mea Louise, dacă ar fi fost să-mi pară rău după două iubiri!

— Ce înseamnă asta? murmură Micuța, care nu înțelegea.

— Acum e timpul să vorbim lămurit, urmă Franz, luându-i mâna. Cunosc toată fericirea mea doamnă... Știu că aveam dreptul să fiu mândru de ceea ce am dobândit.

El simți mâna Sarei înțepenind într-a lui.

— Te cunosc, doamnă, urmă el zâmbind, sunt un fost funcționar din banca Geldberg.

Sara păli ca un mort sub masca ei; dar tăcu.

— Negreșit, urmă Franz, nu e un noroc ordinar de a fi amantul doamnei de Laurens!

— Mai încet, murmură Micuța cu o voce înfundată, mai încet, te rog!

— Fii liniștită, Louise, răspunse tânărul plecând capul cu melancolie, onoarea dumitale a fost în mâini bune. Dar chiar dacă aș fi un indiscret, n-ai avea să te temi mult timp.

Privirea Micuței, fixă și posomorâtă, se ridică deodată.

— Nu mi-e frică de dumneata, zise ea, prefăcându-și vocea mângâietoare. Știu că ești generos și bun, dar nu e vorba de mine. Vorbești ca un om care nu mai speră. Franz, te iubesc și mă faci să tremur!... Ce-mi pasă de întâmplarea care ți-a făcut cunoscut numele meu? Ți l-aș fi spus dacă m-ai fi întrebat, căci sunt a ta cu totul. Dar ce ai, Franz, și de ce trebuie să mă tem pentru tine?

Franz se uită la ea înduioșat.

El credea totul și nu cerea decât să iubească.

Era un copil, totdeauna gata să-și spună secretul celui care vrea să-l audă.

El nu cunoștea acele delicatețe grave pe care le învață vârsta și fac pe om prudent.

El n-avea frică de moarte, dar duelul îi venea în gând și era deprins să nu ascundă nimic din impresiile sale.

Se gândi la duel. Trebuia să vorbească de duelul său.

— Când te voi părăsi acum, zise el, mă voi duce pe teren.

— Vai!... făcu Sara iute.

Apoi adăugă cu mai multă răceală:

— Vreo ceartă de bal?...

— Ba nu, Louise... O insultă gravă... un duel de moarte!

— Cu un copil ca dumneata?

— Cu un spadasin vestit. Un om care mă va ucide ca pe o vrabie.

În ochii Sarei trecu un fulger de bucurie, pe când glasul i se făcea compătimator.

— Sărmanul meu Franz! murmură ea.

Își rezemă capul lângă al tânărului și adăugă cu un ton răsfățat:

— Eu nu vreau să te bați, Franz!

Acesta duse a doua oară mâna frumoasă a Micuței la buzele sale.

— Mulțumesc! zise el din nou. Ai o inimă bună.

Sara tăcu. Ea deveni gânditoare și se uită fix la Franz.

— Louise, dar un bărbat nu poate asculta o așa rugămintă.

— Dacă ar fi așa? murmură ea, fără să știe ce vorbește.

— Ce? întrebă Franz.

Doamna de Laurens tresări, apoi încercă să zâmbască.

— Nu știu, zise ea, mi-ai făcut să-mi fie frică, Franz...

Așadar, acest om e grozav?

— Nu-l cunoști, Louise, pentru că ești o femeie, dar el e vestit între noi bărbații... Nu face nimic! zise el voios, îți promit că voi lupta cât voi putea mai bine.

El luă cuțitul de pe masă și învărti pumnul de două, trei ori.

— Pășește! Parează și lovește iute! zise el râzând din toată inima, ah! Ah! Pe Dumnezeu! vom vedea!...

Micuța tot se gândea.

— Dumnezeule! zise ea cu îndoială, sunt prea neliniștită... Dar cum îl cheamă pe acest om?

— Verdier, răspunse Franz.

Micuța săltă pe fotoliu și figura i se înroși și îndată iarăși pâli.

Mâna arse degetele lui Franz.

— Ce ai? o întrebă el.

Ochii Sarei aruncau o lumină ciudată prin găurile măștii, dar sângele rece îi revenise deja.

— Nimic! răspunse ea liniștită de tot.

— N-am auzit vorbindu-se de acest Verdier...

Pierre aștepta afară.

În timpul acesta Julien făcea declarații Estherei. El deschise ușa de la separeul vecin.

— E timpul să vă dau nota? întrebă el încet.

Armeanul avea pus ceasornicul lângă el.

— Nu încă, răspunse el. Franz sună clopoțelul strigând:

— Plata!

Băiatul nu se mișcă.

Se lumina de ziuă și lumânările deveneau de prisos.

Cele două doamne erau în picioare deja și își aruncau mantiile de mătase caldă peste toaleta lor de bal.

Julien d'Audemer, care servea de camerist al domnoului albastru, stăruia tot mai mult, cerând cu înfocare o altă întâlnire.

Franz și Sara nu mai vorbeau.

Franz se uita cu mare neliniște cum se face ziuă și afurisea pe băiat.

Micuța îl examinează pe furiș.

Fața ei palidă și obosită, dar frumoasă, avea o bucurie rece și nemiloasă.

În separeul, unde adineauri fusese atâta veselie și atâta dragoste, acum nu rămânea decât oboseală și urât.

Ceea ce este trist în aceste comedii, e deznodământul.

Mâini încordate și trase, frunți palide, ochi obosiți, guri ce vor să caște și sticle goale pe o masă murdărită.

Și ziua vine să lumineze toate aceste ruine!

— Afurisit! zise Franz, mi se pare că-și bat joc de noi aici!...

El sună așa de tare de sfoară clopoțelului, încât o rupse.

Băiatul nu se mai putea preface. El intră și Franz îi smulse hârtia din mână.

— Tocmai atât am! zise el uitându-se la suma totală.

El căută în buzunarul în care pusese restul din banii de la Hans. Buzunarul era gol.

Balurile mascate au și astfel de întâmplări, deși întâlnești acolo și oameni cumsecade.

Franz rămase foarte încurcat, pentru că Julien d'Audemer îi spusese de mai înainte că punga îi rămăsese între celelalte lucruri ale sale.

Julien se uita la el cu coada ochiului, ghicind de ce era încurcat.

Pe când îngâna vorbe de dragoste la urechea frumoasei sale doamne care nu-l mai asculta, el tremura gândindu-se că se vor face de râs.

După cum face cineva e la mare nevoie, Franz căută și în alt buzunar, unde știa bine că nu pusese nimic.

Băiatul începea să se uite la el cu neliniște.

Viconte se prefăcea că e ocupat pe lângă dominoul albastru și că nu vede nimic.

Cu toate astea Franz găsi ceva în fundul buzunarului pe care îl credea gol. O mare mirare înlocui încurcătura care îi fusese adineauri pe frunte.

El își scoase mâna și în mână o pungă plină cu aur.

Îl jefuiseră pe o parte și îl îmbogățiseră pe alta!

Ciudat lucru!

Mirarea marinarului fu tot așa de mare ca și a lui Franz.

— După cum mi se pare, ne-au dăruit, își zise el vesel, să vedem la mine!...

El își vârî mâna în buzunar răsând și nu găsi nimic decât o bucătică de hârtie, pe care erau scrise cu creionul câteva cuvinte.

El răs și mai tare încercând să citească literele pe jumătate șterse.

Dar pe când citea devenea palid și sprâncenele i se încruntară.

— Ce e asta? întrebă dominoul albastru.

Viconte nu răspunse și mototoli repede hârtia.

Franz stătea înlemnit.

Această împrejurare îi aducea aminte întâmplările deja uitate din acea noapte. El își aminti de personajul misterios care se apropiase de el așa des în bal.

Cavalerul neamț mai ales îl urmărise mai mult de un sfert de oră și mersese câțva timp alături de el.

El goli o parte a pungii în mână. Erau numai galbeni austrieci.

Fruntea i se plecă gânditoare.

Dar nu avea vreme să cugete.

El își scutură capul și aruncă pe masă banii pentru plată.

— Haide, Julien, zise el, să plecăm!

— Așa repede! replică tânărul viconte d'Audemer distrat. Nu e decât cinci și jumătate.

Ochii lui Franz urmară degetul camaradului său care arăta spre ceasornic.

Se vedea într-adevăr cinci și jumătate, dar limba ceasornicului nu se mișca.

— A stat! strigă Franz pälind; s-a făcut ziuă... Poate o fi și trecut timpul.

— Chiar așa!... făcu viconte.

În acel moment se auzi sunând un ceasornic din odaia de alături. Era ora șapte.

Franz asculta fără să respire.

Când auzi lovitura din urmă apucă de braț pe Julien și-l târî cu putere spre ușă...

Viconte voia să mai stea, căci nu obținuse încă întâlnirea.

În acele momente, Franz avea o tărie neînvinsă.

Îl târî afară pe viconte d'Audemer, care nu avu nici timpul să-și ia bine adio de la doamna cea frumoasă.

Cele două doamne rămăseseră singure și libere să vorbească despre această plecare grăbită.

Sara înțelegea, dar Esther sta ca înmărmurită.

Pe când deschidea gura spre a cere deslușiri, armeanul ieși din separeul său arătându-și în prag fața luminoasă.

El salută de două ori, apoi se retrase.

— Baronul de Rodach!... strigară deodată cele două doamne.

* * *

Omul care stătea de strajă afară pe bulevard era tot la postul său.

Plecaser numai spre a căuta o trăsură la stația vecină și acum aștepta înaintea Cafenelei englezești.

Omul vorbise câteva minute cu birjarul, după care acesta primi doi poli zâmbind și făcând din cap în semn că a înțeles.

Ieșind din cafenea, Franz chemă trăsura și se urcă urmat de Julien d'Audemmer, care își întoarse capul uitându-se la ferestrele prea fericitului separeu, unde își lăsase frumoasele sale amoruri.

— Pădurea Boulogne, poarta Maillot! strigă Franz. În fuga cailor!

De obicei birjarii nu prea se grăbesc, dar fără spor ca aceasta nu s-a mai pomenit.

El luă încet de traistele de pânză umedă ce atârnau la botul cailor, îi frecă la urechi, cercetă hamurile și pierdu câteva minute spre a se înveli în mantaua sa.

— Pleacă odată, strigă Franz, pleacă!

Viconte se uita melancolic spre cafeneaua englezească și la ferestrele închise...

Birjarul se apropie de mușterii săi. Scoase din buzunar o cutie de tinichea, făcându-se că vrea să o deschidă.

Mănușile lui mari îl încurcau și cutiuța nu se deschidea.

— Haide odată! N-auzi nenorocitul? strigă Franz, care nu se putea liniști pe pernele tari ale birjei.

— Cetățene, răspunse birjarul, acesta e numărul...

— Să te ia dracu și pe tine și numărul tău!... Eu îți zic să pleci căci te voi mulțumi...

— Înțeleg, cetățene, dar am o nevastă și trei copilași mici. Trebuie să dau pâine la atâtea guri și ne aruncă pe drumuri dacă nu arătăm numărul...

Tot vorbind, el voia să deschidă cutiuța care îi alunecă printre degetele înmănușate.

Armeanul a cărui haină roșie se ascundea acum sub o mantă mare, se dusesese la omul care făcuse de strajă.

Ei stăteau amândoi la colțul străzii Favort și râdeau cu hohot, uitându-se la scena cu birjarul.

Acesta, în sfârșit, se hotărî să se urce pe capră, dar era deja șapte și zece minute...

Franz răsuflă ușurat.

— Acum, zise Franz, am să fac lecția de arme și cântecul lui Grisier!... Gândește-te la amorurile tale, Julien, eu voi face o mică repetiție.

El se înfundă într-un colț al trăsurii și se puse a-și mișca grozav pumnul, căutând să-și aducă aminte pozițiile învățate.

Din când în când, murmură printre dinți:

— Fac un pas înainte... parez iute și răspund ca un leu... Apoi năvălesc: în gardă, pe Dumnezeu! Ah, ticălosul de Verdier!

...

În mijlocul focului său de luptă el băgă de seamă că birjarul nu mergea.

— La galop, birjar! La galop! strigă el cât putu.

Birjarul era surd. Și el își repeta lecția.

În spatele birjei, armeanul și tovarășul său mergeau braț la braț ca la plimbare.

Dar e cam greu în cele din urmă să oprești din drum pe un om de inimă care simte că îi este onoarea în joc.

În mijlocul Champs-Élysée, Franz strânse brațul lui Julien care începea să-și scuture impresiile nopții.

— Vom ajunge prea târziu, zise el.

— Și mie mi se pare, răspunse vicontele.

— Verdier nu va mai fi acolo.

— Mă tem.

Franz scoase capul din trăsură și se uită o secundă la mersul alene al cailor, pe care îl întreceau oamenii care se plimbau de dimineață.

— Julien, zise el, te simți în stare să alergi într-un suflet de aici până în pădurea Boulogne?

— Putem încerca, răspunse vicontele.

Franz deschise iute ușa trăsurii și sări în șosea. Julien îl imită.

Apoi porniră fuga amândoi spre bariera Stelei.

După trei sute de pași își întoarseră capul spre a vedea cât se depărtase de trăsură.

Birja era lângă ei mergând destul de iute.

Armeanul și tovarășul său erau în locul lor.

Lui Franz îi veni o poftă grozavă de a trânti câteva birjarului care se uita la ei rânjind, dar nu era timp de pierdut.

El își înteeți fuga.

După câteva minute trecu prin poarta Maillot.

Julien și el intrară îndată în pădurice, la dreapta ce ducea la poarta d'Orléans.

Birja se opri la poartă. Armeanul și tovarășul său se îndreptă de asemenea spre pădurice.

Franz mergea iute printre copacii desfrunziți.

El nu cunoștea bine locul indicat de Verdier, dar marginea pădurii între alee și zid îl conducea, ca să întâlnească pe adversarul său.

După câteva minute de mers se auzi un zgomot de săbii.

— Oho! zise Julien, mai este o partidă astăzi la poarta Maillot, dacă nu cumva nu e, omul nostru, care se antrenează cu martorii săi.

— Să vedem, zise Franz.

El înaintă spre locul unde auzea zgomotul și zări, într-un luminiș, doi oameni cu sabia în mână luptându-se din răsuputeri.

— E Verdier! strigă el.

— Și cavalerul german! adăugă Julien încremenit.

Capitolul I - Toaleta Gertraudei

În noaptea aceea lumea dansase prin străzile înfundate ca și prin cartierele bogate.

Sala Valentino se întrecuse cu sala Favart. Ambigu-Comique nu vrea să se lase mai prejos de cei care jucau polka la Prado; fâșâiturile rochiilor și pocnetele papucilor de la Musard deșteptaseră ecourile tragice ale Odeonului uimit.

S-a auzit sunetul orchestrelor de-a lungul drumurilor largi din foburgul Saint-Germain. Se rupsesse tăcerea din acele nobile locuri de pe lângă Champs-Élysée. Invalizii adormiseră în zgomotul contradansurilor din Gros-Caillou. Valsurile din foburgul Saint-Antoine legănaseră somnul celor din Quinze-Vingts și a prizonierilor din Roquette.

De la șoseaua Antin până la cartierul Mouffetard, de la poarta Saint-Denis până la câmpul lui Marte fusese o lungă și largă sărbătoare; cântări nesfârșite, întreceri vesele, râsete și hohote.

Păgâni și creștini, negri și albi, bogați și săraci, hoți și oameni cinstiți, toți cântaseră și găsiră unde și cum să-și petreacă noaptea.

Acum totul se terminase. Soarele răsărise peste aceste ministere de chefuri diferite și se uita la orașul obosit de atâtea plăceri.

După aceste nopți de bal, în care jumătate din Paris s-a tăvălit nebunește în petreceri, orașul primește o înfățișare acră și rușinată. Deșteptarea îi este posacă, întocmai ca a bețivului în urma unui chef lung.

De-a lungul bulevardului nu vezi decât trecători posomorâți, târându-și picioarele și căscând ochii fără gândire.

Ici-colea o birjă încărcată cu oameni beți, care scot strigăte răgușite și trântesc înjurături sălbatice.

La fiecare pas trebuie să te ferești să nu dai peste vreun nenorocit, care se leagănă amețit de vinul de patruzeci de bani, și pe care sergenții de oraș au cruzimea să nu-l lase să se culce în șanț.

Toate sunt urâte, triste, respingătoare.

Acesta e reversul neplăcut al unei medalii ce nu are nici o putere frumoasă.

Pe când acești bolnavi se duc să se întremeze după veselile deochiate, Parisul muncitor se deșteaptă și el trist. Când soarele se ridică este semnalul de lucru și de muncă ingrată.

Între aceste două tabere, între nenumărații gugumani de pierde-vară și muncitorii trudituri, câți înțelepți oare sunt fericiți?

Și apoi între acești înțelepți, așa de rari, sunt mulți nesănătoși. Cât despre cei fericiți, poți să-i cauți...

Templul nu era încă deschis.

Din locuitorii lui de ambele sexe, o mare parte fusese la serbare, dar aici plăcerea nu păgubește niciodată munca. Aviditatea atavică care domnește în acest popor de negustorași ține locul de curaj și de virtute.

El e aspru cu sine însuși și nici odată nu are liniște.

Precupețele sau revânzătoarele din careul Palatului regal își foloseau timpul care le rămânea între bal și deschiderea târgului, pentru a-și pune bine rochia de mătase, schimbată în domino pentru a-și înfășura pieptenele aurit care le strânge părul, le făcuse să semene așa de mult cu niște prințese. Căci negustoresele din Palais-Royal au de toate din astea, și încă alte lucruri, deși mănâncă musaca cu trei centime porția și beau cafea cu o centimă ceașca.

Zgârcenia e ca și mizeria: de obicei trăiește bine cu deșertăciunea.

Negustoresele din foișorul Florei, mai puțin elegante decât vecinele lor, aveau mai puține nevoi.

Nu era decât un pas de la toaleta lor de bal până a costumul lor de toate zilele.

Cât despre cele de la *Puricele zburător* și din *Pădurea Neagră*, nu trebuie să zicem nimic rău, dar aristocrația Templului spune că ele nu fac parte din societatea cumsecade.

Oricum ar fi, ai fi recunoscut între primele negustorese așezate la postul lor, doamnele cele mai îndrăznețe din Wauxhall și Ambigu.

Mai toate dughenele luaseră parte la serbare.

Ziua avea să treacă acum în povestiri lungi despre succesele avute și biruințele negustoresele.

Ceea ce doresc mai mult din Templu, este de a fi luate drept ceea ce nu sunt.

Sub mască, ele fac să se creadă că sunt soția unui avocat, soția unui portărel sau tovarășa unui guard de comerț. Unele își zic baronese din strada Lombardă.

Cele mai ambițioase își puneau cu îndrăzneală titlul de *lorette*.

Și toate petrec din răspuțeri, întâi pentru a petrece apoi pentru a povesti cu o limbuție nemaipomenită, cum au petrecut ele.

Cu toate astea era o casă, care se afla în piața Templului, unde vântul nebuniei nu pătrunsese în acea noapte.

Aceasta era locuința negustorului de haine Hans Dorn.

Hans locuia de o parte a curții și familia Regnault de alta.

Hans avea un apartament alcătuit din mai multe camere și arăta un fel de stare bună. Regnault n-avea decât o singură odaie sărăcăcioasă și ticăloasă, unde dormea bătrâna, Victoria nora sa și nepotul Geignolet idiotul.

Jean Regnault, flașnetarul ședea într-o gaură mică de lângă odaia principală și a cărei fereastră dădea spre curte.

Când Jean Regnault nu alerga prin oraș cu trupul lui încovoiat sub flașneta grea, el rămânea rezemat la fereastră îngustă și privea departe...

Puteau să treacă ore fără să se schimbe direcția privirii lui Jean, pentru că fereastră frumoasei Gertraud era tocmai peste drum de fereastră lui.

Și Jean Regnault o iubea așa de tare pe frumoasa Gertraud!

Era un băiat bun, cu inima sinceră și cinstită.

El avea un devotament plin de respect și de dragoste pentru bunica lui și pentru mama lui, a căror suferință o înțelegea.

El iubea pe Joseph, zise Guignolet, sărmanul lui frate, căruia Dumnezeu nu i-a dat minte. Ar fi murit bucuros, muncind spre a procura puțină fericire aici pe pământ celor trei ființe.

Dar gândul lui era la Gertraud.

El iubea pe Gertraud cu toată inima lui naivă și profundă. Dragostea asta nu strălucește decât odată în viață și rămâne în amintire până la bătrânețe.

El o iubește ca un copil, fără să știe. Ea era atât de bună și frumoasă!

Mână-i mică ascundea cu discreție pomana ce dădea săracilor, plecând obrazul i se rumenea și lacrimi îi licăreau în ochi.

Jean Regnault vedea toate astea de la fereastra sa.

El nu dădea la săraci, căci era el însuși destul de sărac, dar invidia pe Gertraud care cobora de câte ori intra în curte un cerșetor.

Hans Dorn și fiică-sa erau oameni buni, aveau milă de cei nenorociți și îi ajutau cât puteau din mica lor avere.

De câte ori dădea ceva la săraci, Gertraud era așa de fericită!

Când flașnetarul pleca în oraș, el se ducea cu gândul la fată.

Jean era un copil visător.

Viața sa, rătăcitoare și singuratică în mijlocul mulțimii, mărea înclinarea sa spre meditație în cântecele bietului său instrument, el auzea melodii curate.

Dumnezeu îl făcuse muzicant și poet, dar nu dintre acei care produc, ci dintre acei care simt.

El se gândea, iubea, și secretul melancoliei sale era numai al lui.

Gertraud se obișnuise să-l vadă adeseori la fereastră.

El era frumos. Zâmbetul îi era inteligent și bun.

Gertraud își amintește că atunci când era copilă, Jean Regnault se oprea în curte spre a-i cânta și a-i arăta oamenilor cei mici de alamă care jucau pe tabla flașnete sale.

El era drăguț și bun cu ea. Făcea orice voia ea și asculta că un rob tiraniile ei copilărești. Pe atunci el o mângâia. Mai târziu nu a mai îndrăznit.

Acum, când trecea prin curte, el își lua șapca în fața Gertraudei ca la o doamnă. Se roșea numai văzând-o și fugea îndată.

Spre a o privi de la fereastră, el se ascundea după bucata de pânză care era ca o perdea.

Ca să se întoarcă, trebuia ca Gertrude să-l cheme.

Într-o zi ea îi zise:

— Așadar, nu mă mai iubești, Jean?

Bietului flașnetar îi veni să plângă de bucurie.

De atunci el lua curaj și nu se mai ascunse pentru a se uita la Gertraud.

După ce se întorcea din oraș, el cânta o mică arie în curte, și Gertraud cum auzea acest semnal venea fuga.

Își ziceau câteva cuvinte bune sau vorbeau vag despre viitorul care putea aduce fericire.

Jean Regnault uita de prezentul trist și zâmbea sperând.

La aceste întâlniri pe furiș ei nu vorbeau de dragoste.

Cei doi copii nu aveau grijă să dea un nume la ceea ce simțeau. Se iubeau fără să și-o spună și se iubeau în fiecare zi mai mult.

Cu cât Gertraud îl vedea pe Jean mai nefericit și preocupat în a depărta lipsă din sărmana sa casă, cu atât îl iubea mai mult.

Jean ghicea aceasta și inima i se umplea de recunoștință.

Gertraud îi vorbea de mama lui, de bunica și de fratele idiot; Ea îi iubea pe toți aceștia pentru Jean.

Când bătrâna zdrobită de greutatea necazurilor, cădea bolnavă, Gertraud veghea la patul ei; o îngrijea, o mângâia și buzele zbârcite ale doamnei Regnault zâmbeau în treacăt numai pentru că avea înaintea ochilor fața blândă a Gertraudei.

Din contră, Victoire nu o putea vedea fără să se întristeze.

Ea ghicise dragostea dintre cei doi copii.

Hans Dorn era un vecin bun, dar el cunoștea mai bine ca oricine sărăcia din casa Regnault și cum putea ea să spere că el va uni bunăstarea lui cu această lipsă absolută! Și aici era nenorocirea care amenința.

Nu-i trecea prin gând să spună temerile sale soacrei, ale cărei bătrânețe erau așa de aspre și care suferea așa de mult.

Într-adevăr, nu numai sărăcia și boala apăsau asupra zilelor din urmă ale doamnei Regnault.

Ea avea un secret, care îi făcea durerea și mai amară și care ieșea câteodată pe jumătate din pieptul ei chinuit.

Ea vorbea atunci de un fiu, de care își mai aduceau puțin aminte unele negustorese bătrâne din templu, și care o părăsise cândva, luând cu el toată averea familiei.

Acest fiu se numea Jacob.

El fusese cel mai iubit în familie: mama să îl adoră, tatăl îi dăduse o educație mai presus decât averea lor.

Cei care cunoșteau această istorie ziceau că fuga lui Jacob dăduse tatălui Regnault o lovitură fatală și disperarea îl omorâse.

Se mai spunea, că de atunci mâna lui Dumnezeu apăsă asupra nefericitei familii.

De atunci mizeria intrase în casă pentru a nu mai ieși.

Frații lui Jacob muriseră pe rând.

Dintre toți copiii care erau odinioară în jurul bătrânului Regnault, nu mai rămăsese decât soția, fiului lui mai mare, Victoire, care din doi copii născuse pe unul lipsit de minte.

Tot ce purta numele de Regnault părea a fi blestemat.

Lumea din Templu avea puțină milă pentru ei, deoarece bătrâna bunică era decana negustoreselor și firma ei stătea în același loc de peste treizeci de ani, iar familia Regnault insufla și frică. Se zicea că era noroc și aducea nenorocire și altora.

Oricine se teme de atingerea fatală a mizeriei.

Toți din târg erau de părere că acel Jacob Regnault pierise nu se știe unde. Însă alții spuneau că fusese spânzurat în Anglia.

Dar bătrâna bunică scăpa câteodată cuvinte, ce dădeau să se înțeleagă că fiul ei trăia; erau vorbe fără șir care izbucneau din inimă în momente de mare mâhnire.

Când era întrebată, ea nu răspundea.

* * *

Se făcuse ziuă.

Era momentul când Franz și Julien d'Audemer se duceau în pădurea de Boulogne.

Hans Dorn era treaz de mult. Nu dormise în acea noapte și amintirile sale, deșteptate deodată prin întâmplările din acea seară, îl făcuseră să stea dus pe gânduri timp de mai multe ore.

Ceea ce văzuse i se părea ca un vis.

Era așa de mult de când nu mai spera nimic și toată viața sa era îndreptată numai spre viitorul fiicei Gertraud!

În dimineața asta gândul lui Hans se ducea cu putere spre trecut.

Îl se părea că vede Bluthaupt, castelul minunat, plin încă de mărire, și în acel palat nemăsurat vedea două femei tinere și

frumoase, una care pleca deja tristă spre moarte, alta care zâmbea fericită și sănătoasă.

Margarèthe și Gertraud! Doamna nobilă și servitoarea credincioasă. Fiica nobililor lovită de suferințe prea timpurii și fiica unor arendași sărmani, plină de tinerețe și de voieșie.

Vai! Amândouă muriseră. Contesa pe patul ei sculptat, între broderii bogate și perdele de mătase; servitoarea pe un pat sărac din cartierul Templului.

Amândouă tinere, amândouă frumoase în ceasul când Dumnezeu le-a chemat la sine!

Gertraud lăsase o fiică care îi purta numele, care avea inima ei bună și fața ei drăgălașă. Ea adormise de veci între soțul său și copila să. Margarèthe lăsase un fiu, care nu cunoștea pe mama lui.

Gertraud era aici, apărată și iubită, Gertraud copila rodul unei dragoste curate, singura bucurie a părintelui său!

Dar unde era moștenitorul lui Bluthaupt?...

Hans simțea un fior prin vine.

Cel din urmă fiu al lui Bluthaupt chiar în acest moment trăgea să moară...

Hans se așeză pe salteaua de lână a patului.

Fața lui era palidă, ochii speriați, mâinile reci se încrucișară pe genunchi.

Pe dinaintea ochilor tulburați treceau neconținut fantome.

Era un tânăr frumos cu figura delicată că de femeie, care ținea în mână o sabie mare, prea grea pentru brațul lui. O altă sabie se încrucișa cu a lui. Urechea lui Hans asculta și auzea o zăngănire de fier.

Tânărul cădea și fața lui palidă se răsturna cu părul lui mare și blond ca și Margarèthe când murea.

O sudoare rece curgea pe tâmplele lui Hans.

El își împreuna mâinile și pronunța numele baronului de Rodach, precum cineva cheamă în ajutor providența în cea mai mare nenorocire.

Dincolo, în cămăruța sa, Gertraud își strângea corsetul.

Mâna mică, abia atingea șiretul și pânza puțin întinsă, îi arăta talia rotundă.

Gura trandafirie zâmbea către oglindă mică.

Toaleta Gertraudei nu era complicată.

Părul bogat castaniu cădea în lungi valuri pe gât și pe umeri.

Dinții pieptenului trecură de două-trei ori prin acele unde de mătase; apucă părul și îl încolăci la spate.

O rochie, ușor strânsă, îi acoperi corsetul alb.

Era gata!

Înainte de a se apuca de treburile de prin casă, ea se duse să se uite printre perdele.

Jean Regnault era la postul său, rezemat cu coatele la fereastră; privirea lui îndreptată neconținut spre fereastra Gertraudei era și mai tristă decât altă dată.

Zâmbetul feței fu umbrat de melancolie.

— Sărmanul Jean! murmură ea. Cum aș putea să-l iac fericit?

Se întoarse la pat și îngenunche înaintea icoanei Maicii Domnului, pe care mama ei o adusese din Germania.

Ea se roagă la Dumnezeu pentru Jean, pentru părintele său Hans, care o iubea așa de tare și pentru toți nefericiții, care au nevoie ele mângâiere.

Rugăciunea scurtă și naivă se urcă la cer ca tămâia curată.

Când se ridică, fața îi era iarăși veselă. Puse lemne într-un cuptor și începu să ațâțe focul cântând.

Capitolul II - Moș Araby

Gertraud făcea focul cântând din toată inima.

Glasul ei curat și sonor umplea odăița.

Când focul începu să ardă bine în cuptoraș, ea ieși și se întoarse numaidecât cu o oală de pământ, pe care o așeză pe cărbunii aprinși.

Chiar și când făcea aceste treburi de toate zilele, mișcările ei aveau grație.

Uneori glasul îi răsuna fără știrea ei, nu slăbea încât părea un murmur depărtat.

Câteodată cântecul i se oprea fără veste.

Atunci capul ei frumos se apleca gânditor și brațele îi cădeau în jos.

Ea se gândea. Visurile fetelor tinere treceau pe fruntea ei și o întristau.

Apoi deodată capul i se ridica și mai vesel.

Oala fierbea la foc, iar ea întorcea salteaua patului și așeza perdelele, albe ca zăpada.

Această a doua toaletă nu era mai lungă decât prima: într-o clipă, odăița dereticată luă o înfățișare curată.

În oala de pământ care fierbea în cuptor era dejunul pentru părintele ei și pentru ea.

Era o ciorbă groasă nemțească, în care o lingură pusă la mijloc, ar fi stat drept în sus.

Gertraud luă oala cu o mână îndemânică și turnă mai întâi într-un castron, pe care îl acoperi cu o farfurie.

Își puse pe cap o broboadă și coborî încet pe scară ținând castronul în mână.

Ajungând în curte ridică ochii spre fereastra lui Jean Regnault, care o pândea cu privirea.

Ea îi făcu un semn mic din cap și fața lui Jean se luminează, de parcă l-ar fi învăluit deodată razele soarelui.

Gertraud trecu prin curte, apoi prin aleea lungă care ducea în careul Templului și se îndreptă cu un pas ușor spre zidirea Rotondei.

Prăvăliile începeau să se deschidă.

În toate părțile cârciumarii din vecinătate turnau băutura de dimineață mușteriiilor mahmuri și peristilul Rotondei se împodobeau, ca în toate zilele, cu uniforme vechi și haine cârpite.

Partea cea mai mare din vânzătorii de vechituri era la post.

Numai ici-colea unele dughene leneșe întârziiau să deschidă.

Toate casele de sub peristilul Rotondei ocupate de cârpaci, negustori de uniforme sau revânzători de pălării, sunt zidite după același plan.

De la această regulă face excepție numai depozitul de vinuri la *Doi Lei* și două locuri de lângă strada Petit-Thouars.

Cârciuma a adunat mai multe dughene într-una singură, iar cele două locuri sunt ocupate de o prăvălie, tăiată în două printr-un perete subțire.

În starea lor normală, locurile nu sunt prea largi. Reduse la jumătate ele formau două strâmtori noroioase cu o magazie în spate, tăiată paralel în două părți egale.

O parte era ocupată de un meșter, care dregea orice fiind prea sărac spre a închiria o dugheană întreagă; a doua parte avea stăpân pe unul din personajele cele mai ciudate ale Templului de la 1844.

Pe dinafară erau la fel, ba a doua era poate mai sărăcăcioasă.

Înaintea ușii atârna o pereche de pantaloni roșii, împodobiți cu o dungă azurie și două sau trei haine albastre cu broderie de fir galben.

Aceasta era firma și firma mințea.

Dar oricine știa în Templu, ceea ce vindea stăpânul din acea prăvălioară sau gaură și zdrențele atârinate nu înșelau pe nimeni.

După ce treceai pe sub pantalonii și hainele vechi care se legănau în vânt de atâția ani, te aflai într-o anticameră mică în pătrate și aveai dinainte un paravan tare de stejar străpuns cu o gaură ca semiluna decupată în el.

Paravanul avea o ușă, dar aceasta era pururea închisă.

În spatele paravanului, de la zece ore dimineața până la patru după amiază stătea un moșneag cu numele Araby, care împrumuta pe amanet și garanție și care făcea negusturilor din Templu aceleași servicii așa cum unii bancheri filantropi fac bietului comerț din Paris.

Numai că bancherii își fac treburile la lumina zilei și se supără când victimele îi numesc cămătari.

Araby nu se arăta niciodată. El sosea fără zgomot în fiecare zi, la aceeași oră, se furișa în gaură să și nu mai ieșea.

Mult timp se crezuse că se culcă în spatele aceluși perete de scânduri, care oprea intrarea în sanctuarul lui.

La ora patru, patru și jumătate, gaura decupată ca semiluna care îi servea de birou, se închidea, ca și ușa intrării care dădea spre peristil.

Dar nimeni nu vedea pe Araby plecând.

Poate că aștepta noaptea sau poate că se strecura printr-o altă parte a Rotondei. Sigur este, că a doua zi, pe la nouă și jumătate, îl vedeai venind cu un pas nesigur de-a lungul străzii Puțului.

El intra în piața Rotondei și ajungea îndată în gaură sa.

Lumea cunoștea pe Araby ca pe un cal breaz, în târg și împrejur.

Mai bine zicând, i se cunoștea mersul și costumul, căci puțini oameni se puteau lăuda să-l fi văzut la față.

Vara ca și iarna, el purta pantaloni strâmți, ghetе mari șnuruite, o haină veche cu un guler mare și o căciulă de piele, al cărei cozoroc îi cădea peste ochi.

Toate astea erau acoperite de o mantă scurtă, tăiată ca a birjarilor.

Cei care spuneau că-l văzuseră de aproape vorbeau de o față galbenă și zbârcită ca un măr în luna aprilie, de un nas țuguiat, de o gură mică și fără dinți, de doi ochi mici și vii, care clipeau de după ochelarii mari albaștri.

Mai adăugau că moș Araby trebuia să aibă o sută de ani și că n-au văzut om mai prăpădit, mai ticăloșit și mai hodorogit.

De la strada Vendôme la monumentul lui Louis al XVI-lea toată lumea cunoștea bine picioarele subțiri și spinarea gârbovită a lui moș Araby.

Unii susțineau chiar că el era acel evreu blestemat de Dumnezeu, cunoscut în toată lumea, de veacuri, sub numele de Evreul răătăcitor.

Însă cu toate aste credințe deșarte, unele glumețe, altele serioase, la ocazii de mare nevoie toți alergau la moș Araby.

Și se știe că aceste ocazii se întâmplă des la negustorii din Templu.

Există Munte-de-pietate, dar cu tot caracterul lui minunat, este încă prea formalist pentru unele nevoi.

Moș Araby dădea poate ceva mai puțin decât comisionarii și dobânda împrumuturilor lui era mult mai aspră, dar el nu cerea decât amanetul.

De pașaport puțin îi păsa. Chitanțele de împrumut nu-l priveau; nici nu te întreba cum te cheamă acest om de treabă și puteai să-i duci în toată siguranța un ceas găsit, un lanț câștigat cu dreptul de moștenire sau câțiva metri de pânză luați pe cale nu prea cinstită.

Afară de asta, el împrumuta mai sus de trei franci. Împrumuta cât doreai, de la o sută poli până la cincizeci de centime.

La dreapta careului mic dinaintea peretelui de scânduri era o ușiță ce ducea la o magazie întunecoasă, ca la toate dughenele Rotondei.

În această magazie erau tot felul de lucruri numerotate frumos și pe care moș Araby le vindea în careu, după cincisprezece zile, dacă datornicii nu-i aduceau dublu suma împrumutată.

Aceasta era regula.

Câteodată împrumuta mai mult, dar atunci trebuia contract particular.

El desfăcea marfa să nu numai în Templu, ci și aiurea.

Deși cele trei-patru zdrențe atârinate la ușă nu orbeau pe nimeni, deși lua bani aproape de la toți negustorii din Templu, totuși nimeni nu se gândea să-l denunțe.

Este un lucru ce va apăra totdeauna camătă, anume lipsa.

Oamenii jefuiți se necăjeau la început și înjurau pe bătrânul hoț, dar, pe urmă, se răzgândeau. Lipsa amenința totdeauna și se putea întâmpla ca cineva să fie fericit că mai poate intra în vizuina lui Araby.

Bieții împrumutători seamănă mult cu nefericiții pasionați de ruletă: el amenința, strigă, zbiară, dar n-au gând să se răzbune.

Și apoi era o credință comună între negustorii Templului.

Ei credeau că era ceva nefolositor să facă știut poliției negoțul ascuns al lui Moș Araby.

Toți își ziceau că poliția știa, dar că bătrânul cămătar plătea vreun impozit agenților însărcinați cu supravegherea târgului.

Frumoasa Gertraud, ieșind din casa părintelui său, se îndreptă spre dugheana lui Araby.

Aceasta nu era încă deschisă. Obloanele încă trase își înfățișau scândurile găurile de cari, legate cu crampoane ruginite.

Gertraud bătu de două, trei ori cu degetele în scânduri.

— Cine e? întrebă un glas slab dinăuntru.

— Eu sunt, Gertraud.

— Oh! Draga mea domnișoară, mulțumesc! zise glasul cu bucurie, așteaptă nițel să deschid.

Se făcu un zgomot în spatele scândurilor, ca și cum o mână firavă ar fi încercat să dea la o parte un drug greu.

În fine, o scândură căzu, lăsând o trecere strâmtă.

Gertraud intră în odăița pătrată, în care de abia pătrundea lumina din afară.

Aici se afla o ființă, o copilă slabă și palidă, care era servitoarea lui Araby.

Aceasta era toată locuința ei. Se culca pe o rogojină, întinsă pe pământul umed.

Rogojina era atât cât să-și poată întinde picioarele.

Copila se numea Noémie.

În Templu sunt băieții de prăvălii, însărcinați cu diverse alergături și cu dușul pachetelor.

Toate aceste treburi le îndeplinea Noémie la cămătar și în mahala ea era tot atât de cunoscută ca și moș Araby, sub numele de Nono la Galifarde.

În toată lumea n-ai fi găsit o ființă mai sărmană ca ea.

În nopțile reci de iarnă ea se culca în acel colțișor fără altă plapumă, decât rochia ei subțire.

Vântul suflă printre scânduri. Ușile de la biroul lui Araby și de la magazie, închise cu drugi roși, o împiedicau să caute adăpost aiurea.

Cămătarul o aglomera cu lucrări mai presus de puterile ei. El nu-i plătea nimic și de abia îi dădea să mănânce.

Când ieșea din casă, negustorii din Templu, mișcați de milă la vederea obrazului ei palid, îi dădeau câte o bucată de pâine; dar ea avea un dușman care o urmărea neîncetat și care știa să o fure cu o îndemânare îndrăcită.

Idiotul Geignolet o pândeă totdeauna pe unde trecea.

O aștepta la colțurile străzilor sau ascuns sub vreo poartă. El sta acolo nemișcat și cu ochii căscați ca un câine prepelicar și, când mica Nono sosea voioasă, mâncând din bucata de pâine, idiotul se arunca asupra ei fără veste, îi smulgea prada cu forță și o bătea.

Nono fugea plângând.

Oamenii de prin cârciumi stăteau în ușă și se uitau râzând; făceau haz.

Geignolet, mândru de victoria sa, se așeza călare pe vreun lemn, cântându-și cântecul cu gura plină.

Îl se dădea și rachiu, spre a i se încuraja voinicia la alte fapte la fel.

A doua zi el făcea tot așa, pentru că nu găsea în jurul lui o ființă mai nevinovată și mai slabă, pe care să o poată năpăstui nepedepsit.

Precum se spuneau despre Moș Araby sute de povești fantastice, tot așa lumea vorbea despre mica lui servitoare.

Unchiașul ducea un trai cu totul singuratic și nimeni din lume nu-i cunoștea obiceiurile. Fetița venea nu se știa de unde. Ea nu avea rude și fără locul acela ticălos la cămătar, ea n-ar fi avut adăpost.

Afară de Gertraud, care îi aducea în fiecare dimineața aminte de sosirea moșneagului, ea mai avea o protectoare.

Doamna Batailleur, negustoreasă de frivolități în careul Palatului Regal, o chemă la ea de câte ori trecea.

În privința aceasta se povestea un fapt ciudat.

Într-o zi mica Noémie fusese atacată pe la Palatul Regal de vrăjmașul ei Geignolet.

El o bătuse crud și de astă dată ar îi omorât-o, dacă n-ar fi fugit în dugheana doamnei Batailleur.

La negustoreasă era o doamnă frumoasă care cumpăra dantele.

Nono Galifard se așezase într-un colț, plângând amar.

Doamna cea frumoasă se uită la ea, puse dantela pe tejghea și vorbi încet cu negustoreasă. Pe atunci Nono era mai mică.

Ea tot plângea în colț, apoi după câteva minute își lăsă capul pe mână și închise ochii oboșiți de lacrimi.

Adormi.

Doamna se apropiase de ea încetișor și rămase un moment aplecată asupra ei.

Pe când privea astfel se vedea din ochii ei că era mișcată.

Înainte de a părăsi pe Nono, ea o sărutase pe frunte.

Doamna Batailleur zicea că nu-și aduce aminte deasa ceva. Ea adăuga că vecinele sale Olga, Zefirina și doamna Alfred făceau mai bine să-și vadă de treburile lor decât să spună lucruri care cred că s-au petrecut în dugheana altuia.

Nono putea avea cincisprezece ani; dar mizeria nu o lăsase să crească.

Ea era mică și prin găurile rochiei subțiri i se zăreau membrele slabe și mici.

Pieptul nu i se dezvoltase ca la alte fete de vârsta ei.

Tot corpul ei avea acea slăbiciune din cauza lipsei și a supărării.

Dar cu toate astea, talia Nonei, subțire și mlădioasă, era plăcută la vedere. Mila, care cuprindea inima văzând-o așa slabă și nefericită, avea un fel de farmec. Trăsăturile feței erau regulate și fine.

Fe fața ei palidă era o expresie de resemnare și supunere. Sărmana știa să zâmbească printre lacrimi.

Ochii ei, frumoși și negri, mârșniți, prindeau viață, câteodată aruncând priviri pătrunzătoare și plăcute.

Era ca o rază fugară de soare luminând într-o clipă în zile de iarnă.

Cine ar fi zis în Templu că Nono era frumoasă, ar fi trecut de nebun. Nimeni nu vedea la ea decât paloarea bolnăvicioasă și găurile rău cârpite ale rochiei învechite.

Ceea ce insufla ea, era mai mult dispreț decât compătimire.

Cu toate astea ea era frumoasă, ca suferința mută care nu se plânge.

Aureola de martir îi încununa fruntea de copil și un poet ar fi visat mult timp, văzându-i întristarea.

Ea se așezase pe rogojină și mânca cu lăcomie ce-i adusese Gertraud.

Lumina zilei pătrundea înăuntru prin deschizătura făcută.

Era aici un contract ciudat care avea și o parte frumoasă.

Lumina de afară ajungea pe părul Gertraudei, pe jumătate din fruntea pe care strălucea puterea tinereții.

Aceeași lumină cădea și pe fața slăbită a lui Noémie, care era fericită și care își ridica spre tovarășa cea frumoasă privirea, tristă și recunoscătoare.

Afară se zărea fața idiotului Geignolet care se furișa pe după stâlpii peristilului și care, murea de ciudă, văzând că nu poate pune mâna pe pradă.

Capitolul III - Nono Galifard

După ce pândi câteva minute înaintea dughenei lui Araby, idiotul Geignolet se opri în spatele unui stâlp.

Privirea lui urmărea cu poftă orice mișcare a lui Noémie, care ducea lingura la gură.

— Îți era tare foame, sărmană Nono! zise Gertraud, care zâmbind se uita la ea cum mânca.

— Oh! Da, răspunse copila, îmi era tare foame!... Și mi se pare că aş muri dacă n-ai avea milă de mine, domnișoară Gertrude, căci stăpânul meu se face din zi în zi mai zgârcit și de câte ori capăt pâine, Geignolet mi-o ia.

— Când ți-e foame, Nono, vino la noi...

— Nu pot părăsi prăvălia. Stăpânul meu e foarte bătrân, dar tot mă poate bate. Și pentru a veni la dumneavoastră, domnișoară, trebuie să trec prin aleea lungă și întunecoasă unde întâlnesc pe Geignolet!

— Așadar ți-e frică tare de el? zise Gertraud.

Nono se înfioră din cap până în picioare.

— Odată, răspunse ea, m-a pândit scara într-un colț al pieții Corderif. Dumnezeule! Domnișoară Gertraud, el e așa de rău pe cât ești dumneata de bună!... M-a luat de păr, m-a trântit la pământ, m-a călcat cu picioarele și m-a bătut scrâșnind din dinți. Și cu cât mă bătea, cu atât se înfuria mai tare!... De nu trecea din întâmplare Hermann, prietenul tatălui dumitale, cred că m-ar fi ucis.

Pieptul lui Noémie se ridica și ochii îi erau plini de lacrimi.

Gertraud mișcată se așează lângă ea pe rogojină.

Geignolet se ascunse după stâlp.

— Dar ce i-ai făcut tu, Nono, întrebă Gertraud, de te urăște așa de tare?

— Doamne! răspunse copilă, i-am luat locul... și Dumnezeu știe că locul nu e bun!... Înainte de mine el era la jupanul care l-a gonit pentru că fură.

Gertraud luă mâna cea mică a Nonei și o încălzi în ale sale.

— Grăbește-te, zise ea, sărmana mea fată. Tata mă așteaptă.

Nono duse din nou lingura la gură și castronul se goli în câteva clipe.

Idiotul mormăia...

— Nono a mâncat tot! Și n-a lăsat nimic pentru Geignolet.

El ieși de după stâlp. Nono îl zări și făcu un semn de groază.

Gertraud se întoarse iute, văzu pe idiotul care fugea, arătând pumnul către victima sa.

Gertraud se ridică și luă castronul.

— E un biet nebun, murmură ea, trebuie iertat.

— Oh! Eu îl iert! zise fata ai cărei ochi mari se luminau de o rază îngerească, eu îl iert pentru dumneata, domnișoara Gertraud, și pentru fratele lui pe care îl iubești. Mă rog la Dumnezeu pentru el și pentru tot neamul lui care suferă ca și mine.

Pe obrazii Gertraudei se ivi o roșeață mai mare.

— Adio, Nono, zise ea încet, n-ai nimic să-mi spui?

Galifard stătu la îndoială o secundă. Plecă ochii.

— Am ceva, răspunse ea; dar mi-e frică să te întristez, domnișoară...

Gertraud care era cu un picior pe prag, se apropie.

Nono îi luă mâna și o sărută.

— Îmi place așa tare să te văd zâmbind! murmură ea, și când e supărare în ochii dumitale sunt așa de nefericită!

— Vorbește iute! zise Gertraud.

— Ieri a venit doamna Regnault. A plâns, sărmana bătrână, și am auzit-o rugând pe jupan să-i împrumute bani.

— Câți bani? întrebă Gertraud.

— Vai! Mulți! Mulți! răspunse copila. Ieri dimineață v-am spus că n-a plătit locul; dar asta nu-i nimic!... Din câte am auzit, mi se pare că e datoare cocoșatului și cocoșatul e un om fără milă. Dacă nu-i plătește, ea va fi închisă!

Obrazii rumeni ai Gertraudei păliră.

— Și Araby n-a vrut să-i dea bani? întrebă ea.

Nono dădu din umeri.

— Ea n-avea amanet, răspunse. Jupânul a gonit-o înjurând.

Capul Gertraudei se plecă. Se gândi un moment.

— Trebuie să văd, zise ea, vorbind singură.

— La revedere, Nono. Voi veni mâine.

După plecarea ei, copila își ridică ochii la cer, rugând pe Dumnezeu să-i dea noroc.

Gertraud nu intrase încă pe aleea întunecoasă ce ducea la casa părintelui său, când un moșneag, îmbrăcat într-o mantă ca un sac și în cap cu o șapcă mare de piele al cărei cozoroc îi cădea pe ochi, ieși din strada Petite-Corderie.

El mergea șovăind, pipăind și lunecând pe pavajul umed.

În urma lui câțiva copii grămădiți scoteau în cor strigăte de carnaval.

El trecu prin piața Rotondei scuturând din cap și sprijinindu-se într-un băț lung de corn.

Era Moș Araby care mergea la birou mai devreme decât altă dată, pentru că își luase o vacanță de o oră cu o zi înainte.

Intrând în anticamera mică, el aruncă o privire urâtă asupra sărmanei sale servitoare.

— Leneșo! mormăi bătrânul. Ești oare aici ca să-mi strici rogojina până la ora opt ziua? Ți-am dat lână să împletești, când nu sunt acasă. Unde este lucrul, ticăloaso?...

Nono nu răspunse. Stătea în picioare înaintea stăpânului său, având supunerea zugrăvită pe față.

— Curăță camera, urmă cămătarul.

Nono își adună rogojina și o luă în brațe cu mare greutate.

Moșneagul îi deschise ușa magaziei.

Pe urmă Araby scoase din buzunar două chei mari, pe care le vârî în broasca biroului său.

Ușa se întoarse în balamale scârțâind. Moșul dispăru și se auzi cum încuia ușa pe dinăuntru.

După câteva minute, căzu o scândură care închidea gura în formă de semilună. Prin gaură Araby abia se zărea în întuneric.

Biroul era deschis.

— Leneșo! zise cămătarul prin gaură; du-te și-mi adu de mâncare și să nu te joci pe drum!

El puse un ban pe scândură. Nono luă banul și ieși fuga.

După un minut ea se întoarse cu o bucată mică de pâine și o bucățică de brânză, rămășiță din altă bucată.

Araby le apucă în mâinile zbârcite; luă un cuțit vechi, ros până la muchie de multă slujbă, și începu să mănânce.

Bucățele de pâine și de brânză mergeau împreună cu cozorocul din care nu se vedea decât bărbia cămătarului.

Pe când își rodea mâncarea încet, ca să țină mai mult, cămătarul zise:

— Leneșo! Ție nu ți-e foame așa de vreme. Tu dormi ca o doamnă!... Fă loc în magazie pentru cele ce ne va trimite Dumnezeu astăzi. Nu strică nimic și nu fură nimic, fată!... Dacă te vei purta bine, la amiază vei avea pâine și ce va rămâne din brânza mea.

Nono intră alături.

Araby își urmă dejunul, stând cu ochii la pândă prin gaură, semănând cu o maimuță bătrână și flămândă, care roade o nucă furată.

Gertraud ajunsese acasă.

În curtea mică o aștepta Jean Regnault cu flașneta în spinare.

Ea trecu pe lângă el repede.

— Așteaptă-mă, zise ea, mă întorc îndată.

Gertraud se urcă fugă pe scară și nici nu se uită la oală de pământ, care fierbea în clocote la foc.

Deschise dulăpiorul de nuc, în care își ținea toaleta modestă.

Dintr-o cutie luă o pungă cu câteva monede de aur noi și lucitoare, pe care i le dăduse tatăl ei, una câte una.

Apoi se duse în fugă jos.

În loc să iasă în curte, se opri în prag și făcu semn flașnetarului să se apropie.

Jean Regnault era plin de fericire că o vedea, dar pe fața lui era o întristare mai mare decât altă dată.

Gertraud își puse mâna albă pe vesta sărmanului băiat și-l privi în ochi câteva secunde fără să vorbească.

Nu mai era copila nepăsătoare și zburdalnică care ba se roagă la Dumnezeu, ba cântă.

În privirea ei era ceva serios și adânc.

— Jean, murmură ea cu un accent de imputare, îmi spui adeseori că mă iubești și cu toate astea n-ai încredere în mine!

Flașnetarul ținea ochii în pământ. Avea fața palidă și un zâmbet amar pe buze.

— Dacă aș fi fericit, Gertraud, răspunse el cu un glas ce tremura ușor, Dumnezeu știe că fericirea mea ar fi toată a dumitale!... Dar îmi place așa de mult să te văd fericită și veselă!... De ce să te întristez?

Sprâncenele tinerei se încruntară.

— M-ai mințit, zise ea, nu mă iubești!

Sărmanul Jean Regnault își împreună mâinile și toată dragostea lui devotată, respectuoasă și sinceră i se zugrăvi în privire.

— Vai! Gertraud! Îngână el încet, nu-mi vorbi așa!... Poate că fac rău că te iubesc, căci n-am nimic să-ți dau decât necazul și sărăcia mea, dar te iubesc, Dumnezeule! Te iubesc ca un biet nebun!

Gertraud se prefăcea că se supără și mai tare. Capul ei frumos se întoarse spre a-și ascunde emoția.

— Când iubește cineva, zise ea forțându-se a-și păstra răceala, mărturisește altuia ce simte. Mi se pare că dacă eu aș suferi, m-aș mângâia vorbindu-ți de necazurile mele... dar tu faci altfel, Jean. Tu nu-mi spui nimic și numai de la străini am aflat primejdia ce vă amenință.

Flașnetarul își ascunse fața în mâini.

— Deci a ajuns să se vorbească prin Templu? zise el cu amărăciune. Nici eu n-am știut până ieri, Gertraud! Dar sunt oameni cărora le place să ghicească nefericirea altuia! Cine ți-a spus și ce ți-au spus?

Glasul lui Jean Regnault exprima o mâhnire așa de amară încât ochii Gertraudei se umplură de lacrimi.

Ea îngână ceva.

Din gura ei ieșiră niște cuvinte neînțelese.

Jean Regnault înțelese, căci i se mulară picioarele și din nou își acoperi fața cu mâinile.

Jean își puse jos flașneta pe care nu o mai putea ține și se așeză de oboseală pe întâia treaptă a scării.

Gertraud se așeză lângă el.

— Deci o adevărat? întrebă ea.

— Adevărat, răspunse flașnetarul oftând, Sărmana femeie pare foarte bătrână, dar vârsta n-o poate scăpa încă de închisoare... Ieri seară mi-a spus mama plângând. Eu credeam că n-avea nevoie decât de chiria locului și mă bucuram, căci acest preț îl câștigasem peste zi. Dar Dumnezeule! Ar trebui săptămâni întregi și luni, de zile ca să pot aduna suma care trebuie mamei Regnault.

El se opri și un suspin convulsiv îi ridică pieptul.

— Închisoarea! urmă el, închisoarea! la vârsta ei!... Eu sunt tare, zise el ridicând fruntea, mie nu mi-e frică de disprețul lumii... Tot ce aș cere de la Dumnezeu este ca să fiu primit în locul ei și să sufăr eu la închisoare... Dumneata cel puțin nu m-ai disprețui, Gertraud, și ai ști că sunt un om cinstit...

— Un om cinstit și un fiu bun, Jean, sărmanul meu Jean! zise fata strângând mâinile flașnetarului în ale sale; un fiu bun și o inimă nobilă, pe care sunt mândră că o iubesc.

Privirea lui Jean era tristă. Ochii lui încă umezi sclipiră.

— Mulțumesc! murmură el.

Apoi deodată își plecă fruntea.

— Dar de ce să vorbim despre acestea? zise el. Nu eu am nevoie să fiu mângâiat, draga mea Gertraud. Eu vreau să muncesc... Dacă voi putea găsi o treabă mai bună voi vinde flașneta, bietul meu tovarăș, adăugă netezindu-și instrumentul cu mâna, care m-a mângâiat de multe ori când eram trist și ale cărui cântece le-am ales dintre câte îmi plac mai mult!... Dar o voi vinde!... Oh! O voi vinde!... Și așa fi în stare să jertfesc mai mult!

El se ridică și apucă flașneta de curea spre a o pune în spinare.

Gertraud îl apucă de braț.

— Așteaptă, murmură ea, stai încă puțin. Am să-ți spun ceva...

Jean ascultă că totdeauna; dar Gertraud nu vorbi nimic: părea că nu îndrăznește.

Ei stăteau ca doi copii frumoși, strânși unul lângă altul lângă scara prăfuită și sărăcăcioasă.

În noaptea trecută fusese alte multe întâlniri amoroase, sub draperii de mătase, în tăcerea discretă a iatacurilor frumoase și pe divanuri elastice de catifea.

Dar nicăieri n-ai fi găsit mai mult devotament și mai multă dragoste, nicăieri n-ai fi găsit inimi mai generoase și mai sincere...

Jean și Gertraud se iubeau din toată puterea inimii lor.

Pe acea treaptă putredă, între zidurile umede și cenușii ale scării sărăcăcioase era ceva care nu întâlnești în cele mai bogate locuințe: o inimă de fecioară, gingașă și curată; o inimă de tânăr sincer, o dragoste împărtășită, un devotament egal, două conștiințe care n-au nimic de ascuns, ce-și puteau spune cele mai mari taine ale lor.

Gertraud tot mai stătea șovăind.

Ea tremură și gura i se încleștase ca și cum îi era rușine de taină pe care o avea pe buze.

Jean o privi cu neliniște.

— Am să-ți spun ceva, zise ea după o tăcere, este o rugămintă... Și dacă refuzi voi fi nefericită!

— Cum așa putea să refuz, Gertraud?

Fata încercă să zâmbească și degetele i se strecurară în sân.

Jean nu băgă de seamă această mișcare.

— Îmi promiți să zici da? urmă Gertraud cu un glas lîngușitor.

— Îți promit, răspunse flașnetarul.

Gertraud scoase iute din sân mîna în care ținea o pungă. Zâmbetul pieri de pe buzele lui Jean Regnault.

— Mi-ai promis că nu vei refuza, zise Gertraud, eu ochii plecați și cu un ton rugător; ia acești bani și dă-i mamei tale.

Jean nu răspunse. El se uita la pungă îngrozit.

— Trebuie să mă feresc de aceasta, murmură el. Vai! Sărăcia! Sărăcia! Ceea ce este o bucurie pentru alții, înveninează mai mult suferința noastră... Gertraud, îți mulțumesc din adîncul inimii, dar părintele dumitale e bogat pe lângă noi... Femeile din târg nu zic oare deja că te iubesc din interes?...

— Tu! zise Gertraud indignată, din interes!...

— Noi suntem atît de săraci! zise flașnetarul cu o descurajare amară.

Gertraud privindu-l, nu îndrăzni.

După cîteva secunde își ridică iarăși capul. Veselia ei copilărească luase un aer de duritate.

— Jean, urmă ea încet și lin, nu știu ce zic negustoresele din Templu, dar tatăl meu ar suferi și tu ai veni cum vin eu la tine, îți jur înaintea lui Dumnezeu care ne aude, că eu n-aș refuza ajutorul tău...

— Eu sunt un bărbat, murmură flașnetarul și dumneata ești o fată tânără, Gertraud!...

— Și nu vrei să-mi datorezi nimic! strigă ea într-o mișcare fără veste de mînie. Nu mă iubești și nu iubești nici pe mama ta.

Jean rămase mut în fața acestei învinovățiri și durerea lui sufletească i se zugrăvi pe față.

Gertrude simți milă, dar tot mai urmă:

— Nu, tu nu mă iubești, nu te gîndești la mîhnirea ce-mi faci, nu te gîndești la bătrîna ta bunică, pe care ai putea-o scăpa!...

— Vai! Dumnezeule! suspină bietul Jean împreunîndu-și mîinile.

— N-ai milă de alții! zise iar Gertraud, și nu te gîndești decît la tine!

Flașnetarul îi aruncă o privire rugătoare.

— Ascultă, zise el cu o voce întreruptă; tot ce vrei, vreau și eu, Gertraud... Și mi-aș da viața ca să scap pe bătrâna mamă... Dar ești o copilă, sărmana mea Gertraud! Și banii pe care-i ai sunt ai părintelui dumitale!

— Sunt ai mei! zise fata, a cărei privire străluci de speranță. Oh! N-aș minți nici chiar să te scap, Jean. Sunt ai mei, toți ai mei!... Este comoara mea! Și acum mulțumesc lui Dumnezeu că i-am păstrat până azi!

Jean era bucuros, cu toată mâhnirea.

Dragostea Gertraudei era așa de naivă și așa de devotată! .

El suferea grozav, dar era fericit ca un rege.

Și nu mai avea putere să refuze.

Glasul dulce al Gertraudei îl emoționa așa de tare. Gândul la bunica sa disperată venea în ajutorul Gertraudei.

— Nu pot, zise el încet: nu... nu, nu pot!

O mânie repede străluci în ochii Gertraudei. Căzu încet în genunchi.

Ea își puse mâinile pe ale lui Jean și ridică spre el privirea umedă și tristă.

— Te rog! murmură ea.

Jean o luă în brațe și o strânse cu patimă la piept.

— Vai! Cât te iubesc, Gertraud! zise el. Nu te merit.

Luă punga și o puse în buzunarul vestei sale.

Gertraud, nebună de bucurie, sări în picioare plângând și râzând.

Ea cuprinse cu brațul gâtul lui Jean acoperindu-i fruntea cu sărutări.

— Oh! Și eu te iubesc! zise ea. Sărmanul meu Jean, niciodată nu te-am iubit atâta! Îți mulțumesc!...

Jean o credea încă în brațele sale, pe când ea sărea din treaptă în treaptă, ușoară ca un fluture și îi aruncă din vârful scării o ultimă sărutare și un ultim zâmbet.

Capitolul IV - Regnault

În fața casei lui Hans Dorn, dincolo de curtea cea mică, se deschidea o fereastră stricată cu geamurile înguste și prăfuite.

Bucăți de hârtie înlocuind o parte mare a sticlei. În loc de perdele se vedea o bucată de pânză gălbuie, cârpită în unele locuri.

În dosul acestei perdele era o cameră mijlocie, mobilată cu o laviță de lemn, un fotoliu vechi de paie și două paturi simple.

Această odaie înfățișa sărăcia care îți strângea și răcea inima.

În sobă nu era nici foc, nici cenușă. Lângă perete nu se vedea nici măcar un biet dulap, cum au toți săracii.

Uitându-se numai la scândurile stricate ale celor două paturi înțelegeai de ce nu fuseseră vândute și ele.

Era locuința familiei Renault.

Bunica și nora sa Victoire, dormeau împreună în patul cel mare, idiotul Geignolet dormea în al doilea.

La dreapta lângă sobă o ușă mică ducea în gaura care era locuința lui Jean Renault.

Bătrâna era încă în pat, nemișcată.

Victoire cârpea lângă fereastră. Se grăbea cât putea cu lucrul.

Dar deseori se oprea, de parcă o părăsea curajul.

Mâna îi cădea, pleoapele i se lăsau pe ochii posomorâți și fără viață.

Idiotul, călare pe bancă, se uita la ea în batjocură și adăuga un nou vers la cântecul lui ciudat, zicând că e leneșă.

Idiotul era prost dispus.

El se întorcea din expediția sa în careul Templului și îi părea rău că nu putea fura mâncarea de la mica Noémie.

Era o pâinișoară pe sobă, dar când era vorba de pâine goală, lui Geignolet îi plăcea numai bucată pe care o lua cu silă de la sărmana servitoare a lui moș Araby.

— Unde e fiul nostru Jean? zise bătrâna, care în acea dimineață nu pronunțase o vorbă.

— Mi se pare că a plecat la treabă prin oraș, răspunse Victoire.

— O, hei! Alelei!... strigă idiotul, imitând măștile caraghioase ale carnavaulului.

Apoi ochi lui luară o expresie de răutate și el adăugă cântând:

Da, da, da, da,

vecină,

La treabă lângă mica mea

Și râd amândoi:

Iar mama Regnault plânge

Pe patul cel stricat...

Alelei! Ce păcat!

Victoire aruncă bietului nebun o privire în care era zăgărită toată disperarea ei de mamă.

Bunica își lăsă iarăși capul încărunit pe pernă.

— Sunt bolnavă rău, astăzi! murmură ea. Sărmana mea fată, mi se pare că nu voi mai suferi mult timp cu tine...

Victoire se ridică și duse fotoliul de paie lângă pat.

— Nu vorbi așa, mamă, zise ea, suntem foarte nefericiți, dar Dumnezeu nu e fără milă cu noi, căci Jean, fiul nostru, are o inimă bună și ne iubește.

— Așa e! Așa e! zise bătrâna. Jean e un copil bun. Am putea fi și mai nefericiți...

Ea încercă să zâmbească, dar o lacrimă veni pe genele albe.

Mâinile uscate și deformate ieșiră de sub plapumă ca să-ascundă fața.

Victoire încetă să mai lucreze.

Bunica suspină.

Idiotul își lovea lavița cu pumnii și împlotea cântecul cu strigăte în gura mare:

— Hi! Gloabă! Hi odată, boală!...

— Dumnezeuule! murmură bătrâna, aș vrea să nu vă părăsesc, sărmanii mei copii, dar sunt prea bătrână Ca să mai sufăr și prea slăbită de necazuri!... Știi tu, Victoire, că sunt douăzeci și cinci de ani de când plâng în toate nopțile... Noi îl iubeam așa de mult, tatăl lui... Bunul lui tată care a murit rugându-se la Dumnezeu să-l binecuvânteze.

Victoire își rezemă cotul de salteaua tare.

Ea voia să schimbe această poveste ce se depăna mereu și făcea ca bătrâna să-și piardă și puterea ce o mai avea.

— Sunt douăzeci și cinci de ani, urmă bătrâna descoperindu-și fata. Eram bogați, fata mea, și toată lumea zicea: "Regnault are noroc..." Aveam copii frumoși, îți aduci aminte. Pentru bărbatul pe care îl iubeai așa de mult!... Joseph,

al doilea fiu al meu, bunul și cinstitul Joseph. Jean, care și-a dat numele fiului tău mai mare... Și fiicele mele, ce frumoase erau! ... Ca ele nu se găsesc în tot Templul și în tot orașul... Oh! Era adevărat. Familia Regnault avea noroc!...

— Se va întoarce iar, mamă, îngână Victoire.

Bunica se uită la ea în față.

— Morții nu se întorc, răspunse ea.

Apoi ochii ei se aprinseră de un fulger trecător.

— Erau geloși pe Regnault! urmă ea. Și aveau de ce!...

Când cădea o moștenire mare asupra Templului, era pentru familia Regnault! Era cinstită, fata mea, dar aveau mulți bani și apă se duce tot în gârlă... Numai săracii nu pot spera în întâmplare... Îți aduci aminte? Aveam locul din colț, unde suntem și acum și care ni se va lua.

Ea oftă lung.

— Pierre, soțul tău, avea cele două locuri de alături. Apoi venea Jean, pe urmă Joseph, apoi fetele mele. Familia Regnault ocupa de la piața Rotondei până în strada Puțului... Regnault, care toți erau fericiți, sănătoși și avea o conștiință curată.

Ea se opri și-și trecu mâna pe fruntea umedă de transpirație.

— Mamă! Buna mea mamă!... murmură Victoire.

— Taci, fata mea, urmă bătrâna. Întineresc vorbind de fericirea trecută... Oh! Ce mult ne iubeam și câtă veselie era în jurul mesei noastre în serile de duminică!... Fata mea mai mare, biata Marta, avea voce foarte frumoasă. Ea ne cânta după masă și tatăl zicea că o ascultă mai bucuros pe ea decât să meargă la Operă ca să audă cântărețele îmbrăcate în mătase și împodobite cu diamante... Hélène, cea mai mică, ne povestea istorii din cărți frumoase, istorii ce te făceau să plângi și să-ți bată inima... Băieții mei vorbeau încet cu soțiile lor pe care le iubeau și împrejurul mesei erau scumpii copilași, cărora viitorul le promitea toată fericirea. Dumnezeu! Dumnezeu! Unde s-au dus toate aceste bucurii și toate aceste speranțe...

Bunica își ascunse fața în mâini.

Victoire se întoarse spre a-și șterge o lacrimă.

Idiotul începu:

Astăzi este luni,

Și mama Regnault n-are nici un franc.

*Să-și plătească locul;
Are să ne dea afară,
Vai! Ce mai ocară!*

— Ei au murit! urmă bătrâna cu o voce întreruptă de suspine, toți au murit!... Băieții, fetele... Toți morți, unul după altul, cu mizeria așezată la căpătâiul lor!... Geignolet are dreptate, bietul copil... Mama Regnault n-are cu ce să-și plătească peticul de loc care i-a rămas în Templu!... Ea nu mai are nimic. Copiii ei suferă și zilele ei din urmă se vor stinge în închisoare.

Geignolet făcu niște ochi mari de nebun.

— Oh! Oh! Oh! zise el râzând, mama Regnault va fi cu hoții!

...

Victoire, palidă de durere, nu mai avea cuvinte.

Bunica se plecă spre ea și-i strânse brațul cu putere.

Fața ei era ca de mort, buzele i se contractaseră într-un zâmbet amar.

— Am avut un alt fiu, murmură bătrâna cu o voce schimbată, un fiu al cărui nume nu trebuie pronunțat. Un fiu care a omorât pe tatăl lui și a pus nefericirea în locul bucuriilor noastre... Pe el îl iubeam cel mai mult... Noi îi dădusem ecuația unui nobil... El știa tot ce nu știam noi, era mândria noastră!... Hei! Fata mea, mândria e un păcat pe care Dumnezeu îl pedepsește totdeauna mai ales mândria mamelor!... Jacques ne disprețuia, îi era rușine de noi și adeseori l-am văzut întorcându-mi spatele, roșindu-se și plecându-și ochii în stradă unde vreun amic al lui l-ar fi putut surprinde zicând bună ziua bieteii negustorese din Templu, care era mama lui. Vai! De n-ar fi făcut decât asta, Dumnezeule!... Dar într-o zi, cutia în care bărbatul meu își pune banii la un loc cu ei întregii familii fu găsită goală, Am fost furați de tot ce avea, pe lume; comoara aceea mică, adunată așa de greu și așa de încet! Și hoțul era copilul nostru...

Vocea bunicii devenea surdă și aproape neînțeleasă.

La aceste din urmă cuvinte ea se întrerupse pentru a respira.

Idiotul nu mai asculta ci își chinuia banca, pe care pa o lovea, ba o mângâia.

Victoire trebuia să asculte această poveste spusă de mii de ori.

De obicei când bunica ajungea la sfârșit, se cufundă într-o tăcere posomorâtă, oprindu-se obosită.

Și de astă dată ea tăcu; dar după câteva secunde, ea se ridică pe coate, plecându-și fața zbârcită peste pat.

— Victoire, zise ea, ieri m-am dus la Sfânta Elisabeta, și am vorbit cu un preot... Nu știi ce l-am întrebat?

Victoire dădu din cap că nu știe.

— L-am întrebat, urmă bătrâna încet, cum se face când spune cineva mare secret, dacă Dumnezeu pedepsește pe fiul care și-ar goni pe mama sa.

Victoire nu înțelegea nimic. Bunica urmă plecându-se mai tare.

— Preotul mi-a răspuns că acel fiu ar fi pedepsit pe lumea aceasta și în cealaltă... Crezi că a spus adevărul, Victoire?

— Cred că da, mamă.

Bătrâna se aruncă îndărăt și își lăsă capul la celălalt capăt al patului. Ea începu să pronunțe vorbe pe care Victoire nu le putu înțelege.

— Și eu! Și eu! zicea ea, cred că Dumnezeu l-ar pedepsi și cu toate astea trebuie să-l văd!... Dar oare nu e o crimă! Să atragi pedeapsa asupra capului fiului tău? Ah! E mult timp de când vreau să mă duc la el și să-l văd. Ceilalți nu-l recunosc. El trece printre cei care l-au văzut copil și nimeni nu știe să-i citească pe obraz numele tatălui lui. Dar oare schimbarea pe care o aduc anii poate să înșele privirea unei mame? Eu l-am recunoscut cum l-am văzut. Știu unde este și ce este. E foarte bogat!... Și dacă n-am îndrăznit să-i cer milă, este că mi-e frică de pedeapsa lui Dumnezeu!

Aceste cuvinte nu ajungeau toate la urechea lui Victoire, care și ea avea gândurile ei.

Când bătrâna vorbea de acel fiu rău, care a fost cauza tuturor nefericirilor familiei, ea părea că se teme să fie înțeleasă.

Sufletul ei prea plin își vărsa fără voie durerea în afară.

— Nimeni nu știe asta, urmă ea; și cerul să facă să nu știe nimeni vreodată!... El are milioane și el se dă drept nobil cu bogăția lui. Însă eu, mama sa, eu trebuia să știu de unde-i

veneau toate comorile. Am căutat, am întrebat, în zadar timp de mai mulți ani și în cele din urmă am aflat secretul!

Vocea îi slăbea tot mai mult și chiar dacă Victoire ar fi vrut să asculte, n-ar fi înțeles nimic...

Deodată parcă se deșteptă.

Ea se ridică înfiorându-se și se uită neliniștită la fața nurorii sale.

— M-au auzit, Victoire? întreabă ea tremurând. Am spus oare secretul de care atârna viața lui?

Victoire crezu că aiurează.

— A cui viață? zise ea.

— Nu mă întreba! strigă bătrâna mai liniștită, nu mă întreba niciodată despre aceasta, fata mea. Aceste gânduri mă omoară! ... Vai! Nu, nu, nu vreau să mă duc la el! Mai bine închisoarea de o mie de ori! Îl cunosc. M-ar goni și preotul mi-a spus ieri: "Dumnezeu nu iartă pe fiii care-și alungă mamele".

Doamna Regnault slăbită căzu pe pat, ochii ei obosiți se închiseră. Victoire îi așeză pernă sub cap și numai cântecul monoton al idiotului tulbura tăcerea sărmanei locuințe.

Tăcerea ținu câteva minute.

Apoi deodată ușa se deschise și Jean Regnault intră în cameră.

El își puse flașneta lângă, perete și din două sărituri ajunse la patul bunicii sale.

Obrazul îi ardea, ochii lui umezi străluceau.

— Mamă Regnault! strigă el căzând în genunchi lângă pat — bucurie! Bucurie!... Dumnezeu are milă de noi și nu vei merge la închisoare!

Bătrâna își ridică pleoapele grele, pe când Victoire întreba pe fiul său cu o privire mirată.

— Am bani! urmă Jean, care zâmbea și plângea de emoționat ce era.

— Bani! repetă Victoire, în a cărei voce se vedea o neliniște.

— Bani! repetă idiotul care își opri litania, vai!... Vai!... Mi-e sete grozav...

Bunica zăcea inconstientă.

Jean Regnault deschise mâna în care ținea darul Gertraudei și scutură în aer punga de mătase.

Neliniștea lui Victoire crescuse și mai mult.

Dar auzul sunetului aurului în ochii ei se aprinse puțină viața.

— Vai!... Vai!... făcu încet Geignolet, ai cărui ochi clipeau plini de poftă.

El se întinse pe bancă și se prefăcu că doarme, dar privirea lui nu mai slăbea punga, prin ale cărei găuri strălucea aurul.

Cele două femei deschiseră gura în același timp.

— De unde ai acești bani? întrebă Victoire cu asprime.

— Câți bani sunt? zise sărmana bătrână.

Jean răspunse:

El scoase veriga pungii și turnă în palmă cele șase monede de aur.

— Galbeni! mormăi idiotul de pe bancă. O să am cu ce să-mi umplu sticla!...

— O sută douăzeci de franci! murmură bătrâna, a trecut mult timp de când n-am văzut culoarea aurului.

Victoire puse mâna pe brațul fiului său.

— Jean, zise ea, pentru numele lui Dumnezeu! De unde ai luat acești bani?

— Dar la noi câți sunt? întrebă bunica.

Jean își plecă fruntea. El ghicea că suma adusă nu era de ajuns.

— Nu mai e nimic, răspunse el, atâta e tot!

— Ar trebui de trei ori atâta, zise bunica devenind iar posomorâtă, ca să mă scape de închisoare.

În timpul acesta Victoire, se uită la Jean și fața ei palidă exprima toată grija și temerea de mamă.

Ei erau așa de săraci și de mult timp! De unde venea această sumă neașteptată? Flașnetarul plecase cu mâinile goale și în câteva minute, putea oare să fi câștigat atâția bani?

— Jean, copilul meu! urmă ea, te rog, spune-mi de unde ai această pungă?

Tânărul, plin de bucurie, nu băgase de seamă până atunci neliniștea mamei sale.

Tot așa era și cu biata bătrână.

Ea se teme așa de tare de închisoare...

De la sosirea nepotului ea se gândea cum va scăpa de nenorocire.

Dar cuvintele lui Victoire o loviră. Sentimentul de cinste se deșteptă în ea cu putere.

Ea se rușină că se gândise numai la sine și privirea ei se fixă asupra lui Jean, aspră și neliniștită, ca și a nurorii sale.

Ele aveau acum amândouă aceeași teamă.

Jean își ținea ochii în pământ sub privirile lor și fața i se înroși mai tare.

El nu îndrăznește să răspundă.

— Vorbește, Jean, zise bunica cu un ton poruncitor.

Jean tăcea.

— Copilul meu, sărmanul meu copil! murmură Victoire cu o voce înfundată, această nenorocire ar fi cea mai mare din toate!

...

În fața cestei învinovățiri nelămurite, Jean ridică fruntea ofensat. Dar în adâncul inimii sale nobile el avea un instinct de pudoare și de aceea își plecă din nou capul ca un vinovat și îngână numele Gertraudei.

Idiotul pufni în răs:

Victoire se simți ușurată.

— Acești bani sunt ai ei! urmă Jean, sunt rodul muncii ei și darurile tatălui său.

El nu îndrăznește să-și ridice ochii.

Mama îl îmbrățișă sărutându-l pe frunte.

— Jean, sărmanul meu Jean! murmură ea, iartă-mă că te-am bănuț!

Bunica rămăsese pe gânduri întristată.

Ea uitase pentru un moment gândurile care o tulburau neconștient, dar ele veniră din nou biruitoare și nu-i lăsară timp să se bucure de nepotul ei care era fără nici o vină.

Geignolet duse sticla la buzele lui groase și supse cât putu deși sticlă era goală.

— Galbeni! mormăi el, galbenii sunt la Hans!... Am să mă duc să-i găsesc, ca să-mi umplu sticla.

Victoire făcuse loc lângă ea lui Jean pe fotoliu.

Ea se uita la fiul ei zâmbind și îi creștea inima văzându-l așa frumos.

Această bucurie trecătoare dădea frunții sale un reflex de forță și tinerețe:

— Ce mult ne iubește, sărmanul copil, își zicea ea, netezindu-i buclele blonde care cădeau pe gulerul lui Jean. Ce bun este! Și ce rușine că l-am bănuț!... Scumpul meu Jean, tu

mă ierți, nu-i așa? adăugă ea tare, asta e pentru că am suferit prea mult și totdeauna mă tem de nenorocire.

Jean îi acoperi mâinile cu sărutări.

Zâmbetul lui Victoire deveni melancolic.

— Nu cunosc nici o fată tânără mai drăgălașă și mai bună, zise ea plecându-se la urechea fiului. Ea te iubește. Este mult timp de când știu asta, mult timp de când mă rog la Dumnezeu pentru ea, dimineața și seara, pentru că ea și-a dat inima sărmanului meu Jean, fiul meu, care mă oprește să blestem providența și să disper!... Dacă ai ști cum o iubesc și eu și cât doresc să o îmbrățișez zicându-i fata mea! O visez. Vă văd așezați amândoi unul lângă altul și sunt fericită.

— Oh! Ce bună ești! Cât ești de bună, mamă! zise Jean gustând cu plăcere fiecare din cuvintele ei.

Fruntea lui Victoire se întunecă.

— Dacă aș fi ca alte mame, urmă ea încercând să nu ofteze, mâine ai fi bărbatul ei. Mamele dau fiilor lor avere să se însoare. Dumnezeu a vrut așa: fericirea copiilor vine de la tată și de la mamă. Însă eu n-am nimic să-ți dau, sărmanul meu Jean. Tatăl tău a murit și nu vei avea de la noi decât mizeria. Dacă ai fi singur, și brațe bune și curaj. Ai munci, ai aduna avere poate și te-ai căsători cu Gertraud.

Ea îl strânse la piept plină de dragoste.

— Dar noi, din contră, așteptăm de la tine, urmă Victoire fără să-și mai poată stăpâni suspinele. Noi te îngrădim eu nefericirea noastră... Tot ce câștigi este pentru noi... Ascultă Jean, bunul meu copil, tu nu știi!... Trebuie să ne părăsești..., trebuie să te duci departe, foarte departe... Când nu vom mai fi aici să-ți aducem nenorocire, sunt sigură că tu vei fi bogat!... Și când vei fi bogat. Hans Dorn, care e un om drept și bun, îți va da pe fiica sa...

Jean încerca să o întrerupă, dar nu putea.

Victoire vorbea iute și cu exaltare. Dragostea de mamă îi dezlegase limba ca niciodată.

Glasul bunicii o opri.

Ea se întoarse spre perete și în timpul acesta stătuse zbuciumată de gânduri disperate.

— Fata mea! zise ea deodată... dă-mi rochia de duminică. Vreau să plec!

Victoire se ridică îndată și se duse într-un colț, care servea de dulap și luă un pachet învelit într-o pânză ruptă.

Bunica se așază pe marginea patului. De ieri părea că îmbătrânise cu zece ani.

Victoire scoase din pachet o rochie de lână închisă, al cărei material subțiat de timp, devenise aproape transparent.

Bunica se îmbracă și se dădu jos din pat.

Apoi îngenunche pentru a-și face rugăciunea zilnică. Dar memoria zăpăcită o înșela și între cuvintele latinești ale rugăciunii, sărmana femeie zicea:

— Trebuie să-l văd negreșit!... Dumnezeu, fără să nu gonească pe mama lui!

Ea nu vru să spună lui Victoire unde se ducea astfel îmbrăcată.

Plecă fără să zică o vorbă.

Idiotul Geignolet o urmă cântând până la treptele scării.

Apoi veni, se așază la fereastră și ridică un colț al perdelei spre a-și îndrepta ochii încrucișați către ferestrele lui Hans Dorn.

— Acolo sunt galbenii! murmură el. Mă voi duce să caut...

Când Gertraud se întoarse acasă plină de bucurie că a biruit în cele din urmă șovăielile lui Jean Regnault, ea auzi glasul tatălui său care o chemă din camera vecină.

Alergă la cuptor pentru a pune îndată dejunul lui Hans Dorn, dar focul se stinsese în lipsa ei și ciorba groasă se răcise în oală.

Gertraud adună grămadă cărbunii, acoperiți de cenușa lor albă și începu să sufle.

Se auzea cum negustorul de haine se plimba prin cameră neliniștit.

El tăcu câteva minute, apoi strigă, ca și cum s-ar fi deșteptat din somn:

— Gertraud! Gertraud!

Fata sufla cât putea.

Întârziase și era supărată. Dar asta trecu iute, făcând loc zâmbetului obișnuit, mai ales că își simțea inima ușoară și cugetul curat.

Era o dimineață bună pentru ea. I se părea că vede încă zâmbetul emoționat al lui Jean Regnault. Îl iubea și mai mult pentru binele care îl făcuse ea.

Negustorul de haine neprimind nici un răspuns începu din nou plimbarea. După câteva momente de tăcere, strigă din nou. Gertraud se grăbea.

Focul începu să ardă bine, și oala, pusă iarăși pe jăratec, se încălzi în câteva clipe.

Hans o strigă pentru a treia oară, când Gertraud, ținând în mână o ceașcă plină, deschise ușa.

Ea se aștepta să fie certată și obrazul era mai rumen decât altă dată.

— Bună ziua, tată, zise ea oprindu-se în fața negustorului de haine.

Acesta era în picioare în mijlocul camerei. Sărută fruntea Gertraudei și când tânăra își ridică privirea spre el, ea se miră văzându-i fața așa de palidă.

De obicei fața lui Hans era sinceră și deschisă.

Când Gertraud venea în toate diminețile, el o săruta pe obraz și apucă cu amândouă mâinile capul buclat al fetei spre a se uita mult la ea și a-i zâmbi plin de bucurie și de dragoste părintească.

Astăzi, nici un zâmbet. Abia o sărutare trecătoare. Sprâncene încruntate sub niște riduri profunde. Ochii ațintiți care nu vedeau nimic.

Gertraud se dădu înapoi un pas, surprinsă și neliniștită.

— N-a venit nimeni? murmură Hans cu un accent ciudat pe care nu-l mai auzise Gertraud.

— Nimeni, răspunse ea.

— Te-am strigat de mai multe ori, fata mea!...

Și pe când Gertraud zăpăcită îngâna o lămurire, el adăugă fără să o asculte:

— E târziu și nimeni nu vine!

— Nu vrei să mănânci tată? îi zise Gertraud.

— Da, adu-mi aici, răspunse Hans.

Gertraud puse ceașca pe biroul mic, unde Hans Dorn primise vizita lui Franz în seara trecută.

Hans se așeză la locul unde își făcea socotelile zilnice și duse la gură o lingură de mâncare. Numai una singură. Lingura rămase în ceașca plină.

— Nu-i bună mâncarea astăzi? zise Gertraud către tatăl său.

Ea se gândea la întâmplarea cu oala și se temea.

Hans lăsa capul. Gertraud se apropie încet și se așează lângă masă.

— Tată, urmă ea, ești supărat pe mine?...

În loc de mângâiere, Gertraud nu primi decât un semn de toane rele.

Hans Dorn ridică din umeri.

— Dumnezeule! urmă Gertraud crezând că supărarea o privea pe ea, știu că am întârziat. Dar am dus de mâncare sărmanei Nano.

— Ce-mi pasă! zise Hans bătând din picior.

Gertraud nu-l mai văzuse așa.

— Bunul meu tată, urmă ea din nou cu lacrimile în ochi, te rog să mă ierți. Nu se va mai întâmpla.

— Ce?... întrebă Hans, uitându-se la ea cu o privire rătăcită.

Gertraud se sperie de acea privire.

— Nu cumva ești bolnav? întrebă ea tremurând.

Hans bătu cu pumnul în masă.

— Nu pot avea liniște nici un moment! strigă el. Lasă-mă, vreau să fiu singur!

Gertraud ascultă și se îndreptă tristă spre ușă. Când fu aproape de prag, glasul tatălui său se ridică din nou.

— Nimeni! zicea el, poate nu va fi știut să-mi găsească casa... poate...

El se întrerupse.

Privirea îi căzuse pe registrul deschis la pagina pe care însemnase ceea ce cumpărase în ajun de la tânărul Franz.

Fusese afacerea cea din urmă a zilei. Cele două sau trei rânduri, în care se amintea aceasta, erau cele din urmă în registru.

Ochii lui Hans păreau că nu se pot dezlipi de acele rânduri, era ca o hipnoză.

O expresie de durere fără veste și profundă înlocui mânia care era adineauri pe fața lui.

— Astea sunt hainele lui! murmură el cu o voce înfundată. Sărman copil! Sărman copil!

Emoția îl cuprinse tot mai mult, până ce ochii îi devenită umezi.

Apoi, deodată închise registrul cu putere și-l împinse departe.

Scoase din buzunar un ceasornic mare de argint.

— Cum trece timpul! murmură el, nouă și jumătate!... Acest ceasornic merge înainte, fără îndoială. Gertraud, cât e ceasul din camera ta?

Gertraud se duse să se uite la un ceasornic mic de perete.

— Nouă și jumătate, răspunse ea.

Hans făcu un semn de descurajare și-și rezemă coatele de masă.

Rămase așa câteva minute, nemișcat în aparență, dar tresărind la cel mai mic zgomot și trăgând cu urechea de câte ori răsună un pas de om afară în curte.

Gertraud nu mai cuteza să intre, dar privirea ei, plină de grijă, veghea asupra tatălui său prin ușa crăpată puțin.

După câteva minute văzu pe negustorul de haine ridicându-se repede, așa cum făcea toate lucrurile astăzi și începând din nou să umble prin cameră neliniștit.

El nu luă deloc în seamă pe fată, care cu dragoste îl supraveghea neconținut.

În plimbarea lui prin cameră, ajungea din când în când înaintea ușii.

Pentru prima dată Gertraud îi văzu pe față o mâhnire mare, apoi fruntea i se înseninase și la urmă schimbarea era vădită; avea în el o idee ce se mărea și gonea teama și deznădejdea.

Sprâncenele i se descrețiră, ochii i se limpeziră, un zâmbet i se ivi pe buze.

— Ce nebun sunt! zise el, această întârziere nu dovedește nimic!... Ei mi-a promis că vine, este adevărat, dar va fi având negreșit altceva de lucru, decât să viziteze pe un biet om ca mine. Nu știu eu oare că el poate tot?... Și pentru care alt lucru mai scump și-ar fi păstrat puterea?

Gertraud auzea câte un cuvânt, dar nu înțelegea nimic.

Numai că era fericită și liniștită, nemaivăzând pe fața tatălui său cea întunecare care o speriasse așa demult.

Hans o zări și îi făcu semn să se apropie.

— Îți aduci tu aminte de el, fata mea?... zise că și cum n-ar fi avut nevoie să spună numele omului la care îi era concentrată gândirea.

— De cine? întrebă Gertraud.

— Nu se poate să-l fi uitat... Cei care l-au văzut măcar numai odată, își aduc aminte de el toată viața. A fost aici, acum

doi ani. Inima mi se duce spre ei și un trecut întreg alunecă pe dinaintea ochilor mei.

El se întrerupse spre a da timp Gertraudei să zică: "Mi-aduc aminte". Dar fata nu știa nimic.

— Ciudat lucru! urmă el cu un fel de nerăbdare, cum uită copiii! Ai văzut tu oare mulți oameni cu acea statură nobilă și mândră, acea frunte regală, acea privire poruncitoare și acel zâmbet care farmecă?

— N-am văzut decât un singur om care mi s-a părut mai frumos decât alți oameni, zise Gertraud, dar nu acum doi ani, ci ieri.

Ochiul lui Hans, ce ardea de entuziasm, se întunecă sub pleoapa-i plecată.

— Băiatul care a venit să-mi vândă haine?... murmură el.

Gertraud, a cărei frunte se rumenise de tot, făcu din cap un semn afirmativ.

— Este adevărat! zise Hans Dorn cu o voce mai dulce. Ai dreptate, fata mea... Acela e de asemenea un tânăr mândru și frumos. Fiica mamei tale trebuie să-l admire și să-l iubească.

Din privirea naivă și întrebătoare a Gertraudei se vedea că ea vrea să știe înțelesul acestor cuvinte, dar Hans Dorn tăcea acum și părea din nou dus cu gândurile sale.

Urmă o tăcere, în timpul căreia Gertraud se gândi la aceste povește ale tatălui său de a admira și iubi pe un tânăr necunoscut, pe un nebunatic, care vruse să o îmbrățișeze fără voia ei și care venise să-și vândă hainele ca un stricat din mahalaua latină.

— Eu vorbesc de celălalt, Gertraud, urmă Hans cu un ton liniștit pentru a-i deștepta memoria; știi, acela care a venit să mă vadă acum doi ani și căruia i-am sărutat mâna de parcă era un prinț.

— Da, zise tânăra fată, luminată. Un om învelit într-o mantie mare roșie.

— Așa, fata mea, îți spuneam eu că nu se poate să-l fi uitat... Privirea lui pătrunde până în adâncul sufletului și-l umple de dragoste și de respect.

— Privirea lui ardea ca un fulger, murmură Gertraud înfiorându-se ușor; îmi era frică!

— Ție ți-e frică de orice, că tuturor fetelor tinere. Dar el nu e îngrozitor decât pentru cei răi și tari. Te-ai uitat bine la el, Gertraud?

— Cât am îndrăznit, tată.

— N-ai văzut la el ceva ciudat? Un semn ce nu-l poți numi și care parcă arată o putere mai presus decât a celorlalți oameni!

...

— Nu mi-aduc aminte, răspunse fata.

— Copiii nu văd nimic! murmură negustorul de haine. Eu, când se uită la mine, simt că e stăpân pe conștiința și pe voința mea... Simt că nu mai sunt eu... La un cuvânt al său aş arunca în vânt tot ce am... La un semn aş zdrobi tot ce mă înconjoară și pe mine însumi!

Obrajii lui Hans erau rumeni, vinele frunții se umflau, vorbea cu patimă, se aprindea tot mai mult.

Parcă se îmbătase deodată.

Când era în culmea entuziasmului, ceasornicul din camera de alături începu să bată.

Hans se opri să asculte.

El numără loviturile și pe când ceasornicul suna, Gertraud îl văzu schimbându-se la față.

— Zece! murmură el cu o voce gravă și foarte tremurândă. Cine știe dacă bărbatul și copilul mai sunt pe lumea asta!...

El luă pe Gertraud de mână și o conduse până la pat, înaintea unei cruci de fildeș.

— Îngenunchează, fata mea, zise el și roagă-te din adâncul inimii pentru acei care sunt în primejdie de moarte...

În acea dimineață cuvintele lui Hans erau pentru fiica să tot atâtea enigme. Acestor din urmă cuvinte însă le putu da un sens și ghicindu-le înțelesul ea deveni tristă.

— Oare tânărul de ieri, murmură ea, e în primejdie de moarte?!...

— Chiar el! răspunse Hans, și altul...

— Vai! Dumnezeule! zise Gertraud, el care era așa de frumos și vesel! El, care vorbea de bal și care părea că nu se gândește decât la serbare...

— Roagă-te, fata mea, roagă-te, o întrerupse Hans.

Gertraud își împreună mâinile și începu a recita o rugăciune.

— Unul din ei doi iubea mult pe mama ta, urmă Hans, a cărui frunte era umedă și dacă mama ta ar mai trăi, ea și-ar da viața pentru al doilea...

Gertraud își urmă rugăciunea începută. Hans Dorn nu avea puterea să se roage la Dumnezeu.

Când fata se ridică făcând semnul crucii, se auzi un zgomot de pași în curte.

Nu era sunetul greu al cizmelor mari din Templu, ci zgomotul sec pe care îl produce călcâiul ascuțit al ghetelor fine atingând piatra.

Hans făcu un pas spre fereastră, dar se opri cu ochii ficși și cu gura căscată.

Și Gertraud rămase, cu mâna rezemată de pat, în poziția în care era când auzise zgomotul.

Ea nu înțelegea mult, dar cât știa era de ajuns bunei sale inimi pentru a împărtăși speranțele părintelui său.

Zgomotul pașilor slăbi la intrarea pe alee, apoi se auzi pe treptele scării.

Hans ținea amândouă mâinile pe piept.

— Vine aici! murmură el. Ascultă!... Ascultă!...

Cineva bătu de vreo câteva ori pe rând în ușa de la scară.

Hans Dorn simți că i se taie picioarele.

— El nu bate așa!... își zise.

În loc să se ducă să deschidă, el căzu iarăși pe scaun.

Afară loviturile reîncepură.

— Să deschid, tată? întrebă Gertraud.

— Fă ce vrei, răspunse Hans Dorn, al cărui cap greu se rezemă pe mână.

Gertraud trecu încet prin cele două camere și trase zăvorul.

Ușa se deschise deodată cu putere și o sărutare răsunătoare căzu pe obrazul tinerei.

Ea se dădu înapoi zăpăcită și numai brațele lui Franz o opriră să nu cadă pe spate.

— Tată! Tată! zise ea; vino repede! Este el!

Dar glasul ei era slab și negustorul de haine nu auzi.

Franz nu știa de ce e așa de emoționată; dar el nu era omul care să-și spargă mult capul și zâmbind netezea părul frumos al Gertraudei, care era pe jumătate leșinată în brațele lui.

— Ce face flașnetarul? zise el, este un ștregar fericit și mai că aș vrea să fiu în locul lui!... Dumneata ești și mai dragălașă

ziua decât la lumânare, mica mea domnișoară... Oh! Ce păr frumos! Ce păr frumos! Și ce plăceri o îi având acel flașnetar sărutându-l când îi zâmbeschi!

Gertraud își duse un deget la buze și cu cealaltă mână întinsă arată ușa deschisă a camerei negustorului de haine.

— Tata e acolo? zise încet Franz, a cărui față sănătoasă părea și mai veselă decât ziua trecută. El nu știe de mica noastră dragoste?... Nu-ți fie teamă frumoasa mea domnișoară, mă voi face că nu știu nimic și voi fi ca un mut... Și-apoi văd în adâncul ochilor negri că nu s-ar putea zice nimic rău despre dumneata... Ești bună și curată, pe cât ești de frumoasă, iar eu sunt un smintit și un om rău, că te lac să-ți pleci ochii și să te roșești.

El luă mâna mică a Gertraudei în ale sale și o duse până la buze cu grație îndrăzneță.

— Dumneata nici nu-ți poți închipui, frumoasa mea domnișoară, urmă el cu un accent blând și aproape serios, că eu te iubesc mai mult ca pe o soră a mea... Prietenia vine repede la mine ca și dragostea. Ieri, pe când tatăl dumitale era să mă gonească, am văzut cum te uitai la mine, câtă bunătate era în privirea dumitale!... Sunt sigur că dumneata mi-ai adus noroc... Azi noapte m-am gândit la dumneata de trei ori, deși Dumnezeu știe câte treburi am avut. Și azi dimineață, când credeam că voi părăsi lumea aceasta, dulcea dumitale figură a venit să-mi zică adio, între cele pe care le iubeam...

— Așadar ai scăpat de primejdia care te amenința? Întrebă Gertraud pe care surpriza și emoția o făcuse mută până atunci.

Franz încruntă sprânceana, apoi începu să râdă.

— Da, da, răspunse el, aș putea să am multe dueluri de acestea și să trăiesc peste o sută de ani... Este și bun și rău în toate astea. Lucru sigur e că nici eu nu prea înțeleg...

— Dar tatăl meu care așteaptă! zise Gertraud. Oh! De-ai ști cum era de neliniștit și cum m-a pus să mă rog la Dumnezeu pentru dumneata!

— Pentru mine? zise Franz mirat.

Gertraud îl apucă de braț încercând să-l ducă spre camera lui Hans.

— Vino, vino, urmă ea încet, dacă ar ști că ești aici s-ar supăra... E mai mult de-un ceas de când te așteaptă...

Această mică scenă nu ținuse un minut și cu toate astea sărmanul Hans nu mai spera.

El ședea tot în același loc, cu coatele rezemate pe masă, ținându-și capul, între mâini.

Vorbele din camera de alături ajungeau la urechea lui ca un murmur.

El știa că acela pe care-l aștepta nu s-ar opri în drum să stea de vorbă.

În primul moment nu îndrăznise să meargă spre ușă, atât i se umpluse inima de speranță, amestecată cu teamă.

Dar îndată pierdu și speranța.

Dacă cel de curând venit s-a oprit în camera Gertraudei ei nu era Rodach.

Altceva nu-l mai interesa.

Ședea iarăși dus pe gânduri posomorât și asculta numai la zgomotul de afară.

Franz urmă pe Gertraud.

— Așa! zise el, tatăl dumitale trebuie să fie negreșit un giuvaer de om!... Ieri mi-a dat ce i-am cerut pe haine și azi dimineață te-ai rugat pentru mine. Eu cred că rugăciunile tale trebuie să fie foarte plăcute în fața lui Dumnezeu.

— Vino! Vino ! zicea Gertraud.

Și pe când trecea pragul ușii zicea încetinel:

— Iată-i tată!... Acolo!

Hans întoarse capul încet.

Când zări figură frumoasă și zâmbetul lui Franz, el dădu un strigăt și se ridică în picioare.

Tremura ca varga și se părea că nu va putea suporta atâta bucurie.

— Gunther!... murmură el. Dumnezeule!... Fii binecuvântat!

...

El își încrucișă brațele pe piept ridicându-și ochii spre cer cu profundă recunoștință.

Tânărul Franz se miră de această mare emoție a negustorului de haine. La început bănuiește neînțelegere sau asemănare căci era cu neputință să se creadă, că toată această bucurie era pentru el, pentru Franz, necunoscut până ieri, și care nu avusese niciodată cu Hans alte relații decât cele de vânzător către cumpărător.

Este adevărat că, pe când se tocmea pentru haine, a stat de vorbă cu Hans Dorn, și că acesta părea a se interesa mult de viața lui, astfel că după ce la început era să-i refuze marfa, Hans în cele din urmă i-a dat suma cerută, nici o para mai puțin.

Dar aceasta a fost poate pentru că istoria lui era interesantă și negustorul de haine îi plăcea aceasta...

Franz nu-și prea bătuse capul ca să caute o altă explicație la întrebările lui Hans.

Acum a venit la Hans Dorn pentru un motiv foarte simplu.

El își vânduse hainele crezând că se va duce la moarte, dar ceasul fatal fiind trecut și simțindu-se plin de viață, voia să-și răscumpere hainele.

Dacă n-a pomenit încă despre scopul vizitei sale așa de devreme, aceasta era pentru că în cale întâlnise zâmbetul drăgălaș al Gertraudei și a avut plăcerea să stea cu ea de vorbă.

Ș-apoi, nici nu era nevoie să spună de ce a venit.

Îl primiră ca pe un om așteptat.

Gertraud avea veselia zugrăvită pe față și negustorul de haine era să leșine de bucurie văzându-l.

— Ce oameni buni! Își zicea Franz, ce mult țin la mușterii lor!...

El nu se mai gândi la altceva.

Era prea tânăr și prea sincer, ca să-i fi putut trece prin minte altceva.

Interesul deșteptat în această casă i se părea și lui cam ciudat, dar în cele din urmă era cu atât mai bine, căci nu avea decât să se cerceteze pe sine însuși spre a-și explica această primire calduroasă și neașteptată.

Franz, de asemenea își dăduse încrederea oricui întâlnise. În prietenie ca și în dragoste se cam grăbise.

Ca să judece pe altul, nu avea decât măsura sa proprie: judeca după sine.

Emoția sa nu fusese așa mare ca a lui Hans Dorn. El se miră puțin de această primire, atâta tot.

— Dragă domnule, zise el înaintând spre Hans, dacă te bucuri așa de tare fiindcă mă vezi, îmi face plăcere să-ți mulțumesc.

Hans se uita la el încântat și nu găsea cuvinte să-i răspundă.

El sta în picioare, cu spatele spre masa de lucru și privirea lui părea că nu poate să se despartă de fața îndrăzneață și plăcută a lui Franz.

— Iată ce mare este! Își zicea el în șine. Ce zdravăn e!... Și nici o rană! adăugă el, uitându-se la Franz din tălpi până în cap. Oh! Am fost nebun să mă tem! Nu mi-a zis el oare că acest copil va fi salvat. Oare ceea ce vrea el, nu se întâmplase totdeauna?

...

Franz, care se apropiase, îi întinse mâna zâmbind.

Atingând acea mână, negustorul de haine simți un fior de bucurie.

— Zău! Dragă domnule, zise tânărul, nu credea, că e vreun om pe lume, care să se intereseze așa sincer de mine... Nu știu dacă aceasta e simpatie, dar mi se pare că ești prieten cu mine de cincisprezece ani... Ți-am uitat numele, pe care l-am auzit, o singură dată în Templu și nu am cunoscut nici pe al frumoasei dumitale fiice. Cu toate acestea aș face pentru ea orice ca pentru o soră și m-aș încrede în dumneata ca într-un tată.

Hans îi strângea mâna și o mie de întrebări îi veneau pe buze.

— Așa! urmă Franz, care își luă un scaun și se așeză ca acasă, m-ai întrebat ieri și ți-am răspuns cum fac oricui. Cred că n-am să ascund nimic, dar acum gândindu-mă îmi vine o idee... Trebuie să te iert dacă îmi închipui că găsesc oameni care știu mai multe despre mine decât eu însumi. Dacă aceasta e o prostie, s-o gonim îndată și de aceea spune-mi sincer, dacă numai curiozitatea te-a făcut, să-mi pui întrebările de ieri?...

Hans Dorn stătu un moment la îndoială.

În timpul acesta fața se schimbă aproape cu totul. Până aici negustorul de haine prea se lăsase stăpânit de impresiile sale. Acum, își veni în fire și se gândi că trebuie să evite o primejdie și să păstreze un secret.

— N-am dreptul să vorbesc, își zise el. El nu mi-a spus ce scop are cu tânărul.

— Domnule Franz, urmă el tare, căutând să dea glasului un ton liniștit, nu te mai văzusem până ieri seară... Dacă ți-am pus întrebări, am făcut-o pentru că legea ne obligă să ne informăm asupra celor care vând, mai mult chiar de cum am făcut-o eu, căci având încredere în dumneata, nu ți-am cerut dovezi...

— Așa este, zise Franz, îți mulțumesc, dar mă gândesc de o oră la numele dumitale!

— Hans Dorn, răspunse negustorul de haine.

— Hans Dorn! repetă Franz, acesta e numele unui om cinstit și de treabă... Dar mica mea apărătoare, care era să-mi vie în ajutor ieri?

— Gertraud! răspunse de departe față, care se așezase dincolo lângă ușă și lucra la o broderie.

— Gertraud! repetă iarăși Franz. Hans și Gertraud!... Nu trebuie să uit, căci nu prea am mulți prieteni.

El făcu un semn din cap către fata frumoasă, zâmbind cochet și ascunse capul în spatele ușii.

Hans se uita pe furiș la această prietenie începută și emoția i se întoarse în privire.

Purtarea lui Franz nu deștepta în el nici o neliniște de părinte.

S-ar fi zis că nu putea să bănuiască pe acest tânăr.

Când Franz își întoarse iarăși capul, Hans s-a prefăcut din nou nepăsător și rece.

— În loc să-mi dai informațiile pe care ți le cerusem; urmă el explicația, mi-ai povestit în câteva cuvinte toată viața dumitale... Mi-ai vorbit de bal și de duel..., mi-ai spus zâmbind, că noaptea de ieri era cea din urmă pentru dumneata. Îmi plac copiii care îți seamănă, domnule Franz!... Am slăbiciune pentru dumneata, un biet tânăr singur în acest oraș mare. Dacă ai fi murit te-aș fi plâns. Nu știu cum, dar când vorbești, parcă vorbește inima dumitale. Ai un nume german și eu sunt german... Și știi, sunt unele asemănări care deșteaptă în sufletul meu amintiri depărtate și scumpe. Figura dumitale mi-a adus aminte de un stăpân pe care l-am servit odată. Un tânăr ca dumneata, domnule Franz, care n-avea alt nume decât pe cel de botez, și care, ca dumneata, zâmbea la douăzeci de ani când se gândea la moarte!... Iată pentru ce m-ara înveselii văzându-te azi dimineață. Nu te cunosc, nu știu nimic despre dumneata,

numai ce mi-ai spus ieri, dar atingându-ți mâna adineauri, mi s-a părut că regăsesc pe un amic și am mulțumit lui Dumnezeu...

Franz îi strânse mâna.

— Ei bine, tată Hans, zise el foarte serios, dacă n-aș li îndrăgostit ca un nebun, cred că m-aș căsători cu fiica dumitale. Ești un giuvaer de negustor de haine și sunt sigur că în tot orașul nu e alt om așa de treabă ca dumneata. Pe legea mea! Te voi mai căuta și voi aduce o cruciuliță de aur pentru mica mea prietenă Gertraud, care se ascunde acolo în colț și care crede că sunt cel mai prost băiat din lume!... Deocamdată, fiindcă n-am murit, îți aduc banii ca să-mi înapoiezi hainele.

— Dar nu ai cheltuit cele două sute cincizeci de franci?

— Ba da! strigă Franz, am cheltuit de două ori atâta.

— Cum așa? zise negustorul de haine.

— Hei! Tată Hans! întrerupse tânărul, dacă ți-aș spune toate câte am pățit azi noapte, nu ai crede, căci ar semăna cu un vis de ora bolnav. Chiar mie îmi vine câteodată să cred că am visat!...

El scoase din buzunar punga plină cu galbeni nemțești și aruncă din ei vreo douăzeci pe masă.

— E bun acest aur? zise el.

Hans luă în mână câțiva și se uită bine la ei.

Pe când întorcea pe toate părțile, el zâmbea pe jumătate și ochii săi străluceau sub pleopa plecată.

Negreșit că nu se gândea numai la aur, ci mintea lui era aiurea.

— Aurul e bun, murmură el și fiecare monedă face zece florini și treisprezece crăițari austrieci. Nu cumva i-ai găsit?

— Ba nu! zise Franz. Asta e partea veselă a istorici mele. Închipuiește-ți că banii pentru haine îi pusesem în buzunarul drept al pantalonilor. Eram îmbrăcat paj noaptea trecută, zise el întorcându-se spre Gertraud, care își întinsese gâtul și se uita la aurul de pe masă, un costum foarte frumos, domnișoară, și care ți-ar ședea de minune!... În buzunarul stâng nu aveam nimic... Se pare că la balul mascat merg și hoții: o mână foarte dibace mi-a șters comoară din buzunar. Lucrul prea simplu, nu!... Dar pe când mi s-a golit buzunarul drept, cel stâng s-a umplut și, după cum vezi, n-am pierdut făcând schimb.

Pe fața negustorului de haine nu se vedea decât puțină mirare, pe când Gertraud era foarte surprinsă și devenea tot mai curioasă.

— Așa-i că nu e lucru curat? urmă Franz, când cineva îți vâră mâna în buzunar spre a ți-l umple cu aur?

— Cam rar lucru, zise Hans Dorn cu răceală.

— Pe voi nemții, urmă Franz, nu vă poate mișca orice. Zău! Așa ceva e foarte rar și dumneata nu te prea miri de asta. Dar eu mă prind să te fac să ți se trezească mirarea. Vrei să-ți povestesc?

— Bucuros, răspunse Hans, care se prefăcea a fi nepăsător.

Gertraud își luă fără zgomot scaunul și se apropie că să asculte mai bine.

Franz povesti cum a intrat în balul Favart și s-a întâlnit cu tânărul Julien d'Audemer, pe care îl cunoscuse odinioară ca funcționar de bancă, pe când familia d'Audemer trăia cam în sărăcie.

Când auzi numele d'Audemer, Hans Dorn tresări, dar nu întrebă nimic.

Franz vorbi de cavalerul neamț, care se schimbă cu unul spaniol, apoi se îmbracă în haina roșie a armeanului beat.

Și acest om, care se preschimbă în tot timpul, avea trei fizionomii diferite.

Franz spunea că el era grav și mândru în mantaua nemțească, ba ușuratic și zâmbitor în vesta de spaniol, pe urmă apatic în haina de armean.

El era pretutindeni! La braț cu doamna de Laurens, apoi în bufet în spatele draperiilor, sub poarta întunecoasă, prin mulțimea zgomotoasă a salonului.

Pretutindeni!

Și vorba grăbită a lui Franz făcea tabloul așa de ciudat, încât Gertraud asculta cu gura căscată.

Igliša îi căzuse din mână.

Pentru ea era ca un roman misterios, al cărui sfârșit abia aștepta ca să-l audă.

Când Franz se oprea să respire, și ea respiră și dorea să ghicească ce va urma.

Cele ce auzea erau pentru ea minunile unei legende germane, întâmplare în mijlocul Parisului: era poezia unor

basme luminate de candelabre orbitoare și de mare făclie a civilizației.

Nu erau aici nici ziduri învechite cu fantome și năluci, nici arcuri gotice, în care să se repete ecourile unor șoapte misterioase.

Lipsea umbra copacilor mari, razele palide ale lunii. Totul era natural, nimic peste firea omenească.

Cu toate acestea Gertraud se înfiora, parcă era într-o lume necunoscută, dar nu scăpa nici un cu vânt din gura lui Franz.

Hans asculta liniștit și rece.

Câteodată, ai fi zis că el înțelegea mai bine decât însuși povestitorul.

Dar fulgerul ochilor lui Hans pierdea repede și el se arăta iarăși nepăsător.

Franz, pornit odată, se aprindea tot mai tare.

El înșira repede și viu întâmplările ciudate.

El povesti întâlnirea cu armeanul, care-l luase drept, femeie, apoi ieșirea lui din bal și despre cei trei oameni, care veneau după el și chiar vorbeau despre el în șoaptă.

Ceasornicul din Café Anglais se opri ca prin minune, birjarul, în care se urcase cu martorul său, era fermecat.

Și când a coborât din birjă cu Julien spre a alerga către poarta Maillot, același birjar a pornit în fuga mare.

Franz zărise în trăsură fața armeanului.

Dar și asta fusese o nălucire, căci în pădurea de Boulogne întâia persoană pe care a văzut-o a fost omul misterios, învelit în mantaua lui mare și cu o sabie goală în mână.

— Și el se bătea în locul dumitale?... întrerupse Hans Dorn, neputându-se stăpâni.

Gertraud își împreună mâinile, plecându-și capul înainte spre a auzi răspunsul lui Franz.

Acesta aruncă o privire bănuitoare asupra negustorului de haine.

— De unde știi asta? murmură Franz încruntând sprânceana.

Hans se prefăcu cât putu de liniștit.

— Vreau să ghicesc, răspunse el.

Bănuiala lui Franz pieri.

— Pe legea mea! zise el vesel, ai ghicit bine, tată Hans!... El stă înaintea lui Verdier, adversarul meu... și zău! Se bătea mai

bine de cum aş fi fost eu în stare, cu toată lecţia lui Grisier!... Dumnezeule! Ce parade făcea cu sabia şi cum răspundea! Ce sânge rece şi ce mână de fier!... Când sosirăm noi, el primi o rană mică şi asta din cauza mea, căci văzându-l am scăpat un strigăt de mirare. Dar mi s-a părut că sabia lui Verdier n-a putut intra în carnea lui şi a sărit ca şi cum pielea i-ar fi fost un pieptar de oţel. Două sau trei picături de sânge, atâta tot!... Apoi atacuri repezi, lovituri al căror nume hu-l ştiu. Hei! El ştie să pareze contra-carta! Bietul Verdier nu vedea decât scânteii şi foc, se zbătea la întâmplare şi îmi era milă de el. Dar chiar dacă aş fi vrut să-i vin în ajutor, nu mai era timp, tată Hans, căci, după trei secunde, Vernier căzu pe spate, cu pieptul străpuns de sabie.

— Dar cavalerul neamţ?... zise Hans, care în acel moment nu-şi mai putea stăpâni entuziasmul.

— Dumnezeu ştie unde va fi, răspunse Franz, vezi bine, tată Hans, că toate astea nu-mi plăceau decât pe jumătate. Nu mai sunt un copil ca să am nevoie de un apărător şi acest om, oricine ar fi el, va avea să se răfuiască cu mine într-o zi. Dar în acel moment eram zăpăcit şi nu puteam tace nimic... Tot ce-ţi pot spune este, că acel cavaler german salută pe martorii lui Verdier, îşi şterse sabia pe iarbă şi dispăru în spatele copacilor.

Hans Dorn făcea iar tot, ce putea ca să-şi păstreze aerul de nepăsare şi de răceală, însă faţa lui sinceră nu putea să ia această mască.

Franz câştigase pariul mult mai bine decât crezuse. Pariase că istoria să are să mire pe negustorul de haine, iar rezultatul întrecea toate prevederile lui.

Hans era adânc mişcat.

Franz însă nu ştia bine din ce provenea emoţia negustorului.

Gândul lui Hans Dorn nu era numai uimit de istoria pe care o auzea, ci şi de lucrurile pe care şi le închipuia.

Hans Dorn înţelegea tot ce era misterios şi inexplicabil pentru Franz dar şi el avea o imaginaţie nemţească. Pentru el şirul acesta de evenimente fantastice era foarte firesc.

El ştia să dezlege toate problemele acestea.

— Făgăduise să-l scape!... îşi zise el cu un fel de credinţă superstiţioasă.

Franz îl observă pe furiş şi triumfa constatând efectul produs.

— Dar Verdier? zise o voce dulce la spatele lui. A murit?
Franz se întoarse iute.

Gertraud pe care o credea dincolo, era acum lângă el.

— Oh! Oh! Mica mea Gertraud, zise el zâmbind, ai început să te interesezi de Verdier?... El, biet, nu murise încă, dar ce folos! Când ne apropiam noi. Julien și eu, l-am găsit întins pe iarbă, fără mișcare, fără să poată deschide gura... Amândoi martorii lui îi rupeau cămașa ca să-i cerceteze rana. Dar cât ești de palidă Gertraud și cu cât șiretlic te-ai apropiat de noi fără să te auzim! Tată Hans, ia vezi-ți fata! Emoția o înăbușă, ca și cum ar fi stat opt ore ca să vadă cincisprezece acte la Porte-Saint-Martin!... Eu nu mai înțeleg ori și asta e un succes?

Gertraud, din palidă cum era, se făcu roșie ca focul.

Farmecul se spulberase.

Se uită la Franz cu o privire muștrătoare și plecă fruntea pe broderia pe care o uitase.

— Și dumneata, tată Hans, nu zici nimic despre toate acestea? întrebă tânărul.

— Zic că în noaptea asta ți s-au întâmplat lucruri foarte ciudate, domnule Franz, răspunse vesel negustorul de haine, lucrurile acestea nu se întâmplă niciodată decât flăcăilor de vârstă dumitale! Dar din ce s-a iscat bătaia asta între adversarul dumitale și frumosul cavalier german?

— Tocmai asta nu știu nici eu bine, răspunse Franz, și mă supără și mai mult... Când ajunserăm lângă Verdier, Julien și eu, bietul băiat era culcat pe iarbă și nu mai dă nici un semn de viață. Atunci, vezi bine că nu era vremea să-i cer o explicație... După ce-l așezară în trăsură cu unul din martori, celălalt martor rămase cu noi... El ne-a spus că acest cavalier german îl întâmpinase la treizeci de pași de Poarta Maillot, că Verdier tresărise când îl văzuse, că necunoscutul îl luase de braț și-l trăsese la o parte, fără ca Verdier să se gândească măcar să se împotrivească. Martorul nu auzea ce vorbeau atunci. Germanul părea că poruncește; Verdier sta cu capul în jos, dar după gesturile lui se vedea că refuză. Peste două-trei minute vocea cavalerului se înălță până la mine. Martorii începură să audă: vorbe de dispreț zdrobitor veniră până la urechea lor, vorbe pe care cavalerul german le zicea:

— Dacă nu vrei, apoi cu mine ai să te bați! zise el scoțând sabia de sub manta.

— N-are a face! zise Verdier, care se credea foarte sigur. Se întoarseră iar la martori, și și-i împărțiră.

Se așezau în gardă tocmai când Julien și eu intram în desiş.

Duelul lor nu ţinu mai mult decât un minut și bietul Verdier primi tocmai ceea ce vroia să-mi dea mie: adică o lovitură bună de sabie! Eu care mă gândeam încă la et mi se întâmplase peste noapte, zisei martorului:

— Dumneata crezi cumva, domnule, că omul acesta avea vreun motiv ca să-se bată cu Verdier?

— Îl cunoşti? mă întrebă martorul zâmbind.

— Pentru întâia oară l-am văzut în noaptea aceasta.

— Ți-a vorbit?

— Niciodată.

— Dacă-i așa, cum îți vine să crezi că s-a bătut pentru dumneata? Eu nu știu ce i-ai făcut lui Verdier, însă el venise foarte hotărât ca să te omoare. Între noi trebuie să fi fost altceva decât o insultă mică.

— Nimic altceva, pe cât știu.

— Atunci trebuie să credem că avea pică pe dumneata; pentru că toată noaptea a făcut scrimă, ca să-și antreneze mâna, și pe drum ne spunea că vrea să-ți vâre șase țoi de fier la subțioară — ...Asta e tot ce am putut scoate din gura martorului, zise Franz; nici chiar el nu știa mai mult și în capătul Champs Elisée se despărți de noi ca să se ducă la Verdier acasă. Să vedem, tată Hans, dumneata care ești om cu judecată, dă-ți părerea... Crezi dumneata să fi fost eu amestecat cu ceva în purtarea cavalerului aceluia?

— Eu, sunt sigură! zise prostește Gertraud.

Hans îi făcu un semn repede furiș ca să tacă.

— Eu nu cred de fel, răspunse apoi el. După spusele dumatăle, cavalerul cunoștea pe Verdier, care se tulburase când îl găsisese la Poarta Maillot... Este vădit că și-a făcut treburile lui.

Franz se uită și la Gertraud, care stă cu capul lăsat pe lucru, și la Hans a cărui figură deschisă exprima o nuanță de încurcătură.

Câteva secunde tăcu.

Parcă se gândea.

— Pe legea mea! Degeaba caut să aflu, că nu pot zise el în sfârșit, scuturându-și deodată capul blond... Privirea omului aceluia era foarte ciudată când mă spiona în bal... Negreșit că el

avea motivele lui ca să mă pândească astfel, și nimic n-are să mă împiedice în a crede că are vreun amestec în toate piedicile acestea misterioase care au fost între mine și sabia lui Verdier... Dar, în sfârșit, tată Hans, îmi place mai bine să fiu viu decât mort și nu știu de ce m-aș preface că mă supăr tare pentru că m-a împiedicat de a fi ucis de un hoț... M-am dus acolo voios, conștiința mea nu are să-mi impute nimic... Și dacă germanul acela înalt s-a bătut pentru mine, îi datorez mulțumiri.

Franz zicea vorbele acestea cu un aer jumătate vesel, jumătate resemnat.

Se vedea că se arăta vesel de întâmplarea lui dar deznodământul afacerii îi lăsa ceva la inimă.

Își frământa părul inelat și nu mai zâmbea.

— În sfârșit, trebuie să mai văd eu pe omul acesta într-o zi și atunci am să-l întreb ce drept are ca să mă apere, zise el răspunzând unei obiecții care era mândria lui.

Un nor negru îi trecu pe frunte.

— Poate să aibă dreptul acesta, zise iar mai încet, mi se pare mie că sunt oameni care mă cunosc și pe care eu nu-i cunosc. Acei care m-au aruncat singur și fără ajutor în viață, știu unde sunt, negreșit, și poate că au remușcări.

Hans întoarse capul ca să nu i se vadă tulburarea și să nu răspundă.

Gertraud își aruncă privirea spre Franz, pe care simțea că-l iubește mai mult ghicindu-l nenorocit.

Franz, care stă cu mâinile încrucișate pe genunchi și se gândea, nu putea să bage de seamă încurcătura negustorului de haine nici dulcele interes al fetei.

Copiii care, ca el, nu-și cunoscuseră tatăl au niște gânduri care nu trec prin cap celorlalți. Oricare le-ar fi caracterul și natura, este totdeauna un fel de mâhnire amestecată cu speranțe aprinse în sufletul lor.

Franz era vesel, flușturistic, zburdalnic, prieten al plăcerii, dar reveria îl transforma uneori, pentru o clipă, și-l împingea la serioase meditații.

O vedeau pe mama lui și cât de frumoasă și-o închipuia!

Îl vedea pe tatăl lui: un obraz nobil și o inimă vitează!...

Inima lui, capabilă de toate iubirile, se repezeau aprinsă, spre imaginile acestea scumpe!...

Pe urmă lacrimi crude îi picau din ochi, pentru că-și zicea în gând: Poate c-au murit!...

Franz căzuse acum în acea reverie amară, dar dragă care-l apuca în fiecare zi în orele când era singur.

Întâmplările din noaptea trecută, pe care în zadar încerca să le înțeleagă, deșteptaseră în el temeri neînțelese și speranțe și mai neînțelese.

O voce se ridica în el pe care n-o putea înăbuși, și care îi vorbea despre tatăl său.

Dar omul acela era prea tânăr ca să-i fie tată!

Și pentru ce l-ar fi părăsit atât de multă vreme, ca să-i vină în ajutor, tocmai în timpul primejdiei?

Pentru ce tăcerea aceasta? Pentru ce precauțiile astea misterioase?

Vântul cugetării lui se învârtea. Își imputa singur că se înduioșase, râdea singur de sine și-și zicea că înnebunise.

Nu era nimic altceva în toate acestea decât ciudățeniile unei nopți de carnaval...

Întâmplarea pusese la cale totul: frumosul vis fugea, și Franz se regăsea singur.

Și natura lui rebelă se revoltă energic împotriva emoției de douăzeci ori respinsă a acestui vis care neconținut îl asalta.

Deodată ridică fruntea și începu iar să zâmbească.

— Du-te să-mi cauți hainele, tată Hans, zise el; n-am venit aici ca să povestesc istorii jalnice... Ce dracu! Am buzunarele pline de bani și nu i-am furat. Ce-mi trebuie mai mult? Ce-mi tot bat cu capul să găsesc ceea ce nu se poate!

Hans se ridica fără să zică o vorbă și se duse într-un cabinet întunecos, unde erau atârinate, sub o pânză, hainele cele mai scumpe pe care le avea el.

Franz rămase singur cu Gertraud.

Fata luase iar acul în mână și cosea desenul broderiei.

— Pentru dumneata este gulerașul acesta, Gertraud? Întrebă Franz ca să zică ceva.

— Ba nu! Nu sunt destul de bogată ca să port așa ceva, răspunse fata.

— Dar pentru cine este?

— Pentru o domnișoară pe care poate o cunoști, pentru că i-ai pomenit numele adineauri.

— Am pomenit numele unei domnișoare?

— Mai bine zis, numele fratelui ei, zise Gertraud.

— Pentru Denise este?... zise Franz cu vioiciune.

Și numaidecât, după ce vorbise, se căi și-și mușcă buzele de ciudă.

Gertraud ridicase iar spre el marii săi ochi limpezi care păreau că întreabă:

— Este foarte frumoasă! murmură ea. Oh! Și foarte bună, domnișoara Denise d'Audemer!... Tata cunoaște de multă vreme familia sa și mă duc și eu uneori s-o văd. Deși nu sunt decât o biată lucrătoare, vorbește cu mine ca și cum i-aș fi prietenă... O! Dacă ai ști, domnule Franz, ce inimă bună are!...

Franz se roșea tot mai tare și strădaniile lui nu-i slujeau la nimic mai mult decât să i se bage și mai tare de scamă tulburarea.

— Îmi spune secrete mici de-ale sale, zise Gertraud, încet, ne-am jucat împreună când eram copile și domnișoara Denise își aduce aminte!... Ah! Domnule Franz, fericit are să fie bărbatul pe care-l iubește ea.

Franz scăpă un oftat adânc, îl mânca limba, dar nu vorbi.

Gertraud se apucă iar de lucru: dar pe când împungea cu acul se uita pe sub gene la Franz care stă în picioare în fața ei.

Îi văzu înveselindu-se și scânteindu-i ochii, ca și când i-ar fi umplut cineva sufletul de fericire.

În clipa când Franz se bucura că nimeni nu era mai discret decât el, mica Gertrude începu să râdă.

— Domnule Franz! Domnule Franz! zise ea ațintindu-și ochii ei vioi și buni, ieri când te-am văzut m-am gândit numaidecât că te mai văzusem undeva... M-am gândit mult și... mi-am adus aminte!... Sub ferestrele domnișoarei d'Audemer te-am întâlnit, domnule Franz!

Tânărul prins fără veste, vru să tăgăduiască...

— Nu, nu, zise iar Gertraud, știu bine că nu mă înșel! Erai în stradă și te uitai în sus. Oh! Cum te uitai, domnule Franz! Și, când m-am suit eu, am găsit pe domnișoara Denise cu un colț de la perdea ridicat, uitându-se și ea la dumneata...

— Adevărat? zise Franz.

Când vru Gertraud să răspundă, intră negustorul de haine, ținând în mână hainele cumpărate.

Fata începu să lucreze mai iute, ca și cum ar fi vrut să câștige vremea pe care o pierduse.

Franz numără banii pe haine și luă pachetul din mâinile negustorului.

Întinse mâna lui Hans Dorn, care i-o strânse cu toată inima și-i zise adio.

Trecând pe lângă Gertraud, se aplecă până la urechea ei:

— Dacă o vei mai vedea, îi șopti el, să-i spui că duelul acela n-a avut nici o urmare...

Gertraud făcu un semn mic din cap și Franz ieși zicând:

— La revedere.

Hans deschise fereastră ca să-l mai vadă, pe când trecea prin curte.

Și, după ce Franz, elegant, și mlădios, se pierdu în umbra aleii, Hans se așeza pe un scaun și-și puse capul în mâini.

Nu mai avea nevoie să se abțină, ochii îi erau umezi.

Iar Gertraud se gândi o clipă la frumosul secret ce prinsese, pe urmă își aduse aminte cu încetul misterioasa istorie povestită de Franz și, deoarece tatăl lui nu îi zicea amic, bucuria ei se stinse repede.

Gertraud căzu iar în teamă ei copilărească, înaintea ochilor văzuse iar numai năluci.

Păli și lăsă capul în jos. Îi era frică. Îi era frică mai cu seamă de cavalerul acela german căruia imaginația ei îi dă o putere supranaturală.

Îl vedea astfel precum îl descrisese Franz, înalt, înfășurat într-o mantă lungă, cu pălăria de păslă care-i umbrea obrazul, cu un foc întunecat și adânc în privire.

Pe când se gândea astfel, cineva bătu în ușă.

Gertraud tresări, se sperie și parcă nu voi să deschidă.

În sfârșit, fiindcă tatăl ei îi făcu un semn, se duse să deschidă.

Când ușa se deschise, Gertraud dădu un țipăt și se rezemă de zid ca să nu cadă.

Groaza ei părea că adusesese fantoma. Cavalerul german era în pragul ușii.

Gertraud recunoscuse dintr-o singură aruncătură de ochi pe personajul misterios și teribil, care juca un rol atât de ciudat în istorisirea lui Franz.

Rămase nemișcată, încremenită, lângă ușă, fără să caute să-și ascundă spaima.

— Aici locuiește Hans Dorn, negustorul de haine? Întrebă cavalerul german mai înainte de a păși peste prag, și scoțându-și pălăria cu politețe, descoperindu-și astfel fruntea mândră pe care noaptea de veghere nu lăsase nici o urmă de oboseală.

Avea o frunte curată și fără zbârcituri, încununată de inelele unui păr frumos, negru.

Gertraud, sărmana fată, cu toată frica vedea obrazul acesta nobil și mândru. Stă cu ochii plecați și nu cuteza să răspundă.

Baronul de Rodach, făcu un pas înainte.

Privirea lui era blândă ca a unui tată...

— Frumoasa mea copilă, zise el, vezi că am intrat iară să mai aștept să-mi răspunzi... Poate m-ai uitat, dar eu te cunosc, pentru că-mi aduc aminte de buna dumitale mamă, cu care semeni la față și poate și la inimă.

Gertraud ridică spre el ochii sfioși.

Rodach zâmbea.

În zâmbetul acesta era un fel de dragoste mângâietoare și protectoare.

Frica ei s-ar fi liniștit ivite văzând acel zâmbet plin de franchețe și de bunătate, dar Gertraud era atunci cu capul prea plin de năluci.

Lăsă iar ochii în jos.

Rodach o mai privi câteva clipe.

— Sărmană Gertraud, murmură el gândindu-se, nu la copila care stă în fața lui, plină de tristețe și de putere, ci la cealaltă Gertraud, la sărmana fiică a Germaniei, pe care o văzuse odinioară și pe ea frumoasă, tânără și zâmbitoare, și care murise.

După câteva secunde de tăcere, îi zise:

— Unde este tatăl, copila mea?

Gertraud îi arătă cu degetul ușa deschisă de la camera lui Hans.

Baronul de Rodach se aplecă puțin și o sărută pe frunte. Fata îngălbeni și mai mult și se împletici ca și cum i s-ar fi strâns tot sângele spre inimă din pricina atingerii acesteia.

Rodach intră în camera lui Hans.

Gertraud se duse într-un colț unde rămase mută și înlemnită.

Hans Dorn, cum văzu pe Rodach, se ridică respectuos. Baronul luă scaunul pe care stătuse Franz. Negustorul de haine rămase în picioare în fața lui.

— Nobilul meu stăpân, copilul a venit...

— Știu, răspunde Rodach. Când el urca în trăsură lui, eu opream pe a mea dinaintea casei dumitale.

— Te-a văzut?

— Nu... am lăsat perdeaua și am stat în trăsură până s-a îndepărtat el.

— Mi-a povestit tot, zise Hans. Eu am ghicit ce n-a putut el să înțeleagă... Ai spus că-l vei salva și l-ai salvat. Dar ai fost rănit?

— Sabia mi-a zgâriat umărul, răspunse Rodach, mi-au ieșit câteva picături de sânge pe cămașă și nimic mai mult. Închide ușa, amice Hans, avem să vorbim lucruri mai serioase.

Hans închise ușa și trase zăvorul.

Se întoarse spre Rodach, care ținea o mână sub manta ca și cum ar fi vrut să nu lase să cadă un lucru pe care îl avea la subraț.

— Poți să vorbești fără frică, nobilul meu stăpân, zise Hans. Aici nimeni nu poate nici să te audă, nici să te vadă.

Era foarte adevărat că nimeni nu putea să audă, pentru că ușa era foarte groasă și sărmana Gertraud nici nu se gândea să asculte. Cât despre aceea că nimeni nu-l putea vedea, se înșela.

De dimineață, pe când aștepta plin de grijă și teamă, se dusesse de mai multe ori la fereastră ca să-și arunce ochii spre alea întunecată care ducea în piața Rotondei.

Fereastră rămăsese jumătate deschisă. Nu băgase nimeni de scamă, pentru că soba de tuci ținea atmosfera destul de caldă și nu se simțea răcoarea de afară.

Dar nici nu era deschisă de tot. Doar vântul trecea prin crăpătura această îngustă și ridică din când în când perdeaua groasă de muselină care era trasă peste fereastră ca să nu poată vedea nimeni afară.

Și ori de câte ori sufla vântul, doi ochi erau pironiți spre camera vânzătorului de haine. Erau ochii idiotului Geignolet,

care sta acolo de un ceas, și care spiona, sperând să descopere locul unde își ascunde Hans Dorn banii.

De când văzuse monedele de aur în mâinile fratelui său mintea lui bolnavă nu se mai gândea la altceva, și se îmbăta, visând numai cutii pline cu aur.

Îl apucau fiori, pentru că știa că fiecare bucățiță scânteietoare făcea o grămadă de gologani!

Și lui îi plăceau mult gologanii cu care se cumpără rachiu!

În întunericul acestor minți viciate, facultatea de a face rău se dezvoltă uneori cu o putere de necrezut.

Nenorociții aceștia neavând raționament, au instinctul animalelor, instinctul ascuțit, pătrunzător, care de multe ori înspăimântă calculele cugetării. Au viclenia înceată care se strecoară ca un șarpe acolo unde n-ar putea trece puterea, au mirosul sălbaticului care se târăște pe urma prăzii.

Nimic din ceea ce înfrânează pasiunea celorlalți oameni nu-i împiedică, nimic nu-i distrage de la obiectul râvnit. Nu au rușinea care oprește, și au răbdarea victorioasă a vicleșugului.

Geignolet sta în genunchi nemișcat ca o buturugă și cu ochii lipiți pe geamurile ferestrei.

Își udase un deget și ștersese pe ici, pe colea praful gros care acoperea geamurile, dăduse puțin la o parte un colț din perdeaua veche și pândea, Pândea fără să obosească.

Așteptarea zadarnică nu-l tăcea să-și piardă răbdarea. Stă acolo ca un lup la pândă și nu băga de seamă cum treceau orele.

Văzuse pe Franz șezând lângă negustorul de haine; dar nu putuse să vadă banii pe care îi dăduse tânărul din pricină că perdeaua nu se mișcase din loc.

Nu zărise ce căuta el și aștepta.

Când se așeză Hans iar în fața lui Rodach, acesta scoase de sub manta o cutie mică îmbrăcată în piele și cu ținte de argint pe margini.

Idiotul, pentru întâia oară de când stă la postul lui, văzu lucind ceva și ochii scânteiară, dar, vântul slab care sufla din când în când încetă și perdeaua nu se mai mișcă.

Idiotul scoase un grohăit înăbușit, ochii i se rostogoliră în orbitele seci și făcu o mișcare ca și cum ar fi vrut să se năpustească înainte.

Pe urmă se ghemui mai tare și-și lipi și mai mult sprâncenele de geam.

Câteva minute nu văzu decât muselina groasă care sta nemișcată peste geamuri.

Rodach întinse mâna pe sub mică cutie de piele.

— Să vorbim mai întâi de copil, zise el, aveai dreptate, amice Hans. Are o inimă nobilă și care nu se sperie, de primejdie!... L-am văzut la lucru și aş jura pe viața mea că nu ne-am înșelat... Eram în sala de arme când a luat o lecție de duel. Când mâna i-a atins sabia, mi s-a părut că văd în ochii lui fulgerul iute care se vedea într-al tatălui lui. Când l-am văzut mi-a tresărit în vine sângele bătrânilor conți...

— Vocea inimii nu minte de fel, răspunse Hans, și eu am simțit tot ce ai simțit dumneata... Ești din sângele domnilor, pe când eu sunt decât un biet vasal... N-am dreptul să zic că iubesc pe copil, tot cât dumneata, însă, dacă-i va trebui viața mea, i-o voi da.

Baronul îi întinse mâna și Hans, în loc să i-o strângă i-o sărută.

— Are mare nevoie de iubirea servitorilor părinților săi, zise iar Rodach. Devotamentul dumitale va fi pus la încercare, amice Hans, pentru că sunt curse semănate împrejurul lui și va cădea în toate cu încrederea oarbă a vârstei sale... Ai câțiva tovarăși în care să te încrezi?

Hans nu răspunse imediat. Se gândea.

— Am camarazi, răspunse el în sfârșit, căroră le-aș încredința tot ce am agonisit prin munca mea, tot ce strâng, pentru fericirea fiicei mele...

— Cine sunt ei?

— Germani ca și mine și foști servitori ai lui Bluthaupt. Hermann, care îngrijea șoimii castelului, Fritz, curierul Johann.

Se opri și parcă se gândi.

— Nu știu, zise el, și lui Johann i-aș încredința poate averea mea, dar copilul este mai scump decât aurul.

— Și afară de Johann?... întrebă baronul.

Hans mai spuse patru-cinci nume.

— Bine, zise Rodach, numele acestea sună cum trebuie la urechea mea, și să laudăm pe Dumnezeu că a adunat atâția germani cumsecade departe de patria lor. Vorbește-le în parte și cu prudență. Vezi ce gânduri au ei, află cât sunt de devotați și

credincioși amintirilor care slăbesc din zi în zi, pentru că ți-am mai spus că viața copilului este în primejdie.

Hans se îngândură.

— Duelul nu s-a sfârșit? întrebă el.

— Nenorocitul care trebuia să se bată împotriva lui, răspunse baronul, multă vreme n-are să poată duela. Dar am auzit multe lucruri de când nu te-am văzut, amice Dorn! Toată noaptea am lucrat și lucrul meu n-a fost fără folos.

Duelul acela nu era o bătaie obișnuită, ci un asasinat premeditat cu răceală.

— Un asasinat! zise mirat negustorul de haine.

— Despre aceasta n-am încă probe. Abia ieri am sosit și într-o singură noapte nu se poate face totul... Chiar acum de dimineață sper să nu mai am bănuieli, ci să știu sigur.

Baronul tăcu.

Hans nu cuteza să-i pună întrebări de-a dreptul, dar privirea lui îl întreba mai bine decât ar fi putut face vorbele.

— Și asta trebuie crezul, zise baronul, răspunzându-și sieși, dacă îl atacă, pricina este că se tem de el. Și pentru ce s-ar teme de el, dacă nu i-ar da însemnătate vreun mister ghicit!... Oamenii aceia sunt bogați și puternici. El n-are nimic. Cum să înțeleg ura lor?

Rodach împinse cutia cu cotul și-și luă capul în mâini.

— Au trecut douăzeci de ani de atunci! zise iar mai încet. N-au să mă mai cunoască. Când în-au văzut venind, ochii le erau tulburați de groază. Și apoi chiar de m-ar cunoaște acum, trebuie să știu! Cu aur, ei au să găsească neîncetat brațe noi gata să le slujească mișelia lor... Verdier poate să fie zdrobit, are să se ridice un altul. Și eu n-am să fiu totdeauna acolo ca să-mi pun pieptul înaintea săbiilor lor.

— Nobilul meu stăpân, zise Hans, nu știu de cine vorbești?

Rodach se uită la el ca și cum nu i-ar fi înțeles întrebarea.

— Geldberg și compania, întrebă el în loc să răspundă, stau tot în strada Ville-l'Evêque, în vechea lor locuință?

— Tot! răspunse Hans.

Ochii lui Rodach se pironeau tot mai des și dovedeau efortul cugetării lui.

— Și pe urmă, zise el, sabia nu e decât un mijloc. Să omori un om, ai zece mijloace mai sigure și mai puțin ușor de dejucat. Trebuie să știu!... Trebuie să știu și să încep lupta numaidecât!

Trase iute la el cutia.

Ținti pe Hans Dorn privirea aceea pătrunzătoare care deștepta în inima negustorului de haine o mulțime de sentimente și de amintiri.

— Aici stă speranța Bluthauptilor, murmură el.

Hans se aplecă fără voie.

Rodach zise iar:

— Aici sunt singurele arme pe care le am ca să lupt împotriva acelor oameni care țin în mâinile lor moștenirea cenților. Ei sunt foarte tari și nu au teamă de nimic. Dar, cu ajutorul acestui talisman, sper să-i biruiesc.

Hans deschise ochii mari și se uita la casetă ca și cum ar fi fost un lucru peste fire.

— Am încredere în tine, prietene Dorn, zise baronul uitându-se țință în ochii lui, dacă aș cunoaște în lume un alt bărbat mai credincios și mai devotat decât tine, m-aș duce la el să-i încredințez comoara mea.

Hans puse mâna pe piept și zise cu recunoștință.

— Nobilul meu stăpân, îți mulțumesc!... Sunt al dumitale și depozitul încredințat de copilul părintelui nu mă va părăsi decât cu viața.

— Te cred, răspunse Rodach, și încredințez pazei tale speranța lui Bluthaupt. Fii discret, Hans Dorn, chiar cu fiică-ta! Eu am să încep o luptă ale cărei șanse nu se pot prevedea. La mine cutia aceasta ar fi prea mult expusă. Am încredere în tine ca și în mine. Păstrează-o! Am să vin să ți-o cer înapoi și atunci numele lui Bluthaupt va fi foarte aproape de a-și recuceri vechea strălucire.

Hans se înclină cu respect.

— Primesc depozit, zise el — și pe memoria părintelui meu, mă îndatorez să ți-l înapoiez, îndată ce-mi vei porunci.

Rodach se ridică și-și aruncă mantaua pe umăr ca să plece.

— Îmi era grea, zise el, acum, am răspundere mai puțină și mă simt cu inima mai ușoară... la să vedem, dacă mai înainte de a te părăsi, nu mai am nimic să-ți spun?

Căută în memorie, apoi zise deodată:

— Știam bine că uitasem ceva!... Îmi trebuie adresa tânărului Franz...

Hans deschisese ușa și acum era în camera fiicei.

— Nenorocit ce sunt! Nu m-am gândit să-i cer adresa! murmură el.

Gertraud sta tot în colțul ei. Aruncă, pe la spate, asupra baronului niște priviri încruntate și destul de puțin liniștite. Însă tulburarea ei nu mai era spaimă, și, când văzu încurcătura părintelui său, se simți destul de tare ca să-i vină în ajutor.

— Aș putea eu să am adresa tânărului, zise ea încet.

— Cum așa? întrebă Hans Dorn.

Gertraud roși. Vorbise ca o proastă și, ca să răspundă, trebuia să trădeze acum un secret străin.

Secretul lui Franz și al Denisei.

Pentru că la domnișoara d'Audemer se gândea ea când zisese: "Pot să am adresa".

Din fericire, fetelor, oricât de curate și simple ar fi, au puțin din geniul femeii.

Gertraud se gândi o clipă, pe urmă spuse:

— Domnul Franz ne-a vorbit de vicontele Julien d'Audemer...

— Ai dreptate! zise liniștit negustorul de haine, dacă vrei să aștepți, domnule baron, vom avea adresa până într-un sfert de oră.

Rodach se uită la ceasornic.

— Nu pot! răspunse el. Am să mă întorc însă.

Salută pe Gertraud, care-i făcu o reverență frumoasă și ieși.

Gertraud, căreia îi mai trecuse puțin frică, se uită curioasă după el.

Hans îl însoți până în capul de jos al scării, pe urmă se întoarse în pripă să ascundă cutia ce i se încredințase.

O puse imediat într-un dulap a cărui cheie o avea numai el.

În clipa când o pune pe polița cea mai de sus, o palidă rază a soarelui de iarnă se furișă prin deschizătura ferestrei și căzu drept pe cutie, ale cărei cuie străluciră atunci ca tot atâția napoleoni de aur.

Împrejurarea aceasta făcu atunci pe negustorul de haine să se uite pe fereastră și numai atunci băgă de seamă că era deschisă.

I se părea că universul întreg râvnea la prețioasa cutie, și se repezi la fereastră s-o închidă.

Vântul sufla și perdeaua se umfla.

Când puse mâinile pe cercevelele ferestrei ca să le închidă, ridică din întâmplare ochii spre săraca locuință a familiei Renault.

Într-un colț al geamului, în fereastra din fața lui, zări doi ochi mari care scânteiau ciudat.

Asta ținut o clipă.

Negustorul de haine duse mâna la pleoape ca să se ferească de soare și să vadă mai bine, dar nu mai era, decât pânda cenușie care sluja de perdea sărmanei lui vecine.

Capitolul VII - O petrecere făgăduită

Doamna vicontesă d'Audemer era le dejun.

Sufrageria era în partea din spate a casei și zgomotul rarelor trăsurile care trec, la intervale lungi, pe străzile Beaujoulais și Bretagne, nu ajungeau până la urechile mesenilor.

Era, în mijlocul Parisului, tăcerea care domnește pe liniștitele câmpii. Miile de glasuri ale orașului nepăsător se estompau departe. S-ar fi zis că o sută de leghe despărteau retragerea această liniștită de pavajul zgomotos al bulevardelor.

Doamna vicontesă Hélène d'Audemer ședea între amândoi copiii ei, Julien și Denise.

Obrazul vicontesei era plăcut și păstra urme de frumusețe.

Părul său blond era încă inelat împrejurul frunții, pe care ochiul atent cu greu ar fi putut descoperi vreo cută.

În tinerețea sa probabil că se asemana cu sora sa Margarèthe, nu cu biata soție de pe patul de agonie, ci cu Margarèthe fericită și zâmbind speranțelor.

Erau douăzeci de ani de când murise Margarèthe.

Acei care o cunoscuseră ar mai fi putut găsi încă oarecare asemănare între trăsăturile Hélènei și obrazul încântător al nefericitei doamne de Bluthaupt.

Afară de culoarea părului, Denise era portretul viu al mătușii sale.

Pe figura răsătoare vedeai aceeași bunătate, aceeași grație și același farmec.

Când zâmbea, era zâmbetul Margaretei.

Foarte puțini oameni ar fi putut băga de seamă asemănarea aceasta, pentru că Margarethe trăise retrasă, Parisul era departe de Germania pe care nu o părăsise niciodată.

Acei care puteau să-și dea seama din întâmplare, nu se mirau deloc pentru că aceia cunoșteau familiile Bluthaupt și știau că rasa aceea nobilă năștea pe toți copiii săi la fel.

Erau în saloanele vechiului castel portretele fiicelor și ale fiilor de Bluthaupt, care, de veacuri întregi, semănau foarte tare. Erau Gunther, Ulrich, Hélène și Margarethe, care, în afară de vârstă și de sex, aveau toți aceleași trăsături. Do asemenea, aceleași trăsături erau într-un grad și mai izbitor la cei trei bastarzi de Bluthaupt, care se aflau în pușcăria din Frankfurt, pentru uciderea senatorului Zachæus Nesmer.

Doamna vicontesă era îmbrăcată ca o tânără, și se vedea că, deși era dimineată, stătuse multă vreme în fața oglinzii.

Părul ei, care începuse a se rări, era aranjat cu multă grijă, rochia, foarte strânsă pe corp, atenua, nu fără oacăre avantaje, dezvoltarea prea generoasă a unei talii care într-o vreme trebuise să fi fost perfectă.

În loc de broșa purta un medalion, la fel cu cel pe care îl purtase odinioară Raymond d'Audemer, la biroul poștelor din Frankfurt și în adâncimile ladului.

În medalion avea o șuviță din părul lui Julien când era copil și portretul vicontelui.

Hélène avea un fel de cult deosebit pentru memoria bărbatului ei.

Numai cât o vedeai îi ghiceai și inima și spiritul.

Era o femeie de inteligentă mediocră și de o voință aproape nulă.

În lume trecea drept femeie de spirit, dar inteligența, în înțelesul adevărat al cuvântului, are puțin a face cu spiritul lumii.

S-au mai văzut oameni de spirit care erau în realitate proști.

Doamna vicontesă d'Audemer fusese săracă multă vreme după moartea bărbatului ei.

Pe atunci ea nu știa nimic despre afacerile lui Raymond d'Audemer, care plecase ca să ia moștenirea lui Ulrich, și care nu se mai întorsese.

O scrisoare a lui Otto, bastardul lui Bluthaupt, o înștiințase despre moartea vicontelui, fără să-i dea alte amănunte și, când bastarzii veniră pe urmă în Paris, Otto păstrase în privința aceasta un fel de mister.

Ceilalți doi, Albert și Goëtz, nu spuneau mai mult decât Otto și voința lui părea a fi regula supremă a purtării lor.

Hélène, necunoscând evenimentele dinaintea plecării soțului ei, și necunoscând nici chiar pe acel Jacob Regnault, care era unealta principală a nenorocirii sale, puse să se facă cercetări în Germania.

Află că întreaga moștenire a părintelui ei fusese furată și că întinsele domenii ale lui Gunther de Bluthaupt, unchiul său, căzuseră legalmente în mâini străine.

Din partea aceea nu mai avea nimic de sperat.

Nu cunoștea aproape deloc pe familia soțului și chiar Raymond îi spusese adeseori că toate rudele lui erau tot atât de sărace ca și el.

Rămase singură cu micul Julien, care avea șase ani, și cu Denise, care se născuse atunci.

Au fost ani grei pentru ea.

Sărmana femeie n-ar fi putut duce povara aceasta prea grea, dacă bastarzii nu i-ar fi venit câteodată în ajutor.

Otto, Albert și Goëtz nu aveau nimic decât mantalele lor roșii rupte și mâncau pâine neagră prin Germania, dar întotdeauna știau să găsească câțiva galbeni când era vorba să-și ajute sora.

Hélène își crescuse copiii cum putu. Era bună mamă. Iubirea sa de mamă îi dădu puteri pe care nu credea că le are.

Julien și Denise primiră o educație bună.

Când Julien împlini optsprezece ani, un prieten al familiei d'Audemer veni să propună Hélènei să-l lase să lucreze la una din primele bănci din Paris.

Adevărul e că era o bancă nouă, dar ca reputație nu avea rivală și avea un credit european.

Hélène primi cu bucurie și Julien fu comis al băncii Geldberg, Reinhold și compania.

Domnul cavaler de Reinhold găsi ocazia ca să vină mai des la vicontesă.

Pe atunci era încă destul de frumoasă și vizitele cavalerului, care erau din ce în ce mai dese nu erau poate cu totul dezinteresate.

Hélène însă care se gândea la viitorul fiului său, închidea ochii și primea pe cavaler.

Este probabil că îndrăzneala acestuia nu trecu peste oarecare margini, iar vicontesa, care era o femeie de inimă, nu văzu nici o piedică mai târziu ca să-i tăgăduiască mâna fiicei sale.

Adevărul era că domnul de Reinhold dorea ca, într-o zi, să fie soțul frumoasei Denise.

Dar lucrurile se schimbaseră mult de când o ceruse el.

Julien nu mai era comisul băncii și era pe o corabie a statului în calitate de elev de prima clasă, iar Denise ieșise din cel mai de văză pension din Paris.

Nu era numai o fată încântătoare, ci era și moștenitoare bogată.

Împotriva oricărei așteptări, doamna de d'Audemer moștenise o avere mare de la o rudă îndepărtată a soțului său, pe care nu o văzuse niciodată cât trăise.

Acum era o familie scăpată de sărăcie.

Cu toate acestea vicontesa păstrase un respect mare pentru bogăție.

Cavalerul de Reinhold era bogat și orice fel de părere ar fi avut Hélène despre el, îl accepta totuși ca ginere numai decît.

Merse chiar mai departe și pomeni ceva despre căsătoria fiului ei cu contesa **Esther**.

Deși era deosebite de religii și de origini. Esther era văduva unui pair al Franței și doamna d'Audemer nu avusese niciodată mândria Bluthauptilor.

Sărăcia o făcuse burgheză.

Timp de cincisprezece ani de viața și-ar fi dat blazonul părinților și titlurile soțului pentru un venit de o mie cinci sute de franci pe an.

Julien iubea pe contesa Esther.

Amândouă afacerile mergeau destul de bine.

Numai Denise, care nu fusese încă consultată oficial, nu se prea arăta înfocată de dorința de a-și uni soartă cu a domnului de Reinhold.

Ceva mai mult, dezgustul ei de a întâlni pe cavalerul de Reinhold era așa de mare încât încetase aproape cu desăvârșire să se mai ducă în casa Geldberg, unde însă avea o prietenă.

Lia și Denise nu se cunoșteau decât de un an și trebuia să fie foarte mare dezgustul ei ca să părăsească astfel pe prietena Lia.

Denise cunoștea foarte bine planurile mamei și se întrista de câte ori auzea vorbindu-i de măritiș.

Dar așa sunt făcute toate fetele, cel puțin astfel sunt femeile care, aproape de patruzeci de ani, au interes să nu-și mai aducă aminte...

În dimineața aceea Denise era mai tristă decât de obicei.

Părea și mai slabă: talia ei prea zveltă se-nclina; ochii mari și negri aveau cearcăne.

Denise ședea uneori la dejun, cu un aer de oboseală și de suferință. Doamna d'Audemer îi zicea atunci că e bolnavă și-i da fel de fel de ceaiuri să bea.

A doua zi Denise era cu zâmbetul pe buze, fragedă și frumoasă. Tinerețea biruia.

Doamna d'Audemer credea că o vindecase.

Dar acum Denise era așa de schimbată încât ceaiurile obișnuite trebuiau să aibă mult de lucru.

Nu mânca deloc. Abia vorbea, cu toate că fratele ei era de față și cu toate că vederea lui îi smulsese un zâmbet forțat.

Și cu toate acestea era mai mult de un an de când Julien lipsea și numai Dumnezeu știe cât se rugase fata să se întoarcă el mai curând!

Din când în când părea că își revine și se lupta să se arate veselă, dar era o încercare zadarnică; avea în minte o idee îngrozitoare pe care nu o putea goni.

Sunt unele mame care se pricep foarte bine să afle taina inimilor. S-ar zice că sunt niște vrăjitoare care au oglinda fermecată în care se răsfrânge orice mister.

Sunt altele însă care au plăcerea să nu vadă nimic.

Doamna vicontesă d'Audemer s-ar fi supărat tare dacă i s-ar fi zis că fiica ei iubește. Julien sosise abia de o oră.

Julien nu era un observator de prima mână și cu toate acestea și ghicise ceea ce nu voia mama să vadă.

Dar și Julien era obosit, distrat, mai mult posomorât. Petrecerea nu-i lăsase decât multă oboseală și mai multă părere de rău.

Acum când mirosul șampaniei se risipea, se gândea la femeia aceea necunoscută, de la balul Favart cu un fel de groază. O întâlnise atunci când se ridicase de la o masă încărcată. Intriga se înnodase în pripă, sub impresia beției și a balului. Cât ținuse noaptea aceea de nebunie, Julien, aprins de niște adevărate friguri, iubise la întâmplare, dorise cu furie, delirant.

Stingându-se frigurile, rațiunea se deșteptase.

Se gândise la noaptea trecută și o îndoială îi trecuse prin minte.

Un gând pe care nu-l avusese nici la bal, nici în timpul supeului, un gând care-l copleșise acum fără veste, când nu mai putea să afle.

Era un fel de trezire ciudat de târzie.

Atâta vreme cât fusese femeia aceea lângă el, numai simțurile îi vorbiseră. Acum găsea că amintirile îi erau mai precise decât chiar realitatea, văzuse de departe ceea ce nu putuse să afle mai de aproape pe femeia aceasta necunoscută i se părea că o mai văzuse cândva.

Bănuielile se îngrămădeau în memoria sa. Își aducea aminte de o vorbă a lui Franz care zisese oare din întâmplare? Că, dacă ai întâlni sub mască pe femeia pe care o iubește, ce ar face?

Se înfură și se învinuia că a înnebunit, dar, sub masca frumoasei din noaptea trecută, vedea acum un obraz cunoscut și aceasta pune un fel de val de doliu peste dulcile visuri care îl fermecaseră în lungile ceasuri ale lipsei de lângă ea.

Cu toate acestea n-ar trebui idealizate peste măsură gândurile care îl frământau pe tânărul sublocotenent de marină, nici dramatizat un necaz până la limita disperării. Cine nu are gândurile sale negre după o noapte de veghe?

Când capul e greu, când ochii ard, când rinichii se plâng, vedem toate lucrurile întunecate și supărarea întinde împrejurul nostru fantastice neguri care descurajează și care indispun.

Nici el nu mânca și mâna, pe care o ținea în buzunarul fracului, mototolea mereu bucățița de hârtie care îi făcuse să pălească atunci când o citise în cabinetul din cafenea englezească.

Acest bilețel era mai serios decât bănuiala târzie ce îi venise împotriva dominoului albastru.

Julien știa pe dinafară cele scrise pe bucățița de hârtie și păreau pentru el o amenințare care neîncetat îi zbârnâia în ureche.

Julien era foarte nenorocit și stă trist la dejun.

Numai doamna d'Audemer avea un obraz senin.

Era bucuroasă că-și vedea pe fiul ei în haine frumoase de sublocotenent, care este mândria mamelor și gloria tinerilor tari în trigonometrie. El vedea viitorul împodobit cu găтели de nuntă și i se părea că aude un ecou depărtat de cadriluri de nuntă.

— Trebuie să scuzi pe sora ta, dragă Julien, zise turnându-și ceai, altă dată era mai veselă dar se pare că acum e puțin bolnavă.

— Sunt sigur că Denise m-a așteptat cu plăcere, răspunse ofițerul distrat.

Fata îi întinse mâna încercând să zâmbească.

— Cunosc eu dispozițiile acestea, zise iar doamna d'Audemer; puțin ceai și trece repede. Dar ai sosit tocmai la timp, Julien! Dacă ți-ai fi luat concediu peste o lună, n-ai fi putut să te duci la frumoasa serbare pe care o va da familia Geldberg în castelul său din Germania.

— Ce fel de serbare? întrebă ofițerul.

— Nu ți-am spus în scrisoare? zise doamna d'Audemer. O petrecere cum nu s-a mai văzut, scumpul meu copil! O petrecere, care are să coste sume nemaiauzite. O să-i pară rău cui n-o să fie invitat... Sora ta trebuie să se ducă. Nu e așa, Denise?

— Da, mamă, răspunse fata care nu ascultase.

— O să ia cu ea douăsprezece rochii de bal, zise vicontesa cu un entuziasm crescând, patru costume de "ginere" și altele. Eu am aranjat toate acestea, pentru că, slavă Domnului! Mă ocup de ea mai mult decât de mine!... Ah! Dragii mei, ce disperată aș fi fost dacă n-ar fi venit serbarea aceasta!... O să aibă lumea despre ce să vorbească zece ani, să mă crezi!

— Dar, Denise este mulțumită?

— Dacă e mulțumită! zise vicontesa, și de ce n-ar fi?

Tăcu și se uită la Denise care nu răspundea.

— Dragă Denise, zise ea cu oarecare supărare în glas, Julien te întreabă dacă ești mulțumită să te duci la castelul de Goldberg?

— Foarte mulțumită!... îngână fata cu un zâmbet forțat.

Julien băgă de seamă cât de mult contrazicea tonul vorbele ei, dar și el era preocupat.

Doamna d'Audemer nici nu-i lăasă vremea să deschidă gura.

— Invitațiile nu s-au făcut încă, zise ea cu un aer de importanță, dar vestea s-a auzit foarte repede și fiecare caută să-și procure un bilet. Are să fie însă o întrunire cu totul aleasă: numai oameni cu titluri și milionari.

— Nu știi în ce loc este castelul de Geldberg, dar îmi pare că trebuie să fie cam departe, pentru o petrecere pariziană, zise tânărul.

— Aici e frumos! zise doamna d'Audemer. Aici e excentricitatea! E ceva deosebit. Casa Geldberg se însărcinează să ducă invitații până în inima Germaniei... Pe drum nu vor fi decât cai de poștă. Vefour are să fie însărcinat să pregătească popasuri pe drum și în loc să se mănânce ca la han, are să se prânzească tocmai ca la Palais Royal.

— Zic și eu că așa ceva merită să fie văzut! zise ofițerul.

— Înțelegi bine că nu e încă nimic oficial, răspunse doamna d'Audemer clipind din ochi, dar eu am aflat mai întâi. Ce îți spun eu, știu chiar din gura cavalerului de Reinhold, care vine să ne vadă mai în toate zilele... Nu-i așa, Denise?

Fata făcu un semn afirmativ, dar de astă dată nici nu putu zâmbi.

Părea că îi este tot mai rău.

Avea pe obraz un aer de suferință și se vedea osteneala ce-și dădea ca să nu plângă...

Ea se gândea pe când vorbea mama sa. Avea o greutate pe inimă.

Doamna vicontesă d'Audemer nu lua nicidecum seama.

Se îndrăgostise de casa de Geldberg, care cheltuia sute de mii de franci că să dea o serbare.

De trei zile, de când știa ce se pregătește, se gândea numai la călătoria sa, la toaletele sale, la ale fiicei și la glorioasa

fericire de a se uni prin căsătorie cu familia de Geldberg, atât de bogată și de puternică.

Ș-apoi, nu se cade să se preocupe de micile supărări ale fetelor tinere.

Dacă le dai prea multă atenție, le faci mai rău, și e mai bine să închizi ochii ca să nu vezi capriciile care se potolesc foarte rapid dacă nu le întârâți.

Asta era opinia vicontesei, care, desigur, era o mamă bună și care s-ar fi devotat cu toată inima pentru copiii ei.

În sfârșit, ce putea să aibă Denise? Doctorul avea grijă de sănătatea ei, avea toate rochiile câte le voia, toate pălăriile, toate florile, toate dantelele. Nu i se refuza nimic. O ducea la bal.

Pălea, este adevărat, dar asta este boala fetelor. Mâhnirile acestea trebuiau să-și aibă sfârșitul obișnuit, și clacă ea suferea, pricină este că pune reă voință.

Și cu toate acestea vicontesa avusese și ea optsprezece ani!

Supărările din dragoste îi pâliseră și ei într-o vreme fragedul obraz de fecioară.

Multe nopți plânse, fără să poată găsi somnul, în patul ei alb din frumosul castel de Rothe!...

Dar, încă odată, se uită atâtea lucruri! Bărbaților noștri serioși de douăzeci și cinci de ani le este milă de liceenii care joacă polka. Cei ce trăiesc bine se fac cămătari, radicalii obțin birouri de tutun și pleșuvii se întreabă cum poate cineva să împingă romantismul până acolo ca să poarte păr!...

Doamna vicontesă d'Audemer se gândea numai la feeriile anunțate.

Julien, care la început era nepăsător, începu s-o asculte cu mai mult interes. Era tânăr și i se vorbea despre plăcere.

Și tot ce se spunea privea indirect pe contesa Esther, frumoasa lui logodnică.

Se aprindea treptat și atenția sa, trezită, se întorcea tot mai mult la Denise.

— Și știți ce zi este fixată? Întrebă ea umplându-și paharul pentru întâia dată.

— Dacă s-ar fi fixat ziua, răspunse vicontesa, aș ști negreșit, pentru că domnul cavaler de Reinhold ne spune tot. Dar domnul Abel de Geldberg, care se ocupa de toate, n-a

hotărât încă ziua... O să trebuiască să te îngrijești de tot ce-și trebuie, Julien: haine de vânătoare, două-trei travestiri cel puțin, pentru că ni se promet baluri delicioase, câteva haine simple și de bun gust pentru plimbare, uniformă pentru ocaziile mari... și pe urmă... Să vedem, ce mai trebuie?

— Eu cred că nu mai trebuie nimic, răspunse ofițerul zâmbind.

— Vezi, dragul meu Julien, răspunse doamna d'Audemer, n-aș vrea să fii de răs, ca să fii prins fără veste... Toți croitorii din Paris au nume nemțești, deși aceasta nu înseamnă că sunt numai croitori în Germania. Și te gândești, Julien, că pentru întrunirea aceasta strălucitoare, trebuie să cheltuim mult... Însurătoarea ta atârnă poate de efectul pe care îl vei face în familia Geldberg.

— Însurătoarea mea! zise ofițerul încruntând sprânceană.

Vicontesa se uită la el cu mirare și cu mâhnire.

— Nu cumva îți vei fi schimbat părerea? îl întreabă ea.

Și fiindcă Julien nu răspunse imediat, îi zise repede:

— Fără îndoială, copilul meu, asta-i ceva serios, și nu trebuie numai avere într-o căsnicie. Dar, mai gândește-te, te rog, ca să dea cineva astfel de petreceri, trebuie într-adevăr să aibă milioane!

Julien tăcea. Doamna d'Audemer zise iar cu pătrundere:

— Am făcut socoteala. Cât de puțin să se cheltuiască, și tot le trebuie patru sute de mii de franci!

Julien se gândea.

— Se zice că este încă destul de frumoasă!... îngână el.

Vicontesa zâmbi.

Acum știa...

Două lacrimi mari curgeau încet pe obrajii Denise.

De câteva minute biata copilă era foarte întristată.

Fiind prea slabă în fața suferințelor sale încetă să mai lupte și lăsă să i se umple cu lacrimi ochii aprinși. Ușa salonului se deschise.

— Gertraud cere să vorbească cu domnișoara, zise o fată din casă.

Denise se ridică repede, bucuroasă că-și putea ascunde lacrimile.

Vicontesa și fiul rămaseră singuri față în față.

Vicontesa se uită lung, cu o privire mulțumită, după Denise, care se ducea spre ușă.

— Vezi bine, zise ea lui Julien, drăguța de ea este câteodată mândrită, dar îndată ce îi vorbește cineva de rochii și dantele, îi trece repede supărarea.

— O găsesc schimbată, răspunse Julien.

— Să se mărite. Asta-i singurul leac al ei! zise doamna d'Audemer.

— Mi se pare c-am văzut-o plângând... zise iar Julien.

— O, Doamne! Dragul meu, nu m-aș mira defel. Fetele sunt capabile de orice! zise contesa.

Apoi oftă și îngână ceva cu ochii ridicați la cer.

— Ah! Fetele! Fetele!...

Se ridică de la masă și se duse pe o canapea:

— Vino aici, Julien, să vorbim puțin în liniște, acum că suntem singuri.

Ofițerul se așeză lângă ea.

Vicontesa își puse mâinile, încă albe, pe umărul fiului și se uită la el câteva secunde.

Avea acel zâmbet bun al mamei care iubește și care este fericită.

— Ce frumos bărbat te-ai făcut, Julien, zise în sfârșit cu o voce dulce. Dar noi vorbeam de melancolia Denisei. Și tu ești mândrit, copilul meu? Mi se pare că nu mai zâmbești voios ca altă dată și că te-ai întors cu o mândnire pe caro nu vrei s-o spui.

Luă capul ofițerului cu amândouă mâinile și îl sărută pe frunte.

— Știi că sunt mândră de purtarea ta! îi zise vicontesa iar. De trei ori a apărut vara trecută numele tău prin ziare. Toată lumea îmi vorbea de tine. Iată ce va să zică a purta un titlu cum trebuie! îmi ziceau toți. Un baron d'Audemer a fost șef de escadron sub Louis al XV-lea, Julien al dumitale are să fie cel puțin contraamiral. Poți să judeci ce mândră eram! Îți mulțumesc copile scump. Îți mulțumesc pentru câtă bucurie mi-ai dat!

Julien o sărută și el și zâmbea, dar avea același aer absent pe care-l avusese și la dejun.

— Dumnezeule! zise doamna d'Audemer care nu-l slăbea din ochi; ai ceva, Julien? Nu-mi ascunde, te rog! Nu ești mulțumit de serviciul tău? Vei fi având vreun șef nedrept sau prea aspru?

— Îmi place pe bord și șefii mă iubesc, zise ofițerul tăindu-i vorba.

— Pentru că n-ai nevoie nici de ei, nici de nimeni, răspunse vicontesa, se zice că tineri ca tine, care sunt mândri, sunt nefericiți mereu pe vasele marinei regale!... Eu cel puțin nu vreau că Julien al meu să fie nefericit, în ziua când vei simți cel mai mic dezgust o să ne dăm demisia și o să le întorci iute, iute aici în Paris, la noi... În sfârșit, ai deja două campanii și este destul pentru un gentilom care nu e obligat să-și facă din aceasta o meserie. Nu este și părerea ta, Julien?

— Mamă, marina îmi place... și...

— Și ce?

— Dacă nu mă căsătoresc cu Esther...

— Și pentru ce nu? Doamne! O iubești. Mi se pare că știu destul de bine că te place și ea. Este foarte bogată... Ești nobil, ceea ce face mult în ochii ei, pentru că, scumpul meu copil, ea are gusturi foarte alese. Ești băiat frumos, ea este o femeie încântătoare! Pentru ce nu v-ați căsători?

Julien dădu din cap.

— Tot ce spui dumneata, este adevărat, dar...

— Dar... zise contesa bătând din picior.

Ofițerul lăsă capul în jos și tăcu.

Se gândea la balul Favart, și îndoielile îi creșteau și mai mult. Însă nu cutează să spună mamei sale bănuielele pe care le avea. De asemenea, nu-i venea să povestească întâmplarea care făcuse să se nască bănuielele.

Nu voia să se plângă. Șovăia.

Doamna d'Audemer, nerăbdătoare și oarecum supărată, nu-l slăbea cu întrebările.

— Dumnezeule, doamnă, zise în sfârșit ofițerul, ai ghicit bine: sunt mâhnit și aceasta îmi vine tocmai de la Esther.

— Cum așa?

— Ce să-ți spun?... O iubesc încă... O iubesc tot cât și altă dată și nu mai știu dacă se cuvine s-o iau de soție.

— Dar ai vreun motiv? zise vicontesa, hotărâtă să nu părăsească astfel bătaia.

Julien nu răspunse: se rușina de bănuielile sale, pe care nu voia să le alunge și care chiar aveau mai multă putere asupra lui cu cât se gândea mai mult. I-ar fi plăcut să tacă decât să dea la lumină îndoiala această care îl făcea atât de nefericit.

Asaltat de întrebările vicontesei, degetele lui Julien întâlneau bucata de hârtie pe care o găsisese în buzunar, la dejunul de la cafenea.

Uitase de hârtia aceasta.

Cum o simți, tulburarea i se împrăștie, dar și mai mult se întristă.

Bucățița de hârtie era în același timp un răspuns la întrebările vicontesei, care îl încurca, și o piedică mai mult între Esther și el.

Ridică ochii la mama sa și scoase hârtia din buzunar.

— Doamnă, îi zise el, nu am vrut să-ți destăinuiesc ceva serios. Mai bine decât mine ai să poți să judeci valoarea acestei învinuiri adusă casei de Geldberg.

— O învinuire! Îngână doamna d'Audemer, împotriva casei de Geldberg! Pot afirma mai dinainte că este o infamă calomnie!

Julien îi dădu hârtia care era mototolită în toate chipurile și ruptă la mijloc exact pe o frază. Literele aproape că nu se puteau citi.

Doamna d'Audemer pierdu timp până să descifreze:

"Sora ta are să se mărite cu ucigașul tatălui tău" citi ea în sfârșit tare, fără să vrea, "și tu cu fiica lui..."

Aici era hârtia ruptă.

Julien se aștepta să vadă pe mama sa dând din umeri cu dispreț și să arunce departe acuzarea aceasta ciudată, dar se întâmplă altfel.

Vicontelescit de mai multe ori biletul, pe urmă îl înmâna fiului ei.

Își încrucișa mâinile pe genunchi, se lăsă pe canapea și căzu într-o reverie mută.

Privirea era tristă, pleoapele erau lăsate peste ochi. Sprânceana i se încruntă.

Bărbatul ei murise de douăzeci de ani, însă Hélène a cărei inimă și spirit se puteau înșela des, era bună din natură. Își aducea aminte, și, ori de câte ori revedea umbra lui Raymond, vechea durere renăștea, vie, în sufletul ei.

Julien o privea și tăcea.

— Nu pentru întâia oară aud vorbindu-se despre aceasta, zise vicontesa în sfârșit, dar este o greșeală, o calomnie... Bietul tatăl tău a murit, ca atâția alții, înaintea lui, în prăpastia aceea care se cheamă ladul Bluthauptului, în apropiere de castelul în care locuia unchiul nostru, Gunther... Domnul cavaler de Reinhold este un bărbat cinstit, așa afirma-o și înaintea lui Dumnezeu... L-am întrebat de multe ori, m-am încredințat că nici n-a cunoscut pe sărmanul meu Raymond. A fost numai o întâmplare urâtă și o asemănare de nume... Adevărul e că tatăl tău era, pe când a murit, în relații cu un om stricat, cu domnul de Regnault... În limba noastră germană, știu bine că numele acesta se schimbă în Reinhold.

— Dar chiar acel Regnault... zise Julien tăindu-i vorba.

Vicontesa îl opri cu un gest.

— Lasă-mă să vorbesc, zise ea, chiar acel Regnault era, poate, un om fără onoare, dar nu un ucigaș. Nu-ți pot spune despre istoria aceasta decât ce știu eu și știu puțin. Tatăl tău făcuse cunoștință cu Regnault din întâmplare, și mi se pare că prietenia aceasta nu-i plăcea până la un oarecare punct, pentru că mie nu mi-a spus nimic... În locuința noastră veche, tatăl tău ședea într-o cameră cu totul deosebită de apartamentul meu. Acolo primea vizitele domnului de Regnault... Deseori am auzit vorbindu-se de el în lume, unde trecea drept un cheltuitor și un nebun, dar nu-mi aduc aminte să-l fi văzut vreodată. Raymond muri în ladul Bluthauptului. Unchiul tău, Otto, Albert și Goët, veniră în vremea aceea în Paris și învinuiră pe domnul Regnault. Însă istoria ce-mi povesteau ei semăna cu un roman. Din informațiile mele din Germania am aflat că gentilomul acela, care de altfel se bucura de un nume destul de bun și care trecuse numai prin Frankfurt pe Main, se dusesese să moară într-un oraș din Austria.

Hélène tăcu.

Mama și fiul nu mai ziseră nici un cuvânt, sub impresia amintirilor acestora triste.

— Mamă, zise în sfârșit ofițerul, dumneata ai făcut ce ai putut... Erai femeie, și rămâneai singură, săracă, cu doi copii... Nu-ți reproșez nicidecum că nu mi-ai spus lucrurile acestea mai devreme; pentru că eram prea tânăr când am plecat pe vaporul-școală... Acum însă sunt un om și aici văd că trebuie să fac o datorie... Trebuie să mă duc în Germania, mamă, și trebuie să știți dacă domnul acela de Regnault a murit într-adevăr.

Vicontesa, cu lacrimile în ochi, îi întinse mâna.

— O să te duci în Germania, fiule, zise ea, Dumnezeu îmi e martor că îl iubesc pe tatăl tău ca în vremea când era lângă mine și când eram fericită. O să te duci. O să mergem împreună. O să profităm de șederea noastră la castelul de Geldberg ca să facem oricâte cercetări vom putea.

Gândul la petrecere, care venea să se amestece cu amintiri dureroase, făcu rău tânărului. Îl întristă și mai mult.

Mama lui nu băgă de seamă.

Ea avea un suflet buh, dar îi lipsea simțul sufletelor delicate.

— Îți aduci aminte de cei trei unchi ai tăi, Julien? zise vicontesa după o pauză.

— Îmi aduc aminte de ei încă de când trăia tata. Am văzut intrând în camera lui trei tineri care aveau mantale noi și pe care vicontele îi săruta cu drag.

— Chiar așa! murmură doamna d'Audemer cu un zâmbet amar, întotdeauna umblând după tot ce este ciudat și nefăcând niciodată nimic ca restul lumii.

— Îi iubeai însă mult altă dată, mi se pare, zise Julien.

— O! Doamne! Și azi îi iubesc. Sunt frații mei, și, fără ajutorul lor, n-aș fi putut trece prin anii de nenorocire care au venit după moartea lui Raymond. Dar au niște spirite ciudate, dragă Julien. Nu pot uita că numai după sfatul lor a pornit tatăl tău în Germania unde și-a găsit moartea. De atunci l-am mai văzut de patru sau cinci ori, și trebuie să-ți spun că, deși săraci și prigoniți, mi-au adus întotdeauna o mângâiere ori un ajutor. Sunt datoare să spun, copilul meu, că au niște inimi așa de bune! Și cu toate acestea îi primeam cu răceală. Dacă n-ar fi venit ei să bage niște idei nebune în capul tatălui tău, n-ar fi plecat și azi poate Raymond ar sta aici între noi amândoi, în ceasul acesta când vorbesc. Nu știu dacă nu-i va fi supărat răceala mea, dar de multă vreme n-au mai venit.

Cuvintele doamnei d'Audemer produsese ră asupra lui Julien un efect pe care ea nu-l putea prevedea.

Portretul celor trei bastarzi inspira tânărului o simpatie mereu crescândă.

De multe ori auzise vorbindu-se de rudele sale necunoscute și nefericite care sufereau fatalmente îndoită nedreptate a nașterii lor, ca bastarzi, și că fii ai unui proscris, dar niciodată nu ascultase istoria lor cu atâta interes ca acum.

— Cum se face că nu i-am văzut niciodată de când a murit tata? Întrebă el.

— Erai în colegiu, răspunse vicontesa și, dacă trebuie să-ți mărturisesc, făceam astfel ca să nu te întâlnească în casă, pentru că îmi era frică să nu-ți bage ceva în cap. Să mă înțelegi bine, scumpul meu copil, ei sunt incapabili să facă rău în cunoștință de cauză, dar se aruncă nebunește în toate aventurile îndrăznețe. Primejdia pare că-i atrage. Au și ei aceleași credințe politice care îl pierdură pe nenorocitul conte Ulrich, bunicul tău... Săraci cum erau, și prea de multe ori neștiind unde să-și odihnească fruntea, să nu crezi că se ocupau de ei că se gândeau să se apuce de muncă să câștige bani! Se amestecau în luptele surde care frământă Germania, se luptau ca niște adevărați cavaleri pribegi împotriva unor pretenși vrăjmași ai familiei noastre, împotriva unor fantome!...

— Și ce fac ei acum? Întrebă Julien.

— N-ai știut aceasta, pentru că erai pe mare, răspunse vicontesa. Puterea lor ciudată și-a dat, în sfârșit, roadele. Și tremur când mă gândesc că dacă te-aș fi dat pe mâinile lor, ai fi putut să le calci pe urme.

— Dar, în sfârșit, ce s-a întâmplat?

— Sunt la închisoare, Julien, în închisoare, învinuiți c-au ucis.

— În Viena?

— În Frankfurt.

— Și Frankfurtul este departe de castelul de Geldberg?

— Numai câteva ore, mi se pare... Dar de ce întrebă?

— Pentru că vreau, mamă, să mă duc să-i văd unde sunt închiși, pe unchii mei Otto, Albert și Göetz.

Vicontesa se uită mirată la el.

— O să faci ce vei voi, Julien, zise ea, acum ești destul de copt la minte ca să judeci sfaturile lor... Eu, deși îi iubesc din

toată inima, mă sfiesc. Și, ca să ne întoarcem la ce vorbeam, socotesc o născocire nedemnă acuzarea aceasta adusă împotriva bunului cavaler de Reinhold. Și tu îl cunoști ca și mine; ce părere ai despre el?

— Părerea dumitale o am și eu, doamnă, răspunse Julien care se îngândurase.

— Și știi cine ți-a dat hârtia aceea?

— Nu, doamnă.

— Știi cel puțin unde ai primit-o?

Julien nu răspunse imediat, dar pe urmă zise:

— La balul mascat de la Opera Comică.

— În noaptea aceasta?

— În noaptea aceasta.

Vicontesa se uită drept în fața lui și începu să râdă.

— Și eu care-l plângeam!... zise ea, și care mă îngrijoram de aerul lui obosit!... Știm acum din ce pricină ești palid, domnule viconte!... Zău! Bine ai întrebuințat primele ceasuri ale concediului. Asta promite! ...

Îl atrase spre ea și-l sărută veselă.

— Ești un copil mare! îi zise vicontesa, și vii să-mi vorbești serios de nebuniile tale de bal mascat! Nu vezi că și-au bătut joc de tine și că biletul ăsta ți-a fost dat de vreunul care te invidiază? Dar, biet Julien, Esther e frumoasă, e bogată, e iubită! ... Ai rivali! ... Eu însumi cunosc mai mult de douăzeci. Cum? N-ai știut să ghicești motivul acelei calomnii anonime?

Doamna d'Audemer vorbea aprinsă. Pleda o cauză pe jumătate câștigată chiar în inima lui Julien prin amintirea Estherei.

— Dar, răspunse el, nu este vorba numai de mine. Se vorbește mai cu seamă de sora mea și de cavalerul de Reinhold...

Doamna d'Audemer ridică din umeri.

— Se vede bine că vii din altă țară, sărmâne Julien! răspunse ea; dacă ți-am vorbit de gelozia tinerilor de însurat, bune Dumnezeule! Ce aș fi putut zice pentru fete! ... Fii drept. Crezi tu că toate fetele bogate pot vedea fără invidie pe sora ta măritându-se cu unul din șefii celei mai puternice case din foburgul Saint Honoré...? Ele se usucă de ciudă, fetițele, și, dacă s-ar bate vreo jumătate de duzină de dueluri!

— Adevărul vorbind, nu prea are aerul să se arate fericită, zise Julien.

— Să nu crezi asta, dragul meu, ascultă-mă pe mine!... Trebuie să fii femeie și încă femeie bătrână ca să ghicești cam ce se petrece în inima fetelor. Ai s-o vezi pe Denise că vine mai pe urmă atât de veselă pe cât era de mâhnită la dejun... Are să-ți sară de gât, ca și cum atunci te-ar zări, are să te umple de mângâieri, și abia ai s-o cunoști. Melancoliile acestea, vezi tu, vin nu se știe de unde și pier nu se știe cum. Se cheamă nervozitate și se tratează cu un contradans, o plimbare la pădure, cu puțin soare ori cu o rochie nouă.

— Denise n-o fi cumva mai copilă acum decât altădată? Întreabă ofițerul cu un accent de reproș.

— Fetele! Ah! Dacă ai ști ce va să zică fetele! Dar ne-am schimbat vorba, murmură d'Audemer. Să vedem, Julien, spune-mi că o iubești încă pe Esther!

— Cine știe dacă nu m-o fi uitat! Îngână ofițerul.

— Să te uite, Julien! zise doamna d'Audemer, Dumnezeule, ce nedreptți sunteți bărbații!... Ori de câte ori m-a întâlnit Esther în lume, ori de câte ori, m-auzi, și niciodată n-a uitat! M-a întrebat de tine! Ai încredere în mine, fiule, mă pricep eu în astfel de lucruri. Contesa Esther te iubește, și mă tem acum că n-o mai iubești destul.

— Adevărat să fie? murmură ofițerul cu un zâmbet încântat.

— Pentru ce aș minți, dragul meu? N-am băgat eu de seamă miile de strategii pe care le face ca să vorbească de tine! Femeile care iubesc sunt foarte istețe, dar și mamele sunt pătrunzătoare și de câte ori m-am făcut că n-o pricep și am lăsat-o să dorească multă vreme numele pe care-l aștepta inima ei! Și eu eram tot așa de nerăbdătoare ca și ea, pentru că nu vorbesc niciodată destul de cum mi-ar place mie despre scumpul meu fiu. Vreau însă să văd până unde merge dragostea ei și pot să-ți spun, Julien, că te iubește mai mult ca mine!

Julien luă mâinile mamei sale și le strânse cu drag într-ale sale.

— Îți mulțumesc, mă faci fericit. Și eu o iubesc... murmură el.

— În sfârșit! zise doamna d'Audemer sărutându-l cu adevărată bucurie pe amândoi obraji. Bunul meu Julien, nu pot să-ți spun câtă bucurie îmi faci. Iubesc pe Esther ca și cum ar fi

fata mea și căsătoria voastră a fost totdeauna visul meu cel mai scump.

Inima lui Julien era plină. Mulțumi cu ochii mamei sale.

Acum nu mai avea nici o îndoială. Se rușina că putuse să bănuiască o clipă. Esther îl iubea.

Ce dovadă mai bună putea să aibă decât cuvintele mamei sale? Și, având odată proba iubirii acesteia, ce-i lipsea ca să fie cel mai fericit dintre oameni?

Pe când se gândea astfel, bucurându-se că acum poate să creadă și mirându-se că s-a îndoit, se deschise repede ușa salonului și Denise, care ieșise cu lacrimile în ochi, intra acum cu zâmbetul pe buze.

Parcă întâmplarea hotărâse să împlinească cât mai bine posibil precizarea doamnei d'Audemer.

Frumoșii ochi ai Denisei scânteiau de mulțumire.

Julien n-o văzuse niciodată în copilărie așa de voioasă și de frumoasă.

Mama și băiatul schimba o privire. A lui arăta mirarea; vicontesa triumfa.

— Ce-ți spuneam eu? murmură ea.

Denise veni mai mult sărind până la mama sa și-i dădu fruntea să i-o sărute, pe urmă de gâtul lui Julien și-l sărută din toată inima.

— Frățiorul meu! Bunul meu frățior! Ce bucuroasă sunt că te văd, zise fata.

— Ce spuneam eu! zise vicontesa iar.

— Hei! Dar ce aveai azi dimineață, surioară? întrebă Julien sărutând-o și el.

— Mi-era rău, răspunse Denise, așa de rău, încât nu simțeam, nimic.

— Și negreșit că domnișoara Gertraud ți-a adus vreun leac? zise vicontesa cu un accent de glumă binevoitoare.

Denise se roși. Gertraud adusese într-adevăr un leac.

Denise îngână câteva cuvinte neînțelese. Era surprinsă.

— Și am putea ști și noi, drăguță, ce fel de balsam minunat era acela care ți-a potolit așa de repede suferința? zise vicontesa.

Domnișoara d'Audemer se roși și mai tare.

— Nu știu, doamnă, ce vrei să zici, răspunse ea încet. Gertraud mi-a adus broderia pe care i-o comandasem pentru petrecherile de la castelul de Geldberg.

Vicontele începu să râdă.

— Ce-și spuneam eu, Julien? zise ea pentru a treia oară, broderii, rochii, dantele! Ah! Fetele! Fetele!

* * *

Domnul baron de Rodach, urcând în trăsură, după ce ieși din casa lui Hans Dorn, zise vizitiului să-l ducă în strada Ville l'Evêque, la casa Geldberg!

Deși nu era încă amiază, toți funcționarii casei de Geldberg, Reinhold și Companie, se aflau la posturile lor. Deși era oarecum zi de sărbătoare, se lucra în toate coliviile de funcționari. Condeiele de fier zgâriau hârtia liniată a registrelor mari, și banii, numărați cu zgomot, își trimiteau ascuțita lor muzică până în stradă.

Trecătorii, atrași de zgomotul acesta, se uitau cu invidie la ferestrele de jos ale casei și câte un biet sărac, oprit în fața drugilor de fier care apărau fereastra, se îmbăta la auzul sunetului banilor de cinci franci, după cum se îmbată flămânzii de la fumul ce iese din bucătăriile subterane ale Palatului Regal.

Și fiecare își zicea: "Este casa lui Geldberg, casa evreului în a cărui lăzi de fier sunt atâția bani încât poate cumpăra Parisul și Franța!"

Fiecare făcea socoteala capitalurilor învârtite de puterea aceasta financiară și mulți mărturiseau că, dacă soarta l-ar lăsa să aleagă, le-ar plăcea mai bine să fie moștenitorii bătrânului domn de Geldberg decât copii de rege.

Cinci-șase trăsuri stăteau în fața porții, care era deschisă, prin care intrau neconținut băieții îmbrăcați cu livrelele diferitelor bănci pariziene.

Printre toate aceste livrele, aceia a lui Geldberg se deosebea prin gustul bun și croiala aristocrației.

Fiecare băiat care ieșea ținea pe umăr un sac umflat.

Casa de fier a lui Geldberg era ca fântânile publice din care fiecare vine să ia apă, cât ține ziua de mare și care nu seacă niciodată.

În anticameră era acel bărbat frumos pe care comercianții mai modești l-au înlocuit din economie scriind pe ușile lor: "Intrați fără să bateți".

Bărbatul acesta frumos nu slujea la nimic după cum nu folosea la nimic nici anticameră.

Pentru a găsi cu cine să vorbești, trebuia să intri într-o a doua cameră, pătrată și goală, înconjurată cu banchete de marochin verde.

Această a doua cameră este anticamera reală și serioasă. Cealaltă era negreșit de prisos.

Pe banchete ședeau și așteptau vreo zece sau douăsprezece persoane.

Un domn în haine negre se plimba în lung și-n lat.

Domnul acesta, care de altfel mergea foarte mândru, nu era decât scriitor de bancă.

— Domnul de Geldberg? întrebă baronul intrând.

Servitorul, îmbrăcat ca notar, îl salută cu o politețe trufașă.

— De domnul de Geldberg tatăl, întrebă el, ori de domnul Abel de Geldberg? zise cu o voce de bas, înfrumusețată de un accent nemțesc.

— De domnul de Geldberg tatăl.

— Foarte bine. Domnul de Geldberg nu primește.

— Binevoiți a-mi spune la ce oră primește?

— La nici o oră.

— Cum poate cineva să-l vadă?

— Nu-l poate vedea nimeni.

Rodach se uită la servitor cu un început de nerăbdare.

Îi venea să creadă că acela își bătea joc de el.

Însă abia zări obrazul valetului și-i trecu îndată mânia.

Întoarse capul, ca și cum ar fi vrut să nu fie văzut de o persoană cunoscută.

Aceasta însă era inutil, pentru că valetul, îmbrăcat ca un președinte, nu-i făcea onoarea să-l privească în față.

— Ei bine, zise Rodach pe un ton de nepăsare, dacă nu poate cineva să-l vadă pe domnul de Geldberg tata, vreau să-l văd pe domnul de Geldberg fiul.

— Foarte bine, domnule, răspunse servitorul. Este altceva. Domnul Abel de Geldberg este ocupat.

— Pentru multă vreme?

— Poate.

— Dar domnul cavaler de Reinhold?

— Ocupat.

Rodach se gândi o clipă, pe urmă se îndreptă spre bancheta circulară.

— Voi aștepta! zise el.

— Domnule, binevoiți a vă da osteneala să ședeți, îi zise foarte politicoș valetul.

Rodach însă nu mai așteptă să-l poftească.

Cei care așteptau ca și el se așezară cât putuseră mai aproape de ușa birourilor, care era în fața intrării.

Rodach însă se trânti mai la o parte, la mijlocul băncii.

Ori de câte ori valetul în haine negre venea, în plimbarea lui, în fața luminii, baronul îl privea cu băgare de seamă și părea că-l cunoaște.

După ce îl examinează bine, nu-i mai rămase altceva de făcut decât să se uite primprejur și la figurile celor care așteptau ca și el.

Camera era pătrată, goală ca orice anticameră, încălzită cu o sobă de porțelan și îmbrăcată cu marmură.

Afară de ușa de intrare și de ușa birourilor, mai erau trei uși.

Pe prima, o placă de aramă smălțuită purta următoarea inscripție: "Ceres, Bancă generală a agricultorilor".

Pe cea de a doua se citea: "Împrumutul argentinian".

Pe ușa a treia, niște lucrători așezară o placă lucioasă pe care sta scris cu litere înfrumusețate: "Drumul de fier de la Paris la Compania Marilor proprietari?"

Aceasta era o întreprindere nouă și care fusese lansată în public.

Domnul baron de Rodach se uita la toate acestea cu foarte multă luare aminte.

Nu se plictisea defel și orele de așteptare treceau pentru el fără nerăbdare.

Se deștepta din visarea lui numai când se deschidea ușa birourilor.

Atunci se uita spre lungă galerie despărțită în colivii mici, închise cu grilaje. Părea că numără câți comiși erau acolo și că admiră ordinea perfectă care domnea în mulțimea lor.

Un fel de mulțumire se vedea atunci pe obrazul lui. S-ar fi zis că era un creditor care venise să examineze casa debitorului său și care o găsea acum mai bogată decât se aștepta.

Ușa se închidea iarăși și Rodach cădea iar pe gânduri.

De când intrase baronul, mulți dintre tovarășii de așteptare, care aveau treburi numai cu funcționari mai mici plecaseră pe rând.

În locul lor veniseră alții, și cam același număr de oameni sedeau pe bănci.

Printre noii veniți era și o femeie îmbrăcată în negru și a cărei rochie curată dar roasă până la urzeală arăta lupte lungi între grijile unei mândrii curajoase și mizeria încăpățânată.

Femeia era așa de tristă, încât numai când o vedeai ți se strângea inima.

Pe obrazul galben și slab se vedea foarte bine sfortșarea de a răbda, dar aceasta era slăbită de povara durerii și a bătrâneții.

Ochii, roșii, ardeau pe fața slabă și vedeai amărăciunea lacrimilor pe care nu o curma niciodată nici o mângâiere.

Vedeai la ea rușinea adâncă a sărăciei, pleoapele umflate nu cutezau să se ridice și numai pe furiș își ștergea câteodată lacrimile care îi picau fără voie în zbârciturile obrazului.

Deschisese cu sfială ușa anticamerei și nu se hotărâse să intre decât numai după îndemnul seriosului valet neamț, care ținea să nu se piardă nimic din căldura sobei.

Întrebase cu o voce tremurătoare de domnul cavaler de Reinhold.

Neamțul îi răspunsese că și baronului de Rodach și sărmana femeie se află tocmai în spate, în colțul cel mai retras al anticamerei.

De atunci trecuse mai mult se jumătate de ceas. Stătea nemișcată, cu capul în jos.

Câteodată, când zgomotul banilor se auzea tot mai tare în camera vecină, ridica puțin capul și ochii ei stinși se holbau, ca să arunce o privire uimită pe ușa biroului.

În scena aceasta fără voie era un fel de plângere sfâșietoare.

Era privirea celui flămând care se satura cu ceea ce vede în vitrina unui butar.

Ghiceai că ar fi fost de ajuns puțin aur din acela pentru a-i vindeca durerea deznădăduită.

Cu cât trecea vremea, cu atât se întrista mai tare.

— Domnule, n-aș putea să văd mai repede pe domnul de Reinhold? zise ea profitând de minutul când servitorul în plimbarea lui se apropia mai mult de colțul ei.

— Așteaptă, bună doamnă, răspuse neamțul fără să se tulbure.

— Ah, nu prea am vreme să aștept, îngână bătrâna.

— Atunci, nu aștepta.

Neamțul întoarse spatele și se duse.

Femeia își adună tot curajul, când trecu iar pe lângă ea servitorul, se ridică și se duse spre el.

— Am venit să dau niște bani, zise.

Feciorul se opri:

— Atunci, îi răspunse el, n-aveai trebuința să-l aștepți; mergi la casă.

— Am adus numai un mic acout.

— Hei! Drace! zise neamțul. Geldberg și compania nu primesc niciodată acouturi.

— De aceea aș voi să-l văd pe domnul cavaler în persoană.

— Înțeleg, dar nu se poate acum.

— Nu știu, dar într-o vreme l-am cunoscut, și cred că o să-și aducă aminte de mine... zise iar bătrâna cam șovăind. Dacă te-ai duce dumneata să-i spui că doamna Regnault dorește să-l vadă...

Nu isprăvi vorba, pentru că servitorul zâmbi. Era un zâmbet naiv și batjocoritor.

Având bunul obicei, comun mai tuturor celor care văd o sută de figuri noi pe fiecare zi, ca să nu se uite niciodată în fața omului, când o auzi vorbind astfel, i se păru așa de originală doamna aceasta Regnault, care credea că numele ei ultraplebeian avea să-i deschidă ușa domnului cavaler, încât nu putu să nu întoarcă ochii spre ea.

O privi în față: nu o cunoștea.

— Vai! Doamnă, ce-mi spui dumneata nu e tocmai cu neputință, răspunse el, dar am ordin și nu mă pot duce să supăr pe domnul... Mai așteaptă puțin!

Mama Regnault gemu și se așeză iar pe bancă.

Baronul de Rodach văzuse de departe totul, dar nu putuse auzi numele femeii.

Atât numai că în el se deșteptase o amintire slabă când o văzuse și i se părea că nu o vede pentru întâia oară.

Motivul care îl aduceau la banca lui Geldberg erau de o natură prea gravă ca să-și piardă vremea să-și aducă aminte.

Ușa pe care se ținutise tabla unde se citea: "Drumul de fier de la Paris la X. Compania marilor proprietari" se deschise cu zgomot și câțiva domni, cu pieptul plin de decorații, ieșiră discutând tare.

Străbătură anticamera cu pălăria pe cap ca și cum ar fi fost în stradă.

— Poate să facă o afacere bună, zicea unul.
— Bun titlu! zicea celălalt. Și casa de Geldberg este tare, slavă Domnului!
— Prin relațiile pe care le au cu cei puternici, concesia are să poată merge departe, zise un al treilea.
Cel de-al patrulea se întoarse și atingând cu bastonul tabla:
— Iată un început bun, zise: Ce a fost mai greu s-a făcut.
Și începură să râdă până se urcară în trăsură care-i aștepta în stradă.
Poate că erau proprietari mari.
Servitorul, care salutase cu tot respectul pe cei patru domni care trecuseră, nu se opri deloc și răspunse numai:
— Nu cred.
Baronul mai aștepta zece minute, în care timp acea ușă se mai deschise de două ori ca să iasă două figuri venerabile care purtau masca de acționari scris cu litere groase pe frunte.

Capitolul X - Butoiul Danaidelor

După ce plecară ei, se auzi un clopoțel și servitorul ieși repede.

Însă se întoarse și zise:

— Domnii nu mai primesc pe nimeni azi...

Bătrâna își împreună mâinile uscate și rămase ca trăznită în colțul unde era.

Vreo două persoane care așteptau să le vină rândul ca să intre, plecară bombănind.

Servitorul vru să plece și el.

— Klaus!... strigă încet baronul.

Servitorul se opri în loc, cu mâna pe clanța ușii. Stătea nemișcat și cu urechea atentă: Însă nu întoarse capul, pentru că i se părea că nu auzise bine.

— Klaus! zise încă odată baronul de Rodach.

Feciorul se întoarse repede. Până în mijlocul sălii făcu un singur pas.

Până atunci nu se uitase la domnul de Rodach așa cum nu se uitase nici la un altul, dar dădu un țipăt de mirare.

Rodach duse un deget la buze.

Klaus tăcu.

— Apropie-te! îi zise baronul.

Klaus se apropie.

— Bine mi se spusese că am să te găsesc în casa evreului, zise baronul, însă nu mi se spusese că ai uitat figura foștilor tăi stăpâni.

— Nobilul meu stăpân, începu Klaus să zică.

— St! zise Rodach, titlurile acestea care nu-mi aparțin defel sunt o primejdie aici. Sunt baronul de Rodach și tu nu mă cunoști!

— Cum nu vă cunosc!... strigă fostul vânător de la castelul de Bluthaupt.

— Sunt baronul de Rodach, îți zic, și nu trebuie că noii tăi stăpâni să bănuiască adevăratul meu nume. Tu ai acum secretul meu, ești în stare să-l păstrezi?

Klaus puse mâna pe inimă.

— Sunt în stare să fac tot ce-mi vei porunci, nobilul meu stăpân, răspunse el. Nu! O, nu! Pe cinstea mea de vânător! Nu te-am uitat nici pe dumneata, nici pe nobilul dumitale părinte. Sunt un biet om și muncesc pentru cine plătește, dar inima din mine este la bunii mei stăpâni și dacă vrei să-ți devin servitor nu trebuie decât o vorbă.

— Mă bucur, băiete, răspunse Rodach, ai o inimă loială și te recunosc că pe unul de-ai noștri. Dă mâna.

Klaus își dădu mâna în mâna baronului cu aerul unui vasal care s-ar închina suveranului său.

Acum avea o figură veselă în care se vedea toată sinceritatea devotamentului său.

— Dorești să-mi poruncești ceva? întrebă el.

— Trebuie să intru numaidecât la șefii casei de Geldberg, răspunse domnul de Rodach.

— Am să fiu gonit ca un câine, gândi Klaus.

Dar nu se codi nici o clipă și se îndreptă spre ușa birourilor, rugându-l pe baron să-l urmeze.

Baronul se ridică și amândoi ieșiră din anticameră.

Mama Regnault se uită la ei cum se duceau.

— Și eu, își zise, și eu. N-am să intru niciodată!

Ușa birourilor se închise la loc; bătrâna era singură.

Ridică la cer ochii ei plini de lacrimi, pe urmă capul îi căzu iar pe piept.

Rămase nemișcată într-un colț, îndoită și cu mâinile încrucișate pe genunchii care îi tremurau.

Domnul baron de Rodach și Klaus trecură fără să scoată o vorbă prin birourile lui Geldberg.

Fostul vânător de la Bluthaupt mergea înainte, îmbrăcat în frumoasă-i haină neagră.

Își reluase aerul serios și mândru. Dacă s-ar fi luat cineva numai după haine avantajul n-ar fi fost de partea domnului de Rodach și foarte ușor s-ar fi putut mira de respectul ce-l arătă un om așa de bine îmbrăcat, cavalerului neamț, îmbrăcat cu haina-i prăfuită și cu cizmele cenușii de praf încă din ajun.

Baronul nu avusese încă vreme să-și schimbe hainele.

Pe când trecea, comisii se uitau la el cu privirea posomorâtă a păsărilor din colivie.

El, dimpotrivă, examina tot ce îl înconjura, cu o mulțumire vădită.

Admira aranjarea perfectă și munca tăcută de acolo.

În ultima sală, în care era un domn respectabil, însărcinat cu corespondența, și ajutoarele safe, era o scară în spirală pe care se ajungea la etajul de sus.

Klaus și baronul o luară spre scară.

Aceasta ducea într-o cameră mică, tot anticameră, unde ședea un valet asemenea lui Klaus.

Primise negreșit porunca să nu lase pe nimeni să intre, pentru că se așeza în dreptul ușii.

— Știi bine că domnii nu mai primesc pe nimeni, zise el.

— Ce știu eu, știu, răspunse Klaus cu acel ton suficient al oamenilor care au o misiune de încredere. Dă-te la o parte, te rog, domnule Durand, domnii așteaptă înăuntru.

Klaus străbătu anticamera călcând în vârful degetelor pe covor.

Bătu ușor de trei ori într-o ușă.

— Nu vor? îngână el, dacă n-ar fi vorba de dumneata, nobilul meu stăpân...

— Acolo sunt ei? zise Rodach tăindu-i vorba.

Klaus, care era galben ca ceară, făcu din cap un semn afirmativ.

Rodach îl dădu într-o parte și puse mâna pe clanța ușii.

Figura serioasă a fostului vânător de la Bluthaupt se însenină de bucurie.

Rodach intră și închise ușa după el.

Intră într-o cameră mare mobilată cu gust și în care era un birou mare de abanos cu picioarele sculptate.

Împrejurul căminului de marmură neagră, împodobit cu coloane pe care se vedeau sculptate fel de fel de figuri, câteva fotolii, ici și colo, răspândite păreau a spune că acolo fusese mai înainte o companie numeroasă.

Rodach își închipui că în locurile goale șezuseră domnii decorați pe care îi văzuse trecând prin anticameră, vorbind și râzând.

Dar, în anticameră nu mai era nimeni și oricine ar fi putut citi hârtiile aruncate ici și colo pe birou.

Rodach începu să le examineze, dar abia avu vreme să descifreze pe mai multe imprimate aruncate la întâmplare faimosul titlu: "Drumul de fier de la Paris la Compania Marilor Proprietari.", pentru că auzi voci în camera de alături, unde era ușa întredeschisă.

Rodach se întoarse iute. Nu putu zări nimic. Prin crăpătura ușii nu putu vedea pe cei care vorbeau. Putea doar să asculte.

Cei care vorbeau păreau a fi în număr de patru.

Era o voce tânără și grea, care aducea vorbele din gât cu un accent ușor german, o voce dulce, franțuzească, o voce gravă și pedantă, cu emfază meridională, și care putea să fie a vreunui locuitor din lumea spaniolă și o voce bună de bătrân, jalnică, înspăimântată, cinstită, care avea accentul celor din cartierul Saint Denis. Ultimul vorbea.

"Domnilor, zicea, mi se rupe inima văzând că se prăbușește o casă așa de frumoasă... O! Doamne! Când mă gândesc la afacerile pe care le făceam pe vremea bătrânului domn de Geldberg... Ce om cumsecade! — Era ceva simplu, leal! Beneficiile veneau fără să fie nici o șansă de pierdere și ajungeam la finele anului cu un bilanț pe care îl puteam arăta și prietenilor și vrăjmașilor..."

— Afaceri ticăloase, bunule domn Moreau!... zise vocea dulce.

— Suntem vechi! zise accentul german.

— Nu cumva casa de Geldberg ar fi mai puțin solidă decât altă dată? se întreba în sine baronul de Rodach care nu pierdea nici un cuvânt.

— Da, era un sistem bun, zise în cealaltă cameră acel căruia i se zisese domnul Moreau. Pe atunci, mulțumită lui, banca noastră era totdeauna plină și Dumnezeu știe că acum nu este alta mai goală în Paris.

Cel din peninsula spaniolă tuși.

Vocea dulce și accentul germanic bombăniră ceva pe care baronul nu auzi.

— Și acum n-ar fi goală? zise iar domnul Moreau, care se aprindea și vorbea din ce în ce mai tare. Eu sunt casier numai cu numele. Ce pun sub cheie astă seară mâine nu mai este!...

Cele trei voci protestară confuz.

Rodach da un nume fiecărei din aceste trei voci: spaniolul era doctorul José Mira, vocea dulce era a cavalerului de Reinhold și accentul german, al tânărului Abel de Geldberg.

— Ascultă, scumpe domnule Moreau, zise acesta din urmă, domnii și cu mine eram ocupați cu afaceri serioase. Nu cumva ai venit aici ca să ne dojeniți, ca și cum acum am fi ieșit din școală?

— Am venit să vă spun, răspuse casierul, că lăsasem douăzeci și două de mii de franci în bancă sâmbătă seara și că am vândut azi din valorile noastre de patruzeci și cinci de mii de franci.

Casierul se opri și nu-i răspuse nimeni.

Însă Rodach auzise că se făcea o mișcare printre cei trei asociați și i se păru că în extremitatea cealaltă a camerei se mișca ceva.

Privind în partea aceea, văzu, în oglindă, patru figuri: o frunte pleșuvă și blajină pe care o cunoștea ușor că era a casierului, un obraz nesărat împodobit cu o bărbuță; o figură aspră, care s-ar fi potrivit pentru un trădător de melodramă; și în sfârșit un obraz vopsit ca al unei cochete bătrâne care pune prea mult fard.

Rodach nu-l văzuse niciodată pe fiul domnului de Geldberg.

Iar cât despre doctorul portughez și cavalerul de Reinhold, pe fiecare îi zărise într-o împrejurare care întipărise figurile în memorie.

Însă de atunci era multă vreme.

Erau toți în picioare, iar casierul ținea un registru în mână.

Era ușor de citit pe obrazul lor o poftă mare de a trimite înapoi la casă pe bunul domn Moreau.

Însă acesta nu sfârșise.

— Prin urmare, zise el dorind să sfârșească raționamentul, pe care-l începuse, în casă erau șapte mii de franci în plus pentru scadențele zilei, dar, când am venit eu azi dimineață, am găsit casa cu desăvârșire goală.

Rodach văzu pe cei trei asociați cum se uitau unul la altul.

— Nu i-am luat eu, murmură tânărul domn de Geldberg.

— Nici eu, zise domnul de Reinhold.

— Nici eu, zise și doctorul portughez.

— Atunci i-am luat eu, strigă casierul trântind registrul pe masă; casa mea este ca un butoi cu patru găuri!... Și dumneata ai o cheie, domnule doctor, ai și dumneata una, domnule Abel; și dumneata una, domnule cavaler! Și eu o am pe a patra. Nu știu, dar poate sperați să mă faceți să cred că eu am luat cele douăzeci și două de mii de franci!

Rodach încruntă sprânceana.

— Douăzeci și două de mii de franci! își zise în gând! Eu care credeam că aici se vorbește numai cu milioanele!

Ca și cum întâmplarea ar fi voit să răspundă gândului său și pentru că tocmai întorsese ochii spre biroul părăsit, zări prospectele încă noi ale companiei Marilor proprietari pentru drumul de fier de la Paris și citi: "Capital social, o sută nouăzeci de milioane de franci".

— Să vedem, prea bunul meu domn Moreau, zicea în camera vecină, vocea pretențioasă a cavalerului de Reinhold, cuviincios este să vii să faci gălăgie până la noi pentru un nimic ca ăsta? Trimite zece mii de galbeni la scont și să nu mai fie nici o vorbă!

— Dar valorile dumneavoastră sunt cu scadențe lungi, răspunse casierul, și creditul pe cât de mare a putut fi altă dată, nu va rezista acestor efecte de fabrică.

— Nu ne privește această, zise Abel dând din umeri.

— Dar mă privește pe mine, domnule de Geldberg, răspunse casierul foarte serios și cu capul plecat, am avut încredere în bancă, știți bine. Pe piața Parisului sunt mai bine de trei sute de mii de franci în acceptate de ale mele, care nu poartă nici măcar girurile dumneavoastră atât de orbește credeam în

dumneavoastră... Eu n-am nici o avere, domnilor, și am familie grea!...

— Ah! Domnule Moreau, domnule Moreau! zise cavalerul tăindu-i vorba, pentru Dumnezeu, nu ne mai spune nouă amănunte din astea!

— Știu bine că banca are încă resurse puternice, zise iar casierul, nu m-aș teme de nimic dacă aș putea vedea limpede în contabilitatea generală. Dar dumneavoastră țineți registre deosebite... Noi nu știm jos cum stau lucrurile băncii Yanos Georgyi din Londra.

— Aceasta mă privește pe mine, zise cavalerul de Reinhold.

— Socotelile băncii Van-Praët, din Amsterdam... zise iar casierul.

— Aceasta mă privește pe mine, răspuse domnul de Geldberg.

— Și socotelile casei Léon de Laurens din Paris, mai zise domnul Moreau.

— Să n-ai nici o teamă, zise la rândul său doctorul José Mira.

— Afară de aceasta, zise casierul, chiar presupunând că toate conturile particulare ar fi la zi, și să dea Dumnezeu să fie! Rămân sarcinile curente ale casei, și sarcinile astea le-ați îngreunat foarte mult!... Mă întrebați adineauri pentru ce am venit aici sus. Multă vreme n-am vrut să vin domnilor, pentru că slujesc casa de Geldberg de douăzeci de ani și mi se pare că prosperitatea ei este mai scumpă decât viața mea chiar...

Bătrânul tăcu, și lui Rodach i se păru că vede ochii lui Moreau clipind și lăsându-se în jos, ce și cum îi veneau lacrimi.

— Liniștește-te, bunul meu amic, zise cavalerul de Reinhold, cu un ton de înaltă protecție; noi suntem gata să spunem că ești un om foarte cinstit.

— Da, da, domnule cavaler, sunt un om foarte cinstit, răspuse casierul cu voce liniștită, și tocmai de aceea trebuie să vă vorbesc fără ocolișuri... Banca merge spre ruină, eu nu vreau s-o văd căzând și dacă nu vă place să îmi dați chiar în minutul acesta conturile particulare și cheile casei pe care le-ați păstrat pe când s-a retras domnul de Geldberg tata, să știți că acum plec de la dumneavoastră rugându-vă să găsiți un alt casier.

Domnul Moreau luă registrul sub braț, salută respectuos și ieși.

Cei trei asociați rămaseră singuri, posomorâți, descurajați.
Câteva minute trecură.

— Avem nevoie de el, zise în sfârșit cavalerul de Reinhold, s-a supărat el acum, dar îl împăcăm ușor cu o mică concesie.

— Ar trebui mai întâi și mai înainte de toate să-i dăm cele douăzeci de mii de franci de care are nevoie, răspunse tânărul de Geldberg, dar eu vă spun curat că n-am nici lescaie.

— Nici eu...

— Nici eu...

— Domnilor, zise Reinhold, trebuie să știți că sunt adevărate cele ce spune bietul Moreau, și eu unul, mărturisesc că am luat șase mii de franci din casă, sâmbăta seara.

— Și eu, cinci sute de ludovici duminică dimineața, zise și Abel.

— Și eu, bombăni doctorul posomorât — am luat astă noapte ce mai rămăsese.

— Cu un astfel de sistem starea de casier trebuie să fie plină de necazuri, zise cavalerul începând să râdă. Dar să luăm aminte, domnilor, zise el mai serios, nu trebuie să ne jucăm cu creditul și, dacă Moreau va pleca ele la noi, multe lucruri mărunte au să se afle...

— Șefii unei bănci nu pot fi împiedicați să ia bani chiar din casa lor, zise doctorul.

— Asta-i altceva, răspunse Reinhold, știu multe argumente pentru și contra... Dar e vorba acum de douăzeci de mii de franci²⁰ care lipsesc din casă și pe care pot să-i reclame în orice minut. Haide, scumpii mei asociați, faceți apel la imaginația dumneavoastră. Aveți vreun mijloc să vă procurați suma aceasta acum?

Doctorul și Abel se făcură că se gândesc.

— Cunosc eu pe bătrânul Moreau și mă prind că are bani în vreo cutie deosebită... Toate acestea sunt ca să ne sperie.

— Dar, dacă o fi serios?

— Atunci, să ne împrumutăm!

— De la cine? Întrebă Reinhold.

— Am prieteni.

---

²⁰ În ediția românească este douăzeci de mii de lei, pe care i-am înlocuit cu douăzeci de mii de franci așa cum este în ediția franceză. (nota lui BlankCd)

— Așa este, dar în împrejurări ca acestea? Trebuie să ai prieteni chiar aici, la îndemână.

Când doctorul Mira deschidea, gura să zică ceva, se auzi un zgomot ușor spre ușă.

Asociații întoarseră deodată capul și rămaseră încremeniți când văzură pe un necunoscut stând în pragul ușii.

Străinul îl salută serios.

— Domnilor, le zise el, întâmplarea vă ajută de minune... aveți nevoie de mine: iată-mă!

Capitolul XI - Cei trei asociați

Baronul de Rodach pronunță cuvintele acestea cu un aer serios sub care pătrundea însă fără voie o nuanță de batjocură.

Cei trei asociați rămaseră muți de mirare când îl văzură așa, pe neașteptate.

Dacă era vreo regulă mai strașnic ținută în casa de Geldberg era inviolabilitatea biroului lor privat.

Nimeni nu intra niciodată fără consimțământul lor tocmai în camera aceasta.

Era un fel de sanctuar rezervat, unde șefii băncii puteau vorbi și face orice, fără să se teamă de privirea curioasă a subordonaților lor.

Nici chiar casierul, căruia sarcina să îi dă oarecare privilegiul, nu pătrundea oricum până la locul acesta menit Camera de consiliu.

Când domnul Moreau dorea să vorbească în mod confidențial cu patronii săi, venea în camera vecină și se cobora în casierie pe o scară deosebită.

Camera de consiliu nu se deschidea decât oamenilor din afară, curtierilor celor care conduceau pentru contul celor trei asociați afaceri care ieșeau din programul unei bănci, capitaliștilor, persoanelor nobile pe care voiau să le facă acționari.

În orele de primire nu intra nimeni până nu era anunțat mai înainte, și după aceea ușa se închidea întocmai ca poarta unei fortărețe.

Cei trei asociați se credeau feriți de orice indiscreție.

Sosirea unui străin era pentru ei o adevărată lovitură de teatru.

O bancă precum a lor, oricât de cumplită ar fi boală care o roade, rămâne multă vreme în picioare pe trainicele temelii ale vechiului său credit și poate agoniza ani întregi, păstrând toate semnele exterioare ale bogăției.

Banca Geldberg era tare încă și nu-și epuizase resursele; dar de multă vreme mergea din criză în criză.

Necrezuta purtare a șefilor săi, care trăgeau fiecare pentru el făcând un fel de jaf organizat, o împingea spre o catastrofă mai mult sau mai puțin depărtată, și trebuia, ca s-o scape, una din acele minuni industriale, cum se întâmplă la bursă uneori.

Negreșit că cei trei asociați așteptau o astfel de minune; dar trebuia să aștepte și să trăiască.

Creditul neacoperit poate duce la prăbușire. Cel mai mic semn de slăbiciune putea s-o piardă; o vorbă trebuia zisă și banca ar fi fost pierdută.

Aceasta chiar asociații o ziseseră și se găsiseră urechi străine ca s-o audă!

Domnul baron de Rodach nu era prea bine venit, când se arătă astfel tocmai când vorbeau confidențial!

Ei lucraseră cum trebuie de dimineață. Fundamentul unor întreprinderi se aruncase; mergea; compania marilor proprietari era ceva mai mult decât o vorbă.

La bursă avea să se vorbească de ea și acțiunile provizorii trebuiau să se coteze ca prime chiar de la început.

Banca de Geldberg avea înțelegeri bune și da pentru adjudecarea viitoare speranțe legitime.

Niște zvonuri împrăștiat cu iscusință privitoare la serbarea babiloniană făgăduită lumii frumoase din Paris, într-un castel vechi din Germania, veneau tocmai la vreme ca să facă să se vorbească de marea avere a lui Geldberg.

Creditul este ceva dar nimic nu e mai bun ca imobilele, și banca de care se poate zice că are un domeniu care era într-o vreme cât un principat întreg are greutate în piață.

Nimeni nu era obligat să știe pentru câtă sumă era ipotecat domeniul.

Așadar, toate mergeau bine.

Casa de Geldberg, în loc să se piardă din cauza neînțelegerilor șefilor, dimpotrivă, avea să se ridice și mai mult și să ia un loc definitiv printre băncile cele mai însemnate din Europa.

Și tocmai în ceasul acesta favorabil arunca întâmplarea sau trădarea o amenințare groaznică asupra celor trei asociați.

Plângerile casierului lor nu-i mișcase, dar parcă nu se împiedicau de mizerabilele încurcături ale situației financiare, pentru că ochii li se fixau pe viitorul strălucit.

Acum însă un nor apăru peste viitorul acesta; secretul nu-l știau numai ei.

Un minut întreg rămaseră încremeniți și palizi de mânie.

Baronul de Rodach se uita liniștit și rece.

Fără ca ei să-și poată da seama, el le observa atent figurile și încerca să le judece în acest prim moment de tulburare.

Doctorul José Mira își veni mai iute în fire, dar nu găsi de cuviință să deschidă gura.

Reinhold încerca să fie cu sânge rece, și căuta vorbe ca să domine dintr-o dată pe intrus.

Însă domnul cavaler de Reinhold avea un vrăjmaș înfocat chiar în corpul lui.

Era laș ca în vremea când se chema Jacob Regnault și, dacă avea curaj uneori, aceasta era numai din cauza fricii.

El nu era dintre aceia pe care-i îmbunează succesul.

Douăzeci de ani de prosperități nu-l făcuseră mai bun.

Era tot același spirit îngust, viclean, spiritul aventurierului pe care l-am văzut la castelul de Bluthaupt.

Îmbătrânind nici nu pierduse nimic, nici nu câștigase nimic, nici măcar prudență.

Rămăsese tot ființa aceea necompletă, primejdioasă din pricina prostiei: ființă nulă pentru bine, făcând rău fără să se gândească, uneltind fără să aibă nevoie de gândească și având pentru lucrurile rele o aplecare înăscută, care semăna cu geniul.

Doctorul José Mira, dimpotrivă, ar fi fost susceptibil poate să-și îndrepte purtarea, dacă nu principiile.

Visase în alte vremuri viața cinstită în locul beneficiilor crimei.

Își aranjase un viitor pașnic, plin de bucurii și de odihnă ca preț al ostenelilor din trecutul de ucigaș, știa mai dinainte că amintirile sale n-au să-l supere, deoarece conștiința să nu mai avea voce încă din zilele tinereții.

José Mira era dar o ființă nesupărătoare. Nu făcea rău, e adevărat decât din interes, și astfel întrecea pe domnul cavaler de Reinhold, a cărui vocație era să facă rău.

Nici unul nu era mai bun decât celălalt.

Doctorul José Mira nu-și atinsese scopul și nu era liniștit.

Era bogat deși nu mai făcea pe doctorul, însă reputația sa de învățat era mai mult o glorie; poziția sa de asociat al casei de Geldberg îi oferea o influență considerabilă.

Pe de altă parte, un val nepăsător și adânc ascundea originea averii sale. Nu era bănuțat câtuși de puțin. Nu avea remușcare. Nu era tulburat.

Ucigașul acesta, rece și aspru, care asistase supărător la agonia victimelor sale și al cărui somn nu era niciodată tulburat de visuri rele, necinstise o fată, mai mult o copilă, și fata aceasta, devenind femeie era pentru el instrumentul mâniei răzbunătoare a lui Dumnezeu. Iubea.

Sub aspectul lui înghețat, era un foc puternic și neiertător.

O tiranie fără control îl copleșea ca pe un rob: în iubirea aceasta erau și bucurii și supărări.

Și, de ani întregi, se încăpățâna într-o luptă amară și zadarnică. Se simțea urât, disprețuit, batjocorit; dar iubea și mai mult. Disprețul îl îmboldea, insulta îl atrăgea. I se cerea lucruri bune, lui, omul calculului precis și al dreptei judecăți, și se supunea!... Tiranul său nu-i da pace.

Averea aceasta pe care o câștigase prin crimă nu era a lui, și deși ducea o viață de pustnic, lua bani din casa comună cu mai multă sete decât chiar risipitorul și mândrul Abel de Geldberg. Mâinile lui nu erau decât un canal. Aurul furat îi curgea printre degete, și ca preț al atâtor jertfe recolta ici și colo câte o vorbă amară, un zâmbet batjocoritor...

Desigur că era o dreptate. Femeia care pedepsea astfel era și mai stricată; dar ea numai se răzbuna.

Se zice că sunt două feluri de șerpi veninoși: cei care se aruncă asupra oricui le iese înaintea și cei care păstrează

mușcăturile pentru momentul mâniei. Reinhold era de felul primului José Mira era din felul celui de-al doilea.

Reinhold mușca nebunește, făcea rău cât putea mai mult. Mira ar fi ajuns inofensiv, dacă ar fi fost lăsat în pace; dar era în spatele lui femeia aceea a cărei tiranie îl atâta și veninul îi venea iar în dinți.

Odată pornit, era în stare să meargă mai departe decât chiar cavalerul, pentru că știa să cugete și să tacă.

El era capul asociației.

Reinhold, imprudent și îndrăzneț, când nu era vorba a înfrunța o primejdie materială, era numai brațul.

Acum, ca și altă dată cavalerul se avântă totdeauna înainte cu toată inima.

Când lipsea intrigă, începea întreprinderi comerciale pe socoteala lui, și în combinarea șanselor puneă toate resursele spiritului său mârșav.

Însă furturile acestea mici, numai pe jumătate legale, nu-l putea interesa decât pe jumătate, și natura lui, cutezătoare în fața unor primejdii, avea nevoie de lupte mai dure.

Masca doctorului nu era așa de fericită ca a asociatului său. Fața lui lugubră respingea de la primul aspect.

Deși avea manierele unui om de lume și deși gravitatea împinsă chiar până la exces se potrivește în unele momente, numai înfățișarea lui producea teamă.

Înfățișarea lui era rece, vorba îngâmfată și dură. S-ar fi zis că întotdeauna era o minciună în spatele gesturilor sale false, ale frazelor încurcate.

Tânărul domn de Geldberg nu avea, că asociații săi, o povară de sânge pe conștiință.

Nu știa nimic despre crimă care îmbogățise familia și nu știe nimic din trecut.

El era numai un domnișor din comerț cu ajutorul căruia asociații se înșelau între ei.

El nu cunoștea altă virtute decât câștigul, și morală sa era aritmetică.

Îl se dăduse o educație strălucită. Îi rămăsese mult gol în spirit și în inimă, dar avea un scris foarte frumos în registre și știința celor patru reguli perfecționată prin practică.

Era ca un leu prost.

Îi plăceau dansatoarele, era nebun după cai; paria englezește și singur își desena hainele.

Oamenii ca el ajung câteodată ceva, în ciuda proverbului care zice că: din nimic nu poți face ceva.

Abel de Geldberg rupse primul tăcerea.

Pe când José Mira tăcea ca un om cuminte, și cavalerul se gândea ce să zică, el își puse lornionul la ochi și se uită încruntat la străin.

— Ce înseamnă vorbele acestea, întrebă el cu accentul cel mai disprețuitor, și ce poate să vrea de la noi omul acesta?

— Omul acesta vrea tot felul de lucruri, domnule Abel de Geldberg, răspunse baronul cu un al doilea salut tot așa de grav și curtenitor ca și cel dintâi; este prea multă vreme de când omul acesta cunoaște casa dumneavoastră și de când dorește să intre cu dumneavoastră în relații de afaceri.

Abel măsură cu ochii de sus până jos pe baron, și nu văzu în el decât un bărbat înalt, îmbrăcat cu o mantă prăfuită și încălțat cu cizme la fel de prăfuite.

Dădu din umeri și se întoarse spre asociații ei.

Mira privea pe dedesubt pe străin cu foarte multă luare aminte.

Pe obrazul domnului de Reinhold se vedea o mirare și un fel de îndoială.

Se străduia să-și aducă aminte lucruri de demult și nu izbutea.

— Trebuie să fie un nebun!... zise Abel celor doi asociați.

— Se vede... răspunse cavalerul de Reinhold distrat.

— Cel mai firesc lucru ar fi să chemăm valeții ca să-l azvârle în stradă.

— Negreșit, zise iar cavalerul.

Se apropie de doctorul Mira care sta la doi pași înapoi.

— Mi se pare c-am mai văzut undeva această figură, îngână el.

— Nu, această figură, răspunse portughezul cu ochii în jos, ci o alta care-i semăna mult.

— Trebuie să fie multă vreme de atunci.

— Multă vreme?

— Ajută-mă, doctore!... Este important să știm cum să ne purtăm.

— Acum douăzeci de ani, zise încet doctorul.

— Să mă ia dracu dacă îmi aduc aminte!

— Bătrânul Gunther de Bluthaupt!...

Cavalerul bătu în palme și figura i se destinse.

— Așa e, zise. Drept să-ți spun, zău, mă temeam de ceva mai rău, pentru că e sigur că bătrânul conte n-a putut nici să învieze nici să întinerească. Aparențele te fac întotdeauna să stai pe ghimpi. Ei bine, Abel, zise, întorcându-se spre tânărul asociat, ziceai că îl arunci în stradă și te văd că stai pe loc.

Rodach rămăsese în prag, nemișcat și cu brațele pe piept, cât vorbise doctorul cu cavalerul.

— Vin de departe, zise baronul, în special ca să vă văd, domnilor... Însă trebuie să știți să mă ascultați, altfel o să vă pară rău toată viața.

Abel pufni în râs și se duse spre clopoțel. Cavalerul vru și el să râdă, dar se strâmbă mai mult.

José Mira își păstră seriozitatea lui de mort.

Când Abel puse mâna pe clopoțel gura doctorului se deschise și lăsă să iasă câteva cuvinte cam fără voie.

— Nu te grăbi, Abel, zise el; ar fi mai cuminte să știm.

— Să știm ce? zise tânărul trăgând clopoțelul.

— Să știm cel puțin numele celui de care-l gonești, domnule de Geldberg, răspunse baronul de Rodach; să știm dacă omul acesta e nebun, după cum ai zis, ori un om în toată firea, un cerșetor, cum pare, ori un milionar.

— Ce vă pasă vouă? zise Abel tăindu-i vorba.

Reinhold și Mira se uitau unul la altul.

— Să știm iar, zise Rodach foarte încet, dacă omul acesta care se arată în mijlocul nostru și fără voia noastră, nu are cumva dreptul să intre ca la el acasă în camera de consiliu. Să mai știm în sfârșit dacă nu aduce într-o mână ceea ce trebuie să piardă casa aceasta fie ea chiar în culmea prosperității, și în cealaltă cu ce s-o scape, chiar de s-ar afla pe panta pierzării.

Ușa pe unde ieșise casierul Moreau se deschise pe când se ziceau acestea, și un servitor în livrea intră.

— Ați sunat, domnilor? zise el.

Tânărul domn de Geldberg, întinse fără sfială degetul spre Rodach, ca să-l arate servitorului și să-i poruncească să-l dea afară.

Doctorul José Mira îi lua înaintea:

— Nimeni n-are voie să intre nici chiar apropiatii casei. Ieși!

Tânărul domn de Geldberg rămase cu gura căscată, și servitorul ieși.

— Acum domnule, zise José Mira făcând un pas înainte, să fim la obiect, te rog...

— Ascultați pe doctorul, vă rog, zise Abel foarte supărat și întorcându-se cu spatele. Mi se pare că mijlocul meu era cel mai scurt, și dacă m-ați fi lăsat în pace, domnul ar fi în stradă acum.

— Îți dau un sfert de ceas, tânărul meu domn, răspunse Rodach, ca să-ți iei vorba înapoi și să mulțumești domnului José Maria pentru cuvintele pe care le-a zis... Ca să fiu scurt, adăugă întorcându-se către acesta din urmă, tot ce pot să vă făgăduiesc este ca să mă străduiesc pentru că avem multe socoteli de descurcat împreună... Mai înainte de a începe, vă rog să nu vă supărați dacă iau libertatea să stau pe un scaun...

În camera unde erau trei asociați nu se aflau scaune.

Rodach se duse în camera principală, își luă de lângă cămin un fotoliu.

Asociații rămaseră singuri o clipă, și Rodach îi putu auzi șoptind.

Când intră, cavalerul de Reinhold avea pe buze un zâmbet afabil.

Abel de Geldberg nu mai avea aerul așa de obraznic că adineauri, numai doctorul José Mira nu-și schimbase fizionomia.

José Mira încă de la început simțise nesocotința purtării tânărului său asociat.

Necunoscutul acesta, care sosea așa de fără veste, îi inspiră teamă.

Rodach se trântise pe un scaun la gura focului.

— Mii de scuze domnilor, zise el, dacă fac așa cum îmi place, dar am umblat mult ieri și n-am închis ochii toată noaptea. Sunt foarte obosit!... Binevoți să stați și dumneavoastră să mă ascultați, ne vom înțelege.

Se așeză mai bine în fotoliu și-și întinse picioarele la foc.

Asociații se așezară pe scaune. Străinul, atât de rău primit la început, începea să fie mai ascultat.

Ei erau acasă ca și mai înainte de a fi apucat măcar omul ca să vorbească, omul acesta luă conducerea, nelăsându-le lor decât un rol secundar.

El era în voia lui. Ei erau tulburați.

Abia trecuseră două minute de când voiseră să-l dea afară ca pe un ticălos, și acum el părea a fi stăpânul.

— Eram aici când vorbești cu casierul, zise el.

— Și ați îndrăznit să ascultați, zise tânărul Abel de Geldberg mândru.

— Nu pot zice nu, răspunse domnul de Rodach. Am auzit cam tot ce ați vorbit cu casierul, și tot ce ați vorbit între voi după ieșirea lui... Dar să nu vă speriați, scumpii mei domni; în toate acestea ați fost pe cât se poate de discreți, și dacă n-aș ști eu mai mult decât atât, pe legea mea vă spun că n-ați avea de ce să vă temeți de mine!...

— Avem motive oare să ne temem de dumneata? întrebă domnul de Reinhold fără a-și pierde zâmbetul.

— Da, domnule cavaler... Casierul acesta îmi pare o slugă cumsecade, dar cam cu pretenții... Cu toate acestea a uitat să vă ceară încă un cont, pe lângă cele pe care vi le-a cerut.

— Cum așa? zise Reinhold.

— A pretins, mi se pare, contul Van-Praët, din Amsterdam, contul Yanos Georgyi din Londra, și contul Laurens, din Paris. N-a vorbit însă de contul Zachœus Nesmer din Frankfurt-pe-Main...

Figura lui José Mira se întunecă mai mult.

Tânărul domn de Geldberg asculta cu foarte mare luare aminte.

— Dar, zise iar Reinhold care cu greu își păstra încă zâmbetul pe buze; corespondentul nostru și amic, patricianul Zachœus Nesmer, a murit...

— E adevărat, domnule cavaler.

— Și i-a lăsat moștenitor...

— Ba da, domnule, un nepot, fiu al surorii sale, care este încă un copil, și căruia legile i-au dat un epitrop... Ca să venim iar la vorba despre casierul dumneavoastră, sosirea mea vă scapă din încurcătură. Dacă izgoniți cumva pe casier, mă ofer să-l înlocuise eu; dacă țineți să-l mai aveți, pot să vă dau imediat chiar cele douăzeci de mii de franci pe care le cere.

— Dar, domnule, murmură cavalerul, casa de Geldberg...

— Să dăm cărțile pe față, vă rog! zise baronul tăindu-i vorba, schimbând tonul; știu tot așa de bine ca și voi tot ce privește casa de Geldberg, care poate să mă aibă după cum i-o plăcea să aleagă, ca prieten sau ca vrăjmaș.

Reinhold și Mira se uitară la el cu o spaimă nedisimulată.

Abel de Geldberg nu mai înțelegea.

Rodach scoase din buzunar un portmoneu și luă din el douăzeci de bilete de bancă pe care le așează pe cămin.

— Binevoiești să tragi clopoțelul, domnule de Geldberg, zise el și trimite banii aceștia casierului.

Abel se supuse fără să știe ce face.

Un servitor intră.

Luă biletele și ieși cu ele.

Baronul deschise un alt compartiment al portmoneului său, și alese de acolo patru cinci pachete de hârtii, mototolite, fiind prea mult umblate prin mâini.

— Trebuie să vă mărturisesc, zise el iar, că nu mă așteptam, venind aici, să găsesc banca într-o stare așa de proastă... Veneam să primesc de la banca de Geldberg o sută treizeci de mii de franci în trate exigibile pe care le vedeți.

— O sută treizeci de mii de franci! repetară în același timp cei trei asociați.

— Scadența din martie trecut, urmă baronul de Rodach, prezentate și neplătite. Afară de acestea, mai am rate pentru o sumă îndoită, exigibile la întâi martie viitor.

— Dar noi eram în cont cu Zachœus Nesmer, amicul nostru, zise Reinhold, și efectele acestea nu arată o datorie reală!...

— Dacă va fi vreun proces, răspunse rece baronul, vă veți arăta mijloacele dumneavoastră domnilor, dar, pentru moment să nu vă preocupați de aceasta. Moștenitorul lui Zachœus poate să aștepte, și interesul său, ca și al meu, este să susțină casa de Geldberg.

— Al dumitale! murmură doctorul.

— Vă aduceți aminte, domnilor, negreșit zise iar Rodach închizându-și portofelul, de o scrisoare pe care ați primit-o acum un an cam la șase săptămâni după moartea patricianului Zachœus Nesmer... Scrisoarea aceea vă vestea venirea baronului de Rodach, care avusese încrederea patricianului Nesmer pe când trăia, și care era însărcinat cu interesele moștenirii.

— Chiar eu am primit scrisoarea aceea, răspunse Abel de Geldberg, nu cunoșteam de fel pe baronul acela de Rodach, și faptele pe care mi le arăta el îmi păreau că pot fi contestate. Cu toate acestea voiam să-l primesc cum se cuvine a fi primit un gentilom. Însă n-a venit până azi.

— V-a cam făcut să-l așteptați, este adevărat, răspunse străinul; a avut de făcut câteva călătorii... A străbătut Elveția și Italia, dar în sfârșit a venit. Eu sunt baronul de Rodach.

Capitolul XII - Cele trei chei

Când auziră de numele de Rodach, asociații salutară și tânărul domn de Geldberg saluta mai adânc decât ceilalți.

— Dacă domnul baron ar fi avut bunătatea să ne spună numele lui... îngână el.

— Tânărul meu domn, răspunse Rodach, am văzut mulți negustori în viața mea, și mă formalizez numai într-un salon ori pe stradă... nu-ți da osteneala să te scuzi, pentru că de la mine vine răul... După cum ți-am scris în scrisoarea de care, după cât mi se pare, prea puțin îți aduci aminte, am făcut în timp de un an toate afacerile corespondentului dumneavoastră, și amic Zachœus Nesmer. Omul acela cinstit n-avea pentru mine nici un secret. Îl cunoșteam viața și știu toate raporturile mai intime.

Baronul apăsă pe vorbele acestea din urmă care existară odinioară între el, domnii aceștia doi și Mosès de Geldberg.

Zâmbetul lui Reinhold se schimbară în strâmbătură; Mira nu se putu abține să nu încrunte sprânceana.

— Știu tot, zise Rodach, tot cu desăvârșire, de la moartea contelui Ulrich până la cea a lui Nesmer chiar!

Vocea lui Rodach tremură foarte puțin când pronunță cuvântul Ulrich de Bluthaupt. Fizionomia lui însă rămase liniștită.

— Voiam, zise iar, să știu ce se întâmplase în anul acesta din urmă... Am venit să mă informez și să știu. Întâmplarea m-a ajutat și am aflat ceea ce ați fi vrut să-mi ascundeți poate: primejdiile serioase care amenință banca Geldberg.

— Domnule baron, răspunse Reinhold, primejdiile acestea sunt mai mult aparente decât reale... Vreau să spun că banca are speranțe mari, care nu-i pot scăpa.

— Tocmai despre aceasta vroiam să vă întreb, dar vă rog încă o dată să nu umblați cu ocolișuri; sunteți cei mai mari debitori ai moștenirii Nesmer, și interesul nostru evident este să vă susținem... așadar, priviți-mă mai înainte ca asociat al

dumneavoastră și vorbiți-mi ca unui om al cărui timp, influență și pungă sunt pentru moment ale dumneavoastră.

Reinhold sări de pe scaun și întinse mâna baronului pe care o atinse.

El simți mâna baronului, rece și tremurând, dar nu prea băgă de seamă, ci o strânse cât putu mai călduros.

Lui Abel și fui Mira li se părea că văd pe baron pălind.

— Domnilor, zise Reinhold întorcându-se spre ei, cred că nu putem avea decât o singură idee. Oferta pe care ne-o face domnul baron cu atâta sinceritate trebuie să fie primită tot cu aceeași sinceritate.

— Tot așa cred și eu, răspunse doctorul Mira.

În conversația aceasta erau multe lucruri pe care tânărul domn de Geldberg nu le pricepea: crezu însă că trebuie să se prefacă a înțelege, și zise înclinându-se:

— Tot așa e și opinia mea, și, în ceea ce mă privește pe mine, primesc.

— Cu ajutorul acesta nesperat ce ne trimite steaua noastră, zise domnul de Reinhold vom ieși dintr-un impas greu și vom izbuti să ne schimbăm față de moștenitorul corespondentului nostru și amic, patricianul Nesmer. Deoarece domnii îmi dau voie, vă voi spune toată partea frumoasă a situației noastre. Personal poziția mea e plină de viitor. În afară de bancă am fondat câteva întreprinderi mici care prosperă de minune. Centralizarea chiriiilor de la Templu cu deosebire, operă în același timp filantropică și comercială, dă deja beneficii frumoase, la care sunt gata să fac părtaşă asociația în schimbul unei indemnizații potrivite. Afară de aceasta sunt la un pas de a mă căsători cu o persoană foarte însemnată. Deci, după cum vezi, domnule baron, nu ai de-a face numai cu cerșetori și avansul ce vei putea să ne înlesnești nu va fi deloc în primejdie.

Rodach făcu din mână un semn care voia să zică:

— Dă-i înainte.

— Cât despre casă, urmă domnul de Reinhold, are împrumutul argentinian care îi asigură sume mari de bani gata să intre peste puțină vreme, are Ceres banca generală a agricultorilor, ale cărei acțiuni sunt curate după cum vei putea vedea la bursă și lucrul cel mai însemnat, lovitura cea mare care trebuie să ne schimbe toată arama noastră în aur curat, are drumul de fier de la Paris la Compania marilor proprietari.

— L-ați organizat? întrebă Rodach.

— Încă nu... Ah! Ah! Dragă domnule, lucrul acesta nu se organizează după cum îți închipuiești dumneata!... Sunt greutăți. Drumurile de fier sunt în scădere, și, dacă trebuie să-ți mărturisesc, lipsa de fonduri ne împiedică aici ca peste tot. Hei! Trebuie spus, pentru că aici vorbim cu inimă deschisă, dacă nu s-ar fi retras respectabilul nostru amic și asociat Mosès de Geldberg, banca noastră ar avea sute de milioane. Și ia seama bine, că eu nu spun mai mult decât este, scumpul meu domn! Ca probă e că lumea ne crede încă tot așa de bogați.

— Este adevărat, zise Rodach, chiar și eu...

— Scumpul meu domn, zise Reinhold tăindu-i vorba, vei fi scăparea noastră. Adevărul însă este că noi am dat înapoi puțin. Nu-mi face semne, doctore, știu ce spun, și numai o sinceritate deplină poate să ne câștige încrederea domnului.

Abel făcu un gest de învoire.

Cavalerul zise mai departe:

— Compania aceasta a marilor proprietari are deja baze solide și trebuie să ne facă să ne ridicăm iar, sunt sigur, tot acolo unde am fost, adăugă Reinhold oftând. Dacă întreprinderea va izbuti, după cum este probabil, vom da băncii noastre din nou o importanță europeană și toate păcatele noastre sunt spălate... Pentru aceasta, să ne credeți, măsurile noastre sunt destul de bine luate. Nu s-a neglijat nimic, am cheltuit o parte bună din activul nostru ca să dăm probe de bogăție care sunt tot atât cât și bogăția, în ochii celor mai mulți oameni. Niciodată nu a fost Geldberg, mai măreț, mai cheltuitor! Amploiații noștri cheltuiesc tot atâtea parale ca și familiile nobile. Se vorbește de serbările noastre prin ziare și saloanele noastre nu au rivale în Paris.

— Faptul este, domnule baron, că noi suntem tari anul acesta, zise tânărul Abel de Geldberg, răsucindu-și mustața.

Doctorul nu se băgă în vorbă, ci părea cufundat în gânduri.

Ținea ochii țintiți pe figura domnului de Rodach.

— Dar acestea nu mai este de ajuns, zise iar cavalerul de Reinhold, nu e de ajuns să se arunce numai banii pe fereastră. Un bal rămâne tot bal, și câte nu sunt! Ca să se facă ceva nou în privința aceasta, ar trebui, cred eu, să se dea un bal în cimitirul Père Lachaise!...

— Ce tot vorbești dumneata! zise baronul. Nu pricep ce legătură poate să fie între balurile dumneavoastră...

— Și compania marilor proprietari? zise Reinhold începând să râdă.

— Se vede că domnul baron nu este din Paris! zise Abel cu acel ton trufaș dar și modest al unui om care crede că spune o vorbă de spirit.

— Hei! Scumpe domnule! Scumpe domnule! zise cavalerul, noi nu suntem aici pentru virtutea Germaniei! Balurile noastre sunt aici bani mulți la casă și reclama este cam vechi lucru; toată lumea o spune dar toată lumea se lasă prinsă. Sunt o sută de ani de când se cunoaște această și peste o sută de ani rețeta are să fie încă în uz. Cum, necum, noi am vrut să perfecționăm procedeul, să aducem ceva nou întrucâtva în drumul acesta strălucit, dar prea bătut, să dăm o lovitură, în sfârșit, care să poată uimi. Am hotărât să invităm Parisul la castelul nostru din Germania!

— La castelul de Bluthaupt! zise baronul.

— La castelul de Geldberg, cu voia dumitale, întrerupse Abel.

— Astfel vom avea un mijloc, zise iar cavalerul, ca să folosim imobilul acela care nu ne aduce nici un venit din pricina relei voințe a vechilor vasali ai Bluthauptilor, castelul reprezintă însă un capital foarte mare. Se poate zice că prin aceasta bătrânul nostru amic Mosès de Geldberg a contribuit la decăderea băncii, pentru că domeniul acesta de Bluthaupt este origina scadențelor plătite de dumneata și a datoriilor noastre către Yanos Georgyi și *meinher* Van-Praët. Dar, în sfârșit, nu face nimic. Oricum în împrejurarea aceasta castelul acela vechi va fi bun la ceva. Vom da acolo o serbare care va ține cincisprezece zile.

— O să vă trebuiască o sumă destul de mare, zise baronul.

— O sumă mare, scumpe domnule, foarte mare chiar! Dar are să fie o minune!

— Nu s-a mai văzut nimic la fel, zise Abel frecându-și mâinile, baluri în parc...

— Pescuit noaptea ca în Scoția!...

— Vânătoare la lumina făcliilor, cum făcea Fonquet superintendentul.

— Plimbări feerice! Curse cu clopot!

— Și vreau ca la întoarcere, zise Reinhold cu un adevărat entuziasm, toate acțiunile drumului nostru de fier să fie subscrise de numele cele mai mari!

Baronul de Rodach se gândi o clipă.

— Aprob ideea aceasta, zise el și am să vă ajut.

— Ești providența noastră! zise Reinhold, pentru că tocmai bani ne lipseau.

— Vă voi ajuta bucuros, repetă Rodach; însă vorbele casierului nu mă încurajează și dacă dumneavoastră veți goli casa pe de o parte pe când eu o voi umple pe de alta...

— Vom lua angajamentul formal, vru să zică Reinhold.

— Asta nu-mi ajunge, zise Rodach; mie îmi trebuie alte garanții.

— Ce fel de garanții? întrebă Reinhold.

Cei trei asociați murmurară.

— Domnilor, zise Rodach, cu un ton rece, domniile voastre mi-ați vorbit, îmi pare, fără ocolișuri. Cu cele ce mi-ați spus și cu ce știam mai dinainte, vă cunosc ca și cum am fi în relații de douăzeci de ani. Îmi place să mă unesc cu dumneavoastră în momentul acesta și să vă susțin din toate puterile mele... Credeți-mă, nu trebuie să mă refuzați.

— Negreșit, domnule baron... începu cavalerul de Reinhold.

— Primiți sau refuzați, una din două, zise Rodach, tăindu-i vorba; în sfârșit, dacă aș vrea să întrebuițez ca dumneavoastră, mijloacele de rigoare și să urmăresc pe căile legale plata tratelor mele, negreșit că banca de Geldberg nu se va lăsa a fi declarată falită pentru așa de puțin...

— Negreșit, murmură Abel, dar...

— Dați-mi voie!... Se vede dimpotrivă, că buna mea plăcere este ca să nu măresc încurcăturile băncii... Ceva mai mult, eu îi ofer banii și toată puterea mea. Acestea îmi dau drepturi, domnilor, și mă folosesc de ele.

Scoase ceasul din buzunar și se uită la el.

— Am să vă spun încă multe lucruri, adăugă el, dar acum este târziu... Binevoiți să vă hotărâți.

Asociați se consultară din priviri.

Tocmai când nu se aștepta nimeni, doctorul José Mira vorbi.

— Dacă ne vom gândi bine, cererea domnului baron mi se pare dreaptă, zise el apăsând pe cuvinte ca de obicei și ținând ochii în jos.

Abel și Remhold se priviră cu mirare.

Se ridică și dădu cheia lui Rodach salutând până la pământ.

— Zău, zise tânărul domn de Geldberg, după un moment de tăcere, deoarece domnul baron ne dă bani, poate să aibă și cheile!

— Fie, consimți Reinhold, eu unul am toată încrederea în lealitatea domnului baron...

Se aplecă spre Rodach și pe când îi da cheia, îi șopti:

— Aș dori să am o convorbire particulară de câteva minute cu domnul baron, și dacă aș ști că nu abuzez de bunătatea sa, l-aș ruga să vină în apartamentul meu mai înainte de a pleca.

Rodach primi cu un semn din cap și întinse mâna spre tânărul domn de Geldberg, care se apleca spre el de partea cealaltă.

— Dacă ar putea domnul baron, șopti repede tânărul, să îmi acorde o audiență de câteva minute, aș fi încântat să-l primesc la mine, după ce va sfârși aici...

Rodach primi cu un alt semn din cap.

În acea clipă, cineva bătu ușor în ușa anticamerei și camaradul lui Klaus intra, ținând două scrisori în mână.

Pe când Abel și Reinhold întoarseră capul spre servitor, Rodach simți un deget pe umăr și doctorul José Mira îi șopti la ureche:

— Voi avea onoarea să vă vorbesc îndată ce ne vom putea găsi fără martori...

Reinhold luă scrisorile din mâna feciorului.

Una era din Paris, Rodach cunoscuse de departe, pe adresa uneia, cu oarecare neliniște, timbrul poștei din Frankfurt-pe-Main.

Capitolul XIII - Scrisoarea întâia

Abel de Geldberg nu avea aceleași motive că asociații lui ca să primească intervenția forțată a domnului de Rodach în trecutul său nu era nici o amenințare, și pe conștiința sa nu era altă povară decât păcatele pe care le face oricare tânăr din comerț.

Nici nu se gândea ca să se revolte măcar.

Polițele din portofoliul lui Rodach erau ele singure o armă destul de bună. Tânărul domn de Geldberg ghicea întrucâtva că între bancă și Rodach era un secret care mărea amenințarea acelei arme. În sfârșit, baronul, care ar fi putut să lovească, își dă, dimpotrivă, un rol de salvator. Abel vedea în el un asociat nou, care ar putea să-l facă să nu mai câștige în viitor tot atât de mult, dar care în acel moment era un fel de providență.

În loc să-și facă griji asupra noului venit, Abel se gândea ca să tragă cât mai multe foloase și să se sprijine cât mai tare pe el.

Reinhold și doctorul aveau aproape cam aceleași idei, însă aveau și conștiința deplină de neputința lor de a lupta cu șansa de a birui.

Li se părea că baronul avea firește aceleași interese ca și ei, și aici le era speranța.

Baronul se înfățișa în locul patricianului Zachæus Nesmer, fost asociat al băncii. Dușmanii băncii erau prin urmare, dușmanii domnului baron, și oricare ar fi fost sentimentele personale, el nu putea să fie pentru Geldberg, decât un aliat.

Trecutul acesta, pe care se părea că el îl cunoștea; și pe care îl cam atinsese în aluziile sale, era al lui Zachæus Mesmer ca și al lui Geldberg și compania. Averile amândurora aveau aceleași izvor și chiar poziția baronului îl făcea întrucâtva solitar cu trecutul acesta comun.

Rămânea să se știe până la ce punct era domnul de Rodach adevăratul reprezentant al moștenirii Nesmer. În privința aceasta, el nu adusese altă probă decât vorbele pe care le spusese și polițele pe care le avea în buzunar. Asociații nu auziseră niciodată vorbindu-se de nepotul lui Zachæus, ai cărui epitrop se pretindea Rodach că este. Nu era însă mai puțin adevărat că nu era momentul acum ca să ceară de la el cu strășnicie lămuririle de care aveam nevoie.

Baronul avea prea multe atuuri. Și unde pui, el oferea pacea; prin urmare nu era momentul să se ațâțe războiul. Câtă vreme era vorba numai ca să primească banii lui și să se folosească de influența pe care o oferea el, puteau foarte bine să închidă ochii, deocamdată, și, când va fi timpul să-i deschidă.

Cu toate că baronul era tot timpul o amenințare, venirea lui neașteptată aducea și speranțe. Purtarea lui părea că dovedește

un spirit încrezător și risipitor. Fiecare asociat se gândea să-l sondeze numai între patru ochi și fiecare spera să tragă singur foloase din sosirea lui.

De aceea, era în întrevvedereă aceasta, al cărei început anunța o bătaie, un fel de amabilitate venită foarte ciudat în ce privește efectul, dar și în ce privește cauzele.

În puțină vreme de când arătau amabilitatea aceasta, cei trei asociați se schimbaseră. Pe obrazul lor nu se mai vedea nici o urmă a acelui dispreț vrăjmaș cu care primiseră pe Rodach la intrare și nici de groază.

Lucrurile evoluau. Toate mergeau bine.

Baronul rămăsese același și fizionomia nu i se schimbase.

Acum, baronul câștigase bătaia și era tot așa de liniștit ca și la început. Avea aceeași frunte liniștită și mereu aceeași privire sinceră.

Avusese nevoie de o secundă ca să nu se vadă ușoara tulburare pe care i-o pricinuisese scrisoarea care purta ștampila și adresa de la Frankfurt-pe-Main. Niciunul dintre asociați nu avusese timp să bage de seamă norul care trecuse peste privirile sale.

— De la Bodin este? zise tânărul domn de Geldberg.

— Așa cred, răspunse Reinhold uitându-se la adresă, și dacă domnul baron binevoiește a ști de unde este, ne vom încredința îndată.

— Sunt de acord domnilor, zise Rodach.

Reinhold desfăcu plicul cu oarecare grabă și începu să citească încet.

Pe când citea sprâncenele i se încruntară.

— De la Bodin este! zise el, și bietul de el nu știe mai mult acum decât altă dată!... Bunătatea ce ne arată domnul baron îi dă dreptul să cunoască toate afacerile noastre, și pe cele mici ca și pe cele mari... Bodin, adăugă el, întorcându-se spre Rodach și începând iar a zâmbi, este unul din amployații noștri pe care l-am trimis în grabă la castelul de Geldberg să supravegheze pregătirile faimoasei noastre serbări... Pentru că trebuie să treacă prin Frankfurt îl însărcinasem să întrebe și să afle ce făceau cei trei bastarzi ai lui Bluthaupt în închisoare.

— Ah!... zise Rodach, exagerând, fără să se gândească, aerul său de nepăsare.

— Da, zise iar Reinhold, nu dumitale însă trebuie să-ți spunem noutatea, domnule baron, că cei trei aventurieri sunt vrăjmașii cei mai înverșunați ai casei de Geldberg.

— Adevărul este, răspunse Rodach, că de multă vreme n-am mai auzit vorbindu-se despre ei. Și... ce vă spune funcționarul dumneavoastră?

— Nimic! răspunse Reinhold dând din umeri, s-a dus la temnița Frankfurtului și zice că n-a vrut nimeni să-i deschidă porțile.

— Numai atât?

— Cam atât... Mai spune însă că a cercetat prin oraș, și că opinia este că de astă dată bastarzii n-au să mai scape. Știi dumneata că ei au mai scăpat și în alte dați din mai toate închisorile din Germania.

— Se zice...

— Este adevărat.

— Se pare, adăugă tânărul domn de Geldberg, că sunt trei streanguri pe care nimic nu le mai oprește!

— Se zice, repetă baronul. Și ce vă mai spune funcționarul?

— Că temnicerul din Frankfurt este un om priceput, care ține prea mult la slujba sa și care nu slăbește din ochi nici ziua nici noaptea pe bastarzi.

— Blasius merită într-adevăr laudele acestea... Și?

— Bodin nu mai spune nimic.

Baronul se întoarse pe scaun.

— Puțin vă spune, ai dreptate, murmură el, și dacă vreți voi să știți mai mult în privința aceasta, mă pun la ordinele dumneavoastră.

Doctorul Mira, care de câteva minute părea cufundat în gânduri, ridică ochii deodată și păru că ascultă cu băgare de seamă.

— Cunoști cumva pe oamenii aceia? întrebă deodată Reinhold și Abel.

— Îi cunosc, răspunse Rodach și chiar eu sunt din Frankfurt.

— I-ai văzut de când sunt închiși?

— În mai multe rânduri și nu de multă vreme. Cred că ați auzit că unul din frații aceștia, Otto, câștigase toată încrederea răposatului patrician Zachæus Nesmer, sub numele de Urban Klob?...

— Am auzit vorbindu-se despre aceasta, zise Reinhold, dar numai de când a murit corespondentul nostru Zachœus, și abia puteam să credem!

— Cu toate acestea, era adevărat!... Pretinsul Klob câștigase atât de mult încrederea și prietenia patronului nostru comun, încât știa mai multe decât mine chiar. Din pricina aceasta am avut ocazia să intru mai de multe ori la el, ca să aflu din gura lui oarecare lămuriri care îmi lipseau și de care aveam nevoie în noua mea poziție... Văzându-l pe el, am văzut și pe frații lui...

Pe figurile celor trei asociați se vedeau diferite grade de emoție. Abel era palid și pe obraz se citea o groază nespusă. Reinhold și Mira se uitau la baron cu o curiozitate lacomă.

— Este adevărat, că seamănă leit unul cu altul? întrebă Reinhold.

— Cam așa este, răspunse Rodach, dar știți că întotdeauna se spune mai mult decât este.

— Și seamănă cu tata lor, contele Ulrich? întrebă doctorul ai cărui ochi erau numai foc.

— Nu, răspunse Rodach imediat...

— Și ce zic ei?... întrebă Reinhold.

— Zic că au omorât pe patricianul Zachœus Nesmer, unul din ucigașii tatălui lor.

Reinhold și Mira lăsară ochii în jos.

— Cum adică? zise tânărul de Geldberg. Mărturisesc ei crime?

— Nu în fața justiției, dar în fața mea au mărturisit și pot să zic ceva mai mult: chiar se făleau.

— Sunt niște tâlhari îndrăciți! zise tânărul.

— Sunt oameni hotărâți, zise baronul fixându-și privirea sa rece pe ceilalți doi asociați și care nu fac decât cum îi îndeamnă conștiința.

— Nu cumva ești prietenul lor? îngână Reinhold.

Baronul încruntă sprâncenele și ochii îi scânteiară.

— Eu sunt baronul de Rodach, răspunse el ridicând capul; tatăl lor mi-a refuzat într-o vreme mâna fiicei Margarèthe, care mă iubea, și disprețuiesc tot ce are legătură de departe cu sângele Bluthauptșilor!

Vorbele acestea pronunțate cu atâta energie, aduseră înapoi zâmbetul pe buzele cavalerului de Reinhold, chiar și jalnica figură a doctorului Mira se însenină puțin.

— Ne vorbești de vremuri trecute prea de demult, domnule baron, zise Reinhold, dar acum când mă gândesc, mi se pare, într-adevăr, c-am auzit vorbindu-se de istoria aceasta. Ți s-a refuzat mâna tinerei contese Margarèthe pentru ca s-o dea bătrânului Gunther, vrăjitorul.

Baronul luă aerul acela de melancolie gravă pe care-l provoacă amintirile dureroase deșteptate deodată.

— Eram aproape un copil, murmură el, când am văzut-o că pleacă... Mi se părea că viitorul se întuneca pentru mine, că îmi îngheață sângele... Oh! Da, am suferit amarnic și nenorocirea aceasta n-am uitat-o încă... Am părăsit Germania... Vederea castelului de Rothe îmi zdrobea inima. Sunt douăzeci de ani de când s-au întâmplat acestea și de atunci și până azi n-am dormit odată măcar sub acoperișul tatei! Mare adevăr era în vorbele acestea, zise încet și trist.

Mira oftă ca și cum sufletul s-ar fi ușurat deodată de o povară grea de neliniște, fruntea i se descreți. Zâmbi.

— Ei bine, domnule baron, zise Reinhold întinzând pentru a doua oară mâna lui Rodach, iată o împrejurare care ne apropie mai mult decât zece ani de intimitate!... Și noi disprețuim tot ce se atinge de Bluthaupt, și noi avem pentru aceasta motivele noastre pe care le cunoști. În parte!... Dar, ca să venim iar la bastarzii aceia blestemați, sunt sigur că fac planuri mari în pușcăria unde sunt închiși.

— Multe planuri! răspunse Rodach.

— Ce nădăjduiesc ei?

— Mai întâi, să fugă de acolo.

— Toți prizonierii doresc lucrul acesta! zise Abel care se obișnuia cu situația; dar sunt douăsprezece luni acum de când stau sub cheie, și asta dovedește ce fel de ziduri are temnița Frankfurtului...

— Dar închipuindu-ne că au să fugă! zise Reinhold.

— Nu-și ascund nicidecum gândurile, răspunse Rodach; opera lor este începută și au strașnica voință ca să o sfârșească... Au să înceapă întâi cu *mein herr* Fabricius Van-Praët.

Abel bleoşdi ochii şi cei doi asociaţi scoaseră o exclamaţie înnăbuşită.

— Ungurul Yanos Georgyi are să fie ai doilea, zise iar Rodach care părea că din ce în ce devine mai rece, după ungur, abia vor fi la jumătatea datoriei lor.

Cavalerul se forţă groaznic ca să-şi menţină zâmbetul pe buze. Mira sta nemişcat şi îngheţat ca o piatră.

— Restul are să se îndeplinească, zise Rodach, numai dacă moartea nu va opri pe bastarzi din drum... Procedând după vârstă au să înceapă cu Mosès Geldberg...

— Tata!... zise Abel încremenit şi sărind drept în sus.

— Tânărul meu domn, zise Rodach, dacă dumneata nu cunoşti istoria familiei, nu eu mă voi însărcina să ţi-o spun... Cred însă că ştii că frumosul dumneavoastră castel de Geldberg se chema Bluthaupt altă dată.

— Dar noi l-am cumpărat! răspunse cu aprindere tânărul, şi tata l-a plătit!...

— Deoarece nu eu mă gândesc să ucid pe domnul, tatăl dumitale, răspunse baronul de Rodach cu un zâmbet liniştit, e de prisos a pleda cauza lui în faţa mea... Noi vorbim de cei trei bastarzi, vrăjmaşii dumneavoastră şi ai mei, şi, pentru că m-aţi întrebat, vă spun ce vor ei să facă.

Abel se lăsase pe scaun şi-şi şterse fruntea cu mâna.

— Uităm că sunt ziduri bune între ucigaşi şi bietul tată! murmură el.

— După Mosès de Geldberg, urmă Rodach, care salută pe doctor cu curtenie, probabil că va fi rândul domnului José Mira.

Portughezul se învineţi.

Domnului de Reinhold i se tăie respiraţia. Ochii săi care erau aţintiţi la Rodach dovedeau o spaimă nespusă.

— După don José Mira, zise iar baronul, nu mai au pe cine să aleagă...

— Destul, domnule, destul!... bolborosi cavalerul.

Baronul tăcu.

O tăcere lungă se lăsă. Fiecare din cei trei asociaţi îşi stăpâni tulburarea cum putu. Tânărul domn Geldberg îl iubea mult pe tatăl său dar mai mult se iubea pe sine.

Mira era mai posomorât decât de obicei. Cavalerul era prăpădit.

Tăceau cu privirile lor lăsate în jos. Păreau că se fereau să se întâlnească.

În fața tulburării lor a cărei pricină vinovată ori voluntară era chiar el, domnul baron de Rodach sta rece ca o piatră. Se uita, când la unul, când la altul. Pe fața lui nu se citea nici supărare, nici plăcere.

Peste câteva minute Reinhold se strecură printr-o sforțare de spaimă care îl copleșise. Pericolul acesta anunțat nu putea să fie prea aproape, și Reinhold știa să fie viteaz înaintea unei amenințări îndepărtate.

Era vorba de moarte, dar când?

Ridică deodată capul și începu să râdă cu hohot.

— La dracu! domnule baron, vorbele dumitale sunt cât se poate de amenințătoare, îi zise el.

— M-ai întrebat, domnule de Reinhold, și am crezut că trebuie să-ți răspund.

— Foarte mulțumesc, scumpe domnule! De acum încolo o să ne gândim mult înainte de a te întreba!... La dracu!... Cu astfel de frumuseți se ocupă domnii bastarzi acolo în temniță!... Ei bine! Dacă întâmplarea va voi ca ei să scape, vom fi gata!

— Tocmai de aceea v-am dat de știre, zise Rodach.

— Foarte mulțumesc încă odată, scumpe domnule! Să mă crezi pe mine, poate să nu fie binele bastarzilor. *Meinherr* Van-Praët este isteț... Am văzut vremuri când bravul ungur Yanos ar fi făcut din ei șase jumătăți de om cu sabia lui tot așa de ușor cum ai zdrobi o muscă, scumpe domnule baron!... Acum s-a făcut un negustor cuminte și respectat, dar trebuie să aibă el în vreun colț al biroului sabia lui veche... Cât despre noi, este sigur că o să ne apărăm cum vom putea mai bine, nu e așa, doctore?

— Da, răspunse Mira.

— Și deocamdată vom profita de viitoarea noastră călătorie în Germania ca să recomandăm pe domnișorii aceia autorităților militare din Frankfurt ca să-i păzească întocmai ca pe bestii.

— Bună idee! zise Abel.

Cavalerul se înveselise de-a binelea.

— Eu am numai idei bune, tânărul meu prieten, răspunse râzând; și ca probă ascultă și pe aceasta care e minunată.

— Spune-o!

— Să cerem sprijinul domnului baron în caz de război și să încheiem cu el împotriva bastarzilor o ligă ofensivă și defensivă.

— Bravo! zise Abel de Geldberg.

— Domnule baron, zise Reinhold iar, având mijloacele să întreții cu ei relații aproape amicale, noi am putea fi înștiințați de planurile lor mai înainte și să le jucăm farsa... Ce zice domnul baron?

Rodach păru că ezită.

— Poate că nu-i convine? zise iar Reinhold, eu însă voi observa că se iartă orice împotriva unor ucigași.

O scânteie ieși din ochii baronului.

— Tot ce se face împotriva unor ucigași se iartă! zise Rodach; ai mare dreptate, domnule de Reinhold, și mă faci să mă hotărâsc... Ruina dumneavoastră ar fi de acum încolo ruina mea, de aceea, și pentru aceasta ca și pentru orice altceva, puteți fi siguri de mine.

Cavalerul își frecă mâinile, Abel mulțumi în numele tatălui său și don José mormăi un fel de mulțumire.

La ceasornic bătută ora trei; Abel și Reinhold se ridicară.

— Domnul baron va binevoi să mă scuze, zise tânărul de Geldberg, dacă plec astfel, dar am o întâlnire pentru afacerea noastră, și acum mai puțin decât oricând n-aș voi să lipsesc pentru că banca va primi un impuls nou.

— Și eu trebuie să plec, zise Reinhold.

Abel salută și ieși. Cavalerul vru să iasă și el, dar domnul de Rodach, care nu se împotrivise la plecarea tânărului, opri pe Reinhold cu un semn.

— Domnule cavaler, zise el, îți cer încă zece minute. Este o chestiune importantă pe care n-am atins-o încă, din pricină că era de față tânărul asociat, care îmi pare că nu cunoaște secretele dumneavoastră.

— Sunt la ordinele dumitale, domnule, răspunse Reinhold.

— Este vorba, urmă baronul, de copilul acela a cărui existență ar putea scăpa banca dumneavoastră.

— Care copil? zise cavalerul prefăcându-se că nu înțelege, ca să aibă timp de a se gândi.

— Copilul care s-a născut în Noaptea tuturor sfinților, în castelul de Bluthaupt.

Reinhold se prefăcu că înțelege și începu să râdă uitându-se la portughez, a cărui frunte îngălbenită se descreți.

— Copilul diavolului? zise el.

— Copilul diavolului, mormăi doctorul.

— Copilul diavolului, repetă domnul de Rodach, dacă vă place să-l numiți astfel... Fiți buni și-mi spuneți de ce avem să ne temem de el.

Capitolul I - A doua scrisoare

Cavalerul de Reinhold, când auzi de copilul diavolului, se căută prin buzunare și din instinct, căci pe urmă înțelese ce făcea.

— Scrisoarea! Ce am făcut oare cu scrisoarea?... se întrebă singur.

— Ce scrisoare? întrebă Mira.

Cavalerul se tot căuta prin buzunare.

— Dar eu n-am visat! murmură el, am avut două scrisori, una din Paris și cealaltă din Frankfurt; una de la Bodin și alta de la Verdier!...

Căuta mereu și nu găsea.

Rodach încruntase puțin sprâncenele când auzise de numele de Verdier.

— Nu m-am grăbit să deschid scrisoarea lui Verdier, zise Reinhold, pentru că știu pe dinafară mai dinainte tot ce-mi poate spune... A făcut o treabă și-mi cere prețul: are dreptate...

— Dar dacă o fi făcut treaba numai pe jumătate? zise doctorul, care începu și el să caute.

— Lasă-mă! zise cavalerul. Dacă vreau să am scrisoarea aceasta, vreau pentru că nu e bine să las o astfel de scrisoare fără răspuns, căci despre cuprins, n-am nici o bănuială... Dar unde dracu am vârat eu peticul ăla de hârtie?

Întoarse toate buzunarele unul după altul, fără să poată găsi nimic.

— Domnul baron este pricina răutăților! zise el ascunzându-și necazul sub o glumă, mă gândeam numai la știrile așteptate din Frankfurt și domnul de Rodach ne-a spus lucruri așa de

interesante încât nici nu mi-am adus aminte de blestemata aia de scrisoare...

— Aș vrea să știu, zise domnul de Rodach tăindu-i vorba, ce legătură există între tânărul despre care e vorba și scrisoarea pe care ai pierdut-o.

Reinhold zâmbi.

— Asta e o farsă de-a mea, răspunse.

— Aș vrea să știu mai cu seamă, zise iar baronul foarte liniștit, cum se face că domnul cavaler de Reinhold și don José Mira, fără a mai vorbi de bătrânul domn de Geldberg, care, pare-mi-se, nu se mai amestecă în afaceri, n-au găsit încă mijlocul să trimită pe fiul diavolului tatălui lui.

Gluma aceasta, deși nu se potrivea nicidecum cu accentul și cu manierele domnului de Rodach, avu însă un succes foarte mare pe lângă cei doi asociați.

Reinhold începu să râdă și Mira se strâmbă după obiceiul lui când voia să se arate vesel.

— Minunat! Baroane, minunat! zise cavalerul, Ah! Ah! copilul diavolului... Să-l trimitem la tată-său, mi se pare foarte frumos... Eu cred că existența copilului acestuia trebuie să ți se pară foarte ciudată...

— Mai cu seamă când se gândește cineva la iscusința dumată, de care s-a dus vestea, zise Rodach, mie mi se pare că era mult mai ușor să faci să moară copilul acesta decât bătrânul Gunther de Bluthaupt și soția lui, Margarethe...

— Sunt motive pentru și contra, zise José Mira cu tonul unui mare cunoscător.

— Așa este cum zice Mira, spuse la rândul său Reinhold, pentru că noi nu știm deocamdată cu cine avem de-a face.

— Și pe urmă, zise doctorul oftând, aici nu mai suntem în Germania!... Ah! Domnule baron! Ce deosebire este între Paris și castelul acela vechi înțesat cu slugi stupide ori vândute, pe care le puteai face să creadă orice ai fi vrut...

— Aici, zise și Reinhold trebuie să schimbăm purtarea! Prietenul nostru Nesmer ți-a spus poate ce mijloace am întrebuințat pe lângă Gunther de Bluthaupt?...

— Mi-a povestit tot, zise Rodach, și purtarea dumneavoastră am găsit-o pe cât de isteță pe atât de îndrăzneță.

Reinhold se umflă în pene și doctorul își reluă o clipă aerul său pedant.

— Însă în împrejurarea aceasta, zise iar baronul m-ați făcut să pierd întrucâtva buna opinie pe care o aveam despre priceperea dumneavoastră.

— Dă-mi voie... vru să zică Reinhold.

— Și văd bine, zise iar Rodach, că o să trebuiască să vă vin în ajutor, dacă vreau să sfârșesc cu tânărul acela care ne încurcă și viitorul și averea noastră a tuturor!

Doctorul simțea o bucurie auzind pe Rodach vorbind astfel. Pe obrazul lui se citea un fel de satisfacție. La fiecare cuvânt făcea un pas mai mult în stima sa.

Cavalerul, dimpotrivă, suferea în amorul său propriu. El suferea foarte tare din pricina imputării de neputință din ultimele cuvinte ale lui Rodach.

— Negreșit, domnule baron, zise el, ajutorul dumitale are să ne fie întotdeauna foarte prețios... Dar în împrejurarea de față sunt obligat să-ți spun că vine cam târziu...

— Cum adică, zise Rodach, care izbuti să dea obrazului său o expresie de surprindere veselă, nu cumva băiatul acela o fi?...

— Lângă tată-său! zise Reinhold.

Rodach își frecă mâinile; marca de răceală pe care o afișa cu încăpățănare până aici da, forța mișcării acesteia de bucurie.

Mira îl contemplă cu plăcere și Reinhold se bucura de expresia lui Rodach.

Bucuria aceasta atât de sinceră și atât de vie era o profesie de credință care nu se putea pune în îndoială. Presupunând că cei doi asociați mai păstrasera puțină neîncredere și Reinhold nu se afla în cazul acesta, trebuiau acum să fie foarte liniștiți. Omul era dintre ai lor și de teapa lor. Nu era mai bun decât ei: era al lor.

Chiar de la început erau motive ca să-l judece astfel. Confidentul lui Zachæus Nesmer nu putea avea o conștiință prea scrupuloasă, dar, în definitiv, câteva îndoieli puteau pluti în spiritele acestea pentru care neîncrederea era o necesitate. Acum, nu mai aveau de ce să te teamă. Rodach era desigur ceva mai bun decât un aventurier de rând, și avea tot ce trebuia ca să intre de-a dreptul în demna tovărășie a asociaților lui Geldberg.

El trecuse printr-un examen. În cugetul lor, Reinhold și Mira îi dădeau încredere.

— Am să mă duc cu o jumătate de oră mai târziu la întâlnire; zise cavalerul râzând, dar nu mă pot lipsi de plăcerea de a-ți da lămuririle cele mai bune despre tânărul acela, pentru care se pare că ai un interes așa de mare...

Reinhold făcu cu ochiul. Lui Mira începură să-i tremure nărilor. Rodach zâmbi.

— Dacă aş avea afurisita aceea de scrisoare, zise iar cavalerul căutând pe sub scaune, ceea ce am să-ți spun ar lua o întorsătură mult mai autentică, dar pentru moment trebuie să amânăm... Închipuiește-ți că ștregarul acela a fost mai mulți ani funcționar bancar la Geldberg.

— La banca Geldberg! repetă Rodach cu toate semnele mirării.

— Da, domnule!... Era aici sub ochii noștri, ne mânca pâinea, dansa la balurile noastre și nu știam nimic!... Absolut nimic!... În sfârșit, asta e o istorie lungă, și zău, chiar de-ar trebui să fac pe oamenii mei să aștepte zece minute mai mult, am să-ți spun în câteva cuvinte. Știu foarte bine că de la întâi noiembrie 1834, atunci când puteam crede că se sfârșise totul, bastarzii lui Ulrich ne jucară o farsă afurisită la castelul de Bluthaupt...

— Au furat copilul lui Rodach.

— Au ieșit din pământ, zise cavalerul, ca niște diavoli ce sunt!... Toată noaptea privegheasem și făcusem o treabă care nu a fost prea veselă. Când i-am văzut acolo, stând între cele două cadavre și leagăn, cu mantalele lor mari roșii, zău, ne-a fost teamă. Chiar Yanos care nu e de felul lui fricos, scăpă sabia din mână și fugi urlând ca un nebun. Am fugit și noi și bastarzii au rămas. Este foarte sigur că dacă n-ar fi fost ei proscriși încă de pe atunci, am fi avut multe de descurcat cu justiția nemțească... Dar, din fericire, poliția avea tot atâta ură pe ei, pe cât ne iubea pe noi. Nu cutezară. Se mărginiră să ia copilul cu leagăn cu tot. Era mult. Aveau cu ei o slujnică și un paj care puteau, la nevoie, să mărturisească împotriva noastră și să facă multe încurcături asociației noastre...

— Iartă-mă dacă îți întrerup vorba, domnule cavaler, zise Rodach, Zachæus Nesmer mi-a povestit de multe ori toată partea asta a istoriei. Pajul și slujnica s-au dus din colo de

Heidelberg cu copilul... Bastarzii îi dădeau bani pe care îi luau nu se știe de unde...

— De la drumul mare, mormăi doctorul.

— Se poate și de la drumul mare. Dumneavoastră ați căutat și ați izbutit să furați pe copilul diavolului.

— Ungurul l-a furat, zise Reinhold.

— Iată ce nu știu eu, zise Rodach.

— Copilul era de patru-cinci ani pe atunci, poate chiar mai mic, pentru că suntem de treisprezece ani la Paris. Nu ne gândeam încă să părăsim Germania. De aceea l-a trecut în Franța, camaradul nostru Yanos a avut totdeauna prostia să fie delicat! A vrut cu orice preț să păstreze viața copilului. Cum a sosit la Paris l-a încredințat unei femei care acum face negoț la Templu și care pe atunci vindea bucăți de postav vechi prin Hală... Pe femeia aceasta o chema Batailleur...

Rodach făcu o mișcare. Reinhold vorbi mai departe fără să bage de seamă.

— Copilul a rămas vreo doi-trei ani, pe urmă, într-o bună dimineată, a fugit și femeia Batailleur, care aștepta încă să-și primească un sfert din pensia făgăduită, nici nu-și mai dădu osteneala să-l caute. Ghicești foarte ușor ce s-a petrecut cu el atunci, fără să mai ai nevoie, să-ți spună cineva. A umblat haimana prin oraș făcând toate micile meserii, ca orice copil sărac, și cerând poate și milă... Odată ieșisem de la Bursă cu un portofel plin cu bani și cu valori. Pe când mă urcam în trăsură mi se păru că aud o voce de copil care mă chema, dar am crezut că trebuie să fie vreun cerșetor și eu am sistemul să nu încurajez lumea vicioasă dând de pomană... În privința asta mă aliez de minune cu democrații și cu adepții științei sociale, care spun că pomana degradează pe om, și împing demnitatea civismului până a refuza să dea cinci parale nenorocitului care întinde mâna... Trăsura mea mergea în trap mare și tot mereu auzeam în spate ca un fel de strigăt. Asta nu mă supără. Mă gândeam la o mie de lucruri urâte. Când am ajuns în colțul străzii Ville-l'Evêque, am auzit încă un țipăt și mi s-a părut că vocea era stinsă. Trăsura mea se opri în curtea casei. Când am pus piciorul pe treptele peronului, obiceiul m-a făcut să pun mâna pe haină ca să pipăi locul unde trebuia să fie portofelul meu. N-am simțit nimic în locul acela, care de obicei era tare. M-am căutat numaidecât: în buzunar nu era nimic! Atunci mi-am adus aminte

de glasul pe care îl auzisem și m-am întors iute acolo. Nu m-am dus departe. În colțul străzii Ville-l'Evêque, chiar în locul unde auzisem cel din urmă țipăt, am găsit un copil prost îmbrăcat, stând pe o piatră și strângându-și pieptul cu amândouă mâinile. Era plin de transpirație; părea foarte ostenit și nu mai putea să se miște. Dar, cum mă zări, sări în sus și se repezi spre mine, cu portofelul în mână. Pe legea mea, scumpe domnule, copilul avea o figură frumoasă și eu țineam mult la banii din portofel, în care mai aveam și câteva hărții care îmi puteau pricinui multe neajunsuri. Ce vrei? Sunt momente când cei mai cu minte se protestesc! Ce vă zic? Am căzut în cursă. M-am înduioșat ca un om de rând și am plătit unui maestru de caligrafie să învețe pe copil să scrie, și mai târziu copilul acela ajunsese funcționar la Geldberg...

— Ah! Domnule cavaler, zise Rodach foarte rece, nu te mai recunosc!...

— Așa e, răspunse Reinhold, căutând sincer să se scuze, mă mir chiar eu când mă gândesc... Dar, încă ceva, sunt momente când și cel mai cuminte nu știe ce face. Și, cine știe dacă toate acestea nu se vor schimba în bine?... Dacă acel copil ar fi rămas în stradă, ar fi crescut departe de ochii noștri și vreo întâmplare neprevăzută ar fi putut oricând să-l împingă înaintea noastră, pe când așa...

— E adevărat, zise Rodach și imprudența e bună la ceva. Dar cum ai știut dumneata mai târziu că el era?...

— N-am aflat atunci... Adevărul e că erau foarte mulțumiți de el în birouri; lucra foarte bine și simțeam un fel de slăbiciune pentru el. Dar totdeauna am avut noroc și, de nouă ori din zece, când fac o prostie, întâmplarea face întotdeauna s-o repare. Ce să vezi? Ștrengarul nostru într-o bună dimineată se îndrăgostește. Și de cine? De fata cu care vreau eu să mă căsătoresc.

— De domnișoara d'Audemer?... zise Rodach cu vioiciune.

— Eu ți-am spus numele ei? întrebă cavalerul. Chiar de ea? De domnișoara d'Audemer se îndrăgostește. Eu cred, Dumnezeu să mă ierte, că fetița îl găsisese frumușel. Asta era primejdios. Eu m-am ferit să pomenesc ceva vicontesei, pentru că scumpa femeie era așa de simplă, încât ar fi fost capabilă să ia copiii de mână și să-i însoare... Asupra lui Franz am vrut eu să lucrez. Era loc pentru el în casa Van-Praët ori într-a camaradului nostru

Yanos și am hotărât să-l depărtiez din Paris. Într-o seară, după ce se sfârși serviciul în birouri, m-am dus în micul apartament pe care-l avea în strada Anjou. Nu venise încă acasă. Portăreasa mă lăsă să urc, fără să întrebe cine sunt, și mă dusei în camera lui de culcare. Nenea Franz era jucător de cărți. Avea leafă mică și casa era săracă. M-am așezat pe un scaun să-l aștept. Pe când îl așteptam fără să gândesc la rău, am făcut inventarul mobilierului lui. Deodată mi se opriră ochii pe un medalion, cât o monedă de cinci franci, care strălucea, atârând de zid, deasupra patului. În medalion era un portret care mi s-a părut a fi al domnișoarei d'Audemer. Mă înșelasem. Când vei vedea pe Denise, dacă mai ții încă minte figura contesei Margarèthe, ai să înțelegi că puteam să mă înșel. Denise are figura leit a mătușii sale și portretul era al contesei Margarèthe. Împrejurul portretului era o şuviță de păr blond care nu putea fi decât al contesei ori al surorii Hélène, pentru că știi cât de mult semănau amândouă în tinerețe.

— Ca tot ce naște din Bluthaupt, zise baronul cu nepăsare, chiar eu, care prin femeie mă trag dintr-o contesă de Bluthaupt, soția străbunului meu Albert de Rodach, se zice că și eu semăn puțin cu familia lor.

— Adevărat; murmură doctorul, chiar acum mi-a venit ideea.

Se opri însă, ca și cum n-ar fi vrut să-și termine cugetarea.

— Zău! Nu găsesc multă asemănare între domnul baron și Bluthauptii pe care i-am cunoscut, zise Reinhold. Dar ce e sigur este că micul Franz era leit contesa Margarèthe și, prin urmare, semăna cu domnișoara d'Audemer. Nu pot pricepe cum, n-am băgat de seamă mai din vreme! Ca să venim iar la istoria noastră, în loc să aștept pe tânăr, am coborât scara în fugă. Mi se schimbaseră ideile. Nu mai vream acum să-l trimit în Anglia, nici în Olanda, ci mult mai departe...

— Numai din pricina medalionului l-ai recunoscut? întreabă domnul de Rodach.

— Moralmente, nu-mi trebuie mai mult, răspunse Reinhold, asta a fost de ajuns ca să mi se deschidă ochii, îmi adusei aminte de trăsăturile tânărului. Ce să-ți mai spun, am fost așa de sigur atunci că și acum. Dar aveam un mijloc ca să-mi întăresc convingerea și l-am și întrebuițat. Întâlnirea mă făcuse să regăsesc în târgul de la Templu, unde am interese destul de

mari, pe femeia Batailleur căruia îi încredințase copilul ungurul, prietenul nostru, cu vreo paisprezece ori cincisprezece ani mai înainte. M-am dus la ea chiar în seara aceea și am întrebat-o. Ea îmi spuse că pe copilul care-i fusese adus odinioară îl chema Franz. Franz fără alt nume. Ceva mai mult, ea își aduce aminte de medalion, după unele semne, căruia îi scoase aurul dimprejur și-l înlocuise cu aramă. A doua zi, am pus pe șeful lui de birou să-i caute pricină și fu numaidecât gonit din slujbă. Poate c-o să ți se pară că era o nesocotință a grăbi așa de tare lucrurile, dar vezi că aici vin în toate zilele oameni din Germania. Întâmplarea putea să dea loc la vreo întâlnire supărătoare. Și-apoi, chiar dacă nu mai era în slujbă la banca Geldberg, eu tot îl aveam în mână. Deși își schimbase locuința, aveam oameni care îl spionau de aproape și știau orice pas face. Eh! Bietul băiat ducea un trai care repede l-ar fi pierdut, și eu n-aș fi simțit nevoia să mă amestec dacă un om foarte cumsecade, care-mi face treburile mele la Templu, nu mi-ar fi adus niște știri foarte îngrijorătoare. Este ceva nespus de ciudat, domnule baron, și care merită să-ți spun: în târgul de la Templu e un furnicar alcătuit numai din vechile slugi și vasali de-ai lui Bluthaupt...

— Adevărat! ... zise Rodach.

— Sunt cel puțin două duzini toți, zise iar cavalerul exagerând puțin ca să facă anecdota mai picantă, și sunt toți oameni credincioși stăpânilor vechi care îi duceau de lesă ca pe niște câini. Ei au o ură nebună pe actualii împrejurări, dacă bunăoară ar putea pune mâna pe coproprietari ai castelului. Negreșit că ei nu pot face lucru mare, dar în astfel de circumstanțe, dacă, de exemplu, ei ar putea pune mâna pe fiul lui Gunther, apoi reaua lor voință ar ajunge de temut. Acum acesta mi-ar părea destul de greu, dar atunci, tânărul era plin de viață... Agentul meu, care este ca și el o slugă veche de la Bluthaupt, era însărcinat de mine să afle cam ce fel de planuri și speranțe aveau el. Este un om foarte isteț, care a rămas prietenul compatrioților săi și care îmi vând foarte ieftin micile lor secrete.

— Cum îl cheamă? întreabă Rodach?

— Johann, răspunse cavalerul, locuiește în Petite-Corderie, și ține el și cu nevasta lui cârciuma Girafei unde se bea un vin minunat. Dacă în toată cireada asta de nemți ai cumva să spionezi pe cineva, înțelege-te cu Johann și ai să fii mulțumit.

— Mulțumesc, răspunse baronul, când voi avea nevoie mă voi folosi de el. Dar, nu-ți pierde, te rog, șirul istoriei.

— Cam prin vremea aceea, zise Reinhold, Johann avea să-mi plătească niște datorii ale clienților mei de la Templu. A venit la mine și mi-a spus că printre nemți umblau niște zvonuri. Se pretindea că moștenitorii lui Bluthaupt erau în Paris și ei plănuiau să-l caute și să-l întrețină prin toate mijloacele posibile. Poftim! În fața lui Johann n-am arătat nici o teamă. Destăinuirea asta mă puse mult pe gânduri, așa, că, în sfârșit, m-am hotărât să termin odată cu omulețul ăsta, a cărui existență amenința de douăzeci de ani banca Geldberg. Doctorul Mira, care tace, a știut și el planul și în împrejurarea asta mi-a dat niște sfaturi minunate. Micul Franz n-avea alți prieteni decât oameni de rând și toată ziua ședea numai în cârciumă. M-am dus numaidecât să caut pe un oarecare Verdier, un stricat, și i-am făgăduit o răsplată foarte bună dacă ar putea să-l provoace pe Franz, la o ceartă. Tocmai asta căuta și Verdier. Era unul din aceia care toată ziua stau în sala de arme și căruia îi plăcea la nebunie să omoare, din când în când, pe câte cineva. Cunoștea pe Franz pentru că îl întâlnise de mai multe ori prin cârciumi. S-a dus în cârciuma de care i-am vorbit eu și a izbutit nu mai știu cum, să-l facă pe Franz să-i dea în cap cu un pahar de bere. Era mai mult decât trebuia. Se hotărî o întâlnire pe a doua zi, adică azi și fiindcă s-au bătut de dimineață, pe când răsărea soarele, acum sunt tocmai zece ore de când cel din urmă Bluthaupt s-a dus să-și întâlnească străbunii...

— Cel puțin astfel crezi... zise Rodach.

— Scumpe domnule, sunt singur.

— Nu poți dumneata să dorești asta mai mult decât mine... Dar, în sfârșit, nu ai nici o siguranță și șansele unui duel...

— Ah! Scrisoarea! Blestemata aia de scrisoare!... zise Reinhold înfuriat, dacă aș putea s-o găsesc, te-ai încredința numaidecât!...

Se ridică și mai căută iar prin toate locurile pe unde căutase și mai înainte. Deodată zări ceva alb sub pendulă.

Scoase o exclamație de triumf și puse imediat mâna pe lucrul acela alb. Era scrisoarea, care aruncată cu nepăsare, lunecase sub pendulă.

Reinhold o ridică deasupra capului.

— Cinci sute de ludovici că moștenitorul este mort! zise el.

— Nu pariez niciodată, răspunse Rodach. Să vedem, te rog, ce spune înăuntru.

Reinhold lăasă scrisoarea până în dreptul ochilor și se uită la ea zâmbind. Pe urmă rupse plicul foarte încet.

Rodach nu-l slăbea din ochi, având pe obraz o expresie de curiozitate lacomă.

Capitolul II - Amourile lui José Mira

Domnul de Reinhold se juca cu pretinsa nerăbdare a baronului. Cu o încetineală calculată rupea plicul scrisorii de la Verdier și zâmbea cu răutate. Se uita pe dedesubt la domnul de Rodach.

Baronul își juca așa de bine rolul lui de curios, încât doctorul se temea să nu-l vadă pierzându-și răbdarea și se crezu dator să-i vină în ajutor!

— Haide, cavaler, copilăria dumitale nu îți are locul acum. E vorba de un lucru serios, și domnul baron te așteaptă.

— Hei! Negreșit că așteaptă! zise Reinhold râzând. Se vede foarte ușor chiar după obrazul lui... Dar dacă n-ar fi afurisita asta de întâlnire la care trebuie să mă duc imediat, nu mi-ar fi nicidecum milă de domnul baron și l-aș face să mai aștepte ca să-l învăț să nu se mai îndoiască de priceperea noastră. Dar să vedem!... Adevărul e că prea umblu încet.

Azvârli plicul și deschise scrisoarea.

Abia citi primele rânduri și zâmbetul îi pieri ca prin farmec.

Păli sub fardul de pe obraz. Sprâncenele i se încruntară și fruntea i se încreți.

— Ei, bine! Ei, bine!... zise doctorul, speriat de simptomele acestea rele. Nu cumva s-o fi descoperit ceva?

— Mi se pare că scrisoarea nu aduce ceea ce așteptam noi, murmură domnul de Rodach foarte rece.

Reinhold blestemă și amenință aerul cu pumnul.

— Ah! Tâlharul! zise el, mișelul!... Zace culcat pe paie cu o lovitură de sabie nu știu unde și mă roagă să-i vin în ajutor. N-am să-i dau nimic!... Ah, tâlharul! Am să-l învăț eu!

Vocea îi tremura în gât. Era roșu ca un rac și avea spume la gură.

— Cum? zise baronul, spadasiul duminică s-a lăsat să fie împuns de copil!...

Reinhold mototoli hârtia în mână cu mânie.

— Pot eu să știu?... răspunse el. Pungașul îmi face un roman întreg. Ah! Mișelul!... Cine s-ar fi așteptat la așa ceva!...

— Dar bine, ce spune el? întrebă José Mira.

Reinhold în loc să răspundă, azvârli scrisoarea în foc, înfuriat. Hârtia nu nimerise în gura căminului, ci se lovi de marmură și sări înapoi între picioarele baronului.

Rodach se aplecă și o luă.

— Ții ca hârtia asta să ardă? întrebă el ori îmi dai voie s-o citesc?

— Mai e vorbă? răspunse Reinhold dând din umeri, fă cum vrei, domnule baron!... Ah! Tâlharul! Tâlharul!...

Rodach desfăcu scrisoarea și o citi tare:

"Scumpul meu domn..."

— Scumpul meu domn! zise Reinhold scrâșnind din dinți, din partea unui astfel de mișel... Care n-a știut să lovească!... Îmi place, zău!

Baronul citi:

"Scumpul meu domn... Credeam că am o știre bună să-ți dau azi de dimineață, dar nu mă așteptam la nenorocirea care mă costă mai scump decât pe dumneata."

— Mai scump decât pe mine! urlă Reinhold. Ai mai văzut un astfel de mojić?

"Toate măsurile noastre erau bine luate, după cum știi", citi mai departe domnul de Rodach, "tânărul și eu trebuia să ne întâlnim la orele șapte în pădurea Boulogne. Eu am fost primul acolo, după cum era și datoria mea, dar în locul copilului așteptat..."

— Iar glumește, scrâșni Reinhold.

"În locul copilului așteptat", citi baronul, "am găsit o prăjină de om cu care mă certasem eu odată... Drept vorbind, nu puteam să refuz provocarea afurisitului aceluia care știa multe despre mine încât poate să mă trimită acolo unde nu vreau să mă duc..."

— La ocnă, afurisit tâlhar! mormăi iar Reinhold.

"Cu toate acestea", citi iar baronul, "când mi-a poruncit să las pe tânărul nostru în pace, eu am refuzat scurt. Atunci el m-a făcut să pun fără voie mâna pe sabie și mi-a băgat-o în piept..."

Baronul se opri aici și dădu din cap ca un om care cugetă adânc.

— Încearcă să te liniștești, domnule cavaler, zise el cu un ton cam aspru. Noi avem nevoie să gândim limpede... Lucrul acesta e serios, vezi dumneata și ar dovedi întrucâtva că tânărul are protectori nevăzuți...

— Într-adevăr! zise José Mira, care luă o înfățișare mai fioroasă.

— Negreșit că e adevărat!... zise și Reinhold. Dar cine știe dacă nu cumva stricatul de Verdier nu ne minte...

— Ce interes ar avea să vă mintă? întrebă baronul.

Reinhold mai deschise gura ca să blesteme iar pe nenorocitul Verdier, dar, cu cât îi trecea necazul, cu atât îi venea rațiunea și vedea întâmplarea sub o înfățișare deosebită.

Observația domnului de Rodach îl împinsese spre o altă ordine de idei.

— E adevărat, zise el, în sfârșit, dacă Verdier nu minte, apoi întâmplarea aceasta are să ne aducă multe belele pe cap. Cine poate să fie acel misterios apărător?...

Baronul deschise mâinile cu acel gest din umeri care mărturisește neștiința.

— Să vedem sfârșitul scrisorii, zise el.

"După ce-mi făcu neamțul cadoul acesta, plecă așa cum venise și mă lăsă rănit în pădurea Boulogne.

Am fost adus în mantaua mea, dar n-am nici o lescaie, scumpe domnule Reinhold și acum fac apel la generozitatea dumitale."

Cavalerul făcu din cap un semn negativ.

"Știi bine ce mi-ai făgăduit", zicea mai la vale în scrisoarea lui Verdier, "ș-apoi pentru dumneata am fost rănit și îmi ești dator o sumă. Altă dată vom fi mai norocoși. Așteptând vizita dumitale, oii alt semn al răspunsului dumitale, scumpul meu domn, sunt al dumitale prea devotat...

I.B.Verdier"

Baronul rupse scrisoarea în bucățele și le azvârli în foc, având însă grijă să păstreze în palmă bucățica pe care era scrisă adresa lui Verdier.

Pe urmă își încrucișa brațele pe piept și se răsturna pe scaun.

Reinhold era foarte deziluzionat. Lovitura aceasta îl rănea pe neașteptate. Nu era un om care să se priceapă prea mult și lucra numai după îndemnul altuia. În momentul de față n-avea nici o idee; spiritul său speriat vedea un fel de viitor iu lupte noi și cu primejdii care se nășteau iar...

Copilul, pe care îl crezuseră așa de slab, și așa de ușor de strivit, avea în spatele lui protectori necunoscuți!

Și trebuia ca oamenii aceștia să fie foarte puternici și inteligenți dacă au putut descoperi primejdia care amenința pe cel din urmă dintre Bluthaupti.

Și dacă erau puternici, putea cineva să spere că au să se mărginească multă vreme la defensivă?

Doctorul avea aceleași gânduri! Numai că el cugeta mai adânc și chiar ajungea la o concluzie.

— Trebuie să ne strângem jocul, zise el, după câteva secunde de tăcere, și, deocamdată trebuie să ne ferim mult să nu cumva să nemulțumim pe nenorocitul acela, care ar putea să ne aducă mari încurcături.

— Tocmai această opinie voiam să vă arăt și eu, zise baronul de Rodach, și, dacă îmi este permis să vorbesc ca un membru al casei, aș zice că noi trebuie să menajăm pe Verdier și să-i împlinim cererea. Nu se știe ce se poate întâmpla!

— Aș fi de părere, zise doctorul, ca domnul Reinhold să se ducă repede la Verdier, să ia de la el lămuriri.

— Să mă întorc la mișelul acela, eu? Poate să moară de zece ori în cocioaba lui fără să mă ostenesc să urc cinci etaje!... M-a înșelat ca un netrebnic și nu vreau să mai aud de el!

— Dar... începu doctorul.

— Tot ce ai spune nu va fi de nici un folos!... Nu vreau!... Cine știe dacă scrisoarea asta n-o fi vreo cursă și nu voi cădea în ea ducându-mă în mansarda lui?

— Se poate foarte bine și asta, zise domnul Rodach, dar eu am avut în viața mea aventuri mult mai grozave decât aceasta și, dacă vreți să mă însărcinați pe mine, eu mă voi duce la Verdier din partea dumneavoastră.

Reinhold se strâmbă, pe când, dimpotrivă, don José Mira mulțumi cu căldură.

— Acum, zise Rodach, nu mai țin pe domnul cavaler, căruia îi cer iertare că l-am făcut să întârzie de la întâlnire... Nu aș voi însă să se părăsească sub impresia supărătoare pricinuită de scrisoarea aceea... Mai adineauri ofeream ajutorul meu băncii Geldberg. I-l ofer și acum și fără să făgăduiesc că voi reuși, pot cel puțin să dau speranțe.

— Ai dumneata vreun mijloc?... întrebă iute Reinhold.

— Nici eu nu prea știu bine, răspunse Rodach, dar am învins piedici mai grele decât aceasta și vă pot zice: Fiți cu sufletul liniștit...

Reinhold tocmai asta cerea. Se ridică resemnat și scutură cu amabilitate mâna lui Rodach.

— Ești providența noastră, domnule baron! zise el tare.

Pe urmă, la ureche, îi șopti:

— Dar să nu uiți te rog, că te aștept acasă la mine, peste vreo oră...

Rodach se înclină și Reinhold ieși.

Când se închise ușa, doctorul își apropie scaunul și încercă să ia un aer amabil, dar nu-i prea reuși.

Cu toate acestea, fața lui luă o culoare mai puțin sinistră și pe buze parcă avu un zâmbet.

După ce apropie scaunul la distanța pe care el o crezuse convenabilă, scoase din buzunar o tabachere mare de aur, cu care începu să se joace.

Asta ținu o secundă.

Pe urmă, puse tabachera pe marmura căminului, își frecă mâinile iute, clipind de două ori din ochi.

Baronul aștepta.

Doctorul tuși, înghiți o pastilă împotriva guturaiului și-și netezi cu degetul sprâncenele aspre.

Rodach aștepta, mai serios și mai rece ca oricând.

— Da, da, zise, în sfârșit doctorul, care păru că ridică un munte. Da, vezi bine, domnule. Tocmai, asta e părerea mea.

— Adică? întrebă Rodach.

— Adică, domnule baron, că dumneata ești în momentul de față salvatorul băncii Geldberg... Nu vreau să-ți ascund că mi-a trecut prin cap o bănuială când te-am văzut întrând...

— Ce bănuială?

— O bănuială aproape fără importanță pentru că, nu trebuie să-ți ascund, chiar de ai fi fost acela de care mă temeam eu, tot m-aș fi sprijinit pe dumneata cu toată inima, atât de mult disprețuiesc pe bieții oameni pe care i-ai văzut! Asociații mei, zise doctorul cu un oftat adânc. Vai! Da, domnule baron!

Gheața se spărsese.

Mira, tăcutul, își simțea gâtul plin de vorbe. N-avea decât încurcătura alegerii.

— Dar o să vorbim iar de domnii aceștia, zise el. Vorbeam cu dumneata și ziceam că în primul moment te luasem drept un vrăjmaș de-al nostru.

Dar toate bănuielile s-au dus, una după alta.

De când ai pășit pragul camerei, te examinez foarte atent și ceea ce am văzut, ceea ce am ghicit, îmi dă încredere... Dacă banca de Geldberg mai poate fi salvată, apoi desigur că dumneata ai s-o salvezi.

Rodach salută în tăcere.

— Interesul dumitale te îndeamnă la aceasta, zise iar doctorul și mă bucur într-adevăr când văd, în sfârșit, un om printre noi!

— Nu cumva vrei să-mi dai a înțelege că ai motive să te plângi de ceilalți asociați? întrebă baronul.

— Am ceva mai mult, răspunse don José vorbind mai încet. Îi disprețuiesc și nici nu vreau să-i văd. Să nu te miri domnule Rodach dacă vorbesc astfel în fața dumitale. Eu vreau ca banca să fie salvată și mi se pare indispensabil ca dumneata să știi cum să te porți cu asociații lui Geldberg. Bătrânul Mosès, după cum știi, trăiește cu desăvârșire retras de lume. El are un cap bine organizat pentru comerț, dar Dumnezeu știe, cu ce se

ocupă! Nu mai trebuie să ne așteptăm la nimic din parte-i. Fiul lui, Abel, este un biet băiat îngâmfat și slab, mic de spirit, moale, prost și răsfățat de întâmplare, care i-a dat oarecare reputație printre nătărăii de la Bursă.

— Pari aspru, zise baronul.

— Sunt drept!... Domnul cavaler de Reinhold ar fi un om destul de bun dacă soarta l-ar fi lăsat în locul lui de aventurier de rând... Minte cu iscusință și sfruntarea sa izbutește câteodată să înșele. Manierele lui suni o contrafacere a manierelor oamenilor din lumea mare și am văzul foarte mulți burghezi care îl priveau ca pe tipul domnului mare... Din nenorocire, s-a trezit în fruntea unei bănci foarte mari și poziția sa l-a zdrobit. Bietul Reinhold și-a ieșit din fire. S-a crezut un economisi mare. El este într-un fel pricina, dintr-o mie și una de specule absurde, pe care numai niște creieri înguști că ai lui puteau să le născocoască.

— Încercările lui trebuie că au discreditat banca zise domnul de Rodach.

— O! Doamne! Nu tocmai, răspunse doctorul: Reinhold are în privința asta oarecare pricepere. El speculează numai mizeria, mizeria care nu știe să se apere, care n-are nici măcar puterea să se plângă!... Ocupă-te să iei săracului jumătate din pâinea lui de toate zilele și toți au să-ți spună că ești filantrop... Afacerea din Templu, care, vorbind drept, este o camătă mârșavă, pentru că Reinhold, sub pretext că le plătește chirii ale celor nenorociți, le ia o parte bună din câștigurile lor, i-a dat renume de milostiv... Ceea ce este primejdios, este mulțimea nebună a afacerilor lui și dreptul pe care îl are să ia din casa noastră ori câți bani ca să-și facă mendrele lui. Reinhold este pentru bancă o povară zadarnică, o umflătură care poate aduce moartea dacă nu va fi tăiată la vreme...

— Și în calitatea dumitale de doctor, ai avea poftă să încerci cura asta? întrebă Rodach.

— Domnule baron, am să-ți fac propuneri foarte însemnate, răspunse Mira și sper că n-o să-ți pară rău că ai stat cu mine câteva minute... Dar, mai întâi, mi se pare că trebuie negreșit să-ți vorbesc de cele trei fete ale domnului de Geldberg... Cea mai mică este încă un copil. Nu știe ce se petrece în casă și surorile ei n-au avut încă vreme să-i găsească o vină. Cea de-a doua, ar fi o femeie minunată poate, dacă n-ar avea o soră mai

mare. Sora aceasta mai mare este măritată cu un agent de schimb care era bogat și pe care l-a adus în sapă de lemn... Este frumoasă ca un înger și rea ca un diavol... Dacă s-ar fi putut stabili un cont între ea și bancă am putea avea în timpul de față între un milion cinci sute de mii de franci până la două milioane în casă.

— Nu cumva o avea o a patra cheie? întrebă baronul.

— Nu, dar se folosește de cheia unuia din noi, răspunse doctorul.

— Și ce-ar putea face ea cu toți banii aceștia?

— Joacă la cărți! Dar mai de multe ori câștigă decât pierde, și o cred foarte bogată!... Trebuie să aibă ea în Paris vreun agent care-i plasează sub un nume străin sumele mari pe care le pune de-o parte în fiecare zi... Este o femeie ciudată. Un caracter strașnic, un spirit de elită, dar și fără inimă... Sau cel puțin fără milă! zise doctorul apăsându-și fruntea pe mână. Pentru că în ea este o iubire adâncă. Aceasta ar fi o virtute, dar a împins-o mai departe în viciu. Este o ființă curajoasă care a ghicit răul și care a înțeles binele, o fire curajoasă și hotărâtă, știind să îndrăznească orice și să prefacă orice. Femeia tulburată de capriciu, aprinsă de pasiune, bărbat gol prin voința ei strașnică, demon prin viclenie, rece și răbdarea de a înșela.

Obrazul doctorului pierduse masca aceea de pedantism înghețat pe care o avea de obicei pe obraz. Împrejurul buzelor avea un zâmbet amar și trist, ochii lui visau și vorbele-i ieșeau fără voie din conștiința sa.

— Am cunoscut-o copil, zise doctorul încet și cu vocea mai îmbunătă. Cred că pe atunci avea un suflet frumos!... Am cunoscut-o apoi fată tânără și am putut citi câteodată în fecioria gândului ei... Știe cineva ce sunt femeile și ce este Dumnezeu? Când mă gândesc la zilele acelea, mă îndoiesc, asta-i tot. Câteva luni ea a stat în cumpănă între aceste două căi deschise pe care bărbații le-au numit bunul și răul... Dacă ar fi fost lăsată în voia ei, nu pot spune ce drum ar fi ales... Ce e sigur, e că a fost o voce ce i-a șoptit la ureche cuvinte de seducere... Un om i s-a așezat în cale ca să-i spună că virtutea este numai o minciună și că în cer nu e nimic... Un om cu vorba batjocoritoare, cu îndoiala sinceră și adâncă, un om care și-a făcut o fericire că să-i înghețe tinerele ei avânturi și să fasoneze sufletul fetei după chipul sufletului lui, al lui, care era tocit și

veștejit... Omul acesta o iubea cum nu se poate descrie și o avu...

Doctorul se opri ca să respire cu putere. Pieptul părea că i se mărește și o lumină de foc i se aprindea în ochi.

— A fost un triumf plin de beție, zise el cu un accent mișcat. Sara era frumoasă ca un mărgăritar din Orient... Într-al cincisprezecelea ei an... Niciodată n-a fost vreo fiică a Evei atât de frumoasă... Omul care fusese un minut stăpânul ei nu mai era de multă vreme tânăr. Ar fi putut să fie tatăl amantei lui, dar omul acesta, încă din zilele adolescenței, își reprimă avânturile inimii și se ocupă numai cu lucruri serioase care nu-i dădeau timp să se mai gândească și la altceva. Omul acesta nu iubise niciodată. El nu știa decât ticăloșiile pasiunii și dorințele sfâșietoare care chinuiesc pe pusnici. A fost paradisul deschis!...

Rodach asculta, cu mâinile încrucișate pe genunchi. Fizionomia și atitudinea sa dovedeau cea mai mare nepăsare. Doctorul, dimpotrivă, era foarte mișcat.

Era un contrast ciudat. Portughezul, de obicei atât de liniștit și rece, lăsa să vorbească singura pasiune a vieții lui, care era ca un fel de lamentare. Rodach însă nu dă nici un semn de interes.

Și doctorul vorbea mai departe, alunecat pe panta amintirilor lui. Nimeni nu-l încuraja, dar el spunea mereu tot ce avea pe suflet, întocmai ca un copil prea slab ca să păstreze un secret, el a cărui conștiință nu se deschisese niciodată privirilor unui prieten.

Pe un străin îl alesese ca duhovnic. Era mai mult un necunoscut, poate era un dușman.

— Aceasta țină două-trei luni, zise el iar. Poate cineva să trăiască singur și mâhnit după câteva zile de fericire așa de mare?... Domnule baron, ai ghicit cine era omul acela?

— Nu, răspunse Rodach distrat.

Mira îl privi o clipă.

— Eu eram! zise dânsul cu o voce sugrumată.

Baronul nu arată că se miră câtuși de puțin.

— Ascultă-mă, domnule! zise doctorul cu un fel de aprindere, eu eram!... Mă furișasem lângă fată fără sfială. Cheltuisem ani întregi ca să fasonez inima asta după cum îmi plăcea mie și pentru munca asta lungă, am avut două luni de fericire!... Ghicești?... După aceste două luni am rămas

îndrăgostit... mai îndrăgostit... Am ajuns nebun. M-a făcut rob! Și au trecut cincisprezece ani de la aceste două luni!...

Buzele lui Mira tremurau și obrazul lui din galben, acum era vânăt.

Capitolul III - Joi 8 februarie, la amiază

— Domnule, zise Rodach lui Mira, mie mi se pare că trebuie să vorbești mai mult sau mai puțin de starea de față a băncii de Geldberg. Nu pricep legătura și te rog să mă faci să înțeleg.

Odată în viața lui, doctorul arătase tot ce avea în suflet. Acum și-l închise supărat.

Mărturisise o crimă odioasă în episodul parfumat al unui amor. Se indignă văzând pe baron rămânând rece la confidența lui.

— După cum zici, domnule, răspunse el liniștindu-se deodată, tot ce-ți spun eu privește banca de Geldberg... Nu aș fi îndrăznit să te țin ca să ascuți o istorisire care m-ar fi privit numai pe mine... O singură vorbă te va face să înțelegi tot; Sarah îmi este datoare mai multe milioane.

— Și negreșit că ai acte?

— N-am nimic.

Baronul așteptă ca Miră să-l lămurească mai bine.

Figura acestuia exprima acum neîncredere și parcă îi părea rău că vorbise prea multe, dar nu mai putea să-și ia cuvintele înapoi.

— Domnule baron, zise el cam mâhnit, nu pot zice că am păstrat toată speranța ce se născuse în mine pian venirea dumitale. Răceala cu care primești destăinuirile mele mă face să mă tem că m-am înșelat în privința intențiilor dumitale... Cu toate acestea voi merge până la capăt... Sunt nebun, ți-am spus și nebunia mea rămâne fără leac pentru că am să iubesc în veci pe femeia aceasta care mă urăște și care dorește ruina mea... Orice nebunie își are însă ceasurile ei de luciditate. Când sunt departe de ea și mă gândesc, mă revolt. Doresc cu tărie să scap de jugul ei. Gândurile mele ambițioase pe care le omoară tirania ei renasc mai vii și mai tari. Vreau să-mi câștig averea pe care

mi-a luat-o!... Banca de Geldberg pe care ea a ruinat-o de o parte, pe când Reinhold și Abel o săpau pe de altă parte, vreau s-o reînalt, s-o ridic iar pentru profitul meu, pentru profitul meu și al dumatile, domnule baron de Rodach, dacă vei binevoi să părăsești pe amândoi colegii mei ca să te aliezi numai cu mine.

Era făcut că baronul să nu se mire de nimic.

— Lucrul acesta nu mi se pare cu neputință, domnule doctor, răspunse Rodach cu tonul cel mai firesc, fii bun numai și mă lămurești cum trebuie.

Mira privea pe baron în față și în ochii lui se vedea o scânteie de inteligență și de voință.

Rodach aștepta, neclintit și gata la orice.

— Banca de Geldberg este a noastră, zise iar doctorul, dacă vom lucra împreună... Numai din pricina aceasta ți-am cerut întâlnirea.

— Domnule doctor, te ascult.

— Dumneata sosești din Germania cu polițe asupra noastră pentru o sumă foarte mare... Dumneata ne susții, însă interesul dumatile este să ne menajezi și chiar să ne aperi. Dar interesul dumatile ar putea fi altul și, în cazul acesta. Dumnezeu știe cât ar fi de bolnavă banca! Ascultă-mă, te rog, cu luare aminte! Abel nu are nimic altceva decât o jumătate de duzină de cai, pe care crede că sunt de rasă. Reinhold cu toată lipsa sa de prejudecăți și cu toată priceperea, n-are decât datorii. Doamna contesă Lampion este bogată, dar averea ei nu ne privește. Cât despre bătrânul Mosès nu prea știu ce să zic. Împrejurul lui este un mister pe care nu l-am ghicit... Trebuie să fie o pricină pentru care se ascunde, dar care o fi aceasta? M-am convins că nimeni din casă nu știe mai multe decât mine în privința aceasta. Nici funcționarii, nici fiul lui, nici fetele lui nu știu nimic. Oricum, oricare i-ar fi secretul este vădit că nu putem aștepta nimic de la el... Și casa este goală... Cred că mă înțelegi?...

— Puțin... Fii bun și isprăvește.

— O! Doamne! Nu-mi rămâne lucru mare să mai spun, decât că doamna de Laurens îmi datorează o sumă foarte mare și că numai cu viclenie o pot lua înapoi.

— Pe urmă?...

— Îndată ce voi pune mâna pe bani, eu sunt bogat față de asociați mai săraci... Dumneata vii amenințând, numai cu am în

mână mijloacele să te satisfac... Este învederat că dacă ne unim amândoi banca este a noastră.

— Este adevărat, zise Rodach, dar chiar acum este în mâinile mele.

— Dă-mi voie! Eu pot să am bani peste câteva zile... Dacă banca îți va achita datoria, dumneata pierzi în realitate singura armă care ne poate speria, pentru că, fie zis între noi, domnule baron, secretele pe care ai putut să le afli sunt grave, dar e multă vreme de când toate acestea au trecut, castelul de Bluthaupt este foarte departe de Paris și ar trebui probe...

— Am probe, zise baronul, azi dimineață am pus undeva în Paris o cutie mică adusă din Germania în care sunt destule acte cu care vă pot face să vă suiți toți trei pe eșafod, domnilor asociați ai lui Geldberg.

Doctorul își trase mai mult instinctiv scaunul înapoi și aținti pe Rodach cu o privire speriată.

— N-am vorbit despre aceasta în fața celorlalți, zise el iar, pentru că mi s-a părut de prisos pentru niște oameni care se recunoșteau singuri biruiți mai dinainte. Dumitale domnule doctor, își spun aceasta, foarte rece. Bagă bine de seamă și fără să te sperii. Ca probă, îți spun că primesc bucuros alianța dumitale.

Fruntea lui Mira se mai însenină puțin.

— Aș putea ști ce se află în cutia aceea? murmură el cu un pic de teamă.

— N-am ce să-ți ascund... În ea se află scrisori de-ale dumitale domnule doctor, scrise de la castelului de Bluthaupt în 1823 și 1824... Scrisorile acestea sunt scrise, trebuie s-o mărturisesc, cu o prudență nespusă, dar ele sunt explicate sau așa ceva prin alte scrisori ale lui Van-Praët, ale ungurului, ale domnului de Reinhold și chiar ale lui Mosès Geld, scrise în diferite epoci...

— Și cum ai putut să ți le procuri pe toate? murmură portughezul.

— Foarte ușor... Zachæus Nesmar era asociatul dumneavoastră al tuturor, dar nu și prietenul... Trăia numai cu gândul că într-o zi se putea naște un conflict între dumneavoastră și încă din prima clipă a asociației, el își pregătea arme pentru vremea bătăliei.

— De mai bine de douăzeci de ani! zise Mira.

— O, Doamne, da!... Capetele acestea nemțești au baza prudenței. Dacă vreo dată ne vom lua la discuție, îți voi da amănunte mult mai satisfăcătoare asupra conținutului cutiei, pentru că nu ți-am făcut încă inventarul complet al ei. Azi însă suntem în pace și putem vorbi iar de negocierile noastre fără să ne preocupăm de un caz de război care poate să nu vină niciodată.

Doctorul își închipuise deocamdată că are să izbutească foarte ușor, dar aproape că-și pierduse speranța. Acum, prindea iar speranță. Armele acestea, oricât de grozave ar fi fost, Rodach nu voia să le întrebuințeze. Deși avea un interes ca să nu înceapă războiul.

Când doctorul se gândea, făcându-și în mintea lui un fel de bilanț al primejdiilor și al șanselor sale, Rodach zise că și cum ar fi vrut să-l liniștească:

— Să stabilim bine situația, te rog... Eu sunt tare, dar ce motiv aş avea eu să vă fac rău degeaba!... Interesul meu este știut: vreau să încasez pentru nepotul meu creanțele moștenirii Nesmer, și în același timp dacă lucrul nu e cu putință, să procur pentru mine, foarte cuviincios, o avere mică...

Fruntea portughezului se însenină cu desăvârșire. Baronul descoperea, în sfârșit, o parte slabă.

Aveau să se înțeleagă.

— Rămâne învederat, zise Rodach, că n-am așteptat momentul acesta ca să înțeleg adevărata stare a lucrurilor. Ca probă e că am și scos douăzeci de mii de franci²¹ din buzunar și că m-am și pus cu desăvârșire la dispoziția băncii. Pentru mine, lucrul cel mai de căpetenie e ca banca să trăiască și să aibă cu ce plăti. Acum dumneata îmi oferi ceva mai bun, o împărțeală între doi inși în loc de o împărțeală între patru. Mai înainte de a primi, am vrut numai să te fac să simți că aş putea pretinde partea leului...

— Și că ești generos, neluând decât jumătate, zise doctorul, tăindu-i vorba. Îți acord aceasta, domnule de Rodach, cu atât mai bucuros cu cât aștept sprijinul dumitale ca să pot aduce și eu partea mea la noua noastră societate.

— De astă dată nu pricep de fel, zise baronul.

---

²¹ În ediția românească este lei, pe care i-am înlocuit cu franci, așa cum este în ediția franceză. (nota lui BlankCd)

— Nu ți-am mărturisit că iubesc pe femeia aceea! murmură doctorul. Că o iubesc ca un nebun?... Nu ți-am mărturisit că sunt robul ei și că numai o vorbă a ei e de ajuns ca să mă facă să uit totul?... Dacă mă duc eu singur spre ea, sunt sigură mai dinainte că o să fiu învins și nu sper decât în ajutorul dumitale.

— Ai ajutorul meu, răspunse Rodach hotărât. Dă-mi mijlocul să-ți pledez cauza și o voi pleda.

Doctorul își apropie scaunul, atâta mulțumire avu el văzând că negustoria mergea pe roate.

Își mângâie încă o dată tabachera de aur și reîncepu să se joace cu ea.

Peste câteva secunde, își puse coatele pe genunchi și se plecă înainte. Începu să vorbească.

Rodach îl asculta cu luare aminte.

Vorbi zece minute. Apoi baronul se ridică să plece.

— Ne-am înțeles, domnule doctor, zise el. Deoarece, de când am sosit în Paris, n-am hotărât nici o întâlnire cu nimeni, ora și ziua sunt totdeauna pentru mine.

— Trebuie gândit la scadențe, răspunse Mira, pe zece ale lunii e ziua plăților. Dacă vrei să ne întâlnim pe opt.

— La amiază, dacă primești.

— Fie la amiază.

— Nu uita mai cu seamă!... Joia viitoare, 8 februarie, la amiază, vei fi la doamna de Laurens.

— Voi fi, domnule doctor.

— Domnule baron, contez pe dumneata, te rog să primești mulțumirile mele foarte sincere.

Mira întinse mâna lui Rodach. Baronul abia i-o atinse.

Se despărțiră și în clipa când Rodach pășea pragul putu auzi vocea doctorului care-i zicea încă o dată:

— Joi, 8 februarie, la amiază...

* * *

Intră într-un fel de budoar, mobilat luxos, dar lipsit până la un oarecare punct de acel gust care dă preț tuturor lucrurilor.

Erau mobile minunate, având forme ciudate și titluri pretențioase de a se sprijini pe cele patru picioare ale lor. Covorul era foarte scump, pierderile luau ochii și draperiile care îmbrăcau pereții diminuau aproape sub o mulțime de tablouri

împodobite. Se vedeau acolo câteva tablouri de maeștri și foarte culte prostii plătite cu sume nespuse de mari.

Afară de tablouri, erau statuete, vase japoneze și tot felul de lucruri chinezești.

Pe cămin, pe masă, pe etajere, numai nimicuri.

Era unul din acele locuri unde nu poate cineva să intre, fără să zică: Este un muzeu! Ce fire de artist! Este un adevărat sanctuar! E delicios! Încântător! Adorabil!... Și altele.

Impozitul e fixat, trebuie să zici asta ori să nu treci pragul.

Divinitatea templului era aici însuși tânărul Abel de Geldberg.

Abel sta de vorbă cu baronul Rodach.

Nu era un minut de când fusese introdus baronul. Abel isprăvisese complimentele preliminare și-i oferea havane dintr-un toc costisitor.

Baronul primi țigara fără să se uite la toc.

— E! Domnule baron, zise Abel oferindu-i foc, am luat libertatea să te chem în mansarda mea și sper că ai să fii așa de bun să mă scuzi.

Baronul făcu un semn afirmativ din cap.

El era poate primul muritor care intrase în sanctuar fără să zică o prostie.

— Este foarte amabil din partea dumitale, domnule baron, zise el, jucându-se cu mobilă absințiană ca un cunoscător, că ai binevoit să-ți aduci aminte de mica mea cerere.

— Am venit, domnule, răspuse Rodach, pentru că în poziția în care ne găsim, am crezut că dumneata ai să-mi faci vreo propunere importantă.

Abel își improvizase mai dinainte o serie întreaga de fasoane cavalerești, dar răceala domnului de Rodach se poate că-l schimbase și scurtase orice încercare de familiaritate prematură.

— Domnule baron, răspuse el, nu te-ai înșelat nicidecum. Am într-adevăr, să-ți fac o propunere și doresc foarte mult să-ți convină... De frică să nu te țin prea mult, voi intra de-a dreptul, dacă vrei, în subiect.

Rodach aprobă cu un gest curtenitor.

— Iată, zise Abel. Este cam multă vreme de când mi se pare că am băgat de seamă că doctorul Mira și domnul cavaler de Reinhold au niște secrete la care nu vor să mă inițieze și pe

mine... Azi, câteva cuvinte pronunțate de dumneata, mi-au schimbat îndoielile în certitudine. Nu-ți cer, domnule baron, să-mi destăinuiești nimic, dar este învederat pentru mine că în trecutul lui Reinhold și al lui Mira era vreo afacere posomorâtă în care se găsește, amestecat, într-un fel ori în altul, domnul de Geldberg tatăl.

— E adevărat... Este așa ceva... răspunse Rodach.

Abel așteptă o secundă, crezând că tovarășul are să mai spună ceva.

Baronul fuma foarte liniștit și scotea rotocoale frumoase de fum.

— Așadar, e ceva sigur, zise iar Abel. Ei bine, domnule. Cu toate că nu știu nimic despre aceasta, îți pot afirma că tata a fost înșelat de ei... Îi cunosc eu firea sa slabă și bună și cunosc și caracterul domnilor asociați ai mei. Nu e nici o nevoie să-ți mai spun vorbele lui: "Reinhold este un mișel pe care nimic nu-l oprește, iar afurisitul de Mira, mutul care nu e mai bun decât Reinhold".

— Ca să-mi spui acestea, mi-ai dat întâlnire? întrebă Rodach scuturând cu degetul cel mic cenușa de la țigară.

— Nu, domnule, răspunse Abel, ți-am cerut o întâlnire pentru că mi s-a părut că dumneata ai același interes pe care îl are și bancă și pentru că am vrut să pun în mâinile dumitale o afacere cu un rezultat bun pentru noi toți. Vorbesc negustorește. E o problemă de viață și de moarte!

Abel se opri o clipă, ca să-și aducă aminte discursul, pe urmă zise iar:

— *Meinherr* Van-Praët din Amsterdam are asupra noastră o poliță exigibilă de vreo jumătate de milion.

— Ah! făcu Rodach, numai atât?...

— Eu pot mai bine decât oricine să știu cifra, de vreme ce sunt însărcinat să tratez direct cu casa Van-Praët. Sunt acum mai multe luni de când corespondentul acesta, nemaiputând aștepta ne-a trimis amenințări. Dacă nu s-a purtat încă aspru cu noi, pot s-o atribui fără deșert tăciune diplomației pe care am desfășurat-o în afacerea aceasta... Dar orice lucru are un sfârșit... Sunt foarte sigur că cel din urmă termen de cincisprezece zile pe care-l primise în urma străduințelor mele nu are să mai fie prelungit cu nici un chip.

— Și când expiră termenul acesta? întrebă baronul.

— Sâmbăta viitoare.

— Ai ceva încă vreme să scrii.

— Am scris prea mult!... O nouă scrisoare n-ar folosi la nimic... Știu că puterile casei Van-Praët sunt în mâinile unui agent din Paris și că în caz de neplată, chiar sâmbătă vor începe urmărirea.

Baronul scoase țigara din gură și-l privi pe Abel foarte serios.

— Scumpul meu domn, zise el, îmi dai o știre foarte supărătoare... Dar mi se pare că nu pot nimic...

— Poate, răspunse Abel. Mie îmi vine să cred însă că *mein herr* Van-Praët ar fi dispus să ne trateze mai puțin aspru dacă n-ar fi fost împins împotriva noastră în același timp de Yanos Georgyi și de patricianul Nesmer chiar... În sfârșit, interesul lui, bineînțeles, n-ar fi să facă să cadă banca. M-aș duce chiar eu la el, dar trebuie să-ți spun mai bine adevărul: mi-e frică să părăsesc Parisul și să las banca în mâinile acestor doi oameni care deja au târât-o așa de aproape de ruină.

— Înțeleg, zise Rodach foarte serios.

Era cea dintâi vorbă ce ar fi putut-o lua cineva drept o încurajare și tânărul domn Geldberg se bucură.

— Pe când așa, domnule baron, zise tânărul, nu știu de ce nu ți-aș încredința tot ce am pe lume.

— Este multă onoare.

— Ba nu!... Sunt înzestrat, se zice, cu un spirit cum nu se poate mai pătrunzător. Te-am judecat, numaidecât și chiar asprimea sincerității dumitale a făcut ca să te stimez... Și pe urmă, ești gentilom. Între gentilomi, ne înțelegem mult mai bine și mult mai repede. Dacă mișei aceia, pe care sunt obișnuit să-i numesc asociații mei, ar avea o picătură de sânge nobil în vine...

Rodach se abținu să nu zâmbească.

— Mi se pare că domnul cavaler de Reinhold... începu el.

Abel ridica din umeri.

— Este un burghez, scumpul meu domn, burghez din părul perucii și până în talpa lată a picioarelor!... N-ai idee cât sufăr eu!... Dar, ca să venim iar la ale noastre, este sigur că poziția dumitale față de noi, te face foarte tare... Eu, pe de altă parte, port numele de care este legat tot creditul băncii. Dacă odată afacerea Van-Praët va fi cum se cade reglată, pentru mine criza

e sfârșită și cred că viitorul e al nostru. Îți vorbesc cu o desăvârșită sinceritate, fii bun și-mi răspunde și dumneata la fel. Nu crezi că am putea să înlăturăm pe cei doi oameni, pe care îi disprețuim deopotrivă, și să formăm noi amândoi o asociație?

— Ba da, răspuse baronul.

Figura lui Abel se însenină.

— Vezi așa! zise el, sunt încântat să te aud vorbind astfel scumpul meu domn... Ființele acelea două îmi sunt mai nesuferite decât pot spune... și va fi, o nespusă onoare că să am asociat pe un om ca dumneata!

Rodach salută.

— Eu nu fac complimente, zise iar tânărul, și ca să-ți dau o probă de adâncă încredere ce am în dumneata, sunt gata să-ți încredințez afacerea cu Van-Praët, care este tot viitorul băncii... Ai consimți să o iei?

— Foarte bucuros, răspuse Rodach. Interesele noastre sunt, se știe aceleași și cele câteva cunoștințe pe care le am de la Zachœus Nesmer, vechiul meu patron, îmi vor da, sper, oarecare autoritate în fața corespondentului olandez al dumneavoastră.

Abel zâmbi.

— M-am cam așteptat eu la așa ceva, zise el. Cu toate că nu știu toate secretele dumitale, eu am făcut oarecare mici observații și lucrez potrivit cu ele.

— Zachœus îmi spunea de multe ori, răspuse Rodach foarte serios, că tânărul domn de Geldberg are un merit mai presus de vârsta lui...

Abel luă acel aer modest în care pătrundea naivitatea orgoliului.

— Compliment curat! murmură el. Dar să ne înțelegem asupra afacerii Van-Praët... Azi este luni și trebuie două zile până să primim vești din Amsterdam. Dacă nu te vei afla la Van-Praët joi, 8 februarie, de dimineață, contraordinul nu va sosi la timp.

— Nimic nu mă împiedică să mă aflu la Van-Praët joi de dimineață, răspuse Rodach.

— N-ai nici o afacere, în Paris?

— Nici una! Abia am sosit.

Abel își frecă mâinile.

— Bine de tot! zise el. Mă temeam de vreo piedică, dar acum am cuvântul dumitale. Chiar adineauri, în camera noastră de consiliu, am văzut cum tratezi afacerile și m-aș prinde pe capul meu că o să ai un succes deplin!

— Și eu sper, zise Rodach.

— După ce te vei întoarce ne vom ocupa de scumpii mei asociați. În lipsa dumitale, mă însărcinez să pregătesc mijloacele.

Rodach se ridică și aruncă în foc mukul de țigară dintre degete.

— Contez pe iscusința dumitale, scumpul meu domn, zise el, cât despre mine, mă voi strădui și eu foarte mult.

— Adu-ți aminte că trebuie să fii în Amsterdam joia viitoare, 8 februarie, la amiază, cel mai târziu!

— Voi pleca mâine cu trăsura de poștă și-mi iau angajamentul să fiu joia viitoare la poarta drumului Van-Praët mai înainte de a fi bătut ora douăsprezece.

— Vrei să te conduc până la poștă? întrebă Abel.

— Dacă nu-ți este prea greu? Primesc cu recunoștință.

— În felul ăsta, voi fi sigur că ai plecat!... își zise Abel în gând. Îți voi aduce procura mea, toate dosarele afacerii, zise el pe urmă tare, și pe drum îți voi da cele de pe urmă deslușiri de care ai putea avea nevoie... Pe mâine dar, scumpe domn!

— Scumpe domnule, pe mâine!

Cei doi asociați noi își strânseseră mâna cu multă prietenie și domnul baron de Rodach plecă.

După ce ieși baronul, fanarul de Geldberg își frecă mâinile cu un aer triumfător.

— De ce povară am scăpat!... zise el tare. Iată un om care se crede negreșit foarte diplomat cu aerul său grav și cu răceala lui împrumutată!... Nu e mai puțin adevărat că a făcut tot ce am vrut.

Râse și se uită în oglindă ca să vadă dacă semăna cu portretele descrise de Talleyrand.

* * *

Erau cam zece minute de când Rodach ieșise din sanctuarul tânărului Geldberg.

Acum se plimba la braț cu cavalerul de Reinhold pe o terasă mică care comunica cu apartamentul acestuia.

Vorbeau.

— Știam foarte bine că avem să ne înțelegem de minune, zise cavalerul. Dumneata ai prea mult spirit ca să nu împărtășești părerea mea în ce privește pe prostuțul de Albert și pe nenorocitul doctor, care seamănă cu un trădător de melodramă. Nu rămâne îndoială că trebuie eliminați amândoi. Dumneata ai prea multă pricepere ca să nu simți cât de folositor este demersul pe lângă ungurul Yanos... Dar nu e timp să recunoaștem toate acestea, căci ne obligă să facem ceva.

— Și eu tot asta vreau. Să lucrez, răspunse Rodach.

— Ei așa!... Vezi dumneata, pentru mine este învederat că domnul Yanos și mein herr Van-Praët s-au înțeles ca să ne atace în același timp. Amândoi și-au fixat pentru zece ale lunii termenul scadent... Ei bine, să parăm lovitura care mă privește și să lăsăm pe nătărăul de Abel să se descurce cum o putea.

— Foarte bine.

— El n-are să poată face nimic, împotriva burtosului de olandez și noi o să-l putem zdrobi mai ușor...

— E limpede ca ziua.

— Dar, vezi dumneata, nu trebuie să dormim! Abia avem timpul care ne trebuie și ca să lucrezi bine, baroane, ar trebui să fii la Londra. Așteaptă numai puțin!

Numără pe degete, pe urmă zise:

— Joia viitoare, 8 februarie, înainte de amiază.

— Foarte bine, zise Rodach.

— Să vedem, gândește-te bine... Nu te oprește nimic?

— Abia am sosit din Germania și n-am întâlnit încă pe nimeni.

— Atunci, poți să-mi dai o siguranță?

— Îmi pot lua angajamentul foarte serios, zise Rodach, să mă aflu la Londra joia viitoare, 8 februarie, înainte de amiază.

José Mira și Abel de Geldberg aveau motive temeinice ca să-și atragă ajutorul baronului de Rodach. Mira se simțea slab împotriva unei iubiri de cincisprezece ani, cu atât mai puternic cu cât ținuse mult și ținea încă în adâncul unei inimi goale, în care se stinsese orice alt sentiment. Abel vrea să rămână în Paris unde îl reținea dansatoarea și caii, pe urmă frica de a nu fi păcălit de cei doi asociați ai lui.

Pe de altă parte, doctorul și Abel vedeau că banca era în mâinile domnului de Rodach.

Avansul considerabil pe care îl făcuse fără să fie obligat de cineva le da o idee despre poziția sa financiară și făceau în același timp, să se presupună la el o ușurință de caracter din care ar putea profita foarte bine.

De aici, ofertele de asociație. Și ofertele acestea nu erau o comedie falsă.

Abel și Mira doreau foarte sincer să își altoiască slăbiciunea lor, lovită, cu forța acestui om, care părea bogat și hotărât.

Dar nici Abel, nici Mira nu aveau motive atât de puternice cum avea domnul cavalier de Reinhold.

E adevărat că acesta era în aceeași situație ca ei, dar el avea să aranjeze o afacere grea.

Înfrângerea pe care o suferise, în duelul lui Verdier împotriva tânărului Franz, îi scădea cu mult încrederea în sine și îi arăta că mai există încurcături de care crezuse el că o să scape.

Spiritul îi era bolnav și vedea atâtea piedici iscându-se de-a lungul drumului, încât se descuraja. Îi trebuia, negreșit un ajutor.

Când văzuse că nu izbutise, numai singură idee de a înfrunta pe ungurul Yanos îl amețea și călătoria la Londra îl speria încât, mai înainte de a o întreprinde, ar fi privit, cu brațele încrucișate ruina băncii de Geldberg.

Ungurul era un om grozav. Douăzeci de ani trecuți nu-i schimbase firea lui bățăioasă. Făcuse avere, dar tot se supăra că un sălbatic, și nu știa să sfârșească o discuție altfel decât cu sabia.

Chiar această îi făcuse un renume în cetatea Londrei. Era ca un leu din pricina pistoalelor lui. În orașul englezesc, unde tot felul de excentricități sunt apreciate, era foarte mult admirat

negustorul acesta care avusese cincizeci de dueluri și niciodată proces.

Bietul cavalier de Reinhold ar fi vrut mai bine să vadă cincizeci de procese decât un singur duel.

Așa că nu mai putea sta în loc de bucurie că baronul de Rodach primea așa ele ușor propunerile sale.

Era o izbândă! Baronul avea să înfrunte bătaia în locul lui și să-i scoată castanele din foc. Ce om cumsecade era domnul de Rodach!

Cum venise el tocmai la vreme cu aerul lui de amenințare care se sfârșiseră apoi cu tot felul de amabilități! El plătea datoriile băncii, făgăduia bani pentru serbarea din Germania, voia să repare într-o zi prostia făcută de ticălosul Verdier, în sfârșit, primea o misiune grea care putea izbuti, dar care avea și multe piedici.

Și toate acestea pentru a încasa niște creanțe, pe care, zău, am putea să nu le plătim când ne vom îmbogăți!

Ce om! Ce mieunat om! Și ce bine făcuse patricianul Zachœus Nesmer că murise...

Cam amenința domnul acesta de Rodach care avea în mâini arme pe care nu le putea nimeni disprețui, dar erau arme curtenitoare. El nu voia să le întrebuițeze pe cele două și, în loc să lovească, dimpotrivă ajută! Și să nu zici că nu avea o inimă miloasă baronul!

Reinhold râdea de el în gândul lui.

— Este învederat, domnule baron, zise cavalerul, că ai înțeles mult mai bine partea tare și partea slabă a poziției dumitale față de noi... Alții ar fi încercat nebunește măsuri strașnice, dar rațiunea dumitale înaltă ți-a arătat care ar fi primejdia lor... Cu mersul pe care îl urmezi, ești foarte sigur nu numai să fii plătit integral, dar încă să te faci unul din șefii băncii de Geldberg, care, am speranța, nu va cunoaște în curând decât doi șefi, pe dumneata și pe mine, domnule baron.

— Primesc profeția, răspunde Rodach.

— Minunat, gândea Reinhold, păstrează tu, prietene cât poțtești aerul semeț și rece!... Zău, tu, cum ai dreptul să fii mândru și pentru treaba pe care o faci meriți să te stimez?!

— La Londra ajungi în treizeci și șase de ore, zise Reinhold tare, dar nimeni nu poate fi sigur de vremea de pe mare, și ca

să ajungi la vreme ai face bine să pleci chiar de mâine dimineată.

— N-am ce să fac în Paris, răspunse baronul. Am numai câteva comisioane de mică importanță, pe care le voi putea sfârși chiar azi înainte de aprinsul lumânărilor. Voi pleca când vei voi.

Reinhold îi strânse brațul foarte prietenește.

— Adevărul e, baroane, că trebuie să fii admirat. Totdeauna gata!... Niciodată piedici!... Ce minunat o să meargă toate, când vom conduce amândoi afacerile băncii... Eu unul mă simt dispus să fiu nu numai asociatul, chiar prietenul dumitale, în toată puterea cuvântului!...

Reinhold pronunță vorbele acestea cu foarte mare căldură.

Mușchii obrazului baronului, care până atunci fusese impasibil, tresăriră puțin. Pleoapa i se lăsă în jos, dar nu destul de repede ca să nu se vadă scânteind ochii și o cută adâncă apără sub mustață.

Asta ținu o clipă. Cavalerul de Reinhold nici n-avu vreme să bage de seamă.

Fu atent numai la accentul din vocea baronului care răspundea:

— Între asociați, domnule de Reinhold, este întotdeauna foarte bine să fie prietenie și nimic nu mă împiedică să nu-ți fiu prieten.

Cavalerul ridică ochii cu sfială, atât de mult contrasta tonul domnului de Rodach cu vorbele lui. El se aștepta să întâlnească un obraz dușman și priviri amenințătoare.

Dar fața baronului își reluase într-o clipă nemișcarea ei rece.

— Mai înainte de a ne despărți, urmă el, te-aș ruga să-mi dai deslușirile care îmi trebuie pentru călătoria mea la Londra și hârtiile necesare sarcinii mele.

Reinhold se întoarse în apartamentul lui și se duse la birou. Însă, când luă cheia ca să deschidă, îi veni o idee:

— Vezi că lucrul acesta are să dureze multă vreme! zise el. Socotelile sunt cam încurcate... Mi se pare că ți-am vorbit ceva de o afacere capitală... Față de față și mai cu seamă de mamă sunt în toată puterea stăruințelor bucolice care se întâmplă înainte de logodnă. Și acum tocmai se apropie timpul ca să

merg, ca în fiecare zi, la doamna vicontesă d'Audemmer. Ai primi să-mi acorzi un minut diseară?

— Nu pot, răspunse Rodach. Călătoria aceasta la care nu m-am așteptat, are să mă facă să fiu foarte ocupat toată noaptea.

— Bine!... Dacă vrei să-mi lași adresa voi veni la dumneata oricât de târziu ai voi.

Baronul nu răspunse numaidecât.

— Scumpul meu domn, zise el, în sfârșit, sunt un om cu manii. Îmi place să fiu foarte liber pe drum și niciodată nu-mi dau adresa.

Cavalerul zâmbi și-l amenință cu degetul.

— Vreo istorie amoroasă! Pariez! zise el. Știm noi că în Germania sunt femei frumoase și domnul baron negreșit că...

— Ai voie să crezi ce-ți place, domnule cavaler, răspunse baronul.

— Mă iartă dacă am mers prea departe! Dar trebuie să ai documentele înainte de a porni.

Se gândi vreo câteva minute.

— Iată ceva care ar înlătura piedica, zise el, dar iar mi-e frică să nu-ți stric cumva obiceiul.

— Ce e? zise Rodach.

— De aici până în Boulogne diligența merge mai repede decât poșta.

— Cum voi ieși de aici mă duc să-mi opresc loc...

— Dacă nu te supără, voi avea onoarea să te conduc până la mesagerii și, vom vorbi pe drum.

Reinhold, vorbind astfel se gândea tot ca și Abel de Geldberg.

"În felul ăsta voi fi foarte sigur de omul meu și orice pas fals va fi cu neputință".

— Primesc bucuros, răspunse Rodach. Măine voi veni devreme la dumneata și vom pleca împreună. Acum, te las să-ți vezi de afaceri, domnule cavaler, și-ți doresc noroc bun.

Se îndreptă spre ușă. Reinhold îl însoți vorbind încă și vru să-l ducă până în curte.

Coborâra împreună scara principală și străbătură birourile, unde funcționarii erau gala de plecare.

În anticameră nu mai era decât o singură persoană care sta pe banca de marochin verde.

Klaus se plimba încă în lung și în lat.

Persoana care aștepta încă la ceasul acela târziu, Sta într-un colț în spatele camerei. Era biata mamă Regnault, care ședea colo de mai bine de trei ore, nemișcată, tăcută. Când Rodach și cavalerul treceau pragul ușii, Klaus îi spusese doamnei Regnault, pentru a douăzecea oră, poate, că nu se putea să vadă pe domnul Reinhold.

Bătrâna nu răspundea și stă acolo zdrobită.

Klaus începuse să creadă că ea voia să doarmă acolo în anticameră.

Biata femeie văzuse de foarte multe ori, în lunga ei așteptare, deschizându-se ușa birourilor și arătându-se în prag figuri străine. La fiecare deschidere, ea își zicea:

— Dacă cel care va ieși nu va fi el, voi pleca.

Persoana care ieșea, trecea fără să se uite la ea. Nu era cavalerul de Reinhold și cu toate acestea bătrâna tot nu pleca.

I se părea că va părăsi casa aceea, va pierde cea de pe urmă speranță.

Afară o aștepta rușinea de care nu putea scăpa și apoi, era gândul agoniei între zidurile unei închisori.

De astă dată iar, când se deschise ușa, ea ridică iute ochii obosiți de plâns și i se păru că visează. Cât sânge îi mai rămăsese i se sui în obraz. Se ridică drept în picioare și dădu un țipăt de bucurie.

Reinhold și domnul de Rodach întoarseră deodată ochii spre partea de unde venea țipătul. Văzură pe bătrână întinzând brațele care tremurau și care părea că e nebună.

Cavalerul se învineți. Se opri în loc ca și cum era să calce pe un șarpe.

Rodach recunoscuse pe femeia bătrână, adică își adusese aminte că o văzuse așteptând. Nimic altceva. Dar, cum întoarse ochii spre cavaler, îl văzu cât era de tulburat.

Ce putea pricinui tulburarea aceasta așa de fără de veste, dacă nu bătrâna? Rodach se uită din nou la ea, cu mai multă luare aminte.

O văzu cum luase o figură rugătoare. Îi văzu emoția adâncă care era pe fața ofilită. Obrazul ăsta îi deșteptă amintirile.

El nu putea încă să-i dea un nume. Se gândea numai, își aducea aminte. Era sigur că mai văzuse undeva pe bătrâna aceasta...

Ea se uita cu ochii umezi la cavalier.

Reinhold nu se mișca din loc. Sta cu ochii pironiți în pământul sufletului său, dar încă nu înțelegea.

Klaus se opri în celălalt capăt al anticamerei. Se forța în zadar să-și păstreze acel aer impasibil și grav pe care îl luă de obicei când îmbrăca haina neagră. Se uita de departe la scena asta cu ochii mari zăpăciți și se întreba ce legătură putea să fie între domnul cavalier de Reinhold, atât de mândru, atât de bogat, atât de obraznic și nenorocită aceea bătrână, care mai adineauri abia cuteza să-i zică o vorbă.

Doamna Regnault nu era pentru el decât o cerșetoare, cu aerul ei umil și eu hainele roase până la urzeală. Cum să priceapă el efectul ciudat pe care îl producea ea asupra unuia din asociații puternicei bănci Geldberg?

Pentru că nu se mai putea înșela. Cum nu mai era acolo decât bătrâna și el, Klaus, doar el îl speria pe domnul cavalier de Reinhold.

Klaus sta drept, țeapăn, cu mâinile atârându-i și ochii afară din cap.

Buzele cavalerului tremurau, fața ba i se albea, ba i se roșea.

Bătrâna se rezemă cu o mână de zid și cu cealaltă își ținea pieptul. Era prea slabă pentru emoțiile care îi umpleau inima. Greutatea corpului făcea să i se îndoiaie genunchii și de-a lungul obrazilor ei picau lacrimi.

Buzele i se întredeschiseră în sfârșii Murmură un nume cu o voce plângărească și zdrobită.

Domnul baron de Rodach auzi numele ăsta care îi lumină deodată mintea.

Cavalierul vru să se prefacă că nu l-a auzit, dar zăpăceala lui crescă și câteva picături de sudoare lunecară pe sub părul fals.

Bătrâna se mai ținu o clipă, pe urmă din piept îi ieși un suspin sfâșietor. Șovăi și căzu pe banchetă.

Rodach se repezi s-o ajute. O ținu în brațe un nuntul întreg.

Reinhold nu se mișca.

Când bătrâna prinse puțină putere, Rodach se plecă la urechea ei.

— Dumneata ești doamna Regnault? o întrebă încet.

Ea făcu un semn afirmativ.

— Sărmană mamă!... murmură baronul cu milă.

— Domnule cavaler, zise el tare plecând, nu voi permite ca dumneata să mă însoțești mai departe... Este o doamnă sărmană ce ar voi să-ți vorbească în particular... Te las cu ea.

Pleoapa lui Reinhold se ridică să arunce o privire pătrunzătoare baronului.

El părea că dă un astfel de înțeles cuvintelor domnului de Rodach; dar obrazul acestuia era că întotdeauna serios și calm.

— Cunosc pe această bună doamnă, zise el. Este o negustoreasă din Templu, pe care o cheamă doamna Regnault. Este nenorocită mai mult decât ți-aș putea spune, și dacă recomandarea mea are vreo putere la dumneata, te rog cu multă stăruință, domnule cavaler, să nu o gonești mai înainte de a o asculta.

— Negreșit, domnule baron... bolborosi Reinhold care nu mai știa ce spune.

Baronul ajunsese la ușă. Făcu un semn din cap lui Klaus și ieși.

Îndată ce ajunsese în culoarul care forma un fel de anticameră, stătu un minut pe gânduri, trăgând cu urechea la cele ce se petreceau în spatele lui.

În camera din care ieșise era tăcere. Mai așteptă un minut, pe urmă puse mâna pe clanța unei uși care era alături.

Ușa nu da în vestibul. Baronul, distrat, nu băgă de seamă că în loc să iasă din casă, dimpotrivă, intră într-o cameră necunoscută.

Își închipui că trebuia să treacă prin camera aceasta ca să ajungă în vestibul, de aceea o străbătu, fără să se uite împrejur.

Dădu peste o a doua ușă, o deschise și pe aceasta și se văzu într-un coridor scurt care după părerea lui trebuia să dea în curte.

Coridorul acesta, care avea un covor foarte gros, îl duse drept la o ușă cu geamuri, care pe dinăuntru avea perdele de mătase.

În spatele ușii se auziră două voci de femei.

Și printre vorbele schimbate între cele două femei, i se păru că aude de mai multe ori numele său.

Cavalerul de Reinhold rămase nemișcat și tâmpit după plecarea lui Rodach. Vorbele din urmă ale baronului îl zăpăciră și mai mult. Rodach zisese: cunosc pe femeia aceasta.

Adevărat era? Tot ce se putea! Rodach zisese: cunosc pe femeia aceasta.

Adevărat era? Tot ce se putea! Rodach ăsta era un om foarte ciudat. Trebuia să se teamă de el.

Numai câteva ceasuri trecuseră de când intrase el în casa Geldberg. Îl văzuseră ieșind ca din pământ și deja exercita asupra celor trei asociați o autoritate aproape absolută.

El știa totul. Evenimentele de ieri că și lucrurile întâmplăte cu ani în urmă. El dezgropase secrete de acum douăzeci de ani!

Dar, între toate lacunele de care ar fi vrut domnul cavaler de Reinhold să le lase în istoria vieții sale, era una care îi stă povară pe inimă. Ar fi dat mulți bani și chiar câteva din secretele celelalte ale sale, numai ca să ascundă misterul care privea pe sărmana femeie, care sta acolo, zdrobită de durere, căzută într-un colț al anticamerei.

Spovedania lui ar fi fost lungă și încărcată. În istorisirea faptelor lui, din zilele tinereții, era atâta rușine că și o frunte de aramă ar fi roșit. Dar nimic n-ar fi fost mai amarnic pentru el decât să-și mărturisească originea.

Ceea ce-l preocupa acum nu era gândul unei greșeli, ori a unei crime. Nu avea nici remușcare, nici rușine. În sufletul lui surd, ceea ce se revoltă, era un orgoliu copilăresc și el suferea numai din pricina vanității lui atinse.

Dar suferea crunt și pentru întâia dată, de mulți ani, simți că-i bate inima în piept.

Baronul, omul acela care părea înzestrat cu o a doua vedere, ghicise cumva supremul mister al conștiinței sale?...

Cavalerul sta încurcat, nehotărât, neavând curajul să-și înfrunte situația și necutezând să fugă.

Klaus cam pricepea pericolul poziției lui de martor în împrejurarea, aceasta supărătoare pentru stăpânul lui. Întorcea capul speriat. Ar fi dat leafa pe o lună numai ca să se vadă dus deodată în capătul celălalt al Parisului.

Bătrâna negustoreasă din Templu nu vedea nimic din toate acestea. Ea ațintise pe cavalier o privire în care se citea în același timp o iubire fără margini și o durere sfâșietoare.

Băgase de seamă lipsa baronului și își zise:

— Acum că a rămas singur poate o să vină la mine.

Și în adâncul inimii ei sfâșiate, prinsese puțină speranță, o speranță foarte slabă. Călătorii au descris ce plăcere simțeau când le pica o picătură de apă în gâtleurile lor uscate de sete în pustii.

Pentru cei care au suferit multă vreme, speranța lucrează foarte încet. Nenorocitul, obișnuit cu noaptea temniței lui, ia slabă lumină a crepusculului drept strălucitul soare.

Ea așteptă multă vreme. În timpul minutelor acestora de tăcere. În sufletul său se deșteptase mii de amintiri.

Se vedea tânără și voinică, ducând de mână un băiat blond care zâmbea. Copilul era vioi și părea atras spre rău, dar care mamă credea în semnele acestea?...

Vedea apoi un copil crescând și dominând pe camarazii săi în partidele zgomotoase Care se joacă pe piața Rotondă. Îl vedea plecând într-o zi la colegiu și ce mândră era? El era primul Regnault care punea piciorul în colegiu!

Ce nu se zicea în cocioabele vecine cu ale ei? Micul Jacob știa prea multe și nici nu era nevoie să i se spună mai multe. Dar gelozia face pe om să vorbească.

O, Doamne! Cum râdea ea în vremurile acelea de relele preziceri ale invidiei! Copilul o să se îndepărteze, zicea ea. Cel care e foarte cuminte la doisprezece ani ajunge prost la douăzeci și dobitoc la treizeci. Copilăriei trebuie să-i ierți.

Copilăria a trecut. Jacques se făcea băiat frumos. Își încrețea părul și își strângea talia pe cât putea. Era leul Templului. În colegiu nu învățase mare lucru, dar, făcuse cunoștință cu câțiva camarazi mai bogați de cât el și tata Regnault cam băga de seamă din când în când că îi lipsea bani din teighea.

Zilele rele se apropiau. Biata mamă vedea pe tânărul nesupus întorcându-se în casa părintească după orgii și răspunzând cu obraznicie imputărilor bătrânului Regnault, care îl iubea așa de mult!

I se părea că aude încă bârfele triumfătoare ale vecinelor sale care îi ziceau:

"Nu te poți plânge că n-ai fost înștiințată, mamă Regnault! Bine îți spuneam noi că o să ai mâhniri cu stricatul ăla!..."

Ce vii erau amintirile astea!

Pe urmă venea prima rană făcută de copilul stricat inimii ei de mamă: fuga lui Jacob cu toți banii casei. Boala și moartea lui Regnault, tata, și de atunci până azi, nenorocirea și numai nenorocirea!...

Și copilul acesta care o rănisese atât de crud, copilul acesta, care fusese pentru ea și pentru familia sa un blestem, îl vedea acum după mai mult de douăzeci de ani.

Douăzeci de ani de mizerie! Douăzeci de ani de suferință pricinuiți de el!

Și biata ei inimă de mamă se azvârlea spre el cu foc. Îl iubea atât de mult, îi iubea mai mult decât în ziua de odinioară când era fericită.

Copilul ajunsese bărbat și aproape bătrân. Nici un alt ochi decât al mamei lui nu l-ar fi putut recunoaște. Dar mamele doar în prezent văd trecutul.

Sub talia groasă și zbârcită bătrâna zărea pe adolescentul zvelt al cărui pași îi primea ea de atâtea ori zâmbind. În spatele ridurilor obrazului, ea regăsea obraji de optsprezece ani, rumeni și durdulii.

Era fiul ei preferat, era iubirea ei.

Astfel gândea ea. Sufletul său se deștepta reîntinerit, lunga mizerie i se părea un vis dureros și mincinos.

Peste câteva minute realitatea pieri pentru ea. O iluzie scumpă o cufundă într-un fel de extaz.

Măinile i se împreună, ochii se înneacă și fără să știe, îngâna dulce:

— Jacob!... Jacob, sărmanul meu copil!...

Erau primele cuvinte pe care putuse să le zică. Cavalerul tresări ca și cum i-ar fi trecut un curent electric prin vine.

Privirea îi rătăci, sfioasă, împrejurul anticamerei și se lipi de Klaus, care se prefăcea că nu aude, că nu vede nimic.

— Pleacă de aici! zise el cu o voce năbușită.

Vorbea așa de încet, încât Klaus nu înțelese nimic.

Obrazu-i din vânăt, se roși...

— Nu mai auzit? zise el amenințând cu pumnul. Ieși de aici! Ieși!

Klaus se sperie și fugi.

Cavalerul, ca și cum n-ar fi așteptat decât aceasta, se îndreptă cu un pas greu spre birouri: nu putu însă să ajungă până acolo și fu silit să se vadă căzând pe bancă.

Sprâncenele i se încruntaseră, buzele i se încrețiseră de mânie. Ca și cum pleoapele ce îi atârnavu nu erau o perdea suficientă ca să îl facă să nu vadă, puse mâna pe ochi.

Mama Regnault era prea bătrână. Vârsta și mizeria îi slăbiseră mințile. Emoția prea mare o cufunda într-un fel de delir liniștit și dulce.

Ea avu privirea aceea a mamelor care surprind la un copil iubit primul moment de suferință. Zâmbi puțin.

— Bietul Jacob!... murmură ea iar.

Și iluzia redeșteptându-i amintiri de douăzeci de ani, ea nu mai văzu pe cavalerul de Reinhold, ci pe copilul de la Templu, care își ascundea obrazul în mâini și care trebuia mângâiat.

Se ridică binișor. Picioarele zdrobite tremurau, dar ea nu ținea seama.

Se târî, ținându-se de zid, de-a lungul băncii și ajunse la cavalerul care se gândea să găsească un mijloc să scape de situația aceasta care îl zdrobea. Dar nu găsea nimic.

Preocuparea lui îl opri să vadă pasul încet al bătrânei, care se așezase pe banchetă, aproape de el.

Îl privea cu lăcomie și se apropia de el cu o mișcare ușoară, ca și cum o atrăgea înainte o mână nevăzută.

Când ajunse lângă el, ridică mâinile și le deschise să-l atingă, dar nu cuteză încă.

Stătu astfel câteva secunde, cu degetele întinse aproape de umărul lui Reinhold, care era nemișcat, mult, fără să respire.

În vremea aceasta pieptul i se umflă.

Ochii i se umplură de lacrimi.

— Jacob, zise ea. Jacob al meu, suferi!

Jacob se dădu înapoi speriat.

În ochii lui se putea citi și groaza și nebunia.

— Multă vreme este de când nu te-am văzut așa de aproape! zise mama Regnault; dar te-ai fi putut schimba și mai mult și tot te-aș fi putut recunoaște... Jacob! Copilul meu iubit! Dacă ai putea ști cât te iubesc!

Reinhold se uită la ea, uimit și zăpăcit, dar nu răspundea.

Bătrâna își șterse fruntea cu mâna.

— Nu mai știu de ce am venit, murmură ea, vorbind singură. O, Jacob! Ce bun este Dumnezeu, pentru că mi-a dat voie să te mai văd!... Să fiu aici lângă tine!... Să-ți vorbesc, copile, ca în vremea când îmi ziceai mamă!

Se uita mereu la domnul de Reinhold, dar ar fi zis cineva că nu-l vedea astfel cum era în fața ei. Era un fel de vâl mincinos între ea și realitate. Biata femeie nu putea băga de seamă spaima cavalerului, care îl făcea vânăt. Frigurile emoției transformau toate acestea pentru ea. Ea nu vedea prezentul trist, adevărul crud, ci vechile speranțe care luau o formă.

— Jacob, zise ea, am venit de multe ori până la ușa; casei tale... Mă uitam în curte unde erau trăsurile bogate, cu cai mândri... Toate acestea ale tale sunt, fiule?... Mă uitam la ferestrele unde sunt atâtea perdele brodate, catifelate și mătăsuri... În casa noastră, Jacob, în odaia în care te-ai născut tu, n-a fost niciodată nici mătase, nici catifea. Dar, ți-aduci aminte că într-o vreme geamurile noastre se ascundeau după niște pânză foarte albă. Pânza s-a ros, biet copil și strecurătoarea ce am pus în locul are acum prea multe găuri ca să ascundă golul locuinței noastre... Totdeauna îmi ziceam: Dacă Jacob ar ști astea, ar veni în casa tatălui său ca să plângă împreună cu noi și să ne ajute... Dar nu cutezam să intru. Îmi era frică să nu-ți fac rușine... Când mă uitam la hainele frumoase ale slugilor tale, îmi pierdeam curajul și mă găseam prea săracă pentru a îndrăzni să vorbesc cu ele.

Reinhold oftă adânc. Nu mai putea suporta.

— Alteori, zise iar bătrâna, te așteptam în stradă... Știu eu prin ce locuri treci. De multe ori, a căzut privirea ta distrată pe mine, care mă ascundeam cu rușine, în mulțime... Tot mi se părea că ai să mă cunoști... Și-mi bătea inima. Și în ochi, tot îmi mai veneau lacrimi!...

Ea zâmbea cum fac oamenii fericiți povestindu-și durerile trecute. Se părea că suferința i se sfârșise și că, pentru ea, era o fericire că să recheme amintirile nenorocirilor ei.

Expresia obrazului lui Reinhold se schimba cu încetul. Tulburarea îi pierdea ca să facă loc nerăbdării și mâniei.

Din buzele strânse nu îi ieșise nici o vorbă.

Bătrâna negustoreasă de la Templu nu își luă ochii de la el. Și ochii ei vedeau poate un fiu iubitor pe care emoția și remușcarea îl făceau să nu fie în stare să zică o vorbă măcar!

De treizeci de ani suferea ea. Facultățile sale, slăbite, aproape moarte, renășteau într-un fel de nebunie dulce. Ea visa trează.

Timp de treizeci de ani, în nopțile-i fără somn, avusese vedenia asta fericită care-i oprea lacrimile și o făcea să vadă paradisul în suferințele ei.

Timp de treizeci de ani, insomnia bolnavă îi arătase pe fiul său la care se gândea neîntrerupt. Atât de mult rugase ea pe Dumnezeu! Dumnezeu îi era dator bucuria asta pe care i-o ceruse ea. Se credea fericită.

Dar o umbră străbătu pretinsa ei fericire. Fruntea i se încruntă și ochii i se lăsară în jos.

— O, Jacob! zise ea cu vocea înecată, câte zile în acești treizeci de ani!... Și nici într-o zi măcar n-am uitat să-ți pomenesc numele în rugăciunea mea... Mult rău ne-ai făcut copile! Dar tată-tău, când era pe patul de moarte, te-a iertat și eu te iertasem înaintea lui... Frații tăi, surorile tale, tot ce iubeam noi, s-au dus... Numele lui Regault e scris pe multe cruci în cimitir!... Dar dacă tu nu te-ai întors să ne plângi și să ne ușurezi, sărmame copile, nu e că ai avut inima mea... O! Nu... N-ai știut!...

Reinhold întoarse capul.

— Nu! Nu! murmură mama Regnault, a cărei frunte se întrista și mai tare, nu asta mi-a făcut mai mult rău. Sunt mulți nemți la Templu și știau că locuiești în Germania... În toate zilele întrebam, cercetăm, căutam... Și tu știi tot ce mi se spunea, sărmame copile!

Cavalerul trase cu urechea. De câteva minute creierii lui lucrau ca să găsească un mijloc de scăpare. El nu avea inimă. Ceea ce pentru alții ar fi fost un supliciu groaznic, pentru el era numai o pedeapsă obișnuită, care îi cădea pe cap.

Tortura se schimba până la el. Fierul roșu se prefăcea într-un mănunchi de nuiiele. Era legat de roată și suferea cel mult ca și cum ar fi fost bătut cu biciul.

Dar se temea de alții și voia să iasă cu orice preț din încurcătură.

— Am crezut multă vreme că erau numai calomnii, zise bătrâna și cred și acum, acum când te văd, iar copile... Oamenii care veneau din Germania îmi spuneau că tăcuseși avere prin mijloace criminale... Dumnezeule! De câte ori nu ți-am dat viața

mea ca să răscumpăr greșelile copilului meu!... Ei îmi spuneau că tăcuseși parte dintr-o asociație de ucigași și că aurul te costase sânge!

Pleoapa cavalerului tremura.

Ridică din umeri.

— Nu e adevărat? Nu e așa? zise ea într-un cuvânt de iubire. Tu n-ai mânjit numele bietului tău tată, tu n-ai furat niciodată de la alții decât numai de la noi!...

Vorba asta atât de sfâșietoare nu era nici măcar o imputare în gura mamei Regnault pentru că zise iar:

— Cât despre noi, copile, puteai să ne iei tot, pentru că tot ce aveam noi era al tău... Au mințit acei care te învinuiau și îmi pare rău că am plâns! Nu știu eu că întotdeauna te-au invidiat! ... Ei nu-ți puteau ierta asta, Jacob și-mi spuneau mereu că ești un copil stricat!

Tăcu bătrâna. Visurile ei se întoarseră. În locul învinuirilor de care vorbise ea la început, acum se gândea la cei care plângeau pe copilul ei, când era mic în târgul Templului.

Reinhold aștepta ca ea să spună mai departe ca să știe de ce trebuie să se teamă.

Dar creierul slăbit al bătrânei nu putea să țină șirul unei idei.

Reinhold începu iar să se gândească cum s-o gonească.

În astfel de împrejurări, nu este în realitate nici un mijloc și imaginația cea mai subtilă n-ar putea găsi altul. Dar, oricât de mișească și de viciată era inima lui Reinhold, șovăia înainte de a se coborât la mișelia asta și căuta.

De când i se ridicaseră ochii adineauri pe bătrâna ca s-o înțeleagă mai bine și să caute să știe, ceva se schimbase în el. Simțise tresărindu-i, foarte slab, vai! În inimă, o fibră necunoscută.

Biata femeie veștejită de durere, era mama lui. Poate că nu se gândise de două ori în viață la ea, dar, oricât de pierdut ar fi un om, el nu are să vadă nepedepsit fruntea asta de mamă care s-a aplecat peste leagănul lui, obrazul ăsta prieten care i-a văzut primul lui zâmbet, iubirea asta dulce care răspunde primei lui priviri.

Reinhold simți o amintire a copilăriei lui. Suflul înghețat se înăbuși. Pronunță în sine numele ăsta de mamă de care omul își aduce aminte chiar atunci când a uitat numele lui Dumnezeu.

În veni în gând să facă ceva pentru femeia aceasta nenorocită a cărei bătrânețe i-o făcuse el atât de dureroasă. Ce era o mână de aur mai mult ori mai puțin? Reinhold ar fi aruncat bucuros acum mamei vreo douăzeci de napoleoni de aur!

Dacă ar fi vrut mama lui să plece iute de acolo și să-i făgăduiască că n-o să se mai întoarcă niciodată!

Dar mila asta îl ținu puțină vreme. Ideea asta muri repede și peste câteva minute s-ar fi mirat chiar Reinhold că-i venise acest gând.

Bătrâna simți însă că ideile i se clătiră în minte și se forța foarte mult să prindă iar firul pierdut al discursului ei.

— Visezi! zise ea, crezând că Reinhold o întrebase cum trebuia să facă un fiu, vezi așa copile... Ți-am mai spus că slugile tale mă speriau, și niciodată până acum n-am cutezat să pășesc pragul casei tale!... Dar pentru ce voi fi luat curajul să vin până la tine după ce nr-am codit așa de multă vreme! O, Doamne! Sunt prea bătrână și memoria mea e întunecată!... Uneori știam și acum am uitat!

Se uită o clipă în tavan, pe urmă se făcu palidă ca ceară.

— Jacob! O, Jacob! zise ea deodată, mi-ai adus aminte, copile! Vor să mă bage în pușcărie și pușcăria mă va omorî!... Pentru că să-ți cer viața am venit!

Nici un mușchi nu se mișcă pe obrazul lui Reinhold.

Bătrâna lunecă de-a lungul banchetei ca să se apropie și mai mult de el. Avea ochii plini de lacrimi, dar zâmbea, atât de multă speranță îi da iluzia ei.

Capitolul VI - Două surori

Reinhold se trăsesese înapoi atât cât putuse și stă cu spatele la zid, într-un colț al anticamerei.

Începuse să se întunece și aceasta făcea ca iluzia mamei Regnault să fie și mai mare.

În momentul acela Reinhold ar fi avut mare poftă să facă zguduitura aceea care trebuia să aducă deșteptarea, dar trecuse atât de mult până acum, încât nu-i venea să deschidă gura.

Dorea să facă rău, dar, în fața situației acesteia, ca și în altă parte era laș.

— Vai, sunt așa de bătrână, zise doamna Regnault, Jacob, ca să te rog am venit, dar Dumnezeu mi-e martor că nu pentru mine vreau să te rog... toate surorile tale și toți frații au murit... Nu mai e cu mine decât Victoire, soția lui Josef cu amândoi copiii; copilul meu, fii mântuitorul lor, ca să fiu și eu fericită!...

Era foarte aproape acum de Reinhold.

— Ascultă-mă, zise ea cu un zâmbet, acum când mă gândesc nu-mi mai e frică, pentru că tu mă urmăreai fără să știu sărmane Jacob... Omul tău de afaceri, Johann, care nu mai poate ști că eu sunt mama ta, n-a avut milă... Azi au vrut să vină să mă ia să mă bage la închisoare... Jacob, bunul meu copil! N-ai decât să zici o vorbă... Și ce bucurie, Dumnezeule! Ca să-ți fiu datoare cele din urmă, zile de odihnă ale mele!

Cavalerul se lipea mereu de zid.

În momentul acela de adâncă emoție bătrâna deschise brațele și vru să-l strângă la piept.

Jacob Regnault sări drept în picioare și stătu astfel la câțiva pași înaintea ei.

— Doamnă! îi zise el încet, dar fără vreo tulburare, nu știu ce vrei să zici și nu te cunosc.

Mama Regnault nu înțelese imediat vorbele astea.

— Vocea lui!... murmură ea cu mâinile împreunate, nu-mi vorbești încă Jacob!... O! Cum îmi bate inima și ce bine-ți cunosc glasul!

Reinhold bătu din picior. Sentimentul infamiei lui era în el și asta-l mânia.

— Îți spun că nu te cunosc, zise el cu aprindere. M-ai auzit? Eu sunt cavalerul de Reinhold, m-am născut în Viena... Tot ce mi-ai spus nu e decât o nebunie sau șarlatanie!

Bătrâna rămase multă câteva secunde. Încerca să rămână orbită și să nu înțeleagă, dar suferința-i fu mai mare decât voința.

— Nebunie! repetă ea încet. Șarlatanie!... Dumnezeule! Tu băgaseși frica asta în mine! Și nu le-am auzit!... Șarlatanie! Șarlatanie! Copilul meu și-a tăgăduit mama care vrea să-i ceară viață!!!

Cavalerul simți un fior prin cap. Era un fel de blestem dar rămase rece și încăpățânat în cruzimea lui lașă.

Doamna Regnault tremura și șovăia. Plângea și suspina. Și, cu toate acestea, încă spera. Căzu în genunchi.

— Ascultă-mă, zise ea, cu o voce care se auzea, dacă îți pare rău. Dumnezeu are să te ierte... Jacob, copilul meu, fie-ți milă chiar de tine!

Pentru că Reinhold nu răspunse, se târî spre el, pe genunchi, suspinând.

Cu cât se apropia astfel, Reinhold se da îndărăt. Dându-se, ajunse la ușa birourilor.

Puse mâna pe clanță.

— Fiule!... Fiule!... murmură bătrâna.

Reinhold încruntase sprâncenele. Era o luptă în el? Peste o clipă zâmbi.

— Nu te cunosc! zise el pentru a treia oară.

Deschise ușa și dispăru.

Mama Regnault era singură.

Se ridică în picioare și o luă spre ușa de ieșire.

Dar cum ajunse în stradă, puterea îi pieri deodată; căzu zdrobită pe o piatră de la poarta clădirii.

Gura i se deschise, dar nu ca să blesteme.

— Doamne! îngână ea. Pedepsește-mă pe mine și fie-ți milă de el!

* * *

În reședința Geldberg era o grădină întinsă și frumoasă cu un zid înconjurător care se întindea de-a lungul străzii Astorg și a pasajului care ducea în strada Anjou. A treia parte a zidului mărginea alte grădini.

De-a lungul zidului pe strada Astorg era o grădină de flori, având de o parte chioșcul, care în alte vremuri slujise să ascundă greșelile unei ducese frumoase. De altă parte florăria ducea până la casă sau cel puțin până la unul din cele două pavilioane care erau pe flancurile spațiului clădirii.

Lia de Geldberg își avea budoarul la etajul întâi al acestui pavilion. Ea se plimba în zilele reci de iarnă prin sera încălzită, plină de flori frumoase care-i plăcea foarte mult.

Etajul întâi din al doilea pavilion forma un salonaș, în care stăteau de obicei cele două fete mai mari ale lui Mosès de Geldberg, când rămâneau acasă. Asociații domnului de

Geldberg, domnul de Laurens și chiar bătrânul evreu, veneau și ei la ele, cu câteva minute înainte de prânz, și de acolo porneau cu toții la masă.

Domnul și doamna Laurens, contesa Lampion, Abel, doctorul și Reinhold, rar lipseau de la masa familiei. Acesta era unul din miile de obiceiuri patriarhale care dau de departe un aer virtuos casei de Geldberg.

În fața chioșcului de erotică memorie, care se deschidea în pasajul d'Anjou, un alt chioșc se vedea. Despre aceasta nu se povestea nimic.

Din casă era aproape cu neputință ca să-l zărești, din pricină că grădina lui Geldberg era un adevărat parc cu pajiști largi și cu copaci înalți.

În pavilionul din dreapta, doamna de Laurens ședea cu doamna contesă Esther de vorbă. Esther, în toaletă de dimineață, întinsă alene pe o canapea, sta cu picioarele la foc și ridica și mai alene, din când în când, brațul ca să miroasă un buchet de violete de Parma. Era palidă, împrejurul ochilor avea cearcăne vinete. Plăcerea nebună a nopții lăsase pe frumusețea ei urme vădite. Sara, dimpotrivă, sta în celălalt colț al căminului. Era tot așa de fragedă ca de obicei și părea că dormise foarte liniștită toată noaptea.

Pentru oricine cunoaște misterele balului Favart și a Cafenelei englezești, ar fi fost o mirare. Oboseala fusese aceeași. Femeile acestea se amuzaseră cumsecade, nedându-se înapoi de la nimic și tratând oboseala de la bal cu șampanie la dejun.

Una era voinică. Avea talia bogată, unind perfecțiunea cu vigoarea. Formele ei dovedeau o tinerețe uimitoare. Sănătatea înflorește pe obraji ei catifelati.

Cealaltă era plăpândă. Toată ființa ei era un model minunat de grație fragilă. Părea că o forțare trebuia s-o zdrobească, o suflare s-o îndoiaie, un exces s-o doboare.

Și femeia tare era aceea care se pleca. Micuța se arăta, mai vie și mai îndemnatică. Talia ei nu pierduse nimic din suplețe. Ochii scânteiau, în toată figura ei se vedea prosperitatea.

Sunt firi care trec prin plăceri ca salamandra prin flăcări. Bucuria mortală dă viață. Vin să răsuflă aerul înăbușitor al orgiei nopții, cum vine bolnavul primăvara, să răsuflă aerul dătător de viață al câmpiei.

Esther sosise cea dintâi. Lângă ea se vedea încă pe cămin, cartea deschisă pe care încercase s-o citească.

Cartea era un roman de dragoste, o analiză de femei. E ceea ce se așează pe mobile și nu se citește.

Micuța ținea în mână o foarte frumoasă lornetă de spectacol care nu era pentru ea tocmai o jucărie nefolositoare. De două-trei ori, de când venise, pusese lorneta la ochi, ca să se uite la ferestrele pavilionului din stânga unde era sora ei mai mică, Lia.

Sara ședea la locul ei lângă cămin și vorbea.

— Ești o copilă mare, Esther, zicea ea cu oarecare dispreț în voce, ți-e frică de orice. Și cu toată poftă pe care o ai ca să te bucuri de viață, stai într-un colț ca o călugăriță!

— Balul de ieri e o probă!... zise contesa zâmbind.

Micuța ridică din umeri.

— Ce mai ispravă! zise ea, balul de ieri!... Parcă ai fi ridicat un munte din loc!...

— Nu știu ce am făcut, răspunse Esther, dar sunt foarte sigură că a fost o nebie... Dacă m-ar fi cunoscut el!

Sara începu să râdă.

— O, Doamne! Cu câtă greutate trebuie să te formez, surioară! zise Micuța. Ți-e frică și de umbra ta și parcă toată lumea se uită numai la tine dacă te ridici de lângă foc... Dar ești văduvă și nimeni n-are dreptul să-ți controleze faptele... Ce ai face, Doamne, dacă ai fi în locul meu?

— Contează... răspunse contesa.

— Desigur... Se subînțelege că nu ți-ai iubit soțul...

— Dacă mă mărit cu Julien, am să-l iubesc... Să știi tu, Sara.

— Câtăva vreme nu zic nu... Dar tocmai pentru asta ar trebui să te despăgubești dinainte.

— Să mă despăgubesc de ce? întrebă Esther. Dacă trebuie să fiu fericită...

— Vai! Draga mea, fericirea e așa de plicticoasă!... Să se iubească doi oameni, să și-o spună, să se uite unul la altul, să caște cu drag, să aibă în față tot obrazul acela, să nu dorească nimic, să găsească fericirea la ceasul fix... Nu știu, dar mi se pare că deliciile acestea m-ar omorî repede.

Esther zâmbi.

— Cum le aranjezi tu toate, Micuțo, zise ea. Ție îți place numai mărul oprit și ai vrea, ca o soră bună, să-l împărți cu mine...

— E adevărat! zise Micuța. Ești frumoasă, sărmană Esther, ești tânără și te plictisești!... Aș vrea să te fac să te interesezi de viață, pentru că te iubesc... Aș vrea să-ți dau jumătate din plăcerile mele și să te fac așa de fericită, încât într-o zi să zici: îți mulțumesc, Micuțo, nu cunoșteam nimic, tu m-ai învățat să trăiesc.

Vocea ei era o mângâiere și privirea-i ispititoare avea mai multă convingere decât vorbele.

Esther avusese multă vreme acea virtute negativă a firilor leneșe. În adâncul sufletului, era mai mult bună decât rea. Ceea ce atrage de obicei pe femei putea avea efect asupra ei pentru că lenea ei o salvează. Cu toate acestea focul tinereții era la ea numai învelit, dar nu stins. În spatele lenei ei era o senzualitate robustă. Învelișul ei de lenevie odată spart, ieșea flacăra. Se avânta cu foc în plăceri și se dă cu un fel de furie voluptăților oferite.

Micuța, adică Sara, voise întotdeauna până atunci să rupă lenevia aceea și tot răul cât îl făcuse Esther în viața ei, îl putea, pe bună dreptate arunca pe sora sa.

Propaganda este o necesitate al oricărui suflet pierdut. Sara, păcătoasă, frumoasă și grațioasă, voia să altoiască păcatul pe tot ce o înconjură. Pentru, ea era o bucurie că să tragă și alte sultele în căderea ei. Fericită era oricând putea întinde în jur perversitatea contagioasă și să facă prozeliti pentru religia răului.

Sara căzuse în păcat din copilărie. Încă din primii ani o sudare necurată îi veștejise inima adolescentă. O învățaseră să tăgăduiască pe Dumnezeu și să râdă de conștiință. Era ca și profesorul ei, doctorul Mira. Era ca și el îndrăzneță, rece, și ca și el, neînduplecată.

Dar era femeia în rău ca și în bine. Femeia știa să meargă mai departe decât bărbatul. Micuța întrecuse pe profesorul ei.

Sfera rău făcătoare a Sarei se întindea de obicei asupra aceloră pentru care se devotează: asupra soțului său, asupra Estherei, tovarășa ei de copilărie. Va trece și la Lia, sora ei mai mică, al cărui suflet curat și tare respinsese influența ei otrăvită.

Ea se juca cu orice. Franz, acel biet copil pe care îl întâlnise în cale nu mai găsea iertare în fața ei după cum nu găsea chiar soțul ei. Îi plăcuse să asculte câteva săptămâni suspinele lui sfioase, urmate de îndrăzneli proaste. Ea se jucase eu iubirea această nouă, plină de neștiință aprinsă și de pasiune naivă, pe urmă se așezase lângă copil, fără sfială. Dar se săturase.

Se bucurase mai înainte de a ști că Franz avea secretul care putea s-o compromită.

Și dacă acestui copil nu i s-ar fi împleticit piciorul și nu s-ar fi retras imediat de pe marginea prăpastiei, alba ei mână ar fi ajutat bucuros la omor...

Dar acum când Franz îi cunoștea viața ei misterioasă, acum când el îi știa numele, era un război declarat. Viu sau mort, ea îl ura. Și dacă din întâmplare, sabia lui Verdier nu își făcea datoria, Franz avea de acum în colo un vrăjmaș de moarte, mai înverșunat decât chiar ucigașii lui Bluthaupt și mai cu seamă mai primejdios.

Acum însă Micuța nu avea de ce să se mai gândească la bietul Frânez, pe care îl credea mort.

Era veselă. Supeul din ajun îi lăsase frumoase amintiri. De multă vreme nu mai petrecuse ea așa de bine.

Domnul de Laurens se simțea rău și noaptea aceea, noapte de plăcere pentru Micuță, pentru el fusese un an de suferință.

Micuța era cu chef.

Și nimic din ce era în ea nu se ghicea din afară. Văzând-o ai fi judecat-o cum o judeca și lumea, veselă, cu spirit și isteță, plină de grație. Abia ar fi bănuir că e cochetă; dar o cochetărie decentă și aleasă, care este un cusur câteodată, adeseori o virtute și totodată o podoabă.

— În ceea ce privește primejdiile, zise ea, nu cunosc decât frica. Când îi e frică cuiva, e pe jumătate pierdut, nu zic nu, dar, pentru ce să îmi fie frică?... În situația noastră bănuiala este aproape cu neputință... Cine oare s-ar gândi că doamna contesă Esther, de pildă?...

Se opri ca să zâmbească.

— Tocmai asta ne scapă! zise ea mai departe. Închipuiește-ți o grizetă²² măritată cu un muncitor. El întâlnește în bal o

---

²² Grizétă s. f. tânără lucrătoare sau vânzătoare cochetă, ușuratică. (< fr. *grisette*) (nota lui BlankCd)

mască. Aceasta îi pare lui că seamănă cu aceea pe care vrea s-o ia de nevastă... Jos masca! Soiul ăsta pe care vrea s-o ia de nevastă... Jos masca! Soiul ăsta de oameni nu ajută la maniere. Când iată, viconte Julien d'Audemer care se plimbă cu tine de trei ceasuri, care vorbește cu tine, care cinează cu tine...

Esther era palidă.

— Și care nu te cunoaște! zise Micuța cu un accent de triumf, asta vezi tu, face cât o demonstrație în regulă... O burgheză mică este mai puțin expusă decât o grizetă. Soția unui notar este mai puțin expusă decât o burgheză mică. O adevărată doamnă este și mai puțin expusă decât o nevastă a unui notar. Dar o doamnă mare nu e expusă la fel.

— Nu poate să aibă cineva întotdeauna o mască și un domino... începu Esther.

Sara înălță din umeri.

— Vai, vai! zise ea, ce cuvinte-mi spui tu Esther! O mască și un domino nu ascund nicidecum persoanele de... Eu una nu știu mai bun vâl decât prudența, susținută cu o pungă plină... Ai fost descoperită vreodată, eu care-ți vorbesc?

— Franz.

— A murit.

— Alții, poate...

— Niciodată, scumpa mea! Asta e așa de adevărat încât am fost obligată să mă laud în fața soțului meu, ca să-i vâr în cap o bănuială de care aveau nevoie.

Esther se uită speriată la Micuța.

— Bietul domn de Laurens! murmură ea.

— Plânge-l! zise Sara râzând cu dispreț. Sunt zece ani de când este el soțul cel mai fericit din Paris!... Lucru e de notorietate publică... Și adevărul este că dacă aș fi vrut...

Accentul Sarei se schimbă deodată. Nu-și isprăvi vorba și deveni gânditoare.

Dacă ar fi putut citi pe fața asta care știa să ia toate măștile, s-ar fi crezut că este un avânt mut de sensibilitate adâncă.

Pe buzele ei era un nume. Nu-l pronunță.

Câteodată în inimile cele mai stricate, un simțământ rămâne în picioare întocmai ca stâlpii aceia frumoși care se găsesc ici și colo pe ruinele câte unui templu, și care arată locul unde se adora Dumnezeu.

În sufletul cel mai mânjit este uneori un loc bine ferit împotriva infamiei.

O amintire, un amor rămas curat, un devotament de mamă. Micuța nu-și termină vorba și sprâncenele i se încrunță.

— Dar n-a vrut! zise ea scurt și răstit. Nu poți să știi tu, Esther, ce este între domnul de Laurens și mine.

Se înveseli iar.

— Și pe urmă, zise ea, cine știe?... Vrei să te faci vicontesă cu tot dinadinsul? Pentru ce eu n-aș avea poftă să mă fac marchiză?

— Bărbatul meu a murit, zise Esther.

— Toți murim, zise Sara. Dar eu vroiam să-ți spun lucruri de plăcere și acum ne-am întunecat gândurile! La dracu! Să lăsăm în pace pe domnul de Laurens și strâmbăturile lui de bolnav. Te-am dus la bal mascat: ai petrecut?

— O! Da! zise Esther încet.

— Ei bine, eu știu ceva care te-ar încânta și mai mult... Vreau să te duc la casa mea de joc.

Esther lăsa ochii în jos și nu răspunse. După împrejurări, cuiva îi este rușine de bine, ca și de rău. Un spirit slab și grosolan, când este în tovărășie cu un hoț de merit, se va roși că n-a furat niciodată nimic. În murdara pastă de dărâmături care înconjoară în Londra cartierul oamenilor fără lege, cea mai pișcătoare insultă ce ai putea face unui biet om ar fi să-l învinuiești că n-a mărturisit mincinos niciodată în fața justiției.

În ocne, când răufăcătorii celebri găsesc prilejul să-și povestească isprăvile lor, vezi ocnașii necunoscuți care se umilesc și lasă capul în jos, oamenii aceștia n-au săvârșit destule crime ca să aibă dreptul să ridice fruntea cu mândrie.

Esther, în fața soriei, era cam într-o situația analogă.

I se propunea să o asocieze la o greșală. Ideea refuzului o făcea să se roșească.

Micuța așteptă câteva secunde răspunsul, pe când Esther sta tot cu ochii în jos. Sara o privea pe furiș.

Nu-și repeta întrebarea. Din ochii scânteietori și pe jumătate acoperiți de lungile gene negre, ieșeau fulgere.

Pândeau, sigură de prada sa. În zâmbetul ei se vedea un sarcasm victorios și crud.

Se ridică repede și se duse la fereastra care dădea spre pavilionul celălalt. Deoarece contesa șovăia încă, Sara o vedea

biruită. Ea nu voia din prea multă grabă să-și compromită triumful.

Rămâne în picioare la fereastră și-și îndreaptă privirile spre pavilionul din stânga.

Esther, văzând-o că tace, întoarce capul spre ea încet.

— Ce e așa de interesant în grădină, Micuț? întrebă ea.

Sara nu răspunse.

— Iar spionezi pe Lia? zise Esther recăzând fără voie în conversația pe care voia s-o evite. Pariez că biata copilă nu se gândea nicidecum la nebuniile care ne preocupă pe noi...

Doamna de Laurens își luă lorneta de la ochi și arătând fereastra ei:

— Și eu pariez că se gândește la ceva mai rău! răspunse ea apăsând pe fiecare vorbă.

În ultimele cuvinte ale doamnei de Laurens era un fel de acuzație împotriva surorii mai mici. Esther se uită mirată la ea, pe urmă, văzând că Micuța tăcea, se ridică și ea și veni la fereastră.

Acum curiozitatea ei biruise lenea.

— Ce ai văzut? o întrebă ea.

— Nimic nou, răspunse Sara; îngerașul nostru citește scrisori de dragoste, și altceva nimic!

Dădu lorneta Estherei. Aceasta și-o puse la ochi și se uita spre pavilion.

Lia ședea lângă o măsuță acoperită cu hârtii. Era îmbrăcată într-un capot alb și lungul ei păr negru îi atârna despletit. Stă cu capul în mâini, cu cotul pe masă.

Lumina zilei cădea drept pe obrazul ei. Era foarte palidă. Pe fața ei se vedea o expresie de suferință.

Avea ochii ținuiți pe o scrisoare deschisă.

Nu se mișca. Era frumoasă și pură. Părea un vis de poet sculptat în marmură de Paros.

— Ce frumoasă este! zise Esther.

Sara încruntă sprâncenele.

— Are numai optsprezece ani! zise ea.

Esther nu simți amărăciunea geloasă care era în răspunsul acesta. Dădu înapoi Sarei lorneta.

— Și ce te face să crezi că sunt scrisori de dragoste? întreabă ea.

— N-am zis cred, răspunse Micuța. Îmi place să știu și cercetez... Scrisorile sunt de la un bărbat. Are multe și eu am citit două.

— Adevărat?

— O Doamne! N-am nimerit! Scrisorile acele două spuneau destul ca să îmi ațâțe poftă să cunosc și restul. Erau scurte, nu spuneau nimic și nu aveau nici o iscălitură.

— Atunci, nu știi multe!

— Până acum nu știu, răspunse Micuța, dar am să știu... Te asigur, Esther că n-am nimic împotriva fetei... Este sora noastră. Trebuie s-o iubim, e lucru știut. Nu pot însă uita că a

primit ieri foarte rece mângâierile noastre și că propunerile noastre au fost respinse.

— Mi se pare că te înșeli, Sara. La început Lia părea fericită că vorbește cu noi și că ne vede. Mai târziu s-a răcit...

Sara nu credea pe soră-sa capabilă să meargă așa de departe cu observația.

— Ce-mi pasă mie, zise ea, dacă s-a răcit mai devreme ori mai târziu? Este sigur lucru că s-a întâmplat! De aproape un an de când e Lia în Paris poți să-mi spui o zi când să se fi apropiat bucuros de noi?

— E sfioasă, zise Esther.

— Nu ne iubește, zise Sara.

— Ba da, dar nu ne cunoaște decât prea puțin. A fost crescută departe de noi și stă rezervată negreșit din pricina educației ce i s-a dat. Mătușa noastră Rachela s-a convertit la creștinism, casa ei este aproape un fel de schit. Lia n-a putut să ia de la ea decât o purtare rece.

— Ipocrizie! murmură Micuța. Fuge de noi, mai întâi pentru că nu-i plăcem... Apoi, pentru că, negreșit, are cu ce să se ocupe... Este singură în cameră, este liberă ca o femeie măritată, dacă nu și mai mult. Cine știe dacă ea se mărginește să scrie numai scrisori lungi și să ofteze ca o porumbiță depărtată de iubitul ei?

— Ai cumva motive ca să bănuiești?

— O! Doamne! N-am nimic... Vreau numai să vorbesc de lucruri pe care le știu, cu atât mai mult că lucrurile acestea însă sunt de ajuns ca să nu cred prea mult în sfânta noastră... Am fost aseară la doamna Batailleur!

— Ah!... zise Esther cu un fel de silă amestecată cu oarecare curiozitate.

Sila venea de acolo că doamna Batailleur, al cărui nume îl arunca Micuța fără băgare de seamă în convorbire, era un fel de tranziție care trebuia să readucă invitația la cărți pe tapet.

Însă casa de joc o înspăimânta pe Esther; o înspăimânta dar o făcea și curioasă.

Curiozitatea avea mai multe motive. Esther știa într-un fel că între doamna Batailleur și Micuța erau o mulțime de secrete. Ea nu avea agerimea necesară ca să ghicească ceea ce voia Sara să-l ascundă, dar fantezia Sarei nu era totdeauna ascunsă.

Doamna Batailleur era factotumul Sarei. Ea nu se dă înapoi de la nimic, era capabilă de orice.

Pentru Esther care nu o cunoștea dar care știa încurcat o parte din istoria ei, femeia aceasta părea de departe ciudată, aproape fantastică.

Numele ei venea întotdeauna ca prologul unei istorisiri ciudate. Esther și-o închipuia că posedând resursele fabuloase pe care poeții comici le dau pehlivanilor lor de servitori.

Așadar modul cum era conversația da să se înțeleagă că urma să fie vorba despre doamna Batailleur și despre Lia.

Femeia îmbătrânită în intrigă, negustoreasa care știa tot felul de înșelătorii și fata nevinovată...

Esther aștepta.

— M-am dus la doamna Batailleur, zise iar Sara, pentru o mică afacere de bursă. Am multe acțiuni pe numele ei... Ghicește pe cine am întâlnit în prăvălie la ea?

— Pe Lia? zise Esther.

— Scumpa mea, toate lucrurile, le ghicești! zise Micuța făcând pe supărata. Lia era într-adevăr... Lia îngerul nostru curat, care venise să caute o scrisoare de la amante.

— Doamna Batailleur este cea care?

— Vezi asta n-ai ghicit-o, poate! Lia nu ne-a fost prietena noastră decât vreo cincisprezece zile, dar în aceste cincisprezece zile am avut vreme să fac câteva lucruri. Fără să știu la ce poate să îmi slujească, i-am pomenit de buna Batailleur, care este așa de tainică și așa de îndatoritoare. O dusesse acolo sub pretext să aleagă dantele și nu uitasem să laud toate calitățile minunatei doamne Batailleur. Îngerul nostru ne asculta cu mare băgare de seamă, și pare că nu uită nimic din câte i-am spus, pentru că se întoarce singură la templu, a doua zi.

— Chiar a doua zi?

— Vai! Da... Știu să găsească prăvălia lui Batailleur și, cum o văzu se roși și-i povesti în picioare... Un văr persecutat de familie și de care îi era milă. Fleacuri, scumpa mea!

— Vezi dumneata, eu n-aș fi crezut niciodată, murmură contesa.

— Totdeauna trebuie să crezi, asta e. Îi puse în mână femeii Batailleur, care este incapabilă de a refuza, o frumușică pungă, foarte bine garnisită, rugând-o să primească din când în când,

scrisori la adresa ei. Aici nu era nici un fel de piedică. Numai când sosi prima scrisoare trimisă din Frankfurt pe Main, Batailleur îmi pomeni câteva cuvinte râzând. De cine o să se intereseze cineva dacă nu de o soră? Curiozitatea mi s-a ațâțat foarte mult. Batailleur vru să facă pe misterioasa ca de obicei. Dar când e la o adică, averea ei este în mâinile mele. Numai mulțumită mie are douăzeci, treizeci de mii de franci înscriși în registrul cel mare și tot cu fondurile mele își ținea casa de joc din strada Prouvaires...

— Ea ține faimoasa casă de joc? zise Esther.

— Nebună ce sunt! zise Micuța; Ce? Nu-ți spuseseam? Ai putut tu crede, sărmană surioară, că eu am secrete pe care le ascund de tine!... Chiar ea o ține, ori mai bine, eu, sub numele ei.

O mirare și mai mare se văzu în ochii Estherei.

— O! Ai să vezi tu, zise Sara, am să te fac eu numaidecât să le înțelegi pe toate! Și ai să vezi cum nu e motiv să te temi. Interesul lui Batailleur este ca să se lase să fie bogată în pușcărie de douăzeci de ori mai bucuros decât să dezvăluie secretul meu. Ca să venim iar la vorba noastră, mi-au trebuit trei luni ca să-i dobor încăpățânarea, și când, în sfârșit, mi-a arătat o scrisoare a galantului misterios, s-a întâmplat că porumbeii nu mai erau la confidențe și că în scrisoare nu era nimic. Scrisoarea care veni pe urmă era și mai puțin însemnată, și acum aștept pe cea de-a treia.

— S-a sfârșit poate! zise Esther.

Sara zâmbi cu răutate.

— Poate dintr-o parte, răspunse ea. Galantul nu mi se pare prea stăruitor, dar din partea cealaltă...

Nu sfârși fraza și arătă fereastra cu degetul.

Esther luă iar lorneta.

O rază de soare de iarnă, trecând printre crengile goale ale arborilor grădinii, loveau pieziș geamurile pavilionului din stânga și cădea în plin pe frumosul obraz al Liei.

I se vedea paloarea feței, în vârful lungilor ei gene mătăsoase strălucea ceva și tremura în raza soarelui.

— Plânge, zise Esther.

— Plânge? zise Sară cu o compătimire batjocoritoare, bietul îngerăș nepătat! Iată ce a învățat-o evlavioasa Rachela, mătușa

noastră, care s-a creștinat, și a cărui casă seamănă cu un schit!

...

Esther zâmbi.

Lacrimile care tremurau în vârful genelor sărmanei Lia cădeau acum de-a lungul obrazilor ei palizi.

* * *

Căzuseră multe lacrimi pe scrisoarea pe care o citea Lia. Se cunoșteau urmele.

"Nenorocirea care a căzut pe mine", citea ea, "m-a găsit tare, pentru că am conștiința curată. Opera pentru dreptatea oamenilor apasă azi pe mine. A început acum douăzeci de ani și sper că Dumnezeu mă va lăsa s-o ispășesc înainte de moarte.

Dar când mă gândesc la tine, Lia, sărmana mea copilă, sunt mâhnit și parcă am o remușcare. Uneori amintirea ta mă mângâie în singurătatea mea. Te văd așa frumoasă și așa de dulce! Citesc în inima ta curată și chipul tău îmi aduce un zâmbet. Alteori mă gândesc la tine și se umple sufletul de amărăciune.

Oh! Pentru ce ai venit în calea mea, Lia! Pentru ce te-am iubit eu, a cărui inimă nu bătuse niciodată pentru o femeie! Pentru ce m-ai iubit!

Ești aproape un copil! Peste câțiva ani am să fiu un moșneag. N-aveai să faci nimic în viață decât să fii fericită și să slujești pe Dumnezeu. Eu merg încă din zilele tinereții mele înconvoiat sub povara unei datorii misterioase. Tu, Lia, nu poți să-mi dai bucuria ta, și eu ți-am și dat mâhnirea mea!

Ce frumoase erau zâmbetele tale de fecioară! Cum mă simțeam întinerit văzându-te fericită și liberă, alergând pe potecile verzi din munții Wurtzburgului!

Acum sunt lacrimi pe scrisorile tale! Ai salvat viața bietului proscris, Lia! Și drept răsplată a binefacerii, proscrisului ți-a schimbat fericirea în suferințe!

Nu pot să zic. Mai bine ar fi fost să mor, pentru că nu trăiesc pentru mine singur, și trebuie ca datoria mea să se împlinească. Dar de o mie de ori ar fi fost mai bună robia, care a venit mai târziu!

Aș suferi poate mai mult, dar ai fi mai fericită.

Trebuie să mă uiți, Lia!... Te rog, trebuie să-ți zici că am murit, și să nu te mai gândești la mine. Ascultă! Mâna lui este mânjită cu sânge!... Ce legătură este între ucigaș și înger?

Este foarte adevărat, am ucis! Destinul mă împinge și Dumnezeu a pus mâna mea sabia dreptății lui! O! Te rog, nu mă mai iubi! Ca să-mi împlinesc datoria, îmi trebuie puterea fără înduplecare și voința care nu iartă. Nu mă mai iubi, pentru că simt că slăbesc când mă gândesc c-aș putea fi fericit."

Lia citea printre lacrimi și sufletul ei era plin de groază. Se înfiora când citea vorbele acelea de dragoste și de răzbunare, dar în inima ei nu era nici un gând de blam.

Acela care scrisese rândurile acestea era zeul ei. Îl iubea nespus, fără margini.

Dragostea ei seamănă cu un cult.

Aruncă hârtia pe masă unde se amestecau mai mult de douăzeci de scrisori, împrăștiate. Unele erau scrisori primite, celelalte erau ciorne, pe care chiar fata le scrisese și pe care nu le trimisese.

Nu cuteza să spună tot celui pe care îl iubea. Era așa de nefericit! Ea încerca să-i trimită numai bucurie. Când inima îi dicta cuvinte prea triste, azvârlea departe scrisoarea începută, ca să o refacă mai veselă.

Mâna căuta câteva secunde printre hârtiile răsfirate, până ce alegea o scrisoare, mai ales citită decât celelalte, și pe care vroia s-o mai citească iar.

Era un fel de leac pe care vroia să-l pună pe rana vie a inimii ei.

"Ți-am spus să nu mă mai iubești, Lia!", zicea scrisoarea. "Oh! Să nu mă crezi... doresc să mă înșel chiar pe mine. Ce m-aș face fără iubirea ta! Numai ea singură îmi dă puterea să lupt împotriva deznădejzii mele!

Cei care mă cunoșteau spuneau mereu că sufletul îmi este tare și că nici o nenorocire nu mi-ar putea încununa voința de fier. Aveau dreptate; voința mea stă neclintită și știu bine că aș putea muri fără să plâng, ca și în zilele puterii mele.

Dar ce este moartea? Omul trebuia să știe să trăiască să-și păstreze cu răbdare vigoarea pentru ceasul luptei, să sufere și

să nu mai fie slab, să-și îngroape focul în suflet ca să-l scoată apoi curat în zilele libertății!

Aici e vitejia. Numai odată s-au închis peste mine ușile temniței. Eram mai tânăr, poate mai tare, cel puțin nu disperam. Ceasurile robiei mele treceau pregătindu-mi scăparea ori combinând planul bătăliei care trebuia să-mi pună în sfârșit piciorul pe grumazul vrăjmașilor mei.

Și nici un minut de osteneală ori de îndoială! Mâna mea era tare, gândul limpede, drumul era tras înaintea mea. Pe când eram închis, eu mergeam!

Mi s-a răcit sângele? Sunt cumva mai slab ori mai puțin curajos? Nu știu, dar, din când în când, în înceată singurătate a nopților, mi se strânge inima și un vâl de doliu se întinde pentru mine peste viitor!

Țelul pe care îl urmăresc eu nu este o răzbunare stearpă. Când eram tânăr și fericit, mi-am primejduit în mai multe rânduri viața pentru libertatea Germaniei. Tata, care era un sfânt și un cavaler, a murit pentru cauza asta.

Eram trei frați care umblam pe urmele lui, și pentru că el ne poruncise să ne dăm sângele pentru patrie, mergeam înainte, înfruntând pe sutașii regelui și căutând peste tot martiriul.

În vremea aceea, Lia, oamenii împotriva cărora mă lupt azi nu omorâseră încă decât pe tata. Mai târziu mi-au asasinat surioara, o copilă dulce ca și tine, Lia, care avea un suflet tot așa de sfânt că și al tău, și pe care o iubeam tot atât cât te iubesc pe tine!

Sunt două crime mari de pedepsit, nu e așa? Ei bine, dac-ar fi vorba numai de răzbunare, cred că m-aș opri. N-aș putea să iert, dar mi-aș frânge sabia, lăsându-i Dumnezeuului drept grija pedepsei...

Alta însă e datoria mea. Era o dată în Germania o viță puternică pe care ucigașii tatii și ai surorii mele au aruncat-o în pulbere. Eu vreau să înalț iar viață asta. Mai înainte de a te cunoaște, tot devotamentul și iubirea din mine erau pentru singurul moștenitor al acestei nobile familii. Acum când te iubesc, Lia, inima îmi e împărțită în două. Devotamentul mi-a rămas întreg și toată viața mea lucrez numai pentru copilul acela care este fiul sorei mele.

Multă vreme m-am luptat împotriva pasiunii care mă atrăgea spre tine. Conștiința mea îmi zicea că pentru mine a iubi

este o crimă și că nu aveam dreptul să-mi dau inima unei femei, deoarece eram robul unei datorii.

Strădanii zadarnice și lupte fără de nici un folos au fost. Inima mea era virgină la vârsta când de obicei omul are amintiri vechi de dragoste. În ea era o grămadă de iubire fără obiect. Tot ce cheltuiesc ceilalți oameni în focuri nebune și în capricii de-o zi, din adolescență până la maturitate, eu păstrasem cum își păstrează comoara un capitalist zgârcit. Lia, te-am văzut. Inima mi s-a trezit. Te-am iubit. Te-am iubit.

Și cât de mult mulțumesc lui Dumnezeu că te-a adus în drumul meu! Copilul, al cărui tată m-am făcut eu, va avea în tine o a doua providență. Tu mă susții! Tu ești puterea și curajul meu!

Când sufăr prea mult, te chem: Îți văd obrazul de înger aplecându-se spre mine, îți aud vocea scumpă murmurând vorbe dulci...

Oh! Tu ești speranța mea! Fără tine, aș fi căzut poate, sub îndoiala care mă doboară. Pentru că mâinile îmi sunt legate, vai! Și, pe când îmi sleiesc puterile voind să-mi sfărâm lanțul, cine știe ce este moștenitorul nobililor conți?

Trăiește el încă? Vrajmașii lui sunt puternici. Poate chiar este gata să moară sub loviturile lor în minutul acesta când îți scriu!

Dumnezeule! Atâtea clipe pierdute! Atâtea osteneli zadarnice! Atâtea vegheri! Atâta sânge și primejdii!

Oh! Am nevoie de gândul tău, Lia; spui că te rogi pentru mine, roagă-te pentru el.

Rugăciunea ta trebuie să fie bună la urechea lui Dumnezeu. Mă lipesc de tine ca de un înger mântuitor, care va fi pentru mine la fel cu sprijinul Cerului în datoria mea de foc.

Iubește-mă, te rog! Toată speranța mea este în tine! Când nu-ți mai văd imaginea, pierd orice speranță, cum o revăd cred în victorie și în fericire..."

Lia plângea încă, dar zâmbea.

Pe obrazul ei încântător se vedea o bucurie serioasă.

— Privește, Micuțo! zise Esther care prinsese gust s-o spioneze, mi se pare că zâmbește acum!

— Zâmbește ca o prea fericită! răspunse Sara, desigur că eu n-am văzut din corespondența lor decât partea mai puțin interesantă!

— Și privește-o acum cum sărută hârtia! mai zise Esther.
Sara îi smulse lorneta din mână și se uită cu lăcomie.

— E curat beție! zise ea și mai pe urmă o s-o vedem așezându-se la masă; rece și aspră ca o sfântă. Chiar de-ar trebui să cheltuiesc o mie de ludovici, am să pun mâna pe toate scrisorile tale, frumosul meu îngerăș! zise ea încruntând privirea: și am să le citesc de la primul rând și până la cel de pe urmă...

Capitolul VIII - Ispititoarea

Lia nu știa că erau ochi care o vedeau în singurătatea ei. Inima ei era cu cel care lipsea; se gândea numai la dragostea ei și uită de restul lumii.

Doamna de Laurens avusese o adevărată neșansă! Dacă ar fi rupt pecetea scrisorii, în loc să dea peste rânduri nesemnate, foarte ușor ar fi ghicit numele amantului misterios.

Scrisoarea aceasta îi plăcea cel mai mult Liei. În ea se găsea încă multă tristețe, dar atâta iubire!

În celelalte, pasiunea ascunsă părea că se teme să se arate. Era un bărbat puternic, care se cutremura de pasiune și care se indignă de slăbiciunea lui.

În această scrisoare, dimpotrivă, se sprijinea pe dragostea lui și se fălea că iubește. Pentru el iubirea Liei era un fel de talisman protector. Remușcarea lui era înfrântă. El spera, vorbea de viitor și Lia era foarte fericită, pentru că de la el venea speranța aceasta.

După ce citi și ultima literă a scrisorii duse hârtia la buze și puse pe scrisul pe jumătate șters o sărutare recunoscătoare.

Ținu scrisoarea pe buze câteva secunde, pe urmă mâna îi căzu pe masă.

Nu mai zâmbea.

— Dumnezeule! își zise ea, nu mă mai iubește el oare?
Scrisoarea asta m-a bucurat așa de tare. Am primit-o acum mai

mult de trei luni!... Celelalte două care au venit după ea erau scurte și nu spuneau nimic. În rândurile acelea scrise în grabă se vedea răceala. Și ultima e de șase săptămâni. Patruzeci și două de zile ca să-mi scrie!

Un fior îi trecu prin tot corpul.

— Suferă atât de mult! își mai zise ea. Dacă l-o fi zdrobit nenorocirea lui prea grea!... Dacă o fi bolnav!... Dacă o fi...

Nu-și termină gândul, dar pâli și mai tare și capul i se lăsă pe piept.

Ochii ei erau umezi, buzele albe se mișcau încet, murmurând o rugăciune.

De departe, Esther și Sara credeau că adormise.

După mai multe minute de nemișcare se ridică brusc.

— Nu, nu! își zise Lia iar cu o rază de speranță în ochi. Dumnezeu nu poate să mă facă așa de nefericită! Măine am să mă duc la femeia aceea, am să găsesc o scrisoare! Oh! Doamne! Sfânta Fecioară! Cum o să vă mulțumesc în genunchi! Cum am să vă binecuvântează! O scrisoare, o vorbă care să-mi zică: Nu te-am uitat!

Pe masă era o casetă mică închisă cu cheia, și în care negreșit că ea ținea toate hârtiile acestea răsfirate acum.

Lia o luă, o deschise și puse în ea una după alta toate scrisorile după ce mai întâi le îndoii. Îndoindu-le, citea în fiecare o vorbă, o frază care-i aducea aminte de cuprinsul ei întreg.

Le știa pe dinafară, deși își petrecea toată vremea numai ca să le tot citească.

Împreună cu scrisorile iubitului ei strângea și ciornele pe care le începuse ea. Rândurile scrise de mâna ei vorbeau despre el ca și cele care veneau din Frankfurt. Iubea tot atât de mult.

Caseta era plină și nu mai erau pe masă decât două-trei hârtii mototolite, fiind prea mult citite.

Lia luă una s-o pună la loc și ochiul ei pică, distrat, pe primele rânduri.

În loc s-o împăturească, o păstră deschisă în mână. Era o ciornă a ei, pe care o scrisese de multă vreme, la o lună după ce sosise în Paris.

O păstrase, pentru că cele ce-i spunea ar fi sporit suferința aceluia pe care voia să-l mângâie.

Fără voia ei, începu să recitească pagina aceasta uitată.

"Nu știu unde ești", zicea ea atunci, "și de când am plecat din Germania n-am mai primit o scrisoare de la tine. Otto, tu care mi-ai făgăduit să mă iubești totdeauna, nu te mai gândești la mine? Ce faci? Ce faci? Dumnezeuule! Cât aș vrea să știu și cât de mult sufăr când mă simt departe de locurile unde te afli tu!

Trimit scrisoarea mea bunului Gottlieb, țăranul din preajma Esselbach-ului care te adăpostea. Sper să ajungă la tine scrisoarea mea!

Sunt la Paris, la tata, pe care abia îl recunosc, cu surorile mele pe care nu le văzusem încă de când eram copii. Locuiam într-un castel măreț și sunt înconjurată de un lux nou pentru mine.

Totul este frumos în casa tatii, nimic nu lipsește, nici chiar verdeața, nici chiar cântatul păsărilor.

Din pavilionul în care îți scriu, văd copaci mari ale căror crengi, când se mișcă, îmi ating geamurile ferestrei, și plâng câteodată, uitându-mă la ele, Otto, pentru că ele îmi amintesc de arborii ceilalți care cresc liberi, pe munte și sub umbra cărora ne odihneam amândoi...

Cât erai de fericit că mă vezi și mă simți lângă tine! Și acum parcă simt sărutările tale pe mâna mea! Dumnezeuule! Credeam că iubirea aceea nu se va stinge niciodată. Nu m-oi fi înșelat?

Văd pe tata în toate serile, este bun cu mine și cred că mă iubește. Îl respect din adâncul inimii.

Am un frate, care s-a uitat la mine ca un lornion, când am sosit acasă. Îmi sărută mâna ca unei străine și îmi spune că sunt frumoasă. Nu știu dacă mă iubești.

Am două surori. Dacă ai ști ce frumoase sunt, Otto! Ne-am dus o dată la bal și le-am văzut înconjurate de mulți curtezani. Toată lumea este la picioarele lor. Când se poartă cu umerii goi și cu fruntea acoperită de diamante, chiar eu nu le pot privi fără să mă uimească.

Tata, frate-meu și amândouă surorile mele sunt evrei: până acum nu s-a pus nici o piedică pentru împlinirea datoriilor mele de creștină, dar deosebirea asta de lege mâhnește pe bătrânul meu tată. De două, trei ori chiar mi-a făcut imputări blânde, și nu știam ce să-i răspund.

Frater-meu și soră-mea mijlocie nu se ocupă de asta.

Soră-mea mai mare râde și glumește când se vorbește de religie.

Sunt liberă. Nimeni nu-mi controlează purtarea. Mi se zice să fiu fericită și să mă bucur de viață. Toate plăcerile îmi stau la îndemână, nu știu ce să fac cu banii care mi se dau. Cu toate astea sunt foarte mâhnită, Otto, și în fiecare zi îmi pare tot mai rău de casa modestă a bieteii mătuși Rachela. Sufăr că nu-i mai văd obrazul senin, care îmi amintea de obrazul dulce al mamei. Îmi pare rău după odăița mea care avea o vedere frumoasă în munte, după aerul curat, după orizontul deschis și după clopotul de la capelă vecină care mă aștepta în zori de zi.

Îmi pare rău, dar ca să mă amăgesc, Otto, numai de tine îmi aduc aminte! De tine îmi este dor, și nu de lucrurile acelea care îmi erau scumpe numai pentru că erai tu acolo...

Mi-ar place Parisul, dacă ai fi și tu aici și, dacă nu te-ai mai găsi împrejurul casei mătușii aș fi mâhnită și la ea ca și. În alt loc...

Otto, n-ai vrut niciodată să-mi spui numele familiei tale, pe-al meu asemenea nu-l știi, și deși am schimbat credința între noi, rămânem tot străini unul de altul. Asta mă înfricoșează. Sunt zile când aș vrea să mă încredințez ție, fără voia ta. Mi se pare c-ar fi o legătură și aș vrea așa de mult să cred în unirea noastră! Dar alteori ezit și mă mâhnesc pentru rezerva noastră a amândorura.

Sunt o fată nebună. M-am aruncat în brațele tale, și ca să mă atragi la tine, n-a trebuit decât un semn. E rău. Se zice că familia mea e nobilă, e mai bine să nu știi numele sărmanei nebune care s-a făcut roaba ta. Dacă Dumnezeu ar lăsa să cadă pe mine pedeapsa lui cea mai crudă, dacă nu m-ai mai iubi, cel puțin imprudența mea ar rămâne un secret pentru lume, și n-aș suferi nici batjocură, nici milă nimănui...

Ultima dată când te-am văzut, eram în pădurile mari de molid care înconjoară castelul vechilor nobili de Thor. Venisem, din Esselbach călare și ne plimbam amândoi pe potecile din munte vorbind despre absența ta viitoare.

Făgăduiai să te întorci peste o lună, dar îmi spunea ceva că despărțirea noastră are să fie mai lungă. Am ajuns, fără să ne gândim, până la poalele zidului vechii fortărețe.

Sunt niște ruine dărămate și sălile mari unde se adăpostea puterea seniorilor n-au azi alt acoperământ decât cerul. Dar

sunt ruine mândre, întăririle de primprejur vorbesc și azi de bătălii și vitejii. Turnul cel înalt care e singurul neatins în vârful muntelui, pare un rege uriaș, în picioare pe treptele tronului.

Îmi aduc aminte c-ai privit multă vreme în tăcere dărâmturile acelea ale unei glorii trecute. Pe fruntea ta era melancolie și mi s-a părut că văd o lacrimă, care s-a uscat foarte repede, tremurând pe pleoapele tale.

Nu eu îți produceam emoția asta, Otto. Știi bine că în inima ta primul loc nu e pentru mine.

Și nu mă plâng! Rog fierbinte pe Dumnezeu să-mi păstreze mereu locul al doilea!

Îmi place că nu te oprești în calea ta. Țelul ce urmărești trebuie să fie nobil și drept ca și tine. Mergi, oh! Mergi mereu, fără să te gândești la sărmana fată care te iubește. Nenorocirea ei cea mai mare ar fi să fie o piedică în drumul tău.

Uitându-se la ruinele Thorului, ai zis câteva cuvinte care pentru mine au fost un fulger. Am ghicit, pentru întâia oară, că erai urmașul unui neam nobil și că viața ta cerea un mare devotament.

Îmi spusesei de multe ori: «nu sunt stăpân pe mine», în clipa aceea am înțeles.

Otto, nu sunt geloasă de ceea ce dai altora. Iubesc pe acela pe care îl iubești și tu și aș fi fericită să îi dau viața mea. Lucrează și luptă! Rugăciunea mea e cu tine. Dar dacă într-o zi vei birui, gândește-te la mine și întoarce-te.

Întoarce-te mai cu seamă, dacă Dumnezeu nu-ți dă izbânda".

* * *

"De două zile am scris rândurile acestea și n-am închis scrisoarea, pentru că nu știu dacă trebuie să-ți scriu cuvinte de mahnire.

Vreau s-o continui. Când îți văd numele pe hârtie, mi se pare că ești aici, mi se pare că îmi ascultă plânsul și că vocea lui iubită mă mângâie.

Am multe lucruri să-ți spun, Otto. Mi se pare c-o să fiu nefericită în casa asta. De două zile a început să-mi fie frică și n-am pe nimeni căruia să mă destăinuiesc.

Este o copilărie, poate. De obicei, lucrurile misterioase se fac noaptea și frica așteaptă întunericul.

Eu aud în mijlocul zilei lucruri ciudate, nu le pot pricepe și mă sperie.

Aproape toată ziua stau într-un pavilion de care ți-am mai vorbit, și care dă în grădina casei. Din pavilionul acesta se intră într-o seră care e lungă cât grădina.

În fiecare zi pe la ora opt și jumătate de dimineață aud un pas greu, dat discret, care coboară treptele unei scări nevăzute, aproape de mine.

Sunt minute când întorc capul, încredințată că pașii se aud chiar în camera mea.

O ușă se deschide la câțiva pași sub pavilion și, să nu crezi că e un vis; zgomotele acestea sunt adevărate. Le-am auzit de douăzeci de ori și tot la aceeași oră. Pasul se auzea sub mine. De vreo patru-cinci ori am deschis ușa serei și am tras cu urechea.

Pasul se aude de-a lungul grădinii și în capătul serei, unde este un chioșc în care nu intră nimeni niciodată.

Cum ajunge acolo, omul care umblă pe sub pământ deschide o a doua ușă și zgomotul încetează...

Seara, cam către cinci, același lucru se repetă, dar în sens invers.

Pașii vin din grădină, trec pe sub pavilion și suie încet scara pe care au coborât-o de dimineață.

Am întrebat pe grădinar ca să aflu dacă sunt pivnițe în partea aceea, dar grădinarul a început să râdă.

Am întrebat pe fata mea din casă, dar s-a uitat la mine cum se uită cineva la un om apucat de nebunie.

Cu toate acestea nu e o iluzie. Ceva ciudat se petrece în casa asta, fără știrea tuturor.

Singurătatea face pe om să aibă frică și eu sunt totdeauna singură.

Țin pavilionul pentru mine, pentru că nu vine nimeni să mă supere, dar n-aș îndrăzni să stau și noaptea în el, și de aceea dorm în altă parte a casei.

Sărmană fată ce sunt! Sufletul îmi este bolnav. Semăn și eu cu tiranul acela de melodramă care auzea pe cineva umblând prin zid! Dar nu despre asta vreau să-ți vorbesc, Otto, și dacă aș

avea lângă mine o ureche prietenă, n-aș mai avea frica asta de copil.

Am întâlnit aici o fată de vârsta mea pe care aș putea-o iubi! E tot așa de frumoasă ca și surorile mele și care, după obrazul ei blând, se pare să aibă și un suflet bun. Se numește Denise. De cum am văzut-o întâia oară, m-am simțit atrasă de ea, și aș fi vrut să fie prietena mea.

Dar se pare că nu iubește pe surorile mele și Micuța mi-a zis să mă feresc de ea.

Micuța este sora mea cea mare. Așa i se spune aici. De ea vreau să-ți vorbesc.

De când am sosit, sora mea Esther este cu mine nepăsătoare și rece. Micuța, dimpotrivă, s-a prefăcut că ține foarte mult la mine. A pus un fel de cochetărie ca să-mi câștige încrederea. Începusem s-o cred bună și cu adevărat iubitoare.

Ca să mă destăinuiesc, mi-a făcut fel de fel de destăinuiri, și cu ce artă! Mai întâi păcate neînsemnate, apoi purtări de doamnă mare care se coboară până acolo ca să se poarte ca o burgheză.

M-a dus, învinuindu-se în gura mare, la o femeie Batailleur, negustoreasă la Templu, care îi vindea nimicuri la preț mare.

Când a văzut că nu mă sperii, a făcut un pas înainte, sondând terenul cu mai multă pricepere.

Lăudă foarte mult pe femeia aceea Batailleur, care face o mie de meserii, care de care mai dubioase, dar care este discretă. Vreau să-ți spun, Otto, că m-am dus singură la femeia aceea și că am plătit-o ca să primească scrisorile tale.

Locuiește în strada Vert-Bois, no. 9. Ce bine ar fi să pot găsi curând o scrisoare la adresa asta!

Pricepeam greu ce-mi spunea sora mea mai mare, și pentru că îmi vorbea zâmbind, zâmbeam fără să-i răspund.

Cum să-ți spun eu astea, Otto, ție, care ești așa de nobil și așa de mândru!

Micuța, care are de două ori vârsta mea și care ar fi trebuit să-mi țină loc de mamă, vroia să mă întineze! Sub afecțiunea ei, era un fel de ură ale cărei motive nu le pot ghici. Nu știu dacă ea e vinovată, dar dorește să mă facă pe mine vinovată.

Mi-a vorbit de plăceri necunoscute și de delicii misterioase, îmi descrie mii de tablouri de seducție.

Am găsit în camera mea cărți. Ce știi! Ți-am spus destule! M-am roșit și parcă îmi tremură în mână..."

Începuse să se însereze. Răcoarea serii aburise geamurile pavilionului Liei. Esther și Sara, care nu mai puteau vedea nimic, se așezară iar una în fața alteia, lângă cămin.

— Și de ce vrei să te temi, scumpa mea? zicea doamna de Laurens. Totul este prevăzut. Acolo o să fii mai în siguranță decât sub masca ta de ieri! Crezi tu că eu degeaba mi-am dat atâta osteneală? Dacă am dat capital lui Batailleur, dacă am garantat casa, ca să zic așa, am făcut pentru că vroiam să fiu stăpână desăvârșită. Ai să vezi cu câtă artă e aranjat tot! Lângă bancher, este un fel de lojă cu grile pe care mușterii o numesc confesionalul prințesei. Ei sunt convinși că în spatele grilajului care este acoperit cu o perdea de muselină, stă o persoană importantă care vine acolo să-și astâmpere, ferită de vederile lumii, patima sa pentru joc. Se crede chiar că doamna aceasta puternică ar putea, în cazul că va fi surprinsă, să paralizeze puterea poliției.

Esther zâmbi.

— De câteva zile, zise iar Sara, Batailleur a lansat printre jucători o altă versiune. Perdeaua lojei nu ar ascunde o prințesă, ci un mare personaj politic, indigen ori străin, un ambasador, poate chiar un ministru. Admițând ipoteza asta din urmă, înțelegi bine, scumpo, că nu avem să ne temem de nimic din partea guvernului...

— Și tu, stai în lojă?

— Nu totdeauna... Loja este un loc pentru cazurile primejdioase, un azil. De vreme ce eu am un control suveran asupra admitterii judecătorilor, știu mai înainte de a intra în sală dacă se poate întâmpla să fiu cunoscută... Trebuie să aleg între loja mea și unul din fotoliile care așteaptă împrejurul mesei. Când aleg fotoliul, e dovadă că n-am de ce mă teme, dar ca să fiu și mai fericită, îmi schimb toaleta, și-mi încredințez capul în mâinile femeii Batailleur care a găsit secretul să-mi facă o altă fizionomie.

— Femeia asta, Batailleur, cum văd eu, se pricepe la multe lucruri?

— Scumpa mea, este o ursitoare!... Îndată ce mă așez la masă, începe pofta de joc... Esther, sunt zece ani de când joc și

niciodată nu m-am simțit o clipă măcar obosită ori sătulă! Judecă tu singură dacă dragostea e ca jocul!... Și apoi una nu împiedică pe alta... Ascultă-mă, bancherul își pronunță formulă: se aude zgomot metalic care îți trezește nervii, ceva trece prin sânge, pulsul bate mai tare. Postavul verde piere sub un strat de aur, e numai aur peste tot! Bani mari din Spania, suverani englezi, galbeni, napoleoni, mai știu și eu! Au venit din Londra, din Viena și din Madrid. Aur din Petersburg, aur din Constantinopol. Cărțile se amestecă... toți oamenii așteaptă, șansa și-a spus cuvântul, am jucat, am câștigat. Tot aurul care acopere masa stă grămadă dinaintea mea!

Sânul Sarei zvâcnea, glasul îi vibra.

Esther sta cu ochii în jos și când îi ridică, ieși un fulger din ei.

Micuța își stăpâni un gest de triumf.

— Ești jucătoare, murmură ea; ai să vii.

Esther nu răspunse încă.

— Ai să vii, repetă Sara, își spun eu că e cea mai mare plăcere... Plăcerea care durează și nu obosește!

Își apropie fotoliul de al surorii.

— Și apoi, mai e și altceva afară de joc! zise ea, făcându-și vocea mai insinuoasă; împrejurul mesei, unii sunt aventurieri, alții însă sunt gentilomi. Vin din toate părțile ca și aurul pe care-l aduc. Am văzut englezi blonzi și albi ca niște femei, italieni cu privirea de foc, nemți serioși și visători, atleți ruși al căror pumn ar fi spart în bucăți masa.

Sara își ascuți zâmbetul și glasul îi coborî și mai jos până a ajunge un murmur.

Vorbi; gura îi era aproape de urechea Estherei.

Sânul Estherei tremură, tot sângele i se sui în obraz. Zâmbetul Sarei rămase calm...

— Ei! zise Esther, oh! Sara! Sara!

— Scumpo, răspunse Sara, nu cumva am ajuns să-ne prefacem?

— În lume... începu contesa.

— Lumea!... zise Micuța bătând din picior, și vii să-mi vorbești de primejdii! Dar acolo e adevăratul pericol! În lume, totul transpiră cu multă răbdare și muncă. Eu mi-am făcut o reputație care se răsfrânge asupra ta și pe care o susții, dar, Crede-mă pe mine, Esther, ar ajunge o singură suflare ca să se

vestejească tot renumele ăsta. Cea mai mică intrigă ar ucide-o și, ori de câte ori privești pe un bărbat, mi-e frică!

Ochii Estherei se ridicară curioși și mirați.

— Mi-e frică pentru că ești în salon, zise Sara, pentru că toți ochii sunt deschiși pe noi, pentru că acolo se află o sută de femei care sunt invidioase și care pândesc prilejul de a ne face rău!

Tăcu și se uită în fața surorii.

— Vrei să fii sfântă? o întrebă ea deodată.

— Negreșit... îngână contesa.

— Ai vrea, drăguța mea, zise Sara, dar nu poți!... Ești tânără, ești voinică, inima îți vorbește, sentimentele ți se agită! Ei bine, îți spun eu că lumea e o cursă mare în care ai să dai, cu ochii deschiși. Banul domină lumea, dar n-a putut încă să omoare toate prejudecățile. Dacă am fi dintr-o rasă istorică, dacă părinții noștri ar fi murit la Bouvines ori la Fontenoy, nu ți-aș vorbi poate altfel, dar greșeala care se iartă doamnei ducese, zdrobește pe fata evreului.

— Sunt contesă! vru să zică Esther.

— Contesa Lampion, buna mea soră! Crede-mă pe mine, în poziția noastră, trebuie să ai două coarde la arc, două drumuri în viață. Unul pe care mergi cu obrazul descoperit și cu capul sus; altul pe care pornești cu cel mai mic sunet, când nu te pândește nici un ochi; unul unde ești rece, aspră și bine călare pe virtute, altul unde faci ce vrei... Știu o domnișoară care doarme cu corsetul ca să-și facă o talie de viespe; vine la bal sufocată și foarte des mama sa e nevoită să desfacă, după contradans, șiretul prea mult strâns... N-ar fi mai bine să păstreze cineva jena pentru orele pe care le dă lumii și să arunce corsetul aspru după paradă ca să se odihnească în libertate, ca să poată suporta mai ușor oboseala de seară? Tu ești ca domnișoara aceea, sărmană Esther. Vrei să nu scoți corsetul de pe tine. Îți face rău și ai să-l slăbești tocmai sub privirea vrăjmașă a lumii! Dar ce? Afară din lume, dimpotrivă, câtă siguranță este pe drumul pe care te avânți singură și deghizată? Ce libere îți sunt mișcărilor! Oamenii pe care-i întâlnești nu știu cum te cheamă. Îi vezi în treacăt, pe urmă îi pierzi. Dar îi poți găsi iar.

— Nu nega. Hai! Esther, natura ne-a dat, nouă femeilor, apropoul și sângele rece. Negreșit ca să ne folosim de ele!

Tăgăduiești și dacă ochiul lumii nu ne-a prins niciodată asupra greșelii, lumea este în noi. Acuzațiile pe care le aude de afară se pierd în vânt. Nu crede în lucruri pe care nu le știe; zice că nu poate să ai astfel de moravuri car nu seamănă cu ale ei.

— Dar, la nevoie, lumea poate să creadă în acuzațiile astea, zise Esther, care era pe jumătate convinsă.

— Chiar admitând asta, încă ar fi sigur că nu riști prea mult pentru o viață de plăcere decât pentru câteva minute de bucurie tulburată de teamă, decât pentru câteva minute de spaimă, prinse în zbor, și a căror fericire seamănă cu o tortură. Pentru că, știi bine, că pedepsele lumii n-au grade. Un păcat ușor este pedepsit ca o crimă. Dar noi raționăm aici fals și eu pretind că discutăm imposibilul.

— Cu toate astea, zise Esther, dacă micul Franz ar fi putut vorbi!

— Iar Franz! zise doamna de Laurens cu o mișcare de mânie, ce putere ar fi putut să aibă vorbă lui pe lângă a mea? Și apoi, toată afacerea asta este o excepție. Am lucrat ca o nebună și aș fi meritat să fiu pedepsită. Micul Franz, mi se pare mie, a fost funcționar al casei de Geldberg. Ar fi trebuit s-o știu mai demult. L-am văzut într-o zi în casa de joc și negreșit că nu eram nici într-o primejdie pentru că perdelele lojei mele îl opreau să mă vadă. Dar mi-a plăcut. Nu-mi aduc aminte să fi avut eu un capriciu mai viu și mai fără veste în viața mea! Mi-am pierdut mințile. Eu singură am făcut primii pași, și, în urma ordinului meu, Batailleur îi băgă în confesionalul prințesei.

Sara spuse astea fără să roșească. Esther nu se arătă scandalizată.

— Iată singurul tău argument, zise Sara. Franz și iar Franz! Faptele mi-au dat un răspuns și îți jur, scumpă Esther că Franz n-are să deschidă niciodată gura împotriva mea...

O slujnică intră cu o scrisoare în mână.

— Din partea domnului doctor, îi zise ea.

Sara luă scrisoarea: slujnica ieși.

Sara rupse plicul.

Abia își aruncă privirea pe rândurile scrise și pâli. Sprâncenele chiar i se încruntară. Scrisoarea zicea:

"Doamnă,

Potrivit dorinței duminică, te înștiințez în grabă de rezultatul duelului nostru! Tânărul F. a scăpat sănătos, nevătămat. V. a fost rănit".

Sara rămase încremenită o secundă.

Turba de necaz. Din ochi îi ieșeau fulgere.

— N-au reușit! gândi ea, pe când dinți-i încleștați n-o lăsau să respire. L-au lăsat să trăiască. Trebuie să mă amestec eu! !

În ochii ținuți în pământ era aceeași expresie amenințătoare și groaznică așa cum s-a mai văzut la ea când se uita la soțul ei atunci când sta în genunchi și zdrobit de suferință.

Sfârșitul volumului I